

הלכות ק"ש פ"א ה"א פְּעָמִים וכו' וְדַעַת הַרְשָׁבָ"א דְּמִדְּאוּרֵיִתָּא אֵין הַחַיִּיב רַק פְּסוּק
ראשון בלבד, אָמְנָם הַפְּר"ח חוֹלֵק וְסוֹבֵר דְּכָל הַג' פְּרָשִׁיּוֹת הִיא דְּאוּרֵיִתָּא, וּלְפַעַנ"ד
נִרְאָה לְהִבִּיא רֵא"י לְדַבְרֵי הַרְשָׁבָ"א מְהֵא דְּאֶמְרִינָן בְּרִישׁ הַי' קוּרָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו' זֶה
הוּא ק"ש שֶׁל ר' יְהוּדָא הַנְּשִׂיא וּבְעֵי הֶתֶם אֵי חוּזַר וְגוּמְרוּ אוֹ אֵינוֹ חוּזַר וְגוּמְרוּ וְאֵי ס"ד
פְּשִׁיטַת הַפְּר"ח דְּכָל הַג' פְּרָשִׁיּוֹת הִיא מִדְּאוּרֵיִתָּא, הֵא אֶמְרִינָן בְּזַבְחִים דָּף פ' הַנִּזְתַּנִּין
בְּמִתְנָה א' שְׁנַתְעַרְבוּ עִם הַנִּזְתַּנִּין בְּמִתְנָ ד' וּמְבֹאָר שֶׁם דְּהִיכָא דְּצָרִיף ד' מִתְנֹת אִם נִתְּן
בְּמִתְנָה אַחַת, עֶבֶר עַל בַּל תִּגְרַע א"כ פִּינּוֹן דְּקִי"ל דְּבִזְמַנּוֹ לֹא בְּעֵי פְּוֹנָה לְעַבְרָא עַל ב"ת
כְּמוֹ כּוֹ לֹא בְּעֵי בְּזִמְנֹו פְּוֹנָה לְעַבְרָא עַל ב"ת א"כ פְּשָׁקְרָא רַק פְּסוּק רֵאשׁוֹן בְּלִבְד הֵא עֶבֶר
עַל בַּל תִּגְרַע, וְכֵן מִשְׁמַע ג"כ מְהֵא דְּאֶמְרִינָן בְּפִרְקָא מִי שְׁמַתוּ קְבָרוֹ אֵת הַמַּת וְחִזְרוּ אִם
יְכוּלִין לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר וְכו' וּבְגַמְ' הֶתֶם מְפָרְשִׁינָן אִפִּי' פְּסוּק אֶחָד וּכְשָׁקְרָא פ' אֶחָד הֵא
עֶבֶר עַל בַּל תִּגְרַע וְכִמוֹש"כ א"ו פְּדַעַת הַרְשָׁבָ"א ו"ל, מִיְהֵא זֶה יֵשׁ לְדַחֹת דְּאִיגְרִי פְּשִׁיכּוּל
אח"כ לְקִרוֹת דְּאֵין פְּאֵן מְשׁוּם ב"ת, אֲבָל הֶרְאָנִי הֶרְאשׁוּנָה הוּא מְוַכְרַחַת דְּדוֹחַק לּוֹמַר
דְּהַש"ס אֲזִינֵל לְמֵאֵן דַּס"ל דְּלְעַבְרָא בְּעֵי פְּוֹנָה דְּהֵא דַּעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּמִצּוֹת אֵין צְרִיכּוֹת
פְּוֹנָה: וְעוֹד נ"ל רֵא"י דְּהֵא דַּעַת רַבִּינוּ בַּפ"ה מֵהַל' מְזוּזָה דְּאִם הַקְּדִים פ"א לְשַׁנְיָ' בְּמְזוּזָה
פְּסוּלָה וְהוּא מְמַכִּילָתָא וְכִמוֹש"כ הַכ"מ וְאֵי ס"ד דְּכָל הַג' פְּרָשִׁיּוֹת מִדְּאוּרֵיִתָּא מ"ש בַּק"ש
כ' רַבִּינוּ לְקַמֵּן בַּפ' ב' הַל' י"א דְּאִם הַקְּדִים פְּרָשָׁה לְפָרְשָׁה יֵצָא א"ו דְּשִׁאנִי ק"ש דְּאֵין
חַיִּיב רַק מִד"ס שְׁאָר הַפְּרָשִׁיּוֹת פְּדַעַת הַרְשָׁבָ"א, וְרֵאִיתִי לְהַרְבּ בְּשִׁאגַת אַרְיָ' שְׁדַעַתוֹ דְּכָל
הַפְּרָשָׁה רֵאשׁוּנָה הִיא דְּאוּרֵיִתָּא וְהִבִּיא רֵא"י מְהֵא דְּאֶמְרִינָן בְּבִרְכוֹת דָּף י"ד בְּעֵי מִינְיָ'
תַּנָּא דְּבִי ר"ח לר"ח בְּהַלֵּל וּבְמַגִּילָה מֵהוּ שְׁיִפְסִיק מִי אֶמְרִינָן קַל וְחוֹמֵר ק"ש דְּאוּרֵיִתָּא
פּוֹסֵק הַלֵּל דְּרַבְּנֹו מִיבְעֵנִי' אוֹ דְּלֵמָּא פְּרַסוּמָא נִיפָא עֲדִיף וְאֵי ס"ד פְּדַבְרֵי הַרְשָׁבָ"א הֵא
בְּפְסוּק רֵאשׁוֹן וְדֵאֵין רֵשָׁאֵי לְהַפְּסִיק וּבְשְׁאָר הֵא אֵינוֹ אֶלָּא מִד"ס, וְלֵאוֹ רֵא"י דְּשִׁאנִי
ק"ש דְּעַקְרוֹ מִדְּאוּרֵיִתָּא, גַּם מֵה שְׁנִרְאָה מִדְּבָרֵי דְּלֵמָּאֵן דַּס"ל דַּב' פְּרָשִׁיּוֹת מִדְּאוּרֵיִתָּא
אֵין מְעַכְבִּין זַא"ז לֹא נ"ל דַּמ"ש מְמְזוּזָה דְּמַעְכְּבִין וְכ"מ בְּמִנְחֹת פ' הַקּוֹמֵץ וְתַכְלַת דְּלֵא
חֻשְׁבִּינָן בְּהַדִּי הֵנּוּ דְּמַעְכְּבִין וְאֵין מְעַכְבִּין וְק"ל: ** (וַע' סְפָרֵי וְאֶתְחַנּוּן בְּפָרְשַׁת ק"ש
דְּלַכְאוּרָה מִשְׁמַע מְשֶׁם דְּגַם וַיֹּאמֶר פ' צִיצִית הוּא מִדְּאוּרֵיִתָּא דְּקֵאֲמַר הֶתֶם דְּוַיֹּאמֶר הוּא
בְּשִׁינּוֹן וְזֶה יֵשׁ לְדַחֹת דְּאֵינוֹ מִצַּד ק"ש רַק מִצַּד הַנְּכַרְת יצ"מ אֲבָל קֵאֲמַר הֶתֶם גְּבִי קְשִׁירָה
דְּרָצָה לִילָף ק"ו דַּב' צִיצִית יְהֵא מְקַשְׁרָה מִפ' קַדְשׁ וְהִי פִי יְבִיאָה דְּאֵינוֹ בְּשִׁינּוֹן וְאֵיתָא
בְּקַשְׁרָה וַא"ל דְּרַק פְּסוּק רֵאשׁוֹן הוּא מִדְּאוּרֵיִתָּא נִילָף מִן אֶתְחַבֵּת וְהִיא אִם שְׁמוֹעַ דְּאֵינָם
בְּשִׁינּוֹן וַיִּשְׁנָם בְּקַשְׁרָה מִשְׁמַע דַּב' פְּרָשִׁיּוֹת ד"ת.

[הַמַּגִּיהַ. **) ה"ט וְאִם עֶבֶר וְכו', דַּעַת רַבִּינוּ דְּהֵא דְּאִיפְּלִיגוּ ר"ג וְחַכְמִים הֵינּוּ בְּדִיעְבַּד
אֲבָל לְכַתְחִלָּה כו"ע מוֹדֵי דְּצָרִיף לְקִרוֹת קוֹדֵם חֲצוֹת, וּבְסִפְרָא ש"א הַתְּפִלָּא דְּהִיכֵן מְצִינּוּ
גְּזִירָה זֹו דְּמְשׁוּם שְׁלֵא יְבוֹא פְּעַם אַחַת לִידֵי בְּיָטוּל מְצוּנָה זֹו יִתְקַנּוּ חַכְמִים שְׁיִבְטְלוּ עֵתָהּ
בְּבִירוֹר וּבְהַקְטֵר חַלְבִּים וְאַבְרִים גְּזִירִין שְׁלֵא יְבוֹא לִידֵי נוֹתֵר ע"ש וְאִישְׁתְּמִיטְתִּי' סוּגְיָא
דְּרִישׁ פ"ב דְּבִיצָה דְּלֵמָּאֵן דַּס"ל דְּעֵיקֵר ע"ת מְשׁוּם עֲוֹנָה שְׁבַת אִם עֶבֶר וְלֹא הַנִּיחַ אֲסוּר
לוֹ לְבַשֵּׁל וּבִיָּאָר הַר"ן ו"ל שֶׁם דֹּאע"ג דְּהֵאִידְנָא וְדֵאֵי מְתַבְטֵל וְצָרִיף לְהַתְעַנּוֹת בְּשַׁבַּת
מְפָל מְקוּם אֶמְרִינָן מוּטָב שְׁיִתְבַטֵּל שַׁבַּת אַחַת וַיִּתְעַנֵּג בְּשַׁבְּתוֹת הַרְבֵּה וְכִמוֹ כּוֹ הֵכָא מוּטָב
שְׁיִתְבַטֵּל פ"א מַק"ש כְּדֵי שְׁיִהְיֵ' זְרִיז בְּזִמְנָה וַיִּקְיִים הַרְבֵּה וְכֵן מִשְׁמַע מְסוּגְיָא דְּרִישׁ שַׁבַּת
גְּבִי הַדְּבִיק פֶת בְּתַנּוּר אִם הַתִּירוֹ לוֹ וְכֵן בְּהוֹשִׁיט יָדוֹ אַף דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין הַנּוֹשָׁאִים מ"מ

ראי' קמיינתא ודאי מוכרח כמוש"כ: ודע שדעת הכ"מ דמדאורייתא גם בשל שחר יוצא פל היום אלא דמדברי סופרים בלבד צריף לקרות קונם ג' שעות ולא נ"ל דהשתא בליקלה לא עבדו חיזוק אפי' רבנן דמתמרי רק עד חצות ולא עד אשמורה ראשונה דהיא התחלת זמן שכביה ואיפא נמי אונס שינה וכמוש"כ תר"י בשל שחר מיבעי ואפי' בתמז דהוא עד חצות לא גזרו אלא ב' שעות וזה פשוט: פ"ג ה"ב וכל מי שקרא במקום וכו', והראב"ד נחלק ע"ז ונראה שטעם רבינו הוא משום דהוי כמצנה הפאה בעבירה ודעת הראב"ד פינו דאין עיקר האמירה העבירה פעין שפתיבו הפוסקים גפי הקורע בשבת, ודע דמי שקרא בעוד שהי' קטן ואח"כ הביא ב' שערות לא יצא דכיון דבעת שקרא לא הי' מחויב אינו פוטר מחיובו הפא אח"כ, ולפי"ז נראה דגם הראב"ד החולק אינו אלא ביושב בצד המת ואין צריף לו, דכיון דהי' אז בר חיוב אלא שאסור לו לקרות שם א"כ כשקרא יצא אבל המשמר המת דפטור משום דהוי פעוסק במצנה מודה הראב"ד דלא יצא פינו דאז לא הי' בר חיובא, ונדבר זה י"ל מתלמוד ערוף בר"ה דף כ"ח ע"א גפי כפאו שד ע"ש וראיתי בס' טורי אבן שם שהקשה מהא דאמרינן ביבמות ד' ס"ב גפי הי' לו פנים בהיותו גוי ונתגזיר דקנים מצנת פו"ר אע"ג דאז לא נצטוה על פו"ר דאלמא אם עשה המצנה בעידן פטורי מ"מ קנים המצנה, ולפענ"ד לק"מ דע"כ לא אמרינן התם דקנים לר"י אלא דהמצנה עדיין קנים שהרי המעשה עדיין קנים אבל הכא פינו שהקריאה כבר חלף ועבר וכן בכפאוהו לאכול מצה המעשה של אכילה כבר פלטה והאידינא לא עשה המצנה אין העש' של קונם החיוב פוטר על אח"כ וזה נ"ל ברור, ולפי"ז נראה דהמשמר מת גם הראב"ד ו"ל מודה דאם קרא אז לא יצא, מיהו י"ל בין שוטה לשאר מילי, דשוטה מחשב כאין סמי' בינן ולהכי מחשב פלאו בר חיובא אבל במידי דסמי' בינן אפטר דמקרי בר חיובא ואם עשה אז המעשה פוטר גם על אח"כ וכעין זה מחלקינו בריש מי שאחזו גפי גט ע"ש, ובחידושי לחולין פתבתי בהא דמבעי שם דף י"ז באברי בשר נחירה שהעלו עמם ישאל לארץ מהו וכתבתי שם להקשות דגם באברי שחיטה הי' לו לבעי לדעת התוס' דהא דשחיטת עכו"ם נבילה משום דכתיב וזבחתי ואכלתי אותו שהוא בר זביחה אכול מזבח א"כ במדבר פינו דבשר נחירה אישתרי להו הו"ל כאינו בר זביחה, ול"ל פינו דהוי מצווין לשחוט קדשים הו"ל בר זביחה דלא מסתבר פלל, ועוד דא"כ ישאל מומר דקיי"ל דאסור אם אינו חושש בזביחה אפי' עם אחרים ע' ע"ג אסור מי נימא שאם נזהר בשחיטת קדשים דמקרי בר זביחה ועיין בפ"ה סי' א' בשחיטת קטן, ולפמש"כ לחלק בין שוטה לדסמי' בינן הי' אפטר לחלק, ומ"מ נ"ל בלא"ה דלק"מ דכיון דאברי בשר נבילה אתסרי להו וקרא אשתרי להו אלא נחירת סימנים ובהא אמרינן זהו שחיטתו ודאי כבר זביחה:.

[ומה"ט פתבנו במ"א דהא דאמרינן בפסחים דף מ"ד ובשאר דוכתי דילפינן טכ"ע מגיעולי מדין ולמה לא אמרינן דהגעילו משום בב"ח ובב"ח לכו"ע אמרינן טעכ"ע דאורייתא ועיין בכו"פ ריש ה' בב"ח ולמש"כ לק"מ דהא פתב רבינו בהל' מ"א דהמבשל בשר נבילה בחלב אינו לוקה על אכילתו משום בב"ח היינו משום דכיון דאסור הנאה אינו פא אלא משום אכילה וא"כ כשאסור אכילה אינו חל גם אסור הנאה אינו חל וע"כ צ"ל דגם טעכ"ע לא מקרי אסור מוסיף דהא לדעת הרמב"ם טעכ"ע בשאר אסורין לאו דאורייתא וע"כ צ"ל ג"כ מהאי טעמא וא"כ ממילא לא הי' צריכין להגעיל

כָּלֵל מִשׁוּם בִּב"ח פִּינּוֹן דְּשַׁחֲטָת עֶפְו"ם נְבִילָה וְלֹא חֲטִיל כָּלֵל אִיסוּר בְּשַׁר בְּחֶלֶב וְאַפְּקִלוֹ לְמֵאֵן דִּס"ל דְּבִשַׁר נַחֲרָה אִישְׁתְּרִי עַכ"פ הִי צָרִיף נַחֲרִית סִימָנִים וּמְמִילָא נַחֲרִית עֶפְו"ם הִי אָסוּרָה וּבִפְרָט שְׁלֵא בְּסִימָנִים] וּמ"מ נִרְאָה דְּגַם אִם סְמִי' בְּיָדָן כְּשֶׁעָשָׂה בְּעַת שְׁלֵא נִתְחַיֵּיב אִינוּ מוֹצִיא א"ע עַל אַח"כ: הַלְכוּת תְּפִילִין וּמְזוּזָה פ"ה ה"א וְאִם כְּתֻבָּה בִּב' אוֹ ג' דְּפִים כְּשָׂרָה, כְּתֻבָּה בִּב' עוֹרוֹת אַע"פ שְׁתַּפְּרֶן פְּסוּלָה הֵנָּה בְּתוֹס' מְנַחוֹת ל"ב ד"ה לְהַשְׁלִים הִבִּיאוּ בְּשֵׁם רִש"י דְּהָא דְתַנָּיָא דְאִין עוֹשִׂים מִס"ת וְתַפְּיִלִין מְזוּזָה שְׁאִין מוֹרִידִין מִקְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְקֵלָה וְאַמְרִינָן בְּתַלְמוּדָא לְהַשְׁלִים הֵינּוּ שְׁאִם חָסֵר בְּמְזוּזָה שִׁיטָּה אַחַת אָסוּר לֹא לְחַתְּנָהּ שִׁיטָּה אַחֲרָת מִס"ת אוֹ תַפְּיִלִין שְׁפָלוּ וְלְתַפּוֹר דְאִין מוֹרִידִין מִשְׁמַע דְּבִלֵּא"ה כְּשַׁר אַף דְתַפְּרֶן וּלפ"ד הָא דִּאר"י א"ש בְּדָף ל"ג שְׁם כְּתֻבוּ עַל שְׁנֵי דְפִין אוֹ כְּמוֹ שְׁפִי' רִש"י הֵינּוּ שְׁפָתָבוּ עַל שְׁנֵי עַמּוּדִין אַף שְׁהִיא עַל עוֹר אֶחָד אוֹ אֲלִיבָא דְתוֹס' שְׁם שְׁלֵא תַפְּרֶן: וְהֵנָּה דַעַת רִש"י כְּפִי מַה שְׁהִבִּיאוּ הַתוֹס' בְּשֵׁמוֹ הוּא לְהִקְפֹּד מִדַּעַת רַבִּינוּ דְאִם כְּתֻבָּה עַל שְׁנֵי דְפִין אַעפ"י שְׁעוֹר אֶחָד פְּסוּל וְאִם כְּתֻבָּה עַל דָּף אֶחָד אַעפ"י שְׁהַעוֹרוֹת שְׁתִּים שְׁתַּפְּרֶן כְּשַׁר וְנִרְאִיתִי לְהַגָּאוֹן מוהר"מ בְּנַעֲט בְּבִיאָרוֹ לְמַרְדְּכִי שְׁהַקְשָׁה עַל דְּבָרֵי הַתוֹס' מַהֵא דְתַנָּיָא בְּתוֹסְפָתָא דְגִיטִין פ"ב נִתְקַרַע פְּסוּל נִקְרַע בּו' קָרַע שֶׁל ב"ד פְּסוּל רִשְׁבִּי"א אוֹמֵר מְדַבֵּק אֶת הַקְּרָעִים וְנוֹתְנוֹ לָהּ וּמִשְׁמַע דְּקִי"ל כִּת"ק וְאַפְּי' אִם דִּיבֵק אֶת הַקְּרָעִים בְּדַבֵּק ל"מ דְּדַבֵּק ל"מ חִיבוּר וְהו"ל שְׁנֵי סְפָרִים וְהו"ד בְּתַפְּיָרָה דל"מ חִיבוּר א"כ מְמִילָא גַם בְּתו"מ לֹא מְקַרֵי חִיבוּר וּפְסוּל מְטַעַם דל"ה עוֹר אֶחָד וְתוֹ דְהָא לְרִש"י בְּמְנַחוֹת ל"ד ד"ה וְנִאֲמַר לְהֵלֵן יִלְפִינוּ מְזוּזָה מִגֵּט וְכִינוּן דְּבַגְט פְּסוּל מִכֹּש"כ בְּמְזוּזָה וְלִדְיָדִי הָא לֹא מְלִתָּא דְנוֹדָאֵי שְׁאֵנִי וְשְׁאֵנִי דְבַגְט אִם נִקְרַע לְשְׁנַיִים כְּשֶׁתַּמְצָא לּוֹמֵר דְאִם נוֹתֵן לָהּ שְׁנֵי חֲתִיכוֹת פְּסוּל מְמִילָא אִפִּי' אִם תַּפְּרֶן אַחַר כְּתִיבַת הַגֵּט ג"כ פְּסוּל אֲבָל לֹא מְטַעַם דְתַפְּיָרָה ל"ה חִיבוּר רַק מְטַעַם דְהוּי מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה דְתַפְּיָרָה בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה כְּמוֹ גְבִי מְחֻסָּר דְפְּסוּל מַה"ט דְהוּי מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה דְתַלְיִשָׁה בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה וְעֵינֵן בְּר"ן פ"ג דְּגִיטִין שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְאִשָּׁה כּוֹתֵבַת אֶת גִּיטָּה הָא מְחֻסָּר הַקְּנָאָה בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה וְתִירָץ דְאִינוּ מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה בְּגוּפּוֹ שֶׁל גֵּט א"כ דוּן מִיָּנָה דְגֵט שְׁנִקְרַע לְשְׁנַיִם אַחַר שְׁנִכְתַּב פִּינּוֹן דְפְּסוּל לִיתְנּוּ כְּדָף פְּסוּל אִפִּי' דְבָקוֹ אַח"כ מְטַעַם מְחֻסָּר דְבִיקָה בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה אַחֲרֵי דְכָל זְמַן שְׁלֵא נִדְבֵק הִי פְּסוּל וְהָרִי אִפִּי' הַתּוֹלֵשׁ מְדַבֵּר הַתּוֹלֵשׁ דַּעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְפְּסוּל מְטַעַם מְחֻסָּר תַּלְיִשָׁה (עֵינֵן אַה"ע ס' קכ"ה) וְאַפְּקִלוֹ לְהַחֲלוֹקִין וּמְכַשִּׁירִין הֵינּוּ מְטַעַם דְכְּשַׁר לִיתְנּוּ כְּדָף אֲבָל כָּאֵן דְפְּסוּל לִיתְנּוּ כ"ז שְׁלֵא נִדְבֵק א"כ מְמִילָא פְּסוּל בְּדַבְּקוֹ מְטַעַם מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה דמ"ל מְחֻסָּר תַּלְיִשָׁה אוֹ מְחֻסָּר הַדְּבָקָה כָּל שְׁמֻחֻסָּר מַעֲשֵׂה בְּגוּפּוֹ שֶׁל גֵּט בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה פְּסוּל וּלפ"ז מִש"כ הַבֵּית שְׁמוּאֵל בַּאֵה"ע ס' ק"ל ס"ק ח' דְלַדַּעַת הַתוֹס' וְאַגְוָדָה בְּמְנַחוֹת בֵּין שְׁהַדְּבִיק קוֹדֵם הַכְּתִיבָה בֵּין אַחֲרֵי' כְּשַׁר לַפְעַנ"ד לִיתָא דְנוֹדָאֵי בְּהַדְּבִיק בֵּין כְּתִיבָה וְנִתְיָנָה פְּסוּל בְּגֵט מְטַעַם מְחֻסָּר וְדִלָּא כְּתֻשׁוּבַת ר"א שְׁשׁוֹן, וּלפ"ז אִין כָּאֵן שׁוּם רֵאִי מִתּוֹסְפָתָא זֹו לְפְסוּל דִּיבּוּק בְּמְזוּזָה אַדְרָבָה יֵשׁ לְדַקְדָּק לְהִקְפֹּד מְדַנְקֵט נִקְרַע בֵּין כְּתִיבָה לְנִתְיָנָה וְלֹא דְנִקְרַע קוֹדֵם הַכְּתִיבָה מְפָלֵל דְקוֹדֵם הַכְּתִיבָה כְּשַׁר בְּדִיבּוּק דְמְקַרֵי חִיבוּר: וּכ"ז לְפִי דַעַתוֹ שֶׁל הַרְב"ז לְאֲבָל לְדַעַתִּי אִין לְהַתּוֹסְפָתָא שׁוּם עֵנִין לְנִד"ד דְהֵתֵם לֹא בְּנִקְרַע לְשְׁנַיִם וְחִזּוֹר וְדַבְּקוֹ פְּלִיגִי אֲלֵא בְּנִקְרַע קָרַע ב"ד הֵינּוּ בְּקָרַע ש"ו וְעֵדִינּוּ מְחֻסָּרִין לְגַמְרֵי וְכוּן מְבִנְאָר לְהַדְּל' בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ בַּפ"ד מַה'ל' גִּירוּשֵׁין הַל' י"ז דְאִם נוֹתְנּוּ לָהּ בְּפִנֵי עַדִי מְסִירָה כְּשַׁר וְהֵינּוּ נְמִי דִין דְתּוֹסְפָתָא שְׁהִבִּיא הַרְז"ל שְׁנִתְקַרַע קָרַע ב"ד

ולת"ק פסול כיון דנקרע במתפונן שמה בטלו ולרבינו כל שבטלו פסול ליהתגרש
בו ואפי' לדעת הסוברין דלאחר פתיבת הגט א"י לבטלו להגט מ"מ הא דעת התוס' בגיטין
דף כ"ד ד"ה בעדי דלר"מ בעינן מוכח מתוכו והדבר ברור דבשטר ממון המוציא שטר
שנקרע בקרע ב"ד אף שחזר ודבקו פסול דחיישינן דהשליכו באשפה שהרי לכך נקרע
בקרע ב"ד דחיישינן שמה ימצאנו הלה לכן קרעו א"כ מה בכך דנדבק א"כ הה"ד בגט
אף אם הבעל מודה פסול דבעינן מוכח מתוכו שפא מיד הבעל לידה משא"כ בקרע ב"ד,
ואיכא למימר דת"ק דתוספתא היינו ר"מ דבעי מוכח מתוכו א"כ אין זה ענין להא דשני
ספרים דכיון דעדיין מעורה ואם אוחז בקטן גדול עולה עמו והוא מחובר וספר אחד
ועכ"פ פסול לת"ק מטעם דאינו מוכח מתוכו אם פן אין מתוספתא זו שום ראי': ובאמת
אני מסתפק אף לדעת רבינו דפוסל בהדביק על ידי תפירה שני עורות אם הי' עור אחד
ונקרע באמצעותו ועדיין מחובר אפשר דכשר אם תפרש דעיקר הטעם דפסול לרבינו
משום דילפינו פתיבה פתיבה מסוטה עי' תוס' מנחות ל"ד ד"ה וכן דבסוטה פסול שני
ספרים הה"ד במזונה משא"כ בעור אחד ונפסק באמצעותו ועדיין מעורה י"ל דכשר
ובנה י"ל מה שהקשה בתשו' חוות יאיר סימן קצ"ב על פרש"י במגילה דף ח' דפי'
דמזונה נתפרת בגידיו הא בשני עורות פסול ועיין בהגהות לרעק"א שם] ולמש"כ א"ש
דאיירי בנקרע באמצע ונתפר מ"מ בעי גידיו אלא שאין מזה ראי' לפשוט ספקין דהרי
כתבו התוס' בשם פרש"י דאף בנקרע לגמרי כשר ע"י תפירה א"כ יכול להיות דרש"י
קאי על נקרע לגמרי ואעפ"כ כשר ע"י תפירה, ומ"מ דין זה שכתבנו צ"ע, ונראה דהיכא
דאין לו מזונה אחרת כשר כיון דלרש"י בלא"ה כשר ואפי' לרבינו י"ל דכשר דהא לא
חזי לשני סיפין ובש"ס מנחות ל"ג אמרינן להדיא ראוי לשני סיפין קאמינא: והנה התוס'
דף ל"ג ד"ה פתיבה כתבו דמירושלמי מגילה משמע דמזונה שנקתבה על ב' עורות פסולה
דפריה התם על מתניתין דאין בין ספרים לתו"מ אלא שהספרים נכתבים בכל לשון
דלמה לא תני נפ"מ דספרים נכתבים בב' עורות ותו"מ על עור אחד אמנם ק"ל דמהתם
מוכח דמזונה שנקתבה על ב' דפין אפי' על עור אחד פסולה דגרסינן התם ריב"ל שאל
למה לית אגון אמרינן שהספרים נכתבים על שני דפין ומזונה על דף אחד התיב ר"י בר"י
דר"ח פתובה דרבה שהספרים נכתבים בשני עורות ותו"מ על עור אחד והיינו דלר"י
לקתני עוד רבותא יתירה דספרים נכתבים על שני עורות ולפי דברי רבינו ותוס' דמזונה
שנקתבה על שני דפין כשר והאי דפסול היינו בכתבה על שני עורות א"כ מאי האי דק"ל
לר"י בר"י דר"ח הא היינו פירכא דריב"ל דהא שני דפין היינו בשני עורות וי"ל בדוחק
ולדינא אין להאריך פי העיקר כדעת רבינו דפסול אפי' בתפרן ומשמע דאין הפרש בין
תפרן קודם הפתיבה לאח"כ: עוד כתבו התוס' שם במנחות ל"ד ד"ה להשלים דהא
דאמרינן להשלים היינו נשאר והי' אם שמוע בראש שיטה ואי לאו דאין מורידין הי'
יכול לכתוב על הגליון פ' שמע והדברים תמוהים דהא במזונה קי"ל דבעינן פסדון
והט"ז ביו"ד סי' רצ"ה ס"ק הרגיש בזה וכתב שדעת התוס' דבחזא פרשה לחברתה ל"ש
שלא פסדון כמו בק"ש דקי"ל אם הקדים פרשה שני לחברתה יצא ואני תמה אי לק"ש
נדמי' א"כ נימא נמי דבהקדים פרשה שני גם בכתב שנקתב שלא פסדון על הקלף
בראשונה פ' והא"ש ואחריו על הגליון של מטה פרשת שמע דכשר וזה לא אמרה אדם
מעולם גם מדברי התוס' דשם נראה דזה פסול ותו דהא בתפילין הביאו התוס' שם דף

ל"ד ד"ה וְהַקּוּרָא, מְכִילְתָּא דְפָסוּל וְשֵׁלָא פְסִדְרָן בְּהַקְדָּם פְּרִשָׁה לְפְרִשָׁה, וְרֵאִיתִי לְהַנְקָה"כ
שֵׁם שְׁגָם הוּא גְדַחַק הַרְבֵּה בְּזָה אָבֵל בְּאַמַּת לְפַענ"ד לֹא נִזְכָּר כָּלֵל פְּסוּל דְשַׁל"כ בְּמְכִילְתָּא
רַק בְּתַפְּיִלִּין אָבֵל בְּמִזְוֵזָה לֹא נִזְכָּר כָּלֵל דְשַׁל"כ פְּסוּל וְעֵינֵיךָ סְמִיכַת הָאוּסְרִין הִיא רַק
מֵהָא דִירוּשְׁלָמִי מְגִילָה תּוּלִין בַּס"ת וְאִין תּוּלִין בַּתּו"מ וּבְאַמַּת מֵהֵתָם מוּכַח לְהִיפּוּף דְפְרִיף
הֵתָם אִמְתַּנְיָתָן דְאִין בֵּין סְפָרִים לַתּו"מ וְנִתְנִי דְתּוּלִין בְּסְפָרִים וְאִין תּוּלִין בַּתּו"מ וּמִשְׁנֵי
סְפָרִים שְׁכַתְּבוּ כְּתַפְּיִלִּין וּמִזְוֵזוֹת אִין תּוּלִין בְּהֵם תַּפְּיִלִּין שְׁכַתְּבוּ כַּס"ת תּוּלִין בְּהֵם וְעֵינֵין
בְּתַשׁוּבַת הַר"ן ס'י שְׁפִירֵשׁ לְהֵאִי דִירוּשְׁלָמִי דְלִפִּי שְׁדַרְךָ ס"ת לְכַתְּבָה בְּכַתִּיבָה גְּסָה וּבְרִינֹחַ
לְפִיכָף תּוּלִין בֵּין הַשֵּׁיטִין אָבֵל בַּתּו"מ לְפִי שְׁנִכְתְּבִין בְּכַתִּיבָה דְקָה אִין תּוּלִין וְאִם כְּתַב
תּו"מ בְּכַתִּיבָה גְּסָה כְּמוֹ בְּסְפָרִים תּוּלִין גַּם בַּתּו"מ א"כ מְבֹאָר דְקָה דְאִין תּוּלִין בַּתּו"מ
לֹא מִשׁוּם שַׁל"כ אֲלֵא לְפִי שְׁאִינוּ נֹאָה לְפִי שְׁנִכְתְּבִין בְּכַתִּיבָה דְקָה וּמִשְׁמַע דְלִפ"ז בְּדִיעֵבַד
כְּשֵׁר א"כ מוּכַח בְּהִדְיָא לְהִיפּוּף דְשַׁל"כ כְּשֵׁר בְּמִזְוֵזָה וְאַפְּי' אַת"ל דְקָה דְתּוּלִין בַּתּו"מ
כְּשֵׁר בְּכַתִּיבָה גְּסָה כְּמוֹ סְפָרִים הֵינֵנוּ בְּכַסְדְּרָן שְׁקוּדָם שְׁנִכְתְּבוּ הָאוֹתִיּוֹת אַחֲרֵינוּ תּוּלָה
ע"י שְׁמוּחַק מֵהַ שְׁנִכְתְּבוּ אַח"כ וְתּוּלָה מְכַל מְקוּם מוּכַח דְבְּמִזְוֵזָה עַכ"פ כְּשֵׁר שְׁלֵא כְּסִדְרָן
דַּל"כ הַדָּק"ל דְבְּסְפָרִים שַׁל"כ כְּשֵׁר וּבַתּו"מ פְּסוּל דְבְּזָה ל"ש תִּירוּץ הִירוּשְׁלָמִי דְקָה
שְׁלֵא כְּסִדְרָן פְּסוּל אַף שְׁנִכְתְּבוּ בְּכַתִּיבָה גְּסָה וְע"כ דְשֵׁלָא כְּסִדְרָן כְּשֵׁר בְּמִזְוֵזָה וְדוּנְקָא אִם
נְכַתְּבוּ מֵהַנּוֹפֵף שְׁכַתְּבוּ פְּרִשָׁה הַשְּׁנִי' לְמַעְלָה וְהֵרֵאשׁוּנָה לְמַטָּה אָבֵל אִם נְכַתְּבוּ כַּהוּגֵן רַק
שְׁהַסּוּפֵר כְּתַב אוֹת אוֹ תִיבָה אוֹ פְּרִשָׁה אַחַת קוּדָם לְחִבְרָתָהּ אָבֵל הַקּוּרָא קוּרָא כְּסִדְרָן לֹא
מְפָסִיל וְלִהְכִי לֹא קִתְּנִי אִין בֵּין, וְעַכ"פ כִּינּוּן דְבְּמְכִילְתָּא לֹא נִזְכָּר כָּלֵל פְּסוּל דְשֵׁלָא כְּסִדְרָן
בְּמִזְוֵזָה רַק בְּתַפְּיִלִּין וּמְיִלְתָּא דְפְשִׁיטָא דְאִין לְלִמּוּד מִזְוֵזָה מִתַּפְּיִלִּין וְעֵינֵיךָ רֵאִיוֹת הַפּוֹסְקִים
הִיא מִירוּשְׁלָמִי דְאִין תּוּלִין וּכְבָר נִתְבָּאָר דְזָה לֹא הֵנִי פְּסוּל דְאוּרִינְתָא רַק מִטַּעַם נוֹי דְאִינוּ
פּוֹסֵל בְּדִיעֵבַד וְאִם נְכַתְּבוּ בְּכַתִּיבָה גְּסָה תּוּלִין אַפְּי' לְכַתְּחִילָה א"כ אִין לְנוּ שׁוּם רֵאִי לְפְסוּל
שְׁלֵא כְּסִדְרָן וְזָה דַעַת הַתּוֹס' וְכֵן נִרְאָה מֵהַר"ן הַנֶּ"ל לְכֵן נִלְעַנ"ד הֵיכִי דַא"א לְמִצּוּא מִזְוֵזָה
אַחֲרַת אֲלֵא זֹה שְׁנִכְתְּבוּ שֶׁל הֵינֵנוּ שְׁחָסַר הַסּוּפֵר אוֹת אַחַת אוֹ תִיבָה וְכַתְּבוּ אַח"כ יֵשׁ
לְקוּבְעָה בְּלֵא בְּרָכָה דְלַדַּעַת הַתּוֹס' וְהַר"ן כְּשֵׁר וְאִין לְנוּ שׁוּם רֵאִי נִגְדָם אֲדַרְבָּה נִרְאָה
מִדְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי דְכְּשֵׁר גַּם מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ אִין הִכְרַע כָּלֵל דַּמְש"כ בְּהַלְכָה שְׁלִפְנֵינוּ
שְׁכַתְּבוּ שְׁלֵא עַל הַסְדֵר שְׁהַקְדִּים פְּרִשָׁה לְפְרִשָׁה הֵינֵנוּ שְׁכַתְּבוּ שְׁנִי' לְמַעְלָה וְהֵרֵאשׁוּנָה
לְמַטָּה אֲדַרְבָּה מִמָּה שְׁכַתְּבוּ לְעֵיל בַּהַל' תַּפְּיִלִּין בַּפ"ב הַל' ג' דְבְּתַפְּיִלִּין שְׁכַתְּבוּ הַמְּלֵא חָסַר
אִין לוֹ תַקְנָה וְחָסַר מְלֵא יֵשׁ לוֹ תַקְנָה וּבְמִזְוֵזָה כָּאֵן בְּהַלְכָה ג' לֹא חִילַק כְּלוּם בֵּין חִסְרָה
הַמְּלֵא אוֹ מְלֵא חִסְרָה מִשְׁמַע דְחַד דִּינָא לְתַרְנִיחָהּ וְנִיחָהּ שְׁאִין זָה רֵאִי גְמוּרָה מ"מ הָא
הַתּוֹס' וְהֵאָגוּדָה מְכַשִּׁירִין וְכֵן דַּעַת הַר"ן א"כ יֵשׁ לְסַמּוֹף עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַת הַדְּחַק וְלְקַבְּעָה
בְּלֵא בְּרָכָה: ה"ב הֵנָּה דַּעַת רַבִּינוּ דְקָה דְאִמְרִינוּ בְּמִנְחוֹת כ"ט דְשַׁעֲטַנ"ז ג"ץ צְרִיכִין זִיוֹן
לְאוּ בְּכָל אוֹתִיּוֹת רַק הָאוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת שְׁחָשְׁבוּ רַבִּינוּ כָּאֵן וְלֹא מְצִאתִי לְרַבִּינוּ חִבְרָה בְּזָה
דְּדַעַת הַפּוֹסְקִים דְכָל אֵלוֹ אוֹתִיּוֹת שַׁעֲטַנ"ז ג"ץ צְרִיכִין זִיוֹן וּמִש"כ דָּאֵם לֹא כְּתַב הַתְּגִין
כְּשֵׁר עַמְש"כ בַּהַל' תַּפְּיִלִּין: וּמִש"כ רַבִּינוּ דָּאֵם הוֹסִיף אַפְּי' אוֹת אַחַת בְּפָנִים דְפְּסוּל בַּהַג"מ
מְבִיא בְּשֵׁם הַר"א מ' דְחוּלַק עַל זָה וְכַתְּבוּ בְּפָנִים רְחוּק מֵהַפְּרִשְׁיּוֹת לֹא מְפָסִיל וְלְכַאוּרָה
נִרְאָה דְרַבִּינוּ לְטַעַמִּין אֲזִיל בַּפ"א מֵהַל' צִיצִית גְּבִי הַטִּיל לְמוּטְלָתָהּ וְכֵן בְּלוּלָב בְּהוֹסִיף עַל
הַד' מִינִים אָבֵל לְפּוֹסְקִים הַחוּלְקִים וּס"ל דְהֵוָא לְחוּדָא קָאִי כַּש"כ מִבְּחוּץ דְכְּשֵׁר: וְיֵשׁ
לְזָה סִיּוּעָה מֵהָא דְאִמְרִינוּ בְּסִנְהֵדְרִין בַּפ' הַנֶּחְמָקִין דְזָקוּן מְמָרָא א"ח אֲלֵא בְּדָבָר שְׁעָקְרוּ

מדברי תורה ופירושו מד"ס שיש להוסיף בו ואם הוסיף גורע ואין לנו אלא תפילין ואם
אימא דפסול בהוסיף בפנים הא איכא נמי מזוזה שהורה להוסיף בפנים פרשה אחת והא
ל"ק דלימא הורה הזמן ממרא לעשות החסר מלא דפסול לכו"ע דז"א דזה לא מקרי
עקרו מד"ת אבל בהוסיף פרשה קשה כמו בתפילין ומ"מ אין זה סיוע גמורה דהא משמע
דאף לדעת הרא"מ דמכשיר רק בריחוק מן הפרשיות אבל לא בקירוב א"כ משפחת לה
גם לדין בז"מ שהורה בקירוב ואפשר דגם זה עקרו מד"ת כל שאינו הפרש שיעור
פרשה וגם הטור שחולק בהל' ציצית על רבינו בהטיל למוטלת פאן הביא דבריו בסתם
ודו"ק: ה"י הכל חייבין במזוזה הגה הגמ' הביא בשם הרא"מ דהשוכר בית מעכו"ם פטור
ממזוזה דדוקא מישאל חייב מדברין דמחזי כשלו משא"כ בעכו"ם ויש לזה סמך בש"ס
חולין קל"ג גבי שותפות פהו ועכו"ם במתנות אבל אני תמה דבירושלמי סוף מגילה
מבואר דהשוכר בית מעכו"ם לאחר ל' יום חייב במזוזה וזה פלא: ודע דהתוס' במנחות
נסתפקו אם השוכר חייב במזוזה מדאורייתא ומדברי החינוך בפ' ואתחנן נראה דס"ל
דמדאורייתא חייב ומ"מ מדברי הפוסקים נראה דלא מחויב אלא מדברין: ודע דאשה
אעפ"י שחייבת במזוזה ומ"מ אין לה לקבוע בעצמה כמו שפסולה לכתיבה ורא"י מהא
דאמרינן במנחות מ"ב דנכרי פסול לעשות תפילין והיינו לתפרן ולשאר דבר כמו דפסול
לכתיבה ומהא נמי לאשה: פ"ו ה"א ותהי לו תקרה, בדין בית שאין לו תקרה הגה התוס'
במנחות דף ל"ג ד"ה דלית הקשו על פרש"י דפוטר בית שאין לו תקרה מהא דשערי
מדינות ונחצירות דחייבים אע"פ שאינם מקורין והרא"ש ז"ל תירץ דשאני הני שאין
בדעתו לעשות תקרה וכבר נגמרה מלאכתו והמרדכי הביא ג"כ תירוץ זה וכתב שהוא
דוחק והרב"י ביו"ד סי' רפ"ו הביא בשם רבינו מנוח דטעמא דשערי מדינות ונחצירות
לפי שהן פתוחין לבית דירה, ובאמת שאני תמה על התוס' והרא"ש והמרדכי שנתחבטו
בקו' זו שהרי בהדיא מבואר בירושלמי פ"ק דיומא ה"א דשערי מדינות חייבין לפי
שהבתים פתוחים לתוכה לכן אע"פ שהן אין עשויין לדירה מ"מ השער עשוי לצורך הבית
ומשמשים בשער הגה לבית משא"כ בית שאינו מקורה לא חזי לדירה, וזה נראה דעת
הראב"ד פאן בה"ז דק"ל על רבינו דפוטר שערי גינה מטעם דאין עשוי לדירה ת"ל
דאינו מקורה ומבואר שחולק על דעת הרא"ש דאל"כ לק"מ דהרי גינה אין דעתו לקרוי
וכן מבואר להדיא בדעת רבינו בה"ח שכתב טעם דשערי נחצירות חייבין לפי שבית פתוח
לתוכו, הגה מבואר שדעת רבינו והראב"ד והר"מ דכל בית שאינו מקורה אף שאין דעתו
לעשות לו תקרה פגון בית תבן ואוצרות למאן דמחייב מ"מ פטור לפי שאינו ראוי לדירה
וע' בסוטה דף מג.

דמרבך התם הבונה בית תבן ואוצרות שחוזר מעורכי מלחמה וממעט בית שער דבית
תבן חזי לדירה ובית שער לא חזי ומינה פשאיין להם תקרה לדעת רבינו והראב"ד
וסייעתם דלא חזי לדירה אף שאין דעתו לקבוע להם תקרה פטור אף למ"ד בית עצים
ותבן חייבים מ"מ הכי פטור, ובהיות פן יש לתמוה על רבינו הב"י שהביא בסימן הנ"ל
בשם תשובה אשפנזית והוא מוהרי"ל דבית הפתוח לחצר ואין החצר פתוח לרה"ר
פלל ואין דרוך לחצר כ"א דרוך בית דלא אזלינן בטר היפר ציר אלא קובע מזוזה בימין
הפניסה לחצר ויש לתמוה דזה יתכן לשיטת הרא"ש דחצר פינן דאין דעתו לקבוע להם
קירוי חייב מצד עצמו במזוזה אבל לדעת הרבינו מנוח וכן נראה דעת רבינו דעיקר חייב

דחצר אינו אלא לפי שפתוח לבית וה"ז כשער הבית כיון שדרכו שער זה נכנסין לבית א"כ עיקר החיוב אינו מצד החצר כיון שאינו ראוי לדירה ולא מקרי בית לענין מעשר דאינו קובע מדאורייתא ואפי' למאן דחייב היינו לפי דכתיב בשעריה והו"ל כשער דבית וכן לענין עירוב ל"מ בנתן הפת בחצר ועיקר החיוב אינו אלא שלפי שנקנסין בו לבית א"כ האיה יתכן לומר שיקבע בימין הכניסה לחצר הא חצר אינו מחויב כלל ועיקר החיוב אינו אלא משום שנקנסין בו לבית ומקרי ימין הבית א"כ עיקר תלוי רק בימין הבית שעל ידו בא החיוב, וזה ברור לכל הישר הולך ואולי זה דעת הב"י שהשמיט דין זה בש"ע שלו גם הרמ"א השמיטו והיינו משום דלרוב הפוסקים הנ"ל צריה לקבוע בימין הכניסה לבית דנה עיקר החיוב, וכבר עלה על לבי דהרא"ש לטעמיה אגיל דבית שער הפתוח לבית אינו חייב אלא מדרבנן אלמא דלא מחייב מדאורייתא בפתח הפתוח לר"ה אע"פ שדרכו בו נכנסין לבית וכיון דמבואר ביומא דף י"א דשערי חצירות ועיירות חייבין מדאורייתא ע"כ שהן חייבין מצד עצמם במזוזה, אלא מלבד דאינו נראה כן מירושלמי יומא הנ"ל וגם עיין בתו"י שם ביומא י"א דהקשו מ"ש שערי עיירות וחצירות מבית שער דאינו אלא מדרבנן ותיקצו דבית שער בטל לגבי בית והיינו כיון דבית שער זה קבוע לפתח הבית הר"ז בטל ומקרי פתח אחד מידי דהוי עושה פתח עב ומזוזותי רחבים ד' דונדאי אינו עושה שני מזוזות דאינו אלא פתח אחד ה"נ בית שער, משא"כ שערי עיירות ע"ש שגם הם הביאו לההוא דירושלמי הנ"ל דשערי מדינה חייבים משום שפתחים פתוחים לתוכן וראיתי להרב בט"ז שהביא את דברי מוהרי"ל לפסק הלכה ולפענ"ד אין זה דעת רוב הפוסקים וכמוש"כ: הנה פתחתי הנראה לפענ"ד אם היות כי אינני פדאי לחלוק על הרב מוהרי"ל מה הגם כי הרב ב"י לא כתב עליו פלוג אף מש"כ עוד הרב בט"ז שם דאם יש עוד פתח פתוח מחצר לר"ה אזלינן בטר היפר ציר בהא ונדאי אמינא דלא מסתפינא דלא קיי"ל כן אלא דצריה לקבוע בימין הכניסה לבית דהא מבואר במרדכי מנחות דהא דאזלינן בטר היפר ציר היכי דשניהם שווין אבל אם אחד תשמישו קבוע והשני אינו קבוע לא אזלינן בטר היפר ציר אלא בטר הקבוע ומה"ט כתב הש"ך סי' רפ"ט בסק"ו בשם הלבוש דמבית לבית החוץ לא אזלינן בטר היפר ציר אלא בטר תשמיש הקבוע א"כ מילתא דפשיטא דבית מקרי תשמישו קבוע טפי מחצר ועיין עירובין דף ע"ג.

דפליגי התם אי מקום פיתא עיקר או מקום לינה ובית הוא מקום פיתא ולינה משא"כ חצר ובפרט למש"כ דלדעת רבינו והראב"ד עיקר חיוב דחצר אינו אלא משום דנקנסין דרכו בו לבית ומקרי שער הבית פשיטא דלא אזלינן אלא בטר כניסה לבית וכיון דלא אשכחן להרא"ש דפליג בהא אדרבא הדעת נוטה דגם להרא"ש קובע בימין כניסה לבית פשיטא דקיי"ל כן וזה נ"ל ברור, ועוד נ"ל דבבית התבן ועצים כיון דלרבינו אינו חייב כלל נ"ל לסמוך ע"ז, כל שאינו מקורה אף שאין דעתו לעשות לו תקרה פטור ממזוזה וזה נ"ל ברור שכן דעת רוב הפוסקים: והיכי שקבע מזוזה בביתו וסתר הגג והתקרה אם צריה ליטול המזוזה ולקבוע מחדש משום תעשה ולא מן העשוי, הנה ראיתי להגאון מליסא בסידורו דרה"ח שכתב דלרבינו דפוטר ממזוזה בל"ל דלת אם נטל הדלת א"צ לחזור ולקבוע המזוזה משום תולמ"ה כיון דתחילת העשי' היתה בהכשר כמו גבי סנפה דאם פיסה בהכשר ואח"כ פיסה הגג לא מיפסל משום תולמ"ה ולדידי לא דמי כי אוכלא

לדָּנָא דְהֵתָם כִּינּוּן שְׂאִין הַחֲסָרוֹן בְּגוֹף הַסּוּכָה וְלֹא נִשְׁתַּנָּה אֲלֵא הַחֲסָרוֹן מִצַּד אַחַר הַלְפָּף
לֹא בְטֵל עֲשִׂי קַמְיִיתָא דְהוּי בְּהַכְשֵׁר וּכְשֶׁהֲסִיר הַמוֹנֵעַ עֲדִינּוּ עֲשִׂי הָרֵאשׁוֹנָה קִינִימַת
מִשָּׂא"כ כִּפֵּן בְּהִסֵּר הַדֵּלֶת כִּינּוּן דְלָרֹב הַפּוֹסְקִים פְּטוֹר כְּשֶׁאֵין לוֹ דֵּלֶת דְּלֹא מְקַרֵּי בֵּית
א"כ הַחֲסָרוֹן בְּגוֹף הַבַּיִת וּכְבָר בְּטֵל עֲשִׂי הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִי הַמְּזוּזָה עַל גּוֹף הַבַּיִת, הַגֵּעַ
בְּעֶצְמָהּ הַקּוֹבֵעַ מְזוּזָה בְּבֵיתוֹ וְסִתְרָה ג' פְּתָלִים אוֹ אִפִּי שְׁנַיִם וְנִשְׁאָר הַפְּתוּל הַרְבִּיעִי
שֶׁהַמְּזוּזָה בּוֹ מְסַתְּבָרָא וְנִדְאִי דְפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וּמְקַרֵּי תוּלֵמ"ה אִם אֵח"כ בְּנָה
מִחֲדָשׁ הַפְּתָלִים דֶּהַמְּזוּזָה לֹא הִי עַל בֵּית זֶה הַחֲדָשׁ כְּשֶׁנִּקְבַּע וְע' או"ח ס' ט"ו בְּעֵשֶׂה
צִיצִית עַל ד' פְּנֵפוֹת וְאֵח"כ עֵשֶׂה קֶרֶן אַחַת עֲגוּלָה דג' צִיצִית אַחֲרוֹת ג"כ נִפְסְלוּ וְאִם עֵשֶׂה
אֵח"כ פְּנֵף רְבִיעִי צָרִיף לְהַתִּיר הַג' צִיצִית עֵינּוּ בִּמְג"א ס"ק ד' שֵׁם מִש"כ בְּשֵׁם הַב"ח וְגַם
הַמְג"א לֹא חָלַק אֲלֵא בְּתַפְרֵן וְה"נ בְּהִסֵּר הַדֵּלֶת בְּהִיא שְׁעָתָא לֹא הִי הַמְּזוּזָה עַל הַבַּיִת
דְּבֵית בְּלֹא דֵּלֶת לְהִנָּף פּוֹסְקִים לֹא מְקַרֵּי בֵּית בְּפִרְט לְמִש"כ לְעֵיל אִפִּי בְּדַעְתוֹ לְהִיּוֹת כְּפִי
א"כ כְּשֶׁנֶּעְשֶׂה אֵח"כ בֵּית מִיְקַרֵּי תוּלֵמ"ה וְעֵינּוּ שְׁבַת ק"ב בְּסִנְדֵּל שְׁנֵפוֹסֵק אַחַת מְרֻצוּעוֹתָיו
וְתַקְנָה וְחִזּוּק וְנִפְסֵק דְאֲמַרִּינוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן כִּינּוּן דְכְבָר נִתְבַטֵּל וְכִש"כ הֵכָא דְלֹא
מְקַרֵּי בֵּית וְהַחֲסָרוֹן בְּגוֹף הַבַּיִת: וּמִש"כ רְבִינוּ דְפָתַח שְׂאִין בּוֹ דֵּלֶתוֹת פְּטוֹר מִמְּזוּזָה
הָרֵאָב"ד וְהַתּוֹס' וְהָרֵא"ש חוֹלְקִים ע"ז וּס"ל דְהָא דְאֲמַרִּינוּ בְּמִנְחוֹת דָּף ל"ג קִבַּע דְשִׁי
בְּרִישָׁא הֵינּוּ בְּפָתַח שְׁבִין ב' בָּתִּים דְאֲזַלִּינוּ בְּתַר הֵיכַל צִיר וּקְצַת סִיוַע לְדַבְרֵי רְבִינוּ מְהֵא
דְאֲמַרִּינוּ בִּירוּשְׁלַמִי שְׁלֵהִי מִס' מְגִילָה דְאִם הַפָּתַח בְּאֲמָצַע וְאִין הֵיכַל צִיר לְכָאן וְכָאן
קוֹבֵעַ מְזוּזָה בְּמִקוֹם שִׁירְצָה וְא"כ לְדַעַת הַמְּחַיְבִים פָּתַח שְׂאִין בּוֹ דֵּלֶת פָּתַח, שְׁבִין שְׁנֵי
בָּתִּים א"צ לְקַבּוֹעַ דֵּלֶת בְּרִישָׁא דְלֹא גָרַע מִהַקּוֹבֵעַ מְזוּזָה בְּפָתַח שְׂאִין לוֹ דֵּלֶת וְהַפָּתַח בֵּין
שְׁנֵי בָּתִּים דִּישׁ לִכ"א יְצִיאָה דְשִׁפִּיר דְמִי וְכִי בְשֶׁבִיל שְׁקוֹבֵעַ אֵח"כ הֵיכַל צִיר מְגָרַע גָּרַע
וְדוֹחַק לוֹמַר דְגָרַע דְחִיּוּשֵׁינוּ שְׁמָא יְמַלְחָה וְיִקְבַּע הֵיכַל צִיר בִּמְק"א: וְא"ל לְדַעַת רְבִינוּ מְהֵא
דְאֲכַסְדְּרָה דְמְבֹאָרָה בַּה"ג דְפְטוּרָה מִטַּעַם דְאִין לָהּ מְזוּזוֹת דְפְצִימִין רַק לְהַעֲמִיד הַתְּקֵרָה
וְהוּא מִש"ס מְנַחוֹת דָּף ל"ג וְת"ל דְכִינּוּן דְפְרוּץ מְרוּחַ רְבִיעִית אִין לוֹ דֵּלֶת דִּי"ל כְּמוֹ
שְׁחֻלְקֵנוּ לְעֵיל לְעַנְיֵן תְּקֵרָה דְפָתוּחַ לְבֵית חֲזִיב הִנֵּה בְּפָתוּחַ לְבֵית חֲזִיב אֵע"פ שְׂאִין לוֹ
דֵּלֶת, וּבְאֲמַת שִׁישׁ לְעֵינּוּ קְצַת לְפִי תְשׁוּ' רְבִינוּ לְחַכְמֵי לְנִגִּיל הַבִּיאָה הָרַב בְּכ"מ דְהָא
דְצָרִיף דֵּלֶתוֹת דְקֵרָא דְכְתִיב עַל מְזוּזוֹת בֵּיתָהּ וּבְשַׁעֲרֵיהָ הֵינּוּ הַשְּׁעָרִים הַפְּתוּחִים לְבֵית
וְלֹא חֲזִיבָהּ הַתּוֹרָה אֲלֵא בְשַׁעֲרִים וּשְׁעָרִים לֹא מְקַרֵּי בְּלֹא דֵּלֶת וְדוּוּקָא פָּתַח מְקַרֵּי בְּלֹא
דֵּלֶת א"כ קִשָּׁה מַה בְּכָף דְפָתוּחַ לְבֵית הָא מ"מ אִין לוֹ שַׁעַר דְבָלִי דֵּלֶת ל"מ שַׁעַר כְּמוֹ
דְפְטוֹר בָּאִין לוֹ מְזוּזוֹת אַף בְּפָתוּחַ לְבֵית, אֲלֵא דְתִשׁוּבָה זֹו תְמוּנָה קְצַת מַה שֶׁהִבִּיא מְרִישׁ
עִירוּבִין דְשַׁעַר לֹא מְקַרֵּי בְּלִי דֵּלֶת הֵתָם לֹא אֲמַרִּינוּ אֲלֵא לְעַנְיֵן גּוֹבְהָה וְרַחֲבָה ע"ש וּלְפִי
הַנְּרָאָה עֵיקַר הַטַּעַם דְפְטוֹר בָּאִין לוֹ דֵּלֶת דְאִינוּ רְאוּי לְדִירָה וּבֵית ל"מ אֲלֵא בְּמִקוֹם
דְמִשְׁתַּמֵּר וּכְשֶׁאֵין לוֹ דֵּלֶת שְׁפוּגְרִין הַבַּיִת וּמִשְׁתַּמֵּר בְּהֵם לֹא מְקַרֵּי בֵּית וְעֵינּוּ תּוֹס' יוֹמָא
י"א ד"ה אֶחָד שְׁעָרֵי מְדִינוֹת] כְּדְאֲמַרִּינוּ ב"ב פֶּרֶק חֲזָקַת הַבָּתִּים הַבּוֹנֵה פְּלִטְרִין בְּנִכְסֵי
הַגֵּר וּבָא אַחַר וְהַצִּיב לוֹ דֵּלֶתוֹת קְנָה הַשְּׁנֵי אֲלֵמָא דְעֵיקַר הַבַּיִת תְּלוּי בִּדְלֶתוֹת לְכֹן בְּפָתוּחַ
לְבֵית חֲזִיב דְמִשְׁתַּמֵּר ע"י וְהוּא מוֹכַח מְהֵא דְאֲכַסְדְּרָה דְהֵתָם בְּפָתוּחַ לְבֵית לְכֹן פְּטוּרָה רַק
מִטַּעַם דְאִין לָהּ מְזוּזוֹת ע' כ"מ ה"ז: מִיָּהוּ ק"ק מ"מ שְׁ רְבִינוּ בְּפִי"ב מַה' טוֹנְמַת צָרַעַת
דְּבֵית הַנְּבִנָּה ע"ג עֲמוּדִים מְטַמָּא בְּנִגְעִים [וְעֵינּוּ בְש"ס יוֹמָא י"א ע"ב] וּמִשְׁמַע דְמְקַרֵּי
בֵּית אֵע"פ שְׁפְרוּץ אֲלֵא דְלֹא מְקַרֵּי שַׁעַר א"כ אִפִּי בְּפָתוּחַ לְבֵית נְמִי פְטוֹר וּלְדַעַת הָרֵא"ש

הנ"ל דבדעתו הדבר תלוי ג"כ קשה פניו דל"מ שער ומ"מ הדבר מוכרח מהא דאכסדרה דחייב באין לו דלת פל שפתוח לבית ולמש"כ דעיקר הפטור משום דאינו משתמר ולא מקרי דירה י"ל גם לדעת רבינו החולק את סדרו במחיצה אף שאין לו דלת חייב דמשתמר במחיצה החיצונה וצ"ע וילדעת הרא"ש דמחלק בתקרה בין דעתו לקבוע התקרה או לא ה"נ גבי דלת ונכון לחוש לכל הטעמים: ודע שרבינו לא הזכיר שיהא הפתח רחב ד"ט ונ"ל פשוט דרבינו מודה לזה אלא פניו דלא נמצא בפ"א בש"ס לכן לא הביאו גם דהוא פשוט פניו דלא נקרא בפחות מד' בשום מקום שיהי' נקרא פתח לא כמו שראיתי למי שכתב דרבינו חולק על רש"י וס"ל דלא בעינן רחב ד' דז"א וע"כ לפ' רבינו על רש"י בכיפה אלא דס"ל דבעינן שיהי' גובה יו"ד מלבד העיגול אבל מודה דבעינן ד"ט: ה"ב ואם יש בו לרבע ד"א, הנה דעת רבינו לפי הבנת הכ"מ דא"צ שיהי' ברחבו ד"א אלא שאם הי' ארוך הרבה עד שיש בו שיעור ד"א ארוך וד"א רוחב חייב במזוזה, ומ"מ נראה דצריך שיהי' ברחבו ז' טפחים דבלא"ה לא מקרי דירה והו"ל פלול של תרגולים דהא אפ"י בסופה דהיא דירת עראי הסכימו האחרונים באו"ח סי' תרל"ד ע"ש במג"א סק"א דבעינן ז"ט רוחב ולא מצרפינו הארוך ועיין בט"ז שם סק"א דחולק על הכ"מ בהבנת דברי רבינו וס"ל דגם לרבינו צריך שיהי' ברוחבו ד"א ע"ש ואין דבריו מוכרחין ועיין בש"ג דאם נכנסין דרך בית הקטן לבית הגדול חייב במזוזה: ה"ג אכסדרה וכו' אע"פ שיש לה פצימין משמע להדיא דמכש"כ באין לה פצימין דפטור ואפ"י בפתוח לבית דאין לו מזוזות ועיין בכ"מ בה"ז ולכאורה קשה טובא דהא אמרינן במנחות ל"ד דפתחי דאקרנא חייב במזוזה וילדעת הרא"ש היינו שאין לו מחיצה רביעית פלל דהמחיצות נחשבות כמזוזות אלא אע"ג דהוא פרוץ המחיצות נחשבות למזוזות א"כ אכסדרה שאין לה פצימין והיא פתוחה לבית למה תפטור הא המחיצות הן מזוזות ואע"ג דלרבינו כשאין לו דלת פטור ממזוזה הא כ"כ לעיל דבפתוח לבית חייב וא"ל דמחיצות אכסדרה ג"כ לחיזוק התקרה ז"א דהא אכסדרה דבי רב בש"ס שם היינו שאין לה מחיצות המגיעות לתקרה חייב דווקא כשיש לה ד' מחיצות נהרי ונדאי לאו לחיזוק התקרה עשוין דהא אין מגיעין לתקרה ובאמת ראיתי להש"ג דחולק על הרא"ש וס"ל דפרוץ ברוח רביעית פטור ממזוזה והא דפתחי אקרנא חייבין במזוזה היינו שיש להן קצת מחיצה בשתי צדדים ברוח רביעית אלא שדרך לקבוע מלבן או קנים למזוזה ופתחי דאקרנא אין לה פן אלא שהמחיצות פלין ולא נעשה לה מלבן או קנים בדרך מעמידי מזוזות הפתח ואפשר שפן דעת רבינו אבל על הרא"ש קשה ודוסק לומר דהרא"ש לטעמי' דס"ל כשי' התוס' דאכסדרה אף שפתוח לבית פטור ממזוזה מדאורייתא לכן פטורה כשפרוזה מרוח רביעית אבל בבית דחייב מדאורייתא גם כשפרוזה חייב דזה דוסק גדול גם הא אנו קיי"ל כדעת הרי"ף ורבינו דחייב מדאורייתא ומרן העתיק בש"ע סי' רפ"ו שהוא דינא דהרא"ש גבי פתחי דאקרנא לכן נלפע"ד דוודאי בפרוץ ברוח רביעית לד"ה פטור ולא אמרינן דמחיצות הבית הן המזוזות דהא חזינן גבי מחיצות בשבת דכל שנפרץ במלואו לאו שם פתח עליו אלא פרצה ולא מקרי לא פתח ולא שער ודווקא בינין דלת דבזה נודאי שם פתח עליו אלא דאין לו מזוזות בזה אמרינן דהמחיצות הן המזוזות אבל באין לו דלת אע"ג דלהרא"ש חייב במזוזה וכן כשפתוח לבית דגם לרבינו חייב כמוש"כ לא אמרינן דהמחיצות הן המזוזות דלאו שם פתח עליו

כל שפרוץ במלואו כמפורש בש"ס עירובין בנדבך אכסדרה פטורה לא מפעי פשעין לה פצימין דנדאי פטור כיון שנופצה במלואה אלא אפי' ביש לה פצימין דהנה פצימין לאו למזונה עבידא אלא לחיזוק התקרה וכ"נ מדברי רש"י דהא בפתחא דאקרנא ביש לה פתח איירי פן נראה לי ברור ומוכרח אם היות שהפוסקים סתמו דבריהם ומ"מ דעת הרי"א ז"ל בש"ג נראה דלעולם פטור כל שאין לו מחיצה רביעית ומ"מ אפשר דגם הוא מודה ביש לה דלת דחייב ודו"ק: ה"ז בית שער, הנה הרי"ף בה"ק הקשה בהא .

דאמרינן ביומא דבית שער פטור ממזונה ובמנחות ל"ג מבואר דבית שער חייב ותיגרין דהא דבית שער חייב היינו בפתוח לבית וזה דעת רבינו והיינו דפתוח לבית חייב מדאורייתא ופתוח לגנה פטור אף מדרבנן ודעת התוס' דהא דתנן דפטורין היינו מדאורייתא דהתם אקרא דביתא המיוחד לה קאי, והנה דעת הריטב"א ונה"ר"ן בפ"ק דסופה דגם לתוס' כל שאינו פתוח לבית לגמרי פטור ולא נחלקו אלא בפתוח לבית דלרי"ף ורבינו חייב מדאורייתא ולתוס' מדרבנן אבל כל שאינו פתוח למקום חייבא פטור לכ"ע אף מדרבנן אבל הטור כתב בסימן רפ"ו דלר"י חייב מדרבנן אף שאינו פתוח לבית והב"י כתב שיש לחוש לדעת התוס' ונה"ר"א ש ובאמת לא מצאתי לתוס' ונה"ר"א ש בשום מקום דאינו פתוח לבית חייב מדרבנן דהא נודאי דעת התוס' דבפתוח לבית נמי אינו אלא מדרבנן כמבואר בדבריהם בסופה דף ח' גבי סנפת היוצרים דחיצונה פטורה ממזונה ופריה התם ותהוי חיצונה כבית שער לפנימית וע"ז הקשו בתוס' הא בית שער פטור ותרצו דמדרבנן חייבת ונתתם פתוח לפנימית מקום חייב וע"כ דגם בפתוח למקום חייב א"ח אלא מדרבנן וכ"נ להדיא מדברי תו"י שהקשו ביומא י"א מה בין בית שער לשערי מדינות דמבואר בירושלמי דחייבין לפי שבתים פתוחים לתוכו מבואר דגם בפתוחין לבית ס"ל דא"ח אלא מדרבנן אמנם לומר דגם באינו פתוח לבית דחייב מדרבנן זה לא נמצא וכ"נ שדעת ה"ר"ן להדיא לפטור, ובאמת ששיטת הטור בעיני תמוה טובא דהא לפ"ד גינה גם פשעין הבית פתוח לתוכה חייבת במזונה מדרבנן וכ"כ הט"ז והש"ף בסימון רפ"ו וזה נודאי תימה דהא בהדיא תני' במנחות ל"ג: ת"ר בית שער הפתוח לגינה ולקטונות ר' יוסי אומר נידון כקטונות וחייב במזונה וחכ"א נידון כבית שער ואמרינן התם דרב ושמואל דאמרי תרנוי' מגינה לבית דכ"ע ל"פ דחייב פי פליגי מבית לגינה מר סבר קטונות עיקר ומר סבר גינה עיקר רבה ור"י דאמרי תרנוי' מגינה לבית דכו"ע ל"פ דפטור כ"פ מבית לגינה מ"ס ביאה דבית ומ"ס פולה אדעתא דגינה עבדי אפני ורבא עבדי כרבה ור"י ע"ש והנה מקאן מבואר להדי' דגינה פטורה אפי' מדרבנן דהא אפני ורבא עבדי עובדא כרבה ור"י לאפטורי וע"כ דפטור לגמרי וכ"נ מדברי ה"ר"א ש שפי' בהא דמסיק הש"ס דהלכה כרב ושמואל אי הלכה נמי כר"י ות"ל דעכ"פ מדרבנן חייב וזה ראי' ברורה שלא כדברי הטור ועוד תימא גדולה דהא נודאי מאן דמחייב בבית התבן ובית העצים ע"כ מדאורייתא מחייב דהא אפרייתא דמחייב בית התבן ובית העצים קממעט בית שער ואכסדרה ולדעת התוס' בית שער ואכסדרה מחייבין מדרבנן וע"כ דאקרא קאי ומדאורייתא פטור בית שער ע"כ דבית תבן מדאורייתא חייב א"כ לדעת הטור דס"ל דאפי' גינה שאינה בית דירה פלל כל שיש לה פתח חייבת במזונה א"כ אפי' מאן דלא מרבה בית התבן עכ"פ מדרבנן מחייב א"כ קשה בהא דגרסינן התם תני ר"נ

קמ"י דר"י בית התבן ובית הבקר ובית העצים פטורים ממזוזה מפני שהנשים רוחצות בקו"א"ל ר"י טעמא דנשים הא סתמא חייב והשפא מה ק"ל אה"נ בסתמא חייבין עכ"פ מדרבנן דהא האי ברייתא דתני רב פהנא לאו אקרא קאי וכן הא דפריה התם על ר"כ מברייתא ומוקי לה פתנאי והא איכא למימר דכ"ע אתי דהא האי ברייתא דאיפלגו בבית התבן אקרא קאי דתנא ביתה להוציא בית התבן ויש מחייבין אבל מדרבנן נודאי מחייב וכשם דתנא בברייתא דבית שער אכסדרא חייב דלדעת התוס' היינו מדרבנן א"כ מצינו דהא דפטור משום שהנשים מתקשטות בו היינו מטעם זה פטורין אף מדרבנן וסתמא חייב עכ"פ מדרבנן והא ל"ל דבית התבן פטור אף מדרבנן לפי שאינו נחשב לבית דירה אע"ג דגינה חייב מדרבנן מלבד דזה דוחק לומר דפליגי בסברות הפוכות אף גם אינה סבא יש לפטור בית התבן דחזי לדירה וחוזר עליו מעורכי המלחמה ולחייב בגינה דלא חזי לדירה ולא מקרי בית כלל וא"ח עליו מעורכי מלחמה וכיון דלדעת הטור אף בית שער אכסדרא וגינה חייבין מדרבנן מכש"כ בית התבן א"ו פדעת הר"ן דגינה ובית שער ואכסדרא דאינו פתוח לבית גם לדעת התוס' פטור אף מדרבנן א"כ בהא פליגי אי בית התבן מקרי בית לדירה וזה ראי' נכונה לכן נלפע"ד עיקר לדינא דכשאינו פתוח לבית פטור לגמרי והפוסקים האחרונים לפי שלא ראו את דברי הר"ן לכן פסקו להחמיר בגינה אבל כבר נתבאר דהעיקר פה"ן ו"ל: מיהו הפתוח לחצר דינו כפתוח לבית כיון דחצר פתוח לבית וכ"כ הר"ן אבל המרדכי פתב דהפתוח לחצר פטור וכן הביא הר"ן בפ"ק דסופה בשם הר"ן והוא תמוה דבהדיא אמרינן במנחות ל"ג ע"ב דבית שער הפתוח לבית ולחצר חייב בשתי מזוזות אלמא דגם כפתוח לחצר חייב וכבר הביא הר"ן ראי' זו ואפ"ל דהא דבית שער הפתוח לחצר דפטור היינו פשיש פתח אחר לבית ורגיל בו טפי וס"ל כפירוש קמא דכתב רש"י במנחות ל"ד אלא דבית שער זה קבוע לחצר להכניס בפתחו משאות לכן בשביל הבית שדרה בו נכנסין לבית אינו מחויב כיון דיש לבית פתח אחר הרגיל בו אלא בשביל חצר ובית שער הפתוח לחצר ס"ל דפטור ולפ"ז יש ליישב קו"ה הר"ן ומ"מ העיקר פדעת הר"ן: ה"י בית שיש לו פתחים הרבה בש"ס מנחות דף ל"ד אמרינן אר"פ ש"מ מדר"ה האי אינדרונא דא"ל ד' באבי חייב בד' מזוזות ופריה פשיטא ותיגרין ל"צ דאע"ג דרגיל בחד ופירש"י דאע"ג דאמרינן לעיל דל"ג בפתח הלה אחר הרגיל (משמע דשאינו רגיל כ"כ פטור ממזוזה) ה"מ פגון תרי באבי ורגיל בחד בטלה אידה לגבין אבל תלתא לגבי חד לא בטלה ל"א פי אמרינן הלה אחר הרגיל שהי רגיל שב"א רגילים לצאת ולבוא בו ולמעוטי פתחי דרכו שאינו עשוי אלא לו לבדו ולאתוי פתחי דר"ה שהי רגיל אף לאחרים אבל ב' פתחים או ג' לחדר אחד וכולם נעשים לכניסת ב"ב שהיו מרובים ותשמיש אחד בחדר תדיר והוצרכו.

לו פתחים הרבה כולם חייבין במזוזה ואע"פ שנתמעט עתה התשמיש ואינו צריכים עכשיו לכולן אלא לאחד מהם והרב בכ"מ פתב לדעת רבינו דהא דאמרינן בדרה"ל דהוא פתחא דעניל בי רבא לביהמ"ד לא הי' לו מזוזה והוא פתחא דעניל בי ר"ה לבי מדרשא הו"ל מזוזה ואמרינן דהוא דר"ה רגיל דאר"ה א"ר במזוזה הלה אחר הרגיל דווקא בפתח שבינו לבית המדרש התם כל שאינו רגיל לכנוס בו אלא במקרה פטור והנה מבואר דלדעת רש"י בל"ק כל חדר שיש לו ב' פתחים ורגיל בחד פתח הב' פטור ממזוזה ולדעת רבינו אינו כן וללשנא בתרא דרש"י כל שנעשה לצורך כל הנכנסין אע"ג

דרגיל בחד מהם טפי, חייב במזונה ואם נעשה מתחילה לצורך כל ב"ב אע"פ שנתמעט ואינם נכנסים דרכו אלא לפרקים חייב במזונה וצ"ע בירושלמי שלהי מגילה דמבואר שם בית שיש לו ב' פתחים הלך אחר הרגיל היו שניהם רגילין הלך חזית פלומר הפתח הנפרת יותר היו שניהם חזית נותן באיזה שירצה וזה מבואר דלא כפי' הכ"מ בדעת רבינו וגם לל"ב פרש"י קשה דל"ב נראה דכל שנעשה מתחילה לצורך ב"ב אע"פ שנעשה להיות רגיל יותר מאחד חייב אם שנעשה מתחילה לצורך יחיד לבד ובירושלמי ל"מ הכי מיהו במה דס"ל לירושלמי דאם היו שניהם רגילין נותן באיזה מהן שירצה ל"מ הכי בש"ס דילן דא"כ קשה באינדרונא בתלמא סגי בשלמא לרש"י ניחא פיון דתלתא לגבי הד' לא בטיל הו"ל פאלו פולן רגילין אבל לירושלמי גם בשניהם רגילין נותן באיזה מהן שירצה וכו' הא דאמרין שם דף ל"ג בפתח שאחורי הדלת אם יש שם טפח צריך מזונה אחרת וא"ל דקבע באותו שאינו רגיל דז"א דבזה מסתברא דאזלינו בחר הרגיל לענגן ימין ע"ש בפרש"י היטב.

ומ"מ למדנו מירושלמי הנ"ל דאם בתחלת קביעת הפתחים הי' בדעתו להיות אחד קבוע ורגיל יותר פטור בפתח הב' וזה שלא פהבנת הכ"מ בדעת רבינו וצ"ע: ודע שרבינו השמיט הא דטפח שאחורי הדלת ולא ידעתי למה: הלכות שבת פ"א ה"א ומה חייב על עשיית מלאכה אם עשה בזדון חייב פרת ואם הי' עדים והתראה נסקל ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה, דע שגם בזה"ז שאין ד"נ נוהג יש הפרש בין איסור שבת לשאר עבירות דבשאר עבירות לא נחשב למומר רק לאותו דבר ובמומר לחילול שבת דינו כמומר לע"ז דחשוב כמומר לכה"ת מיהו דעת קצת פוסקים דלא.

נחשב כמומר לכה"ת רק בעבר ג' פעמים אבל בפ"א לא נחשב כמומר וכבר הארכתי בזה בחי' ליו"ד סי' ב' דאע"ג דמבואר בפ"ק דחולין דדווקא במומר בפרהסיא היינו בפני עשרה מישראל מקרי מומר לכה"ת מ"מ פשהיו עדים והתראה שהתיר עצמו למיתה בזמן שהי' ד"נ נוהג א"צ בפני עשרה מישראל אלא בפני עדים גמי מקרי מומר וכן א"צ שיעבור ג"פ ואפ"י בפ"א מקרי מומר ולא אמרו בפני עשרה אלא בזמן שלא התיר עצמו למיתה וכ"מ בחולין דף מ"א ודעת הרב ב"ה דבעבר על עבירה דרבנן מקרי מומר מדרבנן לכה"ת וכבר השיג עליו הפ"ח ודבריו נכונים בלא ספק ** (ועיין שבת מ' האי מאן דעבר אדרבנן מקרי עברינא והיינו בכל איסור דרבנן וא"ל דנעשה מומר א"כ מה ראי' מאיסור שבת דמקרי מומר לכל איסור דרבנן דל"מ מומר וכן יש לה"ר משבת פ"א: צ"ד: דדוחין איסור שבת דרבנן משום פבוד הבריות מטעם דגדול פבוד הבריות דדוחה לל"ת שבתורה הנאמר בשאר איסורין וא"נ דנעשה מומר א"כ מה ראי' משאר איסורין ועיין סנפה ט"ז.

בפירש"י ד"ה אבל שבת. נה"מ)**.

והנה הרב פ"מ נסתפק בעובר על עבירה באיסור שבת פגון תחומין לדעת רבינו והגאונים דתחומין די"ב מילין דאורייתא אם מקרי מומר לכה"ת פיון דא"ח מיתה וכתת א"ד פיון דמ"מ מתסר מד"ת מקרי מומר לכה"ת ול"נ להוכיח מדברי תוס' יבמות דף ל"ג ע"ב דלא מקרי מומר במידי דא"ח פרת ומיתה שהם ז"ל פתבו להקשות אהא דפריד

התם בָּהָא דְתַנְיָא דְזֵר שְׁשִׁימְשׁ בְּשַׁבַּת לר"ש אין פֶּאן מְשׁוּם שַׁבַּת וּלר' יוֹסִי יֵשׁ פֶּאן מְשׁוּם זְרוּת וְשַׁבַּת דְשִׁימְשׁ בְּמַאי אִי בְשַׁחֲיטָה שְׁחִיטָה בְזֵר פְּשִׁירָה אִי בְקַבְלָה וְהוֹלְכָה טִלְטוּל בְּעֵלְמָא אִי בְהַקְטֵרָה הָא אָמַר ר"י הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יִצְאָת וּמַאי קו' הָא תַּנְיָא גַם לְלֵאוּ שְׁאִין בּוּ פֶרֶת חֲשִׁיב שְׁהָרִי חֲשִׁיב בַּע"מ שְׁשִׁימְשׁ בְּטוֹמְאָה אַע"ג דְּלִיפָא בַּבַּע"מ שְׁשִׁימְשׁ אֶלְא לְאוּ שְׁאִין בּוּ פֶרֶת וְתַרְצוּ דְגַם לְרַבֵּן דְר"ש לָא מְחַיֵּיב בְּכוֹלֵל קַל עַל חֲמוּר וְאִי ס"ד דְלֵאוּי דְשַׁבַּת אַע"ג שְׁאִין בְּהֵם פֶּרֶת מ"מ חֲמִירִי טְפִי דְמְחַשְׁבַּת כְּמוּמַר לַכַּה"ת א"כ הָא יֵשׁ בְּלֵאוּי דְשַׁבַּת גַּם חוֹמֵר מַה שְׁאִין בְּזְרוּת שְׁהָרִי בְּשַׁבַּת נְחֻשְׁבַּת כְּמוּמַר לַכַּה"ת מַה שְׁאִין בְּזְרוּת וְכֹל הֵיכָא דִישׁ חוֹמֵר בְּמַקְצַת חָל גַּם בְּקַל עַל חֲמוּר כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ שֶׁם דְּכֹל שְׁיֵשׁ חוֹמֵר בְּמַקְצַת לָא מְקַרֵי קַל עַל חֲמוּר הֵן אֲמַת שְׁמָה שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' שֶׁם נָהִי דַס"ל לר"י הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יִצְאָת מ"מ הָא חֲשׁוּב הַתָּם גַּם חֲיִיבִי לְאוּיִן שְׁאִין בְּהֵם פֶּרֶת וּמִיתַת ב"ד יֵשׁ לְתַרְזֵן דְּהָא בְּסַנְהֶדְרִין סו"פ הַנְּשַׁרְפִין אֲמַרִינֵן דְלר"ע זֵר שְׁשִׁימְשׁ חֲיִיב מִיתָה בִידֵי אָדָם וְאֲמַרִינֵן שֶׁם דְלר"ש חֲיִיב חֲנֻקָא א"כ לָא מְשַׁכַּחַת לָהּ כְּלָל פְּלוֹגְתָא דְר"ש וּר' יוֹסִי בְזֵר שְׁשִׁימְשׁ בְּהַקְטֵרָה דְהָא גַּם לְמַאן דְאִית לִי בְזֵר שְׁשִׁימְשׁ דְחֲיִיב מִיתָה מ"מ אִין בּוּ קְרָבָן פִּינּוּן שְׁאִין חֲיִיב פֶּרֶת עַל הַזְדוּן כְּמוֹ מָפָה וּמְקַלְלֵי אֲבִיו וְאִמּוֹ וְכַמְבּוֹאֵר בַּת"כ דְּגַם בְּחֲיִיבִי מִיתוֹת ב"ד אִין בְּשׁוּגַג חֲיִיב חֲטָאת עַד שְׁיֵהָא בְּזוֹנוֹ פֶּרֶת עֵינֵן בְּפ"א מַה"ל שְׁגָגוֹת בַּמ"ל מ' וְזֵה פְּשׁוּט דְּגַם לר"ע דַס"ל דְזֵר שְׁשִׁימְשׁ בְּמִיתָה מְכַל מְקוּם אִינוּ חֲיִיב בְּשׁוּגַג קְרָבָן פִּינּוּן שְׁאִין בְּזוֹנוֹ פֶּרֶת, וְרַא' בְּרוּרָה מְמַשְׁנָה דַפ"ק דְכָרִיתוֹת דְחֲשִׁיב ל"ו ח"פ וּר"ע לָא הוֹסִיף שֶׁם אֶלְא מְגַדֵּף וְאִי ס"ד דִישׁ בְּזוֹנוֹ פֶּרֶת וְחֲיִיב בְּשׁוּגַג חֲטָאת א"כ הו"ל לְחַשְׁבַּת נְמִי זֵר שְׁשִׁימְשׁ א"ו דַלד"ה אִין בּוּ חֲיִיב חֲטָאת פִּינּוּן שְׁאִין בְּזוֹנוֹ פֶּרֶת א"כ מִינּוּשׁבַּת קוֹשִׁית הַתּוֹס' דַלס"ד דְלָא פְּלִיגִי אֶלְא בְּמַקּוּם דִישׁ עוֹנֵשׁ ב"ד או חֲיִיב חֲטָאת וְלֵא ס"ל דְפְּלִיגִי אִם רְאוּי לְקוֹבְרוֹ בֵּין רְשָׁעִים גְּמוּרִים א"א לֹאמַר דְפְּלִיגִי בְזֵר שְׁשִׁימְשׁ בְּהַקְטֵרָה דַמְנ"פ אִם הִי מְזִיד בְּשִׁתִּים הָא לר"ע דְזֵר שְׁשִׁימְשׁ בְּמִיתָה וְכִינּוּן דַס"ל דְהַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יִצְאָת וְאִין בּוּ מַלְקוֹת דְהָא חֲיִיב מִיתָה בְּמִזִיד פּוֹטֵר מִמַּלְקוֹת כְּמַבּוֹאֵר פְּרָק, א"נ וּבְשׁוּגַג בְּשִׁתִּיהוֹן וּנְדָאִי א"ח לָא מְשׁוּם שַׁבַּת לר"י דַס"ל לְלֵאוּ יִצְאָה וְלֵא מְשׁוּם זְרוּת לַמַּשׁ"כ דְּגַם לר"ע דְמְחַיֵּיב בְּזֵר מִיתָה מ"מ בְּשׁוּגַג אִינוּ קְרָבָן וּבְהִזִיד בְּשַׁבַּת וְשַׁגַּג בְּעַבּוּדָה הָא אִין פֶּאן מְשׁוּם זְרוּת דְאִין בּוּ חֲיִיב חֲטָאת וּמִיתָה וּמַלְקוֹת וּבְהִזִיד בְּעַבּוּדָה וְשַׁגַּג בְּשַׁבַּת ג"כ אִינוּ חֲיִיב לר"י דַס"ל לְלֵאוּ יִצְאָה לָא חֲיִיב חֲטָאת לְכֹן שְׁפִיר פְּרִיף וְהָאֵר"י הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יִצְאָה וְעֵינֵן בַּפ' א"נ וּבְשַׁאֲרָא דְנֹכְתָא דְפְּרִיף מר"ע אַתְלָמִידֵי דִילְג' ר"י וּר"ש וּר"מ וּר"י] גַּם הֶרְמַבְּ"ן וְהֶרְשִׁב"א שֶׁם בִּיבְמוֹת תִּירְצוּ לְקו' הַתּוֹס' וּמ"מ מְסַתִּיעַ דְלְדַעַת הַתּוֹס' כֹּל הֵיכִי דְלִיפָא חֲיִיב פֶּרֶת לָא מְקַרֵי מוּמַר וְהֵכִי מְסַתְּבָרָא דְהִנֵּה הָא דְנְחֻשְׁבַּת מוּמַר לְשַׁבַּת כְּמוּמַר לַכַּה"ת נְרָאָה שְׁנַלְמַד חִילוּל חִילוּל מַע"ז וְכַדְדֵּרֵשׁ רַאב"ש בְּסַנְהֶדְרִין דָּף ע"ג ע"ב וְאַע"ג דְלָא קִי"ל כְּרַאב"ש שֶׁם הֵינּוּ דְגַם בַּע"א קִי"ל דְלָא נִיתָן לְהַצִּילוֹ בְּנַפְשׁוֹ וְהָרִי פְתִיבוּ הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה חִילוּל חִילוּל דְלָא יִלְפִינּוּ חִילוּל חִילוּל אֶלְא בְּמִידֵי דְאִיפָא עֲלֵיו חֲיִיב מִיתָה א"כ מְמִילָא דַל"א מוּמַר לַכַּה"ת וְעוֹד הָרִי פְתִיב הֶרְשִׁב"א בַּח' לִיבְמוֹת דָּף ו' בְּשֶׁם רַבּוּ דְכֹל שְׁאִינוּ בְּכֹלֵל אַבוֹת וְתוֹלְדוֹת הֵגַם שְׁיֵשׁ בְּהֵם ל"ת מ"מ אִינוּ בְּכֹלֵל עֲשֵׂה דְתַשְׁבּוּת דְסַתְּמָא אִינוּ אֶלְא בְּאַבוֹת מְלֵאכוֹת וְכַדְבְּרִי מְצֵאתִי בַּפ' רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל בְּפְסָחִים דָּף ו' בְּהָא דְאָמַר רַבָּא ש"מ מְדַר"ע תְּלַת ש"מ אִין בִּיעוּר חֲמִץ אֶלְא שְׁרִיפָה וּש"מ הַבְּעֵרָה לְחַלְקָא יִצְאָ וְכַתְּבַר רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל דְאִי ס"ד לְלֵאוּ יִצְאָ גִיתִי עֲשֵׂה דְתַשְׁבּוּתוֹ וְנִדְחָה לַל"ת דְהַבְּעֵרָה וְזֵה פְּדַעַת

מורו של הרשב"א דבדבר שאינו בכלל אבות ותולדותיהן אינו בכלל עשה וכינן דבדבר שאינו בכלל אבות אינו בכלל עשה פשיט דאינו בכלל חילול שיהא דינו כמומר לכה"ת ** (ועיין עירובין ל"ו ברש"י ד"ה ומשני.

נה"מ.

(** אלא דק"ל לפי שיטת ר"ח דהיכא דאין בו אלא ל"ת פנין דאין בו עשה אָמרינן דאיתי עשה ונדחי ל"ת מהא דאמרינן בפסחים דף צ"ג דלרב יודא מקרי דרף רחוקה פל שאינו יכול לכנוס בשעת אכילה וכתבו התוס' דהתם אליבא דר"ע אָזיל דס"ל דתחומין דאורייתא והיינו ב' אלפים אמה לכן פל שאינו יכול לכנוס מבעוד יום בע"פ ויהא סמוך לאלפים אמה למקום אכילתו מקרי דרף רחוקה ואי נימא דליכא אלא ל"ת לחוד אמאי לא איתי עשה דפסח דחמור ונדחה לל"ת דתחומין דהא אם לא יהא רשאי לבוא לאכילה לא קיים מצות פסח גם בשחיטת הפסח דגברא דחזי לאכילה בעינן לכ"ע כמבואר בפסחים דף ע"ח ע"ב א"כ ע"י שתדחה עשה דאכילת פסחים לל"ת דתחומין יקיים גם המ"ע דפסח וא"ל פנין דלא הוי בעידנא לא דחי העשה לל"ת או פנין שבא ע"י פשיעה דז"א דהא בעשה דחמור לא בעינן בעידנא כדמוכח מפרק תמיד נשחט דאיתי עשה דפסח ונדחי לעשה דהשקמה אע"ג דלא הוי בעידנא מיהו אם נאמר דיש עשה גם במידי דלא הוי אלא לאו ואינו בכלל אבות מלאכות לא תקשה למש"כ התוס' בזבחים דף ל"ג בשם רבינו חיים פהו דעשה שיש בו פרת דחי ללתו"ע וראייתם מהא דמותב התם למ"ד ביאה במקצת שמי' ביאה לכן טמא שהכניס ידו לפנים לוקה מהא דמצורע שראה קרי בשמיני בע"פ וטבל אע"פ שאין טבול יום נכנס זה נכנס שעשה שיש בו פרת דוחה לעשה שאין בו פרת שמד"ת גם עשה אין בו ופריף למ"ד ביאה במקצת שמי' ביאה הא בעי לכנוס ידיו לבהונות לעזרה ואידי ואידי יש בו פרת והיכי דחי לל"ת שיש בו פרת ומשני רבינא שהוא לענן מלקות אתמר פלומר דנהי דביאה במקצת שמי' ביאה מקרא דבכל קדש לא תגע ומקשינן ביאה לנגיעה מ"מ אינו חייב פרת על ביאה במקצת וע"ז הקשו נהי דאין בו פרת מ"מ אין עשה דוחה לל"ת ועשה ומזה הוכיחו דעשה שיש בו פרת דוחה גם לל"ת ועשה אכל באמת ראייתם תמוה דנדאי לס"ד דביאה במקצת יש בה פרת וע"כ אמרינן דאהדרני' לאיסורא קמא ואינו אלא לגלוי דלאו דלא יטמאו את מחניהם כולל גם בהכניס במקצת א"כ ונדאי דגם עשה דוישלחו מן המחנה איכא בביאה במקצת משא"כ למאי דחזית רבינא דאין בו פרת וע"כ דלא אהדרני' לאיסורא קמא לענן פרת פה לא אהדרני' לאיסורא קמא לענן העשה דוישלחו מן המחנה ומש"כ התוס' דאיכא עשה דעוד טומאתו בו לרבות ט"י הנה אין ענן עשה לביאה במקצת דעיקר קרא לרבות שיהי' הט"י כמו טמא גמור לענן לכנוס לעזרה ונהי בטמא גמור לענן ביאה במקצת למש"כ אין בו אלא ל"ת לחוד וזה נראה דעת התוס' חולין דף ע"ח שכתבו בפשיטות דאין עשה דפסח שיש בו פרת דוחה לל"ת ועשה וכבר הרגיש הגאון מהרי"ב ז"ל בהגהותיו לש"ס בסתירות דבריהם ונ"ל ברור שדעתם שלא פדעת ר"ח פהו מטעם שכתבתי וא"ל למש"כ דביאה במקצת ליכא עשה מהא דאמרינן במכות דף ט"ו דרבה סייע לר' יצחק דס"ל ל"ת שקדמו עשה לוקין עליו מהא דתניא הבא אל המקדש טמא לוקה ונהא איכא עשה דוישלחו מן המחנה ומה זה סיוע הא איכא למימר דהא דהבא אל המקדש לוקה הוא משום כשבא להמקדש א"א שלא יכנס ריש חוטמו מעיקרא כדאמרינן בגזיר מ"ג ותיקף

פְּשֻׁנְכֵנְס מְקַצֵּת גּוּפוֹ עֵבֶר עַל ל"ת וּבְהָא ל"ה נִימְתַק לַעֲשֶׂה דְאִין בּוּ עֲשֶׂה לַמֶּשֶׁכּ, וּי"ל דְּב' תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר חֲדָא דְהָא דְבִיאַה בְּמַקְצֵת שְׁמִי בִיאַה הִיא רַק לְחַד מ"ד וּלְמֵאֵי דְמַסִּיק רַבִּין דְלַעֲנִין טְמָא שְׁנַגְע בְּקוֹדֶשׁ אֲתָמֵר אִין בְּבִיאַה בְּמַקְצֵת אִיסוּר דְאוֹרְיִיטָא כְּלָל וְא"כ שְׁפִיר ק"ל וּבְהֵכִי נ"ל מַה שְׁיֵישׁ לְהַקְשׁוֹת לְדַעַת בַּעַה"מ דַּס"ל דְלַר"ל לְאוֹ שְׁקַדְמוֹ עֲשֶׂה מְקַרִי לְאוֹ הַנְל"ע וְהַקְשָׁה שֵׁם דְאַפִּי לַר"ל תְּקַשָּׁה מִמִּתְנִיתִין דְטְמָא שְׁנַגְס לְמַקְדֵּשׁ לִוְקָה וְתִירֵץ דְאִין עֲשֶׂה מְנַתֵּק לְאוֹ שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת וְקַשָּׁה טוּבָא לַר"ל דַּס"ל אֲלִיבָא דְרַבִּינָא בְּזַבְחִים דָּף ל"ג דְבִיאַה בְּמַקְצֵת לֹא שְׁמִי בִיאַה רַק לְמַלְקוֹת לְחוּד הָא ס"ל לַר"ל דְלָאוֹ שְׁקַדְמוֹ עֲשֶׂה אִינוּ לִוְקָה א"כ הָא הו"ל ל"ת שְׁנַל"ע וּבְזָה לֹא שְׁיֵיף תִּירֵץ הַבַּע"מ פִּינּוּ שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת לֹא אֵלִים הַעֲשֶׂה לְנַתּוּקֵי דְהָא בְּבִיאַה בְּמַקְצֵת לִיכָא פֶּרֶת וּלְמַש"כ אֲתֵי שְׁפִיר דְבִיאַה בְּמַקְצֵת לַר"ל גַּם עֲשֶׂה אִין בּוּ וְכַמ"ש נְעוּד י"ל דַּל"מ לְשַׁנּוּי' הֵכִי דְאַכְתִּי תְּקַשָּׁה מְהָא דְמְצוּרַע שְׁנַגְס לְפָנִים מִמְחִיצָתוֹ בְּאַרְבְּעִים פְּדַתְנָיָא בְּפִסְחִים דָּף ס"ז וְהֵתָם לֹא גְלִי לָן קָרָא דְבִיאַה בְּמַקְצֵת שְׁמָה בִיאַה דְלָא גְלִי קָרָא רַק בְּמַחְנֵה שְׁכִינָה וּבְאַמַּת ק"ל לְדַעַת בַּעַה"מ דְל"ת שְׁקַדְמוֹ עֲשֶׂה אִין לִוְקָה רַק בְּבִיאַת הַמַּקְדֵּשׁ דְאִיכָא פֶּרֶת וְתְּקַשָּׁה לִי הִיא בְּרִייתָא דְמְצוּרַע שְׁנַגְס לְפָנִים מִמְחִיצָה דְלִוְקָה לַר"י וְהָרִי ר"י ס"ל דְלַהַנְל"ע אִין לִוְקִין עֲלִיו וּבְדוּחַק י"ל דַּס"ל לַר"ל אֲלִיבָא דַּר"י דְלִוְקִין עַל לְאוֹ הַנְל"ע וּכְדִשְׁקִיל וְטָרִי בְּשִׁלְהִי חוֹלִין וְעוּי"ל דְכַל שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת אִף שְׁפּוֹלֵל הֲלָאוֹ גַּם בְּמָה שְׁאִין בּוּ פֶּרֶת מ"מ לֹא נִקְרָא הֲלָאוֹ נַתְל"ע וּכְדִשְׁפַחְתָּן לַהַר"מ ז"ל בַּפ"א מַה' תְּמוּרָה שְׁפַל שְׁהֲלָאוֹ פּוֹלֵל יוֹתֵר מִהַעֲשֶׂה לֹא מְקַרִי נַל"ע פִּינּוּ שְׁהַעֲשֶׂה אִינוּ מְנַתֵּקוּ לְגַמְרִי ה"נ נֹאמֵר לְדַעַת הַבַּעַה"מ דְאִין הַעֲשֶׂה מְנַתֵּק ל"ת שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת כָּל שְׁהַל"ת פּוֹלֵל שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת וְשְׁאִין בּוּ פֶּרֶת לֹא מְקַרִי נַל"ע גַּם בְּמָה שְׁאִין בּוּ פֶּרֶת [וּמַה"ט נִסְתַּפְקֵי בְּהָא דְאִין עֲשֶׂה דוּחָה לְלָאוֹ שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת בְּאֵם הַל"ת פּוֹלֵל יֵישׁ פֶּרֶת וְאִין בּוּ פֶּרֶת כְּגוֹן שְׁנַבְלַע חֶלֶב פְּחוֹת מְשִׁיעוּר בְּמִצָּה וְאִין לֹא מִצָּה אַחֲרַת לְדַעַת רוֹב הַפּוֹסְקִים שְׁאִין הִתְיַתֵּר מְשָׁלִים אֶת הַשְּׁיֵיעוּר אִם הַעֲשֶׂה דְמִצָּה דוּחָה לַח"ש חֶלֶב אַחַר שְׁאִין בּוּ פֶּרֶת אוֹ דְלָמָּא פִּינּוּ שְׁהַל"ת פּוֹלֵל פֶּרֶת וְגַם אִין בּוּ פֶּרֶת אִינוּ דוּחָה וּבְפֶרֶט לַמֶּשֶׁכּ כִּי הֲרֵאשׁוּנִים דְהָא דַּעֲשֶׂה דוּחָה לַל"ת דְמַעֲיָקְרָא לֹא נִימְתַן הַל"ת בְּזַמַּן שְׁעוֹשֶׂה לְצוּרָה מְצַנָּה וּבְזַמַּן שְׁפּוֹלֵל יוֹתֵר מִעֲשֶׂה ל"ש לֹאמֵר כֵּן וְעֵינִן בְּתוֹס' זְבָחִים דָּף צ"ז ע"ב בַּד"ה וְנִימְתִי וְיֵישׁ לְדַחוֹת וּמ"מ אִין זֶה עֲנִין לְהָא דְבִיאַה בְּמַקְצֵת דִּישׁ עַל בִּיאַה בְּמַקְצֵת לְאוֹ מְנוּחָד וְאִין זֶה בְּכָלֵל לְאוֹ דְלֹא יִטְמָאוּ אֶת מַחְנֵיהֶם וּבַל"ת דְבָכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע אִין בּוּ פֶּרֶת] וְהָרִינִי חוּזֵר לְדַבְרֵי דְלַדְבָרִי ר"ח וְרַבּוֹ שֶׁל הַרְשָׁב"א דְכַל שְׁאִין בּוּ פֶּרֶת וְאִינוּ בְּכָלֵל אֲבוֹת וְתוֹלְדָתָן אִינוּ בְּכָלֵל עֲשֶׂה דְשִׁבְתוֹן אֲמַאי לֹא דְחֵי עֲשֶׂה דְפִסַּח שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת לְאוֹ דְתַחוּמֵינּוּ פִּינּוּ שְׁאִין בּוּ אֲלָא ל"ת לְחוּד וְאֵע"ג דַּל"ה בְּעֵידָנָא מ"מ עֲשֶׂה שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת דוּחָה לַל"ת לְחוּד וְאֵע"ג דַּל"ה בְּעֵידָנָא כְּדִמּוּכַח מְהָא דְמַח"פ בְּפִסְחִים דָּף נ"ט וְכֵן מְהָא דְרַבִּינָא בְּזַבְחִים ל"ג לְמ"ד בִּיאַה בְּמַקְצֵת שְׁמִי בִיאַה לְעֲנִין מְלָקוֹת וּנ"ל דַּע"כ לֹא אֲמַרִּינּוּ דַּעֲשֶׂה דְחָמוֹר דוּחָה לַל"ת אֵע"ג דְלֹא הוּי בְּעֵידָנָא אֲלָא בְּמִקּוֹם שְׁעוֹשֶׂה הָאִיסוּר כְּדִי שְׁיֵיטִים מְפָאן לְהַבָּא הַעֲשֶׂה בְּזֶה דְחֵי הַעֲשֶׂה שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת הַל"ת אֵע"פ שְׁאִינוּ בְּעֵידָנָא אֲבָל בְּמִקּוֹם שְׁעֲשֶׂה אִיסוּר כְּדִי שְׁיֵיטִים לְמַפְרַע הַמְצָוָה זֶה לֹא אֲמַרִּינּוּ וְתַדַּע לָהּ שְׁהָרִי בְּזַבְחִים דָּף צ"ז אֲמַרִּינּוּ דְאִין עֲשֶׂה דְאַכִּילַת פִּסַּח דוּחָה לַל"ת דַּעֲצָם ל"ת בּוּ לְפִי שְׁאִין עֲשֶׂה דוּחָה לַל"ת שְׁבַמְקַדֵּשׁ וְהָרִי עֲשֶׂה חָמוֹר שְׁיֵישׁ בּוּ פֶּרֶת דוּחָה גַּם לַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדֵּשׁ כְּדִמּוּכַח מְהָא דְפִסְחִים דָּף נ"ט גְּבִי מְחֻסֵּר כְּפוּרִים וְכַש"כ לַל"ת א"כ תְּקַשָּׁה הָא דְאַמְרִינּוּ

בפסחים דחבורה שָׁמְנוּ על הפסח וְחָזְרוּ וְנִמְנוּ חבורה אחרת ראשונים שֵׁישׁ לָהֶם פְּזִית בָּשָׂר יֵצְאוּ י"ח ופטורים לעשות פסח שְׁנֵי וְהַשְּׁנִית שָׁאִין לָהֶם פְּזִית בָּשָׂר חֲזִיבִים לַעֲשׂוֹת פסח שְׁנֵי וְקָשָׁה הָא דְרֵאשׁוֹנִים שֵׁישׁ לָהֶם פְּזִית בָּשָׂר הֵינּוּ בְּלֹא מוֹחַ שְׁבַעֲצָמוֹת א"כ תִּקְשָׁה לָמָּה הָאֲחֵרוֹנִים שָׁאִין לָהֶם פְּזִית בָּשָׂר לֹא יֵצְאוּ י"ח נִיְחֵי עֲשֵׂה דַעֲשִׂית הַפֶּסַח שֵׁישׁ בּו פֶּרֶת וַיִּדְחָה לל"ת דְּשִׁבִירַת עֶצֶם דַּעֲשֵׂה שֵׁישׁ בּו פֶּרֶת דּוֹחָה לל"ת שְׁבַמְקֻדֵשׁ וְאָפִי דָלָאוּ בְּעֵידָנָא א"ו כמ"ש פִּינּוּן דַּעֲשֵׂה דַפְסַח אֵינּוּ עֵתָּה אֵלָּא פְּשִׁיעֵבְרוּר עַל הַל"ת יִתְקַיֵּים לַמְּפָרַע לַד"ה לֹא דְחֵי וְא"ל דְּהִכָּא הֵינּוּ טַעֲמָא דְלֹא דְחֵי לְפִי שְׁכָבֵר הִי אֶפְשָׁר לִיְמָנוֹת עַל הַפֶּסַח ז"א שְׁכ"כ דָּגָם לַדַּעַת הַתּוֹסֵ' הָא דַּעֲשֵׂה אֵינּוּ דּוֹחָה לל"ת הִבָּא עַל יְדֵי פְּשִׁיעָה אֵינּוּ אֵלָּא מְדַרְבְּנָן וּמַד"ת דְּחֵי עֵינָן בַּחֲזִי לַח"מ ס"י כ"א, וְאֶפְתֵּי קָשָׁה לַדַּעַת רַבִּינוּ חֲנִנְיָאֵל וְרַבּוּ שְׁל הַרְשָׁבָ' א מְהָא דְאֶמְרִינוּ בְּפֶרֶק בְּתָרָא דר"ה דָּף ל"ב דְּשׁוֹפָר שְׁל ר"ה אֵין מַעֲבִירִין עָלֵיו אֵת הַתְּחוּם מְשׁוּם דִּי"ט עֲשֵׂה וּל"ת וְקָשָׁה נְהִי דְכָל דְּתִיקוֹן רַבְּנָן פְּעִין דְּאִוְרֵיִיתָא תִיקוֹן הֵינּוּ בְּשִׁבּוֹתִין דְּמְלָאכוֹת גְּמוּרוֹת תִּקְנוּ פְּעִין דְּאִוְרֵיִיתָא אֲבָל תְּחוּמִין לְמַ"ד תְּחוּמִין י"ב מִיל דְּאִוְרֵיִיתָא הָא וְנִדְאֵי דְתְּחוּמִין דְּב' אֲלָפִים אֲמוֹת תִּקְנוּ מְשׁוּם לְתָא דִי"ב מִיל פְּמִבְּנָאָר בְּעִירוּבִין ל"ו וְכִינּוּן דְּבִתְחוּמִין דִּי"ב מִיל לִיכָּא עֲשֵׂה מְמִילָא גַם בְּתְּחוּמִין דְּב' אֲלָפִים לִיכָּא עֲשֵׂה אִפִּי מְדַרְבְּנָן א"כ אֲמַאי לֹא דְחֵי עֲשֵׂה דְשׁוֹפָר לל"ת דְּתְּחוּמִין פִּינּוּ דְּלִיכָּא עֲשֵׂה ** (וְעֵינָן בְּרַמְב"ם פ"ב ה"ו מַה שׁוֹפָר שְׁכַתְּבָ דְּשִׁבּוֹת דְּתִקְיעָה הִי דּוֹחָה שְׁכַתְּ מְשׁוּם עַד ל"ת רַק מְטַעֵם שְׁמָא יַעֲבִירוּנוּ וְכָבֵר תְּמָה הַלַּח"מ שֵׁם הָרִי שְׁכַתְּ עֲשֵׂה וּל"ת וְגַם מַה אֲנִלְמָא דְשִׁבּוֹת דְּשְׁמָא יַעֲבִירוּנוּ מְשִׁבּוֹת דְּתִקְיעָה וּלְפ"ז נִיחָא דְשִׁבּוֹת דְּתִקְיעָה פְּתַב הָר"ן בַּפ"ק דְּשְׁכַתְּ לִית בִּי סָרְף מְלָאכָה רַק עֲוֹבְדָא דְחֹל חֲכָמָה וְאִינְהָ מְלָאכָה אִם כֵּן לִית בִּי עֲשֵׂה וּל"ת מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ אֵלוּ הִי מַד"ת מַשְׂא"כ שְׁבּוֹת דְּשְׁמָא יַעֲבִירוּנוּ.

הַמְּגִיָּה) ** וי"ל חֲדָא דֵישׁ לּוֹמֵר דְּבִתְחוּמִין אִיכָּא נְמִי עֲשֵׂה דְשִׁבּוֹ אִישׁ תְּחַתִּיו וְאֵע"ג דְּדַרְשִׁינוּ מְשִׁבּוֹ אִישׁ תְּחַתִּיו שְׁכָל א' יֵשׁ לוֹ ד' אֲמוֹת י"ל דְּתִרְתִּי שְׁמַעֲינָן מִינֵי' וְע"כ לֹא קָאֵמֵר רַבִּינוּ חֲנִנְיָאֵל וְרַבּוּ שְׁל הַרְשָׁבָ' א אֵלָּא בְּהַבְעָרָה לְמַ"ד לָלָאוּ יֵצְאָה, וְעוֹד אֶפְשָׁר לּוֹמֵר דְּכִינּוּן דְּכָל שְׁבּוֹתִין הַנְּסַמְכִין לְמְלָאכוֹת גְּמוּרוֹת יֵשׁ בְּהֵן עֲשֵׂה וּל"ת מְדַבְּרִיהֵן גַם בְּשִׁבּוֹתִין דְּתְּחוּמִין לֹא חִילְקוּ וְאֶפְשָׁר דָּגָם בְּשִׁבּוֹתִין דְּתְּחוּמִין גְּזָרוּ מְשׁוּם לְתָא דְהוֹצְאָה כַּש"כ לְפִי מַה שְׁצַדְדָנוּ דְּכָל שְׁהַל"ת כּוֹלֵל פֶּרֶת גַם בְּמְקוֹם שָׁאִין בּו פֶּרֶת כְּגוֹן בַּח"ש אֵינּוּ נְדָחָה וְהֵנָּה הַל"ת דָּאֵל יֵצְא כּוֹלֵל הוֹצְאָה וְגַם תְּחוּמִין אֵע"פ שְׁלֹא נִקְרָא לָאו שְׁנַתָּן לְאִזְהַרְתָּ מִיתַת ב"ד פְּדָאֶמְרִינוּ בְּסוֹפ"ק דְּעִירוּבִין מִי פְּתִיב אֵל יוֹצִיא אֵל יֵצְא פְּתִיב מ"מ וְנִדְאֵי דְכּוֹלֵל גַם הוֹצְאָת חֲפָצִים וְכְמוֹ שְׁנַרְאָה מְדַבְּרִי רַבִּינוּ בְּתִשּׁוּבָה הִבִּיאוּ הַב"י ה' שְׁכַתְּ דְּבַכְרָמְלִית דְּלִיכָּא דִין הוֹצְאָה גַם תְּחוּמִין דִּי"ב מִיל אֵינּוּ נוֹהֵג מְדָאוּרֵיִיתָא וְכְמוֹ כֵּן י"ל בִּי"ט אֵע"ג דְּלִיכָּא בִי פֶּרֶת מ"מ פִּינּוּן דְּאִיכָּא בְּלָאוּ דְהוֹצְאָה גַם עֲשֵׂה אֵע"פ שָׁאִין בְּתְּחוּמִין עֲשֵׂה מ"מ גַם הַל"ת חֲמוּר פְּעִין שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסֵ' בַּפ"ק דְּקִיְדוּשִׁין גְּבִי שְׁרַפְתָּ קְדוּשִׁים דָּגָם אִשָּׁה דְּלִיכָּא אֲצִלָּה עֲשֵׂה מ"מ גַם הַל"ת חֲמוּר וְאֵין לְהֶאֱרִיף עוֹד בְּזָה עַכ"פ נִרְאָה בְּרוּר דְּכָל שֵׁא"ח עָלֵיו מִיתָה וְכָרַת לֹא מְקַרִי מְחַלֵּל שְׁכַתְּ שִׁיְהֵי' דֵינּוּ כְּמוֹמֵר לַכַּה"ת כּוֹלָה וְזָה נִרְאָה בְּרוּר: וְהֵנָּה בְּהַבְעָרָה ס"ל לר"י דְּהַבְעָרָה לל"ת יֵצְאָה וְאֵין בּו אֵלָּא לָאו לְחוּד וְכֵן ס"ל לְשִׁמוּאֵל בְּשְׁכַתְּ ע' אֲמָנָם הַפּוֹסְקִים דְּחוּ לָהֵא דְשִׁמוּאֵל מְהַלְכָה דְּהָא ר' יוֹחָנָן ס"ל דְּהַלְכָה פְּסָתָם מְשִׁנָּה וְסָתָם מְשִׁנָּה בְּשְׁכַתְּ ע"ג חֲשִׁיב לְהַבְעָרָה מְכַלֵּל אֲבוֹת מְלָאכוֹת וְאֶמֶר ר"י שְׁאֵם עֲשָׂאָן כּוֹלָן בְּהַעֲלָם אַחַת חֲזִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת וְכֵן מְהָא דַּפ' בְּמַה טוֹמְנִין דָּף

מ"ט ע"ב ס"ל לר' תנינא בר חמא ור"י בן אלעזר כסתם משנה דאבות מלאכות ארבעים חסר אחת, אמנם אם נאמר דשמואל ס"ל פאיסי בן יהודא בשבת ו' ע"ב דאבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואינו חייב על אחת מהם וכתבו התוס' דדוקא ממיתה אימעט לא מפרת וי"ל דס"ל לשמואל דהבערה היא המלאכה שאינו חייב עלי' מיתה אבל פרת חייב ואע"ג דר' יוסי ונדאי ס"ל דאינו חייב על הבערה לא פרת ולא קרבן פדמוכח מהא דיבמות דף ו' ע"ב דליפא פרת בהבערה לר' יוסי וכן מוכח להדיא ביבמות דף ל"ג דליפא פרת בהבערה דפריד שם דבהקטרה לא מצינו למימר דלר"י חייב בו דהבערה ללא יצא ואי ס"ד דהבערה לא אימעט מפרת ממילא דמחויב גמי קרבן, וצריד לחלק בין הבערה לר' יוסי לחמותו לאחר מיתת אשתו דאימעוט לרבא אליבא דר"ע משרפה ואפ"ה אמרינו ביבמות דף צ"ו ע"ב נהי דאימעוט משרפה מאיסורא לא אימעט ולדעת רבינו בה' איסורי ביאה ולדעת התוס' לא אימעוט מלאו וכרת וה"נ נימא נהי דיצאה הבערה מפלל המלאכות לענין מיתה דכתיב בקרא כל העושה בו מלאכה יומת וסמוך לי' פתיב ל"ת אש בכ"מ ודרש לר"י דקרא אתי למעוטי הבערה ולמה לא נאמר ג"כ דלא אימעוט אלא ממיתה כמו בחמותו לאחר מיתת אשתו דיש לחלק דהתם בפ' אחרי דכתיב אזהרה ערות אשה ובתה וכן בכרת שנגמרה שם לא נזכר החילוק בין בחי' בין לאחר מיתה רק בפ' קדושים שנגמרה העונש באש ישרפו שם נזכר החילוק בין בחי' בין לאחר מיתה א"כ אמרינו דלא אימעוט אלא ממיתה אבל פאן בלאו דלא תבערו דנזכר בלאו דל"ת ההפך שבין מלאכה דהבערה לשאר מלאכה וגלי לן קרא דיש בזה אזהרה מיוחדת ושהבערה אינו בכלל מלאכות א"כ גם פרת אין בו שהרי פרת נאמר בפ' כי תשא הוא על לאו דל"ת דשאר מלאכות, ותו דהא בקרא דפ' תשא פתיב מחללי' מות יומת כי פל העושה בו מלאכה ונכרתה הרי דכרת נאמר על העושה בזדון שמחויב בהתראה מיתה וכדדריש ר"ע במכילתא פ' תשא וכיון דאימעוט ממיתה ממילא ליפא פרת דהא פי משמש גמי בלשון דהא ולפי"ז י"ל עוד דשמואל דס"ל בשבת ע' דהאי קרא דמחללי' מות יומת לחלק יצא ואחויב חטאת קאי דהיא בשגגה י"ל שפיר דלא אימעוט הבערה בפ' ויקהל אלא ממיתה דלעיל מינ' פתיב כל העושה בו מלאכה יומת והאי יומת היינו כפשוטו דחייב מיתה פדכתיב בפ' מקושש וע"ז יצאה הבערה למעט ורק מחויב מיתה ואע"ג דאמרינו דשמואל ס"ל כר' יוסי ור' יוסי ונדאי ס"ל דא"ח על הבערה פרת וקרפן י"ל דס"ל פנותי' בהדא ופליג עלי' בהדא וכ"ש אם נאמר דס"ל פאיסי בן יהודה דא"ח על אחת מיתה וכרת וקרפן איפא וכמש"כ התוס' שבת ו' ע"ב ולפי"ז לא פליג שמואל אסתם מתניתין בכלל גדול דחייב קרבן על כל הל"ט מלאכות ואין ראי' דאין הלכה כשמואל אמנם מדברי כל הפוסקים משמע דלא נשתנה הבערה מפל הל"ט מלאכות בשום דבר: ** (וכן משמע מסתם מתניתין דמגילה ז דאין בין שבת ליו"ט וע"ש בתוד"ה אין, דליפא מלאכה דאסורה בשבת ומותרת ביו"ט ולפ"ד התוס' ריש פסחים למ"ד ללאו יצאה הבערה אינו אסורה ביו"ט וא"ל דזה רק לר"י דהוי רק לאו אבל לא לשמואל דלפ"ד כ"ק זקני המחבר זל"ה אימעט רק ממיתה מ"מ מנ"ל דרע"ק ס"ל לחלק דלמא ס"ל ללאו ש שי אליבא דשמואל.

המגיה) ** ה"ד וכל מקום שנאמר א"ח פלום או פטור מפלום אין מפין פלל, וכתב הכ"מ דנראה מדברי המחבר דמ"מ אסור לעשות לכתחילה אלא דאין מפין אותו מכות מרדות

וְיִרְאֶה דַּע"ג דְּהַעוֹבֵר עַל עֲבִירָה דְּרַבְּנָן נִפְסֵל עַכ"פּ מְדַרְבְּנָן אַחַר הַכְרֵזָה בְּזֵה שְׂאִין עוֹלְשִׁין כָּלֵל גַּם מְדַרְבְּנָן לֹא נִפְסֵל לְעֵדוּת גַּם מְדַרְבְּנָן: ה"ה דְּבָרִים הַמְּוֹתְרִין לְעֵשׂוֹת בְּשַׁבַּת וּבִשְׁעַת עֲשִׂייתָן אֲפֹשֶׁר שְׁתַּעֲשֶׂה בְּגִלְלוֹן מְלֹאכָה וְאֲפֹשֶׁר שְׁלֵא תַעֲשֶׂה אִם לֹא נִתְפַּנּוּן לְאוֹתוֹ מְלֹאכָה הָרִי זֶה מְוֹתֵר, פִּי צַד גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה וְכֹסֵא וְסִפְסֵל בְּשַׁבַּת בְּלִבְד שְׁלֵא יִתְפַּנּוּן לְעֵשׂוֹת חֲרִיץ בְּקַרְקַע בְּשַׁעַת גְּרִירְתוֹ, הִנֵּה זֶה פְּלוּגְתָא דְר"י וְר"ש בְּכַמְה דְּוִקְתָא בְּשַׁבַּת וְק"ל כְּר"ש דְּשָׂרִי וּבְלִבְד שְׁלֵא יִהְיֶה פְּסִיק רִישָׁא וְהִנֵּה הַמַּג"א הִבִּיא בְּסִי' שִׁי"ד בְּשֵׁם הַתְּה"ד דְּבִאִסּוֹר דְּרַבְּנָן גַּם פְּסִיק רִישָׁא שְׂרִי אֲמַנְם הַמַּג"א הִקְשָׁה עָלָיו מִכְּמַה דְּוִקְתָא וְהִנֵּה הַטּוֹר בְּסִי' שִׁי"ו הִבִּיא בְּשֵׁם סֵה"ת דְּאִסּוֹר לְסַתּוּם הַפְּיֹסִי שְׁעַל הַתִּיבָה כְּשִׁישׁ בּוֹ זְבוּבִים וְהַטּוֹר חוֹלֵק עָלָיו דֵּהָא אֵינּוּ מִתְּפַנּוּן לְצִידָה כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ בְּכַנּוּרְת דְּבוּרִים דְּמְוֹתֵר לְפָרוֹס מִחֻצְלַת ע"ג הַכְּנּוּרְת וּבְלִבְד שְׁלֵא יִתְפַּנּוּן לְצוּד דְּאֶלְמָא כָּל שְׂאֵינּוּ מִתְּפַנּוּן שְׂרִי וְהַב"י הִקְשָׁה ע"ז דֵּהָא בְּהִדְיָא פְּרִיָּה בְּבִיצָה דָּף ל"ו וְתַסְבְּרָא וְהָא אֲבִי וְרָבָא דְאֲמָרִי תַרְנּוּיָהּ מוֹדָה ר"ש בַּפ"ר וְלֹא יְמוֹת וּמִשְׁנֵי שְׁלֵא יַעֲשֻׁנוּ כְּמִין מְצוּדָה הָא קָמֵן דָּאִם א"א שְׁלֵא יְצוּדוּ אִסּוֹר גַּם לְר"ש אֲמַנְם כְּתַב הַרְב"י דָּאִם יֵשׁ לְהַשִּׁיב ע"ד הַסֵּה"ת יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּשִׂאֲנֵי דְבוּרִים דְּבְמִינָם נִיצוּד לְכֵן אִסּוֹר בַּפְּס"ר מִשָּׂא"כ בְּזְבוּבִים וּבְחִזִּי הַמְּהַרְשָׁ"א וְהַב"ח תְּמָהּוּ עָלָיו דֵּהָא בְּהִדְיָא אֲמָרִינּוּ בְּבִיצָה דָּף ל"ו דְּבוּרִים אֵין בְּמִינָם נִיצוּד ** (עֵינּוּן שַׁבַּת מ"ג: דְּפְרִיָּה לְר"י וְהָא דְשָׂא"מ אִסּוֹר וּלְשִׁי' רִש"י דְּבְדְרַבְּנָן גַּם ר"י מוֹדָה ע"ש בְּדָף מ"א: תוּד"ה מִיַּחַם קִשָּׁה וּמִזֵּה רֵאִי לְדְבָרֵי הַב"י וּלְפ"ד מוּז"ל לְקַמֵּן י"ל וְדו"ק.

נַה"מ) ** אֲמַנְם לְפַע"ד לְמַש"כ הַתּוֹס' בַּפ' פִּירָה דָּף מ"א ע"ב דַּע"ג דְּפוֹטֵר בְּכִרִיתוֹת דָּף כ' ע"ב בְּחוֹתְמָה גְּחִלִּים לְהַתְּחַמֵּם וְהוֹבְעָרָה מֵאֲלִי' אַע"ג דְּהוּי פִּס"ר שָׂא"א שְׁלֵא יוֹבְעָרוּ מֵאֲלִי' מ"מ פְּטוֹר מִשׁוּם דְּהוּ"ל מְלֹאכָה שָׂא"צ לְגוֹפָה וּבַפ' הַבּוּנָה דָּף ק"ג בְּתוֹלֵשׁ עוֹלְשִׁין אִם לְאֲכִילָה בְּגַרְגְּרוֹת וְאִם לְיַפּוֹת הַקַּרְקַע בַּכ"ש פְּרִיָּה אִטּוּ פְּלָהּוּ לְאוּ לְיַפּוֹת הַקַּרְקַע וְהוּ"ל פִּס"ר וּמִשְׁנֵי דְעַבְד בְּאַרְעָא דְחַבְרֵי' הָא קָמֵן דְּלִר"ש בְּעַבְד בְּאַרְעָא דִּידְנִי' אַע"פ שְׁלֵא נִתְפַּנּוּן לְיַפּוֹת הַקַּרְקַע חֲזִיב וְלֹא אֲמָרִינּוּ דְהוּ"ל מְלֹאכָה שָׂא"צ לְגוֹפָה פִּינּוּן דְּנִיחָא לִי אַע"פ שְׂאֵינּוּ מִתְּפַנּוּן מ"מ פִּינּוּן שְׁהַהֲנָאָה מְוֹכַרְחַת אַע"פ שְׁלֵא נִתְפַּנּוּן לְכַף אֲנִן סִהְדִי דְּנִיחָא לִי וְהָרִי הִיא כְּאֵלוּ פִּנּוּן לְכַף וְחִיבֵי גַם לְמֵאֵן דְּפוֹטֵר בְּמִלְאכָה שָׂא"צ לְגוֹפָה מִשָּׂא"כ בְּהָא דְחוֹתְמָה גְּחִלִּים דְּאֵין הִנָּאת הַהֲבַעְרָה בְּרוּרָה שְׁכָף לוֹ שְׁיִתְחַמֵּם בְּלֹא הַבְּעָרָה כְּמוֹ בְּהַבְּעָרָה לְכֵן פּוֹטֵר ר"ש אַע"פ שְׁהִיא הַכְּרַח דְּבַחְתִּי' יִתְחַמֵּם לְכֵן בְּדְבוּרִים אַע"ג דְּצִדִי' דִּידְנִי' אֵינּוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן הוּ"ל כְּאֵלוּ נִתְפַּנּוּן כְּמוֹ בְּתוֹלֵשׁ עוֹלְשִׁין אַע"פ שְׁלֵא נִתְפַּנּוּן לְיַפּוֹת הַקַּרְקַע וּכְעֵין זֶה כְּתַבּוּ הַתּוֹס' פְּסָחִים דָּף כ"ד ע"ב בַּד"ה עֲלָה עֲלִי' זְכַר דַּע"ג דְּלֹא נִפְסֵל בְּמִלְאכָה אֶלָּא בְּדִיחָא לִי וּפְרָה דְמִי' יְקָרִין וּבְנוֹדָאֵי לֹא נִיחָא לִי בְּמִלְאכָה זֹו מ"מ אִם נֹאמֵר דְּכִשְׂרָה יִהְיֶה נִיחָא לִי וְכַש"כ כָּאֵן וּבְהִכִּי נִיחָא דְבָרֵי רַבִּינוּ הַב"י שְׁכַתְב לְחַלֵּק דְּבְכַנּוּרְת דְּבוּרִים אֲמָרִינּוּ דַּפְס"ר אִסּוֹר אַף עַל גַּב דְּאֵינּוּ אֶלָּא אִסּוֹר דְּרַבְּנָן גַּם בְּנִתְפַּנּוּן לְצוּד אֲמַנְם נִרְאֶה דַּע"ג דְּאֲמָרִינּוּ דְּבוּרִים אֵינָם בְּמִינָם נִיצַד אֵין הַפְּרִיּוֹשׁ לְפִי שְׂאֵינּוּ חֲשׁוּבִין לְפִיכָף אֵין דָּרָךְ לְצוּדָן דֵּהָא חֲזִינּוּ בְּחוּשׁ שְׁבִנֵי אָדָם מְטַפְּלִין בְּהֵם לְצוּרָךְ וְנוֹבְשֵׁן וְכַדְחִינּוּ בַּפ' הַמוֹכֵר אֶת הַפְּרִיּוֹת דְּנוּ"נ בְּדְבוּרִים וְכֵן בַּפ' הַגּוֹזֵל בְּתָרָא אֲמַנְם הַכְּנּוּנָה דְּצִידָה דְּאִסּוּרָה מְדֹאֹרִיָּתָא הִיא הַתּוֹפֵס חִי' אוֹ עוֹף בְּתוֹקֵף שְׁלֵא לְרַצּוֹנוֹ וְהֵגֵם שְׁפַעְעִים מְטַעִין אוֹתָן שְׁפוֹרֵשׁ רִשְׁתָּ עִם מְעַט מְזוֹן וְע"י כֵּן נִתְפָּס מ"מ בְּשַׁעַת שְׁהוּא מְרַגֵּישׁ רוּחָה לְבָרוּחַ וְלִהְיוֹת חֲפָשִׁי וְנִמְצָא נִיצוּד שְׁלֵא מְרַצּוֹנוֹ אֶבֶל דְּבוּרִים דְּרָפֵן לְתַת לְפָנֵיהֶם הַכְּנּוּרְת וְכ"ד הַצָּרִיף

להם עד שהם מרנצים לישיבה זו ותחילתו וסופו היא מדעתן ואין זה צידה שאסור מד"ת ומ"מ כ"כ פ"ק דניחא לי' ב"ק אסור ואפי' בלא מתפונן ואע"ג דגם זה אינו אסור אלא מדרבנן מ"מ כ"כ בשם התוס' דכל שהוא נהנה ממנו מקרי מתפונן ועיין בשו"ת רי"ט צ"ה לין בצידת הצירעין שמרדו שמפייסין אותן להשיב למעונתן דאין זה צידה וזה שפ"ת הב"י דל"ד לדבורים שבמינים ניצוד ואין זה סותר להא דאמרין דאין במינים ניצוד דכ"כ פ"ת התוס' בכמה דוכתי' דמצ"נ שהלשונות שוין והפונות שונות וה"נ הפונות בש"ס שאין במינים ניצוד פ"ד דהצידה האסור מה"ת שהיא בע"כ אבל עכ"פ דרפ"ן לניצוד מדעתן האסורה מדרבנן ודרפ"ן של בני אדם להשתדל בזה וניחא לי' ב"ק דהו"ל כמתפונן דבמקום שהיא פס"ר אסור אבל בזבובים שנפ"ש של בני אדם קצין בהם ואין דרפ"ן לניצוד פ"ל בהא ל"ח ש"מא יתפונן לניצוד פ"ק שאין דר"ה בני אדם לניצוד והיינו נמי טעמא דהרב תרה"ד שהתיר פס"ר בדבר שהיא קלקול דל"ח ש"מא יתפונן ובה ניחא נמי טעמא דרש"י בפ"ק דכתובות דף ו' דס"ל דגם לר"י דס"ל דשא"מ אסור דוקא בדאורייתא ולא בדרבנן והקשו ע"ז מפ"ה מקומות עיין במל"מ שפ"ת שלא מסתבר לחלק בין מקלקל לשאר אסור דרבנן ולמ"ש הא"ז דטעמא דר"י דאסור דשא"מ גזירה ש"מא יכוין ניחא בפשיטות דבמקלקל לא גזרינן ש"מא יתפונן מיהו גם לדעת הרב בעתה"ד דבדרבנן שרי דשא"מ גם בפס"ר לא פל אסורי דרבנן שוין וכמ"כ הר"ן בפ' המצניע דכל שעיקרו דאורייתא וקרוב לבוא לאסור תורה אסור גם בכרמלית ולא מקרי גזירה לגזירה כמו במלאכה שא"צ לגופה לר"ש וכן בקטן העושה לדעת אביו אסור לכבות גם לר"ש אפי' לדעת הסוברין דבאסור דרבנן מאכילין לקטן בינדים היכי שיש לקטן תועלת וכן בדינו של התה"ד לענין דשא"מ: ה"ו פ"ל העושה מלאכה בשבת אע"פ שאין צריך לגופה של מלאכה חייב עלי' דעת רבינו לפסוק דמלאכה שא"צ לגופה חייב עלי' וכתבו התוס' שבת דף ע"ג ע"ב ד"ה וצריך לעצים חייב שמים דכשאינו צריך לעצים לא מחייב שמים אפי' למאן דאית לי' דמלאכה שאצל"ג חייב עלי' מ"מ בקצירה לא מחייב כשא"צ לגופה של קצירה מידי דהוי אקורע דבעינן ע"מ לתפור וכן בהא דאמר ר"י לקמן בפ' חבית דסוחט פכ"שם לגופן מותר למימיהן חייב חטאת אפי' למ"ד מלאכה שא"צ לגופה חייב דכל שא"צ לגופה לא מקרי דש וכ"כ התוס' בריש מ"ק דף ב' ע"ב ונראה מדבריהם עוד דגם במלאכת נוטע הדין כן דכל שאין מתפונן לנטיעה אע"פ שהיא הכרחית מ"מ לא מקרי נוטע בענין זה ופטור אפי' לר"י דמחייב במלאכה שא"צ לגופה ואני תמה שדבריהם סותרים למש"כ הם ז"ל בעצמם שם בשבת דף פ"א ע"ב אהא דגרסינן שם אמר ר"ל צרור שעלו בו עצבים מותר לקנח בו והתולש ממנו בשבת חייב ואמרין שם ש"מ מדר"ל האי פרפוסא שרי לטלולי ופריה רב פהנא אם אמרו לצורך יאמרו שלא לצורך ואמרין התם דאם הי' מונח ע"ג קרקע והניחו ע"ג יתידות חייב משום תולש ופירש רש"י דהאי חייב לאו דווקא אלא אסור משום דדמי לתולש דאי חייב משם קאמר לצורך היכי שרי רבנן אסור פרת וסקילה משום צורך קניוח והתוס' שם הסכימו לפרש"י ונהרי לפי דבריהם בקוצר כשא"צ לגופו של קצירה לד"ה פטור לפי שלא נקרא קוצר א"כ כשעושה לצורך קניוח וא"צ לעצבים שעלו בו לא מקרי קוצר לד"ה ומה חייב פרת וסקילה יש כאן וכן משמע לי מדברי הרמב"ן בחי' לשבת דף ק"ז ע"ב שהוכיח שם דהא דאמרין שם בדילדול עובר בהמה במעי אמה דחייב משום עוקר דבר מגידולו

דלאו משום קוצר מחייב אלא משום נטילת נשמה דאין קצירה אלא בגידולי קרקע ממש דאל"כ קשה בהא דתנן בפ' המצניע דהנוטל צפרניו חייב משום גזוז לתחייב נמי משום קוצר דעוקר דבר מגידולו אלא ודאי דלא מקרי קוצר אלא במקור לרקע ממש ולפי דברי התוס' דבקוצר כ"ע מודים דבעינו שיהי' צריה לגופו של הנקצר אין פאן התחלה לקו' זו שהרי אין צריה לגופן של הצפרנים ולפ"ד נשתנה מלאכת קצירה משאר מלאכות והנה בירושלמי פרק פלל גדול ה"ב מבואר דלר"י דמחייב במלאכה שא"צ לגופה מחייב בקוצר ע"מ ליפות את הקרקע משום קוצר ומשום מיפה את הקרקע דהוא תולדה דחורש וגם זה שלא פדעת התוס' עוד אני תמה מה יענו רבותינו בעה"ת להא דגרסינן בירושלמי פרק במה מדליקין הבעיר ובישל פלומר בב"א שנפח באש והבעיר וע"י פן נתבשלה הקצירה אית תנא תנא חייב שמים ואית תנא תנא חייב אחת הנידא היא ר' יהודא אמר משום מבעיר ר' יוסי אמר משום מבשל ובזה נודאי קשה למה לא יתחייב שמים וכבר הרגיש בזה הרב בקרבן עדה ונהי דלא דק במה שהקשה דהא ר"י ס"ל דמלאכה שאצל"ג חייב פי הבין דר"י ור"י הם תנאים לכן הוקשה לו במה שהקשה שם בירושלמי על ר' יוסי דמחייב משום מבשל, למה לא יתחייב משום מבעיר וע"ז הקשה דהא ר' יוסי ס"ל הבערה ללא יצאה ואין מקום לחייב משום הבערה ולא דק דר' יודא ור' יוסי הם אמוראים ידועים בירושלמי אמנם מלבד זה קשה למה לא יתחייב שמים וליפא למימר דמירי שלא נתפונן ואת' כמ"ד מלאכה שאצל"ג פטור מ"מ קשה ממנ"פ אי לא נתפונן פלל אמאי יתחייב אחת פיון דמלאכה שאצל"ג פטור ואי איירי.

שנתפונן לאחת מאי קמיפלגי על איזה חייב נחזי אנו על איזה נתפונן אמנם הנלע"ד ברור פדעת רבינו שכתב בפ"ח ה"ז דהזומר וצריה לעצים חייב ב' מפלל דבאין צריה לאמתחייב משום קוצר אע"ג שפסק פאן דמלאכה שא"צ לגופה חייב דע"כ לא אמרינן דבעשה שני אבות מלאכות חייב בשגגת מלאכות וזדון שבת שמים אלא כשעשה שני פעולות שקצר וטחן וכיוצא בו אבל בעשה פעולה אחת ויש בו שני מיני מלאכות א"ח אלא אחת בזמן שלא נתפונן אלא לאחת דמלאכה שלא נתפונן עלי' מקרי טפילה למלאכה שנתפונן עלי' ודמי להא דתנן בפ' המצניע המוציא אונקלין פחות מפשיעור על הפלי פטור אף על הפלי שהפלי טפילה ובדאי דגם למ"ד משאצל"ג חייב עלי' הדין פן אמנם כשנתפונן לשתיים חייב על שניהן כמו שם במוציא פחות מפשיעור דאם הי' הפלי צריה לו חייב גם על הפלי ועוד נראה דאפי' בלא נתפונן לשתיים גם למ"ד מלאכה שא"צ לג' חייב מ"מ אינו חייב אלא אחת כדחזינו במוציא קנפת הרוכלין אע"פ שיש בה מינים הרבה דא"ח אלא אחת פמבואר בשבת דף צ' ע"א וכתבו התוס' שם בשם ר"ת דגם בנודע לו על מין האחד ונודע לו על מין האחר ואפי' הביא פפרה על מין אחד ונודע לו על מין אחר דכפרות מחלקות לד"ה מ"מ כשעשה רק פעולה אחת אינו חייב אלא אחת וכ"כ התוס' שם דגם לר"י דס"ל דתחומין מחלקין זה כשעשה שתי מעשים אבל בפעולה אחת לד"ה אין חייב אלא אחת הא קמן דאע"ג דידיעות מחלקות מ"מ כשעשה רק פעולה אחת א"ח אלא אחת וגם אנו נאמר פיון שאינו אלא איסור אחת דשבת ואם שגג בשגגת שבת שלא ידע שהיא שבת א"ח אלא אחת אפי' כשעשה מעשים הרבה א"כ נהי דגלי קרא דבשבת כשעשה בזדון שבת ושגגת מלאכה חייב על פל אב מלאכה זה דנוקא כשעשה פעולות שונות אבל כשלא עשה רק פעולה אחת לא, ודמי הא

מִלְתָּא לְהָא דְגַרְסִינּוּ בְּמִנְחֹת דָּף י"ד ע"ב לר' יוחנן אֲלִיבָא דר' יוסי הַכְּתוּב עֲשָׂאן גּוּף אֶחָד וְהַכְּתוּב עֲשָׂאן שְׁתֵּי גּוּפִים עֲרַבְיָנְהוּ מִתְעַרְבִין פְּלִגְיָנְהוּ מִיפְלִגִי וְה"נ כְּשֵׁלָא עֲשֵׂה בְּמַעֲשֵׂה וּבְמַחְשָׁבָה רַק פְּעוּלָה אַחַת שְׁלָא נִתְפַּוּןן כָּלֵל לְקַצְרָה הָרִי לֹא עֲשֵׂה רַק חִילוּל אֶחָד אֲבָל כְּשִׁצְרִיף לְעֲצִים וְנִתְפַּוּןן לְקַצֹּר הָרִי עַכ"פּ בְּמַחְשָׁבָה עֲשֵׂה שְׁתֵּי עֲבִירוֹת וְאֵע"ג דְּאִינוּ נֶעְנֵשׁ עַל הַמַּחְשָׁבָה מ"מ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה ג"כ וְמָה"ט בְּמוֹצֵיא כְּלִי עִם מֵאֶכֶל אִם הִי הַכְּלִי צְרִיף לֹא אֶמְרִינּוּ דִידִיעוֹת מְחַלְקוֹת עֵי"ש בְּשַׁבַּת דָּף צ"ד וּבִהְכִי נִיחָא לִי דְבָרֵי רַבִּינוּ כַּפ"ז מֵהַל' שְׁגָגוֹת הִי"ב שְׁפַתְב דְּהַחֹמֶה גְּחָלִים בְּשַׁבַּת חֲזִיב שְׁתֵּים מִשּׁוּם הַבְּעָרָה וּמִשּׁוּם מְכַבָּה אִם נִתְפַּוּןן לְכַבּוֹת וּלְהַבְעִיר אֵע"ג דְּאִיהוּ פָּסֵק דְּמִלְאָכָה שֶׁא"צ לֵג' חֲזִיב וּבְזָה נִדְּאִי א"א לֹא מֵר פְּתִירָן הַתּוֹס' דְּבְמִלְאָכָה זֹו כְּשֵׁלָא נִתְפַּוּןן ל"מ מְבַעִיר אוֹ מְכַבָּה שְׁהַסּוּגִיָּא דְּכָרִיתוֹת דָּף כ"ב סוּתֵר זָה וְכֵן כַּפ"ב מ"ג בְּפִי כְּחֵס עַל הַנֵּר וְלִמ"ש א"ש דְּנָהִי דְּמִשְׁאַצֵּל"ג חֲזִיב מ"מ חִילוּק מְלֹאכּוֹת גַּם כְּשִׁעֲשֵׂה בְּזוֹדוֹן שַׁבַּת וְשִׁגְגַת מְלֹאכּוֹת לֹא אֶמְרִינּוּן בְּלֹא נִתְפַּוּןן, אֶמְנָם מִש"כ עוֹד דְּהַחֹמֶה גְּחָלִים לְהַתְחַמֵּם בּוֹ חֲזִיב שְׁתֵּים וְהַקְשָׁה הָרַב בַּכ"מ.

דַּמְמַנ"פ בְּמָה מִיָּרִי אִם כְּשִׁעֲשֵׂה נִתְפַּוּןן לְשִׁתִּיָּהּ הֵינּוּ רִישָׁא וְאִם כְּשֵׁלָא נִתְפַּוּןן לְשִׁתִּיָּהּ אִמְאִי יִתְחַזִּיב וְעֵינָן בַּלַּח"מ דְּקַמ"ל בְּנִתְפַּוּןן לְהַתְחַמֵּם בְּגְּחָלִים מְקַרִי פַס"ר וְלִמְש"כ כְּשֵׁלָא נִתְפַּוּןן לְהַבְעִיר וּלְכַבּוֹת אִינוּ חֲזִיב אֲלָא אַחַת גַּם לְמ"ד מִשְׁאַצֵּל"ג חֲזִיב וְצ"ל דְּנָהִי דְּבִזְמוּרָא וְא"צ לְעֲצִים א"ח רַק אַחַת מ"מ כְּשִׁחֹמֶה לְהַתְחַמֵּם הָרִי נִתְפַּוּןן גַּם לְכַבּוֹת כְּדִי שְׁיַעֲמָדוּ זְמַן יוֹתֵר וְנִתְפַּוּןן עַכ"פּ עַל שְׁתִּיָּהּ וְל"ד לְזוּמֵר שֶׁא"צ לְעֲצִים דְּהֵתָם אִינוּ מִתְפַּוּןן לְגוּפוֹ שֶׁל קַצְרָה שְׁגָם אִם לֹא הָיוּ רְאוּיִין לְכֹלֵם הִי קוֹצְרָן כְּדִי שְׁיִתְגַּדֵּל הָאֵילָן אֲבָל כְּשִׁמְתְּפַוּןן עַל הַגְּחָלִים שְׁיִתְחַמְמוּ מְקַרִי כְּנֻנְהָ לְגַבֵּי הַבְּעָרָה וּכְבִי' וּבִהְכִי א"ש מָה דְּמְבַאָר בִּירוּשְׁלָמִי בְּהַבְעִיר וּבִישָׁל, בַּב"א דַּא"ח אֲלָא אַחַת דְּכְשִׁאִינוּ מִתְפַּוּןן לֹא עַל הַבְּעָרָה וְלֹא עַל הַבִּישׁוּל אִינוּ חֲזִיב אֲלָא חֲדָא וְלֹא אֶמְרִינּוּן חִילוּק מְלֹאכּוֹת וְכִמוֹ שְׁהֶאָרְכְּנוּ וּבִהְכִי נִיחָא ג"כ מָה שְׁהַקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן עַל רַש"י בַּכ"ב כָּלֵל גְּדוּל דָּף ע"ג ע"ב אֵהָא דְּאָמַר רַב פְּפָא הָאִי מֵאֵן דְּשָׂדֵי פִּסְאָ וְאַתֵּר תְּמָרֵי חֲזִיב מִשּׁוּם תּוֹלֵשׁ וּמִשּׁוּם מְפָרֵק דְּפִרְש"י דְּחֲזִיב מִשּׁוּם מְפָרֵק דְּמְפָרֵק אֵילָן מִמִּשְׁאֹו שְׁלוֹ עֵי"ש בְּתוֹס' וְהַקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן דַּלְפ"ז קָשָׁה הָא דְּתַנְיָא בְּבִרְיָיְתָא דְּבֹוֹצָר וְגוֹדֵר וּמוֹסֵק דְּחֲזִיב לְחֲזִיב נְמִי מִשּׁוּם מְפָרֵק וּלְפַמ"ש דְּבִלָּא נִתְפַּוּןן לְכַבּוֹת אֵע"פּ שְׁהִיא פַס"ר אִינוּ חֲזִיב בְּפְעוּלָה אַחַת א"ש וְכֵן מָה שְׁהַקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן שֶׁם בְּדָף ע"ה בְּהָא דְּהִצִּיד חֲלֹזוֹן וְהַפּוֹצְעוֹ דְּחֲזִיב לַת"ק רַק חֲדָא וְלִר"י חֲזִיב שְׁתֵּים מִשּׁוּם צִידָה וּמִשּׁוּם מְפָרֵק וּפְרִיף וְלְחֲזִיב נְמִי מִשּׁוּם גְּטִילַת גְּשָׁמָה וּמִשְׁנֵי רְבָא דְּמִתְעַסֵּק הוּא אֲצֵל גְּטִילַת גְּשָׁמָה וְאֵע"ג דְּמוֹדָה ר"ש בַּפַּס"ר מִתְעַסֵּק הוּא אֲצֵל גְּטִילַת גְּשָׁמָה דְּכַמָּה דְּאִית בִּי חִיּוּתָא צִילָא צִיבְעִי וְהַקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן דְּאֶכְתִּי לִר"י קָשָׁה לִיחֲזִיב תְּלַת מִשּׁוּם גְּטִילַת גְּשָׁמָה נְמִי דְּלִדְיָדִי מְלֹאכָה שֶׁאֲצֵל"ג חֲזִיב [וּבְאַמַּת הַתּוֹס' הִרְגִישׁוּ בְּזָה וְכַתְּבוּ דְּמִשּׁוּם נִטְנ"ש פּוֹטֵר נְמִי ר"י] וְלַפְמִש"כ א"ש טוּבָא דְּדוֹקָא מִשּׁוּם צִידָה וּמְפָרֵק חֲזִיב שְׁתֵּים לִר"י דְּהָא הֵם פְּעוּלוֹת שׁוֹנוֹת דְּצִידָה חֲזִיב תִּיקָף שְׁהַעֲלֵהוּ מֵהַמִּים וּמְפָרֵק הוּא אַחַר שְׁדַחְקוֹ אֲבָל בְּמָה שְׁפָצְעוּ שְׁיִתְחַזִּיב מִשּׁוּם מְפָרֵק וּמִשּׁוּם נִטְנ"ש כִּינּוּן שְׁאִינוּ אֲלָא פְּעוּלָה אַחַת וְכִמוֹ שְׁהֶאָרְכְּנוּ לַד"ה אִינוּ חֲזִיב אֲלָא אַחַת וּבִהְכִי נִיחָא נְמִי מָה שְׁשִׁמְעָתִי לְהַקְשׁוֹת ע"ד רַש"י שַׁבַּת דָּף ע"ד ע"ב בְּהָא דְּקָאָמַר הָאִי מֵאֵן דְּעַבֵּד חֲבִיתָא חֲזִיב ז' חֲטָאוֹת תַּנּוּרָא חֲזִיב ח' חֲטָאוֹת וּפְרַש"י דְּבַחֲבִיתָא לִיכָא לְחִיּוּבָא מִשּׁוּם מְכָה בְּפִטְיֵשׁ דְּמֵאֲלִי' נְגַמְרָה מְלֹאכְתוֹ בַּתַּנּוּר אֲלֵמָא דְּמָה שְׁהַכְּנִיסוּ בַּתַּנּוּר כִּינּוּן דְּמֵאֲלִיו נְגַמֵר לִית בִּי מִשּׁוּם מְכָה בְּפִטְיֵשׁ וְהָרִי בְּבִיצָה דָּף ל"ד

מבואר בהדיא דשופת את הקדירה חייב בקדירה חדשה משום ליבון רעפים והא ודאי דליבון רעפים בקדירה חדשה שפכר נסקה בתנור אינו אלא משום מפה בפטיש אלמא אע"ג שמאליו נסקה בתנור מ"מ חייב משום מפה בפטיש ולמש"כ לק"מ דהתם שני פועלות הם דמעיקרא עשה את הקדירה ואח"כ שופתה על הפירה וחיוב שתיים אבל כשעשה תנור והכניסה לכבשן דחייב משום מבשל ואח"כ נגמרה ולא הי' מעשה חדשה כי ע"פ הכנסה הראשונה שהכניסה נתבשלה ל"ש בו משום מבשל והגמר פלי שהיא מפה בפטיש ע"י הכנסה הראשונה כמ"ש הנ"י בפ' ביצד הרגל למ"ד אשו משום חציו והר"ז פאלו עשה בפעם אחת המלאכה דמבשל הכלי וגמר הכלי שהיא מפה בפטיש וכל שעשה שני מלאכות במעשה אחת ל"א דחייב שתיים, ואפתי קשה דהא בזומר וצריף לעצים דאמרינו דחייב שתיים אע"פ שבפעולה אחת נעשית לפי שנופרדות במחשבתו שפוננתו ע"ד הנתלש וע"ד האילן שיתעבה ויגדל א"כ ה"נ הרי פוננתו לשתי המלאכות שיתרפה המים לפי שיטת רש"י ועי"כ תקשה החרס ויגמר התנור והוא מפה בפטיש אמנם כזה באמת הקשה הש"ס ריש מ"ק דף ג' ע"ב על רבה ור"י דאיפלגו במנפש ומשקה מים לזרעים אם חייב משום חורש או זורע ופריף שיתחייב שתיים משום זורע ומשום חורש כמו בזומר וצריף לעצים דגם כאן מתכוון לשתי המלאכות לרבה הקרקע דהיא חורש ולהגדיל הזרע ולפי גירסא דילן אסיק בקושיא אמנם כבר ידוע דעת הגאונים דכ"מ דאסיק הש"ס בקשיא לא בתויבתא לא נדחה מהלכה שלא פדעת הרשב"ם ב"ב פ' חזקת הבתים וה"נ צריף לחלק בין זומר וצריף לעצים למשקה מים לזרעים דבזומר דכשנתכוון לשתיים חייב לפי שהם גופים שונים שנה נעשה בדבר הנתלש וזה נעשה בגוף האילן אבל המשקה מים לזרעים שגם חורש א"ח אלא במיפה הקרקע לזרוע בשדה שהיא לחרישה וכאן שפכר נזרע הזרעים אלא שע"י פן ממהרים הזרעים לצמוח או שגדילים ביותר ואינו אלא לצורף האילן או לזרעים א"ח אלא אחת וכמו כן במטיל תנור לתוך הכבשן שמלאכת הבשול והמפה בפטיש היא לצורף התנור פיון שמתעשה בפ"א א"ח אלא אחת: ואפתי קשה למש"כ מהא דאמרינו שם דמייתי ר' יוסף ראי' דמנפש חייב משום זורע מהא דהמנפש בכלאים לוקה ואי ס"ד דמנפש משום חורש בכלאים מי אסורה ולמש"כ דאע"ג דיש בו משום זורע ומשום חורש מ"מ פיון דאינו אלא פעולה אחת לא אמרינו דאבות מחלקות וא"ח אלא אחת א"כ מאי קמותיב ר"י נהי דחייב משום זורע היינו דיש בו משום זורע נמי לפיכך בכלאים דיש בו משום זורע ואין בו משום חורש חייב משום זורע אבל במלאכת שבת דיש בו משום זורע ומשום חורש ס"ל לרבה פיון דחייב משום חורש ויעשה הכל בפעולה אחת דא"ח משום זורע ומביא קרבן על החרישה ונתפפר לו גם על הזריעה ומה"ט גיחא מה שהקשה הרב כ"מ בפ"א מהל' פלאים ה"ג על רבינו דפסק בפ"ח מהלכות פלאים דהמנפש הוא תולדה דחורש למה פסק דהמנפש חייב בכלאים הלא חרישה דכלאים לא מיתסר וכדמותב רב יוסף לרבה בריש מ"ק ולמש"כ א"ש דאנו קיי"ל דהמנפש פיון דגיחא לי' ברפוי' הקרקע ושוממה הוצאות הזרעים שנוזעו מפכר יש בו משום חורש ומשום זורע ודמ' ה' מילתא להא דפליגי בירושלמי בהבעיר ובשיל אי חייב משום מבשל או מבעיר דכיון דנעשה במעשה אחת א"ח שתיים כמו שהארבנו לעיל נהי דפסק רבה דשייף טפי לחורש מ"מ יש בו משום זורע נמי לכן מחייב גם בכלאים משום זורע, ומ"מ יש לדקדק על ר"י דמותיב לרבה

וי"ל דהא בפלוגתא דרבה ורב יוסף מבואר בריש מ"ק דאיפלגי משום מאי מתרינו בי רבה אמר משום חורש ורב יוסף אמר משום זורע וע"כ דבמזיד איירי דבשוגג לא שניף התראה וכינון דבמזיד איירי ע"כ דמ"ד משום חורש לא מקרי זורע פלל וכן למ"ד משום זורע לית בי משום חורש פלל דאי ס"ד דיש בו משום חורש וזורע אלא שמתפפר בקרבן אחד מה נ"מ במזיד אטו בתרי קטלא קטלינו לי' ובכל מה שיתרו בו יענש פיון דבאמת יש בו משום זורע וגם משום חורש ונהי דבשוגג א"ח אלא אחת דלא אמרינו חילוק מלאכות בהא מ"מ במזיד א"א לפרש פן אלא דלרבה ליפא משום חייב זורע פלל וא"כ שפיר ק"ל חייבא דחורש בכלאים מי איפא: וראיתי בתשוב' נוב"י סי' ל"א במהד"ת שיהקשה בשם הגאון מוה"ר ישע'י ברלין ז"ל ע"ד רבינו בפ"ח שפסק כר"י דמשקה מים לזרעים חייב משום זורע לא כרבה דס"ל משום חורש וק"י"ל כרבה לגבי רב יוסף ועמ"ש שם דלק"מ וא"ל עוד בזה, וכתב הר"ן בסופי"ד דשבת דגם למאן דס"ל בפ"ר דלא ניחא לי' אסור מ"מ מודה בסוחט כבשין לגופו דמתר ונאפי' לר"י דס"ל בפ"ח חבית דסוחט כבשים ושלמים למימיהן חייב חטאת מ"מ פיון דמפרק אינו אלא תולדה דדש פל שא"צ למימיהן אע"פ שמאליהן נוטפין לא מקרי מלאכה שא"צ לגופה שיתחייב דל"מ דש פלל כשא"צ לגופה וקרוב לזה כתבו התוס' בפ"ק דכתובות דף ז' ואם נאמר כפשוטו דיש חילוק בין אבות לתולדות יקשה הא דאמרינו בריש ב"ק דתולדות דשבת פיונא בהן וקרי לי' אב ולאידך תולדות דהך דהוי במשפן קרי לי' אב וקרי יש חילוק דבאבות משא"צ לגופה חייב משא"כ בתולדות אמנם באמת נראה שגם דעת הר"ן פתוס' דבשאר משקין בעינו דווקא שיתפנון להוצאת המשקין ובל"ז אינו בכלל דישה ועיין בר"פ המוציא דתנן המוציא חלב כדי גמיעה והקשו התוס' מהא דתנן בפ' המצניע דחולב והמחבץ והמגבן פגרוגרת ולכאורה הא דחולב ומגבן היינו כדי גרוגרת יבש דהיא טפי משיעור גמיעה [כדמשמע התם דכזית ביבש היא רביעית כש"כ גרוגרת דהיא טפי מכזית וצ"ע על התוס' שכתבו שאפשר שבתחילה הי' יותר] וכתבו שצריך לפרש דסתם חלב לגבינה לכן אינו מתחייב בפחות מגרוגרת בחולב ומגבן והא דתנן בהמוציא דחלב כדי גמיעה היינו במפרש להדיא לגמיעה דל"ל דסתם חלב לגמיעה דא"כ יתחייב אפי' פחות מכגרוגרת פל שיש בו כדי גמיעה כדאשפחן בסוף פרק פלל גדול בהמוציא פי פרה לגמל פיון דחזי לפרה אע"ג דלא חזי לגמל חייב הואיל והוא חזי לפרה ולפמש"כ בשם הר"ן ובכוננתם דבמפרק, דהיא תולדה דדש לא מקרי מפרק אלא בשפנון לכה וכשלא נתפנון להמשקה לא מקרי מפרק פלל ניחא דבמלאכת הוצאה דהיא אב פל שהוציא כפי פרה לגמל אע"ג דלא חזי לגמל מ"מ אמרינו פיון דחזי לפי פרה לכו"ע הו"ל הוצאה חשובה כדאמרינו בפ' המצניע אלא מעתה חישב להוציא פל ביתו לא יתחייב דבטלה דעתו אכל במפרק דהיא תולדה דדש ובתר דידי' אזלינו פל שחילבו לשם מלאכה וכינון דהוא חולבו לגבינה וכינון דפחות משיעור לגבינה חולבו פטור דבתר מחשבתו אזלינו לא בתר רובא דעלמא פנ"ל ונדע דהפוסקים כר"ש סמכו על הא דגרסינו בשלהי שבת בכלהו שבת הל' כר"ש לבד ממקצה מחמת מיאוס דאיפלגו רב אחא ורבינא וס"ל דלאו באיסור מוקצה לחוד פנילי אלא בכל דיני שבת א"כ נראה פשוט דגם במקלקל דס"ל לר"ש דבמקלקל בהבערה ובהערה חייב קיי"ל נמי כר"ש ולא מיעי לשיטת רש"י דפלוגתא דמקלקל בחבורה ובהערה תליא בפלוגתא דמלאכה שאצל"ג א"כ פשוט דכינון דקיי"ל כר"ש

דמלאכה שאצל"ג קיי"ל נמי במקלקל פנותי' אלא דאפי' להחולקין על רש"י דלא תליא פלוגתא בזה מ"מ פינו דעיקר סמיכת הפוסקים כר"ש היא מהא דבכולהו שבת הלכה כר"ש ממילא דגם במקלקל הלכה כר"ש: ה' ח ט הנה רבינו חושב שני מינים בשגגת שבת שהוא פטור א' בחישוב לעשות מלאכה זו ועשה מלאכה אחרת שחשב להרוג בהמה זו ועקר אילו שלא נעשית מחשבה דנטילת נשמה כ"א קצירה וק"ו אם נתפנון למלאכה קלה ונמצא חמורה שזרק לכרמלית ונחה ברה"ר והשני שנתפנון לגוף זה אלא שלא נתפנון למלאכה שפבור שהיא תלוש ונתפנון לחתיכה ונמצא שהוא מחובר ונראה מדברי רבינו שבה שלא נתפנון למלאכה פטור מטעם מלאכת מחשבת לכן פתב רבינו שאינו חייב פלום וראיתי להרב לח"מ שתמה ע"ד רבינו שכתב בנתפנון להגבי' את התלוש ונמצאת מחובר שא"ח פלום שהרי פלל אמרו בהל' שבת שכ"מ שפאמר פטור איסורא מיהו איפא ונהרי בנתפנון להגבי' את התלוש ס"ל לאפני דפטור וכש"כ בנתפנון לחתוך את התלוש וחתף את המחובר דפטור אבל אסור לאפני והאיך.

פתב רבינו דא"ח פלום ואני תמה על תמיהתו דהא פללא פניל רבינו דכל הנאמר בו פטור אבל אסור הוא שאם עשאו בנדון מפין אותו מכות מרדות ובנדודאי דהאי פללא דכל פטור שפאמר בשבת היא אסור אינו אלא שלא לעשותו לכתחילה ורבינו הוסיף עוד שפפין אותו מכות מרדות אבל בשוגג ולא ידע אינו ענין לעונש לכן בנתפנון למלאכה אחת ונעשה אחרת וכן בנתפנון למלאכה דרבנן ועשה מלאכה אחרת חייב מכות מרדות שהרי נתפנון לעשות איסור ונעשה איסור ואפי' בנתפנון למלאכה דרבנן ונעשה מלאכה דאורייתא פינו שפעה איסור במזיד מדרבנן ונעשה איסור חייב מכות מרדות אבל אם נתפנון לעשות בהיתר גמור ונעשה איסור בשגגה אין מקום לחיבו מכות, מרדות פינו שנעשה בשגגה ואפי' באיסור דאורייתא אין עונשין בשוגג לכן היטב רבינו שפבא קמייטא ובמציעתא שנתפנון עכ"פ לאיסור ונעשית ע"י מלאכה וכן פבא מציעתא שנתפנון לאיסור דרבנן פתב פטור שפפין מכות מרדות ופבא פתרא שנתפנון להיתר פתב שאינו חייב פלום שאין מקום לענוש אותו פלל ועיין בכ"מ בה"ג ותימא על הלח"מ שפמדו לו בקושיא: ה"י הי' לפניו ב' גרות דולקות או פבויות נתפנון לכבות את זו וכפה את זו או להדליק את זו והדליק את זו דעת רבינו שאם הי' באותו המין ושפיהן אסורות בנתפנון את זו ועשה מלאכה באחרת חייב ולא מקרי מתעסק פינו שנתפנון למלאכה האסורה אבל בנתפנון ללקוט תאנים שחורות ולקוט לבנות אע"פ ששפיהן אסורות וגם הן מין אחת לענין תרומה מ"מ פטור לענין שבת אבל הראב"ד בהשגות וכ"ד התוס' והרמב"ן בפ' פלל גדול דף ע"ב ע"ב דגם בפין אחד מפש והוא מאותה מלאכה מ"מ פטור פלא נתפנון לזו והאמת פי פשט הסוגיא דכריתות משמע פדעתם אמנם מצאתי קצת סמך לדברי רבינו (פי בפשט הסוגיא נהי שכתבו התוס' דמאפני ורבא אין להוכיח דס"ל פשמואל מ"מ אין הוכחה דפליגי על שמואל וקאמר דה' פבתראי] מהא דגרסינן בירושלמי פ' המצניע דעל הא דתנון המתפנון להוציא לפניו ובא לו לאחריו דפטור ובנתפנון להוציא לאחריו ובא לו לפניו חייב תלי לה בפלוגתא דר"ש שזורי ור"ש וכן הוא בש"ס דילן שם בשבת דף צ"ב ולא עוד אלא דאפי' בנתפנון לאחריו ובא לו לאחריו ס"ל לר"א דפטור ורבא פליג עליו שם וס"ל לרבינו דבנתפנון לאחריו ובא לו לאחריו שלא במקום זה שחשב עליו דמי למתפנון לתאנה זו ועלה פיזו תאנה אחרת דלר"א

פֶּטוּר וְהֵינּוּ כְּשִׁמוּאֵל וְרָבָא פְּלִיג עֲלֵי וּפְסַק הִלְכָה כְּרָבָא דְהוּא בְּתַרְא גַּם דְּפִשְׁט הַמְשַׁנָּה
אֲזִיל פְּנוּתֵי וְעֵינֵי בִשׁ"מ בְּשֵׁם הַתּוֹס' הָרָא"ש דִּישׁ נְנוֹסְחָאוֹת דְּגוֹרְסִין בְּבִרְיָתָא שְׁהוּבָא
שָׁם לְסִיּוּעַ לְרָבָא בְּנִתְפּוּן לְכַבּוֹת אֵת זֶה וְכִיבָה אֵת זֶה דְּחֵיבֵי שְׁלֵא פְּנוֹסְחָאוֹת דִּילָן דְּגַרְסֵי
פֶּטוּר, מִמִּילָא דְּאִין מְבַרְיָתָא זֶה רָאִי לְדִינָא דְּשִׁמוּאֵל בְּמִין אֶחָד מִמֶּשׁ לְאַסּוֹר וּבְזֶה עָלָה
דְּבָרֵי רַבִּינוּ כְּהוֹנֵן וּמ"מ כ"כ שְׁהָרָאב"ד וְהַתּוֹס' וְהַרְמַב"ן חוֹלְקִין ע"ד רַבִּינוּ וּמ"מ יִרְאֶה
דְּגַם לְדַעַת רַבִּינוּ אִם הִי אַחַת גְּדוּלָה וְאַחַת קִטְנָה שֵׁישׁ קִפִּידָא אַע"פ שֶׁהִיא מִין אֶחָד פֶּטוּר
כְּמוֹ בְּתַאנִּים שְׁחוּרוֹת וּלְבָנוֹת: וְדַע דְּשִׁתִּי מִינֵי מִתְעַסֵּק הֵם א' שְׁנִתְפּוּן עַל מִין זֶה שְׁנִתְפּוּן
לְלִקּוּט תַּאנִּים וְלִקְטַת עֲנָבִים אַעפ"י שְׁאִיסוּרוֹן שָׁנָה מ"מ לֹא נִתְפּוּן עַל מִין זֶה וְיִישׁ בְּזֶה
בֵּין רַבִּינוּ לְרַש"י פְּרִיתוֹת י"ט ע"ב דְּלַרְש"י גַּם בְּמִין א' כְּגוֹן שְׁנִתְפּוּן לְלִקּוּט תַּאנִּים זֶה
וְלִקְטַת אַחֲרַת מְקָרֵי מִתְעַסֵּק וּלְרַבִּינוּ דְּנוּקָא בְּמִין אַחֵר כְּתַאנִּים וְעֲנָבִים אוֹ אִפִּי בְּמִין א'
כְּתַאנִּים שְׁחוּרוֹת וּלְבָנוֹת אֲבָל בְּמִין א' לֹא וְרַבִּינוּ בַּה' י' פְּתַב עוֹד דְּאַפְּי' אִם נִתְפּוּן לְהַרְוֵג
אֵת זֶה וְהָרַג אֵת זֶה חֵיב וְזֶה צ"ע דְּנֻדָּאֵי כִּיּוֹן דְּאִיפָּא קִפִּידָא שְׁלִזָה הִי מִתְפּוּן לְהַרְוֵג שְׁהִי
שׁוֹנָאוֹ וְנֻדָּאֵי לֹא גָרַע מִתַּאנִּים שְׁחוּרוֹת וּלְבָנוֹת וְהָכִי מִשְׁמַע מְפָרִיתוֹת י"ט דְּפָרִיף עַל
שְׁמוּאֵל דְּפוּטֵר מִתְעַסֵּק בְּשַׁבַּת מְהָא דְּתַנּוּ בְּשַׁבַּת בַּה' לֹו ב' תִּינּוּקַת לְמוֹל אֶחָד לְמוֹל אַחֵר
הַשַּׁבַּת וְאֶחָד לְמוֹל בְּשַׁבַּת וְשַׁכַּח וּמָל שָׁל אַחֵר שַׁבַּת בְּשַׁבַּת ר"א מְחֵיב חֲטָאֵת וּר"י פּוּטֵר
וַע"כ לֹא פֶּטֵר ר"י אֱלָא דַס"ל טַעָה בְּדַבָּר מְצָוָה אַע"פ שְׁלֵא עָשָׂה מְצָוָה פֶּטוּר אֲבָל מִתְעַסֵּק
חֵיב וּלְרַבִּינוּ דַס"ל בְּנִתְפּוּן לְהַרְוֵג אֵת זֶה וְהָרַג זֶה כִּיּוֹן דְּחַד מִיָּא חֵיב מֵאִי קו' מְזָה
נִרְאֶה דְּגַם לְרַבִּינוּ הִכִּי דְּאִיפָּא קִפִּידָא רַבָּה בְּגוּפִין גַּם בְּמִין א' מְקָרֵי מִתְעַסֵּק לְכֹן בְּזֶה
דְּאִיפָּא קִפִּידָא שְׁהַנּוּלֵד לְאַחֵר שַׁבַּת נִימּוֹל בְּאִיסוֹר וְהַנּוּלֵד בְּשַׁבַּת נִימּוֹל בְּהִיתֵר כָּל שְׁהֵם
שְׁתֵּי גוּפִין אַע"פ שֶׁהִיא מִין א' מְקָרֵי מִתְעַסֵּק אֲמַנְם יִשׁ לְדַחּוֹת דְּשִׁמוּאֵל וְנָדָא סָבַר דְּגַם
בְּמִין א' מְקָרֵי מִתְעַסֵּק כְּדִמְשַׁמַּע הֵתֵם פֶּשְׁטָא דְּסוּגָיָא אֱלָא דְּרַבִּינוּ פֶּסַק דְּלֹא כְּשִׁמוּאֵל א"כ
אִין רָאִי אֲבָל מ"מ מְסַתְּבַר כַּמֶּש"כ אֲמַנְם יִרְאֶה דְּלֹא מְקָרֵי מִתְעַסֵּק אִפִּי לְדַעַת רַש"י
וְרָאב"ד דְּגַם בְּמִין א' אֱלָא בְּשִׁנּוּי גוּפִין שְׁנִתְפּוּן לְגוּף זֶה וְעָלָה בְּיָדוֹ גוּף אַחֵר כְּגוֹן
בְּתַאנִּים וְעֲנָבִים שְׁנִתְפּוּן לְגוּף זֶה וְעָלָה בְּיָדוֹ גוּף אַחֵר אֲבָל אִם נִתְפּוּן לְגוּף זֶה וְעָלָה
בְּיָדוֹ אֱלָא שְׁהִי שְׁגָגָה בְּיָדוֹ כְּגוֹן בְּתִינּוּק לְמוֹל בְּשַׁבַּת שְׁהִי סְבוּר שְׁנוּלֵד בְּשַׁבַּת וְהוּא זְמַן
מִילָה וּלְבַסּוּף נוֹדַע לוֹ שְׁנוּלֵד בַּע"ש אוֹ אַחֵר הַשַּׁבַּת אִין זֶה עֲנִין לְמִתְעַסֵּק שְׁהִי נִתְפּוּן
לְגוּף זֶה וְעָלָה בְּיָדוֹ אֱלָא שְׁטַעָה בְּאִיכוֹת שְׁלוֹ לֹא מְקָרֵי מִתְעַסֵּק וְכֹן לַר"ש דַס"ל בַּפ"ד
דַב"ק וּבַפ' הַנְּשַׁרְפִים דְּנִתְפּוּן לְהַרְוֵג אֵת זֶה וְהָרַג אֵת זֶה פֶּטוּר מִמִּיתָה נִרְאֶה פֶּשׁוּט דְּאִם
נִתְפּוּן לְגוּף זֶה וְאַרְבַּ עָלָיו אֱלָא שְׁטַעָה וְהִי סְבוּר שְׁהוּא בְּנוֹ שָׁל רָאוּבֵן וְנִמְצָא דְּהִי בְּנוֹ
שָׁל שְׁמַעוֹן דְּחֵיב מִיתָה שְׁהִי הָרַג אֵת הַגּוּף שְׁאַרְבַּ עָלָיו אַע"פ שְׁטַעָה שְׁהִי סְבוּר שְׁהַגּוּף
הַזֶּה נוֹלֵד מִרָאוּבֵן וְהָא דְּפָרִיף הֵתֵם מְפָרִיתוֹת מִתִּינּוּקַת לְשִׁמוּאֵל דַס"ל מִתְעַסֵּק פֶּטוּר וְלֹא
מוֹקִי לָהּ שְׁלֵא נִתְחַלְפוּ לוֹ הַתִּינּוּקַת רַק שְׁהַטְעוֹת הִי שְׁסְבוּר שְׁזֶה הַתִּינּוּקַת נוֹלֵד בְּשַׁבַּת
וְנִמְצָא שְׁנוּלֵד בַּע"ש אוֹ אַחֵר הַשַּׁבַּת וַי"ל כִּיּוֹן דְּתַנּוּ מִי שְׁהִי לֹו שְׁתֵּי תִינּוּקַת וְלֹא נִקְטַ מִי
שְׁהִי לֹו תִינּוּקַת לְמוֹל אַחֵר הַשַּׁבַּת מִשְׁמַע שְׁהִי הַטְעוֹת בְּחִילוּף הַתִּינּוּקַת לְכֹן פָּרִיף שְׁפִיר
וְהָכִי נָמִי מִשְׁמַע מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' שַׁבַּת: מְצָאֵתִי בְּאוֹפֵן אַחֵר.

הִנֵּה בְּעֵינֵי מִתְעַסֵּק גְּרִיסִין בְּסִנְהֶדְרִין ס"ב ע"ב וּבְכָרִיתוֹת י"ט אר"נ א"ש הַמְתַּעַסֵּק
בְּחֻלְבִים וְעָרִיּוֹת חֵיב שְׁכֹן נִהְיָה בְּשַׁבַּת פֶּטוּר מְלֹאכֶת מַחְשַׁבַּת אֶסְרָה תוֹרָה, וְרֵאִיתִי
לְהַגָּאוֹן רַע"א ו"ל שְׁכַתְבַּת דְּדוּקָא מְחִיּוּב קָרְפֵן פֶּטֵרֵי רַחֲמָנָא אֲבָל אֶסוֹר מִיָּהָא מְדַאוּרְיָתָא

ובאמת דלישנא דמלאכת מחשבת אסרה תורה משמע דכל שאינה מלאכת מחשבת לא נאסר כלל במלאכת שבת וכן מבואר בדברי הפוסקים דגם לר"ש דס"ל מלאכה שא"צ לגופה פטור דווקא בשבת לא בשאר איסורים משום דבשבת בעינן מלאכת מחשבת לא בשאר איסורין ובזה הי' אפשר ליישב קו' התוס' סנהדרין ס"ב ע"ב דל"ל תרי קראי אשר חטא בה למלאכת מחשבת ולמש"כ איצטריף תרי קראי דמאשר חטא בה לא שמעינן אלא, למיפטרין מקרבן אבל איסורא איפא ומחויב חבירו היודע לאפרושי' מאיסורא אבל משום מלאכת מחשבת ליכא איסורא כלל כמו מלאכה שא"צ לגופה לר"ש והגאון בעל מקו"ח כתב בסי' תל"א דלא פטר רחמנא מתעסק אלא בדבר הצריך מעשה דלא מקרי עושה מעשה כשלא נתפנון לעשות מעשה זו וכדחזינו נמי לענין מצנה דגם למ"ד מאצ"כ מתעסק לא יצא אבל בדבר דאסרה תורה בלי מעשה גם מתעסק לא הותר ודבריו נראין אמנם התוס' בסנהדרין שם כתבו דאיצטריף תרי מייעוטא מאשר חטא בה ומלאכת מחשבת דמשום מלאכת מחשבת לא הוי דרשינן למעוטי פסביר שהיא תלוש ונמצאת מחובר שהרי נתפנון לאותה חתיכה אבל מאשר חטא בה ממעטינן גם בנתפנון לאותה חתיכה דקסבר שהיא תלוש ונתפנון לחתכה ונמצא שהיא מחובר דמ"מ לא נתפנון לחתיכה זו דמחובר דהיא אסורה ועיין בתוס' פרייתות דף י"ט ע"ב דעל הא דאמרו שם דרבא ס"ל דנתפנון לחתוף התלוש וחתוף מחובר דפטור וכתבו התוס' דמיירי דנתפנון לחתוף חתיכה זו שפסביר שהיא תלוש ונמצא שהוא מחובר דפטור דלא נתפנון לחתיכה דאיסורא דהא כל שוגג לא נתפנון לאיסור ותירצו דהתם טעה בדבר שאנו יודעים שהוא אסור אבל בנתפנון לחתוף תלוש ונמצא שהוא מחובר סביר לעשות דבר שהוא היתר לכ"ע ביאר הדברים דכשנתפנון לעשות מעשה זו ועשה מעשה זו בין שטעה בדין בין שטעה שפסביר שהוא חול ונמצא שהוא שבת הרי נעשית מחשבתו במעשה אשרעשה אבל בטעה שהוא תלוש ונמצא שהוא מחובר הרי לא נעשה כלל המעשה מרצונו כי התורה אסרה מלאכה דקצירה והרי לא נתפנון לזה כלל שהרי סבר שהוא תלוש ודכונתה גם בשחויטי חוץ בשטעה בשחיטה שלא נתפנון לשחוט שפסביר שהיא מתה הרי לא עשה המעשה שחיטה כלל בכונה ומה שנעשה שלא בכונה לא מקרי מעשה כלל ולכן בטעה על שבת שהיא חול חייב חטאת כמבואר בר"פ כלל גדול [ובס' טורי אבן בחי' לר"ה דף כ"ח כתב דעיקר פדעת הרא"ה דגם למ"ד מאצ"כ מ"מ בטעה על ר"ה שהוא חול לא יצא כדאמרינן שם בשמע קול שופר ותקע שלא בכונה לא יצא גם למ"ד מאצ"כ בסבר שהיא חמור בעלמא ומ"ל קסבר שחמור דלא יצא לד"ה ומ"ל בטעה ביום דסבר שהוא חול ואינו אלא דברי תימה דנדאי שאני ושאני דהא דכונתין באיסורין בסבר שהוא חול ועשה מלאכה לא מקרי מתעסק למעוטי גבה שהרי עכ"פ עשה מלאכה בכונה אבל בעשה מלאכה כמתעסק שפסביר שהוא תלוש ונתפנון לחותכו מקרי מתעסק שהרי עשה שלא בכונה וכשם דמקרי מתעסק לגבי איסורא כן נקרא מתעסק לגבי מצנה וזה ברור] והנה מבואר בדברי תוס' סנהדרין הנ"ל ומדברי תו"י המובא בש"מ פרייתות י"ט ע"ב דבמתפנון לעשות מלאכה בחפץ זה ועשאה בחפץ אחר שנתפנון לחתוף ענבים וחתוף תאנים שלא בכונה מיפטר מטעם מלאכת מחשבת אבל בנתפנון לחתוף תלוש ונמצא מחובר על אותו חפץ מיפטר מטעם אשר חטא בה כלומר שיתפנון למעשה אשר עשה לא שנעשה המעשה בלא כונה, והנה יש הפרש בין המתעסק שלא על אותו חפץ

דאימעוט מטעם מלאכת מחשבת אין דין, זה אלא בשבת בלבד אבל פשנעשה המעשה שלא בכונה גם בשאר חייבי חטאת פטור דאשר חטא בה לא נאמר בשבת אלא בכל חייבין של חטאת: וכן מבואר להדיא בש"ס בכריתות י"ט דעל הא דמקשה התם לשמואל דס"ל מתעסק בשבת פטור מותב התם מהא דהי' לו שני תינות א' למול בשבת ואחד למול אחר השבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת דר"א מציב ור"י פוטר וע"כ לא פטר ר"י אלא משום דטעה בדבר מצנה אבל לא משום מתעסק ומשני הנח לתינות הואיל ומקלקל בחבורה חייב מתעסק נמי.

חייב וכתב הש"מ דחבורה בשבת למאן דס"ל מקלקל חייב דין חבורה לחייב בה מתעסק כיון דלא נאמר בזה מלאכת מחשבת ומשמע דעכ"פ לא גרע משאר איסורין לפיקדו מה שפטור בשאר איסורין פטור נמי בחבורה ובהבערה דבשאר איסורין נמי לא נאמר מלאכת מחשבת והתוס' בשבת ע"ג ע"א בד"ה אלא לאו פתבו להקשות בהא דתניא חומר בשבת משאר איסורין דשבת חייב שתיים בעשה שתיים בהעלם אחד משא"כ בשאר מצוות וחומר שאר מצוות שאם עשה שוגג בלא מתכוין חייב משא"כ בשבת ואוקי לה רבא דרישא חומר בשבת משאר מצוות הוא בע"ז וסיפא דחומר בשאר מצוות היא בחלבים ועריות דלמה לא אוקי בש"ח דעל שחיטה וזריקה לא לקי אלא אחת והיינו חומר בשבת משאר מצוות וחומר בשאר מצוות משבת דבשחיטי חוץ שחט דהוא סבר שהוא חולין ונמצא קדשים בהמה אחרת חייב ובשבת חתף פסבר שהיא תלוש ונמצא מחובר פטור כן הגיהו מוהרש"א ומהרש"ל והוא מוכרח בדבריהם הנה מבואר בדבריהם דבכסבור שהוא חול ונמצא שהוא קודש לא פטור אלא בשחט בהמה אחרת ס"ל להאחרונים דמקרי מתעסק למסקנא אבל בשחט בהמה זו ונמצאת שהיא קדש לא מיפטור ולא מקרי מתעסק בשאר איסורין אלא בכשלא נתכוין לעשות כלל המעשה ואפי' בסבור שהיא חולין ונמצאת בהמה אחרת של קדש הני ס"ד דתוס' דחייב בש"ח וע"ז תירצו התוס' דלא מצי לאוקמי בחתף תלוש ונמצא מחובר אחר דא"כ מה ארי' דלא נתכוין למחבר הא בשבת כל שנתכוין למחבר זה ונמצא מחובר אחר פטור מטעם מלאכת מחשבת והא לא מצינו למימר דבשחט קדשים אלו ונמצאת קדשים אחרים דבשבת פטור במחבר זה ונתכוין לאחרת ובקדשים כיון דתרוני' איסורא ניהו חייב דאין זה בכלל שגג ולא מכוין שהרי עכ' נתכוין למעשה האסור וכן פי' בחי' מוהרש"א בסנהדרין דף ס"ב ע"ב וכתבו עוד דלא מצי למימר שגג בלא מתכוין דשבת דמייירי בנתכוין לחתוף תלוש וחתף מחובר דלא נתכוין כלל למלאכה דקצירה דאז פטור בשבת מאשר חטא בה דלא נתכוין למלאכה כלל א"כ גם בש"ח כיו"ב פשנתכוין לחתוף את המתה וחתף חי' שלא נתכוין לשחיטה פטור אבל פשנתכוין לשחוט חולין ונמצא שהוא קדש אין זה ענין לנתכוין לחתוף תלוש ונמצא שהוא מחובר דהתם לא כיון למלאכה ולא נזכר כלל בדברי תוס' בתירוץ בנתכוין לחולין ונמצא שהוא קודש דיהי' מתעסק שזה דומה לסבור שהוא חול ונמצא שהוא שבת וגם בנתכוין לחולין ונמצא קדשים אחרים צ"ע אם לדמותו למתעסק ועיינו בתפארת שמואל להגאון מהר"ש קאידנאוניר ז"ל ואע"פ שראיתי בדברי אחרונים שהבינו מדברי התוס' דבסבור שהוא חולין ונמצאת קדש דמי' לחתוף תלוש ונמצאת שהיא מחובר וכן ראיתי להגאון מוהרע"א ז"ל בתשו' סי' שגם הוא ז"ל הבין כן מדברי התוס' לא כן אנכי עמדי שלא נזכר כלל כן בדברי התוס' ומש"כ דבנתכוין

לחתוך תלוש שלא נתפגין למעשה קצירה פטור כמו כן לענין שחויי חוץ לאו בנמצא
שהוא קדש אלא כעין מתעסק דשבת שלא נתפגין למעשה שחיטה וגדר מתעסק הוא
שלא נתפגין כלל למעשה שנעשה ע"י וזה בנתפגין לחתוך מתה ונמצאת חי' וכבר
הארבתי בזה ועיי"ש בתשו' הגאון הנזכר שה"ר לדבריו מפ"ב דשבועות תנו בנעלם
מקדש דחייב והאי העלם מקדש הוא לפי שסבור שהוא חולין הרי דלא מיפטר מטעם
מתעסק והנה לפמ"ש"כ בשם הגאון בעל מקו"ח דבמידי דא"צ מעשה לא פטרינו מטעם
מתעסק ניקח דהא בטומאת מקדש חייב אפי' בנטמא בעזרה אמנם לפמ"ש"כ דבקסבר
שהיא בהמת חולין ונמצא שהיא של קדש פינו שנעשה המעשה בכוננה חייב דלא מקרי
מתעסק אלא כשנעשה המעשה שלא בכוננה א"ש בפשיטות: וא"ל לפמ"ש דבסבור
שהוא חולין ונמצאת של קדש דנתפגין לחפץ זה ולמעשה זו לא מקרי מתעסק ודווקא
כשלא נתפגין למעשה זה כלל מהא דאמרינו בזבחים דף מ"ז מ"ז מנין למתעסק בקדשים
שהוא פסול שנאמר ושחט את בן הבקר שתהי' השחיטה לשם בן בקר ופירשו התוס'
בחד פירושא שקסבר שהיא חולין ולא נתפגין לשם שחיטת קדשים ולעיל מינן אמרינו
חטאת ושחטה לשם חולין פשרה משום חולין פסולה ופרש"י לשם חולין שידוע שהיא
חטאת ושחט לשם חולין פשרה דאין חולין מחללין קדשים משום חולין קסבר שהיא
חולין פסולה הרי דמקרי מתעסק בקסבר שהיא חולין אע"פ שנתפגין למעשה השחיטה
וגם נתפגין לחפץ זה של בהמה זו נתפגין נראה דש"ה דהא שחיטת קדשים בעי כוונה
כדדרשינו מןשחט את בן הבקר אלא משום דסתמא לשמה קיימא כדאמרינו ברפ"ק
דזבחים אמנם לא אמרינו כן אלא בינע דהיא קדשים אבל בסבור שהם חולין סתמא
לאו לשמן קאי ומה"ט בסבור שהיא חולין ונמצא שהיא קדש לא אמרינו עקירה בטעות
לא שמה עקירה כדאמרינו במנחות דף מ"ט בקסבור שהם אלים והם כבשים ושחטן
לשם אלים דעקירה בטעות לא שמה עקירה לרבה וכן פסק רבינו בפי' ט"ו מה' פסולי
המקדשים פרבה אלא דלא אמרינו עקירה בטעות לא שמה עקירה אלא היכא דסתמא
פשר דאין זה מחשב עקירה והו"ל כסתם אבל בסבור שהיא חולין ושחטו לשם חולין
פינו דלא נתעסק כלל בקדש סתמן לאו לשמן קאי ופסול כמו עוזר בנכסי הגר וסבור
שהוא שלו דלא קני אע"ג דהו"ל בטעות דאי הוי ידע שהוא של הפקר ונדאי הי' נתפגין
לקנות אלא דמ"מ כוונה לקנות לא הוי ועיין ר"ה דף ל"ג ע"ב דאמרינו דהאי תנא אפטר
תוקע לשיר נמי מתעסק קרי לי' וא"ל דאם כן האיה פשיט בחולין דף ל"ג דמתעסק
בחולין פטר מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים דפסול מכלל דבחולין פטר ולמ"ש
דבמתפגין לחפץ זה שקסבר שהוא חולין ל"מ מתעסק גמור א"כ י"ל דבכה"ג פטר
בחולין אבל לא מתעסק גמור והמענין שם בפסוג' היטב יראה דלק"מ והנה כ"כ שדעת
הגאון מוהרע"א ז"ל דמתעסק בשאר איסורין היינו במתפגין לחתוך תלוש וחתוך מחובר
בשאר איסורין אסור אמנם נראה דבשבת ונדאי שאין מקום לאסור דבהד"ל אמרינו
מלאכת מחשבת אסרה תורה לכן מתעסק פטור משמע דכל שאינו מלאכת מחשבת לא
נאסר כלל ואפי' את"ל במתפגין ללקוט שחורות וליקט לבנות דמ"מ נתפגין למלאכה לא
מיפטר אלא מקרבן אבל איסור מיהא איכא דעכ' מתפגין לעשות מלאכה בנתפגין לחתוך
תלוש והוא מחובר דלא נתפגין למלאכה ונדאי דלית בי' שום איסור ד"ת ואפי' את"ל
דמדרבנו מחויב מיהו אחר היודע מחויב לאפרושי מאיסורא וכמו שנראה מדברי הכ"מ

בה"ג וכבר כתבתי מזה בריש דברינו, והנה בנתפנון לעשות מלאכה אלא שסבור הי' שמוטר גגון שנתפנון למול וסבור הי' שהגיע זמנו למול אין זה בכלל נתפנון לתלוש ונמצא שהוא מחובר ל"מ במילה דאינו אלא דחוי' אלא דאפי' בעבודת המקדש דקיי"ל ביומא דף מ"ז דהותרה במקדש מ"מ פינון שנתפנון למלאכה אעפ"י שלדעתו הותרה מ"מ לא מקרי מתעסק וזה נתבאר בדברי תוס' הובא בש"מ פרייתות דף י"ט בהא דמתיב התם לשמואל דס"ל מתעסק בשבת פטור והינו מתעסק בענבים אלו ועשה מלאכה בענבים אחרות מהא דהיו לו שני תינוקת למול א' בשבת וא' לאחר השבת דר"א מחייב ור' יהושע פוטר וע"כ לא פטר ר"י אלא משום טעה בדבר מצוה והקשו התוס' דהא גם לרבא קשה דהר"ז בנתפנון לחתוך תלוש ונמצא מחובר שהרי סבר הוא שהוא מותר ומירצו דדוקא בנתפנון לתלוש דלא נתפנון למלאכה כלל אבל כשנתפנון למלאכה אעפ"י שנ"ל שהיא דחוי' מ"מ לא מקרי מתעסק לרבא וממילא מוכח דגם בעבודת המקדש אע"פ דהיא הותרה ל"מ מתעסק כדמוכח מהא דפ' אלו דברים בשחטו ונמצא בע"מ דחייב חטאות ולא מקרי מתעסק אמנם יש לדקדק מהא דשלהי פ"ק הקומץ דאמרנו התם דרבינא אזל בתר מר בר רב אשי בשבתא דריגלא איפסקא לי' קרנא דחוטי ולא א"ל פד מטי לביתך א"ל מהתם איפסק א"ל אי אמרת לי מהתם שדיתך ונא אמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה תרגומה רב בר שבא קמי' דרב פהנא בלאו דלא תסור דדוקא באיסור דרבנן דוחה כבוד הבריות וא"ד מהתם א"ל וא"ל מאי דעתך למשדי ונאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה ונא תרגומה רב"ש קמי' דרב פהנא בלאו דלא תסור ה"נ בכרמלית דרבנן, ומשמע להדי' דברה"ר הי' מחויב להפשיט בגדיו ונהי דללישנא בתרא פינון דא"ל רבינא וידע בר"א שנספק הי' צריך להפשיט בגדיו כדי שלא יעשה מלאכה דאורייתא מ"מ ללישנא קמא דלא א"ל משמע דאם היא מד"ת צריך להגיד לו והכי פינון דאינו אלא מתעסק שהרי הי' סבור שהוא מלבוש ואין פאן משא כלל דמי לסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר או לסבור שהוא רשות היחיד ונמצא רה"ר דלית בזה איסור כלל ול"ד לנתפנון למול בן שמנת ימים ונמצא שהוא בן ז' דל"מ מתעסק דהתם נתפנון למלאכה אלא דלצורך שרי משא"כ קסבור שהוא מלבוש דאין פאן שום סרף מלאכה ונדאי דמקרי מתעסק א"כ גם ברה"ר אין צריך להגיד לו, וראיתי להגאון ש"א בדיני שבת סי' נ"ח שכתב דאם ראה א' שנספק לתבירו ציצית ברה"ר פינון דקיי"ל דאין כבוד הבריות דוחה ל"ת שבתורה וכינון דהיוצא בטלית שאינו מצויצת חייב חטאת תלי' בפלוגתא דהרא"ש והפוסקים בכלאים ד"ת אם א' א"י שהוא לבוש פלאים ונחבירו יודע אם מחויב להגיד לו דבשוא"ת אף איסור דאורייתא נדחה מפני כבוד הבריות ולדעת הרא"ש פינון דזה א"י אע"ג דתבירו יודע לדידי' הוא שוא"ת מה שאינו מגיד לו ונחבירו הוא שוגג ולשאר פוסקים פינון שלתבירו הלובש הוא בקום ועשה אף על גב דלדידי' הוא שוא"ת מ"מ פינון שהלובש הוא קום ועשה מחויב להגיד לו וה"נ בציצית שנספקו בשבת ברה"ר וא"י ונחבירו יודע שנספקו לדעת הרא"ש פינון שהלה א"י אע"ג דאיהו יודע מקרי לדידי' שאינו מגיד לו שוא"ת ואינו מחויב להגיד לו ולדעת שאר פוסקים מה שתבירו עושה מעשה אע"פ שהוא א"י מקרי לדידי' נמי קום ועשה, ולדידי' גם לדעת שאר פוסקים אפשר דאינו מחויב להגיד לו ול"ד להמוציא פלאים בבגד תבירו דמחויב להגיד לו לדעת רוב הפוסקים דהתם בין

לדעת הסוברים דמתעסק אסור מיהו מה"ת בין לדעת הסוברים דמתעסק ל"מ עושה מעשה בכלאים גם בלי מעשה אסור אבל בשבת דכל שאינו מלאכת מחשבת ליכא אסור פלל וכמו שגראה ג"כ מדברי תוס' שבת ר"פ ב"מ א"ש א"כ פל שא"י וסבור שהוא לבוש ב"ה ונהרי זה דומה לסבור שהוא רה"י ונמצא רה"ר דליכא ב"ה דררא דאסור דאורייתא ואפי' את"ל שהיא אסור דרבנן היא בדרבנן אתי פבוד הבריות ודחי לל"ת ומקא דשלהי הקומץ ל"ק בין לל"ק בין לל"ב דל"ק י"ל כמש"כ הגאון ש"א וקימת' מסברא דנפשי די"ל דמר בר רב אשי בנחותא א"ל שטוב עשה שלא הגיד לפי שאם א"ל מהתם והי' יודע בדבר הי' צריף להפשיט מעליו שהרי אלו ידע לא הי' פמתעסק ולל"ב הוא ע"כ רבינא ל"ח לכבוד הבריות שהרי גם בפרמלית הי' דעתו שצריף להפשיט וע"כ דס"ל דזה לא מקרי פבוד הבריות דאפשר לילה פחות פחות מד' אמות וכמבואר בר"פ מי שהחשיף לכן צ"ע בדין זה ובה' שגגות נאריף עוד בד"ז אם יגמור ד' עלי: ה' ט"ו מלאכה שהיחיד יכול לעשותה לבדו ועשו שנים בשנותפות בין שעשה זה מקצתה וזה מקצתה כגון שעקר זה החפץ מרשות זה והניח השני ברשות אחר בין שעשו שניהם מתחילה ועד סוף כגון שאחזו בקולמוס וכתבו או שאחזו בכפר והוציאו מרשות לרשות הרי אלו פטורין זה מבואר בש"ס בפ' המצניע וראיתי בתשו' הגאון ח"צ שצידד בסי' פ"ב דשנים שעשו נהי דפטור מקרבן מ"מ אסור מד"ת מידי דהוי אח"ש ול"נ פן מדברי רבינו שהרי דיקמה זה לזה עוקר וזה מניח ויבזה עוקר וזה מניח ונדאי דלא מיתסר מד"ת כדמוכח בר"פ מי שהחשיף וכן בעירובין בפ' המוציא תפילין גבי נותנו לחבירו גם מה שצידד דדוקא בשבת פטור ואינו חייב עליו לא כן בשאר אסורין עיין בחי' ליו"ד סימן פ"ז ומ"מ אע"פ שרבינו דיקמה שנים שעשו לזה עוקר וזה מניח מ"מ אינם דומים לגבי הא דשנים שעשו כגון שהגבי' קורה כבידה בזה אינו יכול וזה אינו יכול חייב כמבואר בש"ס ובדברי רבינו אבל בזה עשה חצי מלאכה וזה הגבי' החפץ וזה הניח החפץ גם בזה א"י וזה א"י פטור וזה מבואר בלשון רבינו בהט"ז [שפתבועשו המלאכה בשנותפות מתחילה ועד סוף חייבין משמע בזה עוקר וזה מניח ככה"ג פטורין]: פ"ב ה"א דחוי' היא שבת אצל חולי מבואר הוא בפרק בתרא דיומא מיהו אין מחללין למי שמומר לחלל שבת או מומר להכעיס אבל במומר לתאבון לעבירה אחת נראה ונדאי שמתחילין עליו את השבת וכדדרשינן בע"ז דף כ"ה א"ל ר"י אני שונה לכל אבידת אחיף לרבות המומר דמחויב להחזיר אבדתו שהוא בכלל אחיף והוא בכלל וחי אחיף עמה וכן אסור להלותו ברבית כמבואר ביו"ד סימן קנ"ט סעיף ב': וראיתי להטור והב"י יו"ד סי' רנ"א שכתבו בשם הר"א ממיץ דעבריין שעבר במזיד על אחת ממצנות ל"ת שבתורה אפי' לתאבון שאינו בגדר אחזה להיות בכלל וחי אחיף עמה ואינו נכלל בקרא דמאחד אחיו דכתיב בפ' ראה ואינו מצנוה לפדותו והא דאמרינן בגיטין דף מ"ז דא"ל רבנן לרב אמי דביקש לפדות האי דזבן נפשי' ללודאי ופרש"י שם אומה דאוכלין בשר אדם חי דהא אוכל נבילות וא"ל ר"א דאימא אוכל נבילות לתאבון וא"ל דאף בשעתא דהו"ל היתר קאכל נבילות ולא פריק לי' אלמא דאי הוי אוכל נבילות לתאבון הי' מצוה לפדותו התם מידת חסידות הוי עבד ר"א אבל מצד הדין פל שאוכל נבילות אפי' לתאבון פל שהוא מועד לקח יצא מפלל אחזה ואינו מצנוה להחיותו אלא כשאוכל להכעיס אסור להחיותו והב"י כתב בסי' הנזכר שפן דעת הר"מ ז"ל וראיתי בספר חוות דעת ביו"ד סי' קנ"ט שהקשה

פינו דאינו מחויב לפדותו דלאו בכלל אחיו הוא אמאי אסור להלותו ברבית כל שאינו עובר להכעיס ולק"מ שהרי כתב הסמ"ג עשין סי' קס"ב דהא דדרשינן בע"ז כ"ה ע"ב דמומר לתיאבון הוא בכלל לכל אבידת אחיה אינו אלא שמצננה על ממונו של המומר אבל אין הישראל מחויב לתת ממונו חנם דלהא אינו בכלל אחנה לכן אסור להלותו ברבית דהיא בכלל ל"ת אחיה נפש פספ שהרי זה פנושה אותו ונוטל ממונו אבל אינו מחויב לתת לו מתנת חנם ונ"ל הטעם דהא במצות צדקה דכתיב בפי' ראה פתיב פי יהי כה אביון מאחד אחיה ודרשינן מאחד המנוחדין שבאחיה פדרשינן במגילה דכ"ח וביומא דל"ד מכבש אחד מהמנוחד והמנוחד לכן מימעט המומר שאינו מצווין לפתוח לו יד ולסעודו אמנם מלכל אבידת אחיה דרשינן לרבות דכל קאי נמי אאחיה שכל שהוא אפי' מקצת אחיה שאינו ממנוחדים שבהם מוזהר על אבידתו ומינן' ילפינן נמי רבית דאסור להלותו וכיון דהאי וחי אחיה עמך לנתק הל"ת קאתי ולתקן הל"ת ממילא מצננה נמי להשיב לו וזה ברור.

אמנם קשה קצת פינו דנראה מדברי הסמ"ג דמומר לתיאבון אינו מצננה להחיותו אפי' בדאיפא ס"נ ממש והספנה מנומנת שהרי הקשה מהא דגיטין מ"ז בהאי דזבין נפשי' ללודאי שהם אוכלי בשר אדם ולמה מותר לחלל שבת בשבילו ואפי' את"ל שדווקא על ממונו של ישראל מעליא חס רחמנא אבל בגופי' אטרחני' לחוס אפי' על נפשו של מומר לתיאבון שלא ימות מ"מ אנה מצינו על מצנה שפטרנו רחמנא שלא יתחייב להשתדל בממונו כלל שהמצנה הזאת תדחה שבת שהיא איסור חמור פרת וסקילה מיהו לכאורה מצינו כיו"ב בסופ"ק דכתובות בהא דתנו עיר שיש בה ישראל ונכרים רובו של ישראל ישראל רובו נכרי ואמרין דלפקח עליו את הגל גם ברובו נכרים מפקחין ואין מצווין להחיותו פשרובו נכרים אמנם ראיתי להרמב"ן והר"א והריטב"א שפירשו דהא דאין מצווין להחיותו פשרובו נכרים היינו לפרנסו פדרה שמפרנסים עניי ישראל וברובו נכרים אין ב"ד מצווין לכה ונהינן פשאי הספנה מנומנת שאפשר לו לחיות בחיי צער אבל פשהספנה מנומנת ה"ז פעין מפקחין את הגל ויש ללמוד מדבריהם דאפי' ע"י ממונם מחויבים [ועיין ברא"ש פ"ק דב"ק דף ט' בהא דאמרין הידור מצנה עד שליש במצנה] ולפ"ד נראה דהא דמומר לתיאבון אין ב"ד מצווין להחיותו היינו ג"כ פעין שפירשו הרמב"ן וסייעתו דלאו ממש להחיותו אלא בדאפשר לו לחיות חיי צער אבל בדאיפא ספנה בדבר מצווין להחיותו ואעפ"י שמדברי הסמ"ג עשין סי' הנזכר לא נראה פן שהרי הקשה מהאי דזבן נפשי' ללודאי והתם הספנה מנומנת הי' י"ל דהוא ז"ל מפרש האי דלהחיותו פפשוטו אבל לפמש"כ בשם הרמב"ן וסייעתו גם בממונם מחויבים מצד הדין להצילו ומש"כ הב"י ביו"ד סי' רנ"א שהרמב"ם ז"ל הסכים לסברת הסמ"ג לא כתב פן אלא שמותר לתת צדקה גם למומר לתיאבון ודווקא במומר להכעיס אסור להצילו לחיים שפן מורה לשון רבינו ז"ל אבל י"ל דמודה רבינו ז"ל לסברת הרמב"ן דלהצילו ממיתה מחויבין הב"ד וכמש"כ ומלשון הש"ע בסי' רנ"א אין הכרע דלישא דש"ס בפ"ק דכתובות נקיט: והנה נחלקו הפוסקים אם מחללין השבת עבור סכנת עובר דאיפא מ"ד דכל דלא יצא לאויר העולם אין מחללין עליו את השבת ואיפא מ"ד דמחללין עיין ברא"ש ור"ן ביומא פרק בתרא והם ז"ל כתבו דאין נ"מ דליפא סכנת עובר בלא סכנת אמו וממילא מחללין בשביל סכנת האם ולא הבינותי דהא נ"מ היכא דהאם היא מאותן

שָׂאִין מְחַלְלִין עֲלֵיהֶם אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מִהֲנִיחַ דְּמֹרִידִין וְלֹא מֵעֲלִין דְּפִשְׁיטָא דְּאִין מְחַלְלִין עֲלֵיו אֶת הַשַּׁבָּת וּבִשְׁבִיל סַפְנַת הָעֹנֶפֶר בִּשְׁת"ל דְּמְחַלְלִין עֲלֵיו אֶת הַשַּׁבָּת נִרְאָה וְנִדְּאִי דְּמְחַלְלִין וְעַיִן סְנֵהֲדָרִין דָּף ע"ז בְּוֹלַד הַנּוֹגַחַת וְנִרְאָה פְּשׁוּט דְּלַדְעַת הַסּוֹבְרִין דְּמְחַלְלִין עַל הָעֹנֶפֶר גַּם כְּשֶׁהָאֵם א"ר לְחַלֵּל עֲלֵי אֶת הַשַּׁבָּת מְחַלְלִין עַל הַנּוֹלָד מִיְהוּ מְסַתְבָּרָא דְּעַד מ' יוֹם לֹא מְקַרֵי עוֹבֵר לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת עֲלֵיו: גְּרַסִּינָן בְּסִנְהֵדְרִין דָּף ע"ב אִין לֹו דְּמִים אִפִּי בַשַּׁבָּת יֵשׁ לֹו דְּמִים אִפִּי בַשַּׁבָּת וּפְרַשׁ"י דָּאֵם יֵשׁ לֹו דְּמִים בְּבָא בְּמַחְתָּרַת שְׁפָרוּר לֹו שְׁלֹא בָּא עַל עֶסְקֵי נְפִשׁוֹת וּכְשֶׁהֲחֵתִיר בְּמַחְתָּרַת נָפַל עֲלֵיו הִגַּל מְפַקְחִין וּמְחַלְלִין אֶת הַשַּׁבָּת אֲבָל כְּשֶׁאִין לֹו דְּמִים דְּרַשׁאֵי לְהוֹרְגוֹ בְּשֹׁנְפַל עֲלֵיו הִגַּל כִּינּוּן דְּנִיחָתָן לְהוֹרְגוֹ בְּלֹא הַתְּרָאָה גְּבָרָא קְטִילָא הוּא מְשַׁעַת חֲתִירָה וְיֵשׁ לְתַמּוּהָ שְׁהֵרִי לֹא נִיחָתָן לְהוֹרְגוֹ אֲלֵא מְשׁוּם דְּרוּדְף הוּא וְאִינוּ נִיחָתָן לְהוֹרְגוֹ אֲלֵא בְּשַׁעַה שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ שְׁבָא עַל.

עֶסְקֵי נְפִשׁוֹת וְיָבוֹא הַדְּבָר לִידֵי שְׁפִיכַת דְּמִים אֲבָל בְּשַׁעַה שְׁנִסְתַּלַּק הַסַּפְנָה אֲסוּר לְהוֹרְגוֹ א"כ אַחַר שְׁנִפְל הִגַּל עֲלֵיו לָמָּה אִין מְפַקְחִין עֲבוּרוֹ שְׁהֵרִי כְּשֶׁבָּאִין אֲנָשִׁים לְפַקַח הִגַּל כְּבָר נִסְתַּלַּק הַסַּפְנָה וּמָה זֶה שְׁפַתְב רַשׁ"י דְּגְבָרָא קְטִילָא הוּא שְׁהֵרִי אֲז אִין גְּבָרָא קְטִילָא וְשְׁמַעְתִּי מִהַגָּאֹן מוהר"א זצ"ל אבד"ק טשעכניאווֵי שְׁהַקְשָׁה כִּן וְרֵאִיתִי לְהַפְמ"ג בְּסִי שִׁכ"ח ס"ק ד' שְׁפַתְב דְּכִינּוּן דַּהִי אֲז בַר קְטָלָא, וְלֹא יִדְעָנָא מ"ק שְׁהֵרִי בְּשַׁעַת הַצֵּלָה אִינוּ בַר קְטָלָא וְאוּלַי י"ל כִּינּוּן דְּאֲמַרִּינָן שֵׁם בְּסִנְהֵדְרִין דְּמַחְתָּרַתוֹ זֹו הִיא הַתְּרָאָתוֹ וּבַהַתְּרָאָה א"צ ג"פ כְּמַש"כ לְעֵיל בַּפ"א ה"א נְהִי דְלֹא מְקַרֵי הַתְּרָאָה מִמֶּשׁ שְׁהֵרִי חוּץ לְמַחְתָּרַת לֹא נִיחָתָן לְהַמִּיתוֹ מ"מ לְגַבֵּי הַי דְלֹא נִיחָתָן לְהַצִּילוֹ ע"י חִילּוּל שַׁבָּת מְקַרֵי הַתְּרָאָה וְלֹא עֲדִיף מְרוּעֵי בְהֵמָה דְקָה שְׁפַל שְׁהוֹחֲזָקוּ בְּכַף ע"י שְׁעִשׂוּ פְּעֻמִּים רַבּוֹת אֲמַרִּינָן דְלֹא מוֹרִידִין וְלֹא מֵעֲלִין כְּמִבְּאָר בַּע"ז דָּף כ"ה וּפְשִׁיטָא דְּהִנֵּף דְלֹא מוֹרִידִין וְלֹא מֵעֲלִין כִּינּוּן דְּאֲסוּר לְהַצִּילָן מִמְּנוֹת אֲסוּר לְחַלֵּל הַשַּׁבָּת עֲבוּר וּכ"כ בַּח"י דְּדוֹנָקָא בְּהַפְקִירוֹ עֲצָמָן לְאֵבֶד מְמוֹן שְׁל יִשְׂרָאֵל אַע"פ שְׁעוֹשִׁין לְהַנְּאֻתָן כִּינּוּן שְׁהֵם מְזִיקִים אֲסוּר לְהַצִּילָן כְּשֶׁהוֹחֲזָקוּ לְכַף אֲבָל בְּשַׁאֲרַ עֲבִירוֹת גַּם כְּשֶׁהוֹחֲזָקוּ מ"מ מְחֻיָּב לְהַצִּילָם מִמְּנוֹת וּכְמַש"כ לְעֵיל וּלְגַבֵּי הָא מְקַרֵי מַחְתָּרַתוֹ הַתְּרָאָתוֹ גַּם בַּפ"א, וְדַע שְׁרֵאִיתִי לְהַרְבַּ בַּעַלְפַּמ"ג שְׁצִידָד דְּבַמְחֻיָּבֵי מִיתוֹת ב"ד הִגַּם שְׁנַגְמַר דִּינָן בַּב"ד מ"מ אֵם לֹא נְהָרְגוּ בַע"ש כִּינּוּן שְׂאִין מִיתוֹת ב"ד דוֹחָה שַׁבָּת מְחֻיָּב לְהַצִּילָן בְּשַׁבָּת מְפָנֵי חַיֵּי שְׁעָה וְהָא וְנִדְּאִי ל"נ פְּלַל שְׁכִינּוּן שְׁנַגְמָרוּ בַב"ד וְיֵשׁ מ"ע לְבַעַר עוֹשֵׂי הַרְעָה וְחֻשְׁבִּינָן לְמ"ע הָאִיף יַעֲלֶה עַל הַדְּעַת שְׁיֵהִי מְחֻיָּב לְהַחֲיוֹתוֹ דְּנְהִי דְּאֲסוּר לְעִשׂוֹת הַמְצָנָה הַזֹּאת בְּשַׁבָּת מ"מ הַהִיפָּךְ לְחַלֵּל שַׁבָּת כְּדִי לְהַחֲיוֹתוֹ חַיֵּי שְׁעָה וְנִדְּאִי דְלֹא וּכ"כ מְזָה בַּח"י לַח"מ ס' כ"ז בְּהַשְׁמָטוֹת ** (וַע' בַּהַגְרַע"א לַאו"ח ס' שַׁל"א מַש"כ בְּשֵׁם הַעֲיָטוֹר וְהַרְא"ם בְּתַשׁוּבָה דְּמִשְׁמַע דְּעַל מְחֻיָּב מִיְתָה אִין מְחַלְלִין אֶת הַשַּׁבָּת.

הַמְּגִיָּה. **) וּמַהֲתִימָא עַל הַרְבַּ בַּעַל פ"מ דְּאֹזַל בְּתַר אִיפְכָא דְּבַמְחֻיָּבֵי מִיְתָה ע"פ ב"ד וְנַגְמַר דִּינָן לְהַרְיָגָה פְּסַק דְּחֻיָּבִין לְהַצִּילָן בְּשַׁבָּת כְּדִי לְחַיֵּי שְׁעָה וּבְבָא בְּמַחְתָּרַת גַּם לְאַחַר שְׁנִפְל עֲלֵיו הִגַּל שְׁכָבֶר פְּסַק הַסַּפְנָה מִהַגָּבַב כְּתַב שְׂאִין מְחַלְלִין עֲלֵיו כִּינּוּן שְׁהִי בַר קְטָלָא וְאִיפְכָא מְסַתְבָּרָא וְעַיִן בְּכַתְּנֻבוֹת דָּף ל"ד ע"ב דְּמִבְּאָר לְהַדְנִי דְּאַחַר שְׁבָא בְּמַחְתָּרַת לֹאוּ בַר קְטָלָא הוּא אֲלֵא שִׁמ"מ י"ל דְּהוּא בְּכָלֵל לֹא מוֹרִידִין וְלֹא מֵעֲלִין דְּמְקַרֵי לְגַבֵּי הָא הַתְּרָאָה אֲבָל א"ל דְּכִינּוּן דְּהוּא גְּרַם לְעֲצָמוֹ ע"י פְּשִׁיעָתוֹ שְׁחַתַּר וְנָפַל עֲלֵיו הַמְּפֹלָת אִין מְחַלְלִין שְׁכָבֶר הַשְּׁגָתִי ע"ז בַּח"י לַח"מ ס' כ"ז: וְהִנֵּה אֵם יֵשׁ לְפָנָיו בְּשֵׁר נְבִילָה וְלִשְׁחוּט תְּרַנְגוּלַת הִי מִינֵי עֲדִיף אֵם לִשְׁחוּט לְהַצִּילוֹ מֵאִסוּר נְבִילוֹת אוּ לְהַאֲכִילוֹ נְבִילוֹת לְהַנְּצִל

מאיסור סקילה פּינן דאיסורין דחויין לגבי חולה צריף להאכילו הקל תחילה כמבואר בפ' בתרא דיומא ודבר זה נשאל עליו הרמב"ד הובא בדברי הרא"ש והר"ן בפ"ב דיומא וכפי מה שהביא הרא"ש בשמו דעתו לשחוט עבורו כי כבר ניתן השבת לחלל בהבערה ובקשול ומחמין לו חמין אבל גבילה לא ניתן לדחות כלל כשיש בשר פשר ויש לדקדק כי מנ"ל פּינן שפבר ניתן שבת לדחות שיהא זה קולא לגבי שאר איסורין שהרי במנחות ר"פ ר' ישמעאל אמרינן דאם יש ב' גרוגרת א' שנים בשני עוקצין והב' שלש בעוקץ אחד קוצרין זה שג' בעוקץ אחד אלמא דאפ"י הוא מלאכה אחת מלאכת הקצירה בותרין זה שהוא ממעט בקצירה ק"ו נטילת נשמה שאינו מוכרח כלל דזה קיל יותר מגבילה דאינו אלא איסור לאו ובנודאי שנה צריף ראי' מש"ס אמנם נראה שהרמב"ד נתפונן לאותו שאמר ב' פר"א דמילה פ"א שפכו ולא הביאו אינמל מע"ש ונהביאו דרף גגות ונחצרות שלא ברצון ר"א דס"ל מכשירי מילה דוחה את השבת מתקיף לה ר' יוסף שלא ברצון ר"א אדרבא ר"א הוא דשירי וכ"ת שלא ברצון ר"א דשירי אפ"י דרף רה"ר אלא ברצון רבנן דשירי דרף גגות ואסור דרף רה"ר ומי שירי והתניא פשם שאין מביאין דרף רה"ר פך אין מביאין דרף גגות וקרפפות ונחצרות והקשו בתוס' נאפ"י לר"א דס"ל מכשירי מילה דוחה שבת היכי שירי פּינן דאפשר להביאו דרף גגות הא אמרינן לקמן בפירקין כ"מ שאמה מוצא עשה ול"ת אם אמה יכול לקיים שמהן מקיימין והכא פּינן שיכול להביאו דרף גגות דליכא אלא איסור דרבנן אין לו להעבירו דרף רה"ר ובחז' הרשב"א פתב לתרץ דלא אמרינן דכ"מ שאמה יכול לקיים שניהם מקיימין אלא במקום שלא ניתן הל"ת לדחות אבל במקום שא"א לקיים המצוה בלי לדחות הל"ת אין מדקדקין לכן לר"א דס"ל דמכשירי מילה כמילה אריכתא הא פּינן שא"א לקיים המצוה כ"א ע"י מילה דהוא חובל גם המכשירין אע"ג שאפשר לעשות דרף גגות מוציאין גם דרף רה"ר אע"ג דלגבי הוצאה לא ניתן לדחות מ"מ לגבי איסור שבת ניתן לדחות לכן נתקיימו דברי הרמב"ד דנהי דאנן לא קיי"ל כר"א היינו דמכשירי מילה אין דוחין כלל שבת אבל מכשירין לצורף חולה דנודאי דחי שבת ואין הפרש בין מכשירי להרפואה עצמה פּינן שניתנה שבת לדחות הו"ל פחילול חדא אבל להאכילו גבילות דלאו זה לא ניתן כלל לדחות פּינן דיש בשר פשר לכן שוחטין ואין מאכילין גבילות ואין זה ענין להא דאמרינן בר"פ ר' ישמעאל דקוצרין זה שיש בו ג' בעוקץ אחד אע"ג דע"כ ניתן שבת לדחות קצירה אלא שפזזה שתי קצירות ובזה קצירה אחת וכאן דאפ"י במלאכה אחת אמרינן דמוטב למעט בקצירה אחת ואע"ג דגם קצירה שני' היא לצורף פקוח נפש שהרי צריף לשתי תנאים ק"ו בהוצאה מרה"י לרה"ר היכא דאפשר בהיתר אע"פ שעדיין ניתן שבת לדחות לגוף המילה ונ"ל דגם לסברת הרשב"א דהיכי דצריף לחלל שבת וע"כ ניתן לדחות לא קפדינן אריבוי בשיעורין אע"פ שיכול לעשות בלא ריבוי המלאכות כמו בהוצאה מרה"י לרה"ר ומילה דהוצאת דם דהיא משום חובל אינו אלא במקום דהוא הידור מצוה טפי דהא מבואר בר"פ ר"א דמילה דלר"א מביאו מגולה עפ"י עדים משום חבובי מצוה ונהי דתניא בשבת דף קל"ג דכ"ז שעוסק במילה חוזר אפ"י על ציצין שאין מעפבין את המילה ואם סילק את ידו אינו חוזר על שאינן מעפבין מ"מ ל"מ לדעת בעה"ט דס"ל הלכה כר' יוסי דגם על שאינן מעפבין חוזר גם בסילק ידו דודאי ניחא דכינן דלר' יוסי חוזר גם על שאינן מעפבין ולר"א מכשירי מילה הרי היא כמילה עצמו

וכיון דהיא מחבובי מצוה מה שהביא דרף רה"ר הרי זה פמילה אריכתא ולא קפדינו מה שאפשר לעשות ע"י מיעוט מלאכות פיון שע"כ צריף לדחות שבת בשביל מילה אלא דאפי' לרוב פוסקים שחולקין על בעה"ע וס"ל דאם סילק ידו א"ח על שאינם מעפדין מ"מ נראה דסילק ידו מן המילה ל"מ אלא אם סילק ידו לגמרי והסיח דעתו מהמילה שפבר נתעבד מצוותו מד"ת אבל אם עדיין עוסק בצרכי מילה להביא ספין חד וכיו"ב לא מקרי סילק את ידו פעין דאמרינו גבי הפסק בברכה לכן בזה שעוסק עדיין בצרכי מילה פחד חילול חשיב משא"כ בפיקוח נפש שעושה לצורך הדיוט ונדאי למעוטי במלאכות עדיף אבל מ"מ פחד חילול חשיב עמש"כ בחי' ליו"ד לכן נהי דבג' תאנים בעוקץ אחד וב' תאנים בב' עוקצין קיי"ל למעט בקצירה עדיף ומביא ג' בעוקץ א' דל"ש בזה חבובי מצוה אמנם בלאו דנבילה ואיסור שחיטה שפיר פתב הרמב"ד דכיון דאיסור שבת ע"כ ניתן לדחות והוא עדיין בצורכי החולה נחשב רק פחילול אחד וכדעת הרשב"א שפכתתי משא"כ איסור נבילה שהל"ת דנבילה לא ניתן פלל לדחות, ובקה"י ניתא מה דהוי ק"ל בדברי הר"ן שפכת די"ל דנבילה חמור מע"ג דאין בו רק איסור לאו מ"מ חייב על פל פזית וכזית משא"כ באיסור שבת דאין בו אלא חילול חד וק"ל דהא בשבת חייב על פל משהו שהרי פיון דנקיבת הנשט לדעת רוב הפוסקים אינו אלא טריפה אלא שאין שחיטה מועלת לו ואם מתה אחר ששחטו פיון שהנשט הי' נקוב אין שחיטה מועלת לו וה"ז פמתה מאלי' אבל פל פמה שהוא חי אין דינו אלא בטריפה עיין ביו"ד סי' ל"ג וידעת הפ"ח גם הרמב"ם ז"ל סובר פן ועמש"כ בחי' ליו"ד סי' הנז' ראי' לדברי הפרי חדש והרי בטריפה שהומת בשבת חייב ואפי' בשחט בה שנים או רוב שנים אמרינו הרי הוא פחי לכ"ד וחייב בשבת משום גטילת נשמה ואע"ג שראיתי להתוס' רי"ד בשבת דף קל"ו שהביא בשם הריב"ם דלמאי דאסקינו שם בשבת בחותף בבשר נפל א"ח בשבת גם בטריפה שהרגה בשבת לא מחייב משום גטילת נשמה מ"מ ונדאי דבמשנה דפסחים פ' אלו דברים דף ע"ב מבואר להדי' להיפדשהרי מבואר שם דהשוחט את הפסח ונמצא טרפה בסתר פטור משום דהוי פאנוס אלמא דאם הי' במקום שיכול לראות הטרפיות קודם השחיטה חייב משום גטילת נשמה ופסק הרמב"ם ז"ל פן אע"ג דאיהו ס"ל דטרפה א"ח וכ"כ שם התוס' רי"ד דדוקא לענין ההורגו לא נחשב פחי אבל לכ"ד הא קיי"ל בשחט בה שנים או רוב שנים הרי היא כחי לכ"ד וגם לענין שבת הדין פן ואפי' בשחט בה שנים מ"מ פמה שקירב מיתתה חייב ג"כ ונמצא שחיט על פל משהו וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ' המשניות פ"ק דחולין על משנה דהשוחט בשבת ויוה"כ דבמזיד נעשה מומר במשהו הראשונה ואע"ג דהר"ן בחי' לחולין פתב דבתחילת השחיטה לא נעשה מומר דהוא מקלקל וכבר הקשו האחרונים דהא הו"ל מקלקל ע"מ לתקן ונלפע"ד דס"ל להר"ן דע"כ ל"ק בשבת דף ק"ג ע"ב באופן דאתי בה"ש וא"ל לא מספקת וא"ל מספקינא ועבד ולא ספק ואשתכח דעביד חבורה וענוש פרת על חילול שבת שלא עשה פל המצוה בשבת דאלמא דבמקצת חבורה שעשה בשבת חייב ג"כ משום שבת ולא אמרינו דמקרי מקלקל פיון שעשה ע"מ לתקן [ועיין בס' נה"מ בס' ש"נ שהקשה פן] דשאני התם שהרי מילת תינוק זה עומד לתקן תינוק מעל' אבל שוחט כ"כ התוס' שבת ק"ו דאע"ג דכל שוחט מקרי מקלקל בפ"ק דחולין אלא דבשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ובכ"ד שחשב מקרי תקינן מ"מ צריף שפשעה שמתעשה המלאכה יתקנו לא פשבא התקינו אח"כ

יתקון במלאכה שאינה מתקן גמור כמו בשחיטה לזה כתב הר"ן דמקרי בתחילת השחיטה מקלקל וזה בשחיטה דעלמא אבל השוחט לחולה שהיא סכ"נ דנדאי מקרי מלאכה גמורה דהא אפי' במסופנת מקרי בפ"ק דחולין מתקן ק"ו כשעושה להצלת נפשות א"כ ננדאי מקרי מקלקל ע"מ לתקן ומה הועילו חכמים בתקנתו ע"י שחיטה שהרי אדרבה ע"י השחיטה יתרבו המלאכות בכל משהו לכ"נ שגם דעת הר"ן היא דמקרי הפל מלאכה אחת כשעשאון בב"א ודווקא באכילה שפן נהנה מפל פזית וזית כדאמרין בכעין זה בשבת וסנהדרין וכריתות המתעסק בחלבים ועריות חייב שפן נהנה וה"ל כל שנהנה מפל זית וזית מקרי איסור בפ"ע ועיין נזיר כ"ג ע"ב בהא דפריה התם והא קמיתנהי מעבירה, ואפתי איפא למידק על דברי הראב"ד שזכרנו מהא דאמרין ביומא דף פ"ג מי ששכחו נחש קורין לו רופא ממקום למקום ומקרעין לו את התרנגולת וגוזזין לו את הפרישין וא"צ לעשר ראב"ש אומר לא יאכל עד שיעשר וקאמר התם דבעצין נקוב דכ"ע ל"פ דלא יאכל עד שיעשר כי פליגי בעצין שא"נ ובמעשר ירק דרבנן וע"כ לא קאמר רבי אלא במעשר ירק דרבנן אבל במעשר דגן אפי' רבי מודה דאי שרית לי בעצין שא"נ אתי למיכל בעצין נקוב ואמאי שרי לרבי למיכל בלתי מעושור לפי שאסור לעשר בשבת וגם עצין שא"נ אינו אלא איסור קל לגבי מעשר דהו"ל תרי דרבנן נהרי פנין דאיסור שבת כבר ניתן לדחות אצלו דהרי תנו דגוזזין לו את הפרישין ומקרעין התרנגולת ואיסור טבל לא ניתן לדחות כלל פנין דאפשר לתקוני וכן לדעת הר"ן דמשום איסור שבת פנין דליכא אלא חדא איסורא מתירין לו טפי מאיסור גבילות דאיכא על כל פזית תקשה נמי שהרי באיסור טבל הוא על כל פזית וכזית משא"כ באיסור מעשר בשבת הוא על הפל בפ"א הו אמת שלא ראיתי לרבינו ז"ל שיהביא פלוגתא זו דרבי וראב"ש במעשר ירק בעצין שא"נ אם צריה לתקנו דמסתמא הלכה כרבי דא"צ לעשר ורבינו סתם בפ"ד מה' מ"א וכתב דאם אפשר לעשר יעשר ועלה ע"ד לומר דס"ל לרבינו ז"ל דהא דא"צ לעשר לאו משום דחמור שבות דתיקון מעשרות מאיסור מעשר ירק דא"כ מאי לישנא דא"צ לעשר הכי הוי לי' למימר ולא יעשר דהא לרבי אסור לי' לעשר והי' נ"ל שדעת רבינו דכיון דמבואר בפ"ב דמע"ש דמעשר דכרישין קילי טפי ממעשר שני דירק דעלמא שונכנס לירושלים ויוצא ומבואר שם דלכ"ע כל מעשוי בטומאה לפי שאינו מאכל אדם הי' נהי דצריה לעשר פרשינים כשפא לאכלו דאחשבי' אבל פאן שקצרון לרפואה שהרי קצרון בשבת נ"ל ברור דל"ש בזה אחשבי' שהרי לא עשאון אלא לרפואה דמי האי מלתא להא דאמרין בפ' העור והרוטב כששימש מעשה עץ שימש ול"ד להא דאמרין בפ' פיצד מברכין דהאוכל לרפואה צריה לברו פנין דאית לי' הנאה דהתם מתנהי כדרך הנאה אבל פאן שהוא מאכל בהמה ואינו נחשב למאכל הראוי לאדם ופטור ממעשר במה שחשבו לרפואה לא מקרי עדיין מאכל אדם ומדוקדק לשון וא"צ לעשר שבאמת א"צ לעשר אפי' בחול כל שקצרון לרפואה ולא הוצרה רבינו להזכיר בה' מ"א שפא לפרש שמאכילין הקל באיסור וכאן אין איסור טבל נוהג כלל שקצרון לרפואה ואל תתמה בהא דאמרין בש"ס ע"כ ל"ק רבי אלא במעשר ירק דרבנן דמשמע דבכל ירק ס"ל לרבי דא"צ לעשר שהרי כיו"ב פי' רבינו בה' מעשר הא דאמרין בפ"ק דר"ה דף י"ד ע"ב קאמינא לה אנא מעשר חרובין דלאו פל מעשר חרובין קאמר אלא כגון חרובנה צלמונה כש"כ פאן דמבואר להדיא בברייתא דבירק פרישנה קאי

אָמַנָם מִפֶּשֶׁט דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים נִרְאָה דְּבָכָל מַעֲשֵׂר יָרֵק ס"ל לְרַבֵּי דַא"צ לַעֲשָׂרוֹ: הַלְכוֹת חֲמֵץ וּמִצֵּה פ"א ה"א כֹּל הָאוֹכֵל כּוֹזֵת חֲמֵץ בְּפֶסַח מִתְחַיֵּל לֵיל ט"ו עַד סוֹף יוֹם כ"א בְּנִיסָן, בְּמִזֵּיד חַיִּיב כֶּרֶת, בְּשׁוֹגֵג חַיִּיב חֲטָאת קְבוּעַ, אֶחָד הָאוֹכֵל וְא' הַמִּמְחָה וְשׁוֹתָה, דַּע דְּשִׁיעוּר כּוֹזֵת מְשַׁעְרִין כְּמוֹ שֶׁהִי קִמַּח, וְאֶפְשָׁר נִמְי דְּמְשַׁעְרִין כְּמוֹ שֶׁהִי קִמַּח בְּעוֹדוֹ בְּחִיטּוֹ, וְאִין מְשַׁעְרִין כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲתָה לְדַעַת רַבֵּינוּ דַס"ל דְּאִין הִיָּתֵר מִצְטַרֵּף לְאִיסוּר, עִמַּש"כ בַּה"ל בְּרִכּוֹת, וּמַש"כ א' הָאוֹכֵל וְא' הַמִּמְחָה וְשׁוֹתָה נִרְאָה דְּגַם בְּזֶה מְשַׁעְרִין אִם שְׁתָּה כְּשִׁיעוּר כּוֹזֵת קִמַּח, מֵהוּ הִפְרַשׁ בֵּין אֲכִילָה לְשִׁתָּה דְּבִאֲכִילָה מְשַׁעְרִין בְּכּוֹזֵת בְּכּוֹדֵי אֲכִילַת פָּרֶס אֲבָל בְּשִׁתָּה אִם הִמְחָה כּוֹזֵת חֲמֵץ וְשְׁתָּה, לְדַעַת רַבֵּינוּ, בְּשִׁתָּה מְשַׁעְרִין בְּכּוֹדֵי רַבִּיעִית אִם שְׁתָּה כּוֹזֵת חֲמֵץ בְּכּוֹדֵי שִׁיעוּר רַבִּיעִית, וְזֶה מְבֹאָר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בַּפ"א מַה שְּׁבִיתַת עֶשְׂרוֹר, וְכֵן הוּא בַתּוֹסְפֹתָא בַּפ"ק דְּפֶסַחִים, שְׁתָּה וְחִזּוֹר וְשְׁתָּה, אִם יֵשׁ מִתְחַיֵּל שְׁתִּי עַד סוֹף שְׁתִּי כְּדֵי רַבִּיעִית מִצְטַרֵּף וְכו', וְא"ת תִּקְשָׁה לְדַעַת רַבֵּינוּ הֵא דְאַמְרִין בַּר"פ א"ע הִנּוּחַ לְכַוּתָּח הַבְּבִילִי דְלִית בֵּי כַא"פ אֶלְמָא דְּגַם בְּמִשְׁקָה שִׁיעוּרוֹ בַּכַּא"פ, י"ל הֵא קְאָמַר הָתָם אִי דְאַכֵּל בְּעֵינֵי בְּטָלָה דַעַתוֹ, ע"ש בַּפְרָש"י, דְּאַכֵּל הַכּוֹתָח ע"י טִיבּוֹל וְהו"ל דְּרַף אֲכִילָה, וְאֶפְתִּי קִשָּׁה מְשַׁכַּר הַמְּדִי דְהוּא מְשַׁקָּה גְמוּר, וְאֶפְ"ה מְשַׁעְרִין בַּכַּא"פ, וְהִי נ"ל דְּרַבֵּינוּ סָמַף עַל הֵא דְאַמְרִין בַּפ"ב דְּכָרִיתוֹת ד' י"ב בְּשְׁתָּה רַבִּיעִית וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ דְּחַיִּיב מִתָּה בִּישׁ, וְקְאָמַר ר"א דְאִם הִפְסִיק אוֹ שָׁנְתָן מִים כ"ש פְטוּר, וְאַמְרִין עֲלָה בַגַּמ' לֹא קִשָּׁיָה הֵא בְּרַבִּיעִית הֵא בְּיֹתֵר מְרַבִּיעִית וּפְיַרְשׁ רַבֵּינוּ בַּפ"מ דְּבִיּוֹתֵר מְרַבִּיעִית חַיִּיב אִפִּי שְׁתָּה מְקוֹטְעִין וְגַם בְּכָרִיתוֹת נִפְסָקָה הִלְכָה כַּר"א, וּמִשְׁמַע וְדַאי דְּבִיּוֹתֵר מְכַדֵּי א"פ כֹּל שְׁשִׁיקָה בְּשִׁתִּיּוֹת רַבִּיעִית יוֹתֵר מַכַּא"פ פְטוּר, דְּהָא גַם לַת"ק דַּר"א פְטוּר בְּיֹתֵר מַכַּא"פ, וְכִינּוּן דְאַפִּי בְּשִׁתִּיּוֹת יֵין דְּגַלִּי קָרָא דְרַב דְּרַף שְׁכָרוֹת חַיִּיב, בְּאִם הוּא יוֹתֵר מְרַבִּיעִית חַיִּיב בַּכַּא"פ, כַּש"כ בְּשַׁאָר אִיסוּרִין, א"כ נִיחָא הֵא דְקָאָמַר דְלִית בֵּי כַא"פ, דְּהָא מְשַׁמַּע דְּלַרְבִּנּוֹלִיכָא שׁוּם חַיִּיב בְּשַׁכַּר הַמְּדִי, וְהָרִי בְּשְׁתָּה יוֹתֵר מְרַבִּיעִית חַיִּיב בַּכַּא"פ לְכֹן קְאָמַר דְלִית בֵּי כַא"פ, וְאֵה"נ דְּבְרַבִּיעִית מְצֻנְמָצְמָת א"ח אֶלָּא בְּכּוֹזֵת כְּדֵי שְׁתִּיּוֹת רַבִּיעִית וְעִמַּש"כ לַבַּה"ו: ה"ב הַחֲמֵץ בְּפֶסַח אִיסוּר בְּהִנָּאָה וְלְדַעַת רַבֵּינוּ אִינוּ לֹוֹקָה עִמַּש"כ פ"ה מַה יִּסוּה"ת וְלְדַעַת רַש"י וְתוֹס' לֹוֹקִין גַּם עַל הִנָּאָה, וְנִרְאָה דְאִין לֹוֹקִין עַל פְּחוֹת מְכּוֹזֵת הִגַּם שְׁשׁוּה פְרוּטָה, וְהִאֲחַרוּנִים ז"ל נִסְתַּפְקוּ בְּזֶה, וּמַש"כ רַבֵּינוּ דְאִיסוּר חֲמֵץ וְאִיסוּר שְׁאֹר א' הוּא, כְּתַב הַר"א ז"ל בְּהַשְׁגוֹת דְּנִקָּא לְשִׁיעוּרִין, אֲבָל לְעַנְן בִּיעוּר וְאֲכִילָה, יֵשׁ הַפְרָשׁ, דְּחֲמֵץ אִם נִפְסַל מֵאֲכִילַת כֶּלֶב אִין זְקוּק לְבַעַר.

וּבְשַׁאֹר אַע"פ שֶׁהוּא נִפְסַל חַיִּיב לְבַעַר, ע"ש, וְהַסְמ"ג ה"ר מְהָא דְתַנָּיָא בַתּוֹסְפֹתָא מֵאִימְתֵי קְרוֹי שְׁאֹר מְשַׁנְפָּסֵל מֵאֲכִילַת כֶּלֶב, הָרִי דְכֹל שְׁאֹר אִינוּ אֶלָּא מְשַׁנְפָּסֵל מֵאֲכִילַת כֶּלֶב וְזֶה שְׁלֹא כְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ וְהִיא תְּמִיחָה גְדוּלָה לְכַאוּרָה ע"ד רַבֵּינוּ, אָמַנָם הַנְּז"ל בְּזֶה, דְּבַלֵּא"ה יֵשׁ לְדַקְדָּק כִּינּוּן דַּע"כ פְּשָׁרֵי שְׁאֹר א"ר לְאֲכִילָה, וְהו"ל שְׁלֹא כְּדַרְף אֲכִילָה, וְהָרִי כֹּל אִיסוּרִין אִין לֹוֹקִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא כְּדַרְף אֲכִילָתוֹ, וְגַם חֲמֵץ בְּפֶסַח בְּכֹלל, דְּהָא לֹא אֶפִּיק אַבְיִי בַּפ' כֹּל שְׁעָה אֶלָּא בַּב"ח וְכֹלֵאִי הַכֶּרֶם, וְכֵן מְבֹאָר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בַּפ"ה מַה יִּסוּה"ת דְּגַם חֲמֵץ בְּפֶסַח לֹא נִאָּסַר מַה"ת שְׁלֹא כְּדַרְף הִנָּאָה, וְכֵן הַקְּשָׁה בַּס' הַצַּל"ח רִישׁ בִּיעָה, אָמַנָם הַדְּבַר נִכּוֹן לַפַּמ"ש הַמ"מ הוּבָא בְּהַגְהוֹת רַמ"א יו"ד סי' ק"ג דְּבְשַׁרְצִים שְׁנַפְשׁוּ שֶׁל אָדָם קִצָּה בְּהוֹן, וְאִין רַאוּיָן לְמַאֲכֵל אָדָם נְהִי דְלֹוֹקָה כְּשֶׁאֲכֵל כּוֹזֵת מְבַשְׂרָם, וְאַע"פ שְׁאִין רַאוּיָן לְמַאֲכֵל אָדָם, וְלֹוֹקָה אִם אֲכֵל הַטַּעַם הַבְּאוּשׁ וְהַמְשׁוּקָץ, מ"מ אִם נִסְרַח, וְאִין רַאוּיָן לְאֲכִילָה

גם מחמת ד"א, או שעירב עם אכילתו דברים מרים, או שאכלן חם עד שנכנה גרונו פטור, דגם בזה לא אסרה תורה אלא פדרה אכילתו, ונהי דאסרה תורה הטעם הבאוש והמשוקץ שלהם שאין ראוי לאכילה, ואחשבי' לאכילתו שיהא לוקה זה הטעם שהוא בגוף יצירתו, לא כשא"ר לאכילה מחמת ד"א.

ואף אנו נאמר לענין חמץ בפסח דמבואר בש"ס דחיימוצו קשה, ואינו ראוי לאכילה, נהי דענוש פרת על אכילתו אע"פ שא"ר, לאכילה, היינו כשא"ר לאכילה מחמת חיימוצו שנתחמץ מאד, עד שא"א לאוכלו, בזה חייב פשאולו, דטעם פגום כי האי אסרה תורה ואחשבי' לאכילתו, אבל כשא"ר לאכילה מחמת ד"א פגון שאוכלו עם דברים מרים או פשאולו כשהוא עיפה, או חם עד שנכנה גרונו, פטור מצד אכילה דאין זה נחשב דרה אכילה, ומה"ט לא חשב אביי הכל מודים בחמץ בפסח או שאור כמו שלא חשב כל השקצים דחייב עליהם, לפי שלא נתחייב בפשאולו שלא כד"ה.

אלא בפאכל מה שהוא באוש מצד עצמו שטעם זה אסרה תורה, אבל אם אינו ראוי לאכילה גם מצד ד"א אינו לוקה, א"כ כמו כן בשאור אינו לוקה, אלא בפאכל נפסל מחמת ד"א, אלא שחמץ יותר מדאי עד שא"ר לאכילה מצד החיימוץ הקשה, אבל כשא"ר לאכילה מחמת ד"א, גם בשאור לא לקי, ומעתה נסתלקה קושית הצ"ח בהא דלא חשב אביי גם שאור, אע"פ מצאתי להרב בעל פ"מ בפתיחה שלו, שגם הוא כ"כ, ועתה תסתלק קושית הסמ"ג מהא דתניא בתוספתא מאימתי קרוי שאור, משנפסל מאכילת פלב, דהתם אשיעורא דשאור קאי, דכל שחיימוצו קשה כל פה עד שנפסל עי"ז מאכילת פלב, זהו שאור, אבל אם נפסל מחמת ד"א, א"ח לבער, דכבר פקע שם אוקל מיני' ותדע לה, דהא בתרומה לא נזכר בקרא שאור, ובזה נדאי גם לדעת הראב"ד אינו אסור, ונהי בהדיא תנו במס' חלה דשאור של תרומה אסור.

א"ו דהתם בא"ר לאכילה מחמת שחיימוצו קשה מאוד, בזה גם בשאר איסוריו, פיון דעומד להחמיץ לא פקע שם אוקל מיני', וכבר הארכתי בחי' ליו"ד סי' ס"ו דנהי דקיי"ל בנדה פ' בא סימן דדבר העשוי לריח לא מקרי אוקל, היינו בדבר שעיקרו הי' רק להריח, כמו בשמים דאין מקבלין טומאה מה"ת, כמש"כ רבינו בפ"א לה' טו"א, אבל אם הי' עליהן שם אוקל, לא פקע מיני' כשעומד עדיין להחמיץ.

ומה"ט שמרים של תרומה אם חיימץ בהם עיפה אסור, ואפשר שזה דעת הראב"ד דאוסר בשאור, גם בנפסל לאכילת פלב מחמת ד"א, מיהו דעת רבינו דכל שנפסל מחמת ד"א מאכילת פלב, פקע לגמרי שם אוקל, שהטעם הבאוש של ד"א אינו פדי להחמיץ החיימוץ שאסרה תורה בפסח, ונמצינו למידן ממש"כ דשאור שחיימוצו קשה מאוד, עד שנפסל ע"י זה מאכילת פלב אסור, ותייב פרת גם לדעת רבינו, ואם נפסל מחמת ד"א פטור לדעת רבינו, ונדוקא בנפסל מאכילת פלב, אבל אם לא נפסל רק לאדם מחמת ד"א חייב עליו בביעור מד"ת ועבר על בל יראה, ואם אכלו פטור דהו"ל שלא פדרה אכילתו, וכן הדין באכל עיפה א"ח עליו מדאורייתא ואם שקה עובר כמבואר להדיא בפ"ק דפסחים, בהי' לו עיפה מגולגלת, וכן מהא דכיצד מפרישין חלה שנבטמאה ביו"ט וזה פשוט: וראיתי בס' מקור חיים בסי' תמ"ב ס"ק ב' שהאריף קצת בזה, ודבריו מגומגמים בעיני, הנה הקשה, פיון דפת שעפשה ונפסלה מאכילת אדם, חייב לבער למה לא קאמר, הפל מודים

בְּחֶמֶץ בַּפֶּסַח שְׁלוּקָה שֶׁלכַד"ה, וְתִירֵץ דְּאִינָה רַק עָשָׂה דְּתִשְׁבִּיתוֹ דְּמִשְׁמַע מִינְיָ' גַם אִיסוּר הִנְאָה, וְכִינּוּ דְלֹא כְּתִיב אֲכִילָה אִיסוּר מַה"ת גַּם שְׁלֹא כַד"א, אֲלֵא שְׁאִין לֹקִין כִּינּוּ דְלִיפֹא רַק עָשָׂה, הִנֵּה אִם כִּינּוּתוֹ דְּאִיסוּר בִּהִנְאָה מַה"ת שְׁלֹא כַד"ה, הוּא שְׁיָבוּשׁ דְּבִהֲדִיא מְבוֹנָאָר בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ בַּה' יְסוּד"ת פ"ה דְּמִן תֵּר לַעֲשׂוֹת מְלוּגְמָא בְּחֶמֶץ בַּפֶּסַח, לְפִי שְׁהִיא שְׁלֹא כַד"ה, אֲלֵמָא אִיסוּר חֶמֶץ שְׁנֵה לְשַׁאָר אִיסוּרֵי הִנְאָה, וְאִם כִּינּוּתוֹ נִהִי דְלֹא מְקַרֵי אֲכִילָה וְהִנְאָה מַה"ת כְּשֶׁהוּא שְׁלֹא כַד"ה, מ"מ אִין זֶה עֲנִינוּ לְבִיעוּר כ"כ כִּן הֶרֶב בְּכ"מ שְׁם דְּבִחֶמֶץ שְׁלוֹ אִיסוּר מְשׁוּם ב"י, וְגַם לֹאוּ אִיפֹא.

וּבְאַמַּת נִרְאָה מְדַבְרֵי הַמַּחְבֵּר הַגָּ' ל' שְׁדַעְתוֹ דְּמַצֵּד אִיסוּר הִנְאָה אִיסוּר מַה"ת שְׁלֹא כַד"ה, וְנֵה אִינוּ נִכוּן, עוֹד כְּתִב שֶׁנ"ל דָּאִם נִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם וְאִח"פ נִתְחַמְצָה א"ח בְּבִיעוּר, דְּהָא בְּטוּמְאָת נְבִילוֹת חֲזִינוּ לְמ"ד דְּגַם בְּנִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם מְטַמְאָה טוּמְאָת נְבִילוֹת, וְאִפ"ה בְּסְרוּחָה מְעִיקְרָא, בְּנִפְסְלָה מְאֻכֵּל אָדָם נִמְי אִינָה מְטַמְאָה, מִזֶּה דִין גַּם בְּחֶמֶץ כּוּ, דְּבִנְסֻרְחָה וּלְבִסוּף נִתְחַמְצָה, בְּנִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם כְּבָר פִּקַּע שְׁם אֲנֹכֵל מִינְיָ', עוֹד הוֹסִיף דְּהָא דְהַפֵּת שְׁעַפְשָׁה וְנִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם חֲזִיב בְּבִיעוּר, בְּנִתְעַפְשָׁה כְּשֶׁהִי פֵת, אֲבָל בְּשִׁנְתְּעַפְשָׁה בְּעוֹדָה עֵיסָה, כִּינּוּ דְאִז ל"ת לְאֲכִילָה א"ח בְּבִיעוּר, זֶה תִּכּוֹן דְּבִרְיוֹ, וְהִם דְּבִרֵי שְׁגָגָה דְּמַש"כ דְּבִנְסֻרְחָה וּלְבִסוּף נִתְחַמְצָה בְּנִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם סְגִי, וְה"ר מְדַבְרֵי הֶרָאב"ד בִּהַשְּׁגוֹת פ"ה דְּבִנְסֻרְחָה וּלְבִסוּף נִתְחַמְצָה, א"ח בְּבִיעוּר, וּס"ל דְּגַם בְּרֵאוּי לְמֵאֲכֵל כָּלָב א"ח, שְׁלֹא כְּדַבְרֵי הַמ"מ, דַּע דְּרַבִּינוּ וְהֶרָאב"ד מְחַוְלָקִים בְּהָא דַּא"ר לְכַתְחִילָה, אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָת אוֹכְלִין, שְׁדַעַת רַבִּינוּ בְּפ"ב מַה' טו"א אַע"פ שֶׁהִי מְתַחִילָה רֵאוּי לְאֲכִילַת אָדָם, אִם בְּעַת קְבֵלַת טוּמְאָה, נִפְסֵל מְאֲכִילַת אָדָם.

אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָת אוֹכְלִין, וְהֶרָאב"ד חוֹלֵק ע"ז וּס"ל דְּלֹא קִפְדִּינוּ עַל עַת קְבֵלַת הַטוּמְאָה, אֲלֵא אִם הִי עָלִיו שְׁם אֲנֹכֵל, אַע"פ שְׁבַעַת קְבֵלַת הַטוּמְאָה כְּבָר נִפְסְלוּ מְאֲכִילַת אָדָם, מְקַבֵּל טוּמְאָה, עַד שִׁיפְסֵל מְאֲכִילַת כָּלָב, הִנֵּה מְבוֹנָאָר שְׁדַעַת הֶרָאב"ד דְּלֹא קִפְדִּינוּ עַל שְׁעַת חִלוֹת הַטוּמְאָה, אֲלֵא אִם הִי עָלִיו שְׁם אֲנֹכֵל, אַע"פ שֶׁהִי אִז טְהוֹר, מ"מ אִם נִפְסֵל אִח"כ לֹא פִקַּע שְׁם אֲנֹכֵל, וּמְקַבֵּל טוּמְאָה, א"כ לִפ"ז בְּנִסְרְחָה וּלְבִסוּף נִתְחַמְצָה נִהִי דְּבַעַת חִלוֹת אִיסוּר חֶמֶץ הִיָּתָה נִפְסְלָה מְאֲכִילָה מ"מ לֹא נִפְקַעֲשָׁם אֲנֹכֵל מִינְיָ', וְחֲזִיב בְּבִיעוּר, א"כ מַה שְׁרַצָּה הַמַּחְבֵּר הַגָּ' ל' לִיחֶס לְהֶרָאב"ד דְּבִנְסֻרְחָה וּלְבִסוּף נִתְחַמְצָה, בְּנִפְסְלָה מְאֲכִילַת אָדָם סְגִי, כְּמוֹ לְעַנְיָן טוּמְאָה, לֹא יִתְכוּן, שְׁהִי לְדַעַת הֶרָאב"ד מְקַבֵּל טוּמְאָה גַם בְּשְׁלֹא הִי רֵאוּי לְקַבֵּל טוּמְאָה כָּל שֶׁהִי עָלִיו שְׁם אֲנֹכֵל, אֲמַנְמָם גַּם לְדַעַת רַבִּינוּ דַּס"ל בְּטוּמְאָת אוֹכְלִין דְּקִפְדִּינוּ עַל שְׁעַת קְבֵלַת טוּמְאָה, אִם הִי אִז רֵאוּי לְאֲכִילַת אָדָם, מ"מ רוּאָה אֲנִי מְמַקּוּם שְׁהִבִיא הֶרֶב ז"ל שְׁם מְבוֹנָאָר לְהִדְיָא לְהִפּוּף, שְׁהִי שְׁם בְּתֵר דְּמַסִּיק דְּלִר"י דַּס"ל דְּטוּמְאָה חֲמוּרָה מְטַמְא עַד שֶׁנִּפְסְלָה מְאֲכִילַת כָּלָב.

וּבְסְרוּחָה מְעִיקְרָא מוֹדָה, פְּרִיף מְהָא דְּתַנּוּן רַאב"י אוֹמֵר בְּהֵמָה גִּסָּה שְׁהִפִּילָה חֲרַרַת דָּם תִּקְבֵּר וּפְטוּרָה מְבִכּוּרָה, וְתַנִּי ר"ח אִינָה מְטַמְאָה לֹא בְּמַגַּע וְלֹא בְּמִשְׁאָ, וְאָמַר ר"י מְשׁוּם בְּיִטוּל בְּרוּב, וְהָא כָּאֵן סְרוּחָה מְעִיקְרָא, וּמִשְׁנֵי ש"ה דְּחֲזִי אַגְבֵי אַמּוֹ, וְהִרֵי מִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ בְּפ' בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה, דְּעוֹבֵר בְּמַעֵי אַמּוֹ, כ"ז שְׁהָאֵם חִי אַע"פ שְׁהִנְלֵד מֵת אִינוּ מְטַמְא, וְאִם הוֹשִׁיט הָרוּעָה אֵת יָדוֹ לְמַעֵי בְּהֵמָה אִינוּ מְטַמְא, א"כ מַה קְמִשְׁנֵי בְּהָא דְּקָאֵמַר, דְּמוֹדָה ר"י בְּסְרוּחָה מְעִיקְרָא, דַּש"ה דְּחֲזִי בְּעוֹדוֹ בְּמַעֵי אַמּוֹ, שְׁהִי בְּעוֹדָה בְּמַעֵי אַמּוֹ אִין עָלִיו

טוּמְאָת נְבִילוֹת כָּלֵל, וְאִין עֲלִיו טוּמְאָה עַד שְׁיֵצֵא לְאוּר הָעוֹלָם, וְהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּבָר נִמְק הַגֹּדֵל וְנִפְסֵל מְאֹכִילַת אָדָם, וְכִבְר הַקּוֹשֶׁה לִי זֶה יָמִים רַבִּים לְדַעַת רַבִּינוּ דַס"ל דְּתַלְוֵי בְּעַת קַבְלַת הַטוּמְאָה, מֵאִי הָאִי דְקַמְשַׁנִּי, דְּחֻזִי בְּמַעֲי אִמָּה, הָא בְּמַעֲי אִמָּה אִין עֲלִי טוּמְאָת נְבִילוֹת וְע"כ פְּדַעַת הָרֶאָב"ד דְּלֹא קַפְדִּינוּ עַל קַבְלַת הַטוּמְאָה, אִם הִי עֲלִיו שֵׁם אֹכְלִי, וְלִינְשֵׁב דַּעַת רַבִּינוּ צ"ל דְּגַם רַבִּינוּ מוֹדָה דְּלִגְבֵי טוּמְאָת נְבִילָה, לֹא קַפְדִּינוּ עַל שְׁעַת קַבְלַת טוּמְאָה, אֲלֹא אִם הִי עֲלִיו שֵׁם בְּשָׂר מְעִיקְרָא, וְדוֹקָא בְּטוּמְאָת אֹכְלִין ס"ל לְרַבִּינוּ דְּתַלְוֵי בְּאִם עַת קַבְלַת הַטוּמְאָה הִי רְאוּי לְמֵאֲכַל אָדָם, וְהָא דְפִרְש"י בְּסְרוּחָה מְעִיקְרָא, דְּאִם נִשְׁתַּבְּרָה אִיבְרִי מַחֲזִים וְהִתְלִיעַ עַד דְּלֹא חֲזִי לְמֵאֲכַל אָדָם בְּמַתָּה אַח"כ דְּאִינָה מְטַמָּא טוּמְאָת נְבִילוֹת, הֵינּוּ בְּבִהְמָה בַחִי דְּלֹא הִי עֲלִי שֵׁם בְּשָׂר, אֲבָל עוֹנָב שְׁמַת בְּמַעֲי אִמּוֹ, נְהִי דְאִין עֲלִיו טוּמְאָת נְבִילוֹת, מ"מ כְּשֵׁיֵצֵא לְאוּר הָעוֹלָם מְטַמָּא שְׁהִי רְאוּי אֲגַב אִמּוֹ, וְכֵן פְּסִק רַבִּינוּ בַּפ"א מַה' אַה"ט, דְּהֵינּוּ טַעֲמָא דְשְׁפַעָה חֲרַרַת דָּם דְּאִינָה מְטַמָּא, וְאֵע"פ שְׁלֵא הִי רְאוּי לְגַר מְטַמָּא, לְכִי שְׁהִיָּתָה רְאוּי אֲגַב אִמָּה, הֵנָּה מְבֹנָאָר לְהִדְיָא לְהַפָּה, מַמָּה שְׁהִבִיא הָרַב הַגָּ"ל, וְה"נ מְבֹנָאָר לְהִדְיָא בְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵף וְהָרֵא"ש בַּר"פ כ"ש גְּבִי חוֹרְכוּ קוֹדֵם זְמַנּוֹ דְּמוֹתָר בְּהִנָּאָה לְאַחַר זְמַנּוֹ, דְּוֹקָא בְּנִפְסֵל מְאֹכִילַת כָּלֵל, וְכֵן פְּסִק הַטוֹר בְּסִימָן תַּמ"ו, וְהָרִי הֵם ז"ל ס"ל דְּחַמְז מְקַרִי הִיִּתִירָא בְּלַע קוֹדֵם זְמַן אִיסוּרוֹ, וְלַפ"ד שֶׁל הַמְקוֹ"ח דְּבִנְסֻרְחָה וְלִבְסוּף נִתְחַמְצָה גַם בְּנִפְסֵלָה מְאֹכִילַת אָדָם סְגִי, א"כ גַּם בְּנִפְסֵל מְאֹכִילַת אָדָם קוֹדֵם זְמַן אִיסוּר הָרִי סְגִי, א"ו דְּהָא בְּדוּתָא הִיא, וְלֹא קַפְדִּינוּ עַל שְׁעַת חִלוֹת הָאִיסוּר אֲלֹא אִם הִי עֲלִיו שֵׁם אֹכְלִי מְעִיקְרָא, גַּם מִש"כ הָרַב הַגָּ"ל דְּאִם נִפְסֵלָה מְאֹכִילַת אָדָם בְּעוֹדָה עֵיפָה, כִּינּוּן דְּאִז לֹא הִי רְאוּי לְאֹכִילָה אִינוּ חֲזִיב לְבַעְרוֹ, וְדוֹקָא בְּפַת שְׁעַפְשָׁה צְרִיף שְׁהִיָּנִי נִפְסֵל מְאֹכִילַת כָּלֵל, זֶהוּ וְדָאִי שְׁיִבּוּשׁ גְּדוֹל, דְּהָא כִּינּוּן דְּבַעוּדוֹ עֵיפָה עוֹבֵר עַל כָּל יִרְאָה אֵע"ג דַּל"ח לְאֹכִילָה, כְּדַמוּכַח בְּהָא דְהִי לוֹ עֵיפָה מְגוֹלְגֵלַת, וְשֵׁם אֹכְלִי עֲלִיו לְעַנְיָן כָּל יִרְאָה, וְתַדַּע לָהּ עוֹד דְּהָא לְדַעַת רַבִּינוּ לִגְבֵי טוּמְאָת אֹכְלִין עַל שְׁעַת קַבְלַת טוּמְאָה אֲזַלִּינוּ, אִז פְּשִׁיט דְּעֵיפָה שְׁאִינָה מְבֹנָשְׁלַת מְקַבְלַת טוּמְאָה כְּדַמוּכַח מִכְּמָה מְשַׁנְיּוֹת, וְכֵן כָּל פִּירוֹת שְׁאִינּוּ נְאֻכְלִים חִי אִפִּי ע"י דְּחַק, שֵׁם אֹכְלִי עֲלִיהֶן לְקַבְלַת טוּמְאָה, כִּינּוּן שְׁעוּמַד לְבִישׁוּל, וְשְׁהִיָּנִי רְאוּי לְאֹכִילָה, וְכִמוֹ כֵּן לְעַנְיָן אִיסוּר כָּל יִרְאָה, וְהִרְבָּה יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל הָרַב.

הַגָּ"ל אִיף פְּלִטָה קוֹלְמָסוֹ דְּבְרֵי שְׁגָגָה כְּאֵלוֹ, לְכֵן הִדְבָר פְּשוּט דְּכָל שְׁהִי עֲלִיו שֵׁם אֹכְלִי, אֵע"פ שְׁהִיא עֵיפָה וְנִפְסֵלָה מְאֹכִילַת אָדָם גַּם קוֹדֵם שְׁנִתְחַמְצָה חֲזִיב בְּבִיעוּר עַד שְׁתָּהָא נִפְסֵלָה מְאֹכִילַת כָּלֵל, מִיְהוּ אִם לֹא הִי רְאוּי מְעוֹלָם לְאֹכִילַת אָדָם, גַּם כְּשִׁהִיָּנִי חֲטִין זֶה חַמְז גְּנוּקָשָׁה (לְדַעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים עִמְג"א ס' תַּמ"ב סק"ד) דְּלְרַבִּינוּ וְרַב פּוֹסְקִים לֹא עָבַר עֲלִי מַד"ת, וְיֵמָה שְׁהִקְשָׁה בַס' מְקו"ח לְמ"ד גְּנוּקָשָׁה דְּאוּרִיָּתָא, אִמָּאִי לֹא חֲשִׁיב אֲבִי כַּפ' כָּל שְׁעָה הַכָּל מוֹדִים בְּחַמְז בְּפִסַּח דְּלוּקָה שְׁלֵא כַד"ה, שְׁהָרִי עוֹבֵר בּוֹ עַל אֹכִילָה וְכִזָּה ל"ש הַתִּירוֹץ שְׁפַתְבְּנוּ עַל שְׁאוֹר, שְׁהָרִי גְנוּקָשָׁה אִין רְאוּי לְאֹכִילָה מִצַּד ד"א לֹא מְחַמַּת חִימוּצוֹ, וְלִק"מ דְּהָא הָא דְאָמַר אֲבִי הַכָּל מוֹדִים הֵינּוּ אִפִּי רַבְּנָן דְּפְלִיגֵי עֲלִי דַר"מ, דַּר"מ בְּכָל אִיסוּרִין שְׁבַתוֹרָה לֹקִין שְׁלֵא כַד"א, כְּמְבֹנָאָר כַּפ' הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל וְרַבְּנָן דְּפְלִיגֵי עֲלִי דַר"מ פְּלִיגֵי נְמִי בְּגוּקָשָׁה, כְּמְבֹנָאָר בַּר"פ א"ע, וְגַם לְמֵאֵן דְּפִסַּק בְּחַמְז כַּר"מ מ"מ לֹא מְצִי לְמִימַר הַכָּל מוֹדִים כִּינּוּן דְּרַבְּנָן פְּלִיגֵי גַם בְּגוּקָשָׁה, וְיֵמָה שְׁתִּירוֹץ בַּס' הַגָּ"ל אִינוּ מְחַנּוֹר, וְא"ל הָא כְּתַב הָר"ן בְּרִישׁ פְּסָחִים דְּהָא דְאֶסְרָה רַחֲמָנָא בְּכ"י כְּדִי שְׁלֵא יִבֵּא לְאוּכְלוֹ וְבִנְפֵסֵל מְאֹכִילַת אָדָם לְמַש"כ עוֹבֵר עַל ב"י וְא"ח עַל אֹכִילָה לְמָה יֶאֱסוּר בְּקִיּוּמוֹ

דְּבִירָה ל"ש שְׁלֵא יָבוֹא לְאֹנְכְלוֹ כְּמוֹ בְּעִיסָה וְחֻמְצֵי רוֹתֵחַ, דְּמַלְכֵד דְּאַנְנֵן לֹא דְרִישֵׁינֵן טַעְמָא דְקָרָא, י"ל דְּגַם בְּנִפְסֵל מִחֻמְצֵי עִיפוּשׁוֹ מְאֹכִילֵת אָדָם מ"מ כִּינֵן דְּלֹא בְטִיל שֵׁם אֹנְכֵל מִינְיָן לְגַבֵּי אִיסוּר מְטַעַם שְׁפֵתֵי הָרִ"ן דְּמוֹעִיל לְחֻמְצֵי וְאִם הִשְׁבִּיחוּ ע"י תַּעְרוּבוֹת מְצַטְרֵף לְהַשְׁלִים הַשְּׁיֵעוּר, אוֹ מִשְׁהַשְׁבִּיחוּ ע"י ד"א שְׁפִיר עוֹבֵר בְּקִיּוּמוֹ כְּמוֹ בְּעִיסָה וְרוֹתֵחַ וְכַמֵּש"כ: וְלִמֵּש"כ דְּבַחְמֵי שְׁנִפְסֵל מִחֻמְצֵי חִימוּצוֹ שְׁנִתְחַמְצֵי יוֹתֵר מִדְּאִי עַד שֶׁא"ר לְאֹכִילֵת כָּלֵב מ"מ חֲזִיב פֶּרֶת עַל אֹכִילָתוֹ, יֵשׁ לִיִּישׁב קֶצֶת דַּעַת רַבִּינוּ שְׁפֵתֵי בְּפִרְקִין דְּחֻמְצֵי אִיסוּר בְּכ"ש שְׁנֹאֲמַר לֹא יֹאכֵל, וְתִמְהוּ עָלָיו, הֵא גַם בְּשֹׁאֵר אִיסוּרִין פְּחוֹת מִשְּׁיֵעוּר אִיסוּר מֵה"ת כְּמִבְּנֹאֵר בִּפ' בְּתֵרָא דִּיּוֹמָא, אֲמַנְם לִמֵּש"כ י"ל לִפ"מ שְׁבִיִּאֲרֵתִי בַחֵי לִיּוֹ"ד סִי' ק"ד בְּהֵא דְכַתֵּב רִש"י בְּמִס' ע"ז ד' ס"ט גַּבֵּי שְׁרֵץ דְּלֹא בְטִיל דְּאִמְרַטוּטִי אִימְרַטֵט, וּפִירֵשׁ"י דְּשְׁרֵץ שְׁיֵעוּרוֹ בְּכַעֲדֻשָּׁה, וְתִמְהוּ עָלָיו הִרְשָׁב"א הֵא גַם בְּשֹׁאֵר אִיסוּרִין פְּחוֹת מִשְּׁיֵעוּר אִיסוּר מֵה"ת, וּבְאַרְנוֹ שֵׁם דִּי"ל לִמֵּש"כ הַח"צ בְּתַשׁוּבָה דְּחֻצֵי שְׁיֵעוּר לֹא מִתְסַר רַק בְּאֹכִילָה דְּאִחְשָׁבְנִי לְזֹאת מִהֲנִי דְּחֻצֵי לְאִיִּצְטְרוּפִי, וְל"ש בְּטִילָה דַּעַתוֹ, א"כ י"ל דְּגַם בְּאִיסוּרִין דְּלֹא חֻזְנִין לְאֹכִילָה כְּמוֹ שְׁקֻצִים דְּלֹא חֻזְנִין לְמֹאכֵל אָדָם כָּלֵל, אֲלֵא שְׁהַתוֹרָה אִסְרָתָן א"כ אֵין לָהּ בּוֹ אֲלֵא חִידוּשׁוֹ, כְּשֹׁאֲכֵל כְּשֵׁיֵעוּר, כִּינֵן דְּבִאֲמַת לֹא חֲשִׁיב אֹכִילָה, לְכֵן י"ל דַּח"ש מוֹתֵר מֵה"ת בְּהוּ דְּבִטְלָה דַּעַתוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם, וְאֵין לָהּ אֲלֵא חִידוּשׁוֹ כְּשֹׁאֲכֵל כְּשֵׁיֵעוּר, א"כ בְּשֹׁאֵר דְּלֹא חֻזֵי כָּלֵל לְאֹכִילָה מִחֻמְצֵי חִימוּצוֹ הַקְּשָׁה, נְהִי דְטַעַם מִחֻמְצֵי כִי הֵאֵי אַע"פ שֶׁא"ר לְאֹכִילָה אִסְרָה תוֹרָה, מ"מ דְּמִי לְשֹׁאֵר דְּבָרִים דְּאֵינֵן בְּכֹלֵל אֹכִילָה דַּח"ש דִּידְהוּ לֹא מִתְסַר לְזֵה קְאָמַר רַבִּינוּ דְּאִיסוּר מְקָרָא.

דְּלֹא יֹאכֵל, וְיִכְבֵּר גִּילָה רַבִּינוּ בְּהִלְכָה זוֹ דְּחֻמְצֵי וְשֹׁאֵר הַכֹּל אֶחָד וּבְמִקוֹם שְׁנֹאֲמַר חֻמְצֵי גַם שְׁאֵר בְּכֹלֵל דְּזֵה שְׁאֵר וְזֵה חֻמְצֵי וְכַמְבֹּנֵאֵר בִּפ"ק דְּבִיִּצְהָ: ה"ו אֵין חֲזִיבִין, תְּנֵן בְּר"פ א"ט פּוֹתַח הַבְּבִלִי וְשִׁכְרַת הַמְּדִי וְכו' זֵה הַכֹּלֵל כֹּל שֶׁהוּא מִין דְּגֵן הַר"ז בְּאַזְהָרָה וְאֵין בּוֹ פֶּרֶת וּבִש"ס אוֹקִי לְמִשְׁנֵתֵינוּ כְּר"א, וּלִפ"ד רִש"י וְסִיִּיעָתוֹ ס"ל לִר"א דְּהִיִּתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר שְׁאֵם אֲכֵל כְּחֻצֵי זֵית אִיסוּר וְחֻצֵי זֵית הִיִּתֵר לֹקְהָ, מִיְהוּ כֹל שֵׁיִשׁ בְּהִיִּתֵר רֹב וְאֵין בּוֹ כְּדִי לְתַת טַעַם גַּם לִר"א, לֹא מִתְסַר מֵה"ת כְּמִבְּנֹאֵר בְּדְבָרֵי הַתּוֹס' וְכ"מ דְּהֵא לְדַעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים הִלְכָה כְּר"א וְחֻמְצֵי בְּפִסַּח אֵינוּ אוֹסֵר בְּמִשְׁהוּ אֲלֵא דְרַבְּנֵן וְעוֹד דְּהֵא ס"ד דְּאַבְיֵי דְּהִיִּתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּרֵי כָּל אִיסוּרִין וְאַפ"ה וְנִדְּאִי בְטִיל כְּמִבְּנֹאֵר בְּכַמְהָ מִשְׁנֵיּוֹת, וְיֵשׁ מִקוֹם עֵינֵן קֶצֶת דְּהֵא בְּשֹׁאֵר בֵּל תְּקַטְרוּ מִבְּנֹאֵר בִּש"ס דְּאִיסוּר בְּתַעְרוּבוֹת וּמִשׁוּם הִיִּתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר וּמִבְּנֹאֵר בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ הֵל' אִיסוּרֵי מִזְבַּח פ"ה דְּלֹא בְטִיל כָּלֵל וּבִיּוֹתֵר מִבְּנֹאֵר כֵּן בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ פִּי"א ה"י מֵהֵל' מ"א דְּאֵם נִתְעַרֵב בִּינֵן מְעַט שְׁאֵר אוֹ דְּבִשׁ הוֹאִיל וְאֵינוּ רְאוּי לְנִסְפָּה ע"ג מִזְבַּח דִּינוּ כִּינֵן מְבוֹשָׁל וּמִשְׁמַע דְּאַפִּי טִיפָה דְּבִשׁ בְּחֻבִּיּוֹת יֵין, וְיֵשׁ לְדַקְדֵק נְהִי דְּבִאִיסוּר הַקְּטָרָה אוֹ נִסְפָּה ע"ג מִזְבַּח הִיִּתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר מ"מ לְמָה לֹא יִתְבַטֵּל בְּמֵאָה אוֹ בְּאַלְף, שׁוֹב רְאִיתִי לְהִרִיטְב"א בַּחֵי לַע"ז פִּא"מ שְׁפֵתֵי לְהַקְשׁוֹת ע"ד רַבִּינוּ מִנ"ל דְּפִסּוּל לְגַבֵּי מִזְבַּח הֵא הִיִּתֵר בְּהִיִּתֵר בְּטִיל, וְא"י מֵה עֲנִין זֵה לְהִיִּתֵר בְּהִיִּתֵר דְּהֵתֵם בְּעַת הִיִּתֵר לֹא נִתְבַטֵּל אֲבָל כָּאֵן תְּקִיף שְׁהַקְדִּישׁוּ ע"ג מִזְבַּח אוֹ שְׁמִנְסֵכוֹ מִתְבַטֵּל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת ע"ד הִרִיטְב"א מֵהֵא דִּפ"ק דְּכָרִיתוֹת דְּאָמַר בְּר קִפְרָא אֵלוּ הִי נוֹתֵן בְּהָ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבִשׁ אֵין אָדָם יְכוֹל לְעַמּוֹד מִפְּנֵי רִיחָה וְאֵין מְעַרְבִין בְּהָ דְּבִשׁ מִפְּנֵי שְׁהַתוֹרָה אֲמָרָה כֹּל שְׁאֵר, דְּהֵתֵם כִּינֵן דְּנִיִּכְר רִיחוֹ וְנִדְּאִי אִיסוּר כְּמוֹ בְּמֹאכֵל כְּשִׁמְרָגִישׁ הַטַּעַם ה"נ בְּדְבַר הָעֲשׂוּי לְרִיחַ כְּשִׁמְרָגִישׁ בּוֹ הָרִיחַ, אֲבָל מֵה עֲנִין זֵה לְנִסְפָּה יֵין ע"ג שִׁתִּין, וְנ"ל

בדעת רבינו שיש לו שיטה אחרת כי בריש פ"ו מה' איסורי מזבח כתב דהמעלה מבשר חטאות או שניירי מנחה בשאור או דבש לוקה ועיי"ש בהשגות הראב"ד ז"ל שהשיג ע"ז אבל דעת רבינו הוא דמה שדרשו בפ' כל המנחות דהמעלה מכולן עובר בל"ת היינו שהעלן במעט דבש א"כ נראה דקראי דדרשינו פל שממנו לאישים בכל תקטירו היינו שפל שממנו לאישים אסור להקטירן בדבש ולמה דקיי"ל בפ' הנזפר כל ששמו קרבן הנה האזקה שמה ששמו קרבן אסור להקריבן בדבש א"כ נראה דל"ש בזה ביטול דהו"ל כמו פלאים דל"ש ביטול פיון דעיקר האזקה שלא נקרב קרבן שיש בו מעט דבש ודמי הא מילתא להא דתנו במנחות דאם נתן מעט שמן על מנחת חוטא דפסולה ול"ש בזה ביטול שהרי גוף המנחה נפסל וה"נ פיון דגלי קרא שיש איסור להקריב קרבן עם דבש האיסור על גוף הקרבן ומדע שהרי אם הקריב לשם עצים שאור ודבש לא לקי כמבואר בדברי רבינו שם ה' ג' ובנפל קורט של דבש לקטורת אף שנפל מאליו נפסל כל הקטרת אף שאין שום איסור על הדבש שהרי לא נתפנון להקטיר כלל א"ו דהאיסור על הקרבן ול"ש בזה ביטול והא דאמרין בפ' א"ע דשאור בל תקטירו הוא משום היתר מצטרף לאיסור היינו כי לפי המבואר בדברי רבינו אין האזקה אלא על דבר ששמו קרבן להקריבו עם שאור או דבש וכן שאור או דבש גופי' יש בהם ל"ת שלא להקטירן אבל אם הקטיר שאור או דבש שאין בו פזית עם דבר שאין נקרא קרבן לשם קרבן בזה צריך להיתר מצטרף לאיסור ובזה נראה דשייך ביטול כמו בכל האיסורין ורבינו באמת נזהר ולא כתב שאוסרין בכ"ש אלא בדבר ששמו קרבן ומטעם שכתבתי, ולפ"ז מיושב מה שהקשה הרב לח"מ כי לפי הבנת הה"מ בפ"א מה' חו"מ פסק רבינו פחכמים דאין היתר מצטרף לאיסור ובה' איסורי מזבח פסק דהיתר מצטרף לאיסור ולמש"כ אתי שפיר דהתם אין ענין להיתר מצטרף לאיסור דהא ל"ש בזה ביטול ברוב, ואם הקריב בעירוב דבר שאין שמו קרבן לא כתב רבינו כלל שלוקה, מזה נראה קצת אדרבה דאפי' בשאור ב"ת לא ס"ל דהיתר מצטרף לאיסור ודו"ק היטב: הלכות שופר פ"א ה"א מצות עשה לשמוע תרועת השופר בר"ה וכו' ושופר שתוקעין בו הוא מקרן הכבשים הכפופ, בפ' ראוהו ב"ד תנו כל השופרות כשרין חוץ משל פרה ור"י מכשיר, ואיפליגי אמוראי בטעמא דרבנן.

איכא מ"ד משום דאיקרי קרן ואיכא ל"ד משום דאין קטיגור נעשה סניגור, ואפי' ס"ל משום דקנימי גילדי והו"ל כב' וג' שופרות, ונראה דנ"מ בטעמא דאפי' בנשתנה קרן האיל והו"ל גילדי דלטעמא קמייתא פשר ולטעמא דאפי' פסול, מיהו בנשתנה קרן פרה והי' חלוק גם לאפי' י"ל דפסול, דכיון דכל המין קיימא גילדי גילדי אזלינן בתר מינו, ויש לדמותו להא דבעי ר"י בפ' ג"ה בעוף שיש לו כף או בהמה שאין לה כף אי בתר גופי' אזלינן או בתר מינו וה"נ דכונתו, אבל הרי"ף ז"ל לא הביא רק משנתנו כפשוטה ולא הביא הנה טעמא דגמרא, גם בירושלמי לא נזכר טעמא דאפי', ומשמע דלא קפדינן אהאי טעמא דגילדי גילדי וכן בדברי רבינו לא נזכר כלל, אלא שאין דרכו של רבינו לכתוב דבר שלא נתפרש בגמרא, וכיון דלדידן' כל השופרות פסולין חוץ משל כבשים, אע"ג דאיכא נ"מ באישתמי לא חש רבינו לכתבו מ"מ לדינא נראה כמש"כ: וכתבו הפוסקים דלא הוכשרו אלא אותן שהן חלולים, דהו נקראים בלשון שופר אבל קרני החיות שאין להם אלא עצם אחד פסולין, ונראה דבאישתמי קרן הצבי והי' חלול

היינו איבער דר"י ב"פ ג"ה אי בתרין אולינו או בתר מינו, והוא ספק פסול: וכתב הר"ן דבשופר של בהמה טמאה צ"ע דהא אמרינו ב"פ ב"מ לא הוה שופר למלאכת שמים אלא של בהמה טהורה ושופר מלאכת שמים הוא דהא אמרינו פיון דלזכרון אתי פלפנים דמי, מיהו לאו ראי' גמורה היא.

דהתם ב"פ ב"מ מדליקין משמע דמשפן גופי' לא גמרינו מההוא דלא הוה שופר למלאכת שמים, דהא אמרינו שם דף כ"ח ע"ב מאי הוי עלה דתחש עכ"ד, ולפענ"ד יש ליישב קושיותו, דהא אמרינו ב"פ ק דמנחות בהא דדרשינו ממשקה ישראל, דליכא למילף מחלב ודם, דשאני חלב ודם שכן מצוותן בכף, פלומר דכל שא"א בענין אחר כף גזרה חכמת התורה, שתהי' המצוה ע"י כף, וע"כ לא בעינו ממשקה ישראל אלא בדבר שאפשר למצוה שתתקיים ע"י ד"א.

וכ"כ התוס' ב"פ ק דיבמות דמיבום א"א למילף עשה דוחה ל"ת, לפי שאין מציאות למצוה דיבום בלי דיוחי איסור דאשת אח, גם בתוס' באותו פרק דף ה' ע"ב ד"ה פולה משעטנז דליכא למילף מכלאים בבגדי פהונה משום דמצוותן בכף, א"כ שפיר מיבעי' לי בתחש שהי' בימי משה, פיון שפך הי' המצוה שתהי' המכסה מעור תחש ונקא לא מעור אחרת, א"כ נהי שהי' טמא, מ"מ פיון דמצוותן בכף שאני, משא"כ בהא דשופר של בהמה טמאה דאפשר שתתקיים המצוה בבהמות טהורות: והנה הרמב"ם והראב"ד נחלקו בפ"א מה' כלי המקדש בענין מור, שדעת רבינו שהוא בושם מחי' טמאה, והראב"ד כתב שאין דעתו נוחה שיכנס במעשה קודש דם חי, בכרס דם חי' טמאה, והרב בכ"מ כתב דנעשה עפרא בעלמא.

ולא הבינותי זה שהרי עור ושער בהמה טמאה פסולין לתפילין והם נתבטלו יותר מתורת אונקל מאוס, דאיכא מאן דאסר, אמנם למ"ש אתי שפיר טפי פיון דמצוותן בכף וא"א בענין אחר לא שייך בזה שלא הוה שופר למלאכת שמים: ואפשר דס"ל להראב"ד דבהנהו סמנים דלא הוה שופר בכף, דדרשינו ב"פ ק דכריתות בכלל ופרט, לאו ונקא אותן סמנים, כמו המור וקציעה, אלא גם שאר בשמים שריחם נודף ומקטר ועולה, ועיין ב"פ הרמב"ם עה"ת פ' תשא, אבל דעת רבנו אינו פן אלא שכל הסמנים הם הלמ"מ וא"א לשנות, וכיון דמצוותן בכף ל"ש בזה לא הוה שופר למלאכת שמים: ולמש"כ י"ל מה שיקשו על ר"ת דס"ל דנעל דחליצה צריף להיות ונקא מעור טהורה, א"כ מאי הא דמקשה הש"ס שבת דף כ"ח ע"ב אלא הא דתני ר"י לא הוה שופר למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה למאי הלכתא ופרש"י מאי דהוי הוי הא נ"מ למנעל של חליצה, ולמש"כ ניחא דוודאי מתחש שהי' בימי משה ליכא למילף לא קולא ולא חומרא דגם אם נאמר דתחש הי' מין טמא ליכא למילף קולא מזה, דש"ה דמצוותן בכף וא"א באחרת, וגם חומרא ליכא למילף, משא"כ בתר דאסקינו דהא דר"י לענין תפילין אומר, ול"ד הכתב אלא גם רצועות א"כ י"ל דס"ל לר"ת פדעת המג"א דהוקשה כה"ת לתפילין במידי דקפיד קרא שיהא מבע"ח צריף שיהא ונקא ממין טהור וס"ל לר"ת דמנעל של חליצה הוא ג"כ מצוה ואינו לקנין בלבד, עיין תשו' חכ"צ איברא דנראה שרוב הפוסקים חולקים על ר"ת, מיהו יש לחלק בין מנעל של חליצה לשאר דבר, ומ"מ גם לדעת הר"ן דרב במידי דמקרי מלאכת שמים יש לומר דשופר של טמאה פסול מטעם שכתב הר"ן

דכינן דאָתּי לזפּרון, וכבֿר פּתבתי דלא מצי למפּשט דתחש מין טהור דאפ"ל דמאָנוּתן
בְּכָה, לפיכֿה ונדאי יש להחמיר בשופֿר של בְּהֵמָה טמאה, ועיין בתּשו"י ד' אלי' בְּטמאה
שְׁיִלְדָה פּמין טהורה או להיפֿךּ וכבֿר פּתבתי לעיל ה' תּפילין מזה: והנה המג"א בסי'
תקפ"ו הקשה הא בפ"ק דקידושין ילפינן כה"ת מתפילין, הנה ס"ל להרב ז"ל דיש ללמוד
כה"ת מתפילין, דאין עושין למצנה ממין טמא: ובתשובת נו"ב מהדו"ת בסי' ג' ראיתי
לְבֵן הַמַּחֲבֵר שֶׁהִקְשָׁה מֵהָא דְעוֹשִׂין דוֹפֵן לְסוּפָה מִפִּיל, ואינו נראה פֿלל, דעיקר מצנה הוא
הסֿכָּה כמשפרש"י בפ"ק דסוּפָה גבי החוטט בגדיש לענגן תעשה ולמ"ה, דעיקר עשי'
אינו אֵלָא על הסֿכָּה, הא למה זה דומה לעושה בית משן פיל, דונדאי חייב במזוזה, דעיקר
מצנה היא המזוזה, וזה צריך שיקתוב על עור בְּהֵמָה טהורה, וה"נ עיקר המצנה הוא
הסֿכָּה, ויותר הי' לו להקשות מהא דצמר גמלים לציצית, אֵלָא דגם זה לא קשה, פּינן
דקיי"ל במכות דף י"א דס"ת שתפּרו בפּשתן פּסול, ובציצית ילפינן מקרא דצמר ופּשתים
חייב, נראה דלא מקשינן גם לתפילין אֵלָא בְּהֵנָּה דגלי קרא שיהי' הדבֿר מבע"ח פּמו
שופֿר, דאינו אֵלָא קרו מחי' בזה אמרינן דהקוש לתפילין דמה תפילין אינו אֵלָא ממין
המותר פּמו כּוּ בְּכָל הַתּוֹרָה אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהוּא פֿשֵׁר בְּכָל דָּבָר גַּם מֵעֵץ פֿשֵׁר נָמִי
משל חי' טמאה, וכעין זה אמרינן בפ' העור והרוטב בְּהָא דקאמר הֵתָם א"כ מצינו
לְאֻנְכָלִין שֶׁמִּטְמָאָה טוּמְאָה חֲמוּרָה וְהַשִּׁיב אֲבִי כֶּשֶׁשִׁימֵשׁ מַעֲשֵׂה עֵץ שִׁימֵשׁ, ואף אנו
נאמר שֶׁלֹּא הִקְשָׁה לְתַפִּילִין אֵלָא בְּמִידֵי שֶׁהִקְפִּידָה הַתּוֹרָה לְדָבָר הַבָּא מִן הַמִּוֹתֵר אֵלָא
בְּדָבָר הַצָּרִיף דוּנְקָא לְבוֹא מִן הַחֵי, וכשהוא ממין הטמא אין לו חשיבות דבע"ח אֵבֶל
בְּדָבָר דְכָשֵׁר מִפֿל דָּבָר בְּזֵה א"צ חשיבות דבע"ח טהור דוּנְקָא וכינן דמוֹתֵר בְּהֵנָּה לֹא
גֵרַע מַעֲצִים וְאֲבָנִים, ומה"ט ציצית דצמר גמלים פֿשֵׁר וְכַמְבֻאָר בִּפְּ הַתְּכֵלֶת דְּגַם לְמֵאֵן
דס"ל דשיראין חייב מד"ת בציצית מ"מ פּוֹטְרִין שָׂאָר דְּבָרִים וְבִהְכִי נִיחָא נָמִי קוֹשִׁית כּוּ
הגאון נו"ב מהא דדפנות סוּפָה פֿשרים מפיל, פּינן דְכָשֵׁר נָמִי בְּעֵצִים וְבָאֲבָנִים: וּבְמִוֹר
לדעת הרַאב"ד לֹא מִתְסַר אֵלָא מִטַּעַם מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל, ולפ"ז שפיר כ' הרב בכ"מ בְּמִוֹר
דְכַעֲפָרָא בְּעֵלְמָא הוּא, ומהיקישא דתפילין ל"ל למיסר ול"ק מה שהקשיתי משער ועור
שֶׁל תַּפִּילִין וְגַם מֵהַ שֶׁהִקְשָׁה מִתְּכֵלֶת וְתוֹלַעַת שְׁנֵי ל"ק דמאָנוּתן בְּכָה: וא"ל מהא דאמרינן
במכות דף י"א בס"ת שתפּרה בפּשתן דפליגי בה ר"מ ור"י דחד פּוסל וחד מְכַשִּׁיר מֵאֵן
דפּוסל יליף מתפילין דאינו בא אֵלָא מגידין טהורין ומאן דמְכַשִּׁיר פּי אִיתְקִישׁ לְמוֹתֵר
בְּפִיף הַלְכוּתִי לֹא אִיתְקִישׁ דְּאֵלְמָא אַע"ג דְכָשֵׁר גַּם בְּתַפְרֵן בְּפִשְׁתָּן מ"מ בגידין טמאים
פּוסל לתפּור פּדאיתא להדיא במס' סופרים פ"א ה"א דגם בס"ת פּוסל בְּתַפְרֵן בגידים
טמאים די"ל דמאן דמְכַשִּׁיר תּנָא הוּא ופּליג תּדַע דְהָא אִמְרִינן הֵתָם דְרַב אִמֵּר חֲזִינן
לְתַפִּילִין דְּבִי חֲבִיבֵי דְתַפְרֵן בְּכִתְנָא וְלִית הַלְכְּתָא כְּנוּתִי וְהָרִי בְּשֶׁבֶת דָּף כ"ח וְדָף ק"ח
תּנָא דהלמ"מ שֶׁהִתְפִּילִין נִתְפָּרִין בְּגִידֵי בְּהֵמָה וְחִי הַטְּהוֹרָה א"ו דר"ח תּנָא הִיא ופּליג
[ואע"ג דכתב רבינו דבהלמ"מ לֹא שִׁינָה פּלוּגְתָא כ"כ הַרַאב"ד בסה"ד שֶׁלּוּ דְזֵה לֹא נֶאֱמַר
אֵלָא בְּכָלִל שֶׁלּוּ לֹא בְּפִרְטוֹת ור"ח מוקי להלמ"מ על עיקר כתיבת תפילין וס"ת ומ' שיהיו
על קלף טהור לֹא על הגידין] ושוב התבוננתי בספרים וראיתי שהוּא תְלוּי בְּאִשְׁלֵי רַבְרָבִי
פּי רבינו הב"י בא"ח סי' ל"ב כתב שֶׁלִּפִי דְבָרֵי רבינו דס"ל דמוֹתֵר לְכַרוּף פְּרִשׁוּת
הַתַּפִּילִין שֶׁבְּפִתִים בְּמִטְלִית מוֹתֵר גַּם לְכַרוּף אוֹתָם בְּקִלְף מְעוֹר הַטְּמָאָה דְּבִמְטְלִית ל"ש
פֿשֵׁר וּפּסוּל, ומטעם זה כתב ע"ד הַסֵּמ"ק והא"ח והגה"מ שֶׁכְּתָבוּ דִישׁ מְקַפִּידִין לְכַרוּף

דווקא בקלף פֿשר, שאינו מוצא לזה טעם פֿינן דְכֶשֶׁר גַּם בְּמַטְלִית, א"כ, תלוי בְּזֶה אי
מוֹתֵר לְכַרְוֵה הַתְּפִילִין בְּקֶלֶף טָמֵא אִף דְכֶשֶׁר
בטוא"ח סי' תר"ל גבי דְפָנוֹת אי בְּעֵי פְדֻרָה גְדִילְתָּן מִטַּעַם דְכֶשֶׁר בְּכ"ד ולפ"ז הלכות
סוֹתְרִין זא"ז וצ"ע.

נה"מ.

[פֶתַח הַמַּג"א בסי' תקפ"ה בְּסַפֵּק אִם תִּקַּע בְּיוֹם רֵאשׁוֹן חוֹזֵר וְתוֹקַע דַּסְד"א הוּא, וּבְיוֹם
שְׁנֵי א"צ דְסָפִיקָא דְרַבְבִּין לְהַקְלֵ, וְכ"כ בְּשֵׁם רִיב"ש בְּתַשׁוּ, וְז"ל הָרִיב"ש בְּסִי רַכ"א שְׁמִי
שֶׁשָּׂכַח אִם נָטַל לְיָלֵב בְּיו"ט שְׁנֵי אִף לִיטְוֹל א"צ דַּסְד"ר לְהַקְלֵ, הַבֵּין הַמַּג"א דְהֵינּוּ בְּיו"ט
שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת וּמִזֶּה דֵּן לְסַפֵּק תִּקַּע, וּדְכָרְיוֹ תְּמוּהֵין בְּעֵינֵי דְאִין פְּנוֹנַת הָרִיב"ש עַל יו"ט
שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת, אֲלָא דְלִישְׁנָא דַּר"פ לְיָלֵב הַגְּזוּל נִקְיֵט.

דְקָאֵמַר הַתָּם קְפִסִּיק וְתַנִּי ל"ש יו"ט רֵאשׁוֹן וּל"ש יו"ט שְׁנֵי, וְהֵאֵי אֵינּוּ יו"ט שְׁנֵי שֶׁל
גְּלִיּוֹת דְבִיו"ט שְׁנֵי. שֶׁל גְּלִיּוֹת מַחְמְרִינֵן בְּכָל דֵּינֵיו כְּמוֹ בְּיו"ט רֵאשׁוֹן לְדַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים,
אֲלָא הַפְּנוּנָה עַל שְׁאָר יְמוֹת הַחֵג, וְכֵן שָׁם בְּדַף ל"ו גְּבִי ר"ח מְטַבֵּיל בִּי דְמַשְׁנֵי פֶּאן בְּיו"ט
שְׁנֵי פֶּאן בְּיו"ט רֵאשׁוֹן וְשָׁם בְּדַף ל"ת הֵכָא בְּיו"ט שְׁנֵי דְרַבְבִּין, וְהֵיכָא ע"כ לֹא בְּיו"ט שְׁנֵי
שֶׁל גְּלִיּוֹת כְּמַבְנֵאָר שָׁם לְהַדְיָא בְּסוֹפָה, אֲלָא לַחוּה"מ בְּגַבּוּלִין דְנִטְיִילַת לְיָלֵב דְרַבְבִּין
בְּבִירוֹר אֲבָל בְּיו"ט שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת אִם מְסוֹפֵק אִם נָטַל בְּנוֹדַי חוֹזֵר וְנוֹטַל בְּלֹא בְּרַכָּה,
וּל"ל לְאִקּוּלֵי מִשׁוּם סַד"ר לְהַקְלֵ פֿינן דְמַעְיָקְרָא דְלָא הֵנִי בְּקִיָּאִין בְּקַבּוּעַ דְיַרְחֵי הֵינּוּ
מַחְמִירִין בְּסָפִיקוֹ אֲנִן נְמִי מַחְמְרִינֵן כְּמוֹ דְאֶסְרִינֵן כָּל שָׁבוֹת דְרַבְבִּין בְּיו"ט שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת
פֿינן דְהַסְפֵּק נּוֹלַד בְּדַאוּרְרֵיָתָא ה"נ לְדִידוֹן, וְתִימָא עַל הָרַב בַּעַל מַג"א שְׁהַרִי בְּסִי תצ"ז
ס"ק ד' בְּסַפֵּק מוֹכֵן בְּיו"ט שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת אוֹסֵר הַמַּג"א, וְאֶפְי' לְדַעַת הָר"ן וְהַש"ע שָׁם
דְמוֹתֵר הֵינּוּ כַּמֶּש"כ הָר"ן ב'פ' אִין צְדִין דְב' הַסְפִּיקוֹת בְּאִין פֶּאָחַד פְּלוֹמֵר שַׁע"ד שְׁאֲנוּ
מְסוֹפֵקִין אִם הוֹכֵן מְבַעוֹד יוֹם בְּאִין שְׁנֵי הַסְפִּיקוֹת בְּיַחַד אֲבָל פֶּאן הַס' אִם הוּא יו"ט בָּא
תִּיקָף בְּהַעֲרַב שְׁמֵשׁ שֶׁל אֶתְמוֹל וְהַס' אִם נָטַל הוּא אַחַר שְׁנוֹלַד לוֹ הַס' אִם עֲשָׂה הַמַּעֲשֵׂה
בְּיוֹם הַהוּא וּל"ש בְּזֶה לְהַקְלֵ לֹא מִשׁוּם ס"ס וְלֹא מִשׁוּם סַד"ר, וּלְפִיכָהּ הַדְּבָר בְּרוּר שְׁצָרִיף
לְחֹזֵר וּלְיִטְוֹל בְּיו"ט שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת כַּש"כ בְּס' אִם תִּקַּע בְּשׁוֹפָר בְּיו"ט שְׁנֵי, וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי
שְׁהַרִי דְבָרֵי הָרִיב"ש הֵם עַל דְבָרֵי הַש"ס דפ' ב"מ וְשָׁם אֵינְרִי בְּיו"ט שְׁנֵי שֶׁל גְּלִיּוֹת דְשָׁם
עַל גּוֹף הַבְּרַכָּה קֵאֵי, אֲמָנָם הָרִיב"ש כְּשֶׁדְחָה דְבָרֵי הַשׁוֹאֵל שְׁסַבֵּר דְגַם עַל סַד"ר צָרִיף
לְבָרַף לְבַד מְדַמֵּי ע"ז הַשִּׁיב שְׁלֹא יִתְכַּן דְאִטּוֹ הַמְסוֹפֵק בְּיו"ט שְׁנֵי אִם נָטַל לְיָלֵב יְהֵא
צָרִיף לְבָרַף שְׁהַרִי גַם לְיִטְוֹל א"צ וּפְשׁוּט דְכּוֹנְנָתוֹ עַל יו"ט שְׁנֵי הַמְוֹזֵר בְּש"ס גְּבִי לְיָלֵב
שְׁהֵם יְמֵי חוּה"מ וְאֵינּוּ עֵנִין לְיו"ט שֶׁל גְּלִיּוֹת וְזֶה נ"ל בְּרוּר: ה"ג שׁוֹפָר שֶׁל ע"ז אִין
תוֹקַעִין בּוֹ, עַמ"ש פ"ח, וּמִש"כ דְשׁוֹפָר הַגְּזוּל אִם תִּקַּע יְצֵא וְהַמַּג"א בְּסִי תִקְפ"ו פֶתַח
דַּמ"מ אִין מְבָרְכִין כַּמֶּש"כ הָרַמ"א בְּס"ס תַּרְצ"א מִיְהוּ יִרְאֶה דְאִם כְּבָר קִנְהוּ כְּגוֹן שְׁגִזּוּל
קָרוֹן וְעֲשָׂאוֹ שׁוֹפָר אַע"ג דְבְּלִיבָל מְבִנְיָא בְּסִי תַרִי"ט דְאִין הַגְּזוּל מְבָרַף עֲלֵיו אַע"ג דְקִנְהוּ
מִקְוָדָם ש"ה דִּינְצָא בְּשִׁמְעָה וְאִין גְּזוּל בְּקוּל, תַּדַּע דְהָא לְשִׁיטַת ר"ת וְרַש"י הֵיכִי דְגְזוּל
אַע"ג דְקִנְהוּ בְּשִׁנּוּי מ"מ א"י דְהוּ"ל מִצַּה"ב, כְּמַבְנֵאָר בְּתוֹס' פ' מְרוּבָה, א"כ שׁוֹפָר שֶׁל
עוֹלָה דִּינְצָא לַר"י מִשׁוּם דְכִי תִקַּע מְעַל מַה בְּכָהּ הָא נַעֲשֵׂה הַמְצָנָה ע"י עֲבִירָה דְמַעֲלִיָּה
דְמַעֲיָקְרָא אֲלָא פֿינן דְאִין הַעֲבִירָה עֲתָה בְּקוּל לֹא אִיכְפַת לָן וְה"נ לְדִידוֹן בְּקִנְהוּ מַעֲיָקְרָא,

ואע"פ שבס' פ"מ לא פתב פן נ"ל עיקר כמ"ש, ובהכי ניחא הא דר"ה כ"ח דאר"י בשופר
של עולה לא יתקע ואם תקע יצא בשופר של שלמים לא יתקע וכו' מ"ש עולה דבת
מעילה היא פיון דמעל בה נפקה לחולין ופריה רבא אימתי מעל בתר דתקע האי שעטא
באיסורא תקע ומה קוש' נימא דאגב' ע"ד לקנותה ומשעתה דאגב' מעל דהא ר"י לא
אמר אלא דמעל ומצינא למימר דמדאגב' מעל אלא דא"כ תקשה אמאי קאמר ר"י
בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא והינו פמו שפרשו התוס' דבמיד לא יתקע
ואם תקע בשוגג יצא בדיעבד הא אפי' לכתחילה אמרינו לי לתקוע פיון דנפק לחולין
אלא דע"כ דאיירי בסבר שהיא שלו דבזה לא נפיק לחולין מדאגב' כמ"ס התוס' בב"מ
דכ"ט ובפ' האיש מקדש, ואי ס"ד דגם כשקנהו פיון דעבד בו פבר איסורא אין מברכין
עליו שפיר קאמר ר"י דדוקא בדיעבד יצא הא אם נזכר בעת התקיעה לכתחילה לא יתקע
בו פיון דאין רשאי לברך עליו פדתנו ערום לא יתרום לפי שאינו רשאי לברך וה"נ אינו
רשאי לברך, א"ו פדכתובנא, דבזה גם לכתחילה רשאי לברך לכו לא ניחא לי לרבא
לאוקמי דמעל בעת לקיחה דא"כ מאי האי דקאמר ואם תקע יצא הא גם בנזכר בעת
התקיעה פיון שפבר מעל בה ונפק לחולין פי תקע בהיתרא קתקע א"ו דלא מעל רק
מחמת התקיעה וע"כ בסבור שהיא שלו, ומתוך מש"כ תבין שמה שהקשה בס' יום
תרועה לדעת הכלבו דהתוקע נהנה מגוף התקיעה מלבד הנאת המצוה א"כ לדעת הטור
דס"ל דאף שומע תקיעה בלא תחילתה יצא מה קו' הא בתחילת התקיעה מעל דנהנה
ולכסוף נפק לחולין גם בס' טורי אבן הקשה למ"ד דמצה"ב אינו אלא מדברבן מאי ק"ל
לרבא אימתי מעל לבתר דתקע הא מסתמא תקע בו פמו ששנינו במשנה של של של
נהרי איכא מ"ד דרק חזא מדאורייתא א"כ פיון דמסתמא תקע פתיקון חכמים וכיון דכי
נפק י"ח מדאורייתא הרי מעל ונפק לחולין ויצא אח"כ במה שתקע אח"כ שש תקיעות
אחרונות של של, לדידי ל"ק מידי פיון דע"כ איירי בסבור שהיא שלו דאל"כ מאי האי
דקאמר אם תקע יצא הא גם בנזכר אמרינו לי זיל תקע דכבר נפק לחולין ובסבר שהיא
שלו מבואר בדברי התוס' ה"ל דיש מועל אחר מועל ולא נפק הגוף לחולין רק מה
שנהנה א"כ אין מקום לקו' דנימא דמעל בתחילת תקיעה או בתקיעה ראשונה, דהא הגוף
לא נפק לחולין וכיון דיש מועל אחר מועל על ידי אנשים הרבה כש"כ דיש מועל אחר
מועל באיש אחד כשעשה פעמים רבות א"כ כל התקיעות בעברה נזה פשוט, ומהתימא
על הגדולים שלא דקדקו בזה: ובהכי ניחא שלא תקשה לר"י דס"ל דבשופר של עולה
מעל משום המצוה מהא דתנו בפ"ב דשקלים השוקל שקל של הקדש לא מעל עד שיקנו
קרבו מתרומת הלשכה ולרבא דס"ל מללה"נ ניחא דכיון דלא נתפנון להוציא מרשות
הקדש לחולין שהרי מעיקרא הי' דהקדש והשתא נמי להקדש מסר לי' אין פאן מעילה
עד שיקנו קרבן אבל לר"י דס"ל מל"נ ומעל במה דעשה מצוה במקוון הקדש א"כ כשנותן
שקל של הקדש ונתפנון לקיים מצוות השקלים למה לא ימעול ולמאי דפרישית ניחא
דדוקא בשופר שא"צ שיהי' השופר שלו ס"ל לר"י דמעל פיון דבהנאת המצוה דנחשב
להנאה לר"י נפק לחולין ס"ל דהנאת המצוה והמעילה באין בב"א אבל בשקל של הקדש
פיון דלא נתפנון להוציא מרשות לרשות ומעיקרא הקדש והשתא נמי הקדש ולא נפק
הגוף לחולין וכיון דהשקל אינו שלו לא יצא ידי חובתו: ובעיקר דברי ר"י דקאמר דבשל
שלמים לא יצא הקשו בתוס' מהא דאר"י בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא וכתבו

דְּרָבָא גֵרְסִינּוּ אַבְל גִּירְסַת הָרִי"ף אר"י בְּשׁוֹפָר שֶׁל ע"ז וְאִם תִּקַּע יִצְאָ וְהַבְעָה"מ כְּתַב
דְּרָבָא בְּאַמַּת ס"ל דר"י לֹא קִאָמַר הֵכָא אֶלְא א' זָה וּא' זָה יִצְאָ וְאִין לְשׁוֹן הַש"ס נֹחָה
דְּהוּל"ל אֶלְא הֵכִי אִתְמַר וְלוּלִי דְבָרֵי רַבּוּתֵינוּ הֵייתִי אוֹמֵר דר"י נְהִי דס"ל, מְצֻוֹת לְהִנְחוּת
נִתְּנוּ מ"מ לֹא ס"ל הָא דמִצְוָה"ב וּבְדִיעְבַד יִצְאָ וְהָא דְשׁוֹפָר שֶׁל שְׁלָמִים לֹא יִצְאָ טַעְמָא
אֲחֲרִינָא אִיכָא, דְּהָא אִין מְעִילָה אֶלְא בְּשׁוֹגֵג וְקָרוּב בְּעֵינֵי דְגַם בְּשׁוֹגֵג לֹא מְעַל אֶלְא הֵכִי
דְּהוּא בַר קָרְבָן דְּהֵינּוּ דְּהוּא שָׁב מִיְדִיעְתּוּ אַבְל בְּלֹא שָׁב מִיְדִיעְתּוּ שְׁגַם אִם הִי יוֹדַע שְׁהִיא
הִקְדֵּשׁ הִי מוֹצִיא אוֹ לְחֻלִּין פִּינּוּ דְדִינְג' כְּמִזִּיד לֹא מְעַל וּבמ"א יִתְבָּאָר מְזָה בע"ה וא"כ ע"כ
הָא דְקִאָמַר בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה אִם תִּקַּע יִצְאָ ע"כ בְּשָׁב מִיְדִיעְתּוּ שְׁמַתְחַרְט עַל שְׁגָתּוּ
שְׁאִילוּ יָדַע שְׁהוּא שֶׁל עוֹלָה לֹא הִי תוֹקַע א"כ ל"מ לְמ"ד מְצֻוֹת צ"כ נִרְאָה דְלֹא יִצְאָ
שְׁהִרֵי זָה כְּתוּבָה עַל מַה שְׁיִצְאָ וְהָרֶאָב"ד בפ"א מה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ כ' כְּשֵׁאִם הִקְדֵּשׁ בְּהִמָּה
בע"מ וְלֹא יָדַע שְׁהִיא בע"מ אִין הִקְדֵּשׁ חָל לְפִי שְׁזָה כְּנִדְרֵי שְׁגָגוֹת וְגַם לְרַבֵּינוּ דס"ל
דְּהִקְדֵּשׁ חָל י"ל.

דְּנוֹקָא בְּלֹא בִיטֵל אַח"כ כְּשֶׁנִּזְדַּע לוֹ שְׁהִיא בע"מ וְיֵשׁ לַה"ר מְהָא דְגֵרְסִינּוּ בִירוּשְׁלָמִי
דְּתְרוּמוֹת בְּתֵרַם תְּרוּמָה וְנִמְצָאָת שְׁהִיָּתָה טְמֵאָה דְּבְשׁוֹגֵג תְּרוּמָתּוּ תְּרוּמָה וּל"א דְּהוּל"ל
כְּתְרוּמָה בְּטַעוֹת מְשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא אִסִּיק אֲדַעְתָּי' דְּגַם כְּשֶׁתְּהָא טְמֵאָה תְּרוּמָה דְּנִיחָא לִי
לְעַבְוֹר עַל מ"ע דְּמַחְלְבוּ שְׁצָרִיף שְׁיִפְרִישׁ מִמֵּיטָב כְּדִי שְׁלֹא יִכְשַׁל בְּאִיסוּר טְבָל, כְּלוּמַר
דְּלֵהֲכִי לֹא אֲמַרִּינוּ דַּע"ד כֵּן לֹא הִפְרִישׁ לְפִי שְׁיִרָא שְׁמָא בְּאַמַּת הִיא טְמֵאָה וְאִם לֹא תְהָא
תְּרוּמָה יְהֵא נְחָשֵׁב בְּאִיסוּר טְבָל שְׁהוּא חֲמוּר שְׁהִרֵי הוּא לֹא יָדַע שְׁהִיא טְמֵאָה לְכֵן גּוֹמַר
בְּדַעְתּוּ שְׁגַם אִם הִיא טְמֵאָה תְּהָא תְּרוּמָה וּמוּטָב לְעַבְוֹר עַל אִיסוּר קַל מִלְעַבְוֹר עַל אִיסוּר
חֲמוּר הָא לֹא"ה בְּנוֹדָאֵי הוּל"ל כְּתְרוּמָה בְּטַעוֹת, וּמַעְתָּה בְּמְצֻוֹת דְּצָרִיכוֹת כְּפִינְהָ וְאִם לֹא
נִתְּפִינּוּ לֹא יִצְאָ לְמָה לֹא נִאֲמַר דַּע"ד כֵּן לֹא נִתְּפִינּוּ לְצִאָת פִּינּוּ דַּע"כ צָרִיף לְהִיּוֹת שָׁב
מִיְדִיעְתּוּ דַּע"ד כֵּן לֹא עֲשָׂה אֶלְא דְּבִמְעִילָה גִזְה"כ דְּאַפִּי' בְּטַעוֹת הֵי מְעִילָה שְׁהִרֵי הִקְוָה
מְמַעוֹת שֶׁל הִקְדֵּשׁ מְעַל אַע"ג דְּאִלוּ הִי יוֹדַע שְׁהוּא שֶׁל הִקְדֵּשׁ לֹא הִי קוֹנָה וְעֵינֵי בב"ש
אַ"ע ס' כ"ח סק"ב אַבְל בְּשָׂאָר אִיסוּר הִנְאָה] פִּינּוּ דְאִין הָאִיסוּר אֶלְא בְּמָה שְׁנִהְיָה
מְמַצְוֹנוֹתוּ לֹא יִצְאָ י"ח דְּכִינּוּ דְשְׁלָמִים דְּוָמִיא דְּעוֹלָה וּבְעוֹלָה ע"כ שְׁבִמְיְדִיעְתּוּ דְאִי הֵי יָדַע
לֹא הֵי עֵבַד וְדְכֻוֹנֵי' בְּשְׁלָמִים בְּשָׁב מִיְדִיעְתּוּ וְכִינּוּ דְלֹאוּ בַת מְעִילָה וְהַר"ז כְּכָל אִיסוּר
הִנְאָה אֲמַרִּינוּ דַּע"ד שְׁיַעְבְּוֹר עֲבִירָה לֹא עֵבַד וְהַר"ז כְּכָל טַעוֹת דְּחוּזָר, וּלפ"ז ל"ק מְשׁוֹפָר
שֶׁל ע"ז דְּהֵתָם כְּמִזִּיד יִצְאָ י"ח לר"י דל"ל מִצְוָה"ב מִשָּׂא"כ בְּשׁוֹפָר שֶׁל שְׁלָמִים דַּע"כ
בְּשׁוֹגֵג אִיירֵי, וְאַפִּי' לְמֵאֵן דל"ל מְצֻוֹת צ"כ הָא דַּעְתָּהּ הִרְשֵׁב' בְּמִתְּפִינּוּ לְהִדְיָא דְלֹא יִצְאָ
אַ"י וְכִינּוּ דְהֵכָא אֲנִמְדָּנָא דְמוֹכַח שְׁאִלוּ הִי יוֹדַע לֹא הִי מִתְּפִינּוּ לֹא יִצְאָ, וְהָא דְקָא מוֹתַב
רְבָא אִימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע הָאֵי שְׁעָתָא בְּאִיסוּרָא קְתַקַּע שְׁפִיר פְּרִיף דְנָהִי דל"ל מִצְוָה"ב
מ"מ תְּחִילַת הַתְּקִיעָה דְלִית בָּהּ מְעִילָה בְּטַעוֹת הֵי וּל"ד לְמוֹצִיא מְעוֹת הִקְדֵּשׁ בְּשְׁגָגָה
דְּעִיקָר אִיסוּר מַה שְׁמוֹצִיא וּבְרַגַע זֹו מְעַל מִשָּׂא"כ כָּאֵן בְּעֵינֵן תְּקִיעָה לֹא מְעַל עֲדִינּוּ וְהַר"ז
כְּשָׂאָר אִיסוּר הִנְאָה דְבְשׁוֹגֵג לֹא יִצְאָ מִטַּעַם דְּאַמְרוּ, אֲמָנָם לְפִי שְׁהִרָא שׁוֹנִים לֹא פְרָשׁוּ כֵּן
אִין לְנוּ לְחַדְשׁ פִּירוּשׁ אַחֵר: וְהִנְהָ לְדִידֵן דְקִי"ל דְּמְצֻוֹת לֹאוּ לְהִנְחוּת נִתְּנוּ מִשְׁמַע דְאַפִּי'
לְכַתְּחִילָה רִשָּׁאֵי וְכְדְמוּכַח מְהָא דְמוֹדֵר הִנְאָה מְשׁוֹפָר מוֹתֵר לְתַקוּעַ בּוּ וְכֵן מְהָא דְסוּף
כְּפִסוּי הִדָּם דְמוֹתֵר לְכַסוֹת בְּעַפְרָ עִיר הַנְּצַחַת וְכְבָר הוֹכִיחַ זָה בְּכַנְהָ"ג יו"ד ס' כ"ח, אֲמָנָם
הָא דְשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לְכַתְּחִילָה לֹא יִתַּקַּע וְכֵן בְּשׁוֹפָר שֶׁל שְׁלָמִים נִדְחַק מְאוֹד הִרְבּוּ ו"ל

לומר בשביל דאסור בהנאה מאוס למצוה ודברים הללו קשים מאוד, ויותר נ"ל דמשום חשש גזל נגעו בה דמ"ל גזל הדיוט ומ"ל גבוה, והמג"א בס"י תקפ"ו פתב דמותר ליטול שופר של חבירו שלא מדעתו אע"ג דמתקלקל קצת מ"מ ניחא לי' לאינש דליעבד מצוה בממונ' ובנדאי היכי דשמעינן דקפיד אסור לכתחילה ליטול אלא דאם עבר ונטל יצא, כמו שופר הגזול, א"כ של הקדש ונדאי אסור לכתחילה ליטול מחשש גזל, פדאמרינן בב"ק דף כ"ב דהקדש שלא מדעת פהדיוט מדעת עיי"ש בפרש"י וקרוב הדבר שאם אין לו שופר אחר וא"א לפדות השופר הזה דרשאי לכתחילה לתקוע פיון דמצוות לאו להנות נתנו גם דעת גבוה שיקיים המצוה: ואכתי פש גבן לברורי פי רבינו בה' שקלים פתב בשוקל שקל של הקדש מעל פשקנה קרבן לפי שנהנה דממשכנין על השקלים אבל כמה שנהנה שעשה מצוה אין בה מעילה דמצוות לל"נ מבואר מדבריו דאע"פ שעשה מצוה כל דמשתרשי לי' נאלו לא עשה היינו כופין אותו להוציא ממון אסור, ובקהדש מועליו, וכ"כ הנ"י בסו"פ נגמר הדין דהקובר נפל בקבר ופנוהו דאסור בהנאה, אסור לו לקבור אח"כ מתו דכיון דאסור בהנאה המקום שהוא והוא נהנה מה שקובר מתו אע"ג דמצוות לאו ל"נ וקבורת מתו מ"ע מ"מ פיון דמשתרשי לי' דהי' צריף לקנות קרקע אחרת אסור, ולפ"ז יש לדקדק בתקע בשופר של איסור הנאה ויש שופר של היתר אלא שצריף לקנותו בדמים י"ל דאסור מדאורייתא דהא משתרשי לי' שיהי צריף הי' לקנות ומשתרשי לי' ואיני רואה שום חילוק בין שוקל שקל של הקדש או בהא דנ"י שקובר בקבר האסור בהנאה שיהי בכל מ"ע מפין אותו עד שתצא נפשו שיקיים המצוה ואם אין לו ליקח בחנם מחויב מה"ת לקנות בכסף מלא, וכיון דחויב זה מד"ת נראה ונדאי דאסור, וכ"מ מהא דמבואר בפ' אין בין המנדר דבמקום שנוטלין שחר על המקרא אסור לו ללמדו מקרא אע"ג דכל עצמו אינו עושה אלא לצורך מצוה מ"מ פיון דמשתרשי לי' אסור, ולא עוד אלא אפי' במקום שאין ממשכנין משמע דאסור, דהא באלו היו רשאים ליטול שחר על לימוד הלכות הי' אסור ללמדו הלכות אע"ג דאין ממשכנין על לימוד הלכות: ** [וכן משמע מדברי פירש"י פסחים פב.

ד"ה לידי תקלה ובדברי התוס' שם ד"ה נטמא דהרי שריפת קדשים מצוה ולמ"ל הטעם דתנאי ב"ד א"ו פיון דמשתרשי לי' דמי עצים אסור ובהגהות רש"י לא דקדק בזה במכ"ת. נה"מ].

והנה בהא דאמר ר"י שופר של שלמים לא יצא דמצוות לה"נ הקשה הגאון בעל טו"א והשעה"מ מהא דמלמדו הלכות ופי' ה"ר"ן דמצוות לאו לה"נ ותיירץ הרב ז"ל דהתם לא מקרי הנאה דבלאו דידי' הי' לומד אצל אחר, אלא שהקשה שם דא"כ בשמים של איסור הנאה יהא מותר להנות בהם אם נמצאו אחרים של היתר וכן המנדר משופר ס"ל לרבא דיצא משום מצללה"נ אע"ג דמסתמא יש אחר.

ובמחכ"ת אין פאן שום קו' דהא חזינו במנדר הנאה מחבירו דמותר לו לקנות הימנו ובינא דרמי על אפי' והיינו דלא מחשב הנאה דכבר ימצא אחר, ודבר פשוט האוסר עליו חפץ אסור לו ללבושו אע"ג דיש לו אחר הטוב וכן הא דפליגי ר"א ורבנן אי יתיר אסור במנדר הנאה והיינו באוסר עליו הנאתו של פלוני אם מותר לילך דרוח חצירו דלרבנן יתיר מותר ודבר פשוט דהאומר קונם קרקע זו אסור לו לילך על קרקע זו אע"ג דיכול

לילך גם דרך אחרת אלא דעיקרו של דבריהם כן הוא דאם יש לו הנאה מגוף דבר הנאסר אסור לעולם בהנאה של חפץ זה, אע"ג דהי' יכול להנות מדבר אחר שהוא טוב כמוהו, אבל כשאין גוף הדבר אסור אלא שדבר האסור בהנאה גורם לו הנאה כמו המנודר הנאה מתבירו שגוף הדבר לא נאסר בו אלא שהגוף האסור בהנאה גורם לו הנאה זו כל היכי שאפשר לו ע"י דבר אחר לא מקרי הנאה, ואם היא ע"י טורח מעט היינו פלוגתא דר"א ורבנן דר"א ס"ל דמקרי הנאה ורבנן סברי פיון דלא קפדי אינשי וקא נטלי ממונ אע"ג דמתהני קצת ל"ל בה, ולפ"ז ל"ק מהא דמלמדו מדרש גם לדידן דויתר אסור אע"ג דמתהני קצת שרי פיון דמצללה"נ, ולר"י דאמר מלה"נ שרי פיון דגוף הדבר לא נאסר אלא דהאי גברא אסור בהנאה וגורם לו הנאה לרבנן שרי פיון דלאו מקום שנוטלין שוכר על המקרא וכן נמי בשופר של איסור הנאה ויש כאן אחר שהי' צריף ליתן שוכר אסור דמתהני מינן' ואם יש גם אחר שלא הי' צריף ליתן שוכר שרי, מיהו דווקא למ"ד מצוות לאו לה"נ דליכא אלא גורם דמשתרשי לי' אבל למ"ד מצוות להנות נתנו אסור לתקוע בו אע"ג דיש שופר אחר המותר בהנאה כמו בכל איסור הנאה שגופו אסור בהנאה, וה"נ בתוקע להנות מקולו עיין בכ"ת ופ"י דלא פהגאון טו"א שדימא ב' ענינים אלו, ** [וע' בטו"א מגילת ח.

ד"ה דריסת הרגל וגם שם תימה ע"ד. נה"מ] והא דמנודר הנאה ממעין דשרי דווקא למ"ד מצוות לאו להנות נתנו דלמ"ד מצוות להנות נתנו גם באיכא אחר אסור דנהנה מגוף המעין שעושה בו מצנה למ"ד טבילה בזמנה מצנה: והנה מדברי רבינו ה' שקלים ופ"ו מה' מעילה דבשוקל שקל של הקדש מעל לפי שמשפנין על השקלים משמע דהיכי דאית לי' הנאה אחריתי מלבד המצנה אסור, והא דכתבו התוס' בסוגין דהמנודר מתקיעת שופר יש לדמותו להא דמחלקינן בנדריים בין האומר הנאת סנפה לשיבת סנפה אם לא נחלק דבסנפה בלאו מצנה יש הנאה בשיבה, ובס' מח"א דקדק ע"ז מהא דאמרין בפ"ב דנדריים דרבא מותיב על אפיי דמחלק בין נדריים לשבועות דבאומר הנאת סנפה אסור ובשבועה שלא אהנה מסנפה שרי, וכי מצוות לה"נ דאף בנדריים שרי, ולדבריהם פיון דאית לי' הנאה אחריתי אסור, ובס' שעה"מ פתבשדעת התוס' דגם באית לי' הנאה שרי, אבל לפע"ד במחכ"ת אין לקו' זו שום התחלה דהא דמותיב רבא לאפיי על היתר שבועה קמותיב וכי מצוות לה"נ דאי ס"ד מצוות לה"נ אין לשבועה מקום לחול שהרי נהנה מן המצנה ומקרי נשבע לבטל את המצנה, אבל למ"ד מצוות לאו לה"נ פיון דהנאה שנהנה מהצל לאו מצנה הוא כל פי האי לא מקרי נשבע לבטל את המצנה שהרי בין נדריים לשבועות לפי שהנדר חל על החפץ ואע"פ ששמילא נתבטלה המצנה ל"ל בה משא"כ בשבועות דחל על האדם ויצאה השבועה לבטל השבועה הפוקדמת שמונשבע מהר סיני א"כ.

שפיר קמותיב לי' רבא דאחר שאין בשבועה זו ביטול מצנה שהרי השבועה היתה שלא ינהה ונהנת הצל שמגין עליו אינה מפלל המצנה אין זה נשבע לבטל את המצנה אע"פ ששמילא מתבטלה המצנה והר"ז כמו נדר וזה פשוט: והריטב"א כתב בהא דמצוות לאו להנות נתנו והנודר הנאה ממעין דטובל בימות הגשמים אע"ג דמתהני פיון דאינו אלא גורם להנאה ל"ל בה פי' דלאו למיקרא פיון דמצוות לאו לה"נ אע"פ שגורם לו הנאה ל"ל בה דגרמא באיסור הנאה שרי כל שאינו נהנה מגוף האיסור דהא ליתא דוודאי אסור

לעשות באיסור הנאה שיגרם לו הנאה, וכ"כ התוס' בפ"ק דחולין דאסור מדאורייתא למפוך איסור הנאה ומשמע אף שמוכר ע"י הקפה לפי שע"י שמוכר לו האיסור הנאה גורם שישלם לו, וכן מהא דאסור ללמדו מדרש במקום שנוטלין שכר ע"כ: הלכות איסורי ביאה פ"א ה"א הבא על אחת מפל עריות שבתורה במזיד חייב פרת, אמרינן בקידושין דף ע"ז.

דהבא על ג' אלמנות בהתראה אחת לוקה ג' דגופין מוחלקין והה"ד בעריות אמרינן גופין מוחלקין בין לענן קרפן כמבואר בדברי רבינו בה' שגגות פ"ה ה"ג בין במזיד לענן מלקות אע"פ שאינו אלא ל"ת אחת וראיתי להרב מוהרי"ט בחי' לקידושין שהביא בשם תוס' הרא"ש להקשות מהא דאמרינן בסו"פ גה"נ האוכל אבר מן החי ובשר מן החי לר"י לוקה שתיים דהו"ל שני לאונן ולר"ל אינו לוקה אלא אחת דאינו אלא ל"ת אחת ובש"ס מוקי לה התם בשתי בהמות ונהרי גם בבע"ח אמרינן גופין מוחלקין ואפ"ה כל שאינו אלא לאו אחד אינו לוקה בהתראה אחת רק חדא ומנה יצא לחלק דלא אמרינן גופין מוחלקין אלא בביאה דאי אפשר לעשות הפעולות בב"א אבל במידי דמצי למעבד בב"א לא אמרינן גופין מוחלקין והאמת פי חילוק זה נזכר בכריתות דף ט"ו ע"א ע"ש ומ"מ לפענ"ד אין זה עולה כהוגן חדא מהא דמבואר בירושלמי נזיר פ"ו ה"א דהאוכל ה' נמלים בהעלם אחד חייב חמש מלקות ריבסן ואכל אינו חייב אלא אחת והיינו דבחי' חייב על כל נמלה משום ברי' ומה דקאמר בהעלם אחד היינו בהתראה אחת הרי לה' בבואור מדברי הירושלמי הללו דגם בבע"ח ומידי דאכילה אמרינן גופין מוחלקין ואע"ג דמצי למיכלינהו בב"א: עוד יש להביא ראי' מהא דתמורה כ"ז בעי רב אשי הי' לפניו ארבע בהמות של קודש ואחת מהם בע"מ וד' בהמות של חולין ואמר אלו תסת אלו הקא פינו.

דאיתחזק גברא באיסורא לקי ארבע א"ד אע"ג דאיתחזק פינו דאיכא היתירא קמי' לא שביק היתירא ועביד איסורא ע"ש הא קמן דהממיר ד' בהמות ביחד לקי ארבע משום דגופין מוחלקין, עוד ראי' מהא דתנן בחולין דף פ"ב שחטה ואח"כ שחט ב' בני' לוקה שמונים והתם ע"כ בחד התראה איירי דבתרי התראות א"כ למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מה ארי' בשחט ב' בני' אפ"ל באחד והתרו בו על כל סימן וסימן לקי ב' והכי משמע התם בכולי' סוגי' דאיירי בחדא התראה ואעפ"כ לוקה ב' אע"פ דמצי לשחוט ב' ביחד: ובעיקר הקושני' שנתלבט בה הרב מוהרי"ט גם ראיתי להרב בשעה"מ שעמד בזה אני תמה על הגדולים הללו דמה ענין אמ"ה לגופין מוחלקין דהרי לא אמרינן גופין מוחלקין אלא בבע"ח כדמוכח להדי' מהא דאמרינן בכריתות דף ז' באוכל חלב משור כשב ועז א"ח אלא אחת א"כ מה בכך שתלש אמ"ה מחי' אטו אגון אתלישה מחייבין לי' אגון אאכילה מחייבין לי' ובהאי שעמא מה דאכל אינו בגדר בע"ח שהרי אין לנו עתה עסק אם גוף הבהמה עודנה בחיים ואין אגו דנין רק אאבר זה הנתלש ממנה ונהרי אבר זה הנתלש אינו בגדר חי ככל א"כ לק"מ למא באוכל אבמ"ה ובמ"ה ילקה שתיים משום גופין מוחלקין אחרי דאין החיוב פעת מצד בע"ח ול"ד להנה שהבאתי דנמלים פעת אכילתם ומעשה האיסור הם בגדר בע"ח וכן בההוא דתמורה והאי דאו"ב בשחטה וב'

בני אָבֶל פֶּאן בַּעַת עֲשִׂיַת הָאִיסוּר אִינוּ בְּגֵדֵר חַי פֶּלֶל וְהוּ"ל כְּמוֹ נְבִלוֹת דְּלֵא אָמְרִינוּ בִּי גוֹפִין מְוַחֲלֵקִין פִּינוּ דְּכִבֵּר פִּקְעֵ שֵׁם חַי מִמְּנוּ וְה"נ דְּכִוְוַתְּנִי וְה"נ מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ כַּפ"ב מֵה' שְׁגָגוֹת גַּבִּי הֵבֵא עַל הַזֵּכֶר וְהֵבִיא הַזֵּכֶר עָלָיו דְּלֵא פְּחִילוֹקוּ שֶׁל הָרַב מוֹהֲרֵי"ט וְחִילּוֹק זֶה בְּרוּר בְּעֵינַי וְאֲנִי תָמָה עַל הַגְּדוּלִים הַלְלוּ שְׁלֵא עֲמְדוּ בְּזֶה: וּבַתּוֹס' רִי"ד מְבֹאֵר דְּאִף דְּבִנְבִילָה ל"א ג"מ מ"מ הָאוֹכֵל אִמ"ה וְהַתּוֹלֵשׁ חֶלֶב מִבְּהֵמָה חַי' אוֹ הַשּׁוֹתֵה דָם הַקְּנֵה מֵה' בְּהֵמוֹת חֲזִיב ה' מְלַקְיוֹת דִּמ"ל רַבַּע בְּהֵמוֹת דְּחֲזִיב אוֹ תוֹלֵשׁ אֲבִמ"ה וְכִבֵּר נִתְבָּאֵר הַהִפְרָשׁ הַגְּדוֹל שְׁיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דְּהֵתֵם עֲשִׂיַת הָאִיסוּר הוּא בְּדַבֵּר חַי' וְהֵכָא עֲשִׂיַת הָאִיסוּר בְּדַבֵּר מֵת כְּמוֹ בְּנִבְלָה, וּבִמְל"מ רַפ"א בֵּה' או"ב הוֹסִיף דְּדַעַת הַתּוֹס' דְּאִף בְּשַׁחוּטֵין אָמְרִינוּ ג"מ וְהָא וְנִדְאִי לִיתָא פְּדִמוּכַח מְהָא דַּפ"ק דְּכָרִיתוֹת בְּאוֹכֵל חֶלֶב מִשּׁוּר פֶּשֶׁב וְעַז וּמְהָא דְּאָמְרִינוּ בְּסו"פ או"ב דְּהָאוֹכֵל שְׁנֵי גִידִין מִשְׁתֵּי יִרְכּוֹת מִשְׁתֵּי בְּהֵמוֹת לוֹקָה פ' וְאָמְרִינוּ הֵתֵם דְּבַחְדָּא הַתְּרָאָה לֵא הֵנִי גוֹפִין מְוַחֲלֵקִין הֵרִי לֵה בְּהֵדְנִי דְּבִשְׁחוּטֵין ל"א ג"מ וּמֵה שֶׁה"ר מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' זְבָחִים ע"ח ד"ה הַפִּיגוּל אִינוּ אֵלָא תִּימָה דְּהֵתֵם לֵא פְּתָבוּ הַתּוֹס' אֵלָא בְּב' הַתְּרָאוֹת וְכִינוּ דְּעוֹסֵק בְּאַכִּילָה א"צ הַתְּרָאָה תַּכ"ד וְהֵכִי אָמְרִינוּ בִּירוּשְׁלַמִי נְזִיר פ' ה' מִיָּנַיִם דָּאֵם הֵתְרוּ בּוֹ קוֹדֵם שְׁתִּי עַל כָּל פְּזִיַת אִף דְּשְׁתָּה אַח"כ וְלֵא הֵתְרוּ בּוֹ שׁוֹב בֵּין שְׁתֵּי לִשְׁתֵּי חֲזִיב עַל כָּל הַתְּרָאָה וְא"צ תַּכ"ד פִּינוּ דְּעוֹסֵק עֲדִינוּ לַעֲבֹר עַל לָאו זֶה אָבֶל לוֹמַר דְּבִשְׁחוּטֵין לוֹקָה בְּהַתְּרָאָה אַחַת זֶה לֵא נִזְכָּר בְּדַבְּרֵי הַתּוֹס': וַיֵּשׁ לִי עוֹד לְהֵבִיא רֵאִי לְמַש"כ דְּהַעֲיָקָר מִשְׁגָּחִינוּ בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת הָאִיסוּר אִם הוּא אַז בַּע"ח אוֹ לֵא וְלֵא בְּשַׁעַת חִלוֹת הָאִיסוּר מְהָא דְּאָמְרִינוּ בְּמַעֲיֵלָה ט"ז דִּלְר"י דְּאָמַר אֲבִמ"ה נוֹהֵג בְּטִמְאִים חֲזִי פָּרָה וְחֲזִי גִמְל מְצַטְרֵפִין וְהָאוֹכֵל פְּחֲצִי זִית מִפְּרָה וְח"ז מְגִמְל מְצַטְרֵפִין וְאִי ס"ד דְּבִאֲמ"ה אָמְרִינוּ גוֹפִין מְוַחֲלֵקִין וְאִפְּי' בְּבִמ"ה וְהֵרִי מְבֹאֵר בְּשַׁבַּת דָּף ע"א דְּכָל הַיְכִי דְּחִילוֹקִין לְחֻטְאוֹת לֵא מְצַטְרֵפִין וְלֵא אֲשַׁפְחוּן בְּשׁוּם דְּנוֹכְתָא לְחֻלְק בֵּין חֲזִיב חֻטְאֵת לְחִיּוֹב מְלַקוֹת א"ו פְּדַפְרִישִׁית וְזֶה נ"ל רֵאִי גְכוּנָה דְּמַהֲהוּא דִּגְה"נ יֵשׁ לְדַחּוֹת דִּאֲבִמ"ה וּבִמ"ה מִבְּהֵמָה אַחַת אֵיירִי וְאֵע"ג דְּאוֹקִי הֵתֵם בְּשַׁתֵּי בְּהֵמוֹת הֵינּוּ בִּאֲמ"ה וּבְשׁוּר מִן הַטְּרִיפָה וְאֵיירִי הֵאִי דְּבְשׁוּר מִן הַטְּרִיפָה אַחַר שְׁנַשְׁחֻטָּה וּמִתָּה תִּלְשׁ מִמֶּנָּה אָבֶל מַהֲהוּא דְּמַעֲיֵלָה נ"ל רֵאִי גְכוּנָה לְכֹן נִרְאֵה כְּמוֹש"כ וְדַבְּרֵי הַתּוֹס' רִי"ד הֵמָּה יְחִידָאִי גַם רַבִּינוּ לְקַמֵּן בְּפִי"ד לֵא חִילְק בְּכַף וּמֵה שְׁהַקְשָׁה הַמְל"מ בְּפִי"ז מֵה' שְׁגָגוֹת יִתְבָּאֵר שֵׁם בַּעֲזֵהי"ת: ה"ה הֵבֵא עַל בַּת אֲשֵׁתוֹ, הֵנָּה רַבִּינוּ ז"ל [וְנִמְשָׁכוּ אַחֲרָיו מוֹנֵי הַמְצוּוֹת] מִנָּה לְבַתָּה וּב"ב וּבַת בְּנָה לֵג' לְאוּוֹיִן אָבֶל רַש"י ז"ל בְּכָרִיתוֹת דָּף י"ד: בְּהָא דְּתַנֵּן רִיב"נ אוֹמַר הֵבֵא עַל חֻמּוֹתוֹ שְׁהִיא אִם חֻמּוֹתוֹ וְאִם חֻמּוֹ וְחַכ"א פּוֹלֵן מִשֵּׁם אֶחָד וּפְרַש"י ז"ל לֵא אֶחָד וּכ"פ רַבִּינוּ בַּפ"ד מֵה' שְׁגָגוֹת דְּהֵבֵא עַל בַּתָּה שְׁהִיא בַּת בְּנָה א"ח אֵלָא אַחַת, וְאֲנִי תָמָה עַל רַבִּינוּ דְּמִנָּה לֵג' לְאוּוֹיִן דְּהָא בְּקָרָא הֵכִי פְּתִיב עֲרוֹנַת אִשָּׁה וּבַתָּה לֵא תִגְלָה אֵת ב"ב וְאֵת בַּת בְּנָה ל"ת וּבִירוּשְׁלַמִי סְנֵהֲדֵרִין פ' אֵלוּ הֵן הַנְּשָׁרְפִין אָמְרִינוּ בְּהֵדְנִי דִּלְרִיב"נ מְקַשְׁיָנוּ ב"ב וּבַת בְּנָה לְבַתָּה וְנִחְשָׁב לֵג' לְאוּוֹיִן וְרַבֵּן ס"ל לְהִפְסֵף דְּמִקְשִׁינוּ מֵה' ב"ב וּב"ב פִּינוּ דְּלֵא נִתְחַלְקוּ לֵא נִחְשָׁב לְב' לְאוּוֹיִן אִף בַּתָּה נִחְשָׁב רַק לְלֵאוּ אֶחָד וּבִש"ס פְּרִיתוֹת הַנְּ"ל יִלְפִינוּ מִשְׁאַרְהָ הֵנָּה זִימָה הִיא דְּהַפְתּוֹב עֲשָׂאֵן אַחַת עַכ"פ מְבֹאֵר בִּירוּשְׁלַמִי דְּלְרַבֵּן לִיכָא אֵלָא לָאו אֶחָד בְּבַת בְּנָה וּבַת בַּתָּה וְשִׁיעוּר הַפְתּוֹב שְׁלֵא לְבַעוֹל נְכַדַת אֲשֵׁתוֹ בֵּין מְבָנָה בֵּין מְבַתָּה וְלֵא מְצִאתִי לְמָה מְנָאָה לְשֵׁנֵי לְאוּוֹיִן פִּינוּ דְּמְבֹאֵר בִּירוּשְׁלַמִי לְהֵדְנָא דְּלִיכָא רַק חַד לָאו וּלְרַש"י גַם בַּתָּה לֵא נִחְשָׁב לְלָאו מִיְּוָחַד וְצ"ע: ה"פ אֲוֹנָס וְהֵנָּה בְּאִשָּׁה דַּעַת קֶצֶת הַפּוֹסְקִים דְּלֵא אָמְרִינוּ בְּה' יְהִרְג וְאֵל

תעבור וכן בהי' מקנשה והנה באשה שזנתה להצלת נפשות דעת האחרונים דאע"פ דאנוסה מקרי מ"מ אסורה לבעלה ואנכי לא אבין דמ"ש דלש'למים דמקרי אנוסה פיון דעשתה להצלת נפשות א"כ למה לא תהי' אנוסה גם לגבי בעלה וע' ח' הרשב"א פתובות גבי אשה שנכבשה אע"פ שהשתדלה כדי למצוא חן מ"מ מקרי אנוסה אמנם מחונן דהיא מילתא תליא בפלוגתא דקמאי גבי סיקריקין אי מחשב אונס, ומש"כ בס' אבני מילואים דבנתקשטה למצוא חן אסורה לבעלה פיון דהדין דתיקרג ולא תעבור הוא תימא דונדאי אפי' היכי דהדין יקרג ואל יעבור מ"מ מקרי אונס תדע דלקרמב"ם בכל גוונא תיקרג ואל תעבור ומ"מ בלא נהרגה מקרי אנוסה ולא מיפסלא לשבועה ומ"מ לענין דינא יש להחמיר: ובהא דאמרין באשה שתחילתה באונס וכו' יש לעיין קצת לדעת הסוברין דבאשה ל"א תיקרג ולא תעבור ואיפא למידק מהא דמנחות פ"י בנתפונן להעלות דגים והעלה דגים ותינוק זיל בתר מעשיו וע' בהשגות פ"ב מה' שבת דרבינו פוסק כרבה דפטור וראיתי בהפלאה שכתב להקשות מהא דלא אפשר וקמכנין ולפענ"ד ליתא דהתם ליפא סכ"נ ולעיקר הקו' יש לחלק לישב [עי' ישועות ישראל סי' כא] לחלק בין אונס לחולה דחולה הו"ל כעשה דוחה לל"ת אבל אונס טעמא אחרינא איפא א"כ א"ש דחולה בשבת דדחוי ולא נשאר רק המחשבה אבל פאן דהוא מצד אונס י"ל דזה לא מקרי אונס תדע דהא כפאוהו לגרש ונתרצה מותרת וה"נ לא מקרי אונס ואין זה ענין להא דשבת ובהכי נמי מסתלק קו' ההפלאה מלא אפשר וקמכנין, ואפי' לדעת התוס' דאינה מחויבת מ"מ לאו וחי בהם תדע דהא אמרינן בריש פתובות והא איפא צניעות וילדעת רבינו אסור לה למסור ואפי' לדעת התוס' במתפונן להנאת עצמה א"ו כדפרשתי: הי"א כל דעת התוס' דלא נאסרה במשמש באבר מת רק בשחוף דאינו ראוי להוליד אף דעת רבינו אינו כן ונראה דאסור מדאורייתא לא כדעת הי"ש"ש דאינו אלא מדרבנן דהא רבינו פוסק בפ"א מה' סוטה דשחוף מקנין לאשתו ושותת מי המרים דמוחקין את השם ע"כ דמדאורייתא אסורה והנה לשיטת התוס' דאיפא בח"ל דכהונה לאו דלא יחלל א"כ משמש מת בח"ל דכהונה ילקה משום לא יחלל אלא דרבינו לשיטתו דאינו לוקה משום ל"י: הי"ב הבא וכו', ע' תוס' פרייתות דף י"ב ד"ה באין דבנפל מן הגג ונתקע פטור דהו"ל אנוס וקשה טובא דהא חזינו מה דהוי אונס לגבי מומן ל"מ אונס לגבי עריות כדחזינו גבי הניח להם אביהם פרה שאולה עי' תוס' ב"ק כ"ז: ד"ה ושמואל ובמעילה ותרומה כה"ג חייב כמבואר להד"ל בפ"ז דתרומות וכן בנשאת ע"פ ב' עדים ונהרי בנפל מן הגג חייב בנזקין ע' ב"ק סו"פ פיצד ומכש"כ דחייב בעריות וצע"ג: ה"כ מי שהחזיק בשאר בש"ש, הנה בענין החזק ל' יום עי' בח"מ סי' י"ט שהקשה מהוחזקה גדה דלא בעינן ל' יום ועיקר נראה לחלק דשאני דבר שבפערונה אבל היכי דע"א נאמן ונדאי דא"צ ל' יום וליהכי בנזיר ובחלב לא בעינן ל' יום וכן בסוטה ה"ד וזה ההפרש וראיתי לבעל ש"ש שהאריך ונדעתו דצריך דנוקא ל' יום והא ליתא ומש"כ הבית שמואל דתוף ל' מהני אמתלא בנדה ולא ברירא לי אחרי שעברה עברה והא דאב שאמר הוא נמי מה"ט דמדינא אין ע"א נאמן וחידיוש הוא ולא נאמן לקטלא ואפי' חזקה לא מהני דחזקה זו אימרתע שהרי נודע שהיא לא ידעה וע"פ דיבורו החזקו בע"כ וכ"מ בדברי רבינו וכ"ז דלא כהש"ש ודו"ק: פ"כ הנה מבואר דהנה דאסורין מחמת אישות אין הפרש בין קידושין לנשואין אכן מדברי התוס' יבמות ב: ד"ה בתו נראה דנוקא נכנסה לחופה ואני תמה

ממשנה ערוכה בקידושין דהמקדש אשה ובתה או אשה ואחותה משמע דבקידושין גרידא לא תפסי קידושין וכן מהא דאמרין בפ"ק דיבמות דלא מצינו תמותו ממאנת ופריד בקטנה ות"ל דאפ"ל בתה נתקדשה פחותה מבת ג' מ"מ פיון דבפחותה מב"ג אין לה חנפה א"כ אינה צרת ערוה רק צרת ת"ל וזקוקה ליבום ותו מהא דתנו בפ"ג דיבמות ג' אחין שנים מהם נשואין אשה ובתה או אשה ואחותה ומת אחד מהם ר"ש פוטר בשניהם מחליצה ויבום ואמרין שם דטעמא דר"ש משום דכתיב באשה ואחותה לא תקח לא יהי לה ליקוחין אפ"ל באחת מהן ונהרי זיקה לד"ה לא הוי פכנוסה ע"י יבמות כ"ט ואפ"ל מאמר איננו פכנוסה, וראיתי לבעל בית מאיר שעמד בזה מהא דיבמות דף כ' בשומרת יבם שמתה ע"ש והא לא מוכרע כלל דמדברבנו ונדאי מודה דאסור אבל מהא דר"ש פוטר וכן מהא דאין קידושין תופסין מוכרח דהיא ערוה גמורה ובדוחק י"ל דמודי תוס' דצרת יש דעירות הוקשו אלא לענין מיתה פתיב אשר ישכב אשה ובתה ולר"ע דהיינו תמותו א"כ משמע דווקא בביאת שתייהן אבל מסתימת דברי התוס' ל"מ הכי וצ"ע מ"מ העיקר פדברי רבינו: והנה בר"פ נושאין על האנוסה מבואר דקרא דלא יגלה פנה אביו איירי בש"י של אביו ולעבור עליו משום ג' לאנין ולפ"ז במזיד לוקה ג' ורבינו השמיט לאו זה ממנין המצות וכן הסמ"ג וכמדומה שהיש"ש עמד בזה ולכאורה יש לומר דרבינו אגיל לשיטתו' שהשריש בס' המצות דבריבוי הלאנין לא יתרבו המלקות ודוקא בב' איסורין כמו א"א וחמותו דיש מציאות על כל אחד לחול אבל בהרבות הלאנין על ענין אחד אינו לוקה על כל אחד ואחד וע' בכ"מ בפ"א מה' שבועות בשם הריב"ש דהנשבע לשקר על להבא דאע"ג דעובר ג"כ על כל יחל מ"מ אינו לוקה אלא חדא אע"ג דהתם יש מציאות לאחד לחול בלי חבירו דהא על נדרים איפא כל יחל גרידא ובשבועה דלשעבר איפא לאו דשבועה בלי כל יחל מ"מ אינו אלא חדא דמלקות אחד עולה לכאן ולכאן פיון דאיננו שמות מחולקין ולא ענינים מוחלקים ולקמן בפ"ב מה' מכ"א נאריה בזה בס"ד: ועיין בשאג"א ה' חו"מ הקשה ע"ד רבינו בפ"א מה' תמורה שכתב דתמורה לא הוי ניתק לעשה משום דהלאו כולל יותר מהעשה משום שנתפין א"כ למה לא ילקה פ' משום לאו דתמורה ונחליפין ובמכ"ת ז"א דלרבינו בכה"ג אינו לוקה אלא חדא פנ"ל והנה בלאו דלא יגלה פיון דא"א בלי שני הלאנין דאית בי' אינו לוקה עליו ודווקא בא"א וחמותו דהם שני שמות, וראיתי לשעה"מ שכתב דדווקא בששני הלאנין א"א לאחד בלי השני אינו לוקה אבל לא בלאו אחד והא ליתא פדמוכח מהא דש"י של אביו ומה שהוכיח מהא דפ"א מחו"מ לאו מלתא דהתם הנה פועלות מוחלקות משא"כ כאן אבל עדיין לא נתנישב זה להסמ"ג דבלאנין קי"ב בהא דאכל נמלה לוקה ה' נראה להדיא שחולק על השורש הנה שהשריש רבינו א"כ לכאורה תמוה למה השמיט לאו זה דלא יגלה מן המנין, ולכאורה י"ל דלא חיייל לאו זה על לאו דאיסור ערות אשת אחי אביו והא דאמרין בש"ס לעבור עליו בג' לאנין היינו משום דלכאורה מקרי איסור מוסיף דהא אחר מיתת אחי אביו איפא עוד לגבי כו"ע איסור יבמה לשוק וכ"כ התוס' ביבמות ל"ב ד"ה באיסור דבאיסור מוסיף א"צ שיהי' משם אחד וא"כ ה"נ פיון דאיתוסף איסור לגבי עלמא משום יבמה לשוק אתנסוף נמי איסור דשומרת יבם של אביו אף עיין לקמן שהוכחתי שדבריהם תמוהים ומ"מ י"ל דלא מקרי מוסיף רק היכי דאיתוסף נמי איסור זה לגבי דידי' כגון תמותו ונעשה א"א דלגבי דידי' נמי הו"ל, א"א אבל איסור יבמה לשוק למאן

דס"ל דקידושין תופסין ביבמה ואינו לוקה אלא בביאה וקידושין כמבואר לקמן בפ"ב מה' יבום ובסמ"ג א"כ לא מקרי איסור מוסיף דלגבי דינן לא איתוסף פלל איסור יבמה פנין דאין קידושין תופסין באשת אחי אביו והתוס' י"ל דאזלי בשיטת דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק א"כ לקי אביאה לחוד והו"ל שפיר איסור מוסיף דניתוסף לגבי דינן נמי איסור יבמה ומגו דאיתוסף איסור יבמה איתוסף נמי איסור דלא יגלה פנף אביו אבל לדידן דמס"ל אי קידושין תופסין ביבמה או לא ואפשר דקידושין תופסין ממילא אין איסור חל על איסור פנ"ל: ה"ו הבא על אשה, ע"י השגות הרמב"ד והנה הלח"מ תירץ דא"ח על בתו מנשואתו אלא משום בת אשתו דאין מזהירין מן הדין והא ונדאי ליתא דא"כ בבא על בתו מנשואתו לאחר מיתת אשתו איננו במיתה אלא בכרת וזה א"א ומש"כ משום דאין מזהירין מן הדין פכר תירצו זה בתוס' ריש יבמות ד"ה בתו ע"ש: ולעיקר הקו' הי' נראה לפרש דהר"א ז"ל לטעמין לפ"מ שבהביא הריטב"א בשמו בקידושין בפרק עשרה יוחסין גבי גבילה ביוה"כ דגבילה לעולם קדים דאין אנו משגיחין על חתיכה זו רק על האיסור גבילה בכלל והרבה גבילות בעלמא שפאסר בהם תיקף שפועשה בן י"ג משא"כ איסור יוה"כ דתלוי בזמן וא"א לחול אלא פשקידש היום ביוה"כ א"כ ה"נ באיסור דאשה ובתה דקדים דהרבה אשה ובתה בעולם אבל איסור בתו אינו אלא בשעה שנולדה לו בתו והיא בת ג' לכן איסור דאשה ובתה קדים לאיסור בתו ועיין מש"כ לקמן בזה: אגמם העיקר נ"ל שפסמ"א ע"ע על מימרא מפרשת בירושלמי סנהדרין פרק ואלו הן הנשקפין דקאמר התם בעון קומי' דר"א בא על אשה וילדה בת ואח"כ בא עלי' חייב משום אשה ובתה [ע"ש דאיירי דהבת ילדה ובא על בתה] א"ל שארה הנה זימה כולהו משום זימה וכדאמרין בכריתות דף י"ב דהבא על חמותו שהיא אם חמותו א"ח אלא אחת אע"ג דאיכא ג' לאוין מ"מ גלי קרא דשארה הנה זימה היא דא"ח אלא אחת וה"נ בביתו פנין דמג"ש דהנה הנה קאתי' הו"ל פמאן דכתיב בחד קרא וגזה"כ דא"ח אלא אחת וכשם שהבא על בתו שהיא ב"ב אשתו א"ח אלא אחת ה"נ וכש"כ בבא על בתו שהיא בת אשתו דא"ח אלא אחת דאין שום טעם לחלק הרי לה בהדנ' פדעת הרמב"ד ודברי רבינו ז"ל צריכים תלמוד, וכמו"כ יש לעיין בדברי רבינו בה' שגגות ואפשר דלאו בדווקא נקטי' ודברי רבינו פאן אפשר דהי' לו גירסא אחרת בירושלמי אבל לגירסא דידן ברור פדברי הרמב"ד וע"ש בפ"מ שעמד על דברי התוס' פרישות ותימא שלא העיר מדברי רבינו פאן: ובענין חמותו לאח"מ אשתו הנה לפום ריהטא מוכח עכ"פ דבת אשתו איכא פרת דהא בר"פ נושאין על האנוסה קאמר רבא אנס אשה מותר לישא בתה מהכא ערות ב"ב ל"ת הא באונסין הא בנשואין אימא דקרא קאתי לאח"מ דמשום אשה ובתה ליכא לאו וילדעת הסוברין דאיכא לאו נכרת גיחא אבל לדעת הרמב"ן ז"ל צ"ל דלשיטתו דסובר דיש הפרש בין חמותו לבת אשתו א"כ יש להוכיח עכ"פ דבת אשתו יש פרת ואין קידושין תופסין בה ודו"ק: בענין אגס אשה ע' בש"ע סי' ט"ו בב"ש ס"ק כ"ב והאמת מירושלמי יבמות פרק האשה רבה משמע לכאורה שלא פדבריו דגרסינן התם אתא עובדא קמי' ר"מ ואפקה לא דהוא סבר כר"י [דס"ל שכיבת בתה אוסרתה] אלא שהיתה מתרגלת לבוא אצלה וזה פדברי הש"ג מיהו מה שחילק המל"מ בין חמותו לשאר עריות יש לו מקום: והנה מדיקדוק דברי רבינו נראה בהדנ' דווקא נזות פנין דחזינו דיצרו תוקפו פ"א חיישינן שפא יחזור ויבוא עלי', אבל

הב"ח והב"ש בסי' ט"ו כתבו דאפי' בנשואי טעות כיון שהי' פ"א בקירוב בשר אסור ליקח קרובותי' שמה יחזור ויבוא עלי' אף שלא נתחזק שעשה עמה אינה אסור ולפענ"ד יש לחלק ע"ז דהרי מבואר במשנה יבמות דף ק"ח הממאנת מותר בקרובותי' ולא עדיף ממאנת משאר קידושי טעות ול"ל דהתם בנשואין (נ"ל דצ"ל מאירוסין איירי דהא אמרינן התם דחברין לא מבטל גיטו משום דמכרת ברמיזותיו ופשיטא דהאי טעמא ל"ש אלא מן הנשואין שהיתה עמו בקירוב בשר אלא ע"כ מן אירוסין [נ"ל דצ"ל מן הנשואין] ואפ"ה מותר בקרובותי' אם כן מבואר דבשוגג ואונס כל דלא נתחזק באיסור מותר בקרובותי' ודברי הב"ח והב"ש צע"ג: פ"ג הנה בהנה קידושי דרבנן כגון בנשואי חרשת ומאמר ביבמה לדעת הסוברין דלא קנה אלא מדרבנן מבואר בדברי הרי"ף והרא"ש ביבמות פ"ק ב"ש דהנולד אינו ממזר אפי' מדרבנן ע"ש בקטנה שלא מיאנה והגדילה בלא בעיל דאין הנולד ממזר כיון דקידושי קטנה מדרבנן אין הנולד ממזר ומשמע התם דאפי' מדרבנן ל"ה ממזר הו' אמת דק"ל מדברי הירושלמי יבמות פ' ב"ש דאמרינן התם לר"י מה שתמאן ותעקר פסול ממזרת ונחלה והיינו בנתן לה גט ונשאת לכהן או למאן דס"ל דיכולה למאן משירבה שחור על גבי הלבן וזינתה בעוד שלא מיאנה ונתגרשה אי מהני המיאון להתיר איסור ממזרות הרי להדי' דבנשואי דרבנן הנולד ממזר עכ"פ מדרבנן דאל"כ אינה עקירת ממזרת יש פאן, וראיתי לבעל פ"מ שפי' לדברי הירושלמי היינו אם לקי על הביאה כגון שהי' הקטנה ממזרת ונשא אותה בזה איבעי אי מהני המיאון להפקיע הקידושין שיהי' כבעילה בלא קידושין דלא לילקי עלה אכל במכ"ת ז"א דל"מ למאן דסובר דלקי אביאה בלי קידושין דא"א לפרש כן אכל אפי' לדעת רבינו דבעי קידושין מ"מ כיון דבעי קידושין וקידושי קטנה ל"ה רק מדרבנן ומדאורייתא ל"ה קידושין פשוט דאינו לוקה כיון דבעינן קידושין גמורים ואי לענין איסור פשוט דרבינו מודה דאסור לבעול אף בלי קידושין, וא"ל דאף לרבינו כל שפא עלי' דרף אישות לוקה א"כ אפי' בקידושי קטנה דל"מ מדאורייתא כל דמהני מדרבנן א"כ הוי הבעילה דרף אישות שפיר לוקה לרבינו א"כ ה"ה דאפי' מיאנה אח"כ ילקה כמו דאמרינן ביבמות דף נ"ט: דאפי' לר"א דס"ל דפנוי הבא על הפנוי' עשאה זונה מ"מ בממאנת מודה דהוי דרף אישות א"כ אין לפירש פ"מ שום מקום ותימא על שי' הרי"ף והרא"ש דהרי לכאורה מדברי ירושלמי הללו מבואר דהוי ממזר מדרבנן וצ"ע: הלכות סוטה פ"א ה"א קנוי האמור בתורה היא שייאמר לה בפני ב' אל תסתרי עם איש פלוני, משנה ברפ"ק ויש בזה מקום עיון כי הנה בסתירה מבואר ג"כ במשנה דצריף שיהי' בפני ב' וכמש"כ רבינו בהלכה ב' ומ"מ אין זה אלא לענין להשקותה שאינו נאמן הבעל להשקותה ע"פ עצמו ולא עוד אלא אפי' היא מודית שנסתרה אלא שלא נטמאה וגם הבעל אמר כן שראה שנסתרה אין משקין אותה חזא דשתיית המים המאררים דינו פדיני נפשות וכמו שיתבאר לפנינו וכמו שאין ממתין ע"פ עצמו כמו כן אין משקין שלא ע"פ עדים ועוד דלאו כל כמיני' למחוק את השם, אמנם דווקא להשקותה אכל מ"מ נאסרה ע"פ עצמו אם ראה הסתירה וכמש"כ רבינו בה"ח דאם קינא לה ע"פ שנים ואח"כ ראה בעצמו שנסתרה אע"פ שלא הפסידה פתובתה ואין משקין אותה מ"מ נאסרה עליו, אמנם בקינוי אינו כן אלא שאם לא אמר לה בפני שנים אל תסתרי עם איש פלוני אע"פ שנסתרה בפני שנים לפי דין המשנה שצריף שני עדים על הקינוי לא נאסרה על בעלה אע"פ

שָׁאֵמֵר לָהּ אֵל תִּסְתַּרֵי וּל"ש בְּזֶה חֲד"א בְּצִירוֹף עֲדֵי הַסְתִּירָה וְזֶה מְבוֹאֵר בְּסוּטָה ד"ב ע"ב
דְּאִמְרִינֵן שָׁם לֹא לִימָא אֵינְשׁ בּוּזָה"ז לְאִתְתַּלִּי אֵל תִּסְתַּרֵי עִם פְּלוּנֵי דְלִמָּא קִי"ל כּר"י
כּר"י דְקִינּוּי ע"פ עֲצָמוּ וּמִסְתַּתְרָה וְלִיכָא הָאִידְנָא מִי סוּטָה, לְמַבְדְּקָה וְאִסוּרָה עָלְיוּ לְעוֹלָם
אֵלְמָא דְוּוּקָא לר"י בר"י אֲבָל לְפִי דִין הַמְשָׁנָה דְאִין מִשְׁקִין ע"פ קִינּוּי עֲצָמוּ אֵינְהָ נְאֻסְרָת
עָלְיוּ דַאל"כ מֵאֵי קָאֵמֵר דְלִמָּא קִי"ל כּר"י בר"י הֲלֹא גַם לְפִי מְשַׁנְתִּינּוּ שְׂאִין מִשְׁקִין ע"פ
קִינּוּי עֲצָמוּ מ"מ אֵיִהּוּ שְׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי חֲתִיכָה דְאִסוּרָא וְאִם בָּא לְשִׂאוּל אָנוּ מוֹרִין לוֹ אַחַר
שְׂיַדְעָתָּ פִי הַתְּרִית בְּהָ שְׂלֵא תִסְתַּתֵּר וְיֵישׁ עֲדִים שְׁנִסְתַּתְרָה הִיא אִסוּרָה לָהּ וְלֹא עוֹד אֵלְא
דְלִפִי מְשַׁנְתִּינּוּ דְעַל קִינּוּי צְרִיף ב' עֲדִים גַם בְּזִמְנֵי הַבֵּית אִין לוֹ לומר אֵל תִּסְתַּרֵי עִם פְּלוּנֵי
שְׁהֵרִי פִינּוּן שֵׁא"א לְהַשְׁקוּתָה ע"פ עֲצָמוּ וְאִין כָּאֵן עֲדֵי קִינּוּי א"כ הֲדִין כְּמוֹ עֵתָה דְאִסוּרָה
עָלְיוּ לְעוֹלָם, מִיִּהּוּ בְּזֶה י"ל דְבְזִמְנֵי הַבֵּית הִיא תְּקִנָּה קִלְהָ לְזֶה שְׂיַחְזוֹר וְיֵאֵמֵר לָהּ בְּפִנֵי שְׁנִים
אֵל תִּסְתַּרֵי עִם זֶה דְבְזֶה מִשְׁקִין, אֵלְא שְׂעֲדִינּוּ לֹא נִתְיָשֵׁב מֵה דְקָאֵמֵר דְלִמָּא קִי"ל כּר"י
כּר"י שְׁהֵרִי גַם לְפִי מְשַׁנְתִּינּוּ הֲדִין כֵּן דְלִאֲסַרְהָ עָלְיוּ א"צ עֲדִים וְהֵכִי מִשְׁמַע נְמִי מְדַבְּרִי
רַבִּינוּ בַּה' ח' שְׁפִתְב קִינָא לָהּ בְּפִנֵי שְׁנִים וְרָאָה שְׁנִסְתַּתְרָה אֵלְמָא דְוּוּקָא בְּקִינָא לָהּ ע"פ
שְׁנִים אֲבָל בְּלֹא קִינָא לָהּ ע"פ שְׁנִים אַע"פ שְׂיֻדְעָה בְּעֲצָמוּ שְׁקִינָא לָהּ לֹא נְאֻסְרָה עָלְיוּ וְזֶה
תִּימָא לְכַאוּרָה שְׁהֵרִי בְּסְתִירָה אִמְרִינֵן אַע"פ שְׂלֵא הִיא ע"פ עֲדִים דְוּוּקָא לְהַשְׁקוּתָה אֲבָל
לְאֲסוּרָה לֹא אִיבְרִי סְהֵדִי אֵלְא לְשִׁיקְרָא וְאִמָּאֵי לֹא נִימָא גְבִי קִינּוּי כֵּן, וְעַלָּה בְּדַעְתִּי לְמַש"כ
הֲרֵא"ש בִּיבְמוֹת פֶּרֶק ב' גְּבִי עֲדֵי פִיעוֹר דְלִפ"ד הֲרֵא"ש נְאֻסְרָה עַל בְּעֵלָה אִמְנָם דְוּוּקָא
כְּשֵׁישׁ עֲדִים עַל כֶּף אֲבָל אִם הִבְעֵל בְּעֲצָמוּ רָאָה הַדְּבָר פִּיעוֹר לֹא אִמְרִינֵן שְׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי
חֲד"א וְתִימָא עָלְיוּ דְלֹא אִמְרִינֵן שְׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי חֲד"א אֵלְא כְּשִׂרָאָה הָאִסוּר בְּעֲצָמוּ אֲבָל
כְּשִׂלֵא רָאָה הָאִסוּר בְּעֲצָמוּ רַק הַחֲשָׁד שֵׁע"י הַפִּיעוֹר נִחְשָׁדָה שְׂעֵשְׂתָה מַעֲשֵׂה זְנוּת אֲבָל
הוּא לֹא רָאָה ל"ש בְּזֶה שְׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי חֲד"א, וְעַמְש"כ בַּח' לִי"ד ס' א' דְל"ת מְהָא דִּפ"פ
אַע"ג דְאִינוּ אֵלְא סְפִיקָא, לְכֵן בְּסְתִירָה שֵׁע"י הַקִּינּוּי הַקּוּדְמוּ פִינּוּ דְאִמְרִינֵן בְּסוּטָה דְעַד
שְׂלֵא שְׂתַתָּה עֲשָׂאָה הַכְּתוּב כְּוּוּדָאֵי וְהו"ל כְּרָאָה שְׁנִסְתַּמַּת אֲבָל בְּקִינּוּי, דֵּע"י קִינּוּי אִין
כָּאֵן לְתֵא דְזְנוּת וְהִיא מוֹתֶרֶת לְכַבְעֵלָה אֵלְא שְׂהוּא גוֹרֵם לְחֲשָׁדָה ע"י שְׂעֵבְרָה עַל הַתְּרֵאת
בְּעֵלָה שְׂעֵשְׂתָה מַעֲשֵׂה בְּפוּעַל וְכִינּוּן שְׂאִין כָּאֵן עֲדִים עַל הַקִּינּוּי לֹא אִמְרִינֵן שְׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי
חֲד"א, וְעֲדִינּוּ אִין דַּעְתִּי נוֹחָה בְּזֶה שְׁהֵרִי עַכ"פ יֵישׁ עֲדֵי סְתִירָה וְיִדְעֵנוּ בְּכִירוֹר שְׁנִסְתַּתְרָה
אַ"כ ע"י הַקִּינּוּי הַקּוּדְמָת הו"ל כְּרָאָה שְׁנִסְתַּתְרָה אַחַר הַקִּינּוּי הַכְּרוּרָה בְּעֵינּוּ דְמָה שְׂיֻדְעָה
עַפ"י עֲדִים הו"ל כְּיִדְעָה בְּעֲצָמוּ אוֹ רָאָה בְּעֲצָמוּ וְיִצְטָרֵף הַקִּינּוּי לִידְעָה ע"פ עֲדִים, לְכֵן
נ"ל יוֹתֵר דְלִדְיִן הַמְשָׁנָה לֹא נְאֻסְרָה ג"כ עַל בְּעֵלָה דַס"ל כְּהֵאֵי תִנָּא דְאִין לְשׁוֹן קִנָּאָה אֵלְא
הַתְּרָאָה לְכֵן צְרִיף שְׂיֵהָא ב' שֵׁע"י כֵּן נִגְמַר הַתְּרָאָה שְׁנִסְתַּתְרָה לָהּ הִבְעֵל וְחוֹשְׁדָה
עִם פְּלוּנֵי וּמִתְבִּישָׂה לְהַפְּנִס עִמוּ בְּסִתֵּר אַחַר שְׁנִסְתַּתְרָה הַחֲשָׁד שֶׁל בְּעֵלָה וְאַע"ג דְלר"י
כּר"י קִינּוּי ע"פ עֲצָמוּ נְמִי מְהֵנִי לְתִנָּא דְמְשָׁנָה ל"מ וְצְרִיף ב' עֲדִים וּל"ש בְּזֶה שְׁוּנֵי
אֲנַפְשֵׁי חֲד"א: וְגַרְסִינֵן בִּירוּשְׁלַמִי בִּירוּשְׁלַמִי נְסִתְרָה בְּפִנֵי ע"א בְּשַׁחְרִית וּבְפִנֵי ע"א בֵּין הָעֶרְבִים
יְבֵא כְּהֵדָא נִתְיַחֲדָה עִמוּ בְּפִנֵי ב' צְרִיכָה הִימְנוּ גִט שְׁנֵי בְּפִנֵי ע"א בְּשַׁחְרִית וּבְפִנֵי ע"א בֵּין
הָעֶרְבִים זֶה הִיא מַעֲשֵׂה וְאִמְרוּ א"צ גִּט שְׁנֵי וְכו' קִינָא לָהּ בְּפִנֵי ע"א בְּשַׁחְרִית וּבְפִנֵי ע"א
בֵּין הָעֶרְבִים מֵאַחַר שְׂהוּא אִישׁ וְהִיא אִשָּׁה קִינּוּי קִינּוּי יְבֵא כְּהֵדָא אִין מְקַבְּלִין אֵת הָעֲדוּת
עַד שְׂיֵהָא שְׁנֵיִהֵן רוֹאִין כְּאַחַת רִיב"ק אוֹמֵר אִפִּי כְּאוּ זַא"ז וְעֵינֵי בְּקֶרְבֵן עֲדָה שָׁם זֶה
הַנְּסֻסָא בִּירוּשְׁלַמִי דִּידֵן וְהִנֵּה בַח' לְחוּ"מ בַּס' ל' כְּתִבְתִּי דְנִרְאָה מְדַבְּרֵי הִירוּשְׁלַמִי דְדִין

קינזוי שאני מדין סתירה דבדין סתירה הוא פדיני נפשות ממש דמ"ל אם קטלו בידיים או ע"י קינזוי וכיין שע"פ דין א"ח מיתה אם לא הי' התראה תכ"ד גם לדעת קצת פוסקים בביאת השחרף א"ח מיתה ומ"מ מקנאין ע"י וכיין דבדיני נפשות ל"מ עדות מיוקדת גם להשקות ל"מ עדות מיוקדת, אבל בקינזוי דאינו אלא גורם דגורם פדאמרינן בפי' שבועות העדות דאינו אלא גורם דגורם לכן מהני גם עדות מיוקדת, עוד פתבתי שם לפ"מ דמבואר בחי' הרמ"ה לפ' גט פשוט דע"א בכתב וע"א בע"פ ל"מ בקידושין ובשיחרור דדווקא בד"מ דלא איברי סהדי אלא לשיקרא מהני עדות מיוקדת כיין דשני עדים מהני מה"ת נהי דע"א חשוד לשקר אמנם העד השני כיין דשני עדים לא נחשדו למשקרי מוציאין ממון, אבל בקידושין דאפי' שניהם מודים מ"מ אמרינן דהמקדש בע"א אין חוששין לקידושין א"כ בעדות מיוקדת דאין אחד מעיד על מעשה חבירו ל"מ דלמא א' משקר ולא נשאר רק ע"א וה"נ בעדי סתירה אלא לפ"ז למש"כ דגם בקינזוי לא נאסר.

מה"ת אפי' שניהם מודים שקינא לה י"ל דל"מ עדות מיוקדת ובאמת בחי' המאירי הביא דבירושלמי פוסל נמי בעדי קינזוי וזה כמש"כ, אמנם בירושלמי דידן נראה דבקינזוי פשיטא לי' דמהני ועיין ב"י ח"מ סי' ל' שהביא דברי מרדכי ונראה גם מדברייהם שהי' להם גירסא אחרת דהאיבעי' היא בין בסתירה בין בקינזוי אמנם לגירסא דידן נראה כמש"כ דבסתירה פשיטא לי' דל"מ ובקינזוי ונדאי מהני, ועיין ב"י חו"מ סי' ל' שגם להם גירסא אחרת בירושלמי והנה בקינא לה ע"פ שנים שקראו ושמעו זה מחלון זה וזה מחלון זה לפי פי' קמא ל"מ כמו בד"נולטעם השני יש לצדד דמהני וממה שהשמיט רבינו נראה שדעתו דלדין דקיי"ל כריב"ק בין בקינזוי ובין בסתירה מהני עדות מיוקדת, ורבינו השמיט להאי מימרא פנראה שפסמך על ש"ס דילן דקיי"ל כריב"ק ולא חילק בין סתירה לקינזוי והנה בקינא לה ועדים לא ראתה אמנם היו עדים טמונים אחרים הגדר למש"כ דבעינן קינזוי פעין התראה ומה"ט ל"מ הודאת עצמו לרבו י"ל דעדות מיוקדת ל"מ כמו בקידושין לדעת הב"י וצ"ע על הב"י שחילק גם בקינזוי בינו לעדות על קידושין כיין דגם בזה ל"מ ומ"מ לדין דמחמרינן בקינזוי לאוסרה על בעלה גם מפי עצמו פשוט די' להחמיר בלא ראתה את העדים ואני לא פתבתי אלא ע"פ משנתנו דגם הקינזוי צריף שיהא בעדים גם לענין לאוסרה על בעלה: ה"ג קינא לה משני ב"א פאחד, הנה בירושלמי פ"ב דסוטה ה"א בעי בקינא לה מב' בני אדם ותל' לה בפלוגתא אם יכול לקנא לה מבנה ואבי' ועיקר הפי' הוא כמש"כ המל"מ אם יכול לקנאות ממי שמוותרת להתיחד עמו דהא מותרת להתיחד עם אבי' וכמו כן מותרת להתיחד עם ב' אנשים דלמ"ד מקנא לה עם אבי' אע"פ שהיחוד מותר כמו כן מקנא לה מב' בני אדם ולמ"ד דאינו מקנא לה מקרובי' א"י לקנאות מב' בני אדם וכתב הכ"מ דפסק רבינו כמ"ד דמקנא לה מקרובי' וכן מב' אנשים עי"ש היטב, ולא הבנתי שהרי משנה שלימה היא ברפ"ד דסוטה ע"י פל' עריות מקנין ואבי' ובנה בכלל פל' עריות ואע"פ שאין למדין מקללות כ"כ הרמב"ן במלחמות דבמקום שלא נזכר בש"ס להדיא שאין למדין מקללות ילפינן א"כ ממילא דינא דגם מב' בני אדם פאחד מצי לקנאות, אמנם מש"כ מרן הכ"מ שדעת רבינו דכיל לקנא לה ממאה בני אדם ופירש דהא דקאמר בירושלמי ר' יוסי בעי מקנא לה ממאה אינו לשון איבעי' אלא שר' יוסי רצה לומר שמקנא לה אפי' ממאה ור"י בר בון אמר דמקנא לה שלא תכנס לבהכ"נ הכל הוא בדרך פשיטות דפשיטא להו דמקנא אפי' ממאה, מלבד שזה דחוק

בלשון הירושלמי גם קשה על רבינו שהשמיט דינים אלו, לכן נ"ל דאחר שהביא שם ברבייתא דבן זומא שגלמוד ספק טומאה ברה"י מסוטה נפשטו אלו האיבעויות דכל שקינא לה מיותר משני אנשים אין דין סתירה ושריש הדברים דהא בנדה ד' ג' גלמוד ס"ט ברה"ר דספק טומאה ברה"ר טהור דהא סתירה ברה"ר ליפא והיינו דבקר אפתיב ונסתרה שנקנסה למקום המוצנע וכל שהוא שלשה אינו מקום מוצנע פדאמרינו פל מילתא דמתאמרא באפי' תלתא לית בה משום לישנא בישא פדאמרינו בפ' חזקת הבתים לכן כל שנקנסה למקום שיש שם ג' אנשים לא מקרי מקום סתר שהוא מוצנע, אמנם היא אינה נחשבת מהמנין שהרי אינה מתיראת שהיא תגלה את חרפתה אבל מהאנשים מתיראת שמה יצא הדבר מפיהם ולא יאמרו שהם זנו עמה אבל מגלי את זנותה, ותדע דהא בפ' חז"ה לא נחשב המוחה ממנין ג' וצריף שיהי' ג' בלעדו.

חסר: הלכות פלאים פ"א ה"א הזורע ב' מינים וכו' דעת רש"י בשבת פ' רע"ק דכלאי זרעים לא מתסרו מד"ת וכ"כ התוס' בכורות נ"ד שמש"כ רש"י שם דדגן ודגן לא מתסרו רק מדרבנן הוא ט"ס וכןונתם דבתמשת מיני תבואה גם לרש"י אסור מדאורייתא ורש"י קאי על מתניתין דערוגה שהיא בירק בזה ס"ל לרש"י דלא מתסרי רק מדרבנן לכן אין מקום לקו' המל"מ מדברי רש"י בסופ"ק דקידושין דכלאי זרעים מתסרו מד"ת דבה' מיני תבואה גם לרש"י אסור מה"ת וכן מבואר להדיא בירושלמי סופ"ק דכלאים דלרבנן לוקה בזורע בתוף ששה על ששה ולר"י לוקה בזורע בתוף טפח והיינו דהתם בתבואה קאי דהא קאמר לאיסור ברובע והיינו בתבואה של ה' מיני דגן וראיות רש"י מהא דאמרינו במנחות ט"ו קנבוס ולוף אסרה תורה שאר מינים דרבנן וס"ל לרש"י דגם בשאר מינים דינא הכי וע"ש בתוס' ד"ה והתירו דמה דקאמר קנבוס ולוף לאו לאפוקי מיני דגן ע"ש וילדעת רש"י א"ש בפשיטות הא דבעי רבינא לר"ח בפ' ואלו טריפות בהרפיב ב' מיני דשאים מהו וע"ש בתוס' מה שהקשו ע"ז וילדעת רש"י ניחא אמנם דעת רבינו דכל מיני זרעים שהם ראויים למאכל אדם לוקה: וראיתי לברר בלאו דכלאים אי לקי משעת זריעה כמו בשבת שהזורע חייב אפי' לא השריש בקרקע ואפי' נטל אח"כ הגרעין מהקרקע בעוד שלא השריש חייב או דלמא דל"ד לשבת דהתם מצד מלאכה קאתינו וכינון דעשה מעשה הזריעה דהא שימת הגרעין בקרקע חייב ועוד דבשבת א"א לומר דא"ח רק בהשרשה דהרי לכל תנאי דאיפלאגו בשיעור קליטה לא מצינו מ"ד פחות מג' ימים בשיעור קליטה א"כ א"נ דא"ח רק בהשרשה תגמר המלאכה בחול וא"א לחייב במלאכת הזריעה כ"א במנפש וע"כ דהחיוב מתחיל משעת הזריעה אבל בכלאים דכתיב שדף לא תזרע פלאים ומתרגמינין עירובין לא מקרי עירוב אלא פשהשריש ויונקין זה מזה: והנה מהא דתנון בכלאים פ"ז מ"ז דכלאים מתסרו בהשרשה אלמא דמקמא דהשרשה כמאן דמנחי, בכדא דמי יש לחלק בין איסור הנאה ללאו דזריעה והתם קאי דמתסרו בהנאה בהשרשה אבל הלאו דזריעה י"ל דמשעת זריעה נאסר וכן א"ר מפרש"י פסחים דף כ"ה ד"ה ז"א דמקמא דהשרשה כמאן דמנח בכדא דהתם ג"כ לענין איסור הנאה קאי אמנם יש לה"ר מדברי ירושלמי פ"ק דכלאים ה"ט דגרסינו התם ב' מינים וחלקן גדר ר"י אמר פטור ור"ל אמר חייב ומודה ר"ל בזורע ע"מ לחלקן גדר שהוא פטור ומשמע לי דר"י ור"ל תרנוניהו ס"ל דא"ח אלא משישריש אלא דר"י ס"ל דאין החיוב מתחיל אלא משישריש לפיכך אם חלקן בגדר עד שלא השריש פטור ור"ל ס"ל

דְּמַשְׁהֵשְׂרִישׁ חֵל הַחַיּוּב לְמַפְרַע מִשְׁעַת הַזְרִיעָה וְלִהְכִי ל"מ חֲלָקוֹן גָּדֵר וְהִינּוּ דְאָמְרִינוּ
הֵתָם מוֹדָה ר"ל.

בְּזוֹרַע ע"מ לְחֲלָקוֹן גָּדֵר שֶׁהוּא פְטוֹר: תּוֹ קֹאֲמֵר הֵתָם מוֹדָה ר"ל בְּאִיסוּר שְׁבֵת שֶׁא"ח עַד
שְׁתַּנּוּחַ וְהָיִי מִימְרָא שְׁיִיכָא בְּהָא דְגֵרְסִינוּ בִירוּשְׁלָמִי שְׁבֵת ר"פ הַזּוֹרֵק דְאָפִי רע"ק דס"ל
קְלוּטָה כְּהוֹנָחָה דְמֵיָא מ"מ א"ח אֵלָא בְּהוֹנָחָה לְבִסּוּף בְּרַה"י שְׁתַּתְקִינִים מְחַשְׁבֵתוּ וּבמ"א
הָאֲרַכְנוּ בְּזַה ומ"מ מִשְׁמַע דְכִלְאִים א"ח אֵלָא בְּהַשְׂרֵשָׁה וְאִם זָרַע וְלֹא הַשְׂרִישׁ וְאָצ"ל
בְּחִפּוֹר הַגֵּרְעִין מְקַרְקַע פְטוֹר וּלְמַש"כ גַּם ר"ל מוֹדָה בְּזַה דְפְטוֹר וְהָא דְקֹאֲמֵר הֵתָם ע"ד
דְר"ל מְפִינּוּ שֶׁהוֹצִיא כִלְאִים מִתַּח"י חֲזִיב הִינּוּ בְּנִשְׂרַשׁ אַח"כ חֲזִיב לְמַפְרַע מִשְׁעַת זְרִיעָה
[וּמַש"כ הַפ"מ לְפָרֵשׁ דְלֵר"ל מְפִינּוּ שֶׁהוֹצִיא הַכִּלְאִים מִתַּח"י לְזְרִיעָה אִפִּי לֹא זָרַע כִּלְלִי
חֲזִיב זָר מְאֹד לְהַעֲלוֹת זֹאת עַה"ד אֵלָא הַמְחַנּוֹר כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁיתִי] וְהִינּוּ דְקֹאֲמֵר הֵתָם וְהַתְנָן
ר"י אֹמֵר אֵינוֹ כִלְאִים פֶּתֵר לָה עַד שְׁתַּנּוּחַ כְּלוּמַר עַד שְׁתַּשְׂרֵשׁ וּס"ל לר"ל דְבִהָא פְּלִיגִי
ר"י וְרַבְּנָן ע"ש בְּפִי פ"מ אַע"פ שְׁפִי לֹא מְחַנּוֹר לִי כִלְלִי כְּמוֹש"כ ומ"מ לְד"ה לר"י א"ח
אֵלָא מְהַשְׂרֵשָׁה וְרַבִּינוּ שֶׁהַשְׂמִיט פְּלוּגְתָא זֹו נִרְאָה דְסַמָּךְ עַל מַה שֶׁהִבִּיא לְקַמְן בְּאִיסוּר
כִּלְאִי הַכֶּרֶם דֹּא"ח עַד שְׁתַּשְׂרֵשׁ וּמַש"כ הַפ"מ דְמַטְעַם דְעַמְדוֹ דְבָרֵי ר"י בְּקו' לְהִכִי הַשְׂמִיט
רַבִּינוּ אֵינוֹ מְחַנּוֹר וְכִבֵּר בְּאַרְתֵי בַחִי לִירוּשְׁלָמִי דְאֵלָא עַמְדוֹ בְּקו', וְרִיאִיתִי לְהִרְאָה"ה בַּס'
הַחִינּוּךְ בְּפ' קְדוּשִׁים שְׁפֵתָב בְּפִשְׁטוּת דְחִיּוּב דְזְרִיעַת כִּלְאִים מִתְחִיל מְזִרְיעָה רַק דְזְרִיעָה
נֹאָה א"ח רַק מְהַשְׂרֵשָׁה וְתִימָא דְלִכְה"פ הִי"ל לְהִבִּיא הִירוּשְׁלָמִי שְׁזַכְרָנוּ: וְאֵין לֵה"ר מְהָא
דְתַנּוּ בְּפ"ק דְכִלְאִים וּמִיִּתִי לָה בְּמַס' שְׁבֵת נ' דְהַטּוֹמֵן לְפֶת וְצַנּוּגִית בְּקַרְקַע אִם הִי מְקַצֵּת
עַלִין מְגוּלִין א"ח לֹא מְשׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מְשׁוּם מַעֲשֵׂר וְלֹא מְשׁוּם כִּלְאִים נְוֹטְלִין בְּשְׁבֵת
וּפִי בְּתוּס' דְבִלָּא הַשְׂרִישׁוֹ אֵינְרִי וְדוּקָא כְּשֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְנוֹטְעֵן אֵין לְהוֹכִיחַ דְבַנְתְּכּוֹנִין
לְנוֹטְעֵן אִסוּר מְשׁוּם כִּלְאִים אִפִּי בְּלֹא הַשְׂרֵשָׁה דו"א דְגַם אִם נֹאמֵר דָּאִם נְטֵלֵן קוֹנְדֵם
הַשְׂרֵשָׁה א"ח מְשׁוּם כִּלְאִים מ"מ בְּנוֹדָאִי דְאִסוּר לְנוֹטְעֵן לְכַתְּחִילָה אֵלָא דָּאִם עֵבֵר וְנִטְעֵן
כְּשֶׁנוֹטְלֵן קוֹנְדֵם הַשְׂרֵשָׁה לֹא עֵבֵר לְמַפְרַע: וּבְמַה שְׁפֵתְבָתִי דְשְׁבֵת וּיִו"ט מְחַנּוּב עַל זְרִיעָה
תְּכַף מְשׁוֹרְעֵן בְּקַרְקַע וּבְאִיסוּר כִּלְאִים מְחַנּוּב רַק בְּהַשְׂרֵשָׁה יֵשׁ לִיִּישׁב מַה דְקִשָּׁה הָא
דְמְבֹאֵר בְּמַכּוֹת דִּישׁ חוֹרֵשׁ וְחֲזִיב ח' לֹאנֵן יו"ט וְכִלְאִים וְלְכֹאֲרָה הָאִיף חֲזִיב יו"ט עַל
כִּלְאִים דְכִלְאִים קְדִים וְהָיִי תְנָא כּוֹלֵל ל"ל כְּמְבֹאֵר שָׁם וְא"ל דִּיּו"ט לְגַבִּי כִלְאִים הָוִי
מוֹסִיף דְנִרְאָה פְּשׁוּט דְכֵל הִכִי דְנִתְנוֹסֵף אִיסוּר לֹא עַל חֶפְצָא רַק יוֹמָא קָא גְרִים אִיסוּר
לֹא מְקַרִי מוֹסִיף כְּדִמְשַׁמַּע בִּיבְמוֹת גַּבִּי זָר שְׁשִׁימָשׁ בְּמַקְדָּשׁ וּלְמַש"כ נִיחָא דְעַל יו"ט
מְחַנּוּב תִּיכְף בְּזְרִיעָה וְעַל כִּלְאִים מְחַנּוּב רַק בְּהַשְׂרֵשָׁה א"כ ל"ש אַאחַע"א דְאֵין הָאִיסוּרִין
בְּאֵין בְּיַחַד וְנֹאפִי לְמֵאִי דְמוֹקִי כְרַע"ק דְהַמְקַיִים כִּלְאִים לֹקָה מ"מ י"ל דְאֵינְרִי קוֹנְדֵם
שֶׁהַשְׂרִישׁ וּבְהַשְׂרִישׁ אַח"כ נִתְחַיִּיב לְמַפְרַע עַל זְרִיעָה כְּמוֹ בְּשׁוֹפֵת קְדִירָה עַל גַּבִּי פִירָה
דָּאִם נִתְבַּשֵׁל מְחַנּוּב לְמַפְרַע עַל הַשְׂפִיתָה וּבְלֹא נִתְבַּשֵׁל פְטוֹר: וְהִנֵּה מְדַבְּרִי מְרַן הַכ"מ
נִרְאָה ג"כ כְּמוֹש"כ דְאֵין הַחַיּוּב כ"א מִשְׁעַת הַשְׂרֵשָׁה שְׁהִרִי עַל מַש"כ רַבִּינוּ בַּה"ג דְמִתְרַתֵּר
לְוִמֵר לְנִכְרִי לְזָרְעֵ לֹו כִלְאִי זְרַעִים הַשִּׁיג הַרְאָב"ד דְהִרִי אֲמִירָה לְנִכְרִי אִסוּר בְּאִיסוּרִי
תוֹרָה וְעוֹד שְׁגַם מְקַיִים אִסוּר וְע"ז פֶּתַב הַכ"מ לִיִּישׁב דְמִינְרִי בְּלֹא הַשְׂרִישׁ וְא"נ דְבִלָּא
הַשְׂרֵשָׁה לֹוקָה לֹא נִתְיִישׁב קו' הַרְאָב"ד הֵן מְאִיסוּר אֲמִירָה לְנִכְרִי וְהֵן מְצַד אִיסוּר מְקַיִים
כִּלְאִים וּבְדוּחַק יֵשׁ לְדַחּוֹת זֶה אֲבָל בַּל"ז נִרְאָה לִי דְאֵין לְדַחּוֹת מִימְרָא מְפּוֹרְשֵׁת בִירוּשְׁלָמִי
דְלֹא לְקִי בְּזְרִיעָה לְחוּד וְנֹאפִי אִם נֹאמֵר דְמַה דְנִקְטֵן וְחֲלָקוֹן בְּגָדֵר לְרַבּוּתָא דְר"י נִקְטֵן אֲבָל

לר"ל לוקה אפי' בתלשון קודם השקשה מ"מ הא קיי"ל כר"י לגבי ר"ל: גרסינו בירושלמי פ"ק ה"ט דכלאים הזורע ב' מינים בבקעה ב' מינים בחורפה ב' מינים וחלקן בגדר ר"י אמר פטור ר"ל אמר חייב מודה ר"ל בזורע על גבי הים ע"ג פיטורה ע"ג סלעים ע"ג טרשים שהוא פטור והנה המפרש פי' דפלוגתא היא בחילקון בגדר ולא ידעתי לפ"ז למה חלקן לתלתי מילי זרע בחורפה זרע בבקעה זרע ב' מינים וחלקן בגדר זרע ב' מינים וחלקן בגדר הול"ל לכן נ"ל לפרש לפ"מ דקיי"ל באו"ח סי' של"ו דמותר להטיל חטים ושעורים במקום מדרס חי' ועוף דאין דרף שיצמח שם א"כ ה"נ בזורע בבקעה דהוא מקום מדרס לכל פמבואר במס' טהרות דבקעה רה"ר לשפת פליגי ר"י ור"ל דלר"י פטור דכיון דהוא מקום מדרס אין דרף זריעה בכף ולר"ל חייב ובזריעה ע"ג הים וסלע וטרשין לר"ל נמי פטור דאין מצוי כלל שיצמח שם ולכ"ע אינו דרף זריעה בכף: והא דפליגי בחורפה היינו לפ"מ דמבואר בירושלמי פ"ק דערלה דאילו שנטעו בתוף הבית פטור ממעשר וחיוב בערלה ובשביעית ספק אי נוהג בו מטעם דכתיב ב' שדה ובי' לאו בכלל שדה א"ד דכתיב ושבתה הארץ ובי' בכלל ארץ ועיין מנחות דף פ"ד: גבי ביפורים דדרשינן בשדה א"ל אלא שגדל בשדה שבגג ובחורפה מניין ת"ל ביפורי פל אשר בארצה אלמא דמשדה אימעט נמי חורפה ביש לה תקרה כמו בית] אלא דמארץ נתרבו דהיא בכלל ארץ א"כ בכלאים דלא כתיב ארץ אלא שדה ס"ל לר"י דפטור ולא מיתסר רק מדרבנן ורבינו השמיט איבעיא זו ואולי י"ל דס"ל דכיון דמבואר שם במנחות דעציץ נקוב נמי לאו בכלל שדה וגרע מחורפה ומגג פמבואר שם במנחות וכיון דקיי"ל דהזורע בעציץ נקוב חייב פמבואר בספ"ז דכלאים לכן דחה דברים הללו מהלכה: ועיין ירושלמי סופ"ה דדמאי דגם בעציץ נקוב ספק ואע"ג דבס' פ"מ משבש הגירסא אין דבריו נכונים ול"ד לשפת דחיוב בעציץ נקוב דהתם לא כתיב שדה ועוד דלא גרע מתולש פיטרא מאונא דחצבא בשפת ק"ח דחיוב ולדידן דקיי"ל דלוקה בע"נ גם בחורפה לוקה לכן השמיט רבינו דברי הירושלמי גם גבי שביעית דהרי לא גרע מספינה ובית דחיוב: ה"ג ואסור לקיים הנה מפשט הסוגיא דע"ז ס"ד נראה דלדידן מקיים לא נאסר רק מדרבנן וכ"ד התוס' והרא"ש וריטב"א וכ"מ מדברי רבינו בפ"ב ה"ז דכל שלא נזרע בכוננה לא נאסר רק משום מ"ע אע"ג דניחא לי' אכל מדברי הירושלמי שהביא הכ"מ משמע דאסור מד"ת רק דאינו לוקה משום דהוי אב"מ, אמנם לע"ד נראה להשוות הפוסקים דכל היכי שנזרע באיסור ע"י ישראל אסור מה"ת לקיימו לפ"מ דמבואר בירושלמי פ' פיצד הרגל במדליק גדיש בשפת דלא אמרינן דעל שיבולת ראשונה חייב מיתה יתחייב ממון על השאר כיון דעל כל שיבולת ושיבולת יש חיוב מיתה ה"נ י"ל גבי פלאים דכל מה שיצמח ע"י זריעתו הרי זה אסור כמו גבי מדליק גדיש אלא דאין לוקין אלא אחת וכן במדליק גדיש ביו"ט ול"ד להא דאמרינן בסוף מכות אל תשתה אל תשתה דחיוב על כאו"א וכן בנזיר שנקנס בשדה תיבה ומגדל ופרע הפסוי וכן בלובש פלאים דחיוב על כל שהי' דהתם שאני דאע"ג דלא עביד השתא מעשה מ"מ לוקה ע"י מעשה דמעיקרא דהתם איתעביד מעשה בגופו וגם עתה הגוף לבוש בכלאים אכל בדבר דלא נעשה מעשה בגופו כמו בזורע פלאים ל"ש פן לצרף מעשה הראשונה ולחיובו הרבה פעמים תדע דהמחמץ עיסה בפסח א"ח אלא אחת ואע"פ שהתרו בו הרבה פעמים ע"כ דשאני לבין נעשה מעשה בגופו ללא נעשה ובפרט למש"כ

הנ"י בב"ק גבי אשו משום חציו דהני פאלו נעשה הפל בב"א ואין פאן רק חיוב מלקות אחת על מעשה הראשונה א"כ ל"מ אם הוא בעצמו זרע או הרפיב דצריד לעקרו מה"ת דהרי פל מה שישמח ע"י זריעתו הני תוס' איסור (ועיין ר"ן ביצה דרפויי בשיעורים בחולה בשבת אסור מה"ת מכש"כ בזרע באיסור) ואפ"ל בזרע אחר הא מה"ת מחויב להפריש מאיסור א"כ מחויב לעקור כדי להפרישו מאיסור אבל בעלה מאליו וכן בנכרי שזרע פלאים פינו דאינו מוזהר פשישראל קנה השדה אח"כ לא מיתסר רק משום מ"ע ואפשר דגם בנטע נכרי פלאים ואפ"ל למ"ד דב"נ מצווה על הרפבת אילן מ"מ א"מ מה"ת לעקרו דדוקא להכשיל בידים לב"נ אסור אבל א"מ להפרישו ובתשו' פנ"י פתב דאינו אלא מדרבנן וכשנטע לעצמו לא נצטוו ובהכי מיושבין דברי מוהרש"א סוטה מ"ג בהרפבת איסור ע"ש ודו"ק: שם עיין בכ"מ מש"כ בשם הר"י קרקוס דעפוי"ם שזרע בתוך שדהו של הנכרי ומשמע בזה דאמירה לנכרי בשאר איסורים אינו אסור אלא בעושה בשל ישראל והא דתסום פרה ודש בה איירי בפרה של ישראל וזה שלא פדברי התוס' דגם בשל נכרי אסור וכבר הארכתיבזה בחי' לה' שבת סי' רמ"ג סק"א, ומש"כ דמותר לזרוע ולמכור קודם השרשה כ"כ מזה לעיל דמנה ראי' דא"ח בכלאים קודם להשרשה וא"ל דעיקר פנונתו לענין מקנים פלאים וכיון דלא השריש והוא טמון בקרקע ל"ש מ"ע דא"כ גם אחר שגשרש כ"ז שלא עלה עוד עשבים הנפרים שיהם פלאים לישתרי א"ו פדאמרן: ולענין מנפש כ"כ הכ"מ בפ"ח מה' שבת דב' מיני נפוש יש ע"ש: ה"ד אלא הראויים למאכל אדם, הקשה הרב בכ"מ מהא דאמרין בירושלמי פ"ק.

דכלאים דזונין וחיטים אי לא דזונין מיני דחיטי גינהו הי' אסורין משום פלאים שכן מקיימין ליונים וכן קוצים בכרם הני פלאים לר"א שכן מקיימין לגמלים אלמא דאפ"ל למאכל בהמה נמי הני פלאים וע"כ דלא אתי רבינו למעט אלא לרפואה אבל הראוי למאכל בהמה הני פלאים ולא נתברר אצלי מ"ש לרפואה מלמאכל בהמה דהא תנן בפ"ב דכלאים תבואה שעלו איסטיס ואיסטיס הוא ממיני צבעים ואע"פ כן נוהג בו פלאים ** (עיין שבת ס"ח תוד"ה ספיחי).

המגיה.) ** ומ"ל לרפואה או לצביעה וגם פשט דברי רבינו אינו סובל חילוק זה דהרי פתב בפשיטות דא"נ אלא בדבר הראוי למאכל אדם משמע אבל לא למאכל בהמה ובתשו' רדב"ז ראיתי שכתב דהזרע דבר הראוי לריח אין בו משום פלאים לפי שא"ר למאכל אדם וזה נדאי קשה דמ"ל דבר שעומד לריח או דבר שעומד לצביעה והנה בין רפואה למאכל בהמה הי' אפשר לחלק דמצינו פן בשביעית דאין עושין מלוגמא מפירות שביעית ומאכילין לחי' ולבהמה אבל לחלק בין צביעה לריח קשה מאד לכן הי' נלפענ"ד דהא חזינו בהרפבת אילן דאינו נוהג באילני סרק.

או מטעם שכתב הר"ש וקרא"ש בפ"ק דכלאים דכל אילן שא"ר למאכל אדם לא מקרי חלוק במינו לאסור משום פלאים או דהא עיקר איסור הרפבת אילן ילפינו מחוקותי תשמורו ודרשינו חוקותי שחקקותי פבר בעת פריאת עולם דכתיב בי' למינו ולמינהו ושם פתיב עץ פרי וכ"כ הר"מ ז"ל בפיה"מ בלולב הגזול דהאסור באכילה לא מקרי פרי ואפ"ל לתוס' וש"פ שחלקו ע"ז היינו מטעם דהתם מינו ראוי לאכילה אלא דאיסור ד"א גרם לו דא"ר לאכילה אבל בא"ר מצד עצמו לאכילה כ"ע מודים דל"מ פרי וה"נ אמרינו

בכלאי זרעים אע"ג דבי לא פתוב פרי מ"מ ק"ו אם בהרפכת אילן דתמור דאף ב"נ
מצווים עליו מ"מ א"נ באילן סרק ק"ו בכלאי זרעים אבל לכל הטעמים המרפיב אילן
מאכל באילן סרק לוקה דלפי הטעם שאינו חלוק במינו כל היכי שא"ר לאכילה אבל
המרפיב הראוי לאכילה בשאינו ראוי לאכילה שפיר הוי ב' מינים בין לטעם של חוקותי
תשמורו ונתם הקפידה התורה על עץ מאכל למנהו שלא יתערב בו מין אחר וכיון
שמערב בו אילן סרק הוי שפיר פלאים באילן מאכל א"כ ה"ה בכלאי זרעים דפטור רק
היכא דב' מינים הוי א"ר לאכילה אבל במערב ראוי לאכילה בשאינו ראוי שפיר לוקה
לדעת התוס' והרא"ש כמו בהרפכת אילן והכי מסתברא דהרי מבואר בירושלמי
דהמרפיב אילנות וזרע זרעים לוקה אחת משמע דבכלל לאו אחד ניהו אלא דכלאי
זרעים לא מיתסרו בחו"ל דגלי קרא וכו' ב"נ אינו מוזהר עליו אבל לשאר דברים שווין
א"כ כמו דבהרפכת אילן דא"נ באילן סרק מ"מ במרפיב הראוי בשאינו ראוי לוקה כמו
כן בכלאי זרעים והכי משמע לי מדברי תוס' חולין נ"ט והרא"ש בה' פלאים שהקשו
בהא דבעי רבינא הרפיב ב' מיני דשאים זע"ז מהו והרי ת"ל משום פלאי זרעים ואי ס"ד
דיש הפרש בין פלאי אילנות לכלאי זרעים דבהו בעינן שני מינים ראויין לאכילה
ובאילנות סגי מין אחד ראוי לאכילה א"כ בפשיטות ניחא דבעי אם בהרפכת דשאים יש
איסור הרפכה ונ"מ פשרק מין אחד ראוי לאכילה דא"נ דנוהג הרפכה בדשאים אסור
וא"נ מטעם פלאי זרעים מותר אלא ע"כ דשווין הם ובשניהם סגי אם מין אחד ראוי
לאכילה, איברא דקשה לבנות יסוד על ראי' זו אלא בל"ז מסתבר כמוש"כ דאין לנו
להפריש בין הרפכה לכלאי זרעים אלא במאי דמיעט קרא משדך למעוטי חו"ל, והשתא
א"ש הא דלר"א דהמקיים קוצים בכרם לוקה לפי שפמזהו מקיימין פיון דר"א לא ס"ל
הא דר' יאשי' דא"ח עד שיהי' פלאים מלבד הכרם ונדאי אסור פיון שהכרם ראוי לאכילה
הרי נזרע בכלאים מיהו אי לאו דהי' דבר שמקיימין פיון דלא ניחא לי' פלל הו"ל כעלו
בו עשבים בתלתן דא"צ לעקור פיון דמסתמא לא ניחא לי' אלא פיון דמקיימין קוצים
למאכל גמלים ס"ל לר"א דקדיש וכו' הא דזרע חטים וזונגים דהוא זרע חטים שנתקלקלו
פריה בירושלמי רפ"ק דכלאים פיון דל"ח למידי ונדאי ל"ה פלאים ומשני הואיל ונחזי
ליונים וכיון דחטים הי' ראויין לאכילה שפיר אי לאו דמין אחד הו' אסורין משום
פלאים וכדפרישית ולפ"ז לא שרינו לרפואה אלא פששניהו המה לרפואה ולא פשמין
אחד בלבד ואע"ג דרבינו לא הביא בהרפכת אילן דאם הרפיב אילן מאכל ע"ג אילן סרק
דלוקה מ"מ נראה דמודה רבינו דאסור פדמוכח הא דאין מרפיבין פיגם ע"ג קידה לבינה
פמבואר בפ"ק דכלאים אע"ג דקידה לאו לאכילה קאי וכמו כן בכלאי זרעים ולשאר
פוסקים דס"ל דהמרפיב אילן מאכל באילן סרק דלוקה ה"ה בכלאי זרעים וקרוב הדבר
דגם לשיטת רש"י דס"ל דלא מיתסר כ"ז רק בה' מיני תבואה עי' לעיל ה"א] אפשר
דא"צ שיהי' ב' מינים מה' מיני תבואה וסגי אם מין אחד הוא מה' מיני תבואה אסור
מה"ת, שוב נדפס ספר פני משה וראיתי שגם הוא הרגיש בדברי הכ"מ שפמו שכתבנו
דלשון רבינו מורה דבעי דווקא ראוי לאכילת אדם אמנם מש"כ לחלק בין פלאי כרם
לכלאי זרעים דבכלאי כרם אסור בראוי למאכל בהמה או לרפואה אבל בכלאי זרעים
דלא מיתסר בהנאה רק בזריעה בזה אינו אסור רק בראוי למאכל אדם והא דקאמר
בירושלמי דחטים וזונגין אי הוי שני מינים הוי פלאים זה בזה מטעם דחזי ליונים היינו

לר"א דס"ל דמקיים קווצים בכרם קידוש דגזר מקומות שאין מקיימין אטו מקומות שמקיימין ה"נ גזר מאכל בהמה אטו מאכל, אדם והרואה בדברי ירושלמי יראה עד כמה דברים הללו רחוקים מאד ואין לנו לתלות דברים פאלו ברבינו והנכון כמו"ש וכאשר פתבתי קצת מזה להגאון מוהר"מ אורבאך נ"י השיב ע"ז פמבואר בספרו אמרי בינה ח"א וכ"ד אין בהם פדי תשובה פאשר יראה הרואה ועיקר דבריו הוא מדברי הלבוש דהטעם דכתיב שדה מה שדרה בנ"א לזרוע שדה שלימה, והנה כ"כ דהר"ש והרא"ש פתבו טעמא אחרנא ועיין בירושלמי דפאה פ"ג ה"ו בהא דאפילגי תנאי בשיעור שדה המתקרב בפאה דר"א ס"ל בית רובע ואנן קיי"ל כר"ע דשדה כל שהו חייב בפאה וקאמר בירושלמי דר"א גליף מפלאים דבחיטים שיעור הרחקה בית רובע ואנן קיי"ל כרע"ק אלמא דאפי' שדה כ"ש מקרי שדה ועוד דגם בכלאים לא קיי"ל כמ"ד דא"ח עד שזרע במפולת יד או פשיעור ו' טפחים פדבעינן למימר לקמן ואפי' אם נחזיק בטעמו של הלבוש דלא אסרה תורה אלא מה שדרה לזרוע שדה שלימה לכן למאכל בהמה אסור מ"מ לי מאן מפס דלריח אין דרה בנ"א לזרוע שדה שלימה ולצביעה דרפן לזרוע ועיקר כמוש"כ ואפי' לטעמושל הלבוש פינו דמין אחד דרפן לזרוע שדה שלימה הקפידה תורה שלא לזרעו עם מין שני אף שאין דרפן לזרוע שדה שלימה והנראה לפענ"ד פתבתי: ה"ה פלאי אילנות, הנה בירושלמי פלאים פ"א ה"ז אפילו באיסור הרבעת עוף דלחד מ"ד נפ"ל מקרא דחוקותי תשמורו ולחד מ"ד גליף מפלאי בהמה ונ"מ דלמ"ד דגליף מחוקותי תשמורו הרפיב אילן והרביע עוף אינו לוקה אלא חדא דמחד קרא נפקא ולמ"ד דגליף מפלאי בהמה לוקה ב' ואם הרביע בהמה ועוף להיקף למ"ד מחוקותי תשמורו לקי ב' דיש שני אזהרות חקוטי תשמורו ובהמתה לא תרביע פלאים ולמ"ד דגליף מפלאי בהמה לקי חדא וקשה הא אמרינן גופין מחולקין ובהרביע בהמה ועוף לכ"ע לקי ב' ואולי יש לדחות: ** (פנונת מוז"ל להקשות לשי' תוס' רי"ד דגם בבע"ח לא רק באישים אמרינן גופין מחלקין).

המגיה.) ** ומ"ש אתרוג בתפוח עמ"ש לעיל דדעת כל הפוסקים דגם תפוח באילן סרק ג"כ מנוזהר מה"ת ולוקה וכן איתא בת"כ וגם בדעת רבינו אין הכרח דרבותא קמ"ל אע"ג דאילני סרק הגם שהם שונים במינם אינם פלאים זב"ז אילן מאכל במאכל פלאים: ולענין זרעים אם אסורים בהרפכה ונ"מ אי נוהג בח"ל הוא איבעי בב"ק ובחולין ורבינו השמיט ונראה דסמך על הירושלמי פאן פ"א ה"ז דמשמע דפטור על הרפכת דשאים ודו"ק: ה"ו ומותר לזרוע זרע אילן וזרעים, עמש"כ לקמן פ"ב ומש"כ הרב בכ"מ דיש לתמוה על רבינו למה לא הביא דאיסורא איפא לזרוע זרע עם זרע הגפן בא"י משום פלאי הפרם דאע"ג דקיי"ל כר' יאשי' נהי דמלקות ליפא איסורי מיהו איפא תימא דבהדיא מבואר לקמן [פ"ה ה"ו] דאסור ואולי יש ט"ס וחסרון בדבריו ולענין צנון ולפת עיין מש"כ לקמן פ"ב: ובעיקר הדבר הנה בתוספתא ספ"א דכלאים מבואר דאסור אבל קשה דבירושלמי פ"ח דכלאים פריף לר' יונתן ל"ל קרא דכלאי פרם ת"ל משום פלאי זרעים וקשה הא זרעים באילן לא מיתסר אי לאו דכלאי הפרם וגם מה דמשני בירושלמי שם דקרא אתי דאפי' עוקר פרמה אין לו שום הבנה דמה שרצה הפ"מ לפרש דאפי' בנטוע פבר הפרם זה תימא דאם ר"י פליג על ר' יאשי' א"כ גם זה אסור משום פלאי זרעים דהא הראב' מפרש להא דירושלמי דהטומן לפת וצנון תחת הגפן דגם בשאר

אילנות אסור משום פלאי זרעים ונהרי התם האילן פּכר נטוע וגדול אכל לפענ"ד
לפמש"כ התוס' בְּחֻלִין פ"ב ד"ה ולאפוקי דטעמא דר' יאשי' דצריף דוקא חטטה ושעורה
וחרצון ולא מקרי פלאי פּרם בחטטה וחרצון דקרא פתיב לא תזרע וחרצון ל"מ זריעה רק
נטיעה א"כ גם בכלאי זרעים ל"מ פלאים בזרע אילן וחטטה והיגוהא דתוספּתא: ועפ"ז
יתפרש ירושלמי דפאה פ"א כמין חומר דמיייתי התם לבריייתא דמוּתר לזרוע זרע אילן
וזרע חטטה ומיייתי פלוגתא דר' יאשי' ור"י אם בכלאי הפּרם צריף דוקא ב' מינים מלבד
החרצון ופריף בּתר הכי דכאן אמרינו דזרע אילנות ל"מ זרע ובהכשר מים דכתיב וכי
יתן מים על זרע מקרי אילנות זרע עיי"ש מה דמשני ובּתר הכי פריף לר' יונתן והיגוה
דלדידן דס"ל דחייב גם בחטטה וחרצון ע"כ דגם זרע אילנות מקרי זרע והוא בכלל לא
תזרע א"כ גם לדידן קשה ת"ל משום פלאי זרעים ותימא על הרב פ"מ שלא נזהר מזה
ולפ"ז למאי דקיי"ל כרי"א קם דינא פּרבינו דמוּתר לזרוע זרע אילן וזרע פרי אדמה
ביחד ויש לי להביא ב' ראיות חדא מהא דפ' לא יחפור דמיייתי התם על מתנייתין דאין
זורעין על הגפן עד שיהי' עליו טפחיים דדוקא ע"ג והיגוה משום חשש הרפכה אכל בצדה
מוּתר ולראב"ד הא אסור משום חשש פלאי זרעים דגם בנטוע פּכר לדידן אסור ראי'
שני' נ"ל מהא דתנן בפ"ב מ"ד דכלאים דאם נשאר בפּרם פחות מטפח גובה מוּתר לזרוע
ולראב"ד הא אסור משום פלאי זרעים ואע"ג דאמרינו בירושלמי סופ"ק דכלאים דגם
לר"ל בזרע על מנת לחלקן גדר דפטור א"כ ה"נ בזרע ע"מ שישרש לא לקי ומ"מ
פשוט דאסור לכתחילה ומוכח פּדברי רבינו ודו"ק: פ"ב ה"א זרע שנתערב, בירושלמי
רפ"ב דכלאים פריף על הא דאמרינו שנתערב בּיתר מרובע ימעט או ירבה הא אין
מבטלין אסור לכתחילה ומשני תמן מבטל איסור תורה וכאן מבטל משום מ"ע וראיתי
להגאון מוהרע"א שתמה ע"ד רבינו שפּתב דלוקה ונהרי מדברי הירושלמי הללו משמע
דאין פּאן רק משום מ"ע וכן הקשה בעל פ"מ בבבאורו על הירושלמי נאני תמה על הגוף
תרי אריותא ששמו רק המלות ולא דקדקו במח"כ בכוננת הדברים דהא דאמר
בירושלמי מפני מ"ע אין הפּנונה פּאן כמו בשאר דוכתא דייחשדו אותו שזרע ועירב בכונן
פלאים אלא הפּנונה פּאן כמו דאמרינו בב"ח דרף בישול אסרה תורה דלא אסרה תורה
אלא ע"ד שיתן טעם פּד רף המבשלים ה"נ בכלאים עיקר האיסור פלאים אלא בנראה
פּנזרע פּד רף הזורעין פלאים ושיהי' נפּר למ"ע שהוא פלאים פּהא דאמרינו בזבחים דף
ע"ט אמרו רבּנן בטעמא נאמרו רבּנן בּתר מראה וז"ל רבינו בפה"מ פ"ג דכלאים ושמוּר
אלו העיקרים שהאזנה בכלאים הוא מפני מ"ע ובנודאי שאין הפּנונה כמו שאר מ"ע
שהרי כ"כ רבינו שהזרע פלאי זרעים לוקה מקרא מפּנרש שדף לא תזרע פלאים הא
אין עליה לפרש אלא כמוש"כ שהפּנונה בזה פּד רף זורעי פלאים שמקפידין שיהי' נראה
פּמעורב והן הן דברי הירושלמי תמן את מבטל איסור תורה שהרי זה אסור ומבטלו
בהיתר אכל בכלאים כל חד היתר גמור אלא שאסרה התורה לזרוע פּד רף הזורעין
פלאים וכל שיש בו רובע לסאה שאינו נפּר פּינון שאינו אלא מכ"ד אין בו משום זרע
פלאים לכן מוּתר לבטל שהרי אין זה מבטל איסור פּלל וכבר הי' אפשר ללמוד מדברי
ירושלמי הללו דגם בב"ח מוּתר לערב בשר עם חלב כל שאין בו פּדי נ"ט וכן ראיתי
להגאון רעק"א בתשובה שצייד פּן מיהו פּד דייקת שפיר תראה דאדברה מירושלמי
מוכח דאסור דהא אסור לערב לכתחילה כמוש"כ רבינו בסמוך ודווקא בּמעורב שרי

ובבאמת לא ראיתי לרבינו שפכת דלוקה בנתפונן לערב דאפשר דאינו אסור רק כמו אין מבטלין איסור אבל אם עירב אינו לוקה פינו שאין זה פדרה הנזרעין, ובדברי מרן הכ"מ ראיתי פלא שפכת דרבינו פסק פתכמים בתראי לפי שאינו אסור אלא מפני מ"ע הבין הרב זצ"ל כמו שהבינו הגאונים הנזכרים וזה פלא דהרי רבינו ז"ל פוסק בפ"י דלוקה והטעם פשוט דבכל דוקתא קיי"ל פרבני בתראי ובדוחק גדול יש ליישב דברי מרן הכ"מ גם מש"כ הרב פ"מ להוכיח מדברי ירושלמי דבאיסור דרבנן מבטלין היינו לפי שישטתו שיהבין דהאי מ"ע הוא פכל מ"ע המונזכר בש"ס ומלבד דאין זה נכון פנ"ל גם לא יתכן דדבר דאסור רק מפני מ"ע לד"ה מותר לבטל לכתחילה כמוש"כ בבבאיורי ליו"ד סי' פ"ז ודו"ק: ה"ז הזרע שדהו, מכאן משמע כמוש"כ בפ"א ה"ג בעננן מקנים פלאים דכל היכי דלא עשה איסור בזריעה לא מיתסר הקיום אלא מפני החשד: הי"א הטומן אגודת לפת וצנן דעת רבינו דלא שרי אלא בתרתי למעליותא דמקצת עליו מגולין ואגודה ויש לדקדק דבפ"א הט"ו מה' שמיתה ויובל פתב בטומן לפת וצנן דאם מקצת עליו מגולין שרי ולא הותנה שיהי' ג"כ אגודה ומנ"ל למשרי התם במקצת עליו מגולין לחודא בשאינו אגודה ומ"ל איסור זריעת פלאים ומ"ל איסור זריעה בשביעית והנה אם נפרש דהא דאין חוששין משום שביעית היינו משום ספיחי שביעית הי' אפשר ליישב דספיחי שביעית לא מתסרי אלא מדרבנן מיהו בירושלמי קאמר דגם לר"ש דשרי מ"מ צריף לאכלו בקדושת שביעית דהוא מה"ת גם אם נחלוק בין איסור אכילה דל"ש מ"ע דמי יודע שהוסיפו משא"כ בכלאים מ"מ הא גם בשביעית יש חשש דזרע ולומר דשאני שביעית דהיא דרבנן קשה, גם הא פשאינו במפולת יד לא מיתסר מה"ת אלא דהכא איכא רק חשש דהרפכה וצ"ע: פ"ג ה"ט בששה טפחים לוקה, דע דבאגודה סו"פ הכונס פתב ג' טפחים לוקה וזה נגד דברי הירושלמי שהביא הכ"מ פאן, ודע דמכאן נ"ל דהא דקיי"ל כר' יאשי' דא"ח משום כ"כ אלא בב' מינים וסרצון במפולת יד הוא רק בכלאי פרום לא בכלאי זרעים ולא כמו שראיתי להתוי"ט בסופ"ק דכלאים שפתב דגם בכלאי זרעים דחייב בב' מינים צריף שזרע במפולת יד שפיהן פאחת ודייק מלשון רבינו בפ"א ה"א שפכת דהזרע ב' מינים פאחת לוקה אבל ז"א דהרי פתב פאן דלוקה פל שהוא בתוף ו' טפחים ול"ל דהוא שיעורא דמפולת יד דז"א שהרי שיעור זרע סאה הוא נ' על נ' שהן ב' אלפים ות"ק אמות ואם אתה אומר ששיעור מפ"י הוא שיעור ו' טפחים יתחייב שיהי' בין חטה לחטה הפרש קרוב לאמה ולא יזרע רק מעט יתר מב' אלפים ות"ק חטים בתוף שיעור הנזכר וזה דבר שא"א שהרי בסאה יש הרבה יותר ע' ברבינו ה' ס"ת שיעור השעורה שהוא יותר מחטה ע"כ פדברי הכ"מ בר"פ ה' דבכלאי זרעים א"צ שיהי' במפ"י ודבריו בסופ"ד סותרין למ"ש בפ"ה ועמש"כ שם ודו"ק: הט"ו או אילן, היינו בקשרן כמבואר בפסוקה דף כ"ד דכל שא"י לעמוד ברוח מצוי' לא מקרי גדר: הט"ז בד"א שצריף הרחקה, עי' בהשגת הראב"ד דס"ל בהיתה שגהו חטים ושל חבירו שעורין לא הותר אלא בגזרע בהיתר מותר לסמוך בתלם של שעורים אבל לא לכתחילה ודווקא לר"ש מותר דס"ל דאין אדם מקדיש דשא"ש ומן הירושלמי למד פן אמנם דברי הראב"ד קשה דהא אנו קיי"ל כר"ש בזרע פרום שביעית והא אפ"ל דדווקא בסוכה גפנו קיי"ל כר"ש משום דקיי"ל כר' יאשי' א"כ ליכא אלא איסור דרבנן דלא זרע פאחת ואע"ג דכתבו התוס' דלענן איסור מודה ר' יאשי' מ"מ ל"י אם זה איסור תורה ואע"ג דאמרין בפסחים

דף כ"ה זרוע מעיקרא הוסיף ר' הא נודאי דמד"ת א"צ ר' ומ"מ נפ"מ במנכש וכיו"ב
כשהוא סמוך במפולת יד ובהכי ניקח דהא מבואר בתולין דף מ' דכל היכי דל"ש לצעורי
אדם אוסר דשא"ש והכי ל"ש לצעורי חדא פיון דניחא לי לצעורי' ניקח לי בכלאים ותו
דהא גם חלקו נאסר לכן לדעתו בכלאי זרעים דלא בעינן במפ"י ותוף ו' טפחים מותר
דווקא לר"ש ובאיסור ד"ת לא סמכינן אהא מיהו דעת רבינו דשרי אפי' לכתחילה ודברי
הכ"מ שכתב דגם רבינו לא התיר אלא בסמכו בהיתר תמויה לי דהא בהדיא מבואר
בדברי דמותר לסמוך לכתחילה לשדה חבירו וראיתי להפ"מ שעמד בזה גם ק"ל בעיקר
דברי רבינו דהרי בכלאי פרום נראה דאסור מה"ת פמבואר בירושלמי פ"ז דגם בשל
נכרי אסור מד"ת וליף מקרא ועיי"ש דקאמר דלמ"ד יש קנן בא"י להפקיע מידי מעשר
גם בכלאים לא מיתסר ומשני בקנה מן הנכרי ואע"ג דהמקנים לא לוי פשנזרע בהיתר
ולמש"כ בפ"א דגם אם נאמר דאסור מה"ת בנזרע ע"י נכרי מותר לקנים מה"ת לכו"ע
מ"מ י"ל דלרע"ק אסור ואתי' כרע"ק עכ"פ למ"ד אין קנן אף בשל נכרי אסור
וכדמשמע נמי מברייתא דסיפרי ואם נחלק בין כ"כ לכ"ז דבכ"כ אסור אפי' בשל אחרים
ובכ"ז רק בשלו א"כ לכאורה מאי קמותיב בירושלמי פ"א דפאה ובפ"ח דכלאים דלר'
יאשי' למ"ל לאו בכ"כ ת"ל משום פלאי זרעים והרי נ"מ בזרע בשל חבירו דמצד כ"ז
פטור ומצד כ"כ מחויב להכי איצטריך קרא דכ"כ וי"ל: מיהו קשה א"נ דזרע בשל
חבירו לא מיתסר פלל מטעם דכתיב שדה תקשי הא דהשוכר את הפועל דמיתו דגם
הכי דרוצה בקיומו אסור למעט תפלה שרי מהא דאין עוזרין עם הנכרי אבל עוקרין
וס"ד דאתי' כרע"ק דהמקנים לוקה וקשה דשאני התם דמותר מה"ת אף לזרע ואע"ג
דאין קנן לנכרי לאפקועי מקדושתו מ"מ דידי' לא הוי גם בדברי רבינו בפ"א ה"ב
מבואר דאסור לזרע פלאים אף לנכרי מזה נראה דגם אם נאמר דבזרע בשל חבירו לא
נאסר מה"ת מ"מ מדרבנן נאסר היכי דניחא לי ודווקא בסומך לשל חבירו דלא איכפת
לי בזריעת חבירו פלל לא מיתסר אבל היכא דזרע פלאים דניחא לי בזריעת פלאים
אסור מיהו מהא דהשוכר את הפועל משמע דמד"ת אסור והכי משמע בירושלמי שלהי
ערלה דילפינן כ"ז וכ"כ משעטנז והרבעה דנוהג אפי' בחו"ל ונהי דאנן לא קיי"ל הכי
בפ"ק דקידושין היינו דילפינן משדה וכמו שפירשו דשדה משמע בא"י שנתנה ד'
לישראל גם מש"ס דילן משמע הכי דאל"כ מנ"ל משדה למעט חו"ל אימא למעט זרע
בשל חבירו וכבר הי' אפשר לזחוק גם בדעת רבינו דמוזה דאסור בשל חבירו פשנזרע
ב' מינים דדווקא פאן דלא איכפת לי בזריעת חבירו וכמוש"כ התוס' ב"ק דף צ"ט אלא
שאין פשט לשונו מורה פן ודו"ק: ע' בירושלמי דגם אם הרחיק בעשה אח"כ גדר חבירו
וע' תוספתא פ"ב דפשתן מותר לסמוך אם הי' לו ב' שדות אחת זרוע חטים ואחת זרוע
שעורה ובלבד שיהי' התלם מפולש ורבינו השמיט כ"ז וצ"ע: הי"ח היתה שדה ושדה
חבירו לא יזרע ביניהם חרדל וכו' בירושלמי פ"ב פאן אין סומכין אין מקיפין אבל לסמוך
סומכין פלומר גם בשדה תבואה ואין שום פ' לזה ומש"כ הפ"מ אינו מתקבל גם רבינו
לא הביא דין זה ויותר נראה פ' הגר"א בשנות אלי' דהוא מטעם חבוש והיינו דאע"ג
דשורה אחת של ירק מתבואה א"צ להרחיק בית רובע פמבואר לעיל הי"ג מ"מ באמצע
שדה אסור לכן קאמר בירושלמי דגם בשדה תבואה מותר לסמוך בסוף השדה כשאינו
אלא תלם אחד ושיעור התלם הוא טפח כדלעיל דאינו אלא פשורה וע' בפ"ב דמשמע

קצת דגם שתי שורות מותר בתלם של טפח רק פשהוא בין ב' שדות אסור וע"ז קאמר דסומכין ודו"ק: פ"ד ה"א מותר לזרוע תחלה ראיתי לבאר היטב דיני הרחקות המינים הנה שדה תבואה מתבואה אחרת הוא בית רובע מרובעת ושדה ירק משדה ירק אחרת הוא ו' טפחים על ו' טפחים ודעת הכ"מ דכשם דבשורה אחת של ירק ושדה ירק דצריך לעשות עמק טפח ורחב טפח באורך ששה טפחים וא"צ יותר אע"פ שהשורות הן ארוכות הרבה כמו כן בבית רובע כל שהרחיק עשר אמות ועוד על עשר אמות ועוד אע"פ ששני השדות ארוכות הרבה א"צ שיהיו היו"ד אמות רחב מפולשין וה"ר מתוספתא דתניא בשדה ירק בירק אפיקלח יחיד נותנין לו עבודתו ו' טפחים בין באמצע בין מן הצד וביאר הכ"מ דהאי באמצע היינו שזרע באמצע אע"פ שאין ההרחק מפולש מ"מ די בו' טפחים ע"ש ואנכי לא אבין שהרי בתוספתא מבואר דאפי' קלח אחד ומן הצד צריך ו' טפחים והרי בשורה יחידית של ירק לשדה ירק א"צ אלא תלם אחד שהוא רחב טפח ולמה מצריך ו"ט וא"ל דקלח אחד חמור משורה יחידית וכמ"ש הר"ש והרע"ב דהא אין כן דעת רבינו וכמו שיתבאר: אמנם גם אם נאמר דכוננת התוספתא בלא עשה תלם שהוא חפורה בעומק טפח דבזה צריך ו"ט ול"מ בהרחיק טפח ומחצה וכמו שיתבאר מ"מ אין ראי' מהתוספתא ממה דתניא בין באמצע לפ"מ שפירש הר"ש בפ' ג' משנה ג' בהיתה שדהו ירק וביקש לזרוע שורה של ירק אחר דר"י ס"ל דהתלם צריך שיהי' מפולש ורע"ק ס"ל דא"צ אלא אורך ו"ט ורוחבו כמלואו וכתב הר"ש דגם לרע"ק צריך שיהי' כל משך השורה הפסק ברוחב התלם אלא דפליגי דלרע"ק גם שהוא מסובב מג' רוחות כל שיש הפסק ברוחב התלם בג' רוחות שרי ולר"י צריך שיהי' מפולש בכל השדה וכשהוא מסובב בג' רוחות סגי ועד"ז תתפרש גם התוספתא: ולכאורה יש ראי' נכונה מירושלמי פ"ג ה"ו דכלאים דמיינתא התם ברייתא בעושה שדהו עשר דלרבי צריך שיהי' הפרש בית רובע ומיצר והולך עד כ"ג תלמים של פתוח ופריך ול"ל לרבי תבואה בתבואה בית רובע ומשני אית לי' ושאני בין מישר למרובע הנה מבואר דס"ל לירושלמי בפשיטות דבית רובע צריך שיהי' הפרש בכל השדה דלפי פ"ה הכ"מ דכשמרחיק בית רובע מרובע אע"פ שהשדות ארוכות הרבה א"צ אלא כשמשייר בית רובע הפסק א"כ מה פריך הא גם במרובע סגי בבית רובע אדרבא רבי החמיר יותר דגם אחר שיור בית רובע צריך להיות מיצר והולך עד כ"ג תלמים של פתוח ולשי' הר"ש ניחא מיהא מהא דתניא בתוספתא דר"י ס"ל דא"צ הבית רובע להיות מרובע אלא דאפי' ארכו פי' שנים פרחבו סגי והיינו דבית רובע הוא י' אמות ועוד על י' אמות ועוד ואם עשה כ' אמות ועוד על י' אמות ועוד סגי וא"ב דבית רובע לחוד סגי [חסר]: פ"ה ה"ב וא"ח עד שיזרע במפ"י, שיעור זה דמפ"י שיתחייב מד"ת למדנו מדבריו בפ"ב דחטה ושעורה בתוך ששה טפחים דהא לדעת הכ"מ גם בכלאי זרעים א"ח אלא במפ"י וע"כ דזה מקרי מפ"י ובירק שיעורו בין ירק לירק מלא טפח ולראב"ד גם בזה שיעור הרחקתו ששה טפחים ושיעור הרחקתו מחרצון נראה דגם זה ו"ט כמו במיני תבואה וגם א"ח עד שיזרע בב"א ולא למימרא בב"א ממש אלא כל שזרעו זא"ז בלי הפסק מקרי ב"א ומ"מ נלפענ"ד דאפי' אם זרע פרום והי' כפר נטוע וזרע א"ח"פ חטה ושעורים חייב משום כ"כ אם חפה אותם רצופים או שהשקה שלשתן מים בזא"ז בלי הפסק פינן דקיי"ל דהמשקה מים חייב משום זרע א"כ זה הוי כמו זרע מחדש וכן יש להוכיח מהא דסוף מכות גבי יש חורש תלם

אָחַד ע"ש ווע"ג דײַש לךחות דש"ה דהזריעה באיסור היתה אַבְל פֿאַן דהזריעה לא היתה באיסור ד"ת שְׁהָרִי לא זרע אותם פֿאַחת במפ"י וכמוש"כ לחלק לעיל בפ"א גבי המקנים פֿלאים דהיכי דנזרע בהיתר ליפא איסור במקנים דש"ה במשקה או במחפה דהוי זרע ממש ורַא'י מְהָא דפֿסחים דף כ"ה דאמרין רבא רמי פתיב המלאה וכתוב הזרע הא.

פיצד זרוע ובא בהשקשה זרוע מעיקרא הוסיף מאתיים ונהי דהא דהוסיף ר' אסור הוי רק מדרבנן מ"מ משמע דאם הוסיף עד חציו אסור מדאורייתא וקשה הא אָנן קיי"ל כר' יאשי' דא"ח עד שיזרע במת"י ובזרוע מעיקרא לא הוי פֿאַחת א"ו דג"ז הוי פֿאַחת וְהָרִין בְּחולין בפ' ראשית הגז ה"ר מסוגיא זו דמדרבנן אסור אפי' פֿשלא נזרע בב"א ולכאורה יש לתמוה דהרי משמע שם פֿסוגיא זו דדרשה גמורה היא ולמש"כ אתי שפיר דונדאי אם הי' פֿרם נטוע וזרע חטא ושעורה סמוך לו' טפחים דהוא שיעור מפ"י ונדאי לוקה מה"ת שהר"ז פֿמוסיף בזריעה פֿאַחת בג' מינים אלא דמ"מ פֿינן שפֿכר הי' זרוע לא נאסר התוספת מדאורייתא עד מחצה ומדרבנן גם בהוסיף חלק מר' נאסר אלא שיש לדקדק לפמש"כ בהא דתנן בפ"ג דכלאים בערוגה שהי' לה גבול טפח ונפחתה מותרת לפי שהזריעה היתה בהיתר והשתא קשה הא פֿתב הרַאב"ד בפ"א ה"ג דא"א שלא ינפש או יעשה שאר דברים הנצרכים להוציא הזרעים א"כ מה מהני דהי' מעיקרא גבול טפח וכיון שזריעתו היתה בהיתר לא מיתסר משום פֿלאים מ"מ פֿינן שא"א שלא יעשה דבר המסעיו להוציא ולהשביח הזרעים הר"ז פֿזורע מחדש וכיון דליפא פֿעת גבול טפח למה לא יתסר ולשי' רבינו דס"ל בפ"ג ה"י דמה"ת ירק בירק שיעורו טפח גיחא דהא מ"מ נשאר רוחב טפח ומדאורייתא שרי אפי' לזרעו לכתחילה אלא דמדרבנן אסור לכן היכי שתחילת הזריעה היתה בהיתר שרי אַבְל לדעת הרַאב"ד שם דמד"ת צריך בירק בירק שיעור ו"ט קשה שְׁהָרִי בעצמו פֿתב דא"א דלא ינפש ולא יסעי' ובדוחק י"ל שיטת הרַאב"ד אַבְל לדעת רבינו בפשיטות גיחא ולמש"כ דבמחפה גם היכי דהזריעה היתה בהיתר מ"מ אסור מדאורייתא יש ליישב דברי רבינו בפשיטות פֿמו שיתבאר שם: וכן משמע מדברי הרמ"ה שבהיא הרא"ש בה' פֿלאים דבחו"ל לא מיתסר רק ב' מינים בהדי פֿרם לא פֿשזרע רק מין אַחַד אַבְל במפולת יד לא מִנְזַכר שפיר לכן אסור גם בלי מפ"י ע"ש ותימה דכיון דזרעים וירקות נזרעים בקל שנה ונהפנים יצאו מדין ערלה האריך אפֿשר למיטעי דלמא זרע במפ"י אחרי שרואין שהגפן טעון פֿירות זמן רב וזרעים אלו ידועים שגזרעו בשנה זו אָמְנָם למש"כ דאם חזפה באדמה או שהשקה אותם מים פֿאַחַד גם אם לא נזרעו בב"א הרי זה פֿזורע מחדש גיחא: ה"ג א"ח אלא בקנבוס ולוף, דעת התוס' במנחות דף ט"ו ד"ה והתירו דא"ח בכ"כ אלא בחמשת מיני תבואה בלבד ובירקות ושאר דברים אע"פ שהן מאכל אדם ליפא איסורא מיהו בקנבוס ולוף אע"פ שאינו מאכל אדם מ"מ חייב ומזה מוכח כמש"כ בפ"א דאע"ג דא"ח משום פֿלאי זרעים אלא באוכל אדם מ"מ פֿל שְׁמִין אַחַד.

הוא אוכל אדם חייב דאל"כ לא הוי מקשה בירושלמי למה אסרה התורה כ"כ ת"ל משום פֿלאי זרעים ומשני לחייב שתים והא נפ"מ לקנבוס ולוף ולפ"ד קרוב הדבר דבחו"ל לא נאסר משום פֿלאי פֿרם אלא ה' מיני תבואה וקנבוס ולוף אַבְל שאר ירקות פֿינן דבארץ לא מיתסר רק מדרבנן בחו"ל לא גזרו רבנן כמוש"כ הרא"ש בה' פֿלאים כה"ג בשם הרמ"ה דבלא מפ"י לא מתסר בחו"ל פֿינן דמדאורייתא לא מיתסר: אָמְנָם דעת רבינו

דל"ד ה' מיני תבואה אלא דגם ירקות הנאכלין אסור מד"ת וזרעונין שאינן נאכלין פתב
הכ"מ פאן דמותר לגמרי והנאכלין אסור מדרבנן וזה ההפך בין ירקות לזרעונים וק"ל
הא לוף שפתב הכ"מ הרי הוא מהנאכלים כדקיי"ל במס' פאה פ"ו מ"י דחייב בשקחה
והרי שקחה אינו אלא באוכל אדם גם הא רבינו בהי"ט פתב דפול המצרי אינו מקדש
בכרם ופול המצרי הוא מן קטניות וחיוב במעשרות פדאיתא בפ"ב דשביעית וע"כ שהוא
אוכל אדם גם ק"ל ע"ר הכ"מ שפתב דתבואה וקטניות וירק אסור מדאורייתא ולוקה
שהרי הוא בעצמו פתב דזרעוני גינה שנאכלין אסורים מדבריהם והרי קטניות הוא
מזרעונים הנאכלים וכמו שביאר להדיא בפ"א ה"ח דכל שהגרעין נאכל לא הפרי כמו
הקטניות הוא הזרעונים וירקות הוא שהפרי נאכל ומעשה זרעוני גינה הנאכלין הוא
פקטניות ולפ"ד הכ"מ חייב מדאורייתא ולמה פתב שאסור מדרבנן ואולי נאמר שמש"כ
הכ"מ דזרעונים הנאכלים אסורין רק מדרבנן היינו בנאכלים ע"י הדחק כמו בשעת
רעבון כמוש"כ בפ"ב מה' תרומות גבי פרישנין אבל פשנאכל לא ע"י הדחק חייב
מדאורייתא ואם אינו נאכל אפי' ע"י הדחק מותר לגמרי ולפ"ז קרוב הדבר דאין הפך
בין ירקות לשאר זרעים דגם בירקות פשאינו מאכל אדם אפשר דלא מיתסר מד"ת גם
למש"כ לעיל בפ"א דכ"ז נוהג פשמיין אחד ראוי למאכל אדם ומה שנתראה דיש חילוק
בין ירקות לזרעים היינו בשא"ר למאכל אדם פלל דבירקות אסור פל שפקיימין אותו
רוב העם למאכל בהמה או לרפואה ובזרעים שרי ועמש"כ שם: ולענין מה שהקשיתי
מלוף ופול המצרי דנחשבין למאכל אדם אפשר דתרי מיני לוף ופול המצרי נינהו אמנם
דברי הכ"מ הם סתומים קצת לפי מה שביארתי: ובדברי הר"ן בפ' ראשית הגז שהביא
הכ"מ יש גמגום קצת שהוא ז"ל פתב דלא מיעט בפ"ג דמנחות ה' מיני תבואה משמע
דס"ל פדעת התוס' דלא מתסר בכלאי הפרם רק ה' מיני ובתר הכי קאמר.

דקנבוס ולוף אע"פ שאינו מאכל אדם מ"מ חייבין מד"ת לפי שהן דומין לפרם ות"ל
דבלא"ה אינו נוהג רק במיני תבואה והיינו חידוש דקנבוס ולוף: ודע דיש לדקדק ע"ד
הרמ"א שפתב ביו"ד סוף סי' רצ"ח די"א דאינו נוהג בחו"ל אלא בזרע ב' מיני תבואה
או ב' ירקות עם חרצן במפולת יד והוא ע"פ מה שהביא בד"מ דברי המרדכי סוף"ק
דקידושין אמנם שם לא נזכר רק חטה ושעורה והיינו ע"פ דברי התוס' במנחות דלא
מיתסר משום פלאי הפרם אלא מיני תבואה בלבד וירקות לא מיתסר מדאורייתא א"כ
ממילא בחו"ל שרי לגמרי כיון דלא מיתסר בארץ מדאורייתא וכמוש"כ הרא"ש בה'
פלאים בשם הרמ"ה א"כ למה פתב רמ"א ב' מיני ירקות וצ"ע וע' בס' החינוך פ' תצא
דמשמע גמי כדברי התוס' דלא מיתסר רק בה' מיני תבואה: ה"ז ואם עשה פן אע"פ
שאינו לוקה קידוש, ודעת הרא"ש בה' פלאים דלא מיתסר גמי רק בב' מינים ואפ' בא"י
וכ"ד הרמ"ה ונה"ן סוף"ק דקידושין ודעת הרמב"ד דמדרבנן אסור ודעת הכ"מ דלרבנו
אסור מה"ת בהנאה אפי' לא נזרע במפ"י ואפ' במין אחד רק לענין אסור זריעה קיי"ל
כרי"א וא"ל מהא דחולין קט"ו דיליף דכלאי זרעים לא נאסר מדאסר הפתוב כ"כ אלמא
דמצד ל"ת פל תועבה לא נאסר והא איצטריף לאסור בגזרע רק מין אחד שלא נזרע
באסור מיהו א"ר פלל די"ל דהתם אזיל שלא אליבא דר' יאשי' ולר"י לא תקשה מנ"ל
דכלאי זרעים די"ל דיליף מפלאי בהמה וכדמשני שם ומ"מ דעת הרא"ש דגם לרבינו לא
מיתסר בהנאה מה"ת אליבא דרי"א: ה"ח ואין אדם מקדש דבר שאינו שלו, כ"כ בפ"ב

שְׁלֹדַעַת הָרֶאֱב"ד לֹא סְמְכִינוּ בְּהָא אֱלָא בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן וּלְטַעְמֵי אֲזִיל דַּס"ל דְּשִׁלָּא בְּמַפְּנֹלַת יָד לֹא מִיתְּסַר אֱלָא מְדַרְבְּנָן וְאַפְּי' לְמַש"כ בַּה"א דְּמַחְפָּה מִיקָרִי זֹרַע פְּאַחַת וְכֹן מִשְׁקָה לְזַרְעִים מ"מ הָא אִינוּ אֱלָא מִין אֶחָד וּלְדַעַת הַכ"מ דְּלַרְבִּינוּ לֹקָה עַל אֲכִילְתּוֹ גַּם כְּשִׁלָּא נִזְרַע בַּמַּפ"י י"ל דַּס"ל דַּא"א דַּשֵּׁא"ש גַּם בְּאִיסוּר דְּאִוּרִיתָא מִיְהוּ קָשָׁה בְּהָא דְּזַרַע פְּרָמוּ שְׁבִיעִית הָא שְׁבִיעִית בִּזְה"ז דְּרַבְּנָן וּמְדַאֲוּרִיתָא הָוִי שְׁלוֹ וּבְפֻרְט זֶה שְׁזַרַע לֹא רָצָה לְקַיִם תַּק"ח וְכִלְאֵי פְּרָם לְדַעַת רַבְּנֵי בִּזְה"ז מְדַאֲוּרִיתָא וְאַיְהוּ רִשְׁאֵי לְאַכּוֹל הַכְּלָאִים הָא מַה"ת הוּא שְׁלוֹ וְצ"ל פִּינֹן דְּרַבְּנָן תַּקְּנוּ שְׁיִהְיֵי הַפְּקָר מְהֵנִי אַף לְדַאֲוּרִיתָא פְּדַעַת הַב"י בַּאֲה"ע סִי' כ"ח: וְאַפְּתִי יֵשׁ לַעֲיִין לַפ"ד הַר"ש בַּפ"ד דְּכְלָאִים דְּאֵם זַרַע בְּתוֹף הַפְּרָם נְאַסַר מְשַׁעַת הַשְּׂרָשָׁה וְהָרִי לְדַעַת הַר"ש לֹא אֶמְרִינוּ זֶה וְזֶה גֹרָם כֹּל שְׁזַרַע גְּרַעֲוִין שֶׁל אִיסוּר א"כ קָשָׁה הָא בִּירוּשְׁלַמִי פֶּאֵן אֶמְרִינוּ דְּהָא דְּשָׂרִי רַע"ק לְמִי שְׁזַרַע פְּרָמוּ כְּלָאִים בְּשְׁבִיעִית גַּם הַזַּרְעִים הַתִּיר וְהָרִי.

הַגְּרַעֲוִין שְׁהוּא שְׁלוֹ דְּאִינוּ הַפְּקָר נְאַסַר א"כ מְמִילָא הַגְּדוּלִין אִסוּרִין דְּלֹא מְקָרִי זו"ז גֹּרָם לְדַעַת הַתּוֹס' וְהַר"ש וִי"ל דְּלֹא נְאַסַר מַה שְׁזַרַע אֱלָא בְּאֵם יִגְדֵל יְהִי אִסוּר אַבְּל בְּשְׁזַרַע ע"ד שְׁיִאֲסַר מַה שְׁאִינוּ שְׁלוֹ לֹא נְאַסַר גַּם הַגְּרַעֲוִין שְׁזַרַע וְעוִי"ל כְּמוֹש"כ בַּש"ע סִי' עַר"ה בְּבִנְיָה פְּלִטְרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר וּבָא א' וּבְנָה דְּלַתּוֹת דְּקָנָה בְּתַרָא וְאֵע"ג דְּהַלְבְּנִים הוּא שְׁל זֶה שְׁבִנְיָה הַפְּלִטְרִין מ"מ פִּינֹן שְׁהַעֲמִידֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר מְסַתְּמָא בְּטַלִּינָם אַגַּב קַרְקַע א"כ ה"נ בְּטַל הַגְּרַעֲוִין אַגַּב קַרְקַע שְׁהִי שֶׁל שְׁבִיעִית: וְהִנֵּה הָא דַּא"א אִוּסַר דַּשֵּׁא"ש כְּתַב הַר"ש דְּעִיקָר הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּכַתִּיב פְּרָמָהּ וּבְאַמַּת קָשָׁה הָא בְּשְׁבִיעִית גּוּף הַקַּרְקַע הִיא שְׁלוֹ נְאַנֹן קִי"ל דְּקַנְיָן פִּירוֹת לֹא פְּקַנְיָן הַגּוּף דְּמִי וְאֵע"ג דְּמִשְׁוֹעַבֵּד מ"מ הָא אֲנִי קִי"ל דְּאִיסוּר הַגּוּף מִפְּקִיעַ מִיַּדִּי שְׁיַעֲבֹוד וּלְטַעַם הַשְּׂנִי דְּבְמִיַּדִּי דְּתַלְי' בְּמַחְשָׁבָה אֶמְרִינוּ אִין אָדָם אִוּסַר דַּשֵּׁא"ש נִיחָא אֱלָא דְּקָשָׁה מְגַרַעֲוִין שְׁזַרַע וְע"כ כְּמוֹש"כ: ה"ט הַרְוָאָה כְּלָאִים הַטַּעַם דְּכִינֹן דְּמִוּזָהָר לְתַלְשׁוֹ לְכֹן כְּשִׁלָּא תַלְשׁוֹ אִסוּר לֹא וּמִוּזָהָר לְכָל אָדָם וּמְבֹנָאָר בִּירוּשְׁלַמִי כְּלָאִים פ"ה ה"ה דְּאֵם נְטָלֹן לַעֲצֻמוֹ נְאַסַר לְכָל אָדָם, וּמַש"כ רַבְּנֵי דְּאַנְסֵי שְׁנִשְׁתַּמְקַע שֶׁם בְּעֵלִים דְּאִסוּר מַה"ת וּכְשִׁנְתִּינְיָאֵשׁ אִסוּר מְדַרְבְּנָן עֲיִין בַּר"ש וְרַא"ש שְׁפִירְשׁוּ דְּהָא שְׁנִשְׁתַּמְקַע הִינֵנוּ כְּשִׁהוּא אַבּוּד מְמַנּוּ לְגַמְרִי.

וְאֵע"פ שְׁנִתְּנִינְיָאֵשׁ אֵם לֹא נִשְׁתַּמְקַע הָרִי זֶה אִינוּ אִוּסַר: הִי"ד כְּרָם שְׁלֹא הִגִּיעוּ הָעֵנְבִים לְהִיּוֹת כְּפּוֹל הַלְבָן וְזַרַע בְּתוֹכּוֹ יִרְק אוֹ תְּבוּאָה לֹא נִתְּקַדְּשׁוּ, תִּימָא דְּבַהֲדִיָא תְּנִי' בְּתוֹסְפָתָא דְּכְלָאִים סוּפ"ג דְּכְלָאִים גְּפִנִים שְׁהַשְּׂרִישׁוּ הָרִי אֵלוּ אִסוּרִין וּמְקַדְּשִׁין אַבְּל אִין מְתַקְּדְּשִׁין עַד שְׁיִהְיֵי כְּפּוֹל הַלְבָן הָרִי מְבֹנָאָר דְּהָא דְּתַנֵּן בַּפ"ז דְּכְלָאִים דְּאִין עֵנְבִים נְאַסְרִים עַד שְׁיִהְיֵי כְּפּוֹל הַלְבָן הִינֵנוּ שְׁהֵם אִינָם נְאַסְרִים אַבְּל הַתְּבוּאָה אִוּסְרִין וּמְקַדְּשִׁין מְשִׁישְׂרִישׁוּ וְרַבִּינוּ כְּתַב דְּגַם אִין מְקַדְּשִׁין וּבִיּוֹתֵר קָשָׁה ע"ד הַרְאֵב"ד דַּס"ל דְּאִין הַתְּבוּאָה נְאַסְרַת בְּהַנְּאָה כְּלָל וְהָרִי בְּתוֹסְפָתָא מְבֹנָאָר דְּמְקַדְּשִׁין: וְהִנֵּה הַר"ש בַּפ"ז דְּכְלָאִים הִבִּיא הָא דְּפְלִיגִי בִירוּשְׁלַמִי פ"ה דְּכְלָאִים בְּהָא דְּתַנֵּן בְּסִיעֲרַתּוֹ הַרוּחַ הַזַּרַע לְפָנָיו דְּלַר"ע עֲשָׂבִים יוֹפֵק וּפְלִיגִי ר"א וְר"י דַּר"א ס"ל דְּהַתְּבוּאָה כ"ז שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ לֹא נְאַסְרָה וְר"י ס"ל דְּהַתְּבוּאָה נְאַסְרָה תִּיכְף וְה"נ פְּלִיגִי אֶמְוֹרָאֵי בְּהָא דְּתַנֵּן, בַּפ"ז הַתְּבוּאָה מְשַׁתְּשְׂרִישׁ דְּאִיכָּא מ"ד מְשַׁתְּשְׂרִישׁ וְאִיכָּא מ"ד מְשַׁתְּשְׂלִישׁ דְּבַהָא פְּלִיגִי דְּהָא קִי"ל בְּפִסְחִים פַּכ"ש דְּזֹרַע מְעִיקָרוֹ בְּהַשְּׂרָשָׁה וְס"ל לַר"א דְּדוֹקָא הִיכָּא שְׁשִׁנְיָהֶם נִזְרַעִים: בְּאִיסוּר שְׁזַרַע חֶרְצָן וְחֻטָּה בְּזֶה נְאַסַר עִיקְרוֹן אַבְּל כְּשִׁאֲחָד נִזְרַע בְּהִיתֵר שְׁהִי תַחֲלָה כְּרָם קוּדָם שְׁזַרַע הַמִּינִים לֹא

נאָסר אַלאַ בַּתּוֹסֶפֶת ר' ור"י פֿליג וס"ל דאַפֿן! אַם נִרְעָה א' בַּהִיתָר ג"כ נאָסר תִּיכָף לְכוּ
ס"ל דְּנאָסר בַּהִשְׁרָשָׁה וְנִרְאָה מְבֹאָר מִדְּבָרָיו דַּעֲנָבִים וְתַבּוּאָה חֲדָא דִּין אִית לִי לר"י
דְּאֵם נִזְרָעוּ הַתַּבּוּאָה בְּאִיסוּר נִתְקַדְּשׁוּ תִיכָף בַּהִשְׁרָשָׁה אַע"ג דְּלֹא הִגִּיעוּ עֲנָבִים עַד־יָנוּ
לְשִׁיעוּר דְּפוֹל הַלֶּבֶן וְאֵם.

הַתַּבּוּאָה נִזְרָע בַּהִיתָר וְאַח"כּ הַשְּׂרִישׁ הִגְּפוּ נאָסר תִּיכָף הִגְּפוּ וְהִיחֹר שְׁנִטַּע וְהַתַּבּוּאָה לֹא
נאָסְרָה אִף בַּהוֹסִיפָה מֵאַתְיָם עַד שֶׁתִּשְׁלִישׁ גַּם לר"י דְּכַתִּיב הַמְּלֵאָה וְשִׁיעוּר הַמְּלֵאָה הִיָּנוּ
בַּהֲבָאת שְׁלִישׁ וְקוֹדֵם הַבָּאת שְׁלִישׁ כָּל שְׁנִזְרַע בַּהִיתָר לֹא נאָסר אַע"פ שֶׁהוֹסִיפוּ ר' וְהָא
דְּמְבֹאָר בִּירוּשְׁלַמִי פ"ה דְּאַף הַקָּשׁ שֶׁל תַּבּוּאָה פֶּרֶם נאָסר ואַע"פ שֶׁלֹּא הִי בּוֹ דָּגוּן מֵעוֹלָם
הִיָּנוּ בְּזֵרֹעַ בְּאִיסוּר וּלפ"ז אֵין הַפֶּרֶשׁ בֵּין הַתַּבּוּאָה לְעֲנָבִים דְּכָל מִין שְׁנִזְרַע בְּאִיסוּר
נאָסר תִּיכָף בַּהִשְׁרָשָׁה וְהָא דְּתַנִּיָּא בַּתּוֹסֶפֶת דְּגִפְנִים שֶׁהִשְׂרִישׁוּ אֵינָם מִתְקַדְּשִׁים קוֹדֵם
שֶׁהִגִּיעוּ לְשִׁיעוּר פּוֹל הַלֶּבֶן הִיָּנוּ בְּנִטְעוּ בַּהִיתָר, וְקָשָׁה ע"ז קִצָּת דֹּא"כ הָא דְּאָמַר
בִּירוּשְׁלַמִי פ"ז דְּמֵאֵן דְּתַנִּי הַתַּבּוּאָה מִשְׁתַּשְׁלִישׁ מִסְּעִי לִי לר"א דס"ל דְּהַתַּבּוּאָה ג"כ לֹא
נאָסְרָה אַלֵּא מִשְׁתַּשְׁלִישׁ דְּלֹא כר"י דס"ל דְּמִשְׁעַת הַשְּׂרִישָׁה נאָסְרָה וּמֵאִי רֵאִי אֵימָא הָא
דְּקַתְנִי תַבּוּאָה מִשְׁתַּשְׁלִישׁ הִיָּנוּ דּוּמִיָּא דַּעֲנָבִים מִשְׁהִבִּיאוּ כְּפוֹל הַלֶּבֶן דְּהוּא לִפ"ד הַר"ש
דְּוִוְקָא כְּשִׁנְזָרַע בַּהִיתָר אֵימָא דְּהַתַּבּוּאָה מִשְׁתַּשְׁלִישׁ ג"כ בְּנִזְרַע בַּהִיתָר דְּגַם ר"י לֹא פֿליג
אַלֵּא בְּנִזְרַע בְּאִיסוּר: אָמְנָם לְרַבֵּינוּ שִׁיטָה אַחֲרַת דְּנִרְאָה דס"ל דְּגַם בְּזֵרֹעַ מִין אֶחָד בְּאִיסוּר
שֶׁהַתַּבּוּאָה נִזְרָע בְּאִיסוּר לֹא נאָסר ור"י ור"א לֹא פֿליג אַלֵּא בַּהוֹסִיפוּ אַבְּל בַּהִשְׁרָשָׁה
לְחוּד לֹא פֿליג דַּע"כ לֹא אָמְרִינוּ דְּבִזְרֹעַ וּבָא.

נאָסר בַּהִשְׁרָשָׁה אַלֵּא כְּשִׁנְזָרַעוּ שְׁנִיָּהֶם בְּאִיסוּר אַבְּל כְּשִׁנְזָרַע אֶחָד בַּהִיתָר לֹא נאָסר
בַּהִשְׁרָשָׁה לְבַד וְהִיָּנוּ הָא דְּתַנִּיָּא בַּתּוֹסֶפֶת דְּמִקְדָּשִׁין גִּפְנִים שֶׁהִשְׂרִישׁוּ אוֹ דר"א ור"י
פֿליגִי כְּשֶׁהִגִּיעוּ עֲנָבִים כְּפוֹל הַלֶּבֶן וּמ"מ נ"ל בְּרוּר דְּגַם רַבֵּינוּ מוֹדָה דְּכְשִׁנְזָרְשׁוּ וְהוֹסִיפוּ
דְּמִתְקַדְּשֵׁת הַתַּבּוּאָה וְלֹא עוֹד אַלֵּא דְּגַם אֵם נִזְרָעוּ שְׁנִיָּהֶם בַּהִיתָר וְאַח"כּ הוֹסִיפוּ נאָסְרוּ
הַזְּרָעִים בַּתּוֹסֶפֶת אֶחָד מֵר' וְהַגִּפְנִים מוֹתָרִים בְּשֵׁלֵּא הַשְּׂרִישׁוּ וְגַם אֵם נִזְרָעוּ שְׁנִיָּהֶם
בְּאִיסוּר הַגִּפְנִים לֹא נאָסְרוּ כְּשֵׁלֵּא הִגִּיעוּ לְפוֹל הַלֶּבֶן וּמִדְּקָדוּק דְּבָרֵי רַבֵּינוּ בְּהִי"ג יֵשׁ
לְלַמּוֹד כֵּן לְפִי שְׁכַתְּבִי שֶׁם דְּמִדְּכַתִּיב תַּבּוּאָת הַפֶּרֶם לְמַדְּנוּ שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ בְּפָחוֹת מְפוֹל
הַלֶּבֶן דְּלֹא מִקְרֵי תַבּוּאָה לֹא נִתְקַדְּשׁ הָרִי דְּפֶסֶק וְאָמַר דְּכָל פָּחוֹת מְפוֹל הַלֶּבֶן לֹא מִקְרֵי
תַּבּוּאָת הַפֶּרֶם וְלֹא נאָסר נִמְצָא דְּרַבֵּינוּ חוֹלֵק עַל הַר"ש בַּג' דְּבָרִים: א) לְדַעַת הַר"ש
בְּזוֹרַע יֶרֶק אוֹ תַבּוּאָה בְּפֶרֶם נאָסר תִּיכָף וְנִתְקַדְּשׁ וְרַבֵּינוּ ס"ל דְּקוֹדֵם שֶׁהִגִּיעַ לְפוֹל הַלֶּבֶן
גַּם הַתַּבּוּאָה לֹא נִתְקַדְּשָׁה אָמְנָם בַּהוֹסִיפָה מֵאַתְיָם נִרְאָה דְּגַם לְרַבֵּינוּ נאָסר וּכְמוֹש"כ מְהָא
דְּתוֹסֶפֶת הֵן אָמַת שְׁגַם בְּזֵרֹעַ שְׁנִיָּהֶם בְּאִיסוּר לֹא רֵאִיתִי לְרַבֵּינוּ שִׁיבִיא לְאַסוּר הַתַּבּוּאָה
מִשְׁתַּשְׁרִישׁ: ב) הַזּוֹרַע גִּפְנוּ בְּאִיסוּר לְדַעַת הַר"ש נאָסר בֵּין שְׁנִזְרַע חֲרָצָן אוֹ יְחוּר וּלְרַבֵּינוּ
לֹא נאָסר: ג) בְּנִזְרַע שְׁנִיָּהֶם בַּהִיתָר וְאַח"כּ נִפְרָצָה הַמְּחִיצָה לר"ש כָּל הֵיכָא שֶׁלֹּא הִבִּיאוּ
שְׁלִישׁ אַע"פ שֶׁהוֹסִיפָה הַתַּבּוּאָה ר' שְׂרִי וּלְרַבֵּינוּ נִרְאָה דְּאִיסוּר דְּבַתַּבּוּאָה לֹא.

הַקְפִּידָה בַּהִגִּיעַ לְכָלֵּל גִּידוֹל מִדְּאִיסוּר גַּם בְּזֵרֹעַ וְהָא דְּכַתִּיב הַמְּלֵאָה הִיָּנוּ מֵהַ שְׁנַתְּמֵלֵאָה
מִדְּאוּרִיָּתָא בְּמַחְצָה עַל מַחְצָה וּמִדְּרַבְּנָן בַּהוֹסִיפָה מֵאַתְיָם: וְהִנֵּה נִרְאָה לְהוֹכִיחַ כְּדַעַת רַבֵּינוּ
מְהָא דַּעְצִיץ נְקוּב שֶׁהִעֲבִירוּ בְּכֶרֶם דְּאֵם הוֹסִיף ר' אִיסוּר וְהִיָּנוּ הַעְצִיץ הִיָּרְקוֹת שְׁבוּ

ובתוספתא תניא בהניחו תחת הגפן ועמש"כ בהכ"ג דלא נחשב כמחנך לשרקע במעביר
באור עד שיניחנו בשרקע וכן מבואר בדברי רבנו בפ"ח מה' שבת.

בהי' לו עצים נקוב מונח על גבי יתדות והניחו ע"ג קרקע חייב משום זורע והשתא לפ"ד
הר"ש דבזורע נאסר בהשרשה גם בלא הוסיף ר' א"כ תקשה בעצמין נקוב ל"ל הוסיף
ר' הא גם בלא הוסיף נאסר דהא נחשב עתה כזורע ובזה א"צ שום השרשה הגע בעצמה
הרי שתלש גוש עפר עם זרעים דלדעת רבינו לא נחשב עוד כמחנך אמנם אם תחבו
אח"כ בקרקע מקרי תיכף השרשה וזריעה פאחד א"כ אם נאמר דבהשרשה לבד נאסר
ל"ל הוסיף ר' מיהו הא ל"ק גם לדעת רבינו דס"ל דאינו מקדש מ"מ הא מטעם קנס
נאסר כמוש"כ בהי"ד די"ל דכיון דלא אסור מדינא רק מטעם קנס לא גזרו בעצמין נקוב
אמנם אי נימא דמדינא אסור כש"כ לפי הבנת הכ"מ דלדעת רבינו נאסר בהנאה מד"ת
גם בלי מפורת יד א"כ תקשה האי תוספתא ומזה נראה בדברי רבנו אמנם כ"ז לדעת
רבינו דס"ל דעצמין נקוב המונח ע"ג יתדות הו"ל כתלוש אבל לדעת התוס' בשבת פא:
דדינו כמחנך אין פאן ראי': ודע שאע"פ שהראב"ד ז"ל בהשגות לא נחלק על רבינו
בהי"ד וס"ל דגם בהנאה מותר מ"מ לפי מה שהביא הריטב"א בעירובין דף כ"ה בשמו
נראה מבואר דס"ל כר"ש דתבואה שזרעה והושרשה מתקדשת דאחא דאמרינו שם
בחצר קטנה וגדולה דגפנים בקטנה מותר לזרוע בגדולה והקשו קמאי פינו דדירי גדולה
בקטנה לתסרי זרעי הגדולה את גפני הקטנה ותירץ הראב"ד דכיון שזרעה הגדולה בהיתר
שהרי אין דירי קטנה בגדולה וגם הגפנים נטעו בהיתר קיי"ל בפ"ז דכלאים פרוח
שסיערו דאין התבואה נאסרה אלא משתשלה והענבים משגיגעו לפול הלכן וכשיגיעו
הגפנים לפול הלכן מחויב לעקור הזרעים הנה מבואר מדבריו דגם קודם שהגיעו ענבים
לפול הלכן אם זרע והשרישו נתקדשו וצ"ע דכאן בהשגות מיכל עוד יותר מרבינו וס"ל
דגם מצד קנס לא נאסר וצ"ע: הט"ו ולקט הזרע קודם שישריש מותר בהנאה, והראב"ד
הגיה דגם באכילה מותר ובכ"מ כתב שאין לזה הכרח וזה מן התימא דכיון דתנו דקודם
שנשרש לא נאסר מאין הרגלים לגזור ולאסור באכילה ומצאתי להריטב"א בחי'
לעירובין דף.

אחא דתנו הטומן לפת וצנן תחת הגפן אם היו מקצת עליו מגולין א"ח לא משום שבת.
ולא משום פלאים דאירי בלא השריש והוסיפו מאתיים וקמ"ל דכיון דטמן אגודה לא
מיתסר מזה משמע דדוקא בשתלן שלא פדרה נטיעה אבל אם הי' פדרה נטיעה וזריעה
אע"פ שלא השריש אסור בתוספת ר' ולפ"ז אפ"ל גם שרבינו לא החמיר באכילה אלא
בהוסיף ר' ועיין תוס' שבת נ': בד"ה הטומן מיהו ראי' גמורה ליפא פמוכן גם מהא דפריי'
בירושלמי פלאים על מתניתין דטומן לפת למ"ל תחת הגפן לכאורה לא משמע הכי ע"ש
ודו"ק: הי"ז ואם מצאן שנעשו אביב נפץ אותן.

מדברי רבינו נראה דרק הירק אסור לא הגפנים דמדינא לא מקרי מקיים ירק דלא ידע
שתקלט ולא קנסו רק הירק אבל כשראה שנקלט וקיימו נאסרו גם הגפנים כשהגיעו
לפול הלכן ועמש"כ התויו"ט על משנה זו: הכ"ג ואם הניחה תחת הגפן ונשתקה בארץ
עד שהוסיף מאתיים אסור משמע דעל הזרעים שבעצמין קאי ודברי התויו"ט סופ"ז
דשביעית שהבין שעל הגפנים קאי וזרעים שבעצמין נאסרו תיכף הם תמוהין: ועיין

בירושלמי סופ"ז דכלאים דאיפלגו שמואל ור"י דשמואל ס"ל במעביר תחת כל גפן ור"י ס"ל במעביר באויר פרום ועיקר הפי' דס"ל לשמואל דווקא במעביר ומניחה תחת כל גפן ואע"פ שתוספת מאתיים הי' בצירוף פל הגפנים אבל במעביר לא נתקדש ור"י ס"ל דאפי' במעביר באויר מתקדש העציץ ותל' האי פלוגתא אי עציץ המנוח ע"ג יתידות אי נחשב בתלוש או במחנך דלשמואל נחשב בתלוש ולהכי אינו מקדש באויר ור"י ס"ל דנחשב במחנך ורבינו פסק בשמואל אע"ג דשמואל ור"י הלכה כר"י כמבואר עירובין י"ז ש"ה שהתוספתא מסייע לי' לשמואל דתניא בהדיא התם בסופ"ד עד שנייחו ותודבשבת פא: מבואר דעציץ נקוב המנוח ע"ג יתידות והניחו ע"ג קרקע דחייב קרבן משום זורע ואע"פ ששי' רש"י ותוס' שם דהאי חייב מ"מ במזיד דמדאורייתא ל"ה זורע דנחשב במחנך מ"מ דעת רבינו אינו כן כמבואר בדבריו בפ"ח מה' שבת ועמש"כ שם לכן פסק רבינו בשמואל: גרסינו בירושלמי פאן העביר ה' עציצי נקובין תחת גפן פלוגתא דר"א ור"י ובס' פ"מ נדחק מאד בפירושו והנכון, מה שפירש הגאון מוהר"א בשנות אליהו דבעי בהעביר ה' עציצי נקובין בזא"ז וכ"א לא הוסיף מאתיים אבל הגפן הוסיף מאתיים ע"י כל החמש עציצין וע"ז אמר פלוגתא דר"א ור"י דר"א ס"ל ק"ו מה האוסר דהמה הזרעים אינו נאסרין שהרי לא הוסיפו לכן גם הגפן לא נאסרו אע"פ שהוסיפו ולר"י נאסרו אמנם לכאורה לא יתכן למש"כ דלדעת רבינו דקיי"ל דעציץ המנוח ע"ג יתידות דדינו בתלוש ומה שהניחו תחת הגפן הר"ז פנורע מקדש א"כ ממנ"פ אם הגיעו הענבים כפול הלכן אין צריף תוספת ר' כמושכ"ל בהט"ו ואם לא הגיעו לפול הלכן גם בהוסיפו ר' לא נאסר ונראה דאיבע' אליבא דר"י דס"ל דאויר הפרם ג"כ אוסר כמוש"כ לעיל דס"ל דגם במנוח ע"ג יתידות דינו כמחנך א"כ אין זה פזריעה חדשה ולא נאסרו הזרעים אא"כ הוסיפו מאתיים: הכ"ד בצל שנעקר, ד"ז איבע' דלא איפשטא בנדרים דף נ"ז א"כ נראה דספיקו ככל ספק חייב קרקע מותר בחו"ל ומן התימא על הטור ביו"ד ה' ערלה שהביאו לחומרא ונראה מדבריו דגם בחו"ל נוהג ד"ז ולא ידעתי למה גם לא ידעתי אי ערלת וכלאי חו"ל צריכין ביטול ר' די"ל דכיון דקילי משאר איסורין דספיקו שרי לא חמירי משאר איסורים דסגי בס' איברא דמדברי הסמ"ג בה' ערלה דגם בערלת חו"ל צריף ר' וכבר הארכתי בזה בחי' ליו"ד סי' צ"ח: פ"ו ה"ב בד"א בזורע תוף הפרם הר"א ז"ל השיג על זה וכתב הכ"מ דברי רבינו מתבארים במשנה פ"ד דכלאים ובאמת כי בירושלמי פ"ד, דאינו מקדש רק ששה גפנים שנגד הירק אלא שיש לומר פיון דסתמא דמילתא רחוקים הגפנים זה מזה ד"א פדלקמן פ"ז לכן אם הזרעים הם חוץ לגפנים ונגד הגפנים ממש יש הפרש אח"כ ד' אמות אינם אוסרין אמנם הא קשה פיון דמקדשין גם מה שחוץ לזרעים ואינם פנגד הזרעים משו' ד"א א"כ מנ"ל דגם הגפנים אינם מקדשים הזרעים חוץ ד"א כגון אם הגפנים אורכן נגד הזרעים עשר אמות. והזרעים אורכן עשרים אמות וקדשו עשרה נגד הגפנים וגם ד"א לכאן וכאן כמו שהזרעים אוסרין את הגפנים והנ"ל דרבינו למד זה מהא דפסקי עריס דלקמן פ"ח ה"ה דס"ל לרבינו דאם יש ח' אמות ועוד מותר לזרוע בתוף הח' אמות רק שפניית ו' טפחים כדי גפן יחידי אלמא דלא נאסרו ד"א של פרם אלא נגד הגפנים אבל לא מה שחוץ ועוד דהא לדעת רבינו הזורע בעריס מקדש ד"א ודינו ממש פנוטע בכרם א"כ בזורע במותר פסקי עריס אמאי לא נאסר תוף ד"א לעריס וע"כ שאינו מקדש רק נגדו ממש מ"מ אין

זה ראי' שְהָרִי לְדַעַת רַבֵּינוּ הַגְּפָנִים נְאָסְרוּ גַם מֵה שְׁאִינוּ נֶגֶד הַזְּרָעִים וּבְזוֹרֵעַ בְּמוֹתֵר פְּסָקֵי עָרִיס לֹא נְאָסְרוּ וְעַכְצָ"ל דְּדוֹנוּקָא בְּנִזְרַע נֶגֶד הַגְּפָנִים נִמְשָׁף הָאִיסוּר גַּם חוּץ לַגְּפָנִים כֹּל שֶׁהוּא בְּתוֹף ד"א א"כ כְּמוֹ כֵּן בְּזְרָעִים וּלפ"ז צ"ע מנ"ל לרבינו ז"ל להחמיר בגפנים יותר שְׁאִסְרוּ חוּץ מִמְשָׁף הַזְּרַע כֹּל שֶׁעוֹמֵד בְּתוֹף ד"א וְלִהְתִּיר אֶת הַזְּרָעִים: גַּם יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בַּה"ג פֶּתַח דְּמִקְדָּשׁ כֹּל הַזְּרַע בְּאוֹרֶה כֹּל הַשְּׂוֹרָה ד"א שְׁמַחְשָׁבִין מְעִיקְרֵי הַגְּפָנִים: ה"ד יְלִדָה פְּחוּתָה מְטַפַּח אֵינוּ מְקַדְּשֵׁת אֶת הַזְּרָעִים, נִרְאֶה דִּהְפָּנוּנָה דְּאֵינוּ מְקַדְּשֵׁת כְּדִין פְּרָם דְּמִקְדָּשׁ בְּנִזְרַע בְּתוֹף ד"א בְּיִלְדָה פְּחוּתָה מְטַפַּח אֵינוּ כֵּן אֲבָל צְרִיף עכ"פ לְהַרְחִיק ו"ט דְּלֹא גָרַע מִגֶּפֶן יְחִידִית וְרַש"י בְּסוּטָה שֶׁם הִקְשָׁה מ"ט הָא אִסוּר מִדְּאוּרֵינְיָא וְתִירֵץ דְּאִינְרֵי בְּשָׂאָר זְרָעִים דְּמִנְבוּס וְלוֹף אֲסֵרָה תוֹרָה וּכ"כ הַכ"מ שְׁאִינוּ נִרְאֶה כֵּן מִדַּבְרֵי רַבֵּינוּ אֲמַנְם לַפְּמַש"כ דַּע"כ"פ דִּין גֶּפֶן יְחִידִית נוֹתֵנִין לוֹ בְּפִשְׁטוּת נִיחָא וְדַבְרֵי הַכ"מ לֹא הִבְנִיתִי עִמָּש"כ בְּסוּפ"ד דְּכִלְאִים: ה"ב וְאִם נִמְשָׁכוּ הַשְּׂרִיגִין, ע"י תויו"ט פ"י מ"ג וד' וּלְפַעַנ"ד בֵּין בְּדִינָא דְהִקָּא דְהִדְלָה עַל אֵילָן מְאָכֵל בֵּין בְּדִין הַסְּמוּף בְּהִדְלָה עַל אֲפִיפִירוֹת אוֹ עַל אֵילָן סָרְק אַע"פ שְׁעָלוּ הַשְּׂרִיגִין כֹּל שְׁלֵא יָדַע לֹא נְאָסְרוּ וּכְדִלְעִיל פ"ה בְּרוּאָה יָרַק בְּפָרֶם וְאִם רָאָה וְלֹא הִתְזִיר בְּשִׁנְיָהֶם אִסוּר אֲמַנְם הִתְפָּרַשׁ בֵּין אֵילָן מְאָכֵל לְסָרְק דְּבַמְאָכֵל כְּשֶׁרוּאָה מִתְזִיר הַשְּׂרִיגִין וּמְקַיְיֵן לְכַתְחִילָה אֲבָל בְּאֵילָן סָרְק דְּלְכַתְחִילָה אִסוּר לְזָרוּעַ אֲלֵא דָאִם זָרַע מוֹתֵר כְּשֶׁנִּמְשָׁכוּ הַשְּׂרִיגִין צְרִיף לְעַקוֹר וְאֵינוּ דֵי בְּהַחֲזַרְתָּ הַשְּׂרִיגִין דְּכִינוּן שְׁצָרִיף לְהַחֲזִיר הַר"ז כְּזוֹרֵעַ מְקַדָּשׁ לְכֵן צְרִיף לְעַקוֹר וּמוֹתֵר מֵה שְׁנַעְעָר וְאִם לֹא נַעְעָר לֹא נְאָסֵר בְּהִנְאָה כַּנ"ל: פ"ו ה"ד אֲבָל אִם זָרַע חוּצָה לָהּ מְרַחֵק מְשׂוֹרָה הַחִיצוֹנָה ד"א הַר"א בְּהַשְּׁגוֹת תַּמָּה ע"ז פִּינוּן דְּתוֹכוֹ מוֹתֵר לְזָרוּעַ בְּהַרְחַקָת ו"ט כְּדִין גֶּפֶן יְחִידִית כַּש"כ חוּצָה לוֹ וּבְתוּיו"ט סוּפ"ד דְּכִלְאִים הִבִּיא רַאִי' לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ מֵהָא דִּירוּשְׁלָמִי דְּאֲמַרִּינוּ דְּהַחֲמִירוּ חוּצָה לָהּ מִתּוֹכָהּ דְּתוֹכָהּ ח' וְחוּצָה לָהּ ט"ז אִמָּה וְאִם בָּאֵנוּ לְלַמּוֹד מִזֶּה הִי' נִרְאֶה דְּרַק לְכַתְחִילָה אֲבָל אֵינוּ מְקַדָּשׁ אִם זָרַע חוּצָה לָהּ וּבִינְיָהֶם הִי' ח' אֲמוֹת שָׁפֵן אֲמָרוּ שֶׁם בִּירוּשְׁלָמִי עַל מִמְרָא דַּר"ז תּוֹכָהּ ח' וְחוּצָה לָהּ ט"ז כְּלוּמַר דְּתוֹכוֹ מוֹתֵר לְזָרוּעַ כְּשֶׁהוּא נְטוּעַ עַל ח' וְחוּצָה לָהּ אֵינוּ מוֹתֵר עַד שְׁיִהְיֶה ט"ז וע"ז קְאָמַר ר"א מְשַׁמְנָה וְעַד ח' אִסוּר וּמְקַדָּשׁ מִח' וְעַד ט"ז אוֹסֵר וְאֵינוּ מְקַדָּשׁ וְהֵינּוּ דַּע"ג דְּלְכַתְחִילָה אִסוּר מ"מ אֵינוּ מְקַדָּשׁ דְּאֵינוּ אוֹסֵר בְּדִיעֵבַד כְּדֹא שְׁפָחוּ בְּמוֹתֵר חֲרָבִין פְּרָם וּמְחוּל פְּרָם דְּאִסוּר לְכַתְחִילָה וְאֵינוּ מְקַדָּשׁ וּכ"ז לְדַעַת רַבֵּינוּ אֲבָל דַּעַת הָרַבָּב"ד דְּבַג' שׁוֹרוֹת דְּהוּא פְּרָם גְּדוּל שְׁעִירוֹ עַד ט"ז וְכַדְפִּסְקִינוּן בַּב"ב דָּף כ"ג דְּמַד' עַד ט"ז: אֲמַנְם רְאִיוֹת רַבֵּינוּ הוּא מִירוּשְׁלָמִי כְּמוֹש"כ הַכ' דְּאִיפְסָקָא ה' כַּר"מ וְר"ש אֲמַנְם שֶׁם אֵיפְלִגוּ אֲמוֹרָאֵי דַּר"י ס"ל דְּדוֹנוּקָא לְעַנְיָן שְׁלֵא יֵאָסְרוּ הַזְּרָעִים לֹא נְאָסְרוּ מְשַׁמְנָה אֲבָל לְכַתְחִילָה הוּא ט"ז וְדֵינוּ פְּקַרְחַת הַפְּרָם דְּאוֹסֵר וְאֵינוּ מְקַדָּשׁ וְאִיפָא מ"ד דְּגַם לְכַתְחִילָה ה' כַּר"מ וְר"ש וְאֲמַרִּינוּ שֶׁם דַּר"ח בַּר אֲשִׁי אָמַר מְשַׁמְנִי דַּרְבִּי ה' כַּר"מ וְר"ש וּבְעֵי אֵי לְכַתְחִילָה אוֹ בְּדִיעֵבַד וְקְאָמַר תַּמָּן דְּמָמָה דְּאָמַר רַב דְּמִשַׁח לִי ר"ח בַּר אֲשִׁי ח' אֲמוֹת אֲלָמָא דְּמוֹתֵר לְכַתְחִילָה לְזָרוּעַ וּלְפַעַנ"ד לְפִי מֵה דְּמַסִּיק אַח"כ שֶׁם דְּהִלְכָה כְּהַמְיָקֵל בַּחוּ"ל א"כ ר"ח בַּר אֲשִׁי הִי' בַּחוּ"ל כְּמַבְנֵאָר בְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת בְּש"ס בְּבַלִי א"כ.

מְמִילָא יֵשׁ לְהַשְׁוֹת הַבְּבַלִי וִירוּשְׁלָמִי וְה' כַּר' יוֹנָה דְּמַח' אֲמוֹת וְעַד ט"ז אוֹסֵר וְאֵינוּ מְקַדָּשׁ וְהֵינּוּ מְמַשׁ מִימְרָא דַּר"ז וְלֹא נִצְטָרְף לִזְמַר דְּחִמּוּר חוּצָה לָהּ מִתּוֹכוֹ: וּמ"מ לִישָׁב קו' הָרַבָּב"ד לָמָּה מוֹתֵר לְזָרוּעַ בְּתוֹכָהּ וְחוּצָה לָהּ אִסוּר אַפ"ל דְּכִינוּן דְּרוּב כְּרָמִים אֵינּוּ נְטוּעִין

ביותר מח' אמה כְּשֶׁזָרַע בְּתוֹכוֹ בְּיִטְלוֹ הַזְּרָעִים תּוֹרַת הַפָּרֶם בְּהַאי דְּעִירוּבֵינּוּ דָּף כ"ג קַרְפָּף יוֹתֵר מִסְּאֲתִיּוֹם זָרַע רְבֹבוּ בְּיִטְלֵי תּוֹרַת דִּירָה וְאֵע"ג דְּהֵתָם צָרִיף שְׁיִהְיֵי זָרוּעַ רְבֹבוּ מ"מ כְּלֵאִים לֹא נֶאֱסָר רַק מִשּׁוּם מ"ע עֵי לְעֵיל פ"ב כָּל שְׁיִזְרַע הַר"ז כְּמִבְטֵל תּוֹרַת הַפָּרֶם מִשָּׂא"כ כְּשֶׁזָּזְרַע חוּצָה לוֹ וְלֹא נִתְבַּטֵּל תּוֹרַת הַפָּרֶם וּלפ"ז קְרוּבֵהֶדְבָּר שָׂאֵם זָרַע רְבֹבוּ גַם לְרַבֵּינוּ רִשָּׁאֵי לְזָרְעַת חוּצָה לוֹ וצ"ע: ה"ז הַנּוֹטֵעַ שְׁתֵּימִם נֶגֶד שְׁתֵּימִם, הִנֵּה שְׁיַעוּר הַרְחֵק אֵילָנוֹת הוּא ח' אַמּוֹת וְאֵם הַגֶּפֶן חֲמִישִׁי רְחוּק עַד ח' אַמּוֹת נִידֵן הַכֹּל כְּכֶרֶם וְצָרִיף לְהַרְחִיק מִהַחֲמִישִׁית ד' אַמּוֹת אֲמָנָם בְּכֶרֶם גְּדוֹל שֶׁהוּא ג' כְּנֶגֶד ג' אִם יֵשׁ עוֹד גֶּפֶן עֲשִׂירִית הַיִּנְצָא חוּץ לְהַשְׁוֵיָה א"צ לְהַרְחִיק רַק ו"ט כְּמוֹ גֶּפֶן יַחֲדִידִית וְהָכִי אֲמָרִינוּ בִּירוּשְׁלָמִי הֵכָא דְכֶרֶם גְּדוֹל אֵין לוֹ זָנָב: הִיא פָּרֶם שֶׁחָרַב וְנִשְׁמַר שְׁלֵם מְכַל סְבִיבֵיּוֹ מִשְׁמַע דְּבַעֲיָנוּ שְׁיַשְׂאָר פָּרֶם מְכַל צְדָדִים וְתִימָא דְבִהֶדְיָא מוֹכַח בִּירוּשְׁלָמִי דְגַם אִם נִשְׂאָר שְׁיַעוּר פָּרֶם מִב' צְדָדִים גַּם שֶׁהוּא מְפֹלֵשׁ מְקָרִי קִרְחַת הַפָּרֶם דְּבפ"ד ה"א עַל הָא דְתַנּוּן דְּר"י פְּלִיג עַל מַחּוּל הַפָּרֶם דְּאֵין זֶה מַחּוּל וְאֵינְהוּ מַחּוּל כָּל שֶׁהוּא בֵּין ב' פְּרָמִים וּפְרִיף ע"ז א"כ הוּא קִרְחַת הַפָּרֶם וְהָרִי אֵין מְסוּבָּב מְכַל סְבִיבֵיּוֹ וְע"כ דְּגַם בְּמִפְּנֵי שְׁיִהְיֵי כְּשֶׁהִיא בֵּין שְׁנֵי צְדָדֵי הַפְּרָמִים מְקָרִי קִרְחַת הַפָּרֶם: וְדַע דְּשֵׁם מִשְׁמַע דְּצָרִיף שְׁיִהְיֵי הַגֶּפֶנִים כְּסִידְרוֹן הַצַּד שְׁנִשְׂאָר בְּמַעְרַב מְסוּדָר בְּצַד הַנִּשְׂאָר בְּמִזְרַח וְאִם אֵינּוּ כֵן אֵין זֶה קִרְחַת לְר"י וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן לְרַבֵּנוּ דְּפְלִיגֵי בְּהָא: תוּ גְּרַסִּינוּ הֵתָם בְּסוּף ה"א דְּאֵיפְלִגֵי אֲמוּרָאֵי בְּמַחּוּל הַפָּרֶם דְּצָרִיף שְׁיִהְיֵי י"ב אַמּוֹת דְּלֵר"ל כָּל שְׁיֵישׁ י"ב אַמּוֹת עַל י"ב אַמּוֹת א"צ שְׁיִהְיֵי כָּל מִשְׁפָּה הַגֶּפֶנִים רַחֲב י"ב אַמּוֹת וּלְחַזְקָהּ א"צ שְׁיִהְיֵי מִשְׁפָּה י"ב אַמּוֹת עַל י"ב אַמּוֹת אֲלֵא שְׁמִיזָר וְהוּלָהּ כְּעֵין דְּמִבְּנָאָר לְעֵיל כ"ד ה"ו וְתִימָא עַל רַבֵּינוּ שְׁלֵא בִּיאָר זֶה: ה"ט ו' גְּדָר הַמְּבַדִּיל בְּעִירוּבֵינּוּ דָּף י"א מְבִנָּאָר דְּצוּה"פ מְהַנִּי בְּכֵלָאִים וְעַד עֲשָׂר א"צ לְעֵשׂוֹת ע"ג נֶאֱפִי מִן הַצַּד מְהַנִּי וּבִיּוֹתֵר מַעְשָׂר צָרִיף לְעֵשׂוֹתוֹ ע"ג וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ עַל רַבֵּינוּ שְׁלֵא בִּיאָר כ"ז: הִיא אִם הָיוּ גֶפֶנִים בְּקִטְנָה מִוֹתֵר לְזָרוּעַ אֵת הַגְּדוּלָה, וּמִקְשֵׁי הָכִי אֲמָאֵי פִּינוּ דְּדִירוּרֵי גְדוּלָה בְּקִטְנָה נְהִי דְּהַזְּרָעִים לֹא נֶאֱסָרוּ דְּהַגְּדוּלָה נִחְשָׁבֶת כְּמִבְּדֻלַת מ"מ פִּינוּ דְּדִירוּרֵי גְדוּלָה בְּקִטְנָה יֶאֱסָרוּ הַזְּרָעִים אֵת הַגֶּפֶנִים וְתִמְרֵץ רִש"י בְּעִירוּבֵינּוּ צ"ב דְּכִינוּן דְּאֵין הַזְּרָעִים נֶאֱסָרִים גַּם הַגֶּפֶנִים מִוֹתֵרִים וְכֵה"ג ס"ל לְר"א בְּמִנְחוֹת דָּף ט"ו מִיְהוּ אֲנִן לֹא קִי"ל כֵּן אֲלֵא כְּר"י דְּפְלִיג בִּירוּשְׁלָמִי עַל ר"ל וְכ"נ מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ לְעֵיל וְע"ש בְּתוֹס' מַה שְׁתִּמְרָצוּ וְעִי רִיטְב"א שֵׁם מַה שְׁתִּמְרָץ בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּמִיָּרִי דְּלֹא הִגִּיעוּ הָעֲנָבִים כְּפּוֹל הַלָּבָן וְאֵין הָעֲנָבִים מִתְקַדְּשִׁים עַד שְׁיִגִיעוּ לְשִׁיעוּר הַזֶּה אֲמָנָם בְּרִישָׁא דְּגֶפֶנִים בְּגְדוּלָה וְזָרְעִים בְּקִטְנָה פִּינוּ דְּהַזְּרִיעָה הִתְהָ בְּאִיסוּר נֶאֱסָרוּ בְּהַשְׂרָשָׁה כְּדִקְי"ל בְּזָרוּעַ מַעֲיָקָרוּ אֲבָל בְּסִיפָא דְּהַזְּרִיעָה הִי בְּהִתֵּר דְּהָא אֵין הַגֶּפֶנִים שְׁהֵן בְּקִטְנָה אוֹסְרִים עַל הַגְּדוּלָה רַק שְׁהַזְּרָעִים יֶאֱסָרוּ אֵת הַגֶּפֶנִים שְׁכַבְרָה הִיוּ נְטוּעִים בְּהִתֵּר פִּינוּ שְׁלֵא הִגִּיעוּ לְכּפּוֹל הַלָּבָן אֵינָם נֶאֱסָרִים ע"ש אֲמָנָם לְדַעַת רַבֵּינוּ דְּכַתֵּב בְּפ"ה הִיא דְּעֲנָבִים שְׁלֵא הִגִּיעוּ לְכּפּוֹל הַלָּבָן אֵינָם אוֹסְרִין אִפִּי אֵת הַזְּרָעִים שְׁנִזְרָעוּ בְּאִיסוּר בְּהַשְׂרָשָׁה לֹא יִתְכּוֹן תִּירוּץ זֶה דֹּא"כ כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעוּ בְּרִישָׁא אֲמָאֵי יִהְיוּ נֶאֱסָרִין הַזְּרָעִים דְּמִשְׁמַע דְּלכ"ע אֲסוּר אֲמָנָם לְמַש"כ שֵׁם דָּאֵם הוֹסִיפוּ.

מֵאֲתִיּוֹם גַּם לְדַעַת רַבֵּינוּ נֶאֱסָרִים בְּלֹא הִגִּיעוּ נִחָא וְעַמ"ש בְּפ"ה הִיא דְּוִדו"ק: פ"ט ה"ה הַשּׁוֹר הֶבֶר בְּמִשְׁנָה דְּכֵלָאִים פָּרַק ח' מִשְׁנָה ד' דְּשׁוֹר הֶבֶר מִין בְּהֵמָה וְדַעַת הַתּוּי"ט שֵׁם דְּמ"מ לֹא מְקָרִי מִינוּ דְּשׁוֹר לְעֲנִין הַרְבֵּעָה אֲלֵא דְּהוּא מִין בְּהֵמָה וּנְפ"מ לְעֲנִין חֲלָבוֹ וְכַבְרָה הַשִּׁיגוּ הַשְּׁ"ף וְשָׂאָר אַחֲרוּנִים מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ כָּאֵן דְּמִבְּנָאָר דְּהוּא מִין שׁוֹר גַּם בִּירוּשְׁלָמִי

מבואר להדיא שהוא מין אחד עם שור הפייתי ומותר להרביעו גם בתוספתא מבואר
דרשאי להקריבו ע"ג מזבח וע"כ שהוא ממין שור לרבנן אמנם לפענ"ד גברא רבא אמר
מילתא וכו' דהא מבואר בירושלמי סופ"ח דכלאים דאילו דמתרגמינן ותורבאלא על תאו
היינו כר"י דס"ל דהוא מין חי הרי דס"ל לירושלמי דרבנן דר"י ל"ל דתאו הנאמר בפ'
רעה הוא תורבאלא שהוא שור הבר ובש"ס דילן בןולין דף פ' אמרינן דבין לרבנן ובין
לר"י מודי דתאו דקרא היינו תורבאלא אלא דבהא פליגו דר"י ס"ל פיון דכתיב ביהדי'
בקרא חי הוא מין חי ורבנן ס"ל פיון דמתרגמינן תאו תורבאלא הוא מין שור והנה לפי
ש"ס דילן נראה דנהי דקיי"ל לרבנן דהוא מין בהמה מ"מ נראה דפסול להקרבה דהא
אמרינן בפסחים ובסנפה גבי אזור דכל שנשפתנה שמו קודם מ"ת אע"פ שהוא מינו פסול
א"כ נהי דהוא מין שור מ"מ הא יש לו שם אחר בקרא דמעיקרא כתיב שור שיה כבשים
ושיה עזים ובתר הכי כתיב ותאו אלמא דאינו בכלל סתם שור א"כ נראה פשוט דפסול
לגבי מזבח פיון דיש לו שם לנוי ומה"ט נ"ל ברור ליישב שם קושני' התוס' בןולין שם
ד"ה ודלמא דלמש"כ אם נאמר דעניא דבאלא הוא מינא דתאו אע"פ שהוא מין בהמה
הי' פסול למזבח פיון שיש לו שם לנוי ולא עוד אלא למאי דקאמר התם רי"צ ד' מיני
בהמות מנה הפתוב אלמא דתאו מינא אחריתא א"כ נהי דלרבנן מין בהמה מ"מ הוא מין
אחר ממין השנוי בקרא דחלבו אסור אע"ג דא"ר להקרבה י"ל כעין דדרשינן בפסחים
פכ"ש מקל בהמה אשר יקריבו ממנה דכל שהוא מין בהמה חלבה אסור מיהו גם בש"ס
דילן לכאורה לא הוכרע שנה מין התאו דהא בעיני דבאלא קא"ל רבינא לרב אשי דלמא
מיני דתאו נינהו אלמא דלא הני הכרע דתאו הוא התורבאלא ונה דעת רבינו דס"ל דהוא
מין שור לגמרי: ה"ז פל העושה מלאכה הנה דעת רבינו דאינו אסור בלאו דלא תחרוש
אלא בטמאה וטהורה דומיא דשור ונחמור אע"ג דבהרפעה כל שני מינין אסורין בלאו
דמלאכה אינו פן והה"ד חי' עם בהמה דווקא אחד טמא ואחד טהור ובס' שער המלאכה
ראיתי שכתב די"ל דבהמה וחי' אף רבינו מודה דכל ב' מינים אסורין והא ליתא כדמוכח
מדברי רבינו בפיה"מ להדיא וה"נ מוכח מדברי הסמ"ג שהוכיח מתוספתא דקתני סוס
עם הפרד הפרד עם התמור התמור והערוד ר"מ מחייב ונחכמים פותרין אלמא דאינו נוהג
לרבנן כששניהם שנוין והנה מפרד עם הסוס ונדאי דל"ק די"ל דפליגי בחוששין לזרע
אב ועיקר הראי' מתמור וערוד דמבואר בסופ"ח דכלאים דערוד הוא מין חי ולפ"ד
השעה"מ גם לרבינו נוהג א"ו דאין שום נפ"מ ובאמת שראי' זו אינה מוכרחת לדעת
רבינו דאיכא למימר דרבנן דתוספתא ס"ל דערוד דהוא תמור הבר כמוש"כ הרע"ב כאן
הוא מינא דתמור מ"מ מדברי הסמ"ג מוכח שלא כדברי השעה"מ: ומה שהקשו מהא
דעניא ושיבוטא אע"פ ששניהם טהורין נלפע"ד דע"כ לא קאמר רבינו דבטהורה וטהורה
אינו נוהג לאו דחרישה אלא במקום דדיניהם שוות אבל במקום דחלוקים בדינם כמו
הכי דעניא טעון שחיטה ונבלתה מטמא במשא משא"כ בדיגים וכה"ג מודה רבינו וז"פ
ומה שהקשה עוד הרא"ש מהא דכי עיילת לי כוונתיא ברוספק עייל לי הנה דדמיין
בסימנים ואמרינן מפלל דסימנים דאורייתא ות"ל דאפי' אם רק מדרבנן מ"מ פיון דהוא
רק אסור דרבנן שרי ע"ש ואינו מוכרח פיון דסד"ר להקל אלא דאיכא משום איכא
לברורי פל שאין הסימן מובהק לא הני איכא לברורי מיהו בפשאלתות פ' קדושים מוכח
שדעתו כדעת החולקין על רבינו דבכל ב' מינים נוהג לאו דחרישה: ודע שאני מסתפק

דל"ת דחרישה דגם בקשורין שניהם בחבל אחד עבר אם זה דווקא פשמנהיג
אותולהנאתו שנהנה שהו קשורין נהרי עשו מלאכה לצרכו אבל פשהנהגה הייתה לצרכו
כגון שפפל סוס למעין מים ורפש ואין לו סוס אחר רק שור וצריף לקשרן בראש הסוס
שהשור ימשוך אותו מבור או שפלה דלקה וצריף להבריחו ואי אפשר לנתק הקשר
שהם קשורין וזמנו בהול אם עבר על ל"ת דלא תחרש דאיכא למימר דלא אסר הפתוב
אלא פעין חרישה דלצורף האדם הוא אבל כל שהוא לצורף בהמה לא ואל תשיבני
ממה שפתבו האחרונים בתשו' דאם נטבעו הסוסים ברפש נטיט אסור לישראל לקשור
שור רק במקום שהוא צב"ח מותר לומר לעפ"ם דהתם המשא שהו מושכין לצורף
הישראל היא ולא לצרכו אבל כל שההמשכה היא לצרכו להצילן ממנות וצער י"ל דלא
אסור ומתא דגרסינן בעירובין ע"ט דמותר להעמיד ע"ג מחנפך לתלוש ולכא משום
שביתת בהמתו משום דכתיב למען ינוח וכשלא ינוח לתלוש צער הוא לה וטעמא דכתיב
למען ינוח הא לא"ה אע"פ שעשאה לצרכה הו"א דאסור דהתם סד"א דאיתקש לאדם
דאסור לעשות מלאכה בשבת אבל פאן אין לנו לאסור אלא דומיא דלא תחרש דהוא
לצרכו לא פשהו לצרכו: וראיתי בברכ"י בסי' רצ"ז הביא בשם הר"י הגון דמותר
למשכן פדי להשקותו דלא נאסר רק משיכה דמלאכה ולא ידעתי אם פנונתו לדברי התוס'
מכות דף כ"ב דלא נאסר בכלאים אלא פשמשכן דבר מה או חבל או שפנונתו למש"כ
פינו דהוא לצרכו מותר ויותר נראה שפינו לדברי התוס' ומ"מ דעתי נראה יותר להתיר
דלא מקרי פעין חרישה ומ"מ מודינא ונדאי בקשר חבל פדי שלא יברחו אע"ג דבקדשים
לא מקרי עבודה כמבואר בשבת ריש פרק במה בהמה גבי פרה מ"מ לגבי לאו דלא
תחרוש נראה דעבר דהרי עכ"פ אינם עושין לצרכו אלא לצורף בעל בהמה וכ"נ מדברי
הט"ז יו"ד סי' רצ"ז ס"ק ה' ובזה נ"ל ליישב מה שראיתי מקשין בהא דמכות כ"ב בחורש
בשור דפסולי המוקדשין לוקה ואמאי הא מעיקרא קודם שפסלו נמי אסור בעבודה
משום קדשים והיכי חזייל איסור פלאים משעה דנעשה פסוה"מ על איסור הקדש ולמש"כ
אתי שפיר דלאו דכלאים מקרי מוסף דמשום עבודה דקדשים כל שמושך בחבל שלא
תברח ל"מ עבודה ולגבי לאו דכלאים דהנהגה אסור ומקרי מוסף: ודע דרבינו השמיט
הא דאין קושורין סוס לצדי הקרון וברושלמי איפלגו רב ור"י מ"ט דאסור דר"י ס"ל
דזה מושך עצלותו של זה וזה מושך עצלותו של זה פלומר שגם הסוס הנקשר עושה
קצת פעולה שתלה העגלה ורב ס"ל דאסור לפי ששניהן מושכין בחבל הנקשר בעגלה
ואמרין שם דאם הי' קשור בשערה לר"י אסור ולרב מותר מיהו לבסוף מסיק התם
דבקשור בשער לר"י נמי שרי ועב"י סי' רצ"ז וצ"ע: ה"ט עגלה המושכת בקרון וכו'
ואפי' מאה שהנהיגו הכ"מ לא הראה מקורו והוא תוספתא ולכאורה יש ללמוד מזה דבכל
חייבי לאוין ב' שעשאו חייבין ודווקא לקרבן וכרת אימעט ב' שעשאו ונ"מ לב' שפסלו
בב"ח וצ"ע מיהו לכאורה נראה דווקא היכי שהי' יכולה לילף ע"י הנהגת אחד או שא"י
לילף בלי הנהגת שניהם אבל אם אחד יכול ואחד א"י לד"ה פטור זה שא"י ובזה יש
לקיים דברי החו"י בסי' ק"נ וצ"ע: ה"י המרביע בהמת פסוה"מ וכו' וכן החורש וכו',
עמש"כ לעיל ה"ו וראיתי בס' בשמים ראש סי' ק"ו שהביא בשם הרשב"א דלדעת
הראב"ד דהאיסור הוא בשביל שהוא מקצתו חיל ומקצתו בהמה א"כ הא דחורש בשור
פסוה"מ קינינו בחרש עם שור אחר דהו"ל כחורש חצי שבו עם בהמה אבל בחורש

בפ"ע שרי כמו שמונתר לחרוש בפירדה וה"נ זו הני ברי' ממוזגת ולא מצאתי לו חבר בזה ועמש"כ המל"מ פאן ובפ"א מה' מעילה ושם: ותבאר: פ"י ה"ב רחל בת עז.

כתב בכ"מ שנלמוד מבכורות ל"ב אמנם צ"ע פי רחל בת עז היינו עז שילדה כמין רחל והנה פשוט שדינו כעז לכ"ד ואסור להרביעו ולהנהיגו עם רחל ועם עז מותר דמקרי עז וכו' להיפוך רחל שילדה כמין עז דינו להרביעה ולהנהיגה כרחל אמנם בש"ס שם לפירש"י החידוש הוא ברחל בת עז בת רחל היינו שרחל ילדה כמין עז דלקרבן פסול משום נדמה ולשאך גם עז בת רחל נחשבת כרחל ואיפלגו ר"מ ורבנן לענין בכורה דר"מ סבר דחזרה רחל למקומה ורבנן פליגו וקאמרי ראב"י דהפל מודים לענין שעטנז כרחל שילדה כמין עז והעז ילדה אח"כ כמין רחל גם ר"מ דא"ח פינו דלא הי' בלי הפסק רחל ע"ש ורבינו לא הזכיר פלל דבר זה כ"א רחל בת עז והיל"ל רחל בת עז בת רחל שנה עיקר החידוש הן באמו העז שאע"פ שהיא רחל גמורה שהרי אמה רחל ואינו אלא נדמה לעז אפ"ה א"ח משום פלאים ולא עוד אלא שאפ"י העז בת רחל ילדה אח"כ כמין רחל ל"א שחזרה רחלים למקומה גם בה' ציצית כתב רבינו דעז בת רחל צמרה פסול לתכלת והי"ל לומר רבותרא יותר גדולה לתכלת דגם רחל בת עז בת רחל פסולה גם בה' איה"מ פ"ג ה"ה שכתב דנדמה פסול להקריב לא ראיתי שביא דין זה דוולד הנדמה אע"פ שדומה לאם אמו פסול לקרבן ואולי י"ל דרבינו לא ס"ל כפירש"י אלא הא דאר"י הפל מודים בשעיר וכן אמיקרא דבתר הכי היינו כרחל שילדה עז ומקצת סימנים דומה לאמה ומ"מ פשט הסוגי' מורה כפרש"י ויש קצת ראי' לרבינו מהא דתנו בתמורה דף ל' פל האיסורין למזבח ונלדוהיהו מותרין ולפרש"י הא נדמה א"א שיהי' וולדו מותר שגם אם יתהפך לאם אמו נאסר מכש"כ אם יהי' שונה לאמו עיי"ש בסוגיא דבכורות ומ"מ צ"ע ומהתימא על הכ"מ לא העיר בזה: ה"ד ומנין שכל איסורין, הנה רבינו נחלק עם הר"ש והרא"ש בשני דברים (א) לדעת הר"ש והרא"ש לא נאסר בכלאי בגדים אלא כשצמר ופשתן מחוברין ביחד אבל אם יש מפסיק ביניהם כגון בגד של צמר גמלים וחבר חוט של צמר למעלה ושל פשתן למטה וגוף הבגד של צ"ג מפסיק לא מקרי חיבור ורבינו פליג ע"ז לכן בהא דתנו בפרק בתרא דכלאים לא יקשור אדם סרט של צמר בשל פשתן אע"פ שהרצועה באמצע ובאמת פירשו הרא"ש והרע"ב שאח"כ מחבר ראש של פשתן בשל צמר ורבינו בה' ג' חולק ע"ז שא"צ שייחבר אח"כ של צמר בשל פשתן אלא שרצועה זו שהיא באמצע ומחברת בראשה אחד עם פשתן ובסופה עם של צמר הוא מחברת הפשתן עם הצמר, וראיתי בתשו' נוב"י סי' קפ"ו שכתב דאם הי' בגד של צ"ג ובסופו ב' חוטי צמר ופשתן לדעת רבינו נודאי כל הבגד נאסר ואסור לכוון על בשרו גם בבגד של צ"ג אע"פ שהשעטנז מונח על הארץ מ"מ אחר שנתחבר צמר עם פשתן בבגד אחד גם את של צמר גמלים אסור אמנם לדעת הר"ש והרא"ש נסתפק בדינו ולבסוף מסיק דגם לדידהו מסתבר לאסור אמנם לדעתי צ"ע דבר זה דנראה דגם לרבינו לא נאסר את של צמר גמלים ומש"כ רבינו דכשהרצועה באמצע אסור וכן הא דמבואר בתוספתא פלאים בעשה בגד של צ"ג וחבר חוט אחד של צמר בצד זה וחוט של פשתן מצד זה דנאסר היינו דצמר ופשתן נאסרו אע"פ שאינו נוגע החוט של צמר בשל פשתן מ"מ מגע וחיבור ע"י דבר אחר שמי' חיבור ונאסרו שניהם ומה זה ענין לומר שגם המין האחר שאינו לא של צמר ולא של פשתן נאסור והרי בב"ח דנאסר הפל מ"מ מין האחר לא נאסר כמבואר

ביו"ד סי' צ"ד ורא"ל לדברינו שְהרי גם בעור אם חיבר חוט אחד מצד זה ומין אחר בצד השני נאסר ולפ"ד הנוב"י נאסר גם של עור א"כ תקשה הא דכתב רבינו בה' ט"ו דמנעל שאין לו עקב אין בו משום פלאים דעור הרגל של מטה קשה ואינו דרוך חימום והנה עיקר הפירוש כמוש"כ התויו"ט והכנה"ג דאין לו אלא עקב של מטה בקרקעית המנעל וסביב הרגל אין לו עור ואין פלאים רק מה שהוא על עקב לכן אין במה שהוא בקרקע המנעל משום פלאים וקשה דהא עכ"פ פ"ן שבתחתית המנעל פלאים נאסר פ"ן שמחנפר לכלאים א"כ העור שלמטה מן הרגל נהי שאין שם פלאים מ"מ פבר נאסר מן הפלאים שלמעלה מן העקב וע' ט"ז סי' שס"ג ס"ק ב' וה"נ משמע מהא דאיסטמא שכתב רבינו בהלכה כ' והוא צ"ע של עור או משי שתולין בו חוטין להפריח זבובין דאין בו משום פלאים בשלמא לדידן דגם לרבינו לא נאסר העור ומשי אלא דחוטו צו"פ נאסרו א"ש דכ"ן דגוף הציץ הוא של עור ומשי ולא נאסרו רק החוטו צו"פ וכ"ן דאין עשויין ללבישה רק לצורך אחר שרי אבל אם הי' הציץ של צו"פ ותלוין בו חוטין נהי דעל החוטין ליפא חשש שעטנז מ"מ פ"ן שנתחברו להציץ ונעשו כגוף אחד נאסרו פ"ן דגוף הציץ דהוא פלאים הוא דרוך מלבוש נאסור אבל לדעת הנוב"י דגם גוף הבגד של מין אחר נאסר קשה מהא דאיסטמא מיהו יש לחלק דע"כ לא אמרינן דגם מין השלישי נאסר במקום שיש חלות איסור על החוטין או על הבגד שבתוך המנעל אבל הכא פ"ן שהם לא נאסרו גם המין הג' המספרן לא נאסר ואע"ג דאם הי' הציץ של צו"פ.

הי' נאסר מחמת החוטין מ"מ הגוף השלישי לא נאסר מ"מ פד דייקין לא משמע הכי שְהרי בההוא דינא דתוספתא הנ"ל בבגד מצ"ג וחיבר חוט אחד של צמר זה מצד זה וחוט אחד של פשתן מצד זה אע"פ ששני החוטין מונחים בקרקע ואינו מתפסה בהם פלל אלא שמכסה ידו בצ"ג לפ"ד הנוב"י אסור וכי עדיף זה מהא דמנעל שאין לו עקב ויש בשוליו פלאים ולחלק דש"ה דבטלינהו אגב הבגד ועומד להיות כבגד משא"כ בההוא דמנעל ואיסטמא דהלכה כ' דלא בטלינהו פלל לצורך לבישה אבל לא אשכחנן בכלאים עגני עראי וקביעות ועיקר הקפידה בשעת לבישה אע"ג דלא בטלינהו מעיקרא: ויש להביא ראיה לדברי הנוב"י מהא דאמרינן בפ' התכלת דשיראין פטורין מן הציצית ומותיב התם מברייתא דקתני חייב ומשני דחייב מדרבנן ופריה מהא דכולהו צו"פ פוטרינן אא"ב דאורייתא שפיר דצו"פ פוטרינן אא"ב דרבנן היכי פטרי הא איפא פלאים ולפ"ד הרב ז"ל ניחא דגוף השיראין נעשו פלאים אבל לפמ"ש דגוף השיראין לא נאסר ואין האיסור רק על הציצית גופא מה קו' הא הציצית למצוה נעשו ולא לשם לבישה אין בהם משום פלאים כמו בה' כ' גבי איסטמא בשלמא בטלית של פשתן לא קשה דהרי כל הטלית נעשה איסור והטלית הוא לשם לבישה אבל גבי טלית של שיראין קשה לשיטתו' (וכ"כ ראיתי להרב ברית אברהם בתשו' שהקשה למ"ל קרא להתיר פלאים בציצית ת"ל דמצללה"נ כמו שכ"מ בה' ציצית פ"ק הלכה ובמח"כ ל"ק פלל פ"ן דגוף הבגד נאסר והמצוה הוא רק הציצית וכי נאמר דמותר לדור בבית.

איה"נ בשביל זה שיש מזוזה בפתחו הא גוף הבית אינו מצוה ולהנאה נתנה וכמו"כ הבגד הוא איסור והוא נתן פבר להנאה] וגם למ"ד מצלה"נ קשה מהא דשיראין דהרי פלאים מותר בכל הנאות ואסור רק בהנאות לבישה והכא ליפא הנאות לבישה דעושה לצורך מצוה למה יאסר: ברם גם לדעת הנוב"י קשה דהא כשהצו"פ אינם בגדר פלאים גם הוא

מוֹדָה דְּמִין הַג' לֹא נֶאֱסַר כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי לְעֵיל מַה' ט"ו וְכ' וְע"כ צ"ל בְּהָא דְּמִנְחוֹת אוֹ דַּע"כ פ' מְדַרְבְּנָן אֲסוּר פִּינּוּן דְּהוּא דְּבָר קְבוּעַ גְּזִירָה שְׁמָא תְּכַרְוּהּ נִימָא עַל בְּשָׂרוֹ אוֹ פִּינּוּן דְּבַעֲיָנוּ הַפְּנָף מִין הַפְּנָף שְׂיִהֵי' רְאוּי לַעֲשׂוֹת בְּגַד מִמֶּנּוּ אִין עוֹשִׂין צִיצִית מִשְׁעֻטָּנָא פִּינּוּן דְּאֲסוּר לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּגַד לְלַבְנוֹשׁ וּל"ד לְצִיצִית שֶׁל עִיר הַנְּדַחַת דְּמִנְתָּר מִטַּעַם מַצְלִלָה"נ דְּהֵתָם אִיסוּר אַחַר גְּרָם לֹו מִשָּׂא"כ פֶּאן עַכ"פ הַדְּעַת נוֹטָה דְּגַם לְרַבִּינוּ לֹא מִתְסַר הַמִּין הַג' גַּם כְּשֶׁהַפְּלָאִים קְבוּעִים בּוֹ וְלִכְאוּרָה יֵשׁ רְאִי' לְהַמְתִּירִין מְהָא דְּאִיבְעִי בִירוּשְׁלָמִי שְׁלֵהִי פְּלָאִים אִם הָאָב לְבוּשׁ צָמֵר וְהֵבֵן פִּשְׁתָּן אִם מְנוֹתָר לְחַגְרוֹר בְּחַגְרוֹרָה שֶׁל צָמֵר עַל שְׂנִיָּהֵן וְלַדְּעַת רַבִּינוּ דְּכָל הֵיכִי שְׁנַתְּחַבְּרוּ הַפִּשְׁתָּן וְהַצָּמֵר וְאֵע"פ שְׂאִין נוֹגְעִין וְנֶאֱפְי' ע"י מִין אַחַר אֲסוּר א"כ לְמָה בְּעִי הֵיכִי דִּיחַגְרוֹר בְּשֶׁל צָמֵר הָא אִפִּי' בְּשֶׁל מְשִׁי נְמִי אֲסוּר שְׁהָרִי הוּא מְחַבְּרָן אֵע"פ שְׁרַחֲוֹקִין זֶה מִזֶּה וְלַדְּעַת הַמְתִּירִין נִיחָא אָמְנָם אִין מְוַכְרַח כ"כ: עוֹד נִחְלָקוּ רַבִּינוּ וְהַפּוֹסְקִים שְׁלַדְּעַת רַבִּינוּ כָּל הֵיכִי דְּשׁוּעַ אֲסוּר מַה"ת כְּמוֹ לְבַדִּין וְכֵן הֵיכִי דְּהוּא טְוִי וְאָרִיג וְכֵן הֵיכִא שְׁנַתְּחַבְּר ע"י קְשִׁירָה אוֹ תְּפִירָה וְדַעַת ר"ת דְּבַעֲיָנוּ שׁוּעַ טְוִי וְנוֹז וְנוֹז הֵינְנוּ שְׁזוּר וְלֹא מִתְסַר מְדַאוּרֵייתָא אֲלֵא כְּשֶׁהֵי' כ"א שׁוּעַ טְוִי וְנוֹז וְנַתְּחַבְּרוּ אֵא"כ ע"י קְשִׁירָה וְתְּפִירָה אוֹ אָרִיגָה וְקֶשֶׁה קֶצֶת דְּהָא בְּסַפְרֵי יְלִיף דְּחוּטֵי צִיצִית צְרִיכִין לְהִיּוֹת שְׁזוּרִין דִּילְפִינּוּ תְּכַלֵּת מִמִּשְׁפָּן וְלָבֵן יְלַפִּינּוּ מִתְכַּלֵּת וּל"ל גז"ש וְלְמָה לֹא נִילָף מִפְּלָאִים בְּצִיצִית שְׂרִי וְכִינּוּ דְּנוֹז הֵינְנוּ שְׁזוּר וְלֹא מִתְסַר מְדַאוּרֵייתָא אֲלֵא בְּשְׁזוּר א"כ ע"כ דְּצִיצִית צְרִיכִין לְהִיּוֹת שְׁזוּרִין, וְהִנֵּה הָרִי"ף לֹא הֵבִיא בְּהַלְכוֹת צִיצִית הֵהוּא דִּינָא דְּצִיצִית צְרִיכִין לְהִיּוֹת שְׁזוּרִין וְכַפִּי הַנְּרָאָה ס"ל דְּצִיצִית א"צ שְׂיִהֵי' שְׁזוּרִין א"כ מִמִּילָא מוּכַח דְּגַם בְּכִלָּאִים לֹא בְּעִינּוּ שְׁזוּרִין מְדַאוּרֵייתָא וְאֵפ"ל בְּדוּחַק דְּלִר"ת הֵהוּא תַּנָּא דְּסַפְרֵי דְּדַרְרִישׁ גז"ש לֹא דְרִישׁ סְמוּכִין לָכֵן לֹא מְצִי לְמִילָף מִפְּלָאִים בְּצִיצִית וּס"ל דְּהָא דַּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת יְלַפִּינּוּ מְרִאֲשׁוֹ וְזַקְנוֹ ע' בְּרַפ"ק דִּיבְמוֹת, וּמ"מ הַרְשָׁב"ץ בְּתַשׁוּבָה ח"ב וּח"ג ס' ש"כ"ד הַסְּפִים ג"כ דְּגַם בְּאִינוּ שְׁזוּר כָּל שֶׁהוּא שׁוּעַ וְטוִי כָּל אֶחָד לְבַד אֵע"פ שְׂאִינוּ שְׁזוּר ה"ל פְּלָאִים דְּאוּרֵייתָא וּמ"מ מ"ש"כ רַבִּינוּ דְּבְטוִי לְחוּד לֹא הוּ"ל פְּלָאִים דְּאוּרֵייתָא לְפַמְש"כ בְּפִיה"מ דְּנוֹז הֵינְנוּ שְׁמַתְאַחָה א"כ גַּם בְּטוִי לְחוּד וְאִינוּ אָרוּג יֶאֱסוּר פִּינּוּן שֶׁהוּא מְתַאַחָה וְעִי' בְּרַבִּינוּ בִּפ"י ה"ח מַה' שְׁבַת דְּהַפּוֹתֵל חֲבָלִים הוּא תּוֹלְדָה דְּקוֹשֶׁר וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין שְׁבַת לְכִלָּאִים: וְרִאִיתִי לְהַגְרָא ז"ל בְּבִיאורוֹ שְׁכַתֵּב הַטַּעַם דְּבְטוִי לְחוּד לֹא נֶאֱסַר לְשִׁי' רַבִּינוּ דְּלֹאוּ בְּגַד הוּא וְכַדְתַּנְיָא בְּשְׁבַת דָּף נז גְּבִי אִיִּסְטָמָא וּפְסָקוּ רַבִּינוּ בַּה' פְּלָאִים בְּצִיץ שֶׁל עוֹר שְׁתוּלִין בּוֹ חוּטֵי שְׁעֻטָּנָא וְתַמְהֵנִי שְׁהָרִי כְּתַב רַבִּינוּ דָּאָם קְשֶׁר חוּטֵי צָמֵר בְּשֶׁל חוּטֵי פִּשְׁתָּן פְּלָאִים וְהָא דְּאִיִּסְטָמָא טַעְמָא אַחְרֵינָא אִיכָּא שְׁלֵא נַעֲשׂוּ אֲלֵא לְהַבְרִיחַ הַזְּבוּבִים לֹא לְהַנְּאֵת חִימוֹם לָכֵן נֶרְאָה יוֹתֵר כְּמוֹש"כ הַסְּמ"ג דַּע"ג דְּגַם בְּבִלְתִּי אָרוּג כ"א בִּפ"ע אֲסוּר מ"מ בְּעִינּוּ שְׂיִהֵי' חָשׁוּב לָכֵן חוּט צָמֵר בְּשֶׁל פִּשְׁתָּן אֲסוּר אֲבָל אִם עֵינֵב וְעֵשֶׂה מְצָמֵר וּפִשְׁתָּן חוּט אֶחָד לֹא מִתְסַר עַד שְׂיִאָרְג בְּגַד וְנֶרְאָה דַּא"צ שְׂיִאָרְג דוֹנוֹקָא גַּע"ג אֲלֵא אִפִּי' צִילְצֵל עִי' זְבָחִים דָּף כ' גְּבִי יְתוּר בְּגָדִים וְזֶה נֶרְאָה ג"כ בְּדַעַת רַבִּינוּ בַּה' ז"ז גְּבִי עוֹרוֹת הַכְּבָשִׁים שְׁתַּפְּרָן שֵׁאֵע"פ שְׁנַתְּעַרְב נִימוֹת שֶׁל צָמֵר בְּחוּט הַתְּפִירָה ל"ל בַּה' וְעִי' בְּנוֹב"י ס' קפ"ד שְׁהָאִרְיָה הַרְבֵּה בְּדַבְרֵי הַסְּמ"ג שְׁכַתֵּב דְּחַטִּין אִינּוּן בְּטִילִין דְּחָשׁוּב וְעִי' תְּשׁוּבַת תְּשׁוּב"ץ ח"ב ס' רכ"ד שְׁכַתֵּב בְּכּוֹנְנַת הַסְּמ"ג פִּינּוּן שְׁנַפְרִים אָמְנָם אִין לְשׁוֹן הַסְּמ"ג סוּבֵל זֶה אֲלֵא נֶרְאָה דְּכּוֹנְנַתוֹ דַּע"ג דְּבָחוּט אֶחָד שְׁמַעוֹרְב מִצו"פ אִין אִיסוּר דְּלֹא חָשׁוּב חוּט צָמֵר וְחוּט פִּשְׁתָּן אֲסוּר: וְהִנֵּה דַעַת הָרִי"ף בִּפ"ב בְּמָה אֲשֶׁה נֶרְאָה

דכל שאינו ארוג לא מיתסר כלל דבגד היינו ארוג וכתוב ובגד פלאים שעטנו מיהו היכי דקשר חוט בבגד כיון דנעשה פלו אוסור ה"ו פלו בש בגד פלאים אבל בקושר חוט צו"פ יחד לא מיתסר ודרה נכון הוא ולפ"ו נראה דגם הוא סבר דנוז היינו שמתאחה לכן צריף קרא להתיר פלאים בציצית: הי"ז לא יניח אדם ביצה פשהוא חמה מבואר בירושלמי דמותר לתת עליו פלאים שלא יטנפו בגדיו והינו פהא דאמרינו בשבת י"א ע"ב דאצילי טינפו לא חשוב מלבוש ודוןקא שלא יצטער מגשמים או מחמה מקרי מלבוש וזה שלא פדברי הטו"ז והש"ף ביו"ד סי' ש' סק"ח ומצאתי שקדמני בזה הגר"א ז"ל ולפ"ו הא דתנו במס' פלאים פ"ט מ"ד דאסור לתת על פתיפו מרדעת להוציא את הזבל היינו בעושה שלא יצטער בשרו מזבל שנפשו קצה בזה אבל בעושה שלא יטנפו בגדיו מותר וזה שלא פדברי הגאון מוהרעק"א בהגהותיו למשניות גם הגר"א ז"ל פתב בזה ולא מסתבר ע"ש והעיקר כמש"כ: הי"ט אין אוסור משום פלאים, ודע דל"ד להתחמם אלא אפי' בקשים כל שלובש פדי להתנאות בו אסור ולא נתפונן רבינו להתיר אלא בשעושה לצורך שום תשמיש ומש"כ רבינו דמותר לתת סמרטוט של שעטנו לרטי' או לאספגנית פתב הכ"מ דכן משמע בירושלמי סוף פלאים וצ"ע דשם משמע להיפך דבעי התם בהי' לו פצעות מהו לתת ספלוני דעמר על חז וספלוני דכיתן על חז הרי להדיא דגם באיספגנית אסור ואע"ג דמסיק התם דשרי היינו מטעמא דמסיק לפי שאין הפשתן והצמר מחובר אבל בסמרטוט דהוא פלאים אסור לתת על המפה והוא שלא פדברי רבינו איברא דיש לחלק בין היכי שהסמרטוט מונע שלא יחככו מלבושיו את המפה ויכאיבו לו ובין היכי שעושה רק לרפואה מ"מ ראי' לדברי רבינו לא ידעתי היכי, והנה פהא דמטפחת ידים שפסקו.

הפוסקים לאסור אע"ג דבמתניתין דפרק בתרא דכלאים לא נמצא דרק ר"א אוסר אמנם סמכי על הירושלמי דאמרינו פאן דרב פסק כר"א ומשום דמחמם ידיו וצ"ע דרב לטעמין דס"ל דשא"מ אסור אבל לא לדין ואפשר כיון דבירושלמי לא נמצא מי שיחולק עליו לכן פסקו כמותו ומ"מ נ"ל בכלאים דרבנן יש להקל וכמוש"כ המג"א בסי' שי"ד בשם תה"ד דפ"ר באיסור דרבנן שרי אע"ג דהמג"א חלק עליו מ"מ בחי' המאירי לשבת פתב כתה"ד ובלא"ה הא פאן משמע דלחכמים מותר אף בכלאים דאורייתא, עוד נ"ל לתת טעם לישבח שפסקו כר"א לפי שסמכו על מימרא דביצה דף ט"ו, גבי דבירזנא ע"ש וגם לר"א לא שרי אלא שאין דרה חומם בכף הא לא"ה אסור אע"פ שאינו מתכונן: הלכות מתנות עניים פ"א ה"א הקוצר את שדהו לא יקצור, ויש לעיין בהניח מקצתו לפאה ואח"פ פילה לצורכו ונאבד או גשרף אי לקי מי נימא דתכף פשהניח לפאה פבר קניי המצנה ואם אח"כ גזל ונטלה לעצמו אין זה אלא פשאר גזל עניים ואינו לוקה א"ד דכ"ז שלא נטלו העניים וזכו בו כל שנטלה לעצמו עבר על ל"ת דפאת שדה לא תלקט, ולכאורה נראה דתלי בפלוגתא דקמאי אי בצדקה אמירה לגבוה פקנן דלדעת הסוברין דאמירה לגבוה פקנן תיקף הוא של עניים אבל לדעת הסוברין דאינו פקנן אלא שאסור לחזור בו א"כ מקרי קצת שלו ואם פילה עובר על לאו ולקי, וא"ל מהא דפאה פטורה ממעשר אלמא דנחשב לגמרי פממון עניים דהא גם לר"י דס"ל בס"פ אין בין המוןדר דהפקר לא נפיק מרשותי' עד דאתי ליד זוכה מ"מ פטור ממעשר, ומיהו מהא דכתב רבינו בפ"ו דעניים נוטלין בע"כ משמע דלגמרי מחשיב של עניים דאל"כ אין להם רשות

לִטְוֹל הַלְקֵט רַק הַב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ שְׂיִתָּן: אֲמַנָּם בְּש"ס חֲוָלִין פ' הַזְרוּעַ וּבִתּוֹסְפָתָא דפ"ק דְּפָאָה לֹא נִזְכָּר דְּעֵנִיִּים נוֹטְלִין בַּע"כ רַק שְׁמוֹצְיָאִין מִיָּדָם וְהֵינּוּ ע"י ב"ד וְאִפְשָׁר דְּרַבִּינוּ ס"ל כְּהַסוּבְרִין דְּאִמְרֵתוֹ לְגִבּוּהַ בְּצַדְקָה הו"ל כְּקִנְיָן גְּמוּר מִשֵּׁא"כ לְשִׁי הַרְשָׁבָ"א וְעֵינִין בַּפ"ק דְּנִדְרִים בְּאִיבְעֵי דִישׁ יָד לְצַדְקָה וּלְפָאָה שְׁכַתְבַּ"א דְּשׁוּיָן הֵן וּמ"מ גַּם אִם נִימָא דְּפָאָה דִּין צַדְקָה יֵשׁ לָהּ וְלֹא נִפְקָא מִרְשׁוּתָהּ עַד דְּאִתִּי לְרִשׁוּת זֹכָה מ"מ אִם הַפְּרִישׁ פָּאָה וְאַח"כ נְשַׁרְפָּה אַע"פ שְׁנִשְׁאָר עוֹד תְּבוּאָה.

בְּמִחְוָרָא א"צ לְתַת פָּאָה אַחֲרַת דַּמ"מ יִצָּא י"ח, וַא"ל מְהָא דַּפ"ב דְּנִדְרִים בְּקוֹנָם לְבְרִיּוֹת דַּמ"מ יְכוּלִים לְהַנּוֹת מְלַקֵּט שְׁכַחָה וּפָאָה וְאַמְאִי הָא כְּמוֹ דְּלַר"י אָסוּר בְּהַפְקָר ה"נ לְדִידָן בְּפָאָה (חֶסֶר): הַתּוֹלֵשׁ זֶה סֶתְמָא בְּתו"כ פ"א, וְהֵנָּה דַּעַת ר"י בְּחֲוָלִין פ' רֵאשִׁית הִגְזוּ דְּתוֹלֵשׁ פְּטוּר דְּלֹאוּ קָצִיר הוּא וְנִרְאָה דְּמוּדָה ר' יוֹסִי דָּאִם קָצֵר כְּדָרְכוֹ וְאַח"כ תְּלֵשׁ כָּל שְׂדֵהוּ דְּעוֹבֵר עַל ל"ת וּכ"מ בַּפ"ב מ"ז דְּפָאָה דְּוָקָא שְׁכַתְבָּהּ הַרוּחַ פְּטוּר שְׁחֻבַת פָּאָה בְּקַמָּה [אַבְל בְּדִידָן דְּוָמְל' דְּרוּחַ בְּלִי קָצִירָה חֲיִיב], אֲמַנָּם בְּדַעַת רַבִּינוּ לֹא נִתְפָּרַר דַּבַּפ"ד ה"ב גְּבִי לְקֵט נִרְאָה שְׁפִסְק כַּר"י וְהֵנָּה רַש"י בְּחֲוָלִין שָׁם פ"י] בְּהָא דְּמִיָּתִי בְּרִיִּיתָא דְּתוֹלֵשׁ חֲיִיב הֵינּוּ בְּפוֹלִין וְעַדְשִׁים דְּאוֹרְחָן בְּתַלְיִשָּׁה וְצ"ע דַּבְּתו"כ קָאָמַר לְהִדְיָא בְּתַבוּאָה, וְהִי נִרְאָה מְזָה דְּגַם בְּתַבוּאָה דְּהִיא חֲמִשָּׁת הַמִּינִים שְׂיִיָּד דְּרַכּוֹ [בְּתַלְיִשָּׁה] כְּגוֹן שְׂיִישׁ תְּבוּאָה בֵּין סְלַעִים וְקוֹצִים וְכוּ"ב, וְזֶה נִרְאָה קָצַת כְּדַעַת רַבִּינוּ שְׁכַתְבַּ"א דְּאֵהָא דְּתַנּוּ בַּפ"ה דְּפָאָה הִי קוֹצֵר מְלֹא יָדוֹ תוֹלֵשׁ מְלֹא קוֹמְצוֹ הֵינּוּ בְּמִיָּדֵי דְּרַכּוֹ בְּתַלְיִשָּׁה ג"כ בְּתַבוּאָה [ע"כ דְּגַם בְּתַבוּאָה מִשְׁכַּחַת דְּרַכּוֹ בְּתַלְיִשָּׁה] וְרֵאשִׁיתִי לְהֶרֶב בְּקָרְבָן אֲהָרוֹן פ' קְדוּשִׁים שְׁכַתְבַּ"א אֵהָא דְּתַנּוּ תוֹלֵשׁ מְלֹא קוֹמְצוֹ כְּגוֹן עַדְשִׁים וּפוֹלִין, וּלְפַעַנ"ד צַע"ג דְּנִרְאָה דְּאִין לְקֵט נוֹהֵג כְּלָל רַק בַּה' מִינִים, תַּדַּע דְּהָא אִפִּי' בְּאִילָנוֹת דְּחֲיִיבִין בְּבִיפּוּרִים אִינוּ נוֹהֵג וְכַש"כ בְּזַרְעִים דְּלַדַּעַת קָצַת פּוֹסְקִים ז' מִינִים שְׁחֲיִיבִים בְּבִיפּוּרִים נוֹהֵג בְּהֵן תו"מ, וְרֵאשִׁיתִי בַּה' ג' הַל' פָּאָה שְׁכַתְבַּ"א דְּקָל מֵאִי דְּחֲיִיב בְּפָאָה חֲיִיב בְּלַקֵּט דִּילְפִינּוּ בַּג"ש וְתַמִּיָּה לָן דְּבַהֲדִיָּא מְבוּאָר בְּחֲוָלִין קַל"א דְּאִין לְקֵט נוֹהֵג בְּאִילָנוֹת אַף הֵנָּה דְּחֲיִיבִין בְּפָאָה וּלְדַעַת בַּה' ג' נוֹהֵג פָּאָה מְדְאוּרִיִּיתָא אַף בְּאוֹרְזוֹ וְדוּסָן כְּדַעַת רַבִּינוּ וְשִׁלָּא כְּדַעַת הַתּוֹס' (שְׁכַתְבַּ"א ר"פ כְּלָל גְּדוּל) וּמִשְׁמַע דְּגַם בְּאִילָנוֹת נוֹהֵג פָּאָה מְדְאוּרִיִּיתָא וּבְלַקֵּט פְּטוּר וְכֵן הוּא בְּתוֹסְפָתָא פ"ב דְּפָאָה, וּמִדְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁכַתְבַּ"א [כָּאן בַּה' ו'] בְּשַׁחְחָה תְּבוּאָה וְכוּ"ב וְגְבִי לְקֵט לֹא כְּתַב אֱלָא דְּבַתְּבוּאָה חֲיִיב וְלֹא בְּאִילָנוֹת לְשׁוֹן זֶה מוֹרָה דְּגַם בְּזַרְעִים וִירְקוֹת אִין חֲיִיב בְּלַקֵּט עֵינִין בַּר"ש פ"ו מ"ט דְּפָאָה דְּלַכְאוּרָה מִשְׁמַע דְּבָשׁוּם וּבְצָלִים חֲיִיב בְּלַקֵּט מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחֲוֹת דַּעַל תְּבוּאָה וְכַרְם קָאִי וְכֵן הוּא בְּתוֹסְפָתָא שָׁם וְעִי' בַּפ"י מְהָר"י מְלַכִּי צְדָק שָׁם לְכֵן צ"ע: ה"ב וְכַשֵּׁם שְׁמַנִּית, הֵנָּה דַּעַת רַבִּינוּ ז"ל לְפִסְוֹק כַּר' יִשְׁמַעְאֵל וְהַטַּעַם בְּזֶה דְּלַרְבָּנּוּ דַּא"צ לְהַפְרִישׁ אַחַר הַשְּׂיִנּוּי כְּגוֹן שְׁטַחְנוּ לֹא דְּרַשִׁינּוּ תַּעֲזוּב יִתִּירָא וְלֹא הו"ל נַל"ע דְּהו"ל ל"ת שְׁקַדְמוּ עֲשֵׂה, מִיְהוּ אִיכָּא לַעֲיוּנֵי דְּהָא בַּפ"ג דְּמַכּוֹת אֲמַרִּינוּ בְּמִשְׁכּוֹן דְּלֹא לְקִי דְּאִי שְׁרַכּוֹ פִּינּוּ דְּמַחְוִיב לְשַׁלֵּם א"א לּוֹקָה וּמְשַׁלֵּם, וְהֵנָּה בְּמִזִּיק מִתְּנוּת כְּהוֹנָה אוּ מ"ע דַּעַת הַר"ן ז"ל דְּפְטוּר לְגַמְרֵי מִדִּינֵי אָדָם וְדַעַת רַבִּינוּ בַּפ"ט מַה' בִּיפּוּרִים] וְתוֹס' דְּצָרִיף לְשַׁלֵּם אֱלָא דְּהו"ל מְמוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבְעִים דִּיכּוֹל לּוֹמַר שְׂיִתָּן לַעֲנִי אַחַר, וְהֵנָּה לְשִׁי' זוֹ פִּינּוּ דְּמַחְוִיב לְשַׁלֵּם מְמוֹן לֹא מְקַרִּימְבַטַל וְאַע"ג דְּכַתְבַּ"א רַבִּינוּ בַּה' סְנֵהֲדִרִין כַּמ"ד קִיָּמוּ וְלֹא.

קִיָּמוּ א"כ בְּנִבְאָבֵד וְנִשְׁרַף מְאֵלִיו דְּפְטוּר ל"ש, מ"מ קָשָׁה דְּהָא בַּפ"א אֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין גַּם אֲלִיכָּא דַּמ"ד בְּטָלָה [פְּרִיף וְהָא אִיכָּא פָּאָה] וְצ"ל דְּפָאָה פִּינּוּ דַּא"ל שְׂעוּר וּמַה"ת יְכוּל

ליתן אפ"י כ"ש א"כ ל"ש קלב"מ כמו בהפאה שאין בה שנה פרוטה (כמבואר בדברי רבינו בפ"ה מה' חובל ומזיק), אף בלקט ל"ש פן דלקאורה בלקט שאין בו שו"פ לא מחייב מלקות כמו כל ח"ש וכן בשכחה ופרט ועוללות הדק"ל, מזה נראה דבדקדק נקט הש"ס פאה וראיתי להחינוך פ' כי תצא שגם הוא עמד על זה בהא דקאמר אנו אין לנו אלא פאה הא איפא לקט ותירץ דל"ד ולפענ"ד כמש"כ דרבינו ** (הפונה דרבינו דכתב פאן דלקי על לקט היינו בנאבד ונשרף כמו שדקדק בלשונו לשי' דס"ל קיימו ולא קיימו א"כ לקי שפיר בנשרף דאינו חייב בתשלומין משא"כ לש"ס במכות דפריה גם למאן דס"ל בטלו ולא בטלו לא מצי להקשות ונהרי לקט.

המגיה. **) לשי' דס"ל דא"צ שיבטל בידים, וליישוב קצת דעת החינוך למש"כ רבינו [בפ"ג מה' מלנה ולנה] בחובל משכונן דלא מקיים העשה בתשלומין ה"נ דכנותה ועכ"פ לדעת רש"י ותוס' דחולקין על רבינו] נהי דבפאה מחייב מלקות בלקט שכחה פרט ועוללות אף שאבדון בידים פטור וכמש"כ: הי"ד כל מתנות עניים, מבואר מדברי רבינו דפאה אינה נוהגת מד"ת רק בארץ, ויש להסתפק בזה"ז בא"י אי נוהג פאה מדאורייתא אי רק מדרבנן כמו בחו"ל כי בתו"מ דעת רבינו דאינו נוהג האידנא אפ"י בארץ רק מדרבנן וכ"ד התוס' אלא שחולקין בטעמם כי לפ"ד התוס' קדושת עזרא לא היתה רק בזמן הבית עיין בדבריהם יבמות פ"א, ולפ"ז גם פלאים אינו נוהג מד"ת האידנא בארץ ולפ"מ שיתבאר בפ"ק דערלה דערלת חו"ל נהי דאסור מהל"מ מ"מ י"ל דאין לוקין ונ"מ לענין פסול עדות א"כ גם בערלת א"י נמי אינו לוקה נהי דאסור מדאורייתא אבל דעת הראב"ד דקדושת עזרא קדשה לעתיד לבוא וחיוב תרומה בזה"ז מדאורייתא, ודעת רבינו דחיוב תרומה בזה"ז מדרבנן גם בא"י אבל פלאי זרעים וערלה קדשה לעת"ל והכי קיי"ל בש"ע יו"ד סי' ר"צ, והנה הטעם דלענין תרומה א"ח עתה אלא מדרבנן וילענין פלאי זרעים וערלה חייב מדאורייתא נראה מדברי רש"י פתובות כ"ה דהטעם לפי שמעשרות תלוי בחשבון שמטטה דשני מע"ש ושלישית מ"ע וכיון דיובלות ושמטות בטלו כ"ז שאין כל יושבי עלי' אין פאן חיוב מעשרות וגם תרומה הנקשה למעשרות לכן דוקא תו"מ דרבנן אבל לא פלאים, ורבינו בפ"א מה' תו"מ כתב שגם בזמן בית שני לא נתחייבו בתרומה מדאורייתא לפי שלא עלו ישראל רק מעט, וכבר האריה בזה הרב מהרי"ט בראשונות דאע"ג דלא דרשינן בפ"ב דכתובות מהא דכי תבואו דדוקא בזמן דכולהו סלקי אלא גבי חלה מ"מ ילפינן תרומה מחלה כשם דחלה בזה"ז דרבנן כיון דלא סלקי כו"מ כ"כ תרומה משא"כ בכלאים וערלה, והנה לשני הטעמים הללו לא ידעתי הפרש בין פאה לערלה וכלאים דלטעמא דרש"י הא פאה אינו תלוי בחשבון שמטטה ויובל כמו פלאים גם לטעמי' של רבינו דאמקיש תרומה לחלה ל"ש פן גבי פאה וצ"ע: ודע דבחינוך פ' קדושים מבואר דאינו נוהג אלא בא"י ובזמן שכל יושבי עלי' וצ"ע: הלכות תרומות פ"א ה"ב אבל יחיד מישראל, כתב הרב כ"מ שלמד רבינו מהא דסופ"ק דע"ז גבי סוריא ומפרש כיבוש יחיד שלא הי' מדעת כל ישראל, וצ"ע שיהי רבינו בעצמו בה"ג כתב שאע"פ שכתבו מדעת כל ישראל לא נתקדשה סוריא לפי שהי' קודם שנכתבה כל ארץ ישראל וכפי' התוס' [לכ"נ שאעפ"י שרבינו מפרש כפי' התוס' מ"מ ס"ל דכיבוש יחיד ל"ש כיבוש [אף לאחר כיבוש כל ארץ ישראל] ** (ויש להשוות הדעות דהרי רבינו לא כתב דכיבוש סוריא הי' מדעת רוב העם רק מפנין שהי'

מדעת ב"ד הגדול) ** והנה ארץ סיחון ועוג משמע להדיא מדברי רבינו שדינו כא"י לכ"ד [שהרי רקם שהוא גבול המזרחי פמבואר בה"ז הוא מעבר הירדן המזרחי] וכן בכיבוש עזרא מקומות מעבר הנהר שפכשו ישראל בימי עזרא הר"ז פשאר א"י, וכן נמי מוכח בש"ס בכמה דוכתי.

ובס' פרשת דרכים הרבה לתמונה [האיה פכש משה ארץ סיחון ועוג] דבכמה מקומות מצינו שא"ל הקב"ה שלא יכנסו לארץ, גם תמה על דברי הרמב"ן שכ' דבמלחמת מדין נצטוו על הגעלת כלים לפי שלא היו מז' עממים אבל במלחמת סיחון ועוג דהוא מז' עממים הותר להם אפי' קדלי דחזירי אלמא דגם זה בכלל ז' עממים שנתנו לישראל ולדידי לק"מ, דנהי דארץ סיחון ועוג אינו בכלל ארץ פנעני מ"מ כ"כ רבינו שגם מקומות בח"ל שנקבשו דין א"י להם, ואע"ג דסורג' אין דינה כא"י ה"תם נכבשה שלא פדין קודם שנקבשה א"י [אבל הקא] לא היו רשאים לכבוש א"י מקודם] שנגזר עליהם להיות ארבעים שנה במדבר לכו דינו כא"י, אמנם זה דוקא אחר שנקנסו לארץ אז נתקדש ג"כ ארץ סיחון ועוג אע"ג דסורג' לא נתקדשה גם אחר שנקבשה כל א"י בימי שלמה, שאני ה"תם דתחילת הכיבוש הי' שלא פדין משא"כ פאן שע"פ הדיבור הי', גם שהיו צריכים לכנס דרך שם לארץ, לכן אחר שנקנסו לארץ נתקדש ג"כ ארץ סו"ע אע"פ שנקבשה קודם שנקנסו לארץ ומ"מ קודם שנקנסו לארץ לא נתקדשה כלל רק אחר ביאתו נתקדש גם ארץ סו"ע, והכי אמרינו בפ"ב דמכות גבי ערי מקלט דעיריות שהפריש משה לא קלטו רק אחר שהפריש אותם יהושע בארץ ישראל, גם מה שהביא מדברי הרמב"ן לא ידענא מה קאמר דנהי דסיחון ועוג מז' עממים הם מ"מ הארץ של עבר הירדן אינה בכלל אר"י שהראהו למשה רק שפכשו האמוריים אחר ברפת אברהם מעבר הירדן ולהלאה, ונהי אמרו גרגשי פנה לאפריקי וכי בשביל זה יהי ארצם ארץ ישראל, הא ודאי ליתא, מ"מ אף שארץ סו"ע אינו בכלל א"י שניתן למשה אפ"ה מלחמתם הי' מצוה.

לפי שהם בכלל לא תחי' כל נשמה דמצוה דלא תחי' אינו תלוי באם דרו בא"י, וז' אנומות הדרים בח"ל ג"כ בכלל ז' אנומות, ועי' סוטה דף ל"ה לכן הותר במלחמתם מאכלי איסור וזה פשוט וברור ואפי' למ"ד דקני וקניזי הם עמון ומואב שנטהרו בסיחון] מ"מ לא נתקדשה קודם ביאתו לארץ פיון שאינם מאומות שצאמר למשה בפ' שמות ע"ב ב"ב נ"ו] וזה פשוט וברור, ועיין מש"כ בסוף הלכות שמייטה ויובל: הי' נכרי שקנה קרקע דעת רבינו דאין קנין לנכרי בא"י שתפקע קדושתה אלא דמירוח עפ"ם פוטר, לכן מדאורייתא אין הפרש בין שדה עפ"ם שקנה מישראל לשדה ישראל, דאם מירח ישראל והו' שלו שקנאו, לעולם חייב מד"ת ואם מירח עפ"ם פוטר לעולם, אלא דמדברבן יש הפרש, שאם השדה של עפ"ם וגדל אצלו שלישי ומירחן העפ"ם פטור לגמרי, וישראל הקונה ממנו א"צ להפריש, ואם הקרקע של ישראל וגדל אצלו שלישי פיון שפכר נתחייב במעשר בעודו ביד ישראל אף שבשעת המירוח הוא של נכרי חייב מדברבן, זה דעת רבינו, ואם הפירות גדלו שלו שליש ביד הנכרי ומכרו לישראל ומירח הנכרי פירות של ישראל, כתב הרב כ"מ [ד"ה וכן העכו"מ] בשם ר"י קורקוס דג"כ פטור אפי' מדברבן פיון דגדלו שלישי ביד הנכרי ויש קנין פירות לנכרי בא"י והני שלו וגם מירחון נכרי אע"פ שבשעת מירוח הוי של ישראל מ"מ מירוח הנכרי פוטר, ולפ"ז נכרי הלש עיסה של ישראל א"צ להפריש חלה דמירוח נכרי וגלגול עפ"ם חזא הוא פדאמרינו במנחות

פר"י להקד' ועי' בט"ז יו"ד סי' שכ"ו סק"ב מ"ש בנחתום עכו"ם שאינו מקנה רק לאחר הלישה ולמ"ש מרן גם במקנה קודם לישה לא מהני אף שלש עיסת ישראל, אמנם דעת רש"י בגיטין פ' השולח והטור ביו"ד סי' של"א דהא דאמרין דמרוח עכו"ם פוטר אין הקפידא על הממרח אלא על הבצלים דאם בעת המירוח הוא של הנכרי פוטר ואם התבואה היא של ישראל אע"פ שנכרי מירח חייב מדאורייתא כעין הא דאמרין מירוח הקדש פוטר דהפוננה שהיא של הקדש, ובכ"מ הביא בשם הראב"ד דאם העכו"ם הממרח הוא שלוחו של ישראל חייב דשלוחו של אדם פמותו, והכ"מ תמה בזה הרי אין שליחות לנכרי, ובאמת שדברי מרן תמוהים בעיני מה מוטיב על הראב"ד שהרי מפורש אמרו בירושלמי דמעשרות סוף פ"ה הממרח פרו של חבירו שלא מדעתו ר"י אומר טביל ר"ל אמר ל"ט וקמותיב התם ר"ל לר"י ממתניתין דחורי הנמלים שלנו בצד ערימה חייב דחזקה מדבר הגמור היא לא"ה הי' פטור ונכרי נמרח ע"י נמלה, ומשני ר"י משום שאוש בצלים נגעו בה, פלומר דהוי כהפקר קודם מירוח דפוטר, כדתנן בפ"ג דפאה.

וראיתי לר"א פולדא שכתב דטעמא דר"י דס"ל דטביל משום דזכין לאדם שלא בפניו, והאי פירושא לא מחנוור כלל דהא מוכח מפסח קו' ר"ל דאפי' מירוח נמלה חייב לר"י ובהא ל"ש זכין לאדם אלא ברור דלר"י עיקר הקפידא במירוח אינו אלא שתגמר מלאכתו ואפי' גמר מלאכתו מאלי' נמי מהני, וכיון דא"צ דעת בצלים מהני בעשה אחר שלא מדעת בצלים, ואפי' מירוח נמלה חייב הא קמן להדיא דלא קפדינו אממרח כלל, ואפי' מירוח נמלה חייב, ועיין רש"י במנחות פר"י דף ס"ז דמאן דמחייב מירוח נכרי פוטר מירוח הקדש משום דהקדש מחוסר פדיון משא"כ נכרי דחזי לאכול בלא פדיון אבל פאן דחייב מירוח נמלה כ"ש דחייב מירוח נכרי וכדעת רש"י וטור שזכרנו, שאין קפידא אלא על בעל הדגן, לא על הממרח כעין הא דאמרין מירוח הקדש דהפוננה על התבואה של הקדש ה"נ דכונתה, וגם על הראב"ד ז"ל יש לדקדק קצת דלאיזה צורך קאמר משום שליחות, הא א"צ כלל שליחות דאפי' מירוח נמלה חייב ונ"ל דס"ל להראב"ד ז"ל דמירוח דתרומה היא כמו הכשר דאמרין בפ' האומר בקידושין ר"פ רמי פתיב פי יתן וקרינו יתן, הא פיצד פי יתן דומיא דיתן דניחא לי' והתם א"צ כלל לשליחות דאפי' הכשר ממילא דניחא לי' הוכשר וה"נ מירוח דתרומה נהי דא"צ מירוח בצלים ולא שליחות דבצלים מ"מ נוחותא דבצלים מיהו צריך, ומ"ש הראב"ד ז"ל דשלוחו של אדם פמותו אשגרתא דלישנא נקט ועיקר הפוננה פאן דניחא לי', ולפ"ז נכרי הלש עיסת ישראל מפריש חלה בברכה פיון דעיסה היא של ישראל וכדעת רש"י וטור וראב"ד ז"ל וגם בעל א"ח מסכים לזה, ואפשר לכוין גם דברי רבינו בזה, ומ"ש עכו"ם הממרח פירות של ישראל חייב בתרומה מדבריהם בלא ניחא להו לבצלים כגון שגזל אבל היכא דניחא להו חייב מד"ת כמו שהוכחנו מירושלמי הנ"ל, ואע"ג דבפאה קי"ל קרסמיה נמלים פטור ואע"ג דאפשר דניחא לי' שאני התם קצירכם פתיב, משמע שצריך שיהי' קציר של ישראל אבל הכא פיון דלא פתיב אלא דגנה לא קפדינו אלא בשעת גמר הדגן שיהי' של ישראל, מיהו פיון דקרינו דיגנה אפשר דקפדינו שיהי' ניחא לי' בשעת גמר המירוח, מיהו היכא דלא ניחא לי' במירוח יש לסמוך על דברי הר"י קורקוס ומרן הכ"מ דהו"ל כמירוח נכרי דפוטר, הן אמת שלא ראיתי לרבינו שהביא דברי הירושלמי הלז [דמירוח נמלה דחייב] ואפשר דס"ל לרבינו דר"י ס"ל דמירוח נכרי אינו פוטר

כְּדֹאֲמַרִּינָן בְּהַדְלָה בַּפ' ר"י דלר"מ ור"י מִירוֹחַ נְכָרִי אֵינוֹ פּוֹטֵר, וּסְיֵיג מְצֵאֵתִי לְזֶה בִירוּשְׁלַיִם בְּסוֹף פ"ג דְּתַרּוּמוֹת דְּאָמַר הֵתָם לר"י דְּפִירוּתֵיּוֹ שֶׁל נְכָרִי טוֹבְלִים מִדְּאוּרֵיִיטָא, אָבֵל לְדִידָן דְּדִרְשִׁינָן דְּגִנְיָה י"ל דְּבַעֲיָנָן שְׂיֵהִיּוּ הַבְּעָלִים אוֹ שְׁלוּחָם מְמַרְחִין וְאֵין מִירוֹחַ שְׁמַרְחָא שְׁלֵא מִדְּעַת טְבִיל ** (לא הִבְנֵתִי וְהָרִי הֶרְמַב"ם פֶּתַח בַּפ"ג ה"ז מִמַּעֲשָׂרוֹת דְּשְׁלֵא מִדְּעַת טְבִיל כר"י, וְאוּלַי הַפְּנוּנָה כְּמוֹ בְּמִירוֹחַ נְכָרִי וְנִמְלָה דְלָא הָוִי בַר שְׁלִיחוֹת.

הַמְּגִיה. **) ומכש"כ מִירוֹחַ נְכָרִי, וּמ"מ קָשָׁה לְדַחֹת סוּגֵיָא שְׁלֵמָה מְפוֹרְשֵׁת דְּהַמְּמַרְחָא שְׁלֵא מִדְּעַת וְנִגְמַר מְאֵלִיו ג"כ חֲזִיב: וְדַע דְּבַמְּנַחוֹת דָּף ל"א אֲמַרִּינָן אָף לְמ"ד יֵשׁ קִנְיָן לְנְכָרִי בֵּא"י מ"מ חֲזִיב מִיְהוּ מְדַרְבְּנָן, וְיֵשׁ לְעֵינָן מְהָא דְּמַסִּיעַ רַבָּה בַּפ' הַשּׁוֹלַח דְּמ"ד דְּאֵין קִנְיָן לְנְכָרִי מְהָא דְּתַנּוּ הַלְקָט וְהַשְׁכָּחָה וּפְאָה שֶׁל נְכָרִי חֲזִיב בְּמַעֲשֵׁר אֲלֵא א"כ הַפְּקִיר ה"ד וְכו' אֲלֵא לָאו דְּאִפְקֵרִינָהּ נְכָרִי וּמֵאִי קוּשְׁיָא הָא עַכ"פ חֲזִיב מְדַרְבְּנָן בְּלֵא הַפְּקֵר אָף לְמ"ד יֵשׁ קִנְיָן: וְיֵשׁ לְעֵינָן אִפְתִּי לְדְּעַת רַבִּינוּ דַּס"ל דְּמִירוֹחַ נְכָרִי פּוֹטֵר לְגַמְרִי אֲלֵא דְּאֵם מִירוֹחַ נְכָרִי פִירוֹת שְׁגָדְלוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל כִּינּוּן שְׁפָא לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְנִתְחַיְיְבוּ חֲזִיב מְדַרְבְּנָן א"כ י"ל דְּמ"מ מוֹתֵר לְאֲכֹל מְהֵם אֲכִילַת אַרְעִי וְהֵינּוּ דְּכִינּוּ דְּמִירוֹחַ נְכָרִי פּוֹטֵר לְגַמְרִי אֲלֵא כִּינּוּן שְׁפָר נִתְחַיְיְבוּ לֹא פָקַע וְהָרִי זֶה פְּקוּדָם הַמִּירוֹחַ וְלֹא פָקַע הַחַיִּיב אָבֵל עַכ"פ אֵין מִירוֹחַ הַנְּכָרִי מְבִיא לְיַדִּי חַיִּיב כָּלֵל אִפִּי מְדַרְבְּנָן וְכ"כ הַתּוֹס' בְּמַנְחוֹת דָּף ס"ז ע"ב בַּד"ה כְּדִי דְּאָף קוּדָם הַגְּזִירָה דְּבַעֲלֵי פִיסִין אַע"ג דְּמִירוֹחַ נְכָרִי פּוֹטֵר מ"מ אֲסוּר לְאֲכֹל מְמַנּוּ קְבַע וְכְמוֹ קוּדָם הַמִּירוֹחַ עֵי"ש, אֲלֵא דְּקוּדָם הַמִּירוֹחַ אִם הַפְּרִישׁ מִשְׁבָּלִים הַר"ז תְּרוּמָה דְּאוּרֵיִיטָא כִּינּוּן דְּאִפְשָׁר לְבּוֹא לְיַדִּי חַיִּיב [אָבֵל] אַחַר הַמִּירוֹחַ נְכָרִי אִם קָרָא שֵׁם אֵינוֹ אֲלֵא תְרוּמָה דְּרַבְּנָן כִּינּוּן דֵּא"א לְבּוֹא עוֹד לְיַדִּי חַיִּיב ד"ת, וְנִהִי דְּלֹאֲחַר תַּקְנָהּ מִשּׁוּם גְּזִירָה דְּבַעֲלֵי פִיסִין ס"ל לְתוֹס' דְּאֲסוּר אִפִּי אֲכִילַת אַרְעִי, הֵינּוּ לְשִׁיטְתָם דַּס"ל דְּאִפִּי בְּפִירוֹת שְׁגָדְלוּ בְּרִשׁוֹת נְכָרִי חֲזִיב בְּמַעֲשֵׁר מְדַרְבְּנָן אָבֵל לְדְּעַת רַבִּינוּ דְּלֵא ס"ל גְּזִירָה דְּבַעֲלֵי פִיסִין, אֲלֵא דְּדוֹקָא הֵיכָא שְׁהִי תַחֲזִיקְתוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּינּוּן דְּכָבֵר חֲזִיב לֹא פָקַע א"כ י"ל דְּדוֹקָא בְּאֲכִילַת קְבַע, וְהִנֵּה דְּעַת הַתּוֹס' שֵׁם דְּאָף לְמַסְקָנָא דְּמִירוֹחַ נְכָרִי פּוֹטֵר מוֹתֵר בְּאֲכִילַת אַרְעִי אַע"ג דְּאֵינוֹ פּוֹטֵר מְדַרְבְּנָן, וּבְזֶה הִי אִפְשָׁר לְיִישָׁב ג"כ דְּבָרֵי הַרְּאָב"ד שְׁתַּמָּה עָלָיו הַכ"מ הָא אֵין שְׁלִיחוֹת לְנְכָרִי, וּבַפ"מ תִּירָץ דְּמְדַרְבְּנָן יֵשׁ שְׁלִיחוֹת, וְרֵאִיתִי שְׁהַקְשׁוּ עָלָיו הָא דְּעַת הַרְּאָב"ד דְּמִירוֹחַ הַנְּכָרִי אֵינוֹ פּוֹטֵר, וְלִמַּשׁ"כ לֹא קָשָׁה מִיַּדִּי דַּס"ל לְהַרְּאָב"ד נִהִי דְּמִירוֹחַ נְכָרִי אֵינוֹ פּוֹטֵר, הֵינּוּ דְּהוּ"ל פְּקוּדָם מִירוֹחַ וְכִינּוּ דְּקוּדָם מִירוֹחַ חֲזִיב מִשּׁוּם דְּאֵין קִנְיָן לְנְכָרִי בֵּא"י מְמִילָא גַם אַחַר מִירוֹחַ חֲזִיב לְדְּעַת הַתּוֹס' שְׁזַכְרָנִי, אָבֵל כִּינּוּן דְּמְדַרְבְּנָן יֵשׁ שְׁלִיחוֹת אֲסוּר אִפִּי בְּאֲכִילַת אַרְעִי, אֲמַנָּם רֵאִיתִי לְהַר"שׁ בַּפִּיה"מ ** (מְקָרִי דְּעַת הָעָם וְכִינּוּן שְׁנִכְבָּשָׁה מְקוּדָם לְכִיבוּשׁ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּבָר שְׁהִי שְׁלֵא כְּשׁוּרָה כְּמִבּוֹאָר בְּסַפְרֵי "בְּפִלְטִין אֵין אַתָּה כּוֹבֵשׁ" כְּטַל פַּח הַסַּנְהֶדְרִין שְׂיֵהִי דְּעַתָּם דְּעַת הָעָם וּמְקָרִי בְּשִׁבִיל זֶה כִּיבוּשׁ סוּרָה כִּיבוּשׁ יְחִיד.

הַמְּגִיה. **) דְּתַרּוּמוֹת פ"ז מ"ז שְׁנִסְתַּפֵּק בְּזֶה, וּקְצַת מִשְׁמַע כִּן מְדַבְּרִי רַבִּינוּ, וְהִנֵּה אִם נִאָמַר דְּבְּמִירוֹחַ נְכָרִי אַע"ג דְּפוֹטֵר מִדְּאוּרֵיִיטָא מ"מ אֲסוּר מְדַרְבְּנָן מִשּׁוּם מִירוֹחַ, וְאִפִּי אִם נִאָמַר דְּרַבִּינוּ ס"ל דְּלִית הַלְכָתָא כְּרַבָּא מִשּׁוּם גְּזִירָה דְּבַעֲלֵי פִיסִין יֵשׁ מְקוֹם לְיִישָׁב מֵה שְׁהַקְשִׁינוּ ע"ד הַכ"מ דַּס"ל מִירוֹחַ נְכָרִי פִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל פְּטוּר מִדְּאוּרֵיִיטָא הָא אֲמַרִּינָן בִירוּשְׁלַיִם דְּאִפִּי מִירוֹחַ הַנְּמָלָה מִקְרִי מִירוֹחַ וְאִם נִאָמַר דְּאֲסוּר מְדַרְבְּנָן בְּאֲכִילַת אַרְעִי נִיחָא דֵּא"ל דְּלֵא פְּלִיגִי ר"י ור"ל בִירוּשְׁלַיִם אֲלֵא אִם נְטַבֵּל מְדַרְבְּנָן לְאֲסוּר בְּאֲכִילַת

ארעי וצ"ע בזה, יוצא מזה ממש"כ דנכרי הלש עיסת ישראל אפי' לא עשאו שליח לדעת רש"י וטור חייב בחלה, ואפשר שזה גם דעת הראב"ד, ואין הכרח שרבינו חולק על זה, אכן דעת הר"י קורקוס והכ"מ דפטור מדאורייתא וממילא בחלה פטור אף מדרבנן כדאמרין במנחות דף ס"ז ע"ב לכן יש להפריש בלא ברכה, ואף בח"ל יש להפריש עכ"פ, בפרט דפישט הירושלמי מסייע להו ונכרי הממרח פירותיו שקנה מישראל שגדלו שלישי אצל ישראל, דעת התוס' דמותר באכילת ארעי ולר"ש מספקא לי' וכיון שאין מדברי רבינו הכרח גמור, ומידי דרבנן היא נקטינן כדברי המקול, מיהו כ"ז בא"י, אבל בסוריא א"ח רק הגדל בקרקע ישראל ובשעת מירוח הוא של ישראל וכמבואר בדברי רבינו ולשון השלחן ערוך סי' של"א.

ס"ג אינו מדוקדק כל הצורך: הי"ב נותן שני שלישים לפהו, כ' הרב בכ"מ שלמד פן ממשנה דפ"ד דמעשרות גבי הקונה שדה ירק בסוריא דר' אומר מעשר לפי חשבון ואע"ג דרבנן פליגי עליו בירושלמי אמרינן דאחי רבי פחכמים דאיפליגי בשדה שקנה ישראל מנכרי אחר שהביאו שלישי דר"ע פוטר בתוס' ונחכמים מסייבין, ופסק רבינו פחכמים, עי"ש, ובאמת בש"ס דילן בפ' השולח דמ"ז ובפ' ראשית הגז מיייתי האי פלוגתא דנחכמים ור"ע ואיפכא גרסינן דר"ע מחייב בתוס' ונחכמים פוטרין, דאזלינן בתר הבאת שלישי, ובירושלמי פ"ד דפאה בהא דתנן פיוצא בו המקדיש עד שלא הגיע לעונת המעשרות ופדאן משהגיע פטור וקאמר בירושלמי דאחי כר"ע, דס"ל דהביאה שלישי ביד הנכרי אף שלקח הישראל וגדל אצלו פטור, ורבינו בספ"ב ממעשרות הביא המשנה כצורתה, אלמא דס"ל דלא מחמרינן כלל בתוס' ואפי' בדאורייתא, וע"כ צ"ל דס"ל כפנוסח הש"ס דילן דנחכמים פוטרין ויחיד ורבים הלכה כרבים, ואפשר דס"ל לרבינו לחלק בין הקדש דבהביאה שלישי פטור לגמרי ובין הקונה מנכרי, פיון דאין קנין לגמרי לפטור אלא לפטור מחיוב הנתינה, י"ל דמודי רבנן דאזלינן בתר שלישי, פיון דעכ"פ שם טבל עליו ומ"מ הראי' שהביא הרב בכ"מ מהא דנחכמים מחייבין איני מכיר, פיון דבש"ס דילן אדרבה נחכמים פוטרין, ודכותה פסק רבינו אף בדאורייתא כדמוכח מהקדש: ה"כ ישראל ועכו"ם שקנו וכו' דברי רבינו לכאורה תמוהים פיון דס"ל אין קנין לנכרי בא"י ואין הפרש מדאורייתא בין פירות שגדלו בקרקע של ישראל להגדל בשל נכרי, א"כ ע"כ הא דמס"ל בחלקו של הנכרי היינו במרחן הנכרי, הא במירוח עכו"ם פירות של ישראל בפרט היכא שהו שלו בשעת מירוח ודאי מדרבנן.

וכיון דבדרבנן קי"ל דיש ברייה למה, פתב שחלק הנכרי אסור דאין ברייה מדאורייתא, הא מירוח נכרי א"ח אלא מדרבנן ובדרבנן יש ברייה, ומזה י"ל דס"ל לרבינו דהא דקי"ל בפ' משילין דבדאורייתא אין ברייה ובדרבנן יש ברייה, היינו דבר שעיקרו מד"ס פגון עירוב, אבל דבר שעיקרו מדאורייתא פגון תרומה בזה"ב אע"ג דהיא מדרבנן לא אמרינן ברייה, וכעין זה פתבו התוס' בעירובין ל"ב בהא דאמר ר"נ בדאורייתא ל"א שליח עושה שליחותו ובדרבנן אמרינן שע"ש דהיינו בדבר שעיקרו מד"ס וה"נ פתבו התוס' בעירובין דף ל"ז בהא דמחמיר ר"י בדמאי דאין ברייה אין מזה הוכחה דר"י מחמיר אפי' בדרבנן דא"ל פיון דעיקרו מדאורייתא, ואע"ג דבדמאי ס"ל לרבינו לקמן בה' מעשר דיש ברייה, היינו דוקא בדמאי דרוב ע"ה מעשרין הו, אבל בשאר דברים דעיקרם מדאורייתא אע"ג דלא הוי אלא מדרבנן ספיקו אסור, ולפ"ז יש לגמגם ע"ד

הכ"מ פאן שפסק דבזה"ז פֿינן דתּרומות ומעשרות מדבֿריהוּ סמכינן אבֿרירָה, הָא אע"ג דתּרומה בזה"ז מדבֿרבֿנן מ"מ מיקרי עיקרו דאורייתא, וכינן שפֿון לא אַמרינן בֿרירָה.

ואפ"ל למה שחילקו התוס' ביבמות דפ"א בין חד דרבנן בין תרי דרבנן ה"נ בדבֿר שעיָקרו מדרבנן לעולם מקילינן ובדבֿר שעיָקרו מדאורייתא מחמירינן, יש לחלק בין תרי דרבנן בין חד דרבנן, לכן בזה"ז פֿינן דהיא תרי דרבנן מירוש נכרי ותּרומה בזה"ז דינו כעיָקרו דרבנן אַמרינן בֿרירָה, ולפ"ז הָא דלוקח גין ואומר שגני לוגין שאני עתיד להפריש הרי היא תּרומה שכתב רבינו לקמן בפ"ז מה' מעשר דאסור, בד"א פֿינן שהוא טבול מה"ת לאו למעוטי תּרומה בזה"ז אלא למעוטי מעשר דמאי, ועוד י"ל פֿינן דהָא דיש בֿרירָה בדרבנן הוא מטעם ספק א"כ י"ל דאע"ג דתּרומה בזה"ז דרבנן מ"מ למש"כ קצת האחרונים דדבֿר הנאמר מפי נביא ספיקו להחמיר פֿמו במקרא מגילה, א"כ י"ל ה"ה במעשר בזה"ז דמקרא מלא בס' מלאכי והביאו מעשרותיכם ונצטנה מפי הקב"ה לתקנה עינין מפות כ"ג] לכן ספיקו להחמיר, והָא דאַמרינן ביבמות דפ"א דלר"ל ספק תּרומה בזה"ז מותר היינו לר"ל דס"ל דקדושת עזרא בטלה לכן ס"ל ספיקו להקל דאין התקנה שיהתקינו אחר חורבן בית שני נזכר בדברי נביאים, אַבל רבינו דס"ל דקדושת עזרא קדשה לע"ל אלא בימי עזרא לא הי' מדאורייתא חייב בתּרומה משום שלא הי' כל ישראל עלי, א"כ פֿינן דתקנה זו נזכרה בדברי נחמ' וגם נצטנה ע"י הנביאים, י"ל דספיקו להחמיר, והָא דאַמרינן בב' קנפות אַחד תּרומה ואַחד חולין ונפל סָאָה של תּרומה לתוך א' מהן דספיקו להקל בתּרומה בזה"ז עי' פסחים מ"ד ע"א שאני התם דאיכא למימר שאני אומר, ובהכי ניחא שפיר דברי רבינו לקמן פ"ז שכ' דטומטום אינו אוכל בתּרומה משום שהוא ספק ערל והרי לרבינו דס"ל דתּרומה בזה"ז דרבנן הו"ל להקל בספיקו כדאַמרינן ביבמות דפ"א באדרוגינוס שנישא אשה, ולמאי דפרישית א"ש דדוקא לר"ל דס"ל קדושת עזרא בטלה מקילין בס' אַבל לדין דקיי"ל קדשה לשעתה (וקדשה לע"ל) וקדושת א"י עדיין קיימת, אלא דגם בזמן עזרא הי' מדרבנן א"כ פֿינן שניצטנה מפי הקב"ה לנהוג מנהג זה ספיקו לחומרא ובהכי נתיישב מה דקשה להש"ך ביו"ד סי' ש"ל בגר שנתגביר והי' לו עיסה ספק עד שלא נתגביר ספיקו להחמיר ותמה הש"ך הָא הו"ל ספיקא דרבנן, ולמש"כ א"ש דספק חלה פֿינן דנזכר בדברי נביאים תקנה זו ספיקו להחמיר ומיהו היינו בחלת א"י אַבל בחלת חו"ל מודינא לדברי הש"ך דספיקו להקל, רק שפוננת המחבר על חלת הארץ, וכ"נ לי עוד ראי' דאע"ג דתּרומה וחלה בזה"ז דרבנן לא אַמרינן בֿרירָה מהא דמבואר בסי' ש"ל דעיסה שישאל ונכרי שותפים אי יש בשל ישראל כשיעור חייבת ויכול להפריש מיני' ובי' ומבואר שם בשם הרא"ש הטעם פֿינן דיש בקלה בדבֿר לח וא"א שלא יהי' משל ישראל ולמה לא נימא מטעם בֿרירָה, א"ו דלא אַמרינן בֿרירָה אף בחלה בזה"ז, דחלה בזה"ז אף לדעת החולקים על רבינו הוא מדרבנן, ומזה נ"ל הוכחה גדולה דאף בתּרומה בזה"ז לא סמכינן אבֿרירָה, ולפ"ז א"כ י"ל האדרכתב המחבר בסי' של"א דבשדה שותפות בזה"ז אַמרינן בֿרירָה היינו משום דאיכא גמי מירוש נכרי והו"ל כתרי דרבנן ונתבאר משכ"ל דבדבֿר שעיָקרו מדאורייתא לא אַמרינן בֿרירָה אף.

בדבֿרבֿנן דהָא מירוש נכרי אינו אלא מדרבנן ואפ"ה לא סמכינן. עולה היכא דעיָקר הדבֿר מדאורייתא פֿן נראה לי ברור: והנה בהָא דאַמרינן בש"ס פ' השולח דמ"ד ע"ב טבל

ונחולין מעורבין זה בזה פרש"י אין לה כל חטא וחטא שאין לה מקצתו של חולין ומקצתו של טבל וצריף לעשר מיני' ובי' ואפי' חלקו בספקו הו עומדים והתוס' כ' דמאן דלית לי' ברירה חיישינן על כל חטא וחטא שמא פטורה ועל כל חטא וחטא שמא חייבת לכו אין תקנה לטבל זה אלא להפריש עליו ממקום אחר, והנה רבינו פתב טבל ונחולין מעורבין בחלק של עכו"ם היינו דלדין דקיי"ל אין קננו לנכרי בא"י להפקיעו מידי מעשר וישאל שיקנה שבליים מעכו"ם חייב במעשר ובתרומה חלקו של ישראל ודאי חייב רק דחלק נכרי כל חטא וחטא מעורבין ומשמע דמהני אם מעשר מיני' ובי' ודעת התוס' אסור דהא איכא למיחש שמא מה שהפריש הוא הי' של נכרי והשאר הי' של ישראל ומ"מ אין זה מוכרח פינו דמירוח נכרי פוטר מדאורייתא א"כ שמא אין ברירה הו"ל פזית ניקף שנתערב פזית מסיק דלקמן פ"ב הי"ג שפתב רבינו דמעשר מיני' ובי' וע"ש וצ"ע אם חייב ליתן לכהן פינו דמספקא לי' אי יש ברירה י"ל דלגבי מת"כ המע"ה, והנה מבואר מדברי רבינו דשותפות עכו"ם חייב בתרומה וכשינוי' בתרא דר"פ ראשית הגז דלא כמ"ש הש"ך ביו"ד של"א ס"ק י"ט ולא ידעתי למה החליט דשותפות עכו"ם פוטר נגד דברי רבינו ודו"ק: הכ"ב פירות חו"ל שנקנסו לארץ, הנה הרב בכ"מ הבין דברי רבינו שאין הפרש בין חלה לתרומות ומעשרות ואם נימא דפירות ח"ל שנקנסו לארץ חייב בחלה מדאורייתא ה"נ בתרומה, אלא שצידד דאפשר גם בחלה אינו אלא מדרבנן, וקרא דאשר אני מביא אתכם שמה אינו אלא אסמכתא, ובאמת בירושלמי רפ"ב בחלה מבואר דחייב בחלה מדאורייתא, ובאמת שיש לתמוה.

טובא על הרב כ"מ שצידד בפירות חו"ל שנקנסו לארץ קודם המירוח חייב מדאורייתא דא"כ הא דאמרינן פ"ב דגיטין אילן שמקצתו בארץ ומקצתו בח"ל טבל ונחולין מעורבין זה בזה ורשב"ג פליג ואמר הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור, ממ"נ אם המירוח הי' בא"י הפל מחויב מדאורייתא ואם המירוח הי' בח"ל הפל פטור, וא"ל דפליגי באם המירוח הי' על האילן, דמלבד דלישנא דרשב"ג לא משמע הכי, דעיקר הוא לדידי' מקום הגידול, גם א"א לומר פן דא"כ מ"ט דרבי, הא אמרינן התם דדוקא במקצתו שרשיו בארץ ומקצתו שרשיו בח"ל אמרינן דשרשים ינקו אהדדי ואף אותן פירות שהן בח"ל ינקי מהאילן שהוא בארץ וכן להיפוך וזה ל"ש אלא בגידולים אכל בפירות תלושין שמיירח פינו דאפי' מירוחן באויר א"י חייב מדאורייתא, דלגבי מירוח אין יניקתו מהקרקע, א"כ מאי האי דפליגינן בין שרשיו לנופו ומפסיק צונמא [דבר שאין שום נפ"מ במירוח באויר] ואפי' אם נדחק דכיון דהפירות ינקי מהדדי נחשב גם אוירו כמשותף מ"מ קשה מהא דאמרינן התם בעציץ נקוב ונופו נוטה לחו"ל לאב"י אזיל בתר עיקרו ולרבא אזיל בתר נופו, א"כ ממנ"פ אם מירח בא"י חייב ואם מירח בחו"ל פטור, וא"ל דהתם נמי במירח על העציץ ז"א דהא גוף העציץ נחשב כמטלטלין כדאמרינן התם להדיא דאינו נקנה אלא במשיכה או באגב וכיון דגוף העציץ אינו אלא מטלטלי הרי זה כמירוח על ספסל בא"י דנדאי חייב מדאורייתא, ותו קשה מהא דאמרינן בפ"ק דגיטין עציץ נקוב המנוח ע"ג יתדות באנו למחלוקת ר"י ורבנן, ובזה קשה נמי אי נימא דעיקר ההפרש בין פירות א"י לח"ל הוא רק על המירוח מלתא דפשיטא דעל המירוח אין חילוק בין מירח ע"ג יתדות בין מירח ע"ג קרקע דגוף העציץ נחשב כמטלטלין כמ"מ שהוכחנו ואטו המירוח על הגג מי לא טביל מדאורייתא ואי אמרת בשלמא דקפידה היא גם על

הזריעה והגידול היינו דיש הפרש בין מונח ע"ג יתידות למונח ע"ג קרקע דלא נחשבה הזריעה כגדולי ארץ, אבל אי אמרת דאינו תלוי בגידולין כי אם על המירות פשוט דכל שפירות על העציץ אין הפרש בין שהעציץ נחשב כמחנה דלעולם גוף העציץ והקרקע שבתוכו אינו נחשב כמחנה ומה לי שמונח ע"ג קרקע או ע"ג יתידות, וה"נ משמע עוד מדברי רבנו שכ' לקמן בפ"ה הט"ו דזרע והביא שלישי בעציץ שא"נ ואחר כן נקבו פטור מדאורייתא, והשתא קשה הא פינו שנקבו אח"כ לא גרע ממירות, מיהו בהא י"ל דהא דעציץ שא"נ פטור מדאורייתא לא משום דלא נחשב גידולי א"י אלא טעמא אחרתא איפא דלא נקרא גד"ק לכן עציץ שא"נ שהמרח בארץ גם לדעת הכ"מ א"ח מדאורייתא, ומ"מ ראיות הראשונות שכתבתי מוכרחות הם מהא דאילו והא דעציץ שנקבו בארץ ונפחו נוטה לחו"ל והכי משמע פשוטא דמילתא דמשנתנו פ"ב דחלה דתנו פירות חו"ל שנקנסו לארץ חייב בחלה ובתר הכי קתני עפר חו"ל שפא בספינה לארץ חייב במעשר ושביעית אר"י אימתי בזמן שהספינה גוששת וקשביק חלה משמע דחלה ודאי חייב מדאורייתא דבשלמא לענין תרומה פינו שצריף שיהי' גדל בקרקע א"י ס"ל לר"י דחייב רק בגוששת אבל בחלה לא קפדינו אלא אנגלגל א"כ מה בכך שהספינה אינה גוששת והכי אמרינו התם בירושלמי להדיא דסברי רבנו למימר דתלי בפלוגתא, ודחי התם דאפי' מאן דפטר מודה הקא דחייבת משום דחלה תיקף שנקנסו לארץ נתחייבו אף בגידולין שהיו אצל הנכרי הא קמו דשאני בין חלה לתרומה [שלא כדברי הכ"מ הנ"ל] והכי משמע להדיא בירושלמי בפ"ה דמעשרות בהא דאמר התם דהזרע בבית פטור ואם הביאה שלישי ואח"כ העביר הסוף לרע"ק פטור התוס' ולרבנו חייב, ופריף אף בחלה כן ודחי דשאני חלה דאף פירות חו"ל שנקנסו לארץ חייב בחלה, הרי שאני בין חלה ובין תרומה, וה"נ משמע בהא דפליגי אם יש קנין לנכרי בא"י (ונהי דיש קנין מ"מ לא גרע מפירות חו"ל שנקנסו לארץ) אמנם מזה אין ראי' ברורה אבל מפל ראיות שנתבארו לעיל מבאר להדיא דלענין חיוב תרומה פירות חו"ל שנתמרחו בארץ אין חייב אלא מדרבנו, והכי נקטינו, אבל בחלה חייב מדאורייתא, ולפ"ז יש לעיין קצת בחלה אי מותר להפריש מן הנזרע בעציץ שא"נ על הנזרע בעציץ נקוב, דאע"ג דאין תורמין מזה על זה איפא למימר דשאני תרומה דבגדולין תליא, וגידולין דהני בפטור הוי, אבל חלה פינו דאפי' הגדל בחו"ל הנכנס לארץ חייב מדאורייתא א"כ איפא למימר דה"ה בעציץ שאינו נקוב וצ"ע, ואין ראי' ממ"ש הרמב"ם לקמן הלכות בכורים דמה, שאין מפרישין בתרומה אין מפרישין בחלה, ואם איתא הא איפא עציץ דאיפא למימר תני וש"י.

תדע דהא פירות חו"ל שנקנסו לארץ חייבת בחלה מדאורייתא ולענין תרומה פטורין, אלא דהכוננה דאין מפרישין מחיוב על הפטור, והאי פדינו והאי פדינו: הכ"ד אילו פלוגתא דר' נרשפ"ג בפ"ב דגיטין דף כ"ז ע"ב וב"ב כ"ז ופסק רבני לגבי רשפ"ג, וצ"ע דהא דעת רבינו פהרי"ף דרבי נרשפ"ג הלכה פרשפ"ג ולא אמרינו הלכה פרבי אלא מחברו אבל לא נגד רבו נרשפ"ג אביו ורבו הוי ואפ"ל דסמיה רבינו אהא דאמרינו ב"ב דכ"ז דפליגי רשפ"ג ורבי בביריה נכיון דאיפסק הלכתא דאין ברירה בדאורייתא, ולמש"כ לעיל אף בדרבנו שעיקרו מדאורייתא נמי אין ברירה א"כ הלכה פרבי] ומ"מ צ"ע דודאי הא דקאמר בש"ס התם משום ברירה ודאי אין זה אלא אשגרתא דלישנא

ומה שְׁיִיאֲטִי דְבְרִירָה לְכָאן וְעִיקָר הַפְּלוּגָתָא הוּא מְטַעַם דְאֲמַרִּינוּ דְמִשּׁוּם דְמַפְסִיק צוּנְמָא א"כ יֵשׁ לְדַקְדָּק עַל רַבִּינוּ דְלָמָּה לֹא פָּסַק פְּרִישׁוֹבָ"ג לְגַבֵּי בְרִי' פְּדַרְפוּ וְעִי' בִּירוּשְׁלָמִי פ"ק דְעַרְלָה שְׁיֵשׁ סִיּוּעַ לְדַבְרֵי רַבִּינוּ לְפָסוּק הַלְכָה פְּרַבֵּי: הַכ"ו הַתְּרוּמָה בּוּזֵה"ז דְרַבְּנָן, דַּעַת רַבִּינוּ דְתְרוּמָה בּוּזֵה"ז דְרַבְּנָן וּכ"פ ר"י בַּעַל הַתּוֹסֵס הֵבִיאוּ בַס' הַתְּרוּמָה לֹא כְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַטּוֹר בַּסִּי' שֶׁל"א בְּשֵׁם ר"י אֶלָּא דְחִלּוּקִין בְּטַעֲמֵן דְלַרְבִּינוּ קַדוּשַׁת עֲזָרָא לֹא בְטָלָה אֶלָּא דְגַם בִּימֵי עֲזָרָא לֹא סָלִיק פְּלֵהוּ וְלֹא נִתְחַיְּבוּ מִדְאֲוֹרֵייתָא], וְלַדַּעַת הַתּוֹסֵס בְּזִמְנָן בֵּית שְׁנֵי הַגּוֹי תְרוּמָה דְאֲוֹרֵייתָא אֶלָּא דְהֵאֲדִנָּא בְטָלָה קַדוּשַׁת א"י וּנ"מ לַעֲנִין עַרְלָה, וְהִנֵּה הַטּוֹר תָּמָה עַל רַבִּינוּ דַּה"ט דְכִי סָלִיק עֲזָרָא לֹא פְלֵהוּ סָלִיק, בְּחֻלָּה אֲמַרִּינוּ וְלֹא בְתְרוּמָה, וְאִין זֶה קוּשְׁי' פְּלֵל דְהָא אֲמַרִּינוּ הֵתָם בְּנֻדָּה דָּף מ"ז וּבפ' ב' דְכַתְּנֻבוֹת דְאַפִּי' לָמ"ד דְתְרוּמָה בּוּזֵה"ז דְרַבְּנָן, חֻלָּה דְאֲוֹרֵייתָא, שְׁהֵרִי שְׁבַע שְׁכַפְּשׁוּ וְשְׁבַע שְׁחֻלְקוּ נִתְחַיְּבוּ בְחֻלָּה וּפְטוּרִין מִתְרוּמָה, וּפְלֵי הַתּוֹסֵס הַטַּעַם דְכִי תְבוֹאוּ מְשַׁמַּע בִּיאָה חֲשׂוּבָה אַחַר כִּיבוּשׁ וְחִלּוּק אֶלָּא דַר"ה בְרִי' דַּר"י קְאָמַר דְאַף לָמ"ד דְתְרוּמָה בּוּזֵה"ז דְאֲוֹרֵייתָא אֲמַרִּינוּ דְחֻלָּה מְדַרְבְּנָן, מִשּׁוּם דְכִי סָלִיק לֹא פְלֵהוּ סָלִיק, וְזֶה לֹא הִי בִימֵי עֲזָרָא כַּמֶּש"כ רַבִּינוּ לְקַמָּן פ"ו מַה' בֵּית הַבְּחִירָה שְׁלֵא הִי בִימֵי עֲזָרָא רַק חֻזְקָה בְּעֻלְמָא וְה"ט שְׁלֵא הִי יְכוּל לְהִיּוֹת חֻזְקָה גְמוּרָה דְבַעֲיָנוּ ס' רַבּוּא וּמִדַּעַת רֹב יִשְׂרָאֵל [כְּמַבְּנֹאֵר לְעִיל בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ] וְכִינּוּן דְלֹא הִי כִיבוּשׁ רַק חֻזְקָה בְּעֻלְמָא לֹא נִתְחַיְּבוּ, וְזֶה פְּנֻת רַבִּינוּ דְלֹא סָלִיק פְּלֵהוּ וְהַפְּנֻנָה שְׁלֵא הִי כִיבוּשׁ פְּדַאֲמַרִּי רַבְּנָן דְבִי רַב וְר"ה בְּרִי' דַּר"י וְלֹא פְּלִיג אֶלָּא לָמ"ד תְּרוּמָה דְאֲוֹרֵייתָא, וְרַבִּינוּ דְפָּסַק תְּרוּמָה דְרַבְּנָן ע"כ מַה"ט דְלֹא הִי כִיבוּשׁ, וְהַמְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹן רַבִּינוּ לְקַמָּן פ"ו מַה' בֵּית הַבְּחִירָה יִרְאֶה שְׁפֻנְתוֹ לַמֶּש"כ, וּבְקֻמָּת מִש"ס זֶה מוֹכַח כַּמֶּש"כ רַבִּינוּ, דַּר"י בַּעַל הַתּוֹסֵס דְתְרוּמָה דְרַבְּנָן מִשּׁוּם דְבְטָל קַדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִין הַפְּרִשׁ בֵּין חֻלָּה לְתְרוּמָה, וְלַרַבִּינוּ א"ש: מִיְהוּ כ"ז לָמ"ד בִּיאָה לְאַחַר יְרוּשָׁה וְיִשְׁיבָה מְשַׁמַּע אֶבֶל לָמ"ד בִּיאָה מִיַּד מְשַׁמַּע, אֶפְשָׁר דְתְרוּמָה נוֹהֵג מִדְאֲוֹרֵייתָא אֶלָּא דְרַבִּינוּ לְשִׁיטְתוֹ דַּס"ל חֲדָשׁ דְאֲוֹרֵייתָא, דְבִיאָה לְאַחַר יְרוּשָׁה וְיִשְׁיבָה וּמוֹשָׁב בַּכ"מ שְׁאַתָּם יוֹשְׁבִים וְלָמ"ד חֲדָשׁ דְרַבְּנָן מ"מ י"ל מְטַעַם שְׁכַתַּב רַש"י בַּפ"ב דְכַתְּנֻבוֹת דְתַלְמִי' בְּשַׁמִּיטָה, וְהִנֵּה יֵשׁ לַעֲנִין בְּחֻלָּה בִּירוּשְׁלָיִם פִּינּוּן דְלַדַּעַת רַבִּינוּ קַדוּשַׁת יְהוּשִׁיעַ קַדוּשָׁה לְעֻתִיד לְבוֹא וִירוּשְׁלָיִם נִתְקַדְּשָׁה וּקְדוּשַׁתָּהּ לֹא בְטָלָה כְּמַבְּנֹאֵר בַּפ"ו מַה' בַּהב"ח] א"כ קָמַח שְׁהוּבָא לִירוּשְׁלָיִם וְנִגְלוּשׁ שָׁם יִתְחַיְּבוּ מִדְאֲוֹרֵייתָא, כְּמוֹ פִירוּת חו"ל שְׁנַכְנְסוּ לְאַרְצָא, וְצ"ל דְלַעֲנִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת לֹא קַדְּשָׁה יְהוּשִׁיעַ וְי"ל עוֹד דְאַפִּי' כִיבוּשׁ עוֹלֵי מְצָרִים נִהִי דְקִי"ל דְבְטָלָה הֵינּוּ לַעֲנִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת אֶבֶל (לֹא) לְשָׂאֵר דְבָרִים וּמִנָּא אֲמִינָא לֵה מְהָא דְכַתַּב הָר"ן בַּה' סְנֵהֲדֵרִין פ"ד הַל' ו' דְאִין סְמִיכָה בַח"ל [וּבַאֲר"י] אֶף בְּכִיבוּשׁ עוֹלֵי מְצָרִים כְּשֶׁר, וְרֵאִיתִי בַכ"מ שָׁם שְׁכַתַּב שְׁלֵמַד רַבִּינוּ מְהָא דְמַבְּנֹאֵר דְמִהֲנִי נְטִילַת רְשׁוּת מֵא"י לְאוֹתָן עֵיירוֹת שְׁעוּמָדִין עַל הַגְּבוּל, וְלֹא יַדַּעְתִּי מֶה עֲנִין זֶה לְזֶה, דְהֵתָם לַעֲנִין שְׁפָטוֹר מִתְשַׁלּוּמִין אִינוּ תְלוּי בְּקַדוּשַׁת הָאֶרֶץ דְהָא מִהֲנִי נְטִילַת רְשׁוּת מִבְּבָל, אֶבֶל לַע"ד לַדַּעַת רַבִּינוּ דַּס"ל דְלֹא בְטָל קַדוּשַׁת יְהוּשִׁיעַ אֶלָּא בְּדַבְרֵי הַתְּלוּי בְּכִיבוּשׁ לַעֲנִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת אֶבֶל בְּשָׂאֵר דְבָרִים נוֹהֵג וְהָא דְאֲמַרִּי בְש"ס דְשְׁנֵי קַדוּשׁוֹת יֵשׁ לָהֶן הֵינּוּ לַעֲנִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, וּלפ"ז עַרְלָה הִיא מִדְאֲוֹרֵייתָא בְּכִיבוּשׁ עוֹלֵי מְצָרִים, וְכֵן לַעֲנִין חֲדָשׁ וּפְאָה וְה"ט שְׁלֵא צִייר לְנוּ רַבִּינוּ הַקְּדוּשׁ [בַּמֶּס' חֻלָּה] גְבוּלוֹת הָאֶרֶץ, רַק לַעֲנִין תְּרוּמָה וְחֻלָּה, דְבִזְזָה יֵשׁ הַפְּרִשׁ בֵּין כִיבוּשׁ עוֹלֵי מְצָרִים לְכִיבוּשׁ עוֹלֵי בְּבָל אֶבֶל לְשָׂאֵר דְבָרִים לֹא נִתְבַּטַּל לַעֲנִין פְּאָה וְעַרְלָה וְכַלְאִים.

כַּן נ"ל: פ"ב ה"א כָּל אֲנָכְל וכו', דַּעַת רַבִּינוּ נִרְאָה דְהַפְּל חֲיִיב בְּתְרוּמָה, רַק יִרְקוֹת וְאָפִי קַטְנִיּוֹת נִרְאָה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְחֲיִיב מְדַאֲרֵייתָא, וְעֵי בְּתוֹס' בְּכוֹרוֹת וּבפ"ק דְּמַעֲשָׂרוֹת, וְהָא דְאָמְרִינָן בְּר"ה דָּף ט"ו דְּמַעֲשָׂר חֲרוּבִין דְּרַבְּנָן, דַּעַת רַבִּינוּ בפ"א ה"ט דְּמַעֲשָׂרוֹת דְּמִיָּרֵי בְּחֲרוּבִין צְלֻמוֹנָא, וְהָא דְאָמְרִינָן בְּפָרֶק פִּיצַד מְבָרְכִין דְּמַעֲשָׂר אֵילָן הוּא מְדַרְבְּנָן, הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּתְרוּמָה [בזה"ז] דְּרַבְּנָן, אָמְנָם דַּעַת הַתּוֹס' דְּרַק תְּרוּמַת דָּגָן וְתִירֵשׁ וְיִצְהָר וְכוּ עֲנָבִים וְזִתִּים שְׁעוּמָדִים לְאֲכִילָה הֵם דְּאֲוֲרֵייתָא וְכוּ דַּעַת הַרְמַב"ן בְּחִידוּשָׁיו לַב"מ פָּרֶק הַפּוֹעֲלִים, וּמ"ש הַגָּאוֹן בְּעַל טוּרֵי אָבֵן בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דַּס"ל דָּאָף זִיתִים וְעֲנָבִים דְּרַבְּנָן, לִיתָא כְּמִבּוֹנָאָר בְּדַבְּרֵי לְהֶדְנָי בַּחֲי' לַב"מ דְּבַתְּחִילָה צִידָד כֵּן וּלְבַסּוּף הֶעֱלָה דְּבַעוּמָדִין לְאֲכִילָה דְּאֲוֲרֵייתָא ** (אָבֵל בַּפִּי עַל הַתּוֹרָה פ' רָאָה (י"ד כ"ב) בַּפִּי כָּתַב כּוּ, וְלָזָה נִתְפַּוּן הַטּו"א, הַמַּגִּיה) ** מ"מ אִם הַפְּרִישׁ הַפֶּל מוֹדִים הוּא דְּאֲוֲרֵייתָא פְּדַתְנָן לְהֶדְנָי בְּפָרֶק ג' דְּתְרוּמוֹת דְּתוֹרְמִין מִיָּין עַל הָעֲנָבִים הָעוּמָדִים לְאֲכִילָה, וְה"ט פִּינּוּ דִּיכּוֹל לְהוֹצִיא מִהֶן מִשְׁקִין הו"ל כְּמַפְרִישׁ מִן הַשְּׁבָלִים, וְלֹא נִסְתַּפֵּק בְּתַחֲחִילָה הַרְמַב"ן [אֵלָא] בְּאוֹכֵל טָבֵל מְעַנְבִים הָעוּמָדִים לְאֲכִילָה וְאִם דַּעַתוֹ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מִשְׁקִין גַּם לְרַבְּנּוּ אֵינּוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן דְּלֹא הִנְקִיעוּ, וּמַה"ט אָמְרִינָן בִּירוּשְׁלָמֵי בַּפ"ג דְּחֶלְהָ [דְּזִית נִיקָף שְׁנַתְעַרְב בְּזִית מִסִּיק הו"ל טָבֵל דְּרַבְּנָן] [ע"כ בְּדַעַתוֹ לְהוֹצִיא מִהֶן מִשְׁקִין אֵיירִי], אָמְנָם הַתּוֹס' בְּעַצְמָן הִקְשׁוּ קוֹשְׁיוֹת חֲזָקוֹת ע"ז מְהָא דְּמַכּוֹת דָּף י"ט בְּאוֹכֵל תְּאֵנָה שֶׁל תְּרוּמָה וְכוּ בְּהָא דְּאָמְרִינָן בַּפ' הַפּוֹעֲלִים גַּבִּי תְּאֵנָה הַנוּטָה לְבֵית וְכָתְבוּ דְּלֹאוּ דְּנוֹקָא] נָקַט תְּאֵנָה אֵלָא לְסִימָן בְּעֶלְמָא, אָמְנָם רְאִיתִי שִׁיטָה אַחֲרַת לְהֶרְאָב"ד ז"ל הוֹבָא בְּשִׁיטָה בַּב"מ דְּתְרוּמוֹת ז' מִיָּנִים הוּא דְּאֲוֲרֵייתָא דְּאִתְקַשׁ תְּרוּמָה לְכַפּוּרִים דְּנוֹהֵג בּוֹ מִיָּנִים מְדַאֲרֵייתָא, וְכוּ רְאִיתִי לְרַבִּינוּ יוֹנָתָן בַּר"פ כֹּכֵל מְעַרְבִין דְּתְרוּמוֹת ז' מִיָּנִים דְּאֲוֲרֵייתָא וּבְהִכֵּי נִיחָא הָאִי דְּתְאֵנָה, וְזֶה דָּרָךְ נִכּוֹן מְאֹד בְּיָשׁוּב כָּל הַסּוּגִיּוֹת: אָמְנָם דְּבַרֵּי הַרְאָב"ד ז"ל קָשִׁים קִצַּת לַמ"ש בְּעַצְמוֹ בַּפ"א דְּמַעֲשָׂרוֹת דְּנוֹקָא דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר הֵנִי מְדַאֲרֵייתָא, וְאוּלַי דְּתַרֵּי רְאָב"ד גִּינְהוּ אוֹ דְּחֲזוֹר בּוּ, וְא"ל לְשִׁי הַרְאָב"ד דְּתְרוּמָה (בזה"ז) דְּאֲוֲרֵייתָא הָא שְׁמִיטָה בַּא"י דְּרַבְּנָן וְא"כ פִּירוֹת בְּשִׁבְעִיעִית לְמָה יִפְטְרוּ מִתְרוּמָה דְּאֲוֲרֵייתָא הָא שְׁבִיעִית דְּרַבְּנָן, דִּי"ל דַּמ"מ פְּטוֹר מִטַּעַם הַפְּקָר ב"ד וְאָפִי לֹא הַפְּקִיר כְּדֹאִיתָא בִּירוּשְׁלָמֵי דְּפִאָה [פ"ה] גַּבִּי גְדִישׁ שְׁלֵא לִיקַט תַּחֲתָיו: וְדַע דְּגֵרְסִינָן בִּירוּשְׁלָמֵי ר"פ בְּתֵרָא דְּתְרוּמוֹת דְּדַבְּשׁ שֶׁל תְּמָרִים חֲיִיב בְּמַעֲשָׂרוֹת דְּבַרֵּי ר"א וּר"י פּוֹטֵר וּפְרִיף דְּמִשְׁמַע מִמִּתְנִיתִין דַּר"י פּוֹטֵר מְקָרָן וְחוֹמָשׁ אָבֵל עַכ"פ אִיסוּרָא אִיכָא, וּמִשְׁנֵי כָּאן שְׁזָבוּ עַד שְׁלֵא טְבָלוּ כָּאן שְׁזָבוּ מִשְׁנַטְבָּלוּ כְּלוּמַר דְּבַנְגְּמַר מְלֹאכְתוֹ בְּעוֹד שְׁהֵם תְּמָרִים פִּינּוּ שְׁכָבֵר הִי עֲלֵיהֶם שֵׁם טָבֵל לֹא פָקַע אִיסוּרָן וְאִם הַפְּרִישׁ מִהֶם תְּרוּמָה אִסוּר לְזָרִים אָבֵל אִם לֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָן בְּעוֹד שֶׁהִי עֲלֵיהֶן שֵׁם אֲנָכְל וְעֲשָׂה מִהֶן מִשְׁקִין תּוֹ לֹא חֲיִי לְעֲלֵיהֶן אִיסוּר, וְה"ט דַּאֲע"ג דְּקִי"ל בְּחוּלִין דָּף ק"כ דְּמִשְׁקָה הִיּוּצָא מִטָּבֵל כְּמוֹתוֹ, הֵינּוּ דְּנוֹקָא בַּהִי עֲלֵיהֶם שֵׁם טָבֵל קוֹדֵם שְׁנַעֲשָׂה מִשְׁקָה, פִּינּוּ שְׁכָבֵר הִי אִסוּר תּוֹ לֹא פָקַע מִיָּנֵי אִיסוּרֵי, אָבֵל בְּלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ עַד אַחַר שְׁנַעֲשָׂה מִשְׁקָה, פִּינּוּ דְּבַעַת חֲלוֹת הָאִיסוּר לֹא הִי עֲלֵיו שְׁמֵאֲנָכְל לֹא מִתְסַר, וּכְעִין סְבָרָא זוּ מְצִינוּ גַּבִּי נ"ט בַּר נ"ט דְּהִיכֵי דְּהֵנִי עֲלֵיו שֵׁם אִיסוּר לֹא פָקַע הָאִיסוּר וְאָפִי אֵלָף נ"ט אִיסוּר, אָבֵל לְחוּל עֲלֵיו שֵׁם אִיסוּר לֹא, וְעִינָן בַּס' הַחִינּוּף לְהֶרְאָה ז"ל פ' אָמוֹר שְׁכָתַב דַּאֲע"ג דַּס"ל לְרַבִּינוּ בַּפ"ו מַה' מ"א דְּאִין לּוֹקִין עַל מִשְׁקִין הִיּוּצָא מִטָּבֵל וְכִלְאִים אִיסוּר דְּאֲוֲרֵייתָא מִיָּהּ אִיכָא, נִרְאָה שְׁלֵמַד כֵּן מְהָא דַּס"ל לְרַבִּינוּ בַּפ"ג מַה' מ"א דְּכָל הִיּוּצָא מִן הַטָּמֵא נְהִי דְּאִיסוּר

מדאורייתא מ"מ אינו לוקה, וה"ה משקה היוצא מתרומה וטבל אינו לוקה, אבל עכ"פ אסור מדאורייתא, ומה"ט דם גבילות אינו לוקה משום גבילה, כמבואר בדברי רבינו, וכבר הקשיתי על זה בחי' ליו"ד סי' פ"א מהא דתניא בתוספתא דחולין דדם טמאה לוקה שמים וידעת רבינו אין עליו מלקות רק מחמת דם לחוד, וע"כ צ"ל דמשקה של טבל קיל שפיר משאר דבר היוצא מן הטמא, וידעת התוס' ו"ל גראה דליכא אלא איסורא דרבנן, ועי' בפ"י בפסק חדש ונראה דאישתמיט לו דברי הרא"ה שכתבנו, וא"ל ע"ד הרא"ה שכתבנו דמשקה אסור מדאורייתא דהא בפסחים דף כ"ד חשיב לי' שלא כדרך אכילתן א"כ ליכא אלא איסורא דרבנן.

די"ל דלמסקנא דמסיק משום זיעה בעלמא ל"מ פלל שלא כדרך הנאה, וכבר הארכנו בחי' ליו"ד סי' ק"ג בזה, ויש לתמוה הרבה על רבינו ו"ל שהשמיט להך דינא דירושלמי דבלא נגמר מלאכתו א"ח במעשר פלל, והר"ש הביא הך דינא דירושלמי בפ"ב דתרומות, ומשמע נדאי כל שדעתו להוציא ממנו משקה לא מקרי גמר מלאכה עד שיוציא המשקה כמ"ש התוס' ב"מ פ' הפועלים גבי זיתים וענבים.

והנה ראיתי להגאון מוהר"א ו"ל מוויילנא שכ' בחי' גירסא אחרת פאן שזבו עד שלא נתרמו פאן שזבו משנתרמו, ולפ"ז לדעת הירושלמי אף בהקבע למעשר שנגמר מלאכתו אם נמלך אח"כ לעשות דבש פטור לעשר, וגירסא זו קשה בעיני שהרי בהד"ל תניא בפ' העור והרוטב דמשקה מטבל אסור, ולא ידעתי למה שיבש הגירסא שלפנינו דעיקר החילוק בין הקובע למעשר בעודו פרי שפיר נאסר בין היכא שלא נאסר מקודם, והנה אם נימא כדעת הסוברים דתרומת שאר מינים היא מדרבנן הי' אפשר ליישב קצת גם גירסא זו, דהא דאמרינן התם דמשקה היוצא מטבל פמותו היינו בטבל דאורייתא אבל לא בטבל דרבנן, אלא דאפתי קשה בעיני דמשמע נדאי דהמשקה היוצא אף מאיסור דרבנן אסור, ותדע דהא קתני בבבביתא שביעית דאע"ג דשביעית בזה"ז דרבנן, וכ"מ קצת מהא דטבל אסור בנ"ט אלא שיש לחלק דהתם נבלע באוכל או כמו שחילק הרא"ש בפ' פיצד מברכין בסי' י"ח) ובאמת הר"ש הביא גירסא כמו שהיא לפנינו, והנה אם נאמר דרבינו גורס פגרסת הרב ו"ל הי' מקום ליישב קושיות דה"ט דהשמיט האי דינא דירושלמי משום דבש"ס דילן משמע דאף היוצא מטבל אסור וכמש"כ, מ"מ קשה בעיני גרסא זו שהרי אמרינן התם בירושלמי והיא בתוספתא ר' נתן אומר לא שר"א מחייב במעשרות אלא שלא יאכל מן הדבש עד שיתקן התמרים, פלומר לא שהדבש מחייב במעשר אלא שמחייב לתקן התמרים שנסחט מהן הדבש לפי ערך גופן שהי' קודם שנסחט הדבש, לכן לא יאכל מהן עד שיעשר כדי שלא יחסר המדה, ולא יוכל לשער והיינו דאמרינן התם] דאם עישר על התמרים נאפ"י דבשן באספמ"א מותר אפ"י לר"א, דלא בעינו מן המוקף, ונהרי לר"א לוקין על דבש משאר מינים ולמה פוטרן ר"א ממעשר, אמנם לגירסא המבואר בר"ש יש ליישב בפשיטות דס"ל לחלק לר"א בין שפיר קודם שנעשה דבש [בין אח"כ], הו' אמת שדברי הירושלמי צריכין ביאור רחב ובמ"א תבאר באורה, ומ"מ לדינא צ"ע, בפ"ט פ"ג דאינו אלא איסור דרבנן, ותרומה בזה"ז דרבנן א"כ יש לסמוך על הר"ש בפשט דברי הירושלמי: והנה למש"כ בדעת רבינו דס"ל דגם קטניות הוא מדאורייתא יש לעיין הרבה בהא דמבואר בירושלמי פ"ג דשביעית ופסקו רבינו בפ"א מה' מע"ש דפול המצרי שזרעו לזרע וחישוב עליו אח"כ לירק מעשר מירק

על הגזרע ומזרע על הירק, והאי פול המצרי הוא מין קטניות דתרומתו דאורייתא ואיך יוכל לפטור מירק על הגזרע הא אין תורמין מדבר שחיובו מדרבנן על דבר שחיובו מדאורייתא, בפרט לדידן דקיי"ל אין בקילה רק בשמן ויין וא"ל הטעם דתרומה בזה"ז דרבנן דז"א דמ"מ אין תורמין מדבר שעיקר חיובו דאורייתא על דבר שעיקר חיובו דרבנן, פדפסק רבינו ז"ל בעצמו שאין תורמין מעציץ שא"נ על הנקוב, אע"ג דחיובו ג"כ מדרבנן ותרומה דרבנן בזה"ז אלא מטעם דכתיבנא, א"כ הכי נמי דכנותי, הן אמת שבלא"ה יש לעיין הרבה בדברי רבינו ובדברי הכ"מ שם ושם ותבאר אפי"ה: ומש"כ הכ"מ דמהאי דאמר מעשר אילן דרבנן מוכח שלא פדעת רבינו הנה לפמש"כ תוס' בקולין ד"ז דעיקר הגירסא צלף דרבנן א"כ ניחא דנהי דמעשר אילן דאורייתא מ"מ צלף דהיינו קפריסין אף לר"א אינו אלא דרבנן דהא לר"ע אין חייב במעשר פלל דגזרע מירק, וא"כ י"ל דגם לר"א לא עדיף מחרובי צלמונא פינו דאינו מאכל חשוב אינו אלא דרבנן ובנדאי אין לומר דר"א ור"ע יפלגו בסברות הפוכות דלר"א יהיו הקפריסין חשיבי מחרובי צלמונא דהוי מדרבנן וקפריסין מדאורייתא ולר"ע חרובי צלמונא מדרבנן עכ"פ חייבין וקפריסין אף מדרבנן פטור הא נדאי לא מחנור, וכן משמע מירושלמי פ"ד דמעשרות דאמרינן התם דמעשר מתמרות על קפריסין והיינו לר"א משמע דמקפריסין על אבינות אף לר"א לא מצי לעשר והיינו דגריע מאבינות לר"ע א"כ ל"ק פלל מזה על דברי רבינו וזה ברור והתוס' לא הוכיחו אלא לפי הגירסא קאמינא מעשר אילן דרבנן דמשמע פל מעשר אילן.

אבל לפמש"כ בעצמם בפ"ק דחולין אין כאן ראי' לפטור פירות אילן מדאורייתא ה"ב זרע למאכל בהמה וכו' זה מבואר בגדה דף נ"א, והנה רבא ס"ל למעשר דמחשבת חיבור שמה מחשבה אלא דר"א דייק התם ממתינתין, וסתמא דש"ס מתרץ לקו' [דאין ראי' ע"ש] והנה יש לעיין קצת ממ"ש רבינו לקמן בהל' מע"ש פ"א דאם זרע פול המצרי לזרע ואח"כ חישב עליו לירק אם מנע ממנו ג' אריות הרי זה מתעשר זרע וירק וכיון דמחשבת חיבור לא חשיב מחשבה א"כ מה שחשב אז אינו פלוס ונהי זה פאילו זרע לזרע לבד דירקו פטור ולכאורה אפשר לחלק בין זרע למאכל בהמה ובין זרע לזריעה דזרע למאכל בהמה הפל פטור אבל בזרע לזרע פינו דחייב הגזרע נהי דירק פטור מ"מ פינו שיש בו תערובות חיוב אהני מחשבתו דמחנור] ויותר נ"ל לחלק בין מחשבה גרידתא לבין מחשבה נקברת מתוך מעשיו דבהא דלקמן בפול המצרי פינו שמונע ממנו מים אמרינן דמחשבה פי הא [מוציא מידי מחשבתו לזרע] ודכונתה [אשכחן] לענין טומאה דמעשה מוציא מידי מעשה, ולפ"ז אפשר גם בזרע לבהמה אם עשה מעשה אח"כ לצורך אדם פועין הא דאמרינן ב"ב דנ"ו** (שם לא נמצא מזה ואולי צ"ל ל"ו גבי האי מאן דמחזיק מגודא דערוזי ולבר וגדר שלא יאכלו הבהמות א"כ חישב פבר למאכל אדם.

המגיה)** חייב במעשר, וקצת צ"ע אם יש הפרש בין חישב קודם הבאת שלישי או אח"כ כמו בהקדש, והנה היכא זרע לבהמה דלא מהני מחשבת חיבור אם חישב אחר התלישה לצורך אדם לא מהני פדמשמע מהא דמותר לאכול אח"כ אע"ג דבעת האכילה מחשבי לאכילה ול"ד לנכרי שקנה קרקע דמשמע אפי' שדה ירק אע"ג דיש לנכרי קנין פירות אפי"ה אם בעת הפירוח הוא של ישראל חייב מד"ת לדעת רבינו א"כ ה"נ פינו

דמחשבת תלישה מהני למה לא יתחייב מדאורייתא דיש לחלק בין היכא שהחסרון בגופו בין היכי שהחסרון בפעלים כן נ"ל: ומש"כ רבינו לקמן דתבואה וקטניות שזרע לירק בטלה דעתו יש לתמוה דבעירובין דף כ"ח אמרינן מערבין בתזיו פלומר שחת ופריד מברייתא זו דתבואה וקטניות שזרע לירק בטלה דעתו ומשני פי קאמר בדגנונייתא ורבינו השמיט האי חילוק דגנונייתא מעשר הירק ואפשר דס"ל הפל לפ"ז ** (רבות עמלתי להבין ד"ז ואולי פנונתו דתירוץ של דגנונייתא קאי על התירוץ הראשון מפי אתא רב לבבל ורק בזמן שאוכלין תזיו מהני התירוץ בדגנונייתא והפל לפי הזמן.

המגיה. **) ומ"מ צ"ע: ה"ד צלף ודעת הטור בסי' רצ"ה דלענין ערלה גם תמרה וקפריסין חייב בארץ ומשמע ה"ה למעשר אלא שדברי הש"ע הם קשים קצת דבסי' רצ"ד פסק להלכה פדעת הטור והוא שיטת הרא"ש והתוס', ובסי' של"א סעיף קכ"ז נראה מדבריו דוקא אביונות חייבין ואפשר דס"ל לחלק בין מעשר דהוא מדרבנן בזה"ז לערלה דהיא מדאורייתא אף בזה"ז גם לדעת רבינו ומ"מ שיטת התוס' והרא"ש כמ"ש: והנה מ"ש הטור בסי' רצ"ד דגם התמרות חייב בערלה ראיתי מקשין עליו זו מנין לו דהא מבואר בברכות בפ' פיצד מברכין דיש הפרש בין תמרות לקפריסין ול"נ דסמך הרב ז"ל על מימרא מפונרשת בירושלמי פ"ב דמעשרות דמותר לעשר מתמרות על הקפריסין ומן הקפריסין על התמרות אלא דתרונוייהו שוין ניהו וכיון דקיי"ל להחמיר כר"א בקפריסין ה"נ בתמרות.

כן נ"ל: ה"ז אין מפרישין תרומות ומעשרות מירק בחו"ל, היינו דוקא בחו"ל אבל בסוריא מפרישין וכן בכיבוש עולי מצרים רק הרחוקים מישוב לדעת התוס' בפ"ק דחולין בכיבוש עולי מצרים וח"ל ירק פטור לגמרי ופירות אילן וקטניות חייב בתרומה לבד ודגן ותירוש ויצהר חייב בתרומה ומעשר ועיין בהשגות הראב"ד לעיל פ"א שגם הוא ז"ל כתב על פיבוש עולי מצרים דפטור ממעשר אילן וירק ולא נתבאר בדבריו החילוק שבין תרומה למעשר בפירות אילן וצ"ע על דברי רבינו שכתב דכבוש עולי מצרים כגון קסרי פטור אפי' בדגן ותירוש דבהדיא מוכח בירושלמי דחייב עכ"פ בדגן ותירוש דאמרינן התם פ"ב דדמאי ה' א' הלוקח מן הגנה מעשר ודאי ואפי' אם נאמר דרק על דגן תירוש ויצהר קאי מ"מ מוכח עכ"פ דיש חיוב בקסרי, ולדעת רבינו הפל פטור, והנה התוס' בחולין הקשו על שיטת רש"י מהא דפ"ק דביצה דאושפזיכני דרבא בר"ח הו"ל אסורייתא דחרדלא ודבריהם תמוהים בעיני מאד דהתם לא הוי איבעי אלא משום איסור דישה ביו"ט אלא דפריד אי במלילות לא הוי דש א"כ מצינו תרומה ביו"ט במלילות גבי חזטין [אבל לא קאי על חרדל] לכן בענייני לא ירדתי לסוף דעתם של רבותינו בעלי תוס' ז"ל, ומה שהקשו התוס' מצלף דהו"ל פרי אילן ואפ"ה נוהג באביונות תרומה, הנה לפמש"כ הראב"ד לעיל בהשגות דפירות א"י שגכנסו לחוץ לארץ חייבין בתרומה מדרבנן אף שגמר בחו"ל מיןשב קושיא זו דנדאי משפחת תרומת פירות גם בחו"ל והיינו דקאמר דאי הוי אמר הלכה כר' עקיבא בחוץ לארץ והיינו בצלף הארץ שבה לחו"ל הו"א משום דארץ גופי' דרבנן [כמבואר לעיל]: והנה לדעת ר"ת דכל הסמוך לא"י חייב בפירות קשה מהאי דמניא פ"ב דגיטין אילן שמקצתו בארץ ומקצתו בחו"ל טבל וחולין מעורבין זה בזה ומה חולין יש כאן ולדעת רבינו נחא פינו דרחוק מעיקר ישוב אבל לדעת ר"ת פינו דמקצת בארץ אינו לה סמוך גדול יותר ממנו, וצ"ל

בדוחק ולדינא היכא דאיכא עוד צד להקל נ"ל דהסומה ע"ד הראב"ד ז"ל ורש"י לפטור בחו"ל פירות אילן וקטניות לא הפסיד: ה"י לקט שכחה ופאה פטור.

הרב משנה למלה נסתפק אי מיפטר תיכף בשעת הפרשה או דוקא עד שיבוא ליד העני וה"ר מהא דפ' השולח דמותיב למ"ד יש קנן לנכרי בא"י לפטור מן המעשר מהא דלקט שכחה ופאה של נכרי חייב במעשר היכי דמי אי דישאל ולקטינהו נכרי הא מןפקר וקנימא אלא דנכרי ולקטינהו ישראל ומשני לעולם דישאל ולקטינהו נכרי ודקאמרת מןפקר וקנימא ניהו דאפקרינהו אדעתא דישאל אדעתא דנכרי מי מפקרא, ואי נימא דתיכף משעת הפרשה מיפטר נאפי' לקט עשיר אמאי חייב א"ו דלא מפטר עד שעת לקיחה רק הלקט נפטר תיכף וכבר ראיתי להגאון רע"א ז"ל בהגהות על משניות] שתמה עליו דא"כ דבלקט פטור אמאי תני במתניתין דלקט של נכרי והיינו בהי' של ישראל ולקטינהו נכרי דחייב במעשר הא בלקט מיפטר תיכף בשעה שנער בשעת קצירה, גם עיקר דינו של הרב ז"ל דפאה אינה נפטרת אלא כשפאה ליד עני תימא בעיני דבהדי' מבואר להקפך בב"ק דכ"ח דמזיתי התם ברייתא בעה"ב שהניח פאה מצד זה ובאו עניים ולקחו מצד אחר זה וזה פאה ופריה אמאי זה וזה פאה ומשני לפוטרו ממעשר ואי ס"ד דפאה לא נפטר עד שפא ליד עני פיון דהראשונה לא זכו בה העניים א"כ חייב במעשר, וכן ראיתי למי שהקשה פו, הן אמת שהי' אפשר ליישב פיון דבעה"ב נותן להם עבור זאת הפאה פאה האחרת הו"ל פאלו בא ליד העניים הפאה הראשונה ומפחו כדאמרין בירושלמי בפ"ד דפאה גבי שבלת של לקט שנתערבה בגדיש שמעשר שבלת אחת ונותן לו וקאמר ר"א האיך העני מחליף דבר שלא בא לרשותו ואמרין בירושלמי דעשו שאינו זוכה כזוכה וה"נ ע"כ פיון דפאה היא לעניים ובעה"ב הנוטלה עובר על ל"ת ובל תאחר א"כ בנטלו פאה במקום אחר דרשאי ליתול הפאה הראשונה ע"כ דהוי כעין מקר א"כ קשה קושית ר"א האיך העני הנה מחליף דבר שלא בא לרשותו אלא ע"כ צ"ל דס"ל שעשו שאינו זוכה כזוכה וכיון דהו"ל פאלו בא ליד עניים ומוכרו שפיר מפטר מתרומה ומעשר, ולפ"ז ל"ק כלל קושית הרב מל"מ משניבנותל שנתערבה בגדיש ואין צ"ל כמו שנדחק הרב ז"ל לחלק בין לקט אלא דהתם פיון שעשו שאינו זוכה כזוכה א"כ פטור השניבנותל פיון דהא דמותר הבעה"ב בשניבנותל זה ואינו עובר משום בל תכלה הוא דהו"ל פאלו בא ליד עני ומכרו לבעה"ב שפיר פטור ממעשר, וא"ל דא"כ לר"א דלא ס"ל עשו שאינו זוכה כזוכה א"כ קשה אמאי צריך לעשר שתי שבלים כדאמרין בירושלמי ואמאי הא לא מיפטר דז"א דהא ר"א שמותי הוא פלומר מתלמידי שמאי ואינהו ס"ל הפקר לעניים לבד הוי הפקר וא"כ פאה דפטור מטעם הפקר ובנדאי בהפקר א"צ שיגיע ליד זוכה ופטור כדאמרין בשלהי אין בין הפנדר אבל לדין דהפקר אינו עד שיפקיר לכל שפיר י"ל דלא נפטר עד שיבוא ליד עני וזה ברור ביישוב קושית הרב משל"מ ז"ל: אמנם בעיקר דברי הרב מל"מ ז"ל לא מתחנור ונראה ברור דפטור תיכף שנעשה פאה ודק"ל להרב ז"ל בלקט של ישראל ולקטינהו נכרי אמאי חייב במעשר למ"ש לקמן דדין זה דהפקר קמה וזכה בקמה הוי פלוגתא דתנאי ואיכא מ"ד דחייב א"כ לק"מ דלמ"ד יש קנן מצי למימר דהאי מתניתא אתי' כמ"ד דהפקיר שדה בקמותי' וזכה חייב במעשר: הי"א וכן דהפקר פטור מן התו"מ.

הנה הר"ש ו"ל בפ"ק דפאה משנה ו' הביא תוספתא דמייתי בירושלמי פ"ק דקידושין גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והחזיק בקרקע חייב בכל (כלומר בלקט שכחה ופאה ותרומ"מ) החזיק בקמה חייב בלקט שכחה ופאה ופטור מן המעשר, פשט התוספתא דכשנתכונן לזכות גם בקרקע חייב גם במעשר ואם לא נתכונן לזכות רק בקמה לא בגוף הקרקע פטור מן המעשר כיון דבעת הקצירה אינו שלו לא קרינו בי' שדה, אבל חייב בלקט שכחה ופאה והיינו דמותיב התם בירושלמי לר"ח דס"ל המחזיק בנכסי הגר בצפוננו לקנות דרומו לא קנה א"כ המחזיק במקצת הקרקע כיון דלא נתכונן לזכות בגוף הקרקע האויר מפסקו ולא קני התבואה, והר"ש ו"ל פתב דבהכי גיחא דלא דמי למפקיר פרמו [בב"ק דכ"ח] והשפים בפקר ובצרו דפטור מן המעשר דהתם לא זכה בקרקע מן הפקר ודמי למחזיק בקמה, א"נ במחזיק בקמה קודם הבאת שלישי, הנה מבואר בדברי ר"ש בתירוץ הראשון דהפקיר קרקע וזכה בה לא נפטר מן המעשר ואפי' זכה בו אחר כיון דבעת הקצירה הוא שלו ולא אמרינו דהפקיר פטור אלא אם בעת הקצירה הי' הקרקע הפקר, אבל באם זכה בקרקע אפי' לא הי' שלו מעיקרא חייב דהא נכסי הפקר לא הי' שלו מעולם, ומירץ השני שכתב הר"ש א"נ המחזיק בקמה קודם הבאת שלישי לא הבנתי לכאורה מאי קאמר באם פנונתו בהא דהמפקיר פרמו היינו בזכה בו קודם הבאת שלישי זה תימא, דאדרבה איפכא מסתברא דאם זכה קודם הבאת שלישי כיון דבעת הבאת שלישי שלו הוי נדאי חייב כמו שיתבאר לקמן ונראה פנונתו דהא דמבואר בתוספתא דהמחזיק בקרקע חייב בכל, היינו קודם הבאת שלישי כיון דבעת הבאת שלישי הי' של ישראל חייב: ולפ"ז הא דהחזיק בקמה דפטור היינו אפי' החזיק גם בקרקע מ"מ כיון שהשדה בקמותי' והביאה שלישי פטור, ולפ"ז קשה טובא מה מותיב על ר"ח הא י"ל דגם בסיפא איירי שנתכונן לזכות גם בקרקע דבזה נדאי קנה התבואה גם לר"ח כדאמרינו להד"ל בב"ב פ"ז, גבי הלואה פשתן [ואפ"ה פטור כיון דכבר הביאה שלישי], ואפשר דס"ל להירושלמי בסיפא נמי בלא נתכונן לזכות בקרקע ואפ"ה פטור כיון שלא נתכונן לזכות רק בתבואה, הן אמת דיש לעיין דקודם הבאת שלישי אפי' אם גימא דלא קנה קרקע רק התבואה מ"מ הא מבואר בדברי רבינו כאן דהזורע שדה הפקר חייב.

והיא בירושלמי פ"ק דמעשרות הלכה א' אף דהקרקע אינה שלו ולא קנה הקרקע וה"ה בהחזיק קודם הבאת שלישי שפיון שקנה התבואה והרי היא שלו קודם הבאת שלישי למה יפטור, עכ"פ למדנו שיש חילוק דין בהפקר וזכה בקרקע אחר הבאת שלישי דלשינויאי קמא דר"ש חייב ולשינויאי בתרא דר"ש כל שהי' הפקר אחר הבאת שלישי אף שזכה בקרקע פטור, והנה מדברי רבינו לעיל בסוף פ"ה מה' מ"ע נראה להדיא דאפי' הפקיר אחר הבאת שלישי וזכה בעצמו אף שזכה בגוף הקרקע פטור, וזה דלא פשינויאי קמא וגם פשינויאי בתרא ל"ל דהא ס"ל דהזורע שדה הפקר חייב א"כ אם גימא דהחזיק בקרקע דחייב היינו קודם הבאת שלישי א"כ אף שלא זכה בקרקע חייב, ולומר דרישא מיירי קודם הבאת שלישי וסיפא אחר הבאת שלישי דחוק מאד, ועיקר נראה שדין זה הוא פלוגתא דתנאי והכי מוכרח להדיא בירושלמי בפ"ק דמעשרות דאמרינו התם בשם ר"א הזורע שדה הפקר חייב במעשר ולר' יונה קאמר בזוכה בשדה ובגידולין הרי דלר"י הזוכה בשדה הפקר אע"פ שנתגדלו פקר הפירות חייב דאל"כ מה בין ר"י לר"א וא"כ

תקשה לר"י ממתניתא דהמפקיר פרמו ובבוקר בצרו א"ו דס"ל לר"י דהוא פלוגתא דתנאי ברייתא דהמפקיר פרמו וירושלמי דקידושין שהביאו הר"ש [ורבינו פסק פסתמא דברייתא דידן: הי"ב עבר והפריש.

כתב הרמב"ד ז"ל שא"ח אלא שאם הפריש הר"ז תרומה, ונ"ל ברור שאינו תרומה מדאורייתא כיון דמדינא פטור ולא מצינו דבר שמדינא פטור מן התרומה שאם יפריש שיהי' לו דין תרומה דאורייתא ול"ד למפריש שכלין דהנה סופן להתחייב אבל הכא כיון שאי אפשר שיבוא לידי חיוב ודאי אפי' אם הפריש אין זו תרומה וכן אם הפריש מהן על מ"א אינו תרומה דהו"ל מן הפטור על החיוב כן נ"ל פשוט, ומסתברא דדוקא בהפקיר אחר הבאת שליש אבל בהפקיר קודם הבאת שליש וכשהביאה שליש הי' הפקר אף אם עבר והפריש אינו תרומה, כמו בהקדש לקמן בה' מעשר, ודוקא שהפקיר אחר שליש וזכה קודם הקצירה דבזה בהקדש חייב דבהקדש לעולם לא מיפטר אלא אם הי' הקדש בעת הבאת שליש או בעת מירות, אבל בלא"ה חייב, אבל בהקדש לעולם פטור פדיליף בירושלמי פ"ק דמעשרות] מקרא, בזה אם עבר והפריש הרי זה תרומה מדרבנן, אבל אם בעת שליש הי' הפקר אין כאן שום תרומה, וכן אם הפקיר קודם הבאת שליש וזכה קודם שליש חייב מדי דהוי אזורע שדה הפקר ובזה חייב מד"ת, רק בהפקיר אחר שליש וזכה קודם הקצירה הוי מדרבנן, והנה אני מסתפק בעבר והפריש דהרי זה תרומה ומשמע ה"ה למעשר, אם חייב ליתן לכהן עי' לעיל פ"א הי"ב בלוקח מן הנכרי וה"נ דכונתה מצי למימר אתינא מפת גברא מיהו בהקדש משמע דמחויב ליתן, אע"ג דשם מדאורייתא מ"מ אפשר דגם הכא מחויב כיון שפכר נתחייבו ביד ישראל מחויב ליתן בחנם, והנה נראה דדוקא בזכה הוא עצמו בקמה אבל אחר פטור, כעין שחילק רבינו לעיל סוף פ"ה מה' מ"ע וצ"ע גם בדין זה: הי"ג וית הנפקר.

עיינן לקמן פ"ה מש"כ: הי"ד בין טהורה בין טמאה. עיינן לקמן פ"ה מש"כ: פ"ג ה"ז המפריש מקצת תרומה.

דין זה הוא משנה ברפ"ד דתרומות ונחלקו בפירושה שיטת רבינו דהמפריש מקצת תרומה אינה תרומה כלל אלא כיון דנקרא עליו שם תרומה אין לו להפריש כף מיני' ובי' והר"ש והרמב"ד והרע"ב פרשו דהמפריש מקצת תרומה או מעשר שם תרומה עליו אלא שאסור לאכול מן המופרש דטבל וחולין מעורבין זה בזה, לכן אם הי' לו מאה סאין והפריש חמש סאין מעשר חמשים מהם טבל ונתמשים חולין וכיון שנתערבו אסור להפריש מהן על מקום אחר אבל מיני' ובי' רשאי להפריש וכבר תמה על זה הרב מהרי"ט ז"ל ח"א סי' ח' י' כיון דקיי"ל אין בקלה א"כ אמאי רשאי להפריש מיני' ובי' הא איכא למיחש שמא התמשה סאין שהוא מפריש עתה הם מתמשים שהן חולין וכבר הוקשה לי כן טרם רואי דבריו: והנלפע"ד בזה למש"כ בחי' לח"מ סי' ס"א בענין ברירה דאע"ג דקיי"ל בדאורייתא אין ברירה היינו בדבר שאי אפשר לו לחול על דבר הבלתי מבוקר כגון בכותב גט לאיזה שתצא בפתח תחילה דנדאיאם לא יברר דבר כלל ויאמר שיכתוב גט לאחת משתי נשים לא מהני, וכן בתרומה באם לא יברר.

דבר ויאמר לאיזה שאפריש כמש"כ רבינו [בה' ח'] דבעינו שיהי' שירי' גפריו, וכיון דצריך שיברר אלא דלמ"ד יש ברירה אף בדאורייתא מקרי מבוקר ולמ"ד אין ברירה

בדאורייתא לא מקרי מבונר ולא מהני כלל, אבל בדבר שמהני הקננו או הפעולה אף בדבר בלתי מבונר [אמרנו יש בריקה לכ"ע] כמש"כ התוס' במנחות דף ע"ח ד"ה לקדשו גבי האי דיקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי ארבעים אפי' למ"ד לית לי בריקה דיקדשו היאך שהם אלא דלדעת התוס' שם הקדש וחולין מעורבין זה בזה למ"ד אין בריקה] ולדעת רבינו ורש"י לא תלי כלל בבריקה פינו דאפשר להקננו לחול על דבר בלתי מבונר ממילא דהקדש חל ויכול להתנות על שני דברים וכבר הארכתי בזה שם ולפ"ז ניחא הכא דנהי דבהאי דהלוקח יין לא אמרינו בריקה היינו פינו דצריף שיהי' שיירי' ניפרים ועוד דהאי פינו שאמר שאני עתיד להפריש וכיון דמשקין מעורבין ואין אותו המשקה שנפרור בשעה זו המשקין שנברר בשעה אחרת דכל טפה וטפה מתערב תמיד דמי למ"ש הרמב"ן גבי שעה אחת קודם מיתתי דאין השעה מבונר אבל הכא בטבל נהי דבעינו שיירי' ניפרין היינו שיהי' התרומה ניפר אבל הטבל במה שמעורב עם החולין ל"ל בה א"כ פינו שהדבר חל על דבר בלתי מבונר אם פן ממילא יכול להתנות על שני דברים פאחד היינו שאותו סאה שיפריש לא יהי' חולין וממילא הוא טבל ויכול לעשר מיני' ובי' והא דאין יכול לעשר על מקום אחר פבר ביארו בירושלמי הטעם דסתמא דמלתא לא נתפנין להוציא על מ"א אבל פשמפריש מני' ובי' אמרינו בריקה, ועוד דלהפריש על מ"א אסור מדרבנן ולא דמי להא דאמרינו אין בילה דהתם אינו ענין לברירה אבל הכא לד"ה יש בריקה פעין הא דאמרינו בית בביתי אני מוכר לה פן נ"ל פרוור: ודע דגרסינו בירושלמי דהמפריש שתי סאין תרומה ונמצא דא"ח רק סאה דס"ל לר"ל דסאה אחרת אינה תרומה כלל ויכול לעשותה תרומה אפי' על מקום אחר, ובירושלמי פריף אמאי יכול לעשותה תרומה הא איכא למיחש שיפריש מן הפטור על החיוב, הו אמת שדברי הירושלמי הללו צריכין ביאור דלכאורה קשה פינו שהפריש שתי סאין ועשאן בב"א תרומה הסאה האחרת ודאי אינה תרומה דהו"ל תרומה בטעות דסבר שהוא חייב שתי סאין ואפי' התרה אינו צריף א"כ קשה למאי דקיי"ל נדר שבטל מקצתו בטל פולו א"כ כל השתי סאין לא להוי תרומה דהא תרומה תלי בקדושת פה ומהני לי התרה וממילא בזה דאינו צריף התרה אמרינו נדר שבטל מקצתו, וא"ל דלא אמרינו נדר שבטל מקצתו אלא ע"י התרת חכם הא ליתא דהא בנדרי זרוזין קיי"ל פיו"ד סי' רל"ב פאם נדר לאחד לזרוז ולשני לא מתפנין לזרוז קיי"ל דנדר שבטל מקצתו בטל פולו וה"נ דכונותי': והנה ראיתי להרב שעה"מ בה' נדרים שהביא בשם קול יעקב שנסתפק בנדר על שני בהמות ואחת מהן בעל מום מעיקרא או טמאה אי אמרינו נדר שבטל מקצתו או לא אמרינו אלא בנדר שחל ובטל ע"י פתח אבל בדבר שלא חל מעיקרו לא, והנה מש"כ בדבר שלא חל מעיקרא לא אמרינו נדר שבטל מקצתו לא נהירא פדמוכח מהא דנדרי זרוזין דאינו צריף התרה כלל ואפ"ה בטל גם הנדר השני, אלא די'ש לעיין מהא דאמרינו בפ"ב דקידושין דנ"א ובמנחות בהשוחט תודה על שמנים חלות דפליגי חזקת' וכו' אי קדשו ארבעים מתוך שמנים או לא ופריף נימא דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו ות"ל דבלא"ה פינו דארבעים השניים לא קדשו כלל נימא דנדר שבטל מקצתו בטל פולו, ועוד תימא הא דתנו המרבה במעשרות מעשרותיו מקולקליו ופירותיו מתוקנים ות"ל פינו דבטל הנדר גבי אידף בטל גבי הא: והנה לכאורה הי' נראה לסלק דזוקא בנדר דאינו חל רק על הגוף שאין בו שום קננו רק

דעיקר הוא משום כל יחל אמרינו נדר שבטל מקצתו אבל בתרומה והקדש דהנה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט ונהרי זה ככל הקנינים דלא אמרינו מתוך שנתבטל גבי האי יבטל גבי האי דבקני אתו ונחמור ודשלב"ל קי"ל דקנה מחצה] וה"נ גבי תרומה והקדש, תדע דהא מןפלא הסמוך לאיש דאינו בגדר כל יחל כלל ואפ"ה הקדשו והקדש אלא משום דקנינו מהני, וה"נ אני מסתפק קצת בקדשים דהו"ל הקדש במחשבה אפשר דא"ע על כל יחל דברו רק בהקדש בשפתיו מ"מ אפי' לכשת"ל דמהני י"ל דכל שמוסר בדבורו מרשות הדיוט לרשות גבוה לא אמרינו נדר שבטל מקצתו, ולפ"ז במקדש שני דברים אחת שלו ואחת אינה שלו לא אמרינו נדר שבטל מקצתו משום דאמירתו לגבוה ואינו ענין לבל יחל כלל דמנדיב לב ילפינו בהקדש בלב מהני וכן תרומות ומעשרות קדש בלב ונהי דהקדש נמי עובר משום כל יחל מ"מ לא אמרינו בזה נדר שבטל מקצתו בטל פולו, וכן עיקר לפענ"ד דבהקדש ובתרומה לא אמרינו נדר שבטל לא מיבעי בתרומה דליתא בכל יחל כלל אלא אפי' בהקדש דאיתא בכל יחל מ"מ מאי דקדש לא משום כל יחל לחוד קדש תדע דהא עפ"ם נודרין נדרים ונדבות פישראל אע"ג דאינהו ליתא בכל יחל אלא דמנדיב לב ילפינו דנפקה מרשות הדיוט לרשות גבוה וקא אמרינו כלל נדר שיהותר מקצתו ואפתי יש לעיין במש"כ ה"ך"ן בתשו' סי' ע"ג פשנשבע לשלם קרו ורבית, והנה ה"ך"ן פתב משום דממילא לא חל על הרבית [ומש"ה חל עכ"פ על הקרו] ואפתי קשה הא בנדרי זריזין [גימא בטלה פולה] ונראה בעיני דהיינו טעמא דה"ך"ן ז"ל משום דלא אמרינו נדר שבטל אלא במקום שהוא מציאות לחול ע"ז השבועה והנדר פהא דנדרי זריזין, וכן בקונם פירות האלו על כולכם שהי' מציאות לחול על כולם הנדר אלא שהוא הי' מוטעה ולא התפנין לזה אבל היכא שאין מציאות לנדר לחול פגון בנשבע לבטל המצנה לא אמרינו נדר שבטל מקצתו כעין הא דאמרינו בפ"ק דזבחים דלאו מינה לא מחריב וכו' מ"מ עדיין צריכין אנו לומר.

כמש"כ מתחילה דאל"כ תקשה עדיין הא דשמונים חלות הא כל ארבעים הוי חזי אלא בירורו של הדבר כמש"כ דבמדי דהקדש פיון דהכל פקנינו לא אמרינו מתוך פן נ"ל נכון: ואפתי יש לעיין בהא דכתב רבינו בפ"ה המשניות .

בתרומות פ"א מ"ד דהמפריש ענבים תרומה על ענבים ויין לב"ה אינו תרומה אפי' על ענבים ואמאי נהי דענבים על יין אינו תרומה, על ענבים מיהו להוי תרומה ולא שייך בזה נדר שבטל מקצתו מטעם שכתבנו וגם לא שייך לומר ראשית ששיירי' נפרין פיון דמקצת שיירי' נפרין פמו המרבה במעשרות פמו שיתבאר לקמן הל' ח', וראיתי לרבינו לקמן פ"ה הי"ח שהביא האי דינא דתרם זיתים על שמן ויין על ענבים אין ספק שחזר בו ממש"כ בפ"ה המשניות שהרי לא הביא כלל דין זה דתרם על ענבים ועל יין ונ"ל דס"ל דתרומה מעורבין זה בזה וצ"ע: תו איכא לעיונא בהא דכתב רבינו לעיל ה"ה המתפנין לתרום אחד מס' ועלה בידו אחד מחמשים אינו תרומה כלל א"כ מינה בהאי דינא דירושלמי דנתבאר דנתפנין לתרום שנים לפי שסבור שצריך לתת שנים שהי' סבור שיש מאה סאה ונמצא שאינם אלא חמשים אמאי חזא הוי תרומה הא הו"ל טעות ומ"ל שסבור שיש בידו סאה ונמצאו שנים דאינו תרומה כלל או שטעה שחייב שני סאין ואע"ג דהאי דינא שהביא רבינו היא תוספתא הי"ל לדחות מהא דירושלמי: ונלפע"ד דס"ל לרבינו ז"ל דדין זה שכתבנו בשם הירושלמי בנתפנין לתרום שנים שפסבור

שְׁחִיב וְנִמְצָא שֶׁאֵל אֶלְא אַחַת תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָּא דִּסְפָּק דְּנִדְרִים דְּלִמְאֵי דְאַמְרִינּוּ דִּסְפָּק נִדְרִים לְהַחְמִיר וְאִפֻּה סְפָּק נְזִירוֹת לְהַקְל בְּדְאֻמְרִינּוּ בְּנִדְרִים י"ט [לְאוֹקוּמְתָא דְרַבָּא] מִשּׁוּם דְּסְפִיקוּ חֲמוּר מְנַדְּאֵי [לֹא מְעִיִּיל נִפְשֵׁי לְסְפִיקָא] ה"נ הו"ל טְעוֹת שְׁהָרִי סְפָּק טְבָל וְתְרוּמָה מְעוֹרְבִין וְנִמְצָא שְׁמִפְסִיד וְסְפִיקוּ חֲמוּר מְנַדְּאֵי] וְהו"ל טְעוֹת גַּם בְּעִיקָר הַנֶּדֶר.

וְאִפְתִּי ק"ל בְּדִין זֶה שֶׁל הִירוּשְׁלָמִי דְהַמְפָּרִישׁ שְׁנֵי סְאִין וְנִמְצָא שְׁאִינוּ חִיב אֶלְא א' דְּלִמְאֵי דִּסְפָּק לִירוּשְׁלָמִי דְתְרוּמָה וְטְבָל מְעוֹרְבִין לְמָה לֹא יָכוֹל לְהַפְרִישׁ הַסָּאָה הַזֶּה תְרוּמָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְל"ד לְמַפְרִישׁ מְקַצֵּת תְרוּמָה דְהֵתָם הַסָּאָה זֶה שְׁמִפְרִישׁ אֲפָשָׁר שֶׁהוּא חוֹלִין וְאִפְּלִי אִם מַפְרִישׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא חוֹלִין מ"מ יִהְיוּ תְרוּמָה וְחוֹלִין מְעוֹרְבִין מִשֶּׁא"כ פֶּאן וְצ"ע בְּדִין זֶה וּבִלְא"ה דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי צְרִיכִים בִּיָּאָר וּבִמ"א יִתְבָּאָר: אָמְנָם רַבֵּינוּ ז"ל יֵשׁ לוֹ שְׂיִטָּה אַחֲרַת בְּפִי מִשְׁנֵה זֶה דִּסְפָּק דְהַמְפָּרִישׁ מְקַצֵּת תְרוּמָה אֵינָה תְרוּמָה כָּלֵל וְכֹן בְּמַעֲשֵׂר, לְכֹן מְדִינָא אֵינָה תְרוּמָה כָּלֵל אֶלְא אֲסוּר לְהַפְרִישׁ מִמְקוֹם אַחַר עָלְיוּ לְפִי שְׁכָבָר נִקְרָא עָלְיוּ שֵׁם תְרוּמָה וּמַפְרִישׁ מִיָּנָה וּבָהּ וּבְאִמְתָּא דְבָרֵי רַבֵּינוּ תְמוּהִים דְבִהֲדִלִי תִנּוּ בְּתוֹסְפָתָא דְדִמְאֵי פ"ח הַמְמַעֲט בְּמַעֲשֵׂרוֹת מַעֲשֵׂרוֹת מְתוּקָנִים וּפְיִרוּתֵי מְקוּלְקָלִין וְגַם בִּירוּשְׁלָמִי נִרְאָה כְּדְבָרֵי הַרְאָב"ד וְהַר"ש, וְנִרְאִיתִי לְהַרְבֵּי מַהֲרִי"ט ז"ל שֶׁמֶ שְׁכָתָב לְדַעַת הַר"ש וְהַרְאָב"ד ז"ל דְהַמְפָּרִישׁ מְקַצֵּת תְרוּמָה לְאוֹ תְרוּמָה גְמוּרָה הִיא עַד שְׁיִחְזִיר וְיִפְרִישׁ כְּשִׁיעוֹר] וְלִפְעַנ"ד אֵינּוּ כֹן דֹּא"כ הָא דְתַנְיָא בְּתוֹסְפָתָא דְהַמְמַעֲט בְּמַעֲשֵׂרוֹת מַעֲשֵׂרוֹתֵי מְתוּקָנִים וּפְיִרוּתֵי מְקוּלְקָלִים הִיכִי דְמִי אֵי קוּדָם שֶׁהַפְרִישׁ מִהַמְנוּחָר גַּם הַמַּעֲשֵׂר מְקוּלְקָל, שֶׁאֵי לְאֶכּוֹל וְאִם אַחַר שְׁתָּרַם הַשָּׂאָר גַּם הַפְּיִרוֹת מְתוּקָנִים, גַּם מֵה שֶׁהַקְּשָׁה ע"ד רַבֵּינוּ דִּיכּוֹל לְהַפְרִישׁ מִמְקַצֵּת שֶׁהַפְרִישׁ מֵה בֵּין זֶה לְנִתְפַּנּוֹן לְתָרוּם אֶחָד מִנֵּי וְעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים דְהַפְּל תְרוּמָה, נִרְאָה דִּל"ק כָּלֵל דְהֵתָם נִתְפַּנּוֹן לְתָרוּם וִיחָא הַפְּל תְרוּמָה עַל הַפְּל וּכְבָר נִפְטָר כָּל הַפְּרִי וְכִינּוֹן דְתְרוּמָה אֵין לָהּ שְׁיַעוֹר נִפְטָר מְדְאוּרֵיָתָא, אֲבָל הָכֹא לֹא נִתְפַּנּוֹן לְפִטּוֹר אֶת הַפְּל וְלֹא נִתְפַּנּוֹן שְׁיַהֲלִי הַפְּל תְרוּמָה עַד שְׁיַפְרִישׁ עַל הַפְּל אֶלְא דִּמ"מ צְרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמְקוֹם: אַחַר וְדו"ק: ה"ח הָאוֹמֵר תְרוּמַת פְּרִי זֶה בְּתוֹכוֹ, מִשְׁנֵה בִּפ"ג.

דְתְרוּמוֹת דְר"ש ס"ל קָרָא שֵׁם וְאָנּוּ קִי"ל כְּרַבְּנּוּ, וְאַמְרִינּוּ בִּפ"ג דְעִירוּבִין דְטַעֲמָא דְר"ש דְמִיִּקְרִי שִׁירֵי נִיפְרִים פִּינּוּ דְאָמַר בְּתוֹכוֹ מִשְׁמַע דְמֵאֲמַצְעִיתוֹ וְרַבְּנּוּ חוֹלְקִין עַל זֶה וַיֵּשׁ לְכַרֵּר בְּאוֹמֵר תְרוּמָה בְּצַפּוֹנוֹ הֵינּוּ מְקַצֵּת מְשׁוּרָה הַצַּפּוֹנִית תְרוּמָה וְלֹא בִיָּרֵר בְּדְבָרֵי אֵיזְהוּ אִם זֶה מְקָרִי שִׁירֵי נִיפְרִין דְאִיפָּא לְמִיָּר דְרַבְּנּוּ לֹא פְלִיגִי אֶלְא בְּאָמַר בְּתוֹכוֹ, דְבְּתוֹכוֹ לֹא מִשְׁמַע כְּנִלוֹ הֵאֵי קְפִידָא, וְהִנֵּה בִירוּשְׁלָמִי נִחְלְקוּ ר"ל וְר"י בְּאוֹמֵר תְרוּמָה בְּאַחַת מִשְׁנֵי פְרִיִים דְר"י קִדְשׁוּ מְדוּמְעִין וְר"ל לֹא קִדְשׁוּ מְדוּמְעִין וְנִרְאָה וְדֹאֵי דְר"י ס"ל ג"כ דְבַעֲיִנּוּ שִׁירֵי נִיפְרִין אֶלְא דְמַקְרִי מִש"ה שִׁירֵי נִיפְרִין פִּינּוּ דְנִפְרִין בְּמַקְצָתוֹ וְר"ל פְּלִיג עַל זֶה וְהִנֵּה בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ לֹא נִזְכָּר גִּילּוּי דַעַת בְּדִין זֶה כָּלֵל: וְהִנֵּה אֵין לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דְהַמְרַבָּה בְּמַעֲשֵׂרוֹת מַעֲשֵׂרוֹתֵי מְקוּלְקָלִים וּפְיִרוּתֵי מְתוּקָנִים פִּינּוּ דְמַעֲשֵׂרוֹת מְקוּלְקָלִים דְטְבָל וְתְרוּמָה מְעוֹרְבִין לְמָה מְהִנִּי [הָא לֹא הִנֵּי שִׁירֵי נִיפְרִין] י"ל דְלֹא בַעֲיִנּוּ רֵאשִׁית אֶלְא בְּתְרוּמָה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר כִּמ"ש הַר"ש ז"ל, וְלִפ"ז נִיחָא הָא דְתַנּוּ בִּפ"ג בְּתָרָא דְדִמְאֵי דְהִיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כְּלָפְלוֹת שֶׁל טְבָל וְאָמַר מַעֲשֵׂרוֹת זֶה בְּזוֹ דְקָרָא שֵׁם עַל הַרְאֻשׁוֹנָה וְהָרִי לֹא הוֹבָרַר עֲדִינּוּ אֵיזְהוּ תְאֵנִים שְׁבַכְלָפְלָה שְׁנֵי דְהָא ע"כ מִיָּרִי הֵתָם שֵׁשׁ מוֹתְרוֹת תְאֵנִים יוֹתֵר מִשְׁיַעוֹר הַמַּעֲשֵׂר אֶלְא דְבְּמַעֲשֵׂר לֹא בַעֲיִנּוּ שִׁירֵי נִיפְרִים, וּבְזֶה מְדוּקָדְקִים

דברי רבינו בפ"ז מה' מעשר הי"א שהביא דין זה דכלכלה של טבל וביאר דהיינו שנטלה תרומתו ובתויו"ט לא פתב בזה דבר הגיון: ולפענ"ד אפ"ל מה"ט דכתיבנא, הן אמת שצריך להתנישב מאי טעמא פסק רבינו כר"ל לגבי ר"י ואפשר דכיון דמשמע בש"ס דילו הכי דבעינו שירי' ניפרין אע"ג דלמש"כ גם ר"י מודה אלא ס"ל דמיקרי שירי' ניפרין ועיין ישועת ישראל סי' ס"א סק"ג]: ואפתי יש לעיין בהא דקדשו מדומע הא מדאורייתא חד בתרי בטל וכיון דנתבטל אינו דין שלא יהי' חל וצ"ל דלא קי"ל כק"ו דר"א [בגדרים דאם מפיר גדרים שפבר חלו ק"ו וכו'] אבל לר"א אה"נ דלא קדשי מדומע ועיין במרדכי שצידד באמת בזה, ולמש"כ במ"א דבלח בלח ונדאי אמרינו דלא חל א"כ י"ל דנדאי לא הוי תרומה ואינו מדומע כלל ודו"ק.

אמת שמש"כ הר"ש דבמעשר לא בעינו קביעת מקום צ"ע קצת עי' בפ"ה דדמאי משנה א' וב' אלא דכ"כ שגם דברי רבינו מוכרחין לומר כן ודו"ק: הן אמת כי בריטב"א פ"ב דב"מ ובמפות פ"ג מצאתי שכתב דגם במעשרות בעינו קביעת מקום וע' בכ"מ פ"ד הט"ו מה' מע"ש בשם הר"ק ונראה דדוקא המעות א"צ לקביעת מקום כיון שהמעשר כפר נתקדש אבל לא המעשר בעצמו ומש"כ בת' מהרי"ט ח"א סי' כ"ה אינו נכון ומ"מ דעת הר"ש דא"צ ק"מ צ"ע, עוד דבר פלא ראיתי להמהרי"ט בסי' פ"ה דאנן לא קי"ל כראב"ג בגיטין ותימה דהרי רבינו בהט"ו פוסק בפ"י כראב"ג וסוגי' דהנהב מסייע לי' כמש"כ הרא"ש שהוא מטעם שליחות [ועיין לקמן ה"כ]: שם הנה מבואר דעת רבינו לפסוק דבעינו שירי' ניפרין ואפי' בתוכו לא מהני, והנה לקמן בפ"י ג הט"ו ט"ז מה' תרומות מבואר דבאומר א' בצפוננו חצי רביעית מדומע וכן באמר אחת משני פריין אע"ג דלדידן אין בריקה וע"כ צ"ל דאין בריקה דאל"כ למה תהא מדומע וע"כ צ"ל דאין בריקה א"כ הא בעינו שירי' ניפרין וע"כ צ"ל פיון דמקצת ניפר' ל"ל בה ואע"ג דבאומר אחת משתי פריין לא הוי הניפר כלל ע"כ צ"ל פיון דסתם עכ"פ שאחת מהן תרומה על חביתה ואינו רשאי ליקח מחצה מזו תו מקרי שירי' ניפרין, והאמת שבוזה מיושב קושית התוס' בעירובין ל"ז על רש"י גבי שני רמונים, ולפ"ז ניחא שהשמיט רבינו הא דתרם זיתים על שמן והרע"ב לא דק דנמשך אחר פ"י המשניות לרבינו ואין ספק דרבינו חזר בו פאן, ועיין ירושלמי ר"פ המפריש ומש"כ רבינו לקמן בפ"ז מה' מעשרות גבי מעשרות שתי כלכלות כל אחת קבוע בחביתה צ"ל כמש"כ הר"ש דבמעשרות לא בעינו שירי' ניפרין ועפ"ז תדע שלא צדקו דברי התויו"ט בפ"ו מ"ו דדמאי שגמגם ע"ד רבינו דשם שכתב נטלה תרומתו, ולפמ"ש ניחא דלגבי תרומה הא בעינו שירי' ניפרין ובזה ל"ה שירי' ניפרין, ועדיין קשה בדברי רבינו פיון דע"כ מייירי דלא אמר (דיחול רק) לאחר שיפריש דא"כ תקשה דקאמר שם בפ"ז הי"א שפבר נפטר (והרי לא תפטר רק לאחר שיפריש) ועוד דא"כ גם בתרומה [שייך האי דינא דאז יהי' שירי' ניפרין] א"כ הדר הו"ל בריקה ול"ל דס"ל לרבינו דתרומה בזה"ז דרבנן דכבר הוכחתי בפ"א דגם בתרומה בזה"ז לא אמרינו בריקה רק בדמאי וא"כ הדק"ל וצ"ל דאיירי באומר שפשיפריש יהי' למפרע לכו לא מצי לחזור, והא דלא אמרינו מדומע מחמת תרומת מעשר דאפשר דאין בריקה היינו פשחל על דבר שאינו מבורך אינו ענין לבריקה כמש"כ לעיל, והא דאין רשאיין לעשות בטבל טבול למעשר כפר דקדק רבינו לאוכלו ואסור משום תרומת מעשר והא דבתרומה מדומע דלא אמר מה שאפריש ולפ"ז דברי רבינו לקמן ה' מעשר קצרים:

הי"ג עיין במל"מ שְהביא דברי ירושלמי פ"ק דחלה דהא דפטור מת"ג היינו בהפריש אחר מירוח אבל קודם מירוח חייב ורצה לצדד פן בדעת רבינו ותמיהני שהרי מפורש בדברי רבינו להקפיד שכתב דאם הפריש תרומת מעשר שבלים כותש ונותן התבן עם הזרע לפי שגזרם להפסידו ונהרי לא הפסיד כלל (דהרי אחר המירוח יתחייב) לכן צ"ע, עוד מבואר בירושלמי באם הפריש ממ"א עליו לא בדא ותמה המל"מ על רבינו שלא ביאר זה, ונ"ל לפענ"ד דס"ל לרבינו דעיקר פנונת ירושלמי דאסור להפריש ממ"א עליו שלא מן המוקף אע"ג דתרומת מעשר נישל שלא מן המוקף שאני הכא פיון דתרומת מעשר פוטרותו מת"ג דין תרומה עליו [דאינה נישלת אלא מן המוקף], עוד נ"ל והוא עיקר דכוננת ירושלמי דאסור להפריש ממ"א היינו מתבואה ממורחת דאין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמר מלאכתו ועיקר הפנונה דאע"ג דקיי"ל דשמו טובלו וירש"י לוקה א"כ ס"ד דהוי כדבר שנגמ"ל קמ"ל דלא ולזה לא הוצרכו רבינו לכתוב פיון דס"ל דאינו טבל אלא מדרבנן עי' מל"מ פ"ג הי"ט דמעשרות, כ"ז דר"ף פלפול: ונראה דרבינו מפרש דהא דאסור להפריש ממ"א עליו היינו ת"ג והיינו [דאפי' לירושלמי] אינו חייב אף במפריש קודם מירוח אלא מדרבנן לכן הוי לי מחיוב על הפטור לכן אין להפריש ממקום אחר עליו] וכיון דס"ל לרבינו דפטור לגמרי [ולא שני לי בין קודם מירוח לאחר מירוח] לא הוצרכו להביאו פן נראה לי נכון ביישוב דברי רבינו: והנה לדעת הסוברים [עיין לקמן פרק ב' הלכה ב' ממעשרות] דקונה קודם מירוח פטור ולאחר מירוח חייב א"כ הא דפטור מת"ג קרא למה לי תיפק לי דהוי לי כמו קונה [דלא קרינו בי' תבואת זרעה] ונהי דלעגנו מעשר ונדאי ל"ש לוקח דהא לוקח פהאי חייבי' רחמנא אבל לעגנו ת"ג קשה קרא למה לי ולדעת רבינו והתוס' (דקונה קודם מירוח חייב דצריך קרא לפוטרו) ניחא, וא"ל דאם פן אפתי אחר מירוח דאיכא קרא והי' הא"מ לפוטרו מקרא ל"ל ת"ל דהוי לי פקונה לשיטת רבינו למש"כ רבינו דדוקא במרחן למפור ניחא ועיין מש"כ לקמן בהל' מעשר]: הי"ז וראה שמשפרינו, עי' יו"ד סי' של"א סעיף כ"ה דבזה"ז דלאיבוד אגזיל תרומתו תרומה, ותמיהני הא הוי אינו ברשותו ומדאורייתא ל"מ להקדיש מה לי האידנא ומה לי קודם תדע דהא גזלה א"י להקדיש, אטו התורם שאינו שלו, בזה"ז מהני, ולכאורה הי' נראה דדעת המחבר בש"ע פיון דתרומה הוי קדושת הגוף מהני אף באינו ברשותו, אמת פי כן דעת הקצה"ח אבל לא נהירא לי לכן דברי הש"ע צ"ע: ה"כ תרומת מעשר נישל שלא מן המוקף והר"א חולק, והנה הרי"ק הקשה מחולין דף ז' דאמרינו שם לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף וקושיא זו איני מכיר דהתם בת"ג איירי וזה מבואר אלא דנמשך הרי"ק אחר דברי התוס' בכורות נ"ט וליתא דהתם פי' [בחולין שם] דאיירי בדמאי דליכא תרומה וע"כ בתרומת מעשר אבל לרבינו והראב"ד [דבז"ל ירק אף בנדאי פטור] אתיא כפשוטו בנדאי וזה מבואר בדברי הר"א לעיל פ"א מה' תרומות, עוד הקשה הרי"ק מהא דפרק הגזבה דאמרינו ישאל שאמר לכו לוי פור מעשר יש לה בידי רשאי לעשותו תרומת מעשר ונ"ל דלק"מ לפ"מ שהקשה הרא"ש עיין ש"מ שם] האידן יכול הלוי לעשות תרומה הא יכול לחזור בו ותירץ דהו"ל פנתינת רשות א"כ פיון דאין תורם אלא מרשות ישאל הדר הו"ל כשליחו של ישראל וישראל מותר לתרום תרומת מעשר שלא מן המוקף כמבואר בדברי הראב"ד וזה נראה נכון: הכ"ג כשמפרישין, עי' רש"י ביצה י"ג שכתב

דמעשר ראשון שהקדימו בשבילים דחייב משום מלאתה ודמערה לא תאחר אבל בשבת דקכ"ז פתב פינן דהוא קונדם מירוח אין בו משום לא תאחר ובאמת בירושלמי פ"ד דתרומות הוא איבעני דלא איפשטא אי בשבילם איפא נמי איסור דאורייתא וצ"ע על רש"י שפטר דבריו גם מה דאפשטא לי מה דאיבעני בירושלמי ורבינו השמיט להאי איבעני פינן דס"ל דאינו לוקה א"כ אין נ"מ כ"כ: פ"ד ה"א עושה אדם שליח, הרב מ"מ הביא בשם הסמ"ג עשין קל"ד דיכול אדם לעשות שליח להפריש לו מתבואתו שיהי לו עד עולם דאי בעי יהיב לי הקרקע לפירותיו ואע"ג דלא מצי להפריש האידנא, והאמת שהתוס' בגזיר דף י"ב חולקין בהדיא על סברא זו שהרי כתבו דיכול אדם לעשות שליח להפריש בעודו קמח פינן דיכול להביא עיסה מגולגלת ות"ל דיכול לעשות שליח פינן דיכול להקנות קמחו א"ו פינן דאין יכול להפריש תרומה מה בכך דיכול לתן הקמח או למוכרו הא עיקר השליחות על הפרשה [וזאת אי אפשר לו כעת]: וקצת יש להוכיח [כשיטת התוס'] מר"פ האיש מקדש דבעי למילף שליחות מתרומה ות"ל דהתם בידו להקנות, ומיהו לדעת הסוברים דלקוח אחר מרוח פטור א"כ י"ל דלא הוי בידו דבדאורייתא אינו חייב בלקוח משא"כ בקרקע ומ"מ מדברי התוס' מוכח שחולקים: והנה דעת התוס' דבידו ג"כ לא מהני אבל בס' התרומה מבואר דמהני פינן דבידו, ללוש ואפ"י אם לא קנה קמח פינן דבידו לקנות וע"ש שפתב דיכול לעשות שליח על כמה ימים שיקנה, וזה סותר לדברי תוס' שכתבנו דבידו לא מהני רק פינן דיכול להביא עיסה מגולגלת, ולכאורה נראה דהאומר עיסה זו תהי תרומה או חלה על הפירות שיקנה דלא מהני ואפשר דס"ל דהוי כמינו מצוי בשוק עיין בחו"מ סי' ר"ו, ומ"מ צ"ע דהא דעת הרבה פוסקים דאינה אלא לענין מי שפרע ואפשר פינן דחלה בזה"ז דרבנן גם זה מהני ולדינא צ"ע בזה.

ובש"ע יו"ד סי' שכ"ח לא נזכר מזה כלל רק בעודו קמח, ומ"מ למדנו שרבינו חולק על ר"ת וס"ל דבידו מהני גם לענין דלא מצי עביד השתא עי"ש בס' התרומה שהביא פן בשם הר"י הגזן דלא כדעת ר"ת ז"ל, ומה שהוכיחו התוס' שם מהא דיבמות נ"ב שכתבו דלא מצי לעשות שליח לגרש ובמתו אע"פ דבידו לבוא עלי' בע"כ לפ"מ שכתבו הפוסקים דביאת יבמה צריף עדים י"ל דמקרי אינו בידו דמי יימר דמזדקקי לי, מיהו מ"ש הסמ"ג בעוד לא בא לעולם ואפ"י על כמה שנים זה צ"ע: ויש להסתפק אם שליח עושה שליח בתרומה והנה בס' התרומה וסמ"ג כתבו דעיסת שנותפין אין אחד יכול לעשות שליח בלא ריצוי שניהם אע"ג דשנותפין מצי לתרום משמע קצת דלא מהני שליח דשליח אכומהא דאמרינן ביבמות פ"ו דנשואה נותנת רשות לתרום יש להוכיח קצת להיפך ויש לדחות דנשואה לאו משום שליחות, וגם בדברי סה"ת יש לדחות דהתם דלמא מקפיד כעין הא דגטין [גבי אשה עושה שליח לקבל מיד שליח בעלה] אבל באינו מקפיד י"ל דשרי, גם משום חשש מילי י"ל דהו"ל כמעשה כעין הא דפ"ק דתמורה לא תתני מימר בדיבורו קעביד מעשה שעושה מטביל תרומה ועיין בתשו' מהרי"ט ז"ל ח"א סי' ק"ך ולדינא נ"ל דיכול לעשות שליח: ה"ב התורם משלו, דין זה איבעני דלא איפשטא בגדרים דל"ה וטעמו של רבינו דאיבעני דלא איפשטא בש"ס דילן ואיפשטא בירושלמי פסק רבינו פירושלמי וכאן איפשטא בירושלמי דאמרינן התם [בגדרים וע"ש במרה"פ] התורם פירותיו של חבירו שלא מדעתו וכו' הרי להדיא דתורם שלא מדעתו וזה ברור:

והנה יש לעיין בקטן שהוא מופלא הסמוך לאיש אי מצי לתרום על של חבירו והנה בירושלמי תרומות פ"ק קאמר אתי הא דתנא דלא כר"י דתנא הרי שהי קטן תורם פלומר דלר"י יכול לתרום תרומה של אביו אלמא דמצי לעשות שלים וכן משמע מדברי רבינו אכן בירושלמי פי"ג ה"ב דיבמות גרסינן פותי וכו' מהו שיעשה שלים, ונראה פשוט דגירסא דכותי משונבשת ועיקר הגירסא כמו בירושלמי בתרומות פ"ק דקאי על מופלא הסמוך לאיש [וכן הגירסא בפ"מ] אע"פ שראיתי להגאון רי"ט אלגזי שכתב דעיקר הגירסא פותי שגגה גדולה יצאה מלפני הרי"ט דא"כ מה קאמר התם פשיטא שהוא מביא הא עכו"ם לאו מטמא בזיבה וצרעת, וא"י לידור כלל חטאת מצורע וקרבתות זב וזה פשוט.

אלא עיקר הגירסא כמו בתרומות, קטן, ומשמע ביבמות אף למ"ד דמביא מ"מ אין יכול להיות שלים וכן בתרומה נאפי' לגירסא. דתרומות דאינו פוטר טבלו מ"מ משמע דמדמה לקרבנות אע"ג דבר נדר הוא אינו נעשה שלים וא"כ דברי הירושלמי סותרין, ועיקר הדבר יש ללמוד מהא דפ' התקבל דגרסינן התם פלוגתא אי זוכין לאחרים ע"ש גבי חילול, ועיקר הדברים דהנה בפדיון מעשר שני אם פודה במעותיו יכול לפדות אפי' לצורך בעל פירות אבל אם פודה במעותיו של בעל הפירות אם אומר שיפדה לצורך הו"ל פשליח ממש עי' לק' פ"ה ה"ח ממעשר שני והתם גבי מערימין צריכין שיפדו לצורך עצמן רק כיון דהו"ל כעין הערמה כיון דידוע דהפירות יתירו לבעל הפירות הר"ז כפודה לצורך בעל פירות והו"ל מטעם שליחות נאפי' מופלא סמוך לאיש מהני אבל למ"ד דיכול לזכות לאחרים דכל היכי דאיתי' בנפשי' מהני א"כ ל"ק כלל סתירת הירושלמי, ולפ"ז [לפי מה דמחלק שם בש"ס בין דבר שיש לו עיקר, מדאורייתא או לא] לדידן בחלה נודאי יכול לעשות שלים בחלת ח"ל כעין מעשר ירק אבל בתרומת הארץ אף בזה"ז א"י לעשות שלים, והנה לרשב"א בתורם משלו על של חבירו אין צריך שליחות ובזה אין ראי' לקטן כלל, רק דלרמב"ן נראה דמהני מטעם שליחות, א"כ י"ל דקטן אסור וכ"כ התוס' קידושין דף נ"ו ד"ה מתקיף גבי צנועים דהוא מטעם שליחות, אבל לרשב"א ז"ל י"ל שפיר דמהני, וראיתי להקצוה"ח בסי' רמ"ג סק"ט שהשיג על התרה"ד גבי משרתת המפרשת חלה בלי רשות בעה"ב] ואני אומר דאע"ג דלתוס' ורשב"א נדרים לא מהני זכי', לרמב"ן ור"ן גבי השומע את קולי וכן לדעת התוס' בהא דצנועים מהני מטעם שליחות א"כ יש לסמוך בחלת ח"ל וכן נראה עיקר בפרט לפי מה שיתבאר בה' בכורים ודאי אף תוס' ורשב"א מודים דאם באה ונתרצית למפרע נעשה תרומה: וראיתי להגאון רי"ט אלגזי שהקשה מערכין כ"א גבי צריך דעת וכן פי' רבינו ול"נ דהא דצריך התם דעת לא משום זכי' אלא דצריך שיתפוננו לשם מצוה, נאפי' בקדשים דא"צ פונה מתעסק ל"מ ובזה נדאי לא שייך זכי', ואם עשה שלים כיון דידע מהני והרי הוא כמפריש מעתה, ויש לי לה"ר דאי נימא דעיקר הטעם משום זכי' נאפשי' דניחא לי' כמש"כ בתוס' הרא"ש [הובא ברי"ט אלגזי שם] א"כ תימא גדולה בהא דקאמר הפל צריך דעת בעלים חוץ ממח"כ שהרי מביא קרבן על קטנים התם בקטנים נדאי זכות גמור.

דאי אפשי' להם להביא ומה ראי' לגדולים וזה ראי' גמורה דאינו מצד זכי', ולדעת הרא"ש אפשי' לדחות דלקטנים לא מהני זכי' מדאורייתא אבל לרוב פוסקים דמהני זכי'

צ"ל כמש"כ ואין זה ענינו לזכ"י, וכן לעולא שם בעירוובין דעיקר תולה בהפרשה, ואין להקשות מהא דבהמה שנמצאה ממגדל עדר דהקשו תוס' הא צריף דעת דתמצו משום דזכות ולמש"כ בדעת רבינו לא מהני זכות [רק צריף דעת ממש] ז"א דא"כ תיקשי לעולא [דבעי דעת בשעת פפרה] מהא דגר שמת וכן מירוש ואפ"ל את"ל דירוש מקרי בעלים אפתי תקשי מגר, וכן הא דבעי אי כהנים שלוחי דידן ת"ל דאי שלוחי דידן קשה מגר שמת שמביאין קרבנו א"ו דליתא דעיקר צריף דעת בעלים רק שיצא י"ח, אבל מ"מ בעולה ושלמים פשר מ"ד השוחט שלא לשם בעלים כדאיתא בריש זבחים דבזה ודאי ל"ש שלוחא דידן דשינה בשליחות וה"נ בזה אין מקום לקושית הפמ"א מגוים דנודרים נדרים ונדבות פישראל והא אין שליחות לעפוי"ם דז"א פינו דהקרבן פשר בלי שליחות וא"א בענין אחר ודאי נפק י"ח וא"כ ניחא הא דבהמה שנמצאת וגם מה שהקשה הרי"ט אלגאזי מהא דנכרי מצי להפריש בשביל ישראל: והנה לדעת הרשב"א דהתורם משלו על של חבירו לאו מצד.

שליחות הוא א"כ נראה דודאי מופלא סמוך לאיש מצי להפריש ולא דמי להא איבעי דירושלמי דהתם תורם משל בעל פרי על של בעל פרי ואפ"ל לתוס' י"ל דבזה מודה דא"צ שליחות כמו בתן מנה אלא שהרב רי"ט אלגאזי ז"ל נמשך אחר מש"כ דצריף דעת מטעם שליחות וכבר נתבאר שאינו כן ואם כן ניחא בפשיטות כן נראה לי: והנה רבינו ז"ל לא הביא פלל דין קטן אי יכול לתרום על של אחרים] וכ"כ דבחסלת חו"ל מותר ובחסלת ארץ משל בעל פרי ודאי ליתא אבל משל עצמו תלי בפלוגתא, והנה רבינו פסק אפטרופסין תורמין, ולרשב"א ז"ל צ"ל מטעם הפקר ב"ד ולרמב"ן אפשר דמהני מדינא, ולפ"ד הרשב"א ק"ק פדיון מע"ש מאי איכא למימר דבזה ל"ש הפקר למ"ד ממון גבוה ואפ"ל אם תמצא לומר דהפקירו בעודו טבל מ"מ נטע רבעי מאי איכא למימר ואפשר דהו"ל כהפקירו ועודו סמדר ואכמ"ל: ה"ג התורם שלא ברשות, הפל תמהו על רבינו פינו דפסק פאפיי אמאי לא מוקי בשו"ן שליח, ומה שתיגרץ הש"ף בחו"מ סי' ר"ס דס"ל לרבינו לחלק בין היכי דהוי ידעין משא"כ באבדה אנו סהדי דאי הוי ידע לא הוי מיואש צ"ע דאפתי אינו מיושב דברי הטור בהא דמרי בר איסק לכן נראה דרבינו ז"ל והטור סמכו על דברי ירושלמי פ"ק דתרומות דגרסינן התם דמכאן ולהבא נעשה תרומה וכן קטן שתורם ומצאו אביו ואינן ע"י מכאן ולהבא נעשה תרומה וע"כ לא משום זכ"י ושליחות דאין קטן נעשה שליח אלא דאדם יודע דאין שליחות לקטן וכיון דתרומה ניטלת במחשבה הו"ל כתורם הוא בעצמו ולפ"ז ניחא [דתרומה חלה ראו ועכשיו] א"כ אין כאן ענין ליאוש של"מ] והא דפריף הש"ס אע"ג דלא דמי דהתם ע"כ למפרע נעשה יאוש דמכאן ולהבא הו"ל יאוש שלא מדעת נראה דרבא לטעמין דבריש התקבל קאמר רבא בהא דקטנה שעשתה שליח לקבלה אם הגיע הגט לידה מגורשת אע"ג דאין קטנה עושה שליח משום דגמר בלבד לגרשה אנו סהדי דאלו הי' ידע הוי שוי' שליח להולכה ולא אמרינן חזקה דאדם יודע א"כ שפיר פריף והיינו דאמרינן תרגמי' רבא אליבא דאפיי דרבא איהו דקא משני אבל אנו דקיי"ל גבי גט דמהני משום חזקה דאדם יודע שאין מעשה קטנה פלום נהרי זה פשוטה שליח מחדש, ה"נ בתרומה מהני דאדם יודע וא"כ נעשה מכאן ולהבא תרומה וזה נ"ל ברור ביישוב דברי רבינו והטור, ולפ"ז אף בתורם משל חבירו על עצמו אפשר דמהני דאדם יודע שאין תורם בלא שליחות והו"ל כתורם

מקדש פן נ"ל נכון ב'שוב דברי רבינו, והמל"מ הביא בסתם דברי ירושלמי ולא הרגיש
פי מש"ס דילו לכאורה מוכרח דלא כשי ירושלמי, ולכל זה עוררני חכם אחד: ה"ז ואם
נתפגין להוסיף.

דעת רבינו דהא דפחת עשרה היינו שנתפגין למדת בינונית ועלה בידו יותר אבל אם
נתפגין לתרומם אחד מארבעים יותר ממדה בינונית אין תרומתו תרומה, אבל לדעת התוס'
[קידושין מ"א: ד"ה פחת] נראה להדי' להיקף דאם נתפגין לתרומם אחד מארבעים מהני
והיינו הא דתנן פחת עשרה, ובאמת יש לעיין ע"ד רבינו פגין שנתפגין לתרומם בבינונית
ועלה בידו יותר הא הו"ל תרומה בטעות פדלעיל בפ"ג ה' ה' מה' תרומות גבי דידי',
דאפשר דוקא בעה"ב מקפיד אבל לא שלים ומ"מ תמוה לי טובא במה שגראה מדברי
רבינו דאם נתפגין להוסיף על מדה בינונית אין תרומתו תרומה והא דפחת היינו בלא
נתפגין דבהדי' מוכח איפכא בשלהי בכורות וצ"ע:ג: הט"ו תרומת נכרים, פסק רבינו
כר"ש והטעם שפכתו אחרונים משום דקיי"ל מירוח נכרי פוטר אין עולה יפה לפמש"כ
לקמן ה' מעשר דלוקח אחר מירוח כל שלא מירח ע"ד למכור אע"ג שאח"כ מכרו חייב
מדאורייתא, א"כ משפחת תבואת נכרי שיתחייב מדאורייתא הקונה טבל ממורח לכ"נ
שסמך רבינו על הא דרשה דתמורה דף ג' דילפינן מיעוט מבני ישראל דאין הנכרים
בתרומה: פ"ה ה"ח אין תורמין מן הטמא על הטמא, מבואר מדברי רבינו בפיה"מ דקודם
שהגיע לעונת המעשרות אין תרומתו תרומה ולמד רבינו פן מהא דפסחים דף ל"ג
דאמרינן המפריש תרומת חמץ אין קדוש משום דלא חזי לאכילה אפי' לריה"ג דס"ל
חמץ מותר בהנאה ופרי' מה"ט על הטמא ונאמאי תרומתו תרומה ומשני דהיתה לו שעת
הפן' וס"ל לרבינו דהיינו הגיע לעונת המעשרות גם הרע"ב נמשך אחריו ותמיהני
דהא חלה ותרומה פי הדדי גינהו וכמש"כ רבינו בפ"ד הי"ד מה' ביפורים] א"כ אטו מי
גימא דחלה נמי אין תורמין בהיתה טמא פגין דל"ח לאכילה הא ודאי ליתא ** (דהא
בהדי' תנן בחלה פ"ג מ"ב נולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה ועיין
בגדה דף ו' אלמא דיכול להפריש אף בלא היתה לו שעת הפן' דמפריש חלתו קמח
אינה חלה.

המגיה. **) *וא"ל דוקא מן הטמא על הטמא צריך שעת הפן' ליתא דהא אפי' מחמץ
על חמץ אינו קדוש כמבואר שם בפסחים וא"ל דוקא בלא חזי הטבל כמו התם בחמץ
ז"א דהא מבואר בירושלמי פסחים פ"ב ה"ג דאף דיש היתר לשירים לא מהני ועיין
בצל"ח פסחים שם דאשתמיט לי' דברי ירושלמי הללו, ועוד תימא דאפי' את"ל דשאני
חלה מ"מ מוכח להדי' דגם בתרומה שנטמאה בעודה בשבלים חייבת בתרומה ויכול
להפריש, חדא מהא דהלוקח יין מבין הכותים ואע"ג דכותים טמאים גינהו פדאמרינן
בגדה ומסתמא נטמא בעוד שלא נגמר מלאכתו דין, ועוד תימא גדולה דהא דתניא
בתוספתא דחלה דפירות שלא נגמר מלאכתן שנטמאו בספק יעשו בטומאה ומה יעשה
בתרומתן ואין לומר שאינו מחויב להפריש פלל מפירות שנטמאו זה ודאי פלא גדול
ועוד דא"כ הא דתנן בדמאי דפירות כותי טבל ודאי הא מסתמא נטמאו ומה יעשה בהן
ודןסק לומר דמסתמא לא הוכשרו ובאמת שדין זה תימא גדולה אלא ודאי דדוקא בנפסל
במחוקר וזה לא שייך בטומאה דאין מקבל טומאה במחוקר אבל בנטמא בתלוש פגין
דבדיעבד מהני במחוקר כמש"כ רבינו לקמן בה"ט] מקרי שעת הפן'.

ואע"ג דבחלה לא מהני אפי' בדיעבד פדאמרינו בירושלמי דקודם גלגול הו"ל פפירות שלא הביאו שלישי דל"מ מ"מ י"ל דילפינו מתרומה ובלא"ה לרנב"י דרב באתמין במקור ל"מ, בכל טומאה מהני מגזירת הפתוב פדאמרינו התם בפסחים ואין ספק דרבינו חזר בו בחבורו לכן לא הביא פלל בחבורו הגדול דין זה, ודברי הרע"ב שנמשך אחר פי' המשניות אינם נכונים פלל, שוב ראיתי להגאון מו"ה עקיבא איגר ז"ל שתמה ג"כ ע"ד רבינו במש"כ לא הגיע לעונת המעשרות אלא שלא הביא שום ראי' לדבריו וכבר נתבאר ברצאות גמורות, והנה פירות האסורות באכילה תלי' בפלוגתא דרב נב"י ור"ה ברי' דר"י בפסחים אי מהני או לא, ויש לעיין באוסר פירותיו האף מצי להפריש והנה מבואר בירושלמי פ"ק דתרומות דיכול להפריש משל הקדש ויש לעיין פיון דלא קזי לאכילה וכתב תתן לו מיהו התם אית לי' שעת הפנשר, ומזה מוכח דלא כרנב"י, וי"ל דרנב"י ס"ל נמי הפריש דלא היתה לו שעת הפנשר אלא דיליף מהא דתתן לו, ולפ"ז מותר להפריש מפירות האסורין באכילה, ** (לא יכולתי להבין דברי אדרבה רנב"י מחלק בין היתה לו שעת הפנשר כמבואר שם בפסחים ל"ג.

המגיה. **) והנה אין להקשות מהא דכהנים ולויים נהנים לי בנדריים דהתם לא חל אחפץ כ"א אגבא ומה"ט הו"ל כהפקר אבל באומר פירות אלו י"ל דלא מהני אלא דכ"כ דעיקר תלוי בהי' שעת הפנשר ודו"ק: שם בד"א שלא ידע.

המל"מ בפט"ו מה' מכ"א תמה ע"ד התוס' הא האומר מותר שוגג הוא, ולענ"ד ליישב דהא בירושלמי בפ"ב ה"ג דתרומות הקשה דיהי' תרומה בטעות פיון דאילו הוי ידע דאסור לא הי' תורם ותרצו דמעיקרא לכו' נתפונן שיהי' תרומה אף שנטמא פדי שלא י'הא אוכל טבל והיינו דחיישינו שמה נטמא ואינו יודע ויהא טבל דהו"ל תרומה בטעות לכן הו"ל תרומה ולפ"ז ניחא דאומר מותר לא הוי תרומתו תרומה דבזה פיון דלא אסיק אדעתה' פלל, בשלמא פשיודע שאסור לתרום [רק נעלמה ממנו טומאה ניחא לי' שאפ' אם יתודע לו אח"כ שלא נבטל הפרישתו אבל בידע ויכול לתרום ל"ש לומר דמתנירא דא"כ ל"ל לתרום הא יכול להפריש מטהור על טהור ומטמא על טמא אלא דלא אסיק אדעתה' פלל א"כ הו"ל תרומה בטעות, אף קשה על דברי רבינו ז"ל שכתב דהו"ל כמזיד ונ"ל דאייני' ברוצה עדיין עכשיו שיהי' תרומה אבל בלא"ה י"ל דא"צ פלל שאלה דהוי בטעות, אמנם דבר זה תלוי בפלוגתא דרבינו והראב"ד פ"א ה"ג מה' איסורי מצבת, וראיתי להרב מח"א שביא ראי' לדברי רבינו מהא דתרומה טמאה, וילדעתי אדרבה חילי' דרבינו מירושלמי הנה דהוי טעות ** (ובמנחות מ"ט מבואר פדעת רבינו דאומר מותר הוי שוגג לא טעות וצ"ע על הראב"ד.

המגיה. **) ולפ"ז לדעת רבינו קשה אמנם לפע"ד שגם רבינו מודה בתרומה פיון דתרומה ויחזור ויתרום ואית לי' פסידא דהו"ל הקדש טעות ודוקא [במקדיש בע"מ למצבת] י"ל פיון דלא ידע אין פאן איסור פלל ולית לי' פסידא נצריף לשאול ובלא היתר חכם לא מהני אבל הכא מודה פדמוכח מירושלמי שבהאתי, ועיין בחי' הר"ן סנהדרין שכתב לחלק בין שוגג דחייבי פרישות דאשפחו דצריף פפרה ובין שוגג דחייבי לאויו, ואפשר דה"ט דרבינו ז"ל (דלא הוי טעות במקדיש בע"מ) וצ"ע, מיהו בלא"ה אין פאן קושיא מדברי ירושלמי על דברי התוס' לפי פי' ר"ש בדברי ר' יהודה: ה"ט מחובר על

תלוש, עיין בתוספתא פ"ב דתרומות ד יכול להאכיל לבהמה קודם שנתלשה ואע"ג דאמירה לגבוהה כמסירה להדיוט דמי מ"מ כל שלא בא לעולם יכול להאכיל ונדקא לתזור א"י וכן לר"מ דשלב"ע א"י לתזור בהקדש אע"ג דבהדיוט יכול לתזור לכאורה לפי דעת רבינו בפ"ו מה' ערכין דצריך להקדיש פשיבוא לעולם מטעם גדר א"כ היכי רשאי לאכול וי"ל דתרומה שאני ועוד דאף בהקדש שרי כדמוכח בעירובין דף ל"ו גבי כפר זו היום קדוש דמערבין משום דהוי סעודה הראוי' מבעוד יום: תו גרסינן התם בתוספתא ד יכול לעשות תרומה על מ"א פיון דבעת חלות התרומה כבר נעשית על מקום אחר מ"מ לתזור א"י ודו"ק: עיין בס' החינוך מצנה רפ"ד שכתב דהמפריש תרומת מעשר קודם שהפריש מעשר חגיל ועל הטבל שטבול למעשרות אינו חייב עוד מיתה ודין זה פלא בעיני שיהי' חל שם תרומת מעשר קודם הכרשת המעשר ולא נראה פן מדברי הפוסקים: הי"ב אין תורמין.

במקצת ספרי רבינו הגירסא לא מפירות סוריא על פירות ארץ ישאל ואע"ג דפירות סוריא חייב עכ"פ מדרבנן (כמבואר לעיל בפ"א) ובהדא מבואר מדברי רבינו לקמן הי"ד דתם מדאורייתא על דרבנן תרומה ולא תאכל צ"ל דפירות א"י שאני מפירות ח"ל ונדע דהא להכ"מ בפ"א הי"ב פירות ח"ל שנגמר מלאכתו בארץ חייב ואפ"ה אין תרומתו תרומה: ** (הפנה כמ"ש בפי' משנה אחרונה דאף בכה"ג אין תורמין ולא תלוי בחיוב ופטור רק דעל פירות הארץ אין תורמין מס"ל אף דשניהן חייבין מדאורייתא ע"ש במשנה אחרונה תרומות.

המגיה. **) ויש לעיין פירות ח"ל על טבל דרבנן אי רשאי לעשר נראיתי להמל"מ כאן שתפס בפשיטות דמותר לעשר ולדידי צ"ע דמ"מ מקרי אינו מינו דהא בפירות חו"ל לא משום פטור קאתינו לחוד דא"כ תרומה ויחזור ויתרום מיבעי' לי' א"ו פדאמרן דעל זרע הארץ אין תורמין מס"ל: והנה בירושלמי פ"א ה"ג קאמר ע"ד דחזקתו במחלוקת וע"ד דר"י ד"ה ובעל מרה"פ הפך הגירסא והפנה דהו"ל כותום מדבר שנגמל"ל על דבר שלא נגמל"ל ויתמהני דנדאי בשבליים חל דבדיעבד תרומתו תרומה: הי"ג המפריש תרומה, משנה בפ"ק דתרומות, והנה גירסת ר"ש בנזטלה תרומתו וקמ"ל בהקדמו בשבליים דנפטרה מת"ג וכן במעשר שני בהקדמו בשבליים שלא נטלה ת"ג נפטור מת"ג כמו שפטור ממעשר ראשון והקדיש איירי שפדה אחר שמירח הגזפר זה המבואר בדברי ר"ש, והנה מש"כ הר"ש דמע"ש שהקדמו בשבליים פטור כמו במע"ר תמהני שדבריו הנה נגד ש"ס ערוף בירושלמי פ"ק דחלה ה"ג דאמרינן להדיא דלמ"ד מעשר ממון הדיוט חייב בכל רק למ"ד מע"ש ממון גבוה פטור ואמרינן התם בירושלמי דלמ"ד ממון הדיוט חייב בחלה אף בתרומה ואע"ג דתרומה פטור מחלה כבר חילק הר"ש בפ"א מ"ד דחלה בין לשקודם שקרא שם תרומה דחייב אף מה שקרא אס"פ תרומה, רק למ"ד ממון גבוה פטור מתרומה וחלה אבל אין זה ענין להא דמע"ר שהקדמו בשבליים, והנה לדברי רבינו שפסק דחייב בחלה ה"ג דחייב בתרומה וצע"ג על הר"ש דתלי לה בהא דמע"ר, דלפ"ז אין זה ענין אי ממון גבוה אי ממון הדיוט ואף למ"ד ממון הדיוט פטור לפמש"כ צ"ל דרבנותא דמע"ש שנגדה הא דאיירי במירחו קודם שפדאו ואתי כמ"ד ממון גבוה וכן דעת הראב"ד ז"ל דאיירי שלא נטלה התרומה כבהקדש רק פיון ש ממון גבוה פטור והיינו דקאמר הראב"ד כש"כ שלא נפדה ורבינו ז"ל דמפרש ג"כ הא דמע"ש

והקדש בלא נִטְלוּ תְרוּמָתוֹ וְנִתְחַיְבוּ בְתְרוּמָה כַּגּוֹן שֶׁהַקֹּדֶשׁ וְהַפְּרִישׁ אַחַר מִירוֹחַ וּמ"מ
לֹא חָל שָׁם תְרוּמָה דְנֵהי לְרַבֵּינוּ מַע"ש חֲזִיב בְּחֵלָה כַּמֶּש"כ הַכ"מ בַּפ"ו מֵה' בַּפּוּרִים מְשׁוּם
דְּאִית בִּי הֵיִתֵר אֲכִילָה אֲבָל מ"מ אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ תְרוּמָה עַל מ"א דְּאִינוּ שְׁלוֹ כְּמוֹ שְׁאִינוּ
יָכוֹל לִתֵּת בְּמִתְנֵה כַּמְבֹאָר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ לְקַמֵּן ה"י מִמַּעֲשֵׁר שְׁנֵי וּמ"מ מִיִּנְיָ וְבִי יָכוֹל
לְהַפְרִישׁ דְּלֹא גָרַע מִגִּזְבָּר שֶׁיָכוֹל לְהַפְרִישׁ מִהַקֹּדֶשׁ אַע"פ שֶׁהַקֹּדֶשׁ אַחַר מִירוֹחַ כְּדֵאִיתָא
בִירוּשְׁלָמִי פ"ק דְתְרוּמוֹת ה"א, וְדַבְרֵי הַכ"מ שֶׁפֶתַב לְפָרֵשׁ אַחַר שֶׁנִּטְלוּ תְרוּמָתוֹ הוּא
תִּימָא גְדוּלָה דְאִטוּ הַמַּקְדִּישׁ חֲוָלִין ס"ד שֶׁיָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְרוּמָה אֲלֵא בְרוּר כְּדַפְרִישִׁית, הֵן
אַמַּת שְׁדִין זֶה שִׁמְע"ש שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא יִשְׁמַע"ש שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא יִשְׁמַע"ש שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא יִשְׁמַע"ש
קוֹדֶם מִירוֹחַ צ"ע, כִּי בִירוּשְׁלָמִי פ"ק דְחֵלָה בְּעֵי עֲשָׂאוֹ תְרוּמַת מַעֲשֵׁר עַל מ"א מֵהוּ, וְהֵנָּה
פִירוּשׁ הַר"א פּוּרְקָאן הוּא מְגַנְמָם וְהַכִּי גְרַסִּינוּ הֵתֵם מָה אֶת עֶבֶיד כְּגַדִּישׁ שֶׁנִּדְמַע אוֹ
כְּעֵיסָה שֶׁנִּדְמַע וּנ"ל דַּה"פ דְּנִדְאֵי טָבִיל הַטָּבֵל לֹא יִשְׁמַע"ש שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא יִשְׁמַע"ש
יֵשׁ בְּטָבֵל זֶה חֲלָקוֹ שֶׁל פֶּהַן כַּמֶּש"כ רַבֵּינוּ בַּפִּיָּה מ"מ דְּאִסוּר לַעֲשׂוֹת טָבֵל טָבֵל לֹא יִשְׁמַע"ש
וְלִתְרוּמַת מַעֲשֵׁר ת"ג מְשׁוּם חֲלָק תְרוּמַת מַעֲשֵׁר ה"נ לְהִפְקֹד וּמ"ש רַבֵּינוּ בַּפִּיָּה מ"מ שָׁם
דְּמַפְרִישׁ תְרוּמַת מַעֲשֵׁר הֵינּוּ מִנִּי וְבִי וְלֹא דְמִי לְמַעַ"ר שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא יִשְׁמַע"ש לֹא יִשְׁמַע"ש
דְּמַפְרִישׁ תְרוּמָה עַל הַמַּעֲשֵׁר דְהֵתֵם אִינוּ פּוּטֵר רַק מַעֲשֵׁר בְּלִבְד וְשִׁנְיָהֶם חֲזִיבִין בַּת"ג
אֲבָל כָּאֵן שֶׁטָּבֵל טָבִיל לֹא יִשְׁמַע"ש וְהַשְּׁנֵי אִינוּ אֲלֵא לִתְרוּמַת מַעֲשֵׁר לֹא מְצִי לְפִטוּר וּלְפִי"ז
מִיבְעֵי לִי לִירוּשְׁלָמִי כִּיִּן דְקִי"ל בְּעֵיסַת מְדוּמָע דְפִטוּר הַכֹּל הֵינּוּ כִּיִּן דְבַעַת הַלִּישָׁה הִי
כְּבָר מְדוּמָע לֹא אֶתִי אִסוּר חֵלָה וְחִיָּיל עַל הַמְדוּמָע דְנַעֲשָׂה כְּבָר הַכֹּל כְּתוּבָה א"כ י"ל
בְּהַמְפְרִישׁ תְרוּמַת מַעֲשֵׁר בְּעוֹדוֹ שְׁבָלִים דְאַחַר הַמִּירוֹחַ לֹא נִתְחַיְבוּ בַּת"ג כִּיִּן שֶׁכְּבָר
נַעֲשָׂה תְרוּמָה וְהֵינּוּ הָא דְאִיבְעֵי לִי לִירוּשְׁלָמִי לַפ"מ דַּס"ל לִירוּשְׁלָמִי דְלֹא גִפְטֵר
מִתְרוּמַת מַעֲשֵׁר אֲלֵא כְּשִׁתּוּרֵם מִיִּנְיָ וְבִי אֲבָל לֹא כְּשִׁתּוּרֵם מ"מ א"כ כִּיִּן שֶׁכְּבָר קָרָא
שָׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׁר לֹא אֶתִי אִסוּר תְרוּמָה וְחִיָּיל וְעֵינֵן תּוֹס' דְכָל הֵיכִי דְלֹא אֶתִי לִיִּדֵי
מִירוֹחַ פִּטוּר וְהֵנָּה הַר"א פּוּרְקָאן כְּתִב דְאֵם נִתְעַרְבַּ שְׁבָלֵת אִסוּר בְּאֲכִילַת אֶרְעֵי אֶף לִכְהֵן
וְלֹא רְאִיתִי כְּעַת הַדִּין מְפּוֹרָשׁ, וּלְפַעַנ"ד עֵיקַר הַטַּעַם דְלֹא נַעֲשָׂה הַכֹּל כְּתוּבָה לְעַנְיָן
דְּנִחְשָׁב כְּתוּבָה שְׁאֵחַר הַמִּירוֹחַ יֵהָא נֶאֱכָל לְפַהֲנִים בְּלֹא הַפְרָשָׁה וְע"ז מְשַׁנֵּי דְשִׁאֲנֵי חֵלָה
דְלֹא חָל עַל קִמַח אֲבָל כָּאֵן אִם הַפְרִישׁ א"כ אֶתִי אִסוּר טָבֵל וְחִיָּיל אֲמַדוּמָע וְה"נ כִּיִּן
דְטָבֵל חָל אֲמַדוּמָע הַכֹּל כְּטָבֵל לֹא יִשְׁמַע"ש, וְהֵנָּה רַבֵּינוּ חוֹלֵק עַל הַרְאָב"ד וְס"ל דְבְּמַפְרִישׁ
תְרוּמַת מַעֲשֵׁר מוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ ת"ג וְלַר"א אִסוּר נִמְצָא ג' שִׁטוֹת בְּדַבְרֵי: הַט"ו עֲצִיץ נְקוּב
קוֹדֶם שְׁלִישׁ, עֵינֵן לְעֵיל פ"א ה' כ"ב מֵה שֶׁכְּתַבְתִּי שָׁם: הִי"ז הַתּוּרֵם מִן הַדְּמָאֵי עַל הַנּוֹדָאֵי,
לֹא הַבְנֵיתִי כְּלָל דְהָא מִן הַדְּמָאֵי עַל הַנּוֹדָאֵי הַדְּמָאֵי וְדֵאִי מוֹתֵר לְאֲכֹל מִמֶּנּוּ פ' אִם כְּבָר הַפְרִישׁ
מִמֶּנּוּ הָרִי זֶה חֲוָלִין גְּמוּר וְאִי לֹא גִפְרֵשׁ מִמֶּנּוּ א"כ הו"ל נְדָאֵי עַל נְדָאֵי וְצ"ע: הִי"ח אֵין
תּוּרֵמִין שְׁבָלִים, הֵנָּה מְדֹאֹרֵייתָא תְרוּמָה מְעַלְיָא דְהָא הַתּוּרֵם מִן הַרְע עַל הַיָּפָה וּמִן הַטָּמֵא
עַל הַטָּהוּר אַע"ג דְאִיכָּא פְסִידָא טְפִי מ"מ מְדֹאֹרֵייתָא תְרוּמָה מְעַלְיָא א"כ לַר"נ בַּר אוֹשְׁעֲנִי
דַּס"ל בִּיבְמוֹת דָּף פ"ט דְהַתּוּרֵם מִן הַטָּמֵא עַה"ט אַע"ג דְלֹא עֲשָׂה כְּלָל מ"מ תְרוּמָה הִיא
(וְרַבֵּינוּ פְסִק כְּוּוֹתֵי לְעֵיל בַּה' ח') א"כ ה"ג, וְלִפִּי זֶה תִימָא עַל הַר"ש שֶׁכְּתַב בַּפ"ק
דְתְרוּמוֹת דְאֵין תְרוּמָה כְּלָל וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ תְרוּמָה עַל מ"א וְדַבְרֵי תְמוּהִים וְכִי יֵשׁ פַּחַח
בְּיַד חֲכָמִים לְעַקוּר דְבָר מִן הַתּוּרָה בְּקוּם וְעֲשָׂה, וְהֵנָּה א"ל כִּיִּן דְהַפְקֵר ב"ד הַפְקֵר הו"ל
כְּתוּרֵם שְׁאִינוּ שְׁלוֹ וְז"א דַּא"כ גַּם בְּהָא דְתּוּרֵם מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוּר נִימָא כֵּן וְע"כ דְלֹא

הפקירו בכעננו זה (כמש"כ התוס' יבמות פ"ט ד"ה שְהִפְקַר) א"כ נראה דא"י לעשות תרומה על מ"א ונהי דתורם מלא נגמ"ל נראה דתמיר טפי דהא התם קתני לא פלוגם להתיר השירים** (בטח איזה ט"ס יש בזה כי במשנה מבואר דהתורם מדבר שלנגמ"ל בדיעבד תרומתו תרומה ונדברי התויו"ט משנה י' תמוהין פאשר תפס בחי' תוס' אנשי שם ע"ש.

המגיה.)** אבל גוף התרומה מותר לכהן לאכול, וכאן נראה דגם גוף התרומה אסור לאכול דהא מדקתני סיפא בתורם שמן על זיתים תרומה ויחזור ויתרומם מפלל דרישא לאו תרומה י"ל פועין דאמרין בירושלמי דר"י ס"ל דהתורם מן הטמא על הטהור תרומתו תרומה אף במזיד ואולי בתורם מזיתים על שמן ס"ל לר"י דתרומה ויחזור ויתרומם משום דטומאה ל"ש וה"נ בזה י"ל דהתמירו דלא תימא גם התרומה יכול להתירו לזיתים נראה דצ"ל לזרים] שיהי' לו דין טבל גמור ויכול להפריש ממנו על מ"א וממ"א עליו זה לא שיהי' והנה במשנה יש ג' דינים והמתבאר בדברי הר"ש ליישב הוא דבסיפא איירי דאחיא לראשונה ותורם פעם שנית, וזה נראה דלכ"ע מהני וכן מבואר להדי' בירושלמי וצ"ע על דברי רבינו שהשמיט זה והרע"ב תירץ לחלק בין זיתים וזין לשאר דברים ופלוגתא דחזקני' ור"י בירושלמי [בברייטא] גם זה לא מביא רבינו פלל וי"ל דס"ל לרבינו ו"ל דהא דהתרומה תרומה היינו מדאורייתא.

והנה בתורם זיתים לאכילה על זיתים להוציא שמנם י"ל דל"ש דתרומה אינה ברשותו והנה מצד הטעם דגזל השבט, כהן בתבואתו רשאי להרים אבל יש עוד טעם בירושלמי מצד גדר מי חטאת ע"ש ולפי זה הטעם גם כהן אסור לתרומם, והנה אסור לתרומם שמן על זיתים ואמרין בירושלמי משום גדר מי חטאת, ועיקר הפירוש נ"ל דאם יתרום משמן תו לא יעשה בטרה לכו גזרו שיעשה בטרה: הכ"ב התורם, מה שיש לתמוה בדברי רבינו ביררתי בחי' ליו"ד סי' א': הכ"ד הבודק את התביות, הרב תויו"ט בפ"ג דגיטין כתב שמדברי רבינו נראה דצריך להפריש גם על מה שאכל, והנה ראיתי להרב בעל שעה"מ שהבין דלדעת רש"י האוכל טבל והפריש על מה שאכל נתקן למפרע, והא נדאי ליתא נשפיע הדבר מדע דהא בהדיא אמרין בחולין פרק הזרוע דבעה"ב שאכל פירותיו טבל דאינו מחייב לשלם ת"ל דמחויב להפריש [לתקן האיסור] וא"ל נהי דמחויב להפריש מ"מ אינו מחויב לתנו לכהן ז"א דנדאי פל היכי דהפריש ואית' בעיני' מחויב לתת לפהו ועוד דהא בירושלמי פ"ו דתרומות גבי אוכל טבל** (זה תמוה דלא נמצא בירושלמי שם גבי אוכל טבל דיהא שיהי' בי' קלב"מ רק באוכל תרומה וצ"ע ואולי הפוננה דעל התרומה ישאל ויהי' נעשה טבל וזה יתקן ע"י הפרשה וצ"ע.

המגיה.)** ומה קלב"מ שיהי' בדבר שפמי' ביזן ומלבד זה יקשה מכמה מקומות, אכן בירורן של דברים לדעת רש"י כהם דבטבל יש שני מצות א' הפרשה ב' מצות נתינה לפהו.

ואע"ג דלדעת רש"י [בגטין מ"ז: ד"ה מדאורייתא] דטבל אינו אלא פשוטה לאוכלו מסתברא פל שפמחו ע"ד לאוכלו חייב במצות נתינה ובפרט היכי שאכלו ואוכל טבל איסור זה דטבל נדאי לית לי' תקנתא, אלא דממונא דכהן מה שהזיק איתא בתקנתא והנה בחולין דף ק"ל: אמרין דהמזיק מ"כ או שאכלן פטור ופריה התם מבעה"ב שאכל טבל

וּמִשְׁנֵי שָׂבָא לִיד פֹּהֵן בְּטַבְּלִי וְקִסְבֵּר מִתְּנוּת שְׁלֵא הוֹרְמוּ פָּמִי שְׁהוֹרְמוּ דְּמִי וּבְתֵר הָכִי
פְּרִיָּה מְאַנְסוּ הַמְּלָה גְּרָנוּ וּמִשְׁנֵי שְׂאֲנִי הָכָא דְּקָא מִשְׁתַּרְשָׂא לִי, וְהִנֵּה רַבּוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַתּוֹס'
הַקְּשׁוּ מֵהָא דְּפְרִיָּה לְעִיל מִבְּעָה"ב שְׂאָכַל טְבָל הָא מִשְׁתַּרְשֵׁי וְתִירְצוּ דְּהִנְאַה דְּאָכִילָה לָא
מְקַרִי מִשְׁתַּרְשֵׁי פִּינוּ דְּאִי בְּעֵי הָנִי מִתְּעַנָּה, וְעֵינֵינוּ בְּר"ן שְׁהַקְּשָׁה עַל זֶה מֵהָא דְּלֵא הַסְּפִיק
לְתַת עַד שְׂצָבְעוֹן] וּלְפַעַנ"ד אִם שְׂאֲנִי פְּדֵאֵי דְּהָא בַּב"ק אֲמַרִּינוּ הַגּוֹזֵל שְׂדֵה מְשַׁלֵּם הַפְּיּוּת
וּבְמַטְלָטְלִין א"צ לְשַׁלֵּם מַה שְׁנִהְנָה וְדוֹקָא בְּגוֹזֵל אֲבָל בְּעוֹשֵׂה מְלָאכָה בְּפִרְהָ שֶׁל חֲבִירוֹ
בְּרַה"ר (דְּלֵא נְעוּשָׁה גּוֹזֵל עֲלֵי) וְדֵאִי חֲזִיב וּמְבֹאָר מִזֶּה דְּגוֹזֵל לֹא מְחִיב כְּלָל אֶהְנָא פִּינוּ
דְּקִנְיָ, וּלְפ"ז הַהִפְרָשׁ מְבֹאָר דְּדוֹקָא בְּאַנְסוּ הַמְּלָה גְּרָנוּ פִּינוּ דְּלֵא קִנְיָ וְלֹא אֲגַבְיָ מְחִיב
לְשַׁלֵּם [אֲבָל בְּצָבְעוֹ גַּבִּי רֵאשִׁית הַגּוֹזֵל] פִּינוּ דְּאֲגַבְיָ קִנְיָ אִזּוּ וְגוֹזֵל לֹא מְחִיב כְּלָל כ"א
אֲמָה דְּגוֹזֵל וּמַה דְּנִהְנָה בְּתֵר הָכִי לֹא מְחִיב וְלִהְיֵי בְּטַבְּלִי תִּיקָף דְּאֲגַבְיָ קִנְיָ וְלֹא מְחִיב
אֶהְנָא דְּבְתֵר הָכִי כְּלָל לְפִי"ז בְּהֵיא דְּפִרְקָא כָּל הַגָּט לְמַש"כ הַתּוֹס' בְּמַעֲיָלָה דְּקִסְבֵּר שְׁהוּא
שְׁלוֹ ל"ש מַעֲיָלָה א"כ ה"נ (לֹא נִתְּפָוּן לְגוֹזֵל וְלֹא שְׂיָיָה גּוֹזֵל וְא"כ מְחִיב לְשַׁלֵּם מַה
שְׁנִהְנָה כֵּן נ"ל בְּרוּר: וּבְדְבָרֵינוּ מִן שֶׁבִּיב קוֹשֵׁי הַמְּחִנָּה אֲפָרִים לְשִׁיטַת בְּעַל הַמְּאֹר דַּב"ק
דְּהַמְּאַכִּיל אָף לְפָנֵי יְאוּשׁ פְּטוּר הָאוֹכֵל וְתַקְּשֵׁי מֵהָא דַּפ"ז מְשַׁנָּה ג' דְּתֵרוּמוֹת דְּמִשְׁמַע שְׁם
דְּהַמְּאַכִּיל גְּדוּלִים חֲזִיבִים לְק"מ דְּהָכָא שְׂאֲנִי דַּע"כ"פ צְרִיכִים לְהַפְרִישׁ מִשׁוּם פְּפִרְהָ אוֹ
מִשׁוּם מ"ע דְּנִתְּיָנָה וְכִינוּ דְּאָכַל שְׂאֲנִי שְׁלוֹ מְחִיב לְתַתֵּן לְכַהֵן בְּחֻמֵּם וּל"ד לְאוֹכֵל תְּרוּמָה
שְׁנַפְּלוּ לוֹ בִּירְוּשָׁה דְּמוֹכְרֵן וְהַמְּעוֹת שְׁלוֹ דְּהֵתֵם גּוֹף הַדְּבָר שְׁלוֹ וְכִינוּ דְּמִשְׁלֵם הַחֲלִיפִין
הַחֲלִיפִין שְׁלוֹ אֲבָל כָּל זֶה הִיכִי דְּלֵא נִקְנָה הַגּוֹף בְּעַת הָאָכִילָה אֲבָל הִיכִי דְּקִנְיָ פְּטוּר עַל
הִנְאַה כַּנ"ל מִיָּדֵי דְּהָנִי אֲאוּכַל אַחַר יְאוּשׁ לְדִידֵן דְּפְטוּר אַע"ג דְּאִינוּ שְׁלוֹ אֲמַנְם קֶשֶׁה הָרִי
מְדַלְעָסָה קִנְיָ וְשׁוּב פְּטוּר עַל הִנְאַה וּלְפַמִּש"כ בַּכ"מ דְּבִשְׁוֹגְג לֹא קִנְיָ נִיחָא: וּלְפ"ז הָאִי
דִּינָא אִי מְחִיב לְשַׁלֵּם תְּלוּי בְּאֲשָׁלִי רַבְרָבִי דְּלְדַעַת הַתּוֹס' פְּטוּר וּלְפַמִּש"כ בְּדַעַת רַש"י
ז"ל חֲזִיב אָף כָּל זֶה בְּנִדְאֵי אֲבָל בְּסַפְקָא פִּינוּ דְּאִיסוּר וְדֵאִי לֹא נִתְּקֵן סַפְקָא מְמוֹנָא לְקוֹלָא
וּמִתּוֹף מַש"כ תְּבִין דְּלִיתָא לְדְבָרֵי בְּעַל ש"א דְּאִין עֲשָׂה דְּמַצָּה דּוּחָה אָף ל"ת דְּטַבְּלִי דְּאִיכָּא
גְּמִי מ"ע וּבְמַה שְׂאָכְלוּ מְפַקִיעַ הַמְּצָנָה וְאִין עֲשָׂה דּוּחָה ל"ת וְעֲשָׂה זֶה נ"ל בְּרוּר: פ"ו
ה"ד חֲרָשִׁית וְשׁוֹטָה אִפִּי הַשִּׂיאָה אִבִּי, וְדַעַת רַש"י בִּיבְמוֹת פִּרְקָא חֲרָשׁ דְּוִקָא דְּנִשְׂאֵת
מְעַצְמָה דְּקִידוּשִׁין דְּרַבְּנֵן אֲבָל הַשִּׂיאָה אִבִּי דְּקִידוּשִׁין דְּאוּרִייתָא לֹא גְּזָרִינוּ אַטּוּ חֲרָשׁ
בְּפַקְסַת דְּהַפְּל יוֹדְעִין דְּקִידוּשִׁי חֲרָשׁ דְּרַבְּנֵן וְדוֹקָא חֲרָשִׁית לְפַקְסַת גְּזָרִינוּ אַטּוּ חֲרָשׁ בְּפַקְסַת,
נְאֻמַּת שְׂדִבְרֵי רַבִּינוּ שְׂכַתְבָּא דְּאִפִּי בְּנִשְׂוֹאִין מְדְאוּרִייתָא לֹא אֲכַלָּה צ"ע דְּהָא מִנ"ל דְּמַהְתֵּם
אִין רֵאִי אֲלֵא בְּנִשְׂאֵת מְעַצְמָה, וְאֲפָשֶׁר פִּינוּ דְּקֵאִי עַל הַמְּשַׁנָּה וְשֵׁם אִיגְרִי בְּחֲרָשִׁית שְׁהַשִּׂיאָה
אִבִּי וּמ"מ אִין זֶה רֵאִי כְּמְבֹאָר, וְדַע דְּכִהְנֵת אֲשֶׁת זָר פִּינוּ דְּאִינָה מְשַׁלְמַת חוֹמֶשׁ ה"ה
דְּאִינָה חֲזִיבַת מִיתָה וְכֵן בְּזוֹנָה שְׁנַתְּחַלְלָה פִּינוּ דְּלֵא הָנִי זָר מְעִיקְרָא א"ח מִיתָה בִּיד"ש
וְאוּלַי חֲלָלָה שְׂאָכְלָה תְּרוּמָה קַחְשִׁיב בְּפִי"ט מַה' סְנֵהְדְרִין בְּכָלֵל הַלְקֵנוּ שְׂאִין בְּהֵם מִיתָה
בִּיד"ש, אֲכֵן יֵשׁ לְעֵינֵינוּ בְּחֲלָל מְעִיקְרָא פִּינוּ דְּלְדַעַת רַבִּינוּ פְּטוּר מְחִיב אִי חֲזִיב מִיתָה
בִּיד"ש, וְרֵאִיתִי לְהֵרָא"ה ז"ל בַּס' הַחִינוּף מְצָנָה ר"פ שְׂכַתְבָּא דְּבַחֲלָלָה חֲזִיבַת מִיתָה וְצַע"ג
וְהִנֵּה בַּמַּס' פְּרִיתוֹת בַּפ"ק נִרְאָה לְהֵדְיָא דְּכָל שְׂזָר מְעִיקְרָא וְלַעוֹלָם לֹא חֲזִי חֲזִיב בְּחִוּמֶשׁ
אֲלֵא דְּלְרַבִּינוּ צ"ע, וּמֵהָא דְּסַתֵּם בְּפִי"ט מַה' סְנֵהְדְרִין אִין רֵאִי דַּא"ל לְהִיפּוּף מְדַנְקַט
חֲלָלָה וְלֹא חֲלָל לְמִימַר דְּוִקָא חֲלָלָה הִינְנוּ שְׁנַתְּחַלְלָה אֲבָל בְּגוֹלָד חֲלָל חֲזִיב מִיתָה, וְעֵינֵינוּ
תּוֹס' יְבָמוֹת מ"ד ד"ה ה"נ שְׁנִרְאָה מְדְבָרֵיהֶם בְּנִבְעָלָה לְנִכְרֵי לִיכָּא אִפִּי ל"ת וְדְבָרֵיהֶם

תמוהים הם בעיני כמו שפתי בחי לא"ע סי' ו': ה"ו זר, והנה בהא דאוכל תרומה בשוגג דמשלם למאן דפטור בחייבי מלקות שוגגין וכן למ"ד דפטור בחייבי מיתות שוגגין כתבו התוס' פ"ק אלו נערו דל"א ע"ב ובפסחים דף כ"ט משום דתשלומי תרומה כפ"ה, אכן בירושלמי פ"ג דתרומות קאמר משום דהוא גזיה"כ משלם הקרן, ועל חנמש קאמר דהוא פקרבן, נראה דהא דלא ק קאמר משום כפ"ה דלכאורה קשה למ"ד דתשלומי תרומה די במפריש לבד למה יצטרף לתת לכהן וכן ראיתי למי שהקשה פו, אמנם הדבר נכון דהא בסנהדרין פ"ק בן סורר ומורה אסיקנא דאע"ג דקלב"מ פטור מ"מ באיתא בעיני' מיחייב לשלם א"כ פ"ג דמפריש והוא פ"ג דממונא דכהן ואין לו בה רק טובת הנאה דמ"כ ממילא הו"ל פ"ג דתשלומי א"כ י"ל דהירושלמי אג"ל בשיטת רב דס"ל דאפי' איתא בעיני' בדין קנהו לכו מוכרח לומר משום גזיה"כ כמו חובל בחברו דמשלם ולקי, ואי ק"ל הא קשה בהא דמבואר בירושלמי דשוגג בתרומה והיזיד בנזיר או ביה"כ למ"ד שני דברים היינו דמחשב כמיתה לזה ותשלומין לזה חייב ולמ"ד כד"א פטור נהרי מבואר בר"מ ז"ל ובח"מ סי' תכ"ד דהחובל בחברו ביו"ט אע"ג דחייבי מלקות שהתרו פטורין מ"מ בחובל חייב פ"ג דגלי קרא בחובל גרידא אע"ג דחייבי מלקות מפ"ן יוסיף דמחויב בתשלומין א"כ ה"ה היכי דאיכא חיוב מלקות אחר נמי אינו פטור א"כ דבתרומה פ"ג דגלי קרא דאינו פטור מתשלומין אע"ג דחייבי מלקות שוגגין פטורין מה בכה דאיכא לאו בנזיר הא דמי ממש לחובל בחברו דחייב לשלם אע"ג דאיכא ג"כ לאו אחר דאינו פטור ואפ"ל דוקא בחובל דגלי קרא דפטור אפי' במזיד, אבל בתרומה דנהי דגלי קרא היינו בשוגג אבל לא במזיד לכן אם היזיד בנזיר אמרינן קלב"מ ולפ"ז מיושב היטב קושית התוס' בכתובות ובפסחים כ"ט למ"ד דחייב מיתה ביד"ש פטור א"כ לרבי דאמר היזיד במעילה כמיתה בי"ש האוכל הקדש חמץ במועד לא מעל משום קלב"מ הא גלי במעילה לפ"מ"כ דנהי דגלי קרא בהקדש שוגג אבל לא במזיד והתם בהיזיד בחמץ איירי כמו שפרש"י אע"ג דח"מ שוגגין פטורין כמו בתרומת יין והוא נזיר דקלב"מ כדמוכח מהירושלמי שהבאתי, וניחא נמי הא דאוכל תרומת חמץ דבמזיד פטור אף בהיזיד בחמץ ולמה פ"ג דגלי קרא בשוגג דתרומה דהאי חיוב מיתה ביד"ש ה"נ בשוגג והוא חיוב פ"ת פטור: [א"ו דשאני בין שוגג למזיד] וזה נ"ל נכון בשוב קושית התוס' לפ"ד הירושלמי אדרבה מפ"ן מוכח דבדברי רבינו לעיל פ"י ה"ו דבמזיד קלב"מ] דאל"כ הו"ל לירושלמי לומר דאפי' בשוגג בשניהם חייב.

והנה במזיד דמשלם היינו בבא ליד פהו דבלא בא ליד פהו הו"ל כמזיק מ"כ או שאכלן דפטור כמבואר בפ"ט מה' ביפורים עי' לח"מ בפ"ט מה' סנהדרין] שהקשה על רבינו שפסק דזר שאכל תרומה טמאה דחייב מיתה בי"ש מ"ש מפ"הו [דפטור על טומאה] כפר הוכיח סמ"ג דבדברי רבינו מהא דסנהדרין דף פ"ג דקתני טמא שאכל תרומה טהורה וזר שאכל תרומה הרי דבכהן נקט טהורה ואילו בזר לא נקט (טהורה) וע"כ דחייב בין בטהורה בין בטמאה וראי' ברוכה היא, ועוד נ"ל להוכיח קצת מהא דחייב חנמש על תרומה טמאה כמבואר בפ"ו דתרומות] ואילו לא הי' חייב מיתה לא הי' עליו חנמש כדאמרינן בשבת פ"ק פ"ג דגדול: ** (שוב ראיתי להרב שעה"מ שהביא ג"כ ראי' זו אבל יש לגמגם קצת דאיכא למימר מדרבנן [מחויב חנמש] אף דאין מחויב מיתה כמו תרומת ירק [דמחויב חנמש כמבואר בפ"א מ"ב דתרומות]: **) ועוד נ"ל להוכיח מ"ג

פי"א דפְּרָה גְּבִי דְבִילָה שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמִי חֲטָאת הָאוֹכְלוֹ חֲטָאת מִיתָה וְאֵע"ג דְּהוּא טְמֵא בְּנֹדָא וְהִנֵּה רְאִיתִי (להכ"מ בפ"ד מה' פְּרָה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם רִי"ק) דְּאִינְרִי דְּאִינְה טְמֵאָה מִדְּאֹרְיִתָּא רַק מְשׁוּם מַעֲלָה, וְיֵשׁ לְתַמְנֵה דְּהָא בְּהִדְיָא תַּנּוּן בְּפ"א דְּכָלִּים הַנּוֹגַע בְּמִי חֲטָאת שְׁאִין בּוֹ כְּדִי הַזִּי דְּטְמֵא וְכֵן מִבְּנֹאֵר שֶׁם דְּכֵהֵן טְמֵא מִדְּאֹרְיִתָּא אֲלָא בְּרוּר דְּהָאֹנְכְלָה הִינּוּ זֵר [וּבְזָר לֹא שְׁאֵנִי בֵּין טְהוּרָה לְטְמֵאָה] וְיֵשׁ לְתַמְנֵה עַל פֶּה קְדוּשׁ הַכ"מ אִיךָ כְּתֹב כֵּן, וּכְבָר הִי אֲפֹשֶׁר לִינִישׁב דְּבָרֵי רַבִּינוּ עַד"א דְּהָא דְּקָאֵמֵר דְּהָאֹנְכְלוֹ חֲטָאת הִינּוּ בְּלֹא הַנְּכַשֶׁר, וְרַבִּינוּ לְטַעֲמֵי דַס"ל דְּאִין מִים מְכַשִּׁירִין אֲלָא בְּנִפְל ע"ד לְרַצוֹנֵהּ וְכֵן שְׁנִפְל שְׁלֹא לְרַצוֹנֵהּ לִית לֵן בֵּה, וּמ"מ פֶּשֶׁט דְּבָרֵי רַבִּינוּ לֹא נִרְאָה כֵּן וְעוֹד דְּאִי בְּלֹא הַנְּכַשֶׁר לָמָּה נְטַמְאוּ הַמִּים וְזֶה י"ל בְּדוּחַק, אִיךָ הַעֲיָקֵר נ"ל כַּמֶּש"כ דְּעַל זֵר קָאֵמֵר, וְהַעֲפָרֵשׁ שְׁבִין כֹּהֵן לִישְׂרָאֵל נ"ל דְּלִכְהֵן נִקְרָא מְחֻלְלָת מִשָּׂא"כ גְּבִי יִשְׂרָאֵל לֹא מִיִּקְרִי מְחֻלְלָת וְזֶה פֶּשׁוּט: פ"ז ה"א כֵּהֵן טְמֵא שְׁאֲכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה, יֵשׁ לִי מְקוֹם סְפֵק בְּזֶה אִי הָא [דְּפֶטוּר דְּנוֹקָא] דְּאוֹכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אוֹ דְּלֵמָּא כָּל שְׁאֲסוּר בְּאַכִּילָה וְאִם אֲכַל תְּרוּמָת חֲמִץ בְּפֶסַח כֵּינּוּן שְׁאֲסוּר בְּאַכִּילָה אֲפֹשֶׁר ג"כ דְּנִתְחַלְלָה וְעִי' בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ בֵּה' שְׁבוּעוֹת דְּהָאוֹכַל מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת מִקְרֵי אוֹכְלִין שְׁאִינּוּ רְאוּיִן א"כ מִקְרֵי מְתַחַלְלָת וְעוֹד דְּנֹדָא כָּל כִּי הָא תּוֹ לִיתָא בְּמַצָּנָה דְּוִשְׁמַרְתֵּם א"כ מִקְרֵי מְחֻלְלָת, וְהִנֵּה כֵּהֵן טְמֵא שְׁאֲכַל תְּרוּמָת חֲמִץ בְּפֶסַח נ"ל דְּשִׁפִּיר לֹא מִקְרֵי מְחֻלְלָת לַפֶּמֶש"כ לְקַמֵּן פ"י דְּלַרְבִּינוּ דַס"ל שֶׁם דְּזֵר נְזִיר שְׁאֲכַל עֲנָבִים שֶׁל תְּרוּמָה דַא"ח חֲנוּמֶשׁ וְאִילוּ אוֹכַל תְּרוּמָת חֲמִץ חֲטָאת [מְשׁוּם דְּחֲמִץ שְׁאֵנִי] דְּאִיִּסוּר יוֹמָא קָא גְרִים י"ל ה"נ לֹא מִקְרֵי מְחֻלְלָת וּמ"מ צ"ע בְּזֶה וְעִינֵן בִּירוּשְׁלַמִי פְּסָחִים פ"ב ה"ג דְּמִשְׁתַּחֲנוּה לְכָרִי חֲטָאת מְשׁוּם טְבָל וְהִנֵּה לַפֶּמֶש"כ הָרֵא"ה בַּס' הַחֲנוּמֶה [מַצָּנָה רַפ"ד] דְּאִינוּ חֲטָאת בְּטָבַל מִיתָה רַק מְשׁוּם תְּרוּמָה א"ל לָמָּה יִתְחַטֵּיב וְהָרִי הַתְּרוּמָה מְחֻלְלָת] וְהִנֵּה בְּאוֹכַל תְּרוּמָת הַקֶּדֶשׁ וְהוּא טְמֵא מוֹדִינָא דְּלֹא מִקְרֵי מְחֻלְלָת כֵּינּוּן דְּעוֹמֵד לְפָדְיוֹן רַק דַּנ"מ בְּזֵרַע תְּרוּמָה בְּכָרֶם וְהַשְּׂרִישׁ דְּגוֹפּוֹ נֶאֱסָר וְצ"ע: וְיֵשׁ לְעִינֵן בְּעֶרְל שְׁאֲכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אִי דִינוּ כְּזֵר אוֹ כְּטְמֵא וְהִנֵּה לַר"ע [דְּמַרְבָּה עֶרְל כִּי טְמֵא בְּחִגְיָה ד:] וְדָא דִינָא כְּטְמֵא וְאִינוּ לוֹקָה וַא"ל א"כ הָא דְּקָאֵמֵר ר"ע א"צ הָרִי הוּא אוֹמֵר אִישׁ אִישׁ תּוֹשֵׁב [וְשָׂכִיר] דְּהָא נ"מ אִי מְשׁוּם זֵר אִי מְשׁוּם טְמֵא [דְּפֶטוּר עַל אֲכִילַת תְּרוּמָה טְמֵאָה] דִּי"ל לַר"ע לֹא מִיִּתֵּר קָרָא דְּתוֹשֵׁב עִי"ש בִּיבְמוֹת דַּע"א [מ"מ גַּם לַר"א צ"ע דְּהָא אִין דִּינוּ כְּזֵר דְּנִשְׁוִאוֹכְלִין וְהִינּוּ כְּדְקָאֵמֵרִין בַּר"פ אֲלֵמְנָה דְּפִנְמִי' כְּאִיב לִי א"כ צ"ע: ה"ו אֲסוּרָה לְאַכּוֹל בְּתְרוּמָה כָּל שְׁלִשָּׁה יָמִים, מִש"כ הָרַב בַּכ"מ דְּלַפֶּמֶש"כ רַבִּינוּ בְּפ"ה מַה' אַה"ט דְּפוֹלְטָת בְּיוֹם שְׁלִישִׁי טְהוּרָה לֹא דְּנוֹקָא נְקִיט שְׁלִשָּׁה יָמִים, דְּבָרֵי תַמּוּהִים כִּי דְבָרֵי רַבִּינוּ מְדוּקְדָּקִים דְּשְׁלִשָּׁה יָמִים אֲסוּרָה כֵּינּוּן דְּאִין עוֹנָה שְׁשֻׁמְשָׁה מְצַטְרַפֶּת וּבְעִינֵן שְׁלִשָּׁה מְבַלְעָדָה א"כ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּעִית לְמַטְבֵּל וְהו"ל טְבוּל יוֹם וְאֲסוּרָה לְאַכּוֹל וְזֶה פֶּשׁוּט: הִי"ח וְכֵן עֲבָדֵי כֵּהֵן שְׁקֵנוּ עֲבָדִים, עִינֵן בְּרִשְׁב"א ר"פ אֲלֵמְנָה לַכַּה"ג שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם יְרוּשְׁלַמִי דְּנוֹתָן מִתְּנָה לְעֶבֶד ע"מ שְׁאִין לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ לֹא מְצִי אֲכִיל בְּתְרוּמָה וְהַרְשָׁב"א ז"ל תַּמָּה דְּנֹדָא אַע"פ שְׁאִין לְבַעַל פִּירוֹת מ"מ אוֹכַל מִיִּדֵי דְּהָרִי אִישְׂרָאֵלִית אֲלֵמְנָת כֵּהֵן דְּעֲבָדֵי אוֹכְלִים בְּתְרוּמָה אַע"פ שְׁאִין לִיּוֹרְשִׁין אֲכִילַת פִּירוֹת וּלְפַע"ד לִינִישׁב לַפ"ד הַסּוֹבְרִים דַּל"מ ע"מ שְׁאִין לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ וְצָרִיךְ דְּנוֹקָא לְפָרוֹט עִינֵן קִדּוּשִׁין כ"ג א"כ כֵּינּוּן שְׁאִין קִנְיָן הַגּוֹרֵף לְעֶבֶד אִינוּ אוֹכַל וְזֶה עֲיָקֵר הַטַּעַם כֵּינּוּן שְׁאִינוּ נִקְנָה לְעֶבֶד מִשָּׂא"כ בְּאַלְמָנָה כֵּהֵן [דִּי"ל קִנְיָן בְּעֲבָדֵי] וְהִנֵּה הָרֵא"ה ז"ל בַּס' הַחֲנוּמֶה [מַצָּנָה ר"פ] כְּתֹב

דַּעְבָּדִים שֶׁקֵּנוּ עֲבָדִים אוֹכְלִין אֶבֶל קִנְיָן שְׁלִישִׁי אֵינוֹ אוֹכֵל וְלֹא מִשְׁמַע הֵכִי בִירוּשָׁלַיִם
וּבִתְּרוּמָה דְקִנְיָנֵי עֲבָדִים שֶׁקֵּנוּ עֲבָדִים וְהָרִי הֵכָא אֵיפָא קִנְיָן שְׁלִישִׁי הָאִשָּׁה וְעַבְדָּן וְעַבְדֵי
עֲבָדֵי, לְכַאוּרָה הִיא אַפ"ל דְּבָרֵי הָרֵאָה ו"ל דְּדוֹקָא בְּאַרוּסָה אֶמְרִינוּ דְּאוֹכְלִים מִטַּעַם קִנְיָן
אֶבֶל נְשׂוּאָה י"ל דְּקָרָא מְפֻנְרֵשׁ וְאֶכְלָתֶם אַתֶּם וּבִיתְכֶם לְכוּ עֲבָדֵי אִשָּׁה אֵינָם אוֹכְלִים מִשּׁוּם
קִנְיָן רַק מִשּׁוּם בֵּיתְכֶם לְכוּ עֲבָדִים שֶׁקֵּנוּ עֲבָדִים אוֹכְלִים מִשָּׂא"ל בְּקִנְיָן עֲבָדִים וּלפ"ז הִיא
נִיחָא ג"כ קִנְיָנֵי הָרֵשָׁבָ"א לְעִיל דְּהָא דְּאֶלְמֵנַת פְּהוּ אוֹכְלַת לְאוּ מִשּׁוּם קִנְיָן וּמ"מ דְּבָרֵי
הָרֵאָה הֵן תְּמוּהִים בְּעֵינֵי וְלֹא יִדְעָתִי סְמָךְ וּלְפַע"ד אֵין הִפְרָשׁ בֵּין עֲבָדִים שְׁנֵיִים וּבֵין קִנְיָן
מֵאָה וצ"ע: וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּבִהְמַת שְׁוֹתְפִין שֶׁל פְּהוּ וְיִשְׂרָאֵל אֵי מְוֹתְרִין לְאַכְוֹל
בְּתְרוּמָה דֹּאע"ג דְּעַבְדָּ שֶׁל שְׁוֹתְפִין כְּמִבְּנָאָר בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ הִיא"ז] אֲסוּר מ"מ בְּהֵמָה פִּינוּ
דְּהִנְאָת תְּרוּמָה מְוֹתְרַת אֶלָּא דְּהִנְאָה שֶׁל כְּלִי אֲסוּר א"כ פִּינוּ דְּמִתְהַנֵּי הִפְהוּ בְּהֵדֵי יִשְׂרָאֵל
שְׂרִי כְּדֵאִיתָא לְקַמֵּן פִּי"א הִט"ז בְּשִׁמּוֹן שְׂרִיפָה דְּמְוֹתְרַת לְהַדְלִיק לְצוֹרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְכֵהוּ אִם
הִיא שְׁוֹתְפָה דְּאֶלְמָה הִנְאָה שֶׁל כְּלִי שְׂאִינָה לְצוֹרֵךְ יִשְׂרָאֵל לְבַד מְוֹתְרַת וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק פִּינוּ
דְּקִי"ל קוֹל מְרָאָה וְרִיחַ אֵין בְּהוּ מִשּׁוּם מְעִילָה מְוֹתְרַת אַע"פ שְׂאֲסוּר לְכַתְּחִילָה מ"מ פִּינוּ
שְׁמַדְלִיקִין לְצוֹרֵךְ פְּהוּ אַע"ג דְּבַתְרַת הֵכִי מִתְהַנֵּי גּוֹפּוֹ לִית לּוּ בֵּה מִשָּׂא"ל בְּבִהְמָה, וְע"פ
סְבָרָא זוּ י"ל ג"כ בְּסוּגֵיָא דְּכִבְתָּה זְקוּק לָהּ וצ"ע אֶמְנָם בִּירוּשָׁלַיִם פִּי"א דְּתְרוּמוֹת ה"ה
מְבֻנָּאָר שְׂאֵף בְּהֵמַת שְׁוֹתְפִין אֲסוּר וּא"נ דְּבִהְמַת שְׁוֹתְפִין מְוֹתְרַת בְּתְרוּמָה הִיא אֶפְשָׁר לְיִישֵׁב
בְּזָה קִנְיָנֵי הַתּוֹסֵ' בַע"ז פ"ק דְּף ט"ו ד"ה יִשְׂרָאֵל גְּבִי הָא דְּשְׁכִירוֹת קִנְיָא [ע"ש דְּלֹא גָרַע
מִשְׁוֹתְפִין אֶלָּא דְּמִדְּבָרֵי הִירוּשָׁלַיִם הַנִּזְכָּר לֹא מִשְׁמַע הֵכִי וְאַע"ג דְּלֹא קִי"ל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁם
בְּהָא דְּאֶחָד זָה וְאֶחָד זָה לֹא תֵאָכֵל הִינְנוּ מִשּׁוּם דְּשׂוּמָא קִנְיָן גָּמוּר הוּא אֶבֶל מ"מ [בְּבִהְמַת
שְׁוֹתְפִים] י"ל דְּאֲסוּרָה לְאַכְוֹל מִיְהוּ טַעְמָא לֹא יִדְעָנָא וצ"ע: ה"כ נְשִׂאוֹ שְׁנֵינֵי וְכ', עֵינֵין
בכ"מ, וְהַרְבֵּה יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל פֶּה קְדוּשָׁה מַה רָאָה לֹאמַר כֵּן דְּנֻדְאֵי שְׁנֵינֵי פְּשָׁרָה וּבְרִייתָא
מְפֻנְרֵשֶׁת הִיא בִּיבְמוֹת פ"ה] דְּהִיא פְּשָׁרָה וְלָדָה פְּשָׁר וְהִינְנוּ לְכַהֲנָה דְּלִקְהֵל פְּשִׁיטָא דְּכָשָׁר
וְאַפִּי' בַח"ל אֶמְנָם דְּבָרֵי רַבִּינוּ תְּמוּהִים דְּלָמָּה לֹא יֵאָכְלוּ עֲבָדֵי מְלוֹג וְהָרִי בַר"פ אֶלְמָנָה
לְכַה"ג אֶמְרִינוּ אִפִּי' בַח"ל אֶמְאֵי לֹא אֶכְלָה וּמִשְׁנֵי דְּקִנְיָן אוֹכֵל מֵאֶכֵּיל וְזָה לֹא שְׁנֵינֵי פֶּאן
דְּהָרִי הִיא בְּעֶצְמָה אוֹכְלַת וְהַרְבֵּה יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל נוֹשְׂאֵי פְּלִיו שְׁלֵא הִרְגִּישׁוּ בְּזָה, וְהִנֵּה
מְצֵאֵתִי קִצָּת סִיוַע מִירוּשָׁלַיִם פֶּרֶק יֵשׁ מְוֹתְרוֹת ה"ד דְּבַעֵי הֵתֶם שְׁנֵינֵי' מֵהוּ שְׂאִיכְלוּ עֲבָדֵי
בְּתְרוּמָה וּמִשְׁנֵי הִיא אוֹכְלַת וְעַבְדָּי אֵינָם אוֹכְלִים וְעֵינֵין בְּמִפְרָשֵׁי שְׁפָרְשׁוּ בְּלִשׁוֹן בְּתַמִּי'
דְּכִינוּ דְּהִיא אוֹכְלַת כַּש"כ שְׁעַבְדָּי אוֹכְלִין וְזָה שְׁלֵא פְּדְבָרֵי רַבִּינוּ ו"ל, אֶמְנָם אֶפְשָׁר
דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ כְּפִשׁוּטוֹ בְּנִיחוּתָא אֶלָּא דַּמ"מ קָשָׁה פִּינוּ דְּרַבִּינוּ פּוֹסֵק בְּהָא אוֹקִימָתָא דְּקִנְיָן
אוֹכֵל כְּמִבְּנָאָר בַּה' י"ח א"כ שְׁנֵינֵי לָמָּה לֹא יֵאָכְלוּ עֲבָדֵי בְּתְרוּמָה, גַּם יֵשׁ לְעֵינֵין קִצָּת לָמָּה
לֹא פּוֹסֵק רַבִּינוּ כְּרַבִּינָא וּר' אִשִּׁי דְּבַתְרָאֵי נִינְהוּ דְּמִדְּאוּרֵייתָא מִיכַל אֶכְלִי [רַק מְגֻזְרָה לֹא
אֶכְלִי], וּמִדְּבָרֵי רַבִּינוּ נִרְאָה דְּמִדְּאוּרֵייתָא אֲסוּרִין: פ"ח ה"ג מְקוֹלְקֵלַת לְמִפְרָע, עֵי' רַש"י
ס"פ אֶלְמָנָה לְכַה"ג דְּמִפְרָשׁ לָהּ לְעֵנֵין שְׂאֵם אֶכְלָה חֲטִיבַת חוֹמֶשׁ וְתַמּוּהָ לִי טוֹבָא דְּהָא
כְּהֵנָּה שְׁנֵינֵי שְׂאֵת לְזָר נְהִי' דְּאֲסוּרָה מִדְּאוּרֵייתָא לְמִיכַל בְּתְרוּמָה וְחֲטִיבַת מְלָקוֹת מ"מ מִיתָה
אֵינָה חֲטִיבַת וְלֹא חוֹמֶשׁ כְּדַתְנָן בְּהֵדְיָא בַפ"ז דְּתְרוּמוֹת וְאַפִּי' נִשְׂאֵת לְפְסוּלִין וְאַפִּי' ר"מ לֹא
פְּלִיג אֶלָּא בְּנִשְׂאֵת לְפְסוּלִין אֶבֶל נִשְׂאֵת לְכָשָׁרִים לֹא א"כ אִפִּי' כְּשִׁמְצָאָה מְעוֹבְרַת מְזַר
א"ח חוֹמֶשׁ, ** (וְעֵינֵין בַּפ"ד בְּדָרְךָ מְצוּתִיָּה שְׁעָמַד כְּבָר עַל זָה וְעֵינֵין בַּס' אֲבָנֵי נְזָר ח"ד

סי' תל"ט מה שתיגרז וכדבריו מבואר בתוס' יבמות ר"פ הערל דבכה"ג מקרי זר מעיקרא.

המגיה. **) ואין לומר דדוקא בנשואין אבל פשמעונברת אף שמת בעלה גרע טפי הא לימא דהא מעונברת נפקא לן מושבה אל בית אביה כנעורי' פרט למעונברת ומהאי קרא נמי נלמד פשהיא נשואה לזר אפי' שומרת יבם לזר לא אכלה בתרומה גם אין סברא לחלק בין היכי דנשואה פינו דאפשר לבעלה לגרשה בין היכי דיש לה זרע דהא לימא פלל, ותו דהא עיקר הטעם דפטורה ממיטה דלא מקרי זרה ואע"ג דחייבת מלקות היינו מקרא דכל זר דמרבין אפי' אשת זר רק דבנשואת לפסולין פינו דנפסלה ס"ל לר"מ דמקרי זרה כדאמרינן בבכורות מ"ז דכהנת שנבעלה לנכרי בנה חייב ה' סלעים פינו דנפסלה מכהונה תו לא מקרי זרעו דאהרו וכו' שזנתה בנה פטור דמ"מ מקרי לוי' דרבנן דפטרי מחומש ומיטה אפי' נבעלה לפסולין משום דבעינן זר מעיקרא אבל מ"מ מוידים כ"ע בלא נבעלה לפסולין אף שיש לה זרע מזר מכ"ש מעונברת לא מקרי זרה ובנה פטור מחמש סלעים ונותנים לה מתנות כהונה כדאמרינן בתולין קל"ב דר"כ אבל בשביל אשתו שהיתה כהנת ומשמע ודאי אע"פ שיש לה זרע מזר אלא דאסורה לאכול בתרומה משום כל זר אפי' אשת זר אבל ברור דלא גרע מנשואה ממש לזר וא"ח חומש אפי' לר"מ לכן דברי רש"י ז"ל צע"ג, בפרט לרבנן דקיי"ל פנותי' פשיטא דאין פאן חומש פלל ולפ"ז הא דמקלקלת היינו דעבדה איסורא וצריכה לשלם הקרן בלבד אבל לא החומש כמבואר לקמן פ"י הי"ב: ה"ד בת ישראל שנשואת, הנה בש"ס יבמות דס"ז איפלגי ר"י ורבנן בבת ישראל שנשואת לכהן והניחה מעונברת והמתבאר שם בש"ס דר"י ס"ל דעובר אית לי זכי ועובר במעי זרה זר הוא לכן בהניח הפהו בנים אחרים ממנה עבדי מלוג אוכלים כמו שהיא אוכלת ושאר עבדים אסורים דהו"ל כזר וכהן שותפין בעבד **) (נעת מוז"ל דזה הוי כמו שותפין וכ"כ הפנ"י לגטין מ"ב דמזה מקור לדברי רבינו לעיל פ"ז הי"ז אבל דברי רבינו שם קשים שכתב שהי' אחד מהם כהן אינו מאכיל הר"ז העבד אסור לאכול לכאורה מיותר הרי כבר) ** דאסור לאכול תרומה, ולרב יוסף לפי פרש"י אפי' במעי כהנת דיליד מאכיל ושאינו יליד אינו מאכיל ואסורין העבדים לאכול בתרומה ואסקינן לר"י בקושיא ושמואל קאמר התם דרבנן ס"ל דעובר ל"ל זכי לכן ביש בנים אחרים אוכלים בשביל הבנים וכשאין בנים אוכלים בשביל המשפחה, והנה רבינו ז"ל לא קאמר אלא אם יש לעובר אחין אע"פ שהוא חלל אוכלין בשביל אחין אבל אם אין לעובר אחין לא קאמר דאוכלין בשביל המשפחה, והנה הרב בכ"מ ביאר דברי רבינו דס"ל לפסוק הלכה דעובר אית לי זכי אלא דאפ"ה אינו פוסל כמש"כ הרא"ש דאזלינן בתר רובא דמחצה זכרים ומחצה נקיבות ומיעוט מפילות כחכמים דאמרי התם כן בברייתא, והנה הרשב"א ז"ל בחידושו הקשה מהא דאמרינן ביבמות דף.

באשה שהלך בעלה למדה"י ומת והי' לה חמות במדה"י א"ח שפא ילדה חמותה בחיי בעלה אבל אם יצאה מלאה חוששין שפא ילדה כן בחיי בעלה ונמצא שיש לו אח וזקוקה ליבם אע"ג דאיכא דמחצה זכרים ומחצה נקיבות ומיעוט מפילות ותיגרז דש"ה דאיכא למיחש שפא הפילה כבר וזה לא חיישינן אבל הכא י"ל שפא תפיל ושפא תפיל ודאי חיישינן נמצא דהו"ל רוב גמור, ולדידי קשה לי על תירוצו של הרב ז"ל דהא דמיעוט

מפילות ע"כ אינו שְׁמָא תְּפִיל דְּאָפִי אִם תְּפִיל מ"מ אִית לִי לְעוֹבֵר זְכִי בְּשַׁעַת שְׁהִי בְּן קִינְיָא בְּמַעֲי אִמּוֹ כְּמַש"כ תּוֹס' [ד"ה א"ח] שֵׁם לְהוֹכִיחַ מְהָא דְּמַחְזִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר דְּב"ב דְּקַמ"ב אֶלְא דְּעֵינְקֵר הַמְּיַעוּט הַיְיִנוּ שְׁאִין הַנִּלְד בְּן קִינְיָא גַם עֵתָה וְאִינוּ רְאוּי לִיצִירָה פְּגוֹן שְׁוֹנֶשְׁטוּ נְקוּב וְכוּ' וְנִמְצָא שְׁגַם זֶה הַחֲשָׁשׁ הָוִי שְׁמָא הַפִּילָה שְׁהָרִי הַסְּפֵק הוּא עַל הָעֵיבוֹר שְׁמָא הָאִשָּׁה מְעוֹבְרַת מוֹלֵד שְׁאִינוּ רְאוּי לְהִיּוֹת בְּן קִינְיָא ***(וּלְדַעַת הַרְמַב"ן ב"ב דְּהִיכִי דְּהַפִּילָה אִגַּמ"ל דְּלָא הָוִי בְּר קִינְיָא וְלכ"ע לִית לִי זְכִי נִיחָא, וְנִרְאָה דְּזָה ג"כ דַּעַת הַרְשָׁב"א.

הַמְּגִיָּה. **) וְלָא דְּמִי לְהָא דְּאִמְרִינוּ בְּגִיטִין שְׁמָא יְמוֹת חִינְיָשִׁינוּ שְׁמָא מֵת לָא חִינְיָשִׁינוּ דְּהֵתֵם הַחֲשָׁשׁ עַל הָעֵתִיד אֶבֶל הָכָא אִיכָא חֲשָׁשׁ עַל הָעֵבֵר, וְלִפְמַש"כ בְּחִי לִי ד"סִי א' א' סק"ב דְּלָא אִמְרִינוּ סְמוּךְ מִיַּעוּטָא אֶלְא בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּה נִיחָא דְּדוֹקָא הֵתֵם מִחְמִרִינוּ לְעֵנִין יְבָמָה לְשׁוּק דְּהו"ל פְּדָבָר שְׁבַעְרָוּה אֶבֶל בְּשָׂאֵר אִיסוּרִין אֶזְלִינוּ בְּתַר רַבָּא, מ"מ דְּבָרֵי רַבִּינוּ מְוָקָשִׁים כְּמוֹ שְׁתַּמָּה הָרַב כ"מ דְּהָא בְּש"ס אִסִּיק לִי בְּקוֹשְׁנִי, וּמַש"כ הָרַב לִישָׁב דַּס"ל דְּרַבָּה וּר"י לָא פְּלִיגִי אֶלְא אֲלִיבָא דְּר"י אֶבֶל לְרַבָּנָן לִית לִי לְעוֹבֵר זְכִי וְאִינוּ מְאָכִיל גַּם אִינוּ פּוֹסֵל שְׁיֵשׁ בְּנִים אַחֲרִים מְשׁוּם דְּלִית לִי זְכִי וּמַש"כ רַבִּינוּ דְּלָא יֵאכְלוּ עֶבְדֵי בְּתַרוּמָה הַיְיִנוּ כְּשִׁאִין לוֹ בְּנִים אַחֲרִים, וּבְאִמַּת שְׁדַבְּרֵי מְרוֹן לָא הִבְנִיתִי דְּלָא רִישָׁא סִיפָא וְלָא סִיפָא רִישָׁא דְּבִתְחִלַּת דְּבָרֵי פְּתַב דַּס"ל לְרַבָּנָן דְּעוֹבֵר לִית לִי זְכִי וּמַשְׁמַע מְדַבְּרֵי שְׁגַם רַבִּינוּ הָכִי אִית לִי לְכֵן בְּרִישָׁא שְׁיֵשׁ בְּנִים אַחֲרִים אוֹכְלִים אַף בִּישְׁרָאֵלִית שְׁנַשְׂאֵת לְכַהֵן וּבְסוּף פְּתַב לִישָׁב קוֹשְׁנִית הַרְאָב"ד מְשׁוּם דְּאֶזְלִינוּ בְּתַר רַבָּא וְלָזָה פְּתַב בְּיֵשׁ לוֹ אַחֲזִין דְּוָקָא הָרִי דְּבָרִים אֱלוֹ סוֹתְרִין וְכִינּוּ דַּס"ל לְרַבִּינוּ כְּר"י הַדְּרָא קוֹשְׁנִיא לְדוֹנְפֵתָה, הֵן אִמַּת שְׁזָה יֵשׁ לִישָׁב אִפִּי אִי נִימָא דַּס"ל לְרַבִּינוּ כְּר"י וְלָא פְּרַבָּנָן דַּס"ל עוֹבֵר לִית לִי זְכִי אוֹ פְּדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּגַם רַבָּנָן אִית לְהוּ עֵיבוֹר יֵשׁ לוֹ זְכִי מ"מ י"ל פִּינּוּ דַּא"ל דְּאָף בַּת פְּהֵן פְּסֵק רַבִּינוּ בְּהָא פְּרַבָּנָן דִּילוּד מְאָכִיל וּנ"מ בְּשִׁאִין לוֹ בְּנִים דְּאָף בַּת פְּהֵן לָא יֵאכְלוּ בְּתַרוּמָה, וּמַש"כ רַבִּינוּ דְּוָקָא בִּישְׁרָאֵלִית הַנְּשִׂאֵת לְכַהֵן הַיְיִנוּ מְשׁוּם עֶבְדֵי מְלוּג דְּבַפְּהֵנָת אוֹכְלִין בְּשַׁבִּילָה פְּדִאִמְרִינוּ מַשֵּׁא"כ בִּישְׁרָאֵלִית וְלִית לָהּ בְּנִים אַף דְּבָרֵי הַכ"מ אִינָם מְדוֹקְדָקִים כֹּל הַצְּוָרָה אִמְנָם לִפְע"ד א"א פְּלָל לּוֹמֵר דַּעַת רַבִּינוּ דַּס"ל דְּעֵיבוֹר אִית לִי זְכִי אֶלְא דְּאוֹכְלִין מְשׁוּם דְּאֶזְלִינוּ בְּתַר רַבָּא דַּא"כ מָה הָא דְּקִאֲמַר שְׁהִילּוּד מְאָכִיל שְׁאִינוּ יְלוּד אִינוּ מְאָכִיל לְפִיכָה אִם הוּא חָלָל אִינוּ פּוֹסֵל וְאוֹכֵל מְשׁוּם הָאֲחִים הַכְּשָׁרִים, מָה זֶה נְתִיבַת טַעַם לְפִי שְׁהַעוֹבֵר אִינוּ מְאָכִיל לְפִיכָה אִינוּ פּוֹסֵל הָרִי הוּא פּוֹסֵל בְּנִדְאִי, אֶלְא שְׁהַטַּעַם שְׁמָא אִינוּ זָכָר וְאִינוּ עֵנִין פְּלָל לְהָא דְּעוֹבֵר אִינוּ מְאָכִיל, אַדְרַבָּה מְגַרַע גְּרַע, לְכֵן לִפְע"ד דַּס"ל לְרַבִּינוּ כְּשִׁיטַת הָרִי"ף רַבּוּ פְּדָרְפוּ בְּרוּב הַמְּקוֹמוֹת דְּעוֹבֵר לִית לִי זְכִי, לְכֵן קִאֲמַר שְׁפִיר דְּעוֹבֵר אִינוּ מְאָכִיל לְפִי שְׁאִין לוֹ שׁוּם זְכִי לְכֵן ג"כ אִינוּ פּוֹסֵל וְהָא דְּלָא קִאֲמַר רַבִּינוּ דְּאוֹכְלִין בְּשַׁבִּיל הַמְּשַׁפְּחָה נִלְפַע"ד דַּס"ל לְרַבִּינוּ דְּדוֹקָא לְמ"ד מְעוֹפֵב גִּט שְׁחָרוּר אוֹכֵל בְּתַרוּמָה שְׁפִיר מְצִינּוּ לְמִימַר דְּאוֹכְלִין בְּשַׁבִּיל הַמְּשַׁפְּחָה אֶבֶל לְדִידוֹן דְּקִי"ל דְּמְעוֹפֵב גִּט שְׁחָרוּר אִינוּ אוֹכֵל דְּבַעֲינּוּ שְׁיֵהָי רְשׁוּת רַבּוּ עָלֵיו פְּדָרְשִׁינוּ בַּפ' הַחוֹלֵץ עֶבֶד אִישׁ עֶבֶד שְׁיֵשׁ לְרַבּוּ רְשׁוּת עָלֵיו וְאָפִי לְדִידוֹן דְּקִי"ל דְּהַמְּפָקִיר עֶבְדוֹ יֵצֵא לְחִירוֹת וְצָרִיף גִּט שְׁחָרוּר דְּרְשִׁינוּ הָכִי לְעֵנִין שְׁאִין מִילְתּוֹ מְעַכְבּ בְּפִסְחָא פְּשִׁטָא דְּלָא שְׁיֵהָי לְמִימַר דְּאוֹכְלִין בְּשַׁבִּיל הַמְּשַׁפְּחָה שְׁהָרִי אִין לְהֵם שׁוּם רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ [עֵינִין תּוֹס' שֵׁם ד"ה אוֹכְלִין דְּמַעֲי לְעֵיבוֹר] וְלָא לְדָבָר מְדַבְּרִים וְלָא מְקַרִי פְּלָל רַבּוּ וְגַרַע מְקַנְיָן פִּירוֹת לְמ"ד פְּקַנְיָן

הגוף אבל הקא אין זה קנן הגוף קלל ועיין ב"ר"ן נדרים דכל קנן שאינו עולמית קנן פירות מקרי כש"כ פאן שאף קנן פירות אין לו ובנדאי למ"ד מענפב גט שחרור אוכל וא"צ שיהי' לו קנן ממון קלל שפיר י"ל פין דעיבור ל"ל זכי' מקרי עבדו דיורש דלע"ע הוא הוא היורש אבל למ"ד דאסור לאכול ובעיניו שיהי' לו קנן ממון פשיטא דהמשפחה אין לו שום קנן ממון שאסורין לשמש בו בדבר מדברים א"כ ודאי דאסורין לאכול בתרומה, ונדקא אם יש לו בנים פין דאחיו יש להן זכי' בגוף העבד רק שחלק עובר פוסל והו"ל פישראל וכהן שותפין בזה ודאי לא מצי לפסול פין דאין לו זכי', ולהאחים יש להן, אבל בלא הניח בנים לד"ה אינם אוכלים, והשתא מדוקדק שפיר דברי רבינו דבת ישראל ואין לו אחים לענבר פין שיהא אסורה כל עבדי אסורין אף מנ"מ וה"ה בכהנת ועבדי' נצ"ב כמש"כ הרב בכ"מ לפ"ד דשאינו ילוד אינו מאכיל דלית לי' זכי' קלל, לפיכך אם יש לו אחין אוכל בשביל האחין פין דלית לי' זכי', אף ראיתי להמ"מ בסוף פ"ב מה' זכי' ומתנה שגרא מדרביו דס"ל לרבינו דאית לי' לענבר זכי' ואמת שגרה צ"ע בדבריו, ובח"ל לחו"מ יבואר בסייעתא דשמיא: ה"ה היבם פיזד, דעת התוס' יבמות ד' ס"ז: וכתובות דנ"ח דמדאורייתא שומרת יבם אוכלת ומ"מ דעת רבינו פרש"י [דמדאורייתא אינה אוכלת עי"ש בתוס' פתובות ד"ה אפי']: ה"ו מש"כ רבינו דאם הערה בזה אין הערה מאכלת, התוס' והרא"ש בפרק הבא על יבמות דף נ"ו חולקין על זה וס"ל דהערה ודאי דאוכלת ולא פליגי אלא בביאת שוגג והנה יש להסתפק קצת אי בעינן ג"כ שתתפונן לשם קנן לענן אכילת תרומה או רק בדעתו לבד תלוי, ומדברי הרמב"ן בחידושי נראה דגם בדעתה תלוי אף לשיטת התוס' שם נראה דעיקר תלוי בדעתו: הי"א אפילו הי' שחור, הנה דעת רבינו בפ"א הי"א מאיסורי ביאה דשחור היינו שאינו יכול ***(כתב אינו מאכיל ולדעתי חידוש דין משמיענו דשותפות עם כהן שאינו מאכיל אף שכהן הוא ג"כ אוסר בתרומה והרא"י מפאן דהרי דעת רבינו דעובר במעי זרה כהן ומ"מ פין שעובר אינו מאכיל אסורין לאכול בתרומה ויש להגיה בדברי רבינו שהי' אחד מהן כהן שאינו מאכיל.

המגיה. **) לשמש בקנשי אבר ואע"ג דהמשמש באבר מת פטור ממיטה וממלקות מ"מ נאסרה לבעלה ואסורה לאכול בתרומה ***(לרבינו בפ"א מה' איסורי ביאה שחור וסריס חמה אחת היא וסריס חמה לרבינו הוא משמש באבר מת וע"ש בתוס' סוטה ודעת הרא"ש בתשובה קלל מ"ג סי' ה' דסריס חמה משמש פשאר בנ"א ועיין לרבינו בפ"ו ה"ב מה' יבום ונחליצה וצ"ע למ"ל דא"ר להוליד ת"ל דאין ביאתו ביאה ומשמש מת ביבמתו ודאי דאינו קונה ועי' סוטה כ"ו פרש"י ד"ה קמ"ל, ורבינו מפרש בפשוטו אף בלא בר הכי הוא מ"מ שותות ומזה הו"א מקורו וצ"ע.

המגיה. **) אבל דעת התוס' בסוטה (כ"ו ד"ה שחור) דשחור היינו שאינו ראוי להוליד אבל מ"מ יכול לבעול בקנשי והרב יש"ש כתב דאפי' לרבינו מ"מ אינה אסורה אלא מדרבנן ובח"ל לא"ע השגנו על זה וכתבנו דאסור מדאורייתא: פ"ט ה"א האומר לאשתו וכו' אסורה לאכול בתרומה מיד, רבינו לא חלק בין תרומה דאורייתא לדרבנן והיינו פין דהספק נולד בדאורייתא ג"כ, והנה הלח"מ בפ"א מהל' נזירות תמה הרבה ע"ד רבינו מהא דבסוכה פסק עשאו לבע"ח דופן לסוכה פשר ובש"ס פסל ר"מ משום שמא ימות הרי אפי' לשמא ימות לא חיישינו, עוד הקשה על רבינו דבהל' מעשר פסק דהלוקח

זין ואומר שגני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה אסור בתרומה דאורייתא אבל בתרומה דרבנן משמע דשרי ולא חיישינן שפא יבקע הנוד, ובש"ס מדמה שפא יבקע הנוד לשפא ימות, וכאן נראה דאסור אפי' בתרומה דרבנן, והנה קוש' השני' י"ל לפמש"כ האחרונים דכל היכי דספק נולד בדאורייתא ורבנן אזלינן להחמיר וכו' מבואר בדברי רבינו בפרק הקודם הי"ב דספק זונה או ספק א"א אסורה לאכול בתרומה דרבנן גזרה שפא תאכל בתרומה דאורייתא והיינו פיון דהספק נולד על הדאורייתא ודרבנן א"כ ה"נ פיון דמספ"ל אם היא א"א הרי הספק נולד על תרומה דאורייתא ודרבנן, ואע"ג דס"ל לרבינו דתרומה בזה"ז דרבנן, מ"מ לענין ספק דינו בדאורייתא נמי כמו שהוכחתי לעיל פ"א ה"כ אבל בלוקח זין דאין הספק אלא על היינו זה ספק דאזלינן להקל [בתרומה דרבנן], ולענין מה שהקשה מהא דעשאה לבהמה דופן לסופה, נלפע"ד לחלק לפמש"כ התוס' קידושין דף מ"ה: ד"ה בפירוש] דלא חיישינן שפא ימות אלא במקום שאם יעבור יעשה האיסור למפרע א"כ ניחא דדוקא הכא דחיישינן שפא ימות וזרה אוכלת בתרומה אבל בעשאה לבהמה דופן גם אם תמות אין כאן איסור למפרע אלא דמכאן ולהבא אין לו סופה ודמי ממש למה שכתבו התוס' בקידושין שם דמותר לישא קטנה ולא חיישינן שפא [יקדשה אבי'] דבכל עת שפא עלי' היא היתר דמוקמינן אחזקה שלא נתקדשה, ואע"ג דאפשר שיקדשנה באמצע ביאה מ"מ אין האיסור עתה ואע"ג דנמצא שעושה איסור גם על הפניסה מ"מ אינו איסור מצד עצמותה רק שעי"ז יעשה האיסור מכאן ולהבא א"כ ניחא פן נ"ל ברור לדעת רבינו: ה"י יראה לי שאם משו, הרבה בעל מח"א תמה על דברי רבינו דבהל' איסורי מזבח פתב דאינו איתנו עד שימשו אע"ג דד"ת מעות קונות [לא] אזלינן בתר קנין דאורייתא ולמה פאן מחמירין פיון דד"ת מעות קונות אע"פ שחכמים עקרו הקנין, לפענ"ד דלק"מ דבלא"ה אי אפשר לומר דקנין דרבנן (קלוש) ולא מהני דהא (הכא איירי) בתרומת פרישין דרבנן, אמנם עיקר טעמו של רבינו כמ"ש הר"י אבן מיגא"ש בפ' פל הנשבעין דהתובע לחבירו נתיי לה מעות על מקח תן לי המקח צריף לשבע אע"ג דאין עליו רק קנין מי שפרע דכל כמה דלא קבל עליו מי שפרע קנין גמור הוא מבואר דחכמים לא עקרו הקנין מעות רק באופן שקבל עליו מי שפרע ואם לא קבל עליו מי שפרע קנין המעות במקומו עומד, ולכן בנותן מעות על הבהמה ודאי אסורה לאכול בתרומה שהרי מסתמא לא יחזור הקונה כמש"כ התוס' גטין דף ל"ד גבי התראת ספק וכשימשוה ובפרט כשלא יקבל עליו המי שפרע תהי' הפרה שלו למפרע לכן אסורה לאכול אבל באיתנו פיון דקיי"ל דמקח שנעשה באיסור אין בו מי שפרע וממילא הקנין מעות אינו קונה פלל, וכן במעילה, לכן ס"ל לרבינו דלא אזלינן בתר דאורייתא, אבל פאן גם חכמים לא עקרו הקנין, וכל שלא קבל עליו מי שפרע הרי זה מקח גמור בפרט כשמשו אח"כ קנה למפרע וזה ברור, אדרבה מדברי רבינו ז"ל יש ללמוד שלא כדברי הרב מח"א דאל"כ הו"ל למנקט רבותא יותר דאפי' משו הישראל פרה מכהן לא יאכילה תרומה א"ו דבזה ודאי אזלינן בתר דרבנן רק במעות דכל שלא קבל מי שפרע הקנין בתקפו וכו' מבואר להדיא מדברי הרי"ף בפ' הנהב ובש"ע חו"מ סי' קצ"ח ובחז"ל לחו"מ סי' הנזכר הארכנו בזה בס"ד: פ"י ה"א זר שאכל, הנה דעת רבינו לפסוק פרבא בשבת ס"ט: דאפי' הזיד בלאו ושגג במיתה חייב בחומש ומדלא חילק פאן

כמו שחילק לקמן בה' ה' בין התרו בו ללא התרו בו נראה דכל ששגג במיתה אף שהתרו בו בלאו משלם קרן וחומש [וצ"ל].

דבה"ה איירי בהזיד בלאו ובמיתה] ואע"ג דחייבי מלקות פוטרין מתשלומין צ"ל או כמש"כ התוס' בפסחים פ' כל שעה ובכתובות פ'ק אלו נערו דבתשלומי תרומה ל"ש קלב"מ דהוי פפ' או כמש"כ בירושלמי תרומות פ"ז דגזירת הפתוב הוא בתרומה דלא אמרינן בי' קלב"מ ע"ש, הן אמת דדברי הירושלמי רק לר"ל דאף ח"מ שוגגין פוטרין וע"כ דתרומה גזירת הפתוב דאינו פוטר אבל לר"י דשוגגין אינו פוטר א"כ י"ל דקרא איירי בשוגג ולא התרו בו עיין פא"נ: והנה בהל' ז פתב הרב בכ"מ דטעמא דרבינו דמחייב באוכל תרומה ביוה"כ משום דלא קיי"ל כרנבה"ק ומשמע דאם התרו בו משום יוה"כ לדידן דחייבי מלקות פוטרין פטור, ואין זה נכון לשיטת התוס' דתשלומי תרומה הוי פפ' והא דרנבה"ק פ' בתוס' דאיירי במזיד דלא הוי פפ' ועדיין קשה דברי בירושלמי תרומות פ"ו פ' דאכל תרומה במזיד ושגג בחומש ילקה ויתחייב חומש כמו בשגג בכרת והזיד בלאו לר"י ותירץ זעירא דצריף כל שגגה ועיין בר"ש דזה לאב"י בשב"ט: דבתרומה צריף שישגוג בלאו ובמיתה וממילא לדידן דקיי"ל שם פ'קרא א"כ ילקה וישלם, ומדברי רבינו ל"מ הכי ואפ"ל דגלי קרא להיפ' [דהכא לכ"ע צריף כל שגגה וע"ש במה"פ]: והנה יש לעיין בהא דקאמר התם בירושלמי הזיד בתרומה ושגג בנזיר פלוגתא דר"י ור"ל והיינו בלא התרו בו והרי לר"ל דגלי קרא דבתרומה ל"א קלב"מ פ'מבואר שם בירושלמי וי"ל פ' דלר"ל במזיד לא שייך פ'ל חומש [דס"ל דצריף שישגוג בכרת ובלאו] לא שייך גלי' דגלי רק בשוגג אבל לא מזיד] אבל לדידן שפיר י"ל [דגלי קרא וראיתי לרמב"ן כתובות במלקות שכתב דלא שייך גלי קרא פ' דאינו אלא בשוגג, ולפע"ד הא אף במזיד ובהתראה חייב חומש לדידן דקיי"ל פ'קרא בשב"ט: א"כ ממנ"פ בין לאב"י בין לר"ב ניחא, והנה לשיטת התוס' משום פפ' אפ"ר דחייב מלקות וחומש כמו לר"י בחלב לדברי הירושלמי, ואפ"ר דמ"מ פ' דפתיה בי' תשלומין אינו לוקה ולא דמי לחלב דאין בו תשלומין ומ"מ מש"כ נראה, ועוד נראה דאפי' בהתרו בו מ"מ א"ח מלקות, ובאמת רבינו לא הזכיר פ'ל דיתחייב קרן ומלקות ולפע"ד דלא מיבעי' בחלב אם התרו בו למלקות פ' דקיי"ל דלוקה נפטר מדי פרת תו ליכא חיוב קרן וה"ה בחומש דהוי במקום קרן כדאמרינן בשב"ט, ועיקר נראה דסמיה אאיבעי' דשבועות ל"ז: וכ"כ רבינו להדיא בפ"ז ה"ח מהל' שבועות דאינו לוקה וס"ל דה"ה בכל קרן דאינו לוקה בהתרו אף ששגג בכרת וכן משמע מפ"ג ה' שבועות גבי שבועת ביטוי לשעבר א"ח אלא קרן מ"מ כ"ז באותו הלאו אבל אם אכל נבילה ביוה"כ והתרו בו י"ל דחייב מלקות [וקרן] ומ"מ י"ל דדמי לחובל ביוה"כ דאמרינן דגלי קרא וצ"ע: עיין במ"ל שהביא פלוגתא דרבי וראב"ש אי הפרשתו או נתינתו, ולכאורה נראה דהלכה כרבי יע"ש בירושלמי (פ"ו דתרומות) דמבואר דתיכף נעשה קודם אלא שאין חייב חומש עד שייתן לפהו, והנה התוס' בפ' א"נ ה"ר מהא דתנן בפ' נושאין דס' פהו שאכל אינו משלם קרן וחומש וע"כ דצריף רק להפריש, ולע"ד הא מבואר בירושלמי [בפ"ה ה"ב דפאה] דכל היכי דמספקא לי' עשאו שאינו זוכה כזוכה וצ"ע ע"ד, ושם בירושלמי [בפ"ו דתרומות] מדמה לספק פטר חמור דמפריש והוא ש'ל ה"ב תרומה טמאה, הנה דעת רבינו בסוף פירקין ה' כ"ו לפסוק לפי דמים משלם ולפ"ז

באוכל תרומה טמאה משלם לפי ערך שישנה תרומה טמאה למכור נאמת שפן מבואר
ג"כ בדברי תוס' יבמות פ' הא"ר דף צ' דלמ"ד לפי דמים משלם האוכל תרומה טמאה
משלם רק כמו שישנה, אבל לפע"ד לא נראה פן מדברי רבינו אלא דבין האוכל תרומה
טהורה או אוכל תרומה טמאה משלם (כפי מה שנהנה) וטעמא דההך מלתא דהא בהדיא
מבואר בכתובות פא"נ דהתוחב בבית הבליעה חייב וע"ש בתוס' [ד"ה ל"צ] פיון
שהפסידו מעט צריף לשלם הכל כמו בזה נהנה וזה לא חסר דאם חסרו אפי' מעט צריף
לשלם הכל, וצריף להבין דא"כ הגזול דבר איסור יתחייב לשלם לפי מה שנהנה דעכ"פ
הפסידו מעט] אמנם הדבר נכון דהא קיי"ל בגזול קרקע צריף לשלם השימוש
ובמטלטלין א"צ לשלם דכיון דמטלטלין נגזלין א"צ לשלם אבל בקרקע דא"נ צריף
לשלם, לכן שם בתחב לו בבית הבליעה דהקנין ונהנאה באין כא' צריף לשלם אבל בגזול
דבר איסור פיון דקני' א"צ לשלם כלל מה שנהנה ** (עיי' ב"מ מ"ג דתברא או שתי'
משלם כמה שישנה אז א"כ אינו ראי' משימוש לאכלה דנעשה אז גזולן מחדש וצ"ע.

המגיה. **) ולפ"ז נראה ברור דבתרומה דקיי"ל דאוכל אפי' תרומה שלו צריף לשלם
לשבת פדגרסינו בירושלמי פ"ו דתרומות א"כ לא תליא בקנין רק בהנאה א"כ ממילא
אם אכל תרומה טמאה צריף לשלם הכל לפי מה שנהנה דלגבי הנאה אין חילוק בין
טמאה לטהורה ול"ד לתרומת חמץ דכבר חילקו התוס' בכתובות שם בין היכי דליכא
פסידא כלל וזה ברור מאד לפע"ד, ולפ"ז לריה"ג דס"ל דחמץ בפסח מותר בהנאה האוכל
תרומת חמץ צריף לשלם פאילו היתה תרומה טהורה וכמש"כ, ובהכי ניחא הא דאמרין
בפסחים בפ' כל שעה הא מני רנבה"ק דכרת פוטר ועיין רמב"ן בכתובות דוקא פרת פוטר
ולא מיתה ב"ש א"כ תיקשי גושית רש"י [בפסחים ל"ב] לאיזה צורך נקט תרומות
חמץ [ולא חולין] ולמש"כ נכון היטב דוקא בתרומה משלם הכל דבתרומה משלם על
הנאה אבל בחולין פטור אף במקום דלא שייך קלב"מ, ואין לומר פיון דע"כ צ"ל בנשתחב
לו בבית הבליעה א"כ הדר משלם הכל וכמש"כ התוס' די"ל דדוקא במזיד בתרומה אבל
קסבר חולין והוא שלו ודאי אין חייב רק על הבליעה דלפ"ז הדק"ל, מיהו באמת דין זה
של התוס' היכי דגזילה ונהנאה באין פאחת אינו מוכרח.

ואפ"ל דדוקא ה"מ, דלא שייך גזילה דהו"ל פחות משו"פ אבל בלא"ה ודאי פטור אבל
בתרומה ודאי חייב והא דהתם פרק א"נ דתחב לו בבית הבליעה חייב י"ל דס"ל כמושפ"י
הריצב"א, עכ"פ נראה דאוכל תרומה טמאה חייב כפי מה שנהנה, מיהו בתוספתא פ"ז
דתרומות אכל תרומה טמאה משלם דמי עצים ואפשר דבמזיד איירי (וכ"ה גירסת
הגר"א שם): ועיין מ"מ שנסתפק באוכל תרומה בשוגג אם משלם כמו שישנה התרומה
או כמו שהי' חולין ולדידי דין זה תלוי בפלוגתא דלרבינו משלם כמו שהי' חולין ולתוס'
לפי ערך: ה"ג אם יש מתחילת שתי' פדי שיעור רביעית, עיין במש"כ בחי' ליו"ד סי'
ס"ה דאפשר יותר מפדי רביעית מודה [דהשיעור כא"פ] דדמי לשתי' יין שנגנבו
למקדש דקיי"ל [בכריתות י"ד]: בהפסק מעט פטור [ומ"מ ביותר מרביעית חייב] ובהכי
ניחא דהא דכותח הבבלי ושכר המדי דנקט רבינו בהלכות חמץ ומצה פדי אכילת פרס
(דאיירי ביותר מרביעית וצ"ע: ה"ו גמע את החמץ, מ"ש רבינו דהגומע חומץ משלם קרו
וחומץ קשה טובא דבהדיא אמרינו ביומא דהשומה חומץ ביוה"כ פטור, והנה הר"א ו"ל
כתב דהכוסס את החטה פטור מקרון וחומץ וואע"ג דלענין ברכה מברכין עלי' וקשה

טובא דהא בר"פ פיצד מברכין קפריה על שמן זית דתנן השותה שמן של תרומה א"ח הרי דמדמה ברכה לחומש וכן הקשה בצ"ח ולק"מ דדוקא לענין ברכת בפה"ע דבעינן אישפתני לעלוניא אבל לענין בפה"א שפיר יש לחלק: הי"א ונזיר שישגג ושתה יין, דעת רבינו דנזיר ששתה יין של תרומה אינו משלם חומש, וקשה לי מאותו ירושלמי שזכרנו בשגג בתרומה ומזיד בנזיר דלר"ל פטור ולר"י חייב וע"כ בקרן וחומש דאי בקרן לבד ת"ל דאפי' לאו בנזיר פטור משום תרומה וע"כ בקרן וחומש ולזה הי' נ"ל דרבינו ז"ל לא פטר אלא בשוגג גם על הנזירות אבל במזיד בנזיר שגג בתרומה חייב דאחשבי' וא"ל מהא דאוכל תרומת הקדש ** (וא"ל דהכא שאני דגנב עיין במשנה ונפשו אינו חותה מאכילת איסור דהא מבואר ביו"ד סי' א' דהתשוד על גניבה אין תשוד על אכילת איסור ומ"מ י"ל דהקדש האיסור מצד מומן גבוה וכיון דנחשד על גניבה הני לדידי' אכילה ואולי זהו פוננת זקני ז"ל דאין האיסור על הגוף.

המגיה) ** לקמן הכ"ד] די"ל שאני הכא דאין האיסור על הגוף [דיקה' שייף לומר כמו בנזיר דלא מקרי שתי' דאדרבה הדבר אסור מצד מעלתו] מיהו אינו מיןשלב כל הצורך פיון דע"כ הוא שוגג גם על ההקדש, והנה זה ימים רבים שהי' קשה לי מהאנכל תרומת חמץ ויוה"כ וראיתי שעמדו בזה גדולי הדורות ולמש"כ הי' אפ"ל [דאיירי] במזיד בחמץ ומפל מקום ברישא חייב אלא דכבר פתבתי דמדברי רבינו בפירוש המשניות נראה דלא ס"ל משום פפרה א"כ למאי דמוקי כרובה"ק ע"כ ברישא דלא שגג ** (נראה דצ"ל דשגג ולא בהזיד בחמץ.

המגיה.) ** לכו המחנור מה שתיירץ הרדב"ז לחלק בין הני שחייבה תורה שוגג קרבן על אכילתו כמו ביוה"כ וחמץ והקדש דחייב קרבן מעילה מ"מ צ"ל כמש"כ דהא בנזיר ששתה יין בשוגג א"ח כלל, אלא דצ"ל כמש"כ, דבמזיד על איסור אחר מודה רבינו ז"ל [דאחשבי'] : הי"ב וכן פהו, עיין לקמן פ"ו מה' ביאת המקדש שכתבנו דלדעת רבינו פיון דקיי"ל במפות פאה"ג דמתה פהונה א"כ לא הו"ל זר מעיקרא ואם עבד אח"כ פשר בדיעבד וכן אם אכל תרומה אח"כ אין משלם חומש, והא דנקט ונודע דמשמע רק למפרע] היינו לענין קרן בע"פ ועוד דזה תלי בפלוגתא דר"מ ורבנן אי הו"ל זר מעיקרא וע"ש שהארבנו, וזה האמת הברור בדברי רבינו ** (ועיין בס' גבורות ארי יומא לדף כ"ג: ד"ה אחרים.

המגיה) ** ואפתי יש לעיין בדברי רבינו בתרומה בע"פ למה פטור לגמרי הא ע"כ בא ליד פהו, דאל"כ בלא"ה פטור מקרן פיון דהו"ל פשר גמור למפרע כמו בלקח פדיון הבן ופשוט דאף לסוברים דמזיק מ"כ או שאכלן חייבין לצאת ידי שמים פטור פאן, וע"כ בקא ליד פהו א"כ הא דקיי"ל בפ' הגוזל ומאכיל דחייב בנאנס עכ"פ מה שנהנה, וצ"ל בדוסק דאה"נ אלא דקאמר דפטור מקרן ואין דינו בגזלן [לשלם הפל], ועוד י"ל דבתרומה בע"פ [פטור לגמרי] דלא אפסדי' מידי דלשרפה קאי ודו"ק, ועיין בירושלמי פרק אלמנה לכה"ג ה"ד דעובר דאינו מאכיל אבל באכלה פטורה מחומש וצ"ע על רבינו שהשמיט: הי"ד שתי קנפות, מש"כ המל"מ דעכ"פ צריף להפריש [נהביא ראי' מתוס' יבמות] נ"ל דהתוס' לשיטתם אזלי [דתשלומי תרומה פפרה] אבל לרמב"ן וראב"ד ובעה"מ הו"ל פשאר מ"כ בספיקא להקל וא"צ להפריש כמו בפדיון הבן אלא בנדאי

צָרִיף לְהַפְרִישׁ וְדו"ק, וְלִדְיָנָא כִּינּוּן דְּלַרְבִּינוּ תְּרוּמָה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן שְׁפִיר יֵשׁ לְסַמְּךָ עַל
הַנָּה רַבּוֹנוֹתָא וְעוֹד דִּישׁ לְדַמּוּתוֹ לְצִיר דְּגִים דְּהוּ"ל ס"ס וְה"נ יֵשׁ לְפּוֹטְרוֹ מִטַּעַם ס"ס שְׁמָא
כְּרַמְבֵּ"ן וְסִינְעֵתוֹ דְּהוּ"ל כְּשֶׁאֵר מ"כ וְשְׁמָא אֵינוֹ תְּרוּמָה כָּלִל: הֵי"ח כֹּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה בֵּין
בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בִּירוּשְׁלָמִי סוֹף פ"ו דְּתְרוּמוֹת אֵיפָא פְּלוּגְתָא אֵי מוֹתֵר לְשִׁלְמֵי מְפִירוֹת
ח"ל וְרַבִּינוּ ז"ל הִשְׁמִיט לְהֵאֵי פְּלוּגְתָא, וְצָרִיף טַעַם לָמָּה, וּמִש"כ הֵרַב כ"מ דִּיכּוֹל לְשִׁלְמֵי
מִמַּע"ש וְהַקֵּדֵשׁ שְׁפָדָן ע"ג קַרְקַע תִּימָא גְדוּלָּה כִּינּוּן דְּאִין הַקֵּדֵשׁ מִתְחַלֵּל ע"ג קַרְקַע
[א"כ] מְעַל וְלָמָּה לֹא פִירֵשׁ דְּהֵינּוּ שְׁלֵא נָתַן הַחֲנוּמֵשׁ כְּמוֹ בְּבִרְכוֹת מ"ז: וְשׁוֹב רְאִיתִי
לְהַגְאֹן רַע"א בַּח"י לְמִשְׁנֵיּוֹת שְׁעָמַד ג"כ בְּזָה, וּבְנֻדָּי לְדִינָא בְּהַקֵּדֵשׁ בְּמִזִּיד לֹא יֵצֵא י"ח,
וְיֵשׁ לְעֵינֵי בְּשִׁלְמֵי בְּשׁוּגַג כִּינּוּן דְּהַקֵּדֵשׁ מִתְחַלֵּל בְּשׁוּגַג א"כ הֵר"ז פּוֹרַע מִן הַחֲנוּלִין
וּמ"מ י"ל אֵימַת הַקֵּדֵשׁ מִתְחַלֵּל בְּעַת שְׁבָא לְרִשׁוֹת זֹכָה א"כ י"ל דְּהֵאֵי שְׁעָתָא לֹא מְצִי
לְהַקֵּדֵשׁ [וְלַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמָה] וּא"ל רֵאִי מָהָא דְקוֹנָה בְּמַעוֹת הַקֵּדֵשׁ דְּנִקְנָה הַחֲפֵץ שְׁאֵנִי
הֵכִי דְהוּ"ל כְּתוּב לָהּ מְנָה וְיִקְנָה פְּלוּנִי שְׁדוֹן כִּינּוּן שְׁהַמְצִיא לּוֹ מַעוֹת וְכֵן הִדִּין בְּקִידוּשֵׁי אִשָּׁה
אַבְל כָּאֵן בְּתַשְׁלוּמֵי תְּרוּמָה כִּינּוּן דְּלֹא נַעֲשָׂה תְּרוּמָה אֶלָּא ע"י הַפְּרָשָׁה א"כ אֵימַתִּי חֲנִייל,
וְהִנֵּה בַפְּדָה"ב תְּלִי בְּפְלוּגְתָא לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּבַעֲיָנָן בַּפְּדָה"ב שְׁלִיחוֹת א"כ י"ל דְּלֹא
מְהַיָּ וּצ"ע: הֵכ"ו הַגּוֹזֵל תְּרוּמָה וְאַכְלָהּ, עֵינֵי בְּהַשְׁגַּת הָרֶאֱב"ד ז"ל וְהִנֵּה פִי הֵכ"מ תִּימָא
הוּא בְּעֵינֵי דְאַחַר הַגּוֹזֵל הָאֵיף מְצִי לְהַקֵּדֵשׁ כִּי יַקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ, וְאַפִּי לְמֵאן דַּס"ל דְּמְצִי
לְהַקֵּדֵשׁ מ"מ קָשָׁה הֵא חֲזָרָה לְבַעֲלִים כְּעִין דְּפִרְכֵינּוּ בְּפִרְקֵי מְרֻבָּה ס"ח: עַל כָּפֵל וְאִין
לוֹמֵר דְּאֵינִי בְּעָמַד בְּדִין דֹּא"כ פְּשִׁיטָא דְּמִשְׁלֵם דְּכָבֵר נִתְחַיֵּיב בְּ"ד בְּחֲנוּמֵשׁ וְהֵרִי מִשְׁלֵם
חֲנוּמֵשׁ וְלָמָּה לֹא מְשַׁנֵּי כְּשֶׁלֹּא נִשְׁבַּע, וּבְאַמַּת כִּי פִירוּשׁ זֶה זֶר וְרֵאִיתִי לְהֵרֵא"פ שְׁפִי דְעֵיקָר
הַקּוֹשֵׁי לָמָּה לֹא יִתְחַיֵּיב חֲנוּמֵשׁ דְּגִזְלָה לְשַׁבֵּט, וּג"ז אֵינוֹ נִכּוֹן דְּנֻדָּי אִין חֲנוּמֵשׁ דְּגִזְלָה
בְּהַקֵּדֵשׁ כְּמִבְּנֵי בְּרַבִּינוּ ה"א מֵה' גִּזְלָה גַם מִצַּד הַשַּׁבֵּט לִיכָּא כִּינּוּן דְּמִמּוֹן שְׁאִין לּוֹ תּוֹבְעִין,
וּבְרוּר דְּהַגּוֹזֵל תְּרוּמָה שְׁלֵא בָּאָה לִיד כְּהֵן וְנִשְׁבַּע אִפִּי בְּדֵאִיתָא בְּעֵינֵי אֵינוֹ מִשְׁלֵם חֲנוּמֵשׁ
לְכֹן נִרְאָה הָעֵיקָר הִפִּי וְהַגִּירְסָא הִיא כְּפִי הֵר"א ז"ל מִשְׁלֵם לְג' מִיבְעֵי לִי הֵינּוּ לְשִׁלְמֵי
חֲנוּמֵשׁ וְקָרָן לְהַקֵּדֵשׁ וְחֲנוּמֵשׁ וְקָרָן לְשַׁבֵּט, וְעַל קָרָן הוּא דְּמִקְשָׁה וְאִין לוֹמֵר הֵא בְּגוֹזֵל
תְּרוּמַת אָבִיו וְאַכְלָהּ אַחַר שְׁמַת מוֹכְרָה לְפָהֵן וְדוֹקָא בְּאוֹכֵל קוֹדֵם שְׁמַת דְּכָבֵר נִתְחַיֵּיב
לְשִׁלְמֵי קוֹדֵם הִירְוּשָׁה צָרִיף לְשִׁלְמֵי הַכֹּל כְּנִרְאָה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ בַּה' כ"ב דַּמ"מ שְׁפִיר ק"ל
וְיִשְׁלֵם לְהַקֵּדֵשׁ כְּמוֹ שְׁשׂוּנָה תְּרוּמָה וְיִשְׁלֵם נְמִי לְפָהֵן כְּמוֹ שְׁשׂוּנָה לְחֲנוּלִין (מִטַּעַם שְׁפַתְבְּתִי
לְעִיל ה"ב) וְהַפָּהֵן יִשְׁלֵם רַק כְּפִי מֵה שְׁשׂוּנָה תְּרוּמָה וְע"ז תִּפְרֵץ דְּגִזְיַת הַכְּתוּב בְּהַקֵּדֵשׁ
אֵע"פ שְׁיֵשׁ חַיִּיב לְגִזְבֵּר וְלְשַׁבֵּט וּמ"מ בְּגוֹנֵב תְּרוּמָה מִהַדְּיוּט מוֹדָה הֵר"א ז"ל דְּמִשְׁלֵם
כְּפֵל וְכֹן בְּגוֹזֵל וְנִשְׁבַּע מִשְׁלֵם שְׁנֵי חֲנוּמֵשִׁין לְשַׁבֵּט וְלְבַעֲלִים וְאִין הַפְּרֵשׁ בֵּין קָרָן לְחֲנוּמֵשׁ
אַלָּא בְּהַקֵּדֵשׁ אֵינוֹ מִשְׁלֵם רַק קָרָן דְּהַקֵּדֵשׁ וְשְׁנֵי חֲנוּמֵשִׁין וְהַקָּרָן עוֹלָה לְכָאן וְלְכָאן וּבְהַדְּיוּט
מִשְׁלֵם ג"כ שְׁנֵי חֲנוּמֵשִׁין וּצ"ע: פִּי"א הֵי"ח בְּקָרוֹ שְׁל כְּהֵן, עֵינֵי מִשְׁל"מ, וְהִנֵּה לְדַעַת הַתּוֹס'ס
דְּהַנָּאָה שְׁל כְּלִי אֲסוּר מְדִאוּרֵינִי צ"ל דְּהֵא דְאַמְרִינּוּ בִירוּשְׁלָמִי [כָּאֵן] מִשְׁלַחַת זֵאבִים
הֵימָּה [וְהוֹתֵר וְשׁוֹב לֹא בְּטַל] ע"ש [הֵינּוּ בְּתְרוּמָה בּוּזָה"ז דְּלְדַעַת הַתּוֹס'ס] ג"כ דְּרַבְּנָן
וּפְשׁוּט: הֵכ"ג הַזּוֹרַע תְּרוּמָה טְמֵאָה, מ"ש הֵר"א ז"ל דְּאַסוּר לְזָרִים וְלְטַבּוּל יוֹם צ"ע הֵא
בְּהַדְּיָא תָּנַן בְּתוֹסְפָתָא דְּתְרוּמוֹת פ"ח דְּטְבוּ"י מוֹתֵר בְּגִידוּלֵי תְּרוּמָה וּכ"כ רַבִּינוּ לְעִיל
[סוֹף ה"א] וְאוּלַי י"ל דַּס"ל לֵר"א ז"ל דְּלֹא שָׂרִי אֶלָּא בְּדָבָר שְׁזָרְעוּ כְּלָה אַבְל בְּדָבָר שְׁאִין
זָרְעוּ כְּלָה לֹא שָׂרִי לְטְבוּ"י כְּמוֹ בְּטַבּוּל וּמ"מ לֹא יִדְעַתִּי מֵאִין לּוֹ לְהֵר"א ז"ל דִּין זֶה, וְהִנֵּה

הא דמְדוּמָע מוֹתֵר הֵינּוּ ג"כ בְּזַרְעוֹ פְּלֵה [עֵינּוּ לְקַמֵּן הֵי"ג פִּי"ג]: פִּי"נ ה"א הַתְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה, מְדַכְתֵּב רַבֵּינוּ וְהַשָּׂאָר מוֹתֵר לְזָרִים מְפָלֵל דְּאוֹתוֹ סָאָה [שְׁהָרִים] אֲסוּרָה לְזָרִים שְׁלֵא פְדַעַת רַש"י בְּכוּרוֹת דכ"ב: [ד"ה תִּירוּם] וְתַמּוּה לִי עַל דְּבָרֵי רַש"י דְּבִהֲדִיָּא מוּכַח בִּירוּשְׁלַמִי דְּאָסוּר דְּאֶמְרִינָן הֵתָם בַּפ"ט ה"ב מֵה' תְּרוּמוֹת] דְּסָאָה שְׁל תְּרוּמָה וְנִתְעַרְבָה עִם כָּל שֶׁהוּא בְּטֵלָה מִשְׁמַע דְּבַעֲיָנָי אֲסוּרָה לְזָרִים וּמ"מ צ"ע עַל רַבֵּינוּ ז"ל שֶׁהִשְׁמִיט הָא דִּירוּשְׁלַמִי דְּבִטְלָה בַּכ"ש, וְעֵינּוּ פ"ח ס' צ"ט [וְעֵינּוּ בַמָּה"פ שָׁם] וְנִרְאָה דַּס"ל לְרַבֵּינוּ דְּהָאֵי כָּל שֶׁהוּא לָאוּ דְּוָקָא אֱלָא הַפְּנוּנָה שֶׁהוּא עַכ"פ שִׁיעוּר לְבִטּוֹל כְּפִי חֵלְק הַמְדוּמָע, וּמַש"כ רַבֵּינוּ לְחֵלְק בֵּין לַח לִיבֵשׁ הָאֶרְכָּתִי בַּח' לִי"ד ס' צ"ב וְכֵן בְּעֵנָן חוּזָר וְנִיעֵר הָאֶרְכָּתִי בַּס' צ"ט בַּס"ד: ה"ג סָאָה תְּרוּמָה, וְהִנֵּה דַעַת רַבֵּינוּ ז"ל מְבֹאָר דְּבַעֲיָנָן מֵאָה נֶגֶד חֵלְק הַתְּרוּמָה וְאִין חֵחְוָלִין שְׁבַתוּף הַסָּאָה מְצַטְרַף וּמָה שֶׁהִקְשָׁה הַפְּר"ח [בִּי"ד ס' צ"ט] דְּלָמָּה לֹא יִבְטְלוּ אֵינּוּ כְּלוּם, מ"ד אַמִּים שְׁאֵינּוּ מְצַטְרַף אִף יֵשׁ לְתַמּוּה דְּהָא בִּירוּשְׁלַמִי [פ"ט ה"ב דְּתְרוּמוֹת] אֶמְרִינָן דְּאִפִּי מֵאָה.

סָאִין שְׁל הָעוֹלָין וְאַחַת שְׁל חוֹלִין שְׁרֵי לְכֹן נ"ל כִּי הִנֵּה בִירוּשְׁלַמִי שָׁם אֶמְרִינָן כְּשֶׁלְקַט מֵאַחַת וְנִרְאִיתִי לְהֵרָא"פ שְׁמִפְרָשׁ דְּבָאִין וְזַרְעוֹ פְּלֵה קָאֵי, וְהָאֵי פִירוּשָׁא לֹא נִהִירָא דְּבִנָּה וְדָאֵי בְּעֵי ק' כְּדָאֶמְרִינָן לְהִדְיָא בְּתוֹסְפָתָא [פ"ח ה"ג דְּתְרוּמוֹת] וְנִיעֵלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה, לְכֹן נ"ל דְּאֶזְרַעוּ פְּלֵה קָאֵי וְקָאֶמַר דַּע"כ לֹא בְטֵל אֱלָא כְּשִׁנָּה בַּפ"ע אֲבָל אִם נִתְעַרַב אִיסוּר צָרִיף ק' וְהֵינּוּ דְקָאֶמַר אִם לִיקַט בְּשִׁנְיָהֶם דְּמֵאָה שְׁל תְּרוּמָה וְאֶחָד שְׁל חוֹלִין בְּלִיקַט מִשְׁנֵינְיָהֶם כֵּינּוּ דַע"כ תְּרוּמָה נִתְעַרַב בְּחוֹלִין אֲסוּר עַד ק' לַפ"ז גְּדוּלֵי תְּרוּמָה כְּדָבָר שְׁזַרְעוּ פְּלֵה וְסָאָה הָעוֹלָה מִן הַמְדוּמָע שְׁוִין הֵן דְּשִׁנְיָהֶם אִם זֶה בַּפ"ע וְלֹא נִתְעַרַב שְׁרֵי אִפִּי רֹבַב תְּרוּמָה וְאִם נִתְעַרַב צָרִיף ק', מְכָאֵן רֵאִי בְּרוּרָה לְמַש"כ בְּדַעַת רַבֵּינוּ בְּחֵלְת ח"ל וְזֶה נ"ל בְּרוּר שְׁלֵא כְּדָבָרֵי רֵא"פ: ה"ט לוג יין, הַטַּעַם דְּאִין מִים שְׁאֵינּוּ מֵינּוּ מְצַרְפִּין לֵינּוּ לִיבְטֵל, וְצ"ע עַל הַתּוֹס' שְׁנִסְתַּפְקוּ בְּזֶה בְּזִבְחִים פָּרַק הַתְּעַרְבוּת [ע"ג] וּבְמִנְחוֹת [כ"ב] דְּהָא בְּהִדְיָא מְבֹאָר בְּתוֹסְפָתָא דֵּינּוּ וּמִים אֵינָם מְצַטְרְפִין, וְאִפ"ל לַפְּמַש"כ בְּבִיצָה ל"ט דְּמִים וּמְלַח דְּלִהְכָּשִׁיר קָאֶתִי מְקָרִי מִין בְּמֵינּוּ [וּמִזָּה הוֹסִיפוּ דְלֹכֹן בִּיצָה דְּמְקָרִי מִב"מ] וְא"כ י"ל ה"ה [הֵתָם בְּנִידוֹן הַתּוֹס'] בְּמוֹזַג בְּמִכּוּוֹן מְצַטְרַף אֲבָל הֵכָא דְּמִים שְׁנַפְּל בְּלֹא פְּנוּנָת מְזִיגָה לֹא מְקָרִי מִב"מ (וְאֵינּוּ מְצַטְרַף) וְהִנֵּה חֵלָה שְׁהִחְמִיר הַרְמ"א ז"ל בִּי"ד ס' שַׁכ"ג [דְּאֵינּוּ עוֹלָה פְּחוֹת מִק' לְדַעַת רַבֵּינוּ אֵינּוּ מְצַטְרַף הַמִּים לְבִטּוֹל כֵּינּוּ דְּאֵינּוּ שְׁנָה בְּשִׁיעוּרוֹן וְלְדַעַת הַתּוֹס' מְצַטְרַף, וְנִרְאָה דְּחֵלְת ח"ל כֵּינּוּ דְלֹרֹב פּוֹסְקִים בְּטֵל בְּרֹב יֵשׁ לְסַמּוּךְ עַל דַּעַת הַתּוֹס' אֲבָל בְּחֵלְת הָאֶרֶץ וְדָאֵי הָעֵינְקָר כְּדַעַת רַבֵּינוּ ז"ל וְהִרְאָב"ד וְכֵן מִשְׁמַע פְּשׁוּטוֹ בְּתוֹסְפָתָא, וְהִנֵּה לַפ"מ שֶׁהוּרָה לְנוּ רַבֵּינוּ ז"ל דְּאֵינּוּ מֵינּוּ אֵינּוּ מְצַטְרַף וּמִשְׁמַע בֵּין בְּיָבֵשׁ וּבֵין בְּלַח יֵשׁ לִיִּשְׁבַּב מַה דַּק"ל לְהֵרָא ז"ל בְּהָא דְּלֹא נֶאֱמַר בַּה"ז דְּהַמְּוֹרְסָן שְׁל תְּרוּמָה מְצַטְרַף לְבִטּוֹל, וְהֵינּוּ דְלִכְאוּרָה קָשָׁה גַם פְּסוּלָת חוֹלִין לָמָּה יִבְטֵל הָא הו"ל אֵינּוּ מֵינּוּ אֶמְנָם צ"ל כֵּינּוּ דְּמוֹרְסוֹן מְצַטְרַף לְחֵלָה וְכֹן לְלִקוּת עֵינּוּ בְּאו"ח (ס' תנ"ד דְּמְצַטְרַף לְמִצָּה) שְׁכֹן מְקָרִי מֵינּוּ אֲבָל הַפְּסוּלָת שְׁל תְּרוּמָה וְדָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לְאַחֲזוֹן הַחֶבֶל בְּשִׁנְיָ רֵאשִׁין [לְתַפְּסוֹ בְּמֵינּוּ וְלִהְצַטְרַף לְבִטּוֹל] שְׁהָרֵי אִם יִפְרִיד רַק יְפוֹת וְדָאֵי הו"ל אֵינּוּ מֵינּוּ: הֵי"א תְּרוּמַת ח"ל, עֵינּוּ לְקַמֵּן הַל' בְּיִכּוּרִים שְׁפִתְבַּתִּי לְחֵלְק בֵּין לַח לִיבֵשׁ דְּבִיבֵשׁ חַד בְּחַד בְּטֵל אֲבָל בְּלַח צָרִיף רֹבַב ע"ש: הֵי"ב הַזּוֹרַע תְּרוּמָה בְּצַד חוֹלִין, הִנֵּה מַש"כ רַבֵּינוּ בַּק' שְׁל חוֹלִין דָּאִם תִּלְשׁ הַפֵּל [אִז בְּטֵל] קָשָׁה כֵּינּוּ דְּאֵינּוּ אֱלָא קָבַע דְּרַבְּנָן וְכֵינּוּ דְּבִטּוֹל הַחֲשִׁיבוֹת

לָמָּה לֹא יִתְבַטְּלוּ [הַתְּלוּשִׁים] וְזֶה רֵאִי לְמַשׁ"כ הָאֲחֵרוֹנִים ז"ל דְּעַל בְּהֵמָּה [אַחַת לֹא שִׁינֶיךָ לֹמַר חֲצִי מִן תְּרַת וְחֲצִי אֲסוּרָה עֵינֵי בַט"ז יו"ד ס"א ק"י ס"ק ה'] שְׁלֹא פְּדֻבְרֵי הַפ"ח [שָׁם] שְׁשָׁם רַבִּים לְטוֹעִים, וְהֵנָּה אֲמָרִינוּ [בַּתּוֹסְפֹתָא שָׁם] דַּר"ש ס"ל דִּינֵעְלָה וַיִּתְלוֹשׁ לְכַתְּחִילָה וְצ"ל דַּס"ל כַּר' יוֹסִי [בְּגִטִּין נ"ד:] גַּבִּי עֶרְלָה וְצַע"ק עַל רַבִּינוּ דְּבַעֲרָלָה דְּאוֹרְיִיתָא ס"ל בַּפ' ט"ז מַה' מַכ"א] כַּר' יוֹסִי וּבְגִדוּלֵי תְרוּמָה דְּרַבָּנָן דְּלֹא פְּר"ש דְּלְכַתְּחִילָה לֹא יִתְלוֹשׁ וְצ"ע: הַט"ו סָאָה תְרוּמָה שְׁנַפְלָה, עֵינֵי לְעֵיל פ"ג מַש"כ בְּזֵה: הַלְכוֹת מַעֲשֵׂר פ"א ה"ב מִן תֵּר בְּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל, מַה שְׁדַקְדַּק הָרַב כ"מ לָמָּה לֹא פָּסַק רַבִּינוּ כַּר"מ נ"ל פְּשוּט שְׁלֵמַד מְהָא דְּדַמְאֵי דַא"צ לְתַת רַק תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר פְּדֻמוּכַח מְכַמָּה מְשַׁנּוּת בְּדַמְאֵי דַאִינוּ נוֹתֵן לְלוֹי הַמַּעֲשֵׂר וְאִי ס"ד דְּמַעֲשֵׂר אֲסוּר לְזָרִים לָמָּה לֹא יִתֵּן לְלוֹי דְּהָא סָפַק אִיסוּרָא לְחוּמְרָא וְעוֹד יֵשׁ לְלַמּוּד כֵּן גַּם מְהָא דְּפִרְק נּוֹשְׁאִין עַל הָאֲנוּסָה בְּעֶבֶד וְכֵהֵן שְׁנַתְּעַרְבוּ דְּמוֹכְרִים הַתְּרוּמָה אֲבָל הַמַּעֲשֵׂר א"צ לְמַפְּוֹר דְּסָפַק מְמוּנָא לְקוּלָּא וְע"כ דְּמִן תֵּר לְזָרִים, אֲבָל מַש"כ הָרַב מַש"ל"מ דַּלְר"מ אֲסוּר לְלוֹיָהּ שְׁנַתְּהָ לֹא נִרְאָה כֵּן מִירוּשְׁלַמִּי דִּיבְמֹת פ"י ה"א דְּקָאֻמֵּר הָתָּם עַל מַתְּנִיתִין דְּאִשָּׁה שְׁהֵלַף בְּעֵלָה לְמַדְה"י דְּאָם בָּאוּ וַא"ל מַת בְּעֵלָה וְנִשְׁאֵת וְאֵת"כ בָּא בְּעֵלָה אֲסוּרָה בְּמַעֲשֵׂר וּפְרִיָּה וְהָא לֹוי' שְׁנַתְּהָ מִן תְּרַת בְּמַעֲשֵׂר וּמִשְׁנֵי כְּשִׁילְדָה מִמְּנוּ בֵּן וְהֵינּוּ דְּהוּ"ל כְּנִשְׁוֹאָה לְיִשְׂרָאֵל דְּאֲסוּרָה לַר"מ לְאֲכֹל בְּמַעֲשֵׂר וְהֵינּוּ דְּנֻקָּא לַר"מ אֲבָל לְרַבָּנָן אִפִּי בְּנִשְׁוֹאָה לְיִשְׂרָאֵל דְּלֹא גֵרַע מְזַר וְע"כ דְּגַם לַר"מ בְּזַנְתָּה מִן תְּרַת וּמ"מ כְּבָר פְּתַבְנוּ שְׁדַבְרֵי רַבִּינוּ לְפָסוּק דְּלֹא כַּר"מ מִן כְּרַחֲמִים, וּמ"ש רַבִּינוּ דְּאָם בָּא ע"א אֲסוּרָה בְּמַעֲשֵׂר כְּבָר רֵאִיתִי לְמִי שְׁתַּמָּה דְּאִפִּי בְּשֵׁנֵי עֵדִים אֲסוּרָה לְדִידָן דְּלֹא קִי"ל כַּר"ש [בְּרִישׁ הָאִשָּׁה רַבָּה כְּמוֹ שְׁפָסַק רַבִּינוּ בַּה"ל גִּירוּשִׁין וּבְנֻדָּי שְׁלֹא בְּדַקְדוּק גָּבַט רַבִּינוּ ז"ל ה"ג וְכֵן הַפְּהִנִים מְפָרִישִׁין, וּמִבְּנֹאֵר בְּש"ס בְּכוֹרוֹת דִּי"א וְכֵן פָּסַק רַבִּינוּ בַּה"ל אִישׁוֹת פ"ה דִּיִּשְׂרָאֵל שְׁיִרְשׁ טְבָלִים מֵאֲבִי אִמוּ הַפְּהֵן הַמַּעֲשֵׂר שְׁלוֹ דְּמַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּהוֹרְמָה דְּמֵינֵן וְזָכָה אֲבִיהֶם בְּמַעֲשֵׂר וּמִינֵי דִידֵי קְנִרִית, וְאֲנִי מְסוּפַק בְּיִרְשׁ קוּדָם שְׁנַגְמַר מְלֹאכְתוֹ לְמַעֲשֵׂר קוּדָם מִירוּחַ אִי שִׁינֶיךָ גַּם בְּזֵה מַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כֵּינֵן שְׁלֹא גַתְחִיב כָּלל בְּמַעֲשֵׂר וְכֵן מְבֹאֵר בַּפ"ג דְּמַע"ש דְּפִירוֹת שְׁעַבְרוּ בִירוּשְׁלַיִם אַחֲרֵי שְׁנַגְמָרָה מְלֹאכְתוֹ לְמַעֲשֵׂר כֵּינֵן שְׁכָבַר גַּתְחִיבֵיבּוּ אֲמָרִינוּ מַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּהוֹרְמוּ דְּמֵינֵן, אֲבָל קוּדָם לֹא אֲמָרִינוּ וּמ"מ יֵשׁ לְדַחוֹת קֶצֶת דְּשֹׁאֲנֵי הֶכָּא דַאִינוּ אֵלָּא מְדַרְבְּנוּ, כְּעֵין זֶה מַחְלִקִינוּ בְּמַפּוֹת [דַּר' כ': ע"ש] וְלְכַאוּרָה יֵשׁ פְּדֻמוֹת רֵאִי מְהָא דְּפְרִיָּה בְּקִידוּשִׁין נ"ד:] עַל הָא דְּתַנּוּ דְּמַע"ש שְׁנַתְּוֹ לֹו בְּמַתְּנָה דְּחִיב בְּחֻמְשׁ, הָאִיף מְצִי יְהִיב הַמַּעֲשֵׂר בְּמַתְּנָה וּמִשְׁנֵי דִינְהִיב בְּטָבְלוֹ וּכְמ"ד מַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שְׁלֹא הוֹרְמוּ דְּמֵינֵן וְלָמָּה לֹא מִשְׁנֵי קוּדָם מִירוּחַ, וּמ"מ אִין זֹו רֵאִי מִן כְּרַחֲמֵת, וּמִיְהוּ בְּיִרְשׁ קָמָה מְחֻבְּרַת נְדָאֵי דְּלֹא שִׁינֶיךָ מַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שְׁהוֹרְמָה דַאִין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר בְּמַחְזָבַר, וּמ"מ פְּטוּרִין מְלַתַּת לְפָהֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר, כְּמוֹ בְּלוֹקַח מְגוּי דְּמְצִי לְמִימַר אֲתִינָא מִפְּחַ גְּבָרָא דְּלֹא מְצִית לְאִשְׁתַּעֲי' כְּדִלְעֵיל פ"א ה"ג מַה' תְּרוּמוֹת בְּלוֹקַח פִּירוֹת מְגוּי, וּמ"מ אֲנִי חוֹכֵךְ קֶצֶת דְּאִפְּשֵׁר דְּלֹא שִׁינֶיךָ לֹוּמַר אֲתִינָא אֵלָּא בְּלוֹקַח מִן הַנְּכָרֵי שְׁאִין בּוֹ חִיּוּב תּוּמ"ע כָּלל, אֲבָל כָּאֵן כְּבָר הוֹחֲזִק מ"ד אֲקָנָה מִפְּהֵן, וְהֵנָּה רֵאִיתִי בְּתִשׁוּבַת מַהֲרִי"ט ס"א ס"א פ"ה שְׁתַּמָּה עַל זֶה דַּא"כ הָא דְּאֲמָרִינוּ בַּס"פ הָא"מ דְּפָלִיגֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אִי מַתְּנוֹת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שְׁהוֹרְמוּ ת"ל מִפְּחַ אֲתִינָא וְכו' וּמִפְּחַ זֶה לְחֻלְק יִצְא דְּלוֹקַח לֹא מְפָטַר רַק מְמַעֲשֵׂר אֲבָל לֹא מְתְרוּמָה, וְתִימָא גְּדוּלָּה דַא"כ מַאי הָא דְּפְרִיָּה בַּפ' הַפּוֹעֲלִים וְלוֹקַח מִי מְחִיב מְדַאוּרְיִיתָא וּמִשְׁנֵי אַה"נ וּקְרָא

אסמכתא בעלמא אלא פנפשה למאי אתא וכו' ומ"ק הא איצטריו למפטרין בלא הפרשת תרומה ותרומת מעשר, ותימא גדולה על הרב ו"ל אם העלים עיניו מסנגיא זאת בעוד שידיו עסוקים בה, גם מש"כ דלוקח אינו חייב להפריש רק תרומת מעשר ולא מעשר דברים תמוהים הם, פיון דלוקח א"צ אפ"ל להפריש כלל, וכיון דמעשר ליכא תרומת מעשר מנין גם מש"כ נכרי המפריש מעשר הו"ל מעשר מדאורייתא אין פן דעת רבינו, אלא דנכרי המפריש מעשר קודם מירוח וכו' לינד ישראל הרי זה טבל גמור, לכן ברור פדעת כל הפוסקים, ומה דק"ל למהרי"ט ו"ל גם לדידי הוי קשי' לי אבל אחר העיון קצת ל"ק כלל דהא טעמא דאתינא לא מהני אלא בלא בא מעולם לינד חיוב כמבואר בדברי רבינו בפ"א הי"ג מה' תרומות] אם הביאה שלישי ביד ישראל ומכר לנכרי ונזר ולקח ממנו אפ"ל אחר מירוח חייב לתת ואע"ג דעיקר חיוב תרומה בשעת מירוח מ"מ גם בתר הבאת שלישי אזלינן ולהכי כל שבא שלישי בידי ישראל פיון דאי הוי מקצר אז הי' חייב תו לא פקע, א"כ ל"ק כלל דהתם בכהןשלקח טבלים מן השוק והביאו שלישי ביד ישראל פיון שפבר נתחייבו אין לפוטרו מה"ט [דאתינא מפח] אלא משום מתנות שלא הורמו, גם מה שהקשה מהא דפדיון הבו אין פאן קושיא כלל דעיקר חיובא דבן אגופי' רמי וכהניתי וישראלית שיש לה בן מנכרי חייב דחייבא אקרקפתא דגברי קרמי, אבל הכא עיקר החיוב אתבואה והנה פבר נפטרה מנתינה בעודה ביד המוריש ולכן פטורין מנתינה וזה ברור ופשוט: וכו' יש ליישב דברי רש"י ו"ל בחולין קל"א:] שכתב בתר דקנסיהו עזרא, וראיתי מקשין הא מדאורייתא פטורין הפהנים משלהם ונתקנתא דעזרא אינו אלא לתת להם משל ישראל כמבואר להדיא בירושלמי ובספרי, ובס' שער המלך כתב דס"ל לרש"י דלא קיי"ל כספרי וסמך על מימרא דש"ס דילן פ' הדרוע ואין זה מחנור, אבל לפע"ד דס"ל לרש"י דהא בירושלמי יליף מפי את מעשר בני ישראל, ומהאי קרא נלמד נמי הלוקח מעפ"ם פירות וכשם דבלוקח מעפ"ם אם הביא שלישי ביד ישראל אף שקנה העפ"ם והי' יד עפ"ם באמצע מ"מ פיון שפבר נתחייב ביד ישראל ואע"ג דקודם מירוח פטור מד"ת ומכש"כ בעודו מחנפר אין תרומה חל מ"מ נקרא חיוב פיון דאי הוי קצור הוי מחויב א"כ ה"נ ע"כ לא פטרינו אלא בהביאה שלישי ביד פהן אבל כשלא הביאה שלישי ביד פהן פיון שפבר נתחייבה בעודה ביד ישראל נהי דקנה הפהן בתר הכי פיון דכבר נתחייב במצות נתינה בעודה ביד ישראל מדאורייתא מחויב הפהן לתת ללוי והכא ע"כ בלא הביאה שלישי ביד הפהן דאל"כ ת"ל דאתינא מפח גברא וכו' לכן פירש"י בתר דקנסיהו עזרא, אמנם דעת רבינו ודאי אף שקנה פירות גמורים ואף אחר מירוח פטור מדאורייתא הפהן לתת ללוי ולדעת רש"י ו"ל הא דתנן בפ"ד דדמאי דכהן ולוי שקנו הגורן המעשרות שלהן היינו בתר דקנסיהו עזרא, ואע"ג דרע"ק פליג התם בחולין היינו שלא לתת להם אבל בלוקח מודה, יוצא לנו מזה דישאל שירש מאבי אמו פהן שדה בקמותי מפריש תו"מ ונותן ת"ג לפהן ותרמ"ע מוכר לפהן והמעשר ראשון מפריש לעצמו ואם הביאה שלישי ביד ישראל ואח"כ קנה אבי אמו צריף לתת הפל לכהן כדלעיל וכ"ז בירושלמי אבל בקנין שמכרו ל"ש לומר אתינא, אע"ג דבלוקח מגוי אמרינו אתינא משום דמתנות לא מכר משא"כ גוי דלא מתחייב כלל ואם ירש את אבי אמו פהן אחר שהביאה שלישי בידו ונתוסף אפשר דצריף לתת כפי מה שהוסיף כדלעיל [פ"א הי"ב מה' תרומות ודו"ק: ה"י אילן שנטעו בתוך הבית, דעת רבינו דחייב עכ"פ מדרבנן ודעת

הָרֶאָב־דְּלִגְמָרִי פֶטוּר וצ"ע ע"ד תוס' ב"מ פ"ח ד"ה בעה"ב דְּכָתְבוּ דה"ה דְּהוּי מְצִי
לְאוֹקְמִי בְּעוֹמְדָת בְּחֶצֶר, וְזֶה תִּימָא דְּהָרִי לְדַעַת הָרֶאָב־דְּבְחָצֵר לְגַמְרִי פֶטוּר וּלְדַעַת רַבִּינוּ
חֲזִיב רַק מְדַרְבְּנָן וְהָתָם אֵינְרִי לְעַנְנָן דְּאוֹרְיִתָא ע"ש בְּתוֹס' ד"ה הָכָא בְּתַאנְהָ א"כ ע"כ
נָקֵט גְּנָה וצ"ע: ה"ט"ו הַמְפָּרִישׁ מְקַצֵּת מְעַשֵּׂר, עֵינָן מִשׁ"כ לְעִיל פ"ג מֵהַל' תְּרוּמוֹת: פ"ב
ה"ב וְכֵן הִלּוּקְתָּ, הִנֵּה דַעַת רַבִּינוּ דְּלוֹקְתָּ אֵינּוּ פֶטוּר רַק בְּלִקְחָ אַחֵר מִירוּחַ וְכֵן דַּעַת ר"ת
בְּתוֹס' פ' הַפּוֹעֲלִים וְהִנֵּה מְדַקְדּוּק דְּבָרֵי רַבִּינוּ ו"ל נִרְאֶה דְּלוֹקְתָּ לֹא מִפֶּטֶר אֱלָא בְּמַרְחָן
הַמוֹכֵר ע"ד לְמוֹכְרָן [דא"ח מְדַאוֹרְיִתָא פְּמִבְּנֹאָר פָּאן בַּה"א] אֲבָל בְּלֹא"ה חֲזִיב
מְדַאוֹרְיִתָא, וְכֵן מְצִאתִי לְהַרְמַב"ן ו"ל הוֹבָא בֵּאס"ז [פ' הַפּוֹעֲלִים] שְׁפַתְבּוּ פֶן לְדַקְדַּק
מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ ו"ל וּבְהִכִּי נִיחָא הָא דַּק"ל לְהַתוֹס' ו"ל מֵהִלּוּקְתָּ יִנּוּ מִבֵּין הַכּוֹתִים דְּמִשְׁמַע
דְּהוּ"ל טָבַל דְּאוֹרְיִתָא וּלְמִשׁ"כ בְּשֵׁם הַרְמַב"ן ו"ל א"ש, וְכֵן מֵה שְׁהִקְשׁוּ הַתוֹס' מְדַמְּאִי
וּמֵה שְׁתִּירְצוּ דְּהִלּוּקְתָּ מֵע"ה אִפִּי' וְדַאי לֹא עֵינְשֵׁר וְאֵינּוּ טָבַל מֵה"ת ק"ק מֵהָא דְּאִמְרִינָן
בְּסוּטָה מ"ח דְּיִוְחָנָן כה"ג [גִּזְרַע עַל הַדְּמָאִי] מִשׁוּם דְּטָבַל וּמְעַשֵּׂר הוּא עֲוֹן מִיתָה [וְהָרִי אֵין
בוּ רַק חֲזִיב מְדַרְבְּנָן] וּלְפַמִּשׁ"כ א"ש, וּבְאַמְתָּ שְׁדָבֵר זָר מְאֹד לֹאמֵר שְׁטָבַל לֹא יִתְחַזְּבוּ כִּי
אִם בְּעֵלִים, וְעֵינָן יְרוּשְׁלָמִי בְּאוֹכְלֵי טָבַל שֶׁל חֲבִירוֹ אִם אִמְרִינָן קִלְב"מ, וְלִשְׁיִטַת תוֹס'
דְּלוֹקְתָּ פֶטוּר לְעוֹלָם מֵאִי קִלְב"מ שְׁיִיף (וְהָרִי לֹא הוּי וְרַעְדָּה) וצ"ל בְּדוֹחֵק שְׁמֹכֵר טָבַלִּים
וְחִזְרַת הַמוֹכֵר וּגְבֻבּוֹ, וּכ"ז אֵינּוּ בְּמִשְׁמַע, אֲבָל לִשְׁיִטַת הַרְמַב"ן א"ש טוֹבָא, וְלֹא עוֹד אֱלָא
שְׁמִדְבְּרֵי רַבִּינוּ ו"ל נִרְאֶה דְּהַגּוֹמֵר לְמוֹכְרָן גַּם הַמוֹכֵר פֶּטוּר מֵה"ת כָּל שְׁבַעַת הַמִּירוּחַ
דַּעַתוֹ לְמוֹכְרָן וְלֹא לְאַכְלָן, וּלְפ"ז בְּהָא דְּמִבְּנֹאָר בִּש"ע [יו"ד סי' של"א סְעִיף ס"א] דְּאֵין
מְעַשְׂרִין מִן הִלְקוּתָּ עַל שְׁאֵינּוּ לְקוּחַ, וְנִלְפַע"ד דְּאִם גְּמָרוּ לְאַנְכְלָן חֲזִיב מְדַאוֹרְיִתָא וּמִתְרַ
לְהַפְּרִישׁ וְכֵן נ"ל לְהַלְכָה, כְּדַעַת הַרְמַב"ן ו"ל וְכֵן נִרְאֶה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ, וְהִנֵּה שִׁיטַת רִיב"ם
ו"ל הִיא לְהִיפּוֹף דְּקוֹדֵם מִירוּחַ פֶּטוּר וְאַחֵר מִירוּחַ חֲזִיב כְּמוֹ בְּהַפְּקֵר דְּהַפְּקֵר קוֹדֵם מִירוּחַ
פֶּטוּר וְלֹאֲחֵר מִירוּחַ חֲזִיב כְּמוֹ שְׁפִי' רִיב"א וְהִבִּיא רֵאִי' מִירוּשְׁלָמִי וּלְפּוּם רִיב"ם דְּבִרְיָהּ
קָשִׁים בְּמִשׁ"כ שְׁכֵן פִּירֵשׁ רִיב"א וְה"ר מִירוּשְׁלָמִי הוּא מְשַׁנָּה עֲרוּכָה בְּפ"א דְּפִאָה וְנוֹתֵן
מִשׁוּם הַפְּקֵר עַד שְׁיִמְרָח הַגְּזָבֵר וּמִשְׁמַע דְּאִם"כ חֲזִיב, [וְלָמָּה תִּלְהָ דְּבָר זֶה בְּרִיב"א], וְהִנֵּה
לְכַאוּרָה יֵשׁ סִייעָתָא לְפִי' רִיב"ם מִירוּשְׁלָמִי דְּפִאָה שָׁם, דְּאִמְרִינָן הָתָם עַל הָא מִתְּנִיתִין
נוֹטֵל מִן הַגְּזָבֵר וְזוֹרַע וְנוֹתֵן מִשׁוּם הַפְּקֵר וּפֶטוּר עַד שְׁיִמְרָח אֲתִיא דְּר"ע פְּחִנְיֹת דְּבֵית חָנָן
שְׁדָרְשׁוּ עֵשֶׂר תְּעַשֵּׂר וְלֹא לְקוּחַ וְהָרִי מְשַׁנְתֵּינוּ קוֹדֵם מִירוּחַ וְהִיא דְּבֵית חָנָן אַחֵר מִירוּחַ
וְלִרִיב"ם דְּתִרְנוּיָהּ קוֹדֵם מִירוּחַ נִיחָא] וּבְדוֹחֵק י"ל, וְהִנֵּה דַעַת הָרֶאָב־דְּו"ל דְּלוֹקְתָּ פֶטוּר
לְעוֹלָם בֵּין קוֹדֵם מִירוּחַ בֵּין אַחֵר מִירוּחַ מְדַאוֹרְיִתָא וְהָא דְּהַפְּקֵר חֲזִיב לְאַחֵר מִירוּחַ
לְכַאוּרָה אֵינּוּ אֱלָא מְדַרְבְּנָן, וְהִנֵּה רֵאִיתִי לְהַר"ש ו"ל בְּפ"ג דְּמְעַשֵּׂר שְׁנֵי שְׁהִבִּיא גִּירְסָא
מִירוּשְׁלָמִי דְּהַמְפָּקִיר גַּם אַחֵר מִירוּחַ פֶּטוּר מְעַשֵּׂר, וְתַמָּה ע"ז מְמַשְׁנָה דְּפ"ק דְּפִאָה דְּנוֹתֵן
מִשׁוּם הַפְּקֵר עַד שְׁיִמְרָח, וְהִנֵּה לְדַעַת הַתוֹס' דְּלוֹקְתָּ אַחֵר מִירוּחַ פֶּטוּר מְעַשֵּׂר וְכֵן לְדַעַת
הָרֶאָב־דְּו"ל לְפַמִּשׁ"כ דְּנִרְאֶה מְדַעַת הַתוֹס' אִף שְׁמַרְחָן ע"ד לְאַנְכְלָם י"ל קו' זוּ וְהִינּוּ
דְּהַפְּקֵר אַחֵר מִירוּחַ פֶּטוּר מְעַשֵּׂר דְּלֹא עֲדִיף מִלוֹקְתָּ רַק דְּהִינּוּ בְּזָכָה בוּ אַחֵר אֲבָל בְּזָכָה
בוּ הוּא עֲצָמוֹ לְעוֹלָם חֲזִיב.

דְּלַדַּעַת הַתוֹס' [בְּפ' הַפּוֹעֲלִים] בְּזוֹכָה הַמוֹכֵר עֲצָמוֹ חֲזִיב, א"כ מִיְנֻשָּׁב שְׁפִיר דְּלֹא תִקְשִׁי
מִמִּתְנִיתִין וְע"כ צ"ל פֶּן דַּל"כ לָמָּה לִי קָרָא דְּהַפְּקֵר פֶּטוּר מְעַשֵּׂר ת"ל דְּהוּ"ל כְּלוֹקְתָּ
אֱלָא ע"כ אִפִּי' זָכָה בוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְהִנֵּה רֵאִיתִי לְשַׁעָה"מ שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַר' מְנוּחַ אֵי הָא

דְּהַפְקָר פְּטוּר קְנוּדָם מִירוּחַ אוֹ אַח"כּ, וּלְפַמֵּשׁ כִּי לְחַלֵּק בֵּין הַבְּעָלִים בְּעֶצְמוֹ דְּוֹדַי חֲזִיב וּבֵין אַחַר דְּפְטוּר בֵּינוֹ דְּלִקּוּחַ פְּטוּר מְדַאוּרֵיִתָּא אַע"ג דְּלוֹקַח חֲזִיב עַכ"פּ מְדַרְבְּנָן מ"מ י"ל בְּהַפְקָר אוּקְמָנָא אַדִּינָא אֵלֹא דְבָזָה יֵשׁ הַפְרָשׁ בֵּין זָכָה בּוֹ בְּעֶצְמוֹ בֵּין זָכָה בּוֹ אַחַר, אַכּוּן לְמַשׁ"כּ דְּעֵיקָר פְּרַמְב"ן [דְּאֵם מְרַחַן ע"ד לְאַכְלוֹ חֲזִיב אַף בְּלִקּוּחַ] א"כּ נִרְאֶה דְּהַפְקָר אַחַר מִירוּחַ לְעוֹלָם חֲזִיב.

וְהִנֵּה מַשׁ"כּ לְיִישָׁב מִהַפְקָר עֲדִינָן קָשָׁה מִיֵּאוּשׁ אַחַר מִירוּחַ [עֵי' לְקַמְן פ"ג ה' כ"א]. וְהִנֵּה יֵשׁ לְעֵינָן בְּחֻלָּה אֵי דְמִי לְתוֹ"מ לְדַעַת רִיב"ם פְּשִׁיטָא דְּלִקּוּחַ קְנוּדָם הַבָּאת שְׁלִישׁ וְאַפְשָׁר בְּמַחְזָר חֲזִיב מְדַאוּרֵיִתָּא וְקַמַּח מְקַרִי קְנוּדָם הַבָּאת שְׁלִישׁ וְזֶה פְּשׁוּט, אֲמַנָּם יֵשׁ לְעֵינָן לְדַעַת רַבִּינוּ וְהַתּוֹס', וְהִנֵּה מִהָא דְּאִימְעוּט דְּגַנְגָּה וְלֹא דְּגַן הַקִּדִּישׁ י"ל דַּנֶּפֶס מְבַפְּדָה הַמְקַדִּישׁ וְהָנִי כְּמוֹ חֲזוּר וְלִקַּח דְּכֻתְבוֹ הַתּוֹס' בַּב"מ פ"ח דְּחֲזִיב מַה"ת אֲבָל בְּחֻלָּה לִית לִי' עֲרִיסוּתִיכֶם ת"ל דְּהוּ"ל לְקוּחַ ** (וּבְחֻלָּה לֹא שְׁיֵיךְ דְּחֲזוּר וּפְדָה דְּהֵתָם דִּינָיִן עַל שְׁעַת לִישָׁה מִטַּעַם עֲרִיסוּתִיכֶם וְסוּף כָּל סוּף לֹא נִילּוּשָׁה אֲצִלוּ מִשָּׂא"כּ בְּדַגָּן וְרַעָה הוּא וְדוּ"ק.

הַמְגִיחַ. **) * וע"כ דְּלִקּוּחַ חֲזִיב מְדַאוּרֵיִתָּא בְּחֻלָּה וְנ"מ אִם מְפָרִישִׁין מִן הַלִּקּוּחַ (עַל שְׂאִינּוֹ לְקוּחַ) וְכַמְדַּוְנָה שְׁכָן עֲמָא דְּבַר שְׂאִין מְדַקְדְּקִין לְהַפְרִישׁ מִלְקוּחַ עַל שְׁלוֹ וְדוּ"ק וְכ"כ בַּפ"א הַכ"ב מַה' תְּרוּמוֹת דְּאִין לְמַדִּין מְכַלְלוֹת לְכֹן אִין רֵאִי מַמַּה דְּרַבִּינוּ כְּיִיל בַּפ"ה הַט"ו מַה' בִּיפּוּרִים דְּתְרוּמָה וְחֻלָּה שְׁוִין וְדוּ"ק: וְדַע דְּלְדַעַת רַבִּינוּ בַּה"א הַגּוֹמֵר לְמַפְזָר וְלֹאכּוֹל אִין תּוֹרְמִין מִזַּע"ז וְיֵשׁ לְזַהַר בְּזֶה וְצ"ע עַל הַש"ע שְׁלֹא נִזְכָּר מִזֶּה: פ"ג ה"ב בַּד"א בַּגּוֹמֵר פְּירוּתֵי לְמַכְרֵן בְּשׁוּק, עֵינָן הַשְּׁגַת הַר"א ז"ל וְכַבֵּר תְּמַה הָרַב בַּה"ז [בַּחֲזִי' לְסוּף מְנַחֲוֹת] וְהִנֵּה רַש"י ז"ל הֵבִיא רֵאִי דְּלֹא קִי"ל פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא מִהָא דְּמַעְרִים אָדָם וּלְפַמֵּשׁ"כּ לְקַמְן דְּלְדַעַת רַבִּינוּ ז"ל לֹא שְׁרִי אִפִּי' אֲכִילַת עֲרֵאִי א"כּ לְק"מ דְּהָא דְּשְׁרִי ר"א הֵינָנו לְבַהֲמָה וְלִזְהַר וְדַאי בְּעֵינָן רֵאִיִת פְּנֵי הַבַּיִת [עֵינָן לְקַמְן הַי"ח]: ה"ג אַחַד מִשְׁשָׁה דְּבָרִים, בִּירוּשְׁלַמִי (פ"ד דְּמַעְשָׁרוֹת) בְּעֵי אֵי מְבוֹשָׁל בְּעֵינָן שְׁיֵהִי' מְבוֹשָׁל כ"צ וְרַבִּינוּ ז"ל הַשְּׁמִיט הָאֵי דִינָא, וְהִנֵּה ע"ש בִּיה"ש [אֵי קוֹבְעַת] עֵי' בְּרִיף פ' ע"פ שְׁדַעַתוֹ לְהַחְמִיר וְהַרְז"ה ז"ל בְּסַפֵּר הַמְּאוּר מִיְקַל וְנִקְטִינָן בְּדַבְרֵי הַרִי"ף ז"ל, וְה"ה בְּתוֹס' שְׁבַת כְּמוֹ לְעַנְיָן קִידוּשׁ, וְהִנֵּה לְעַנְיָן אֵי יו"ט קוֹבַע רֵאִיִתִי לְהָרַב שַׁע"מ פ"ה שְׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַב הַמְּאִירִי ז"ל דְּאִינוּ קוֹבַע, וּמְדַבְרֵי רַש"י וְתוֹס' בְּבִיצָה ל"ד גָּבִי לְשִׁמְעוֹנִין נִרְאֶה דִּיו"ט נְמִי קוֹבַע, וְכ"נ דְּהָא בְּש"ס [פְּסָחִים ק"ה] מְדַמָּה קִידוּשׁ לְמַעְשָׁר וּבְקִידוּשׁ שְׁבַת וִיו"ט שְׁוִין לְכֹן נִלְפַע"ד לְהַחְמִיר דָּגָם יו"ט קוֹבַע, וְהַצ"ח וְהַפְנ"י כְּתָבוּ בְּפְשִׁיטוֹת דְּאִין יו"ט קוֹבַע לְמַעְשָׁר וְצ"ע וְעֵינָן מַשׁ"כּ לְקַמְן בַּפ"ד בַּס"ד בְּדִין חֲצָר, וְהִנֵּה דַעַת רַבִּינוּ דְּחֲצָר קוֹבַע מְדַרְבְּנָן אֲבָל מְדַבְרֵי הַרְאָב"ן פ' הַפּוֹעֲלִים נִרְאֶה דְּמַחְמְרִינָן כַּר"י דְּחֲצָר קוֹבַע מְדַאוּרֵיִתָּא [עֵינָן יו"ד ס'י שַׁל"א וּבְש"ף ס"ק קמ"ב וּבַנְקָה"כּ שֵׁם וּבַמַּל"מ כָּאֵן]: ה"ו מוֹתֵר לְהַעֲרִים עַל הַתְּבוּאָה וְכו', דַּע שְׁיֵשׁ בְּזֶה כְּמָה שִׁטוֹת, הִנֵּה דַעַת רַש"י ז"ל בַּפ' אִין מַעְמִידִין דְּכָל שְׁהַכְּנִיסוּ בְּמוֹץ שְׁלֵה לְבַיִת אַע"פ שְׁמַרְחָן אַח"כּ אִינוּ חֲזִיב מְדַאוּרֵיִתָּא וְאַפִּי' חֲזוּר וְהַכְּנִיסוּ דְּרָף בֵּית שְׁעַר בֵּינוֹ שְׁכָבֵר נִפְטָרוּ בְּעוֹדָן בַּבַּיִת, אֲבָל בְּהוֹצִיאוּ בְּעוֹדָן בְּשִׁיבְלִים וּמַרְחָן בַּחוּץ וְאַח"כּ הַכְּנִיסוּ חֲזִיב מִיְהוּ אִם מְרַחַן בַּבַּיִת נָהִי דְּפְטוּר מְדַאוּרֵיִתָּא אֲבָל מְדַרְבְּנָן הָרִי הוּא כְּקוּדָם מִירוּחַ וְאַסוּר לְאַכְלוֹ קְבַע רַק לְבַהֲמָתוֹ מוֹתֵר לְהַאֲכִיל אִפִּי' קְבַע, וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְעֵינָן בְּבִיצָה י"ג דְּאִמְרִינָן הֵתָם דְּהַמְכַּנִּיס שְׁבָלִים לְעֵשׂוֹת עֵיסָה וְנִמְלָךְ לְעֵשׂוֹת מְלִילוֹת וְהוֹקְבַע לְמַעְשָׁר וְאַפִּי' לְרִיב"י דַּס"ל דְּהַכְּנִיסוּ לְמוֹלְלָן לֹא נִקְבַע לְמַעְשָׁר וְעֵינָן

בחי' הרשפ"א שם שגדפס מחדש שכתב דלרש"י דאם הכניסו לעשות עיפה ונמלך
למוללו אסור לאכול אפי' ארעי וע"כ דהוקבע בבית דהרי היכי דהוקבעו בבית מותר
לאכול ארעי והתוס' במנחות דף ס"ז דחו פ"א ר"א ו"ל דס"ל בהכניסה במוץ שלא מותר
לאכול אפי' קבע מהא דהכניס שבלים לעשות עיפה אוכל ממנה ארעי אבל קבע אסור,
ולפמש"כ גם לרש"י ו"ל קשה דמבואר בדבריו דמותר לאכול ארעי ונהרי בפ"ק דביצה
מבואר דאסור לאכול ממנה ארעי אפי' למה שנתבאר לקמן בשם הרמב"ן והרשפ"א ו"ל
יישב לקושיא זו מ"מ לא הועלנו לדעת רש"י ו"ל, והנ"ל בזה לפ"מ דבעי בירושלמי
(פ"ב ה"ג דמעשרות) בתמרים שדעתו לדרסן והפריש ת"ג דלא נטבלי ואם אח"כ נמלך
להניחן כמו שהו אם נטבלו והיגו דמחשבה מוציאה מידי מחשבה והו"ל פתרומה אחר
שנגמרה מלאכתו דטביל למפרע לפ"ז י"ל דדוקא בהכניס שבלים להאכיל לבהמתו
ואח"כ מרחן ודאי מותר לאכול ארעי דהא לא שינו דבטל מחשבתו הראשונה דמ"מ
בעת שהכניסן לבית מחוסר מלאכה דמירוח אבל בהכניס שבלים לעשות עיפה ונמלך
להניחו כמו שהוא אסור לאכול ארעי בין לרבי בין לריב"י ולא שינו לומר פיון שבעת
שהכניסן לא נגמ"ל די"ל פיון דנמלך לבסוף לאוכלן במלילות מחשבה מוציאה מידי
מחשבה והו"ל פאלו גמר בתחילה לכו דקבעו הבית' ואע"ג דלר"י ב"י למוללן במלילות
לא הוקבע אפי' אם הכניסן לכתחילה לכו דלק"מ דבלא"ה יקשה לרש"י ו"ל לר"י ב"י
פיון דאפי' הכניסן מתחלה למוללן לא הוקבע למעשר מ"ש דבהכניס לעשות עיפה
דטבל, וצ"ל דבהכניס למוללן בטלה דעתו אבל לעשות עיפה פיון שעכ"פ אסור לאכול
קבע אסור לאוכלן במלילות וה"נ י"ל דלא שינו לומר דכבר נפטר, ויצא לנו מזה דאע"ג
דלרש"י ו"ל פל היכי דהכניס קודם שתגמור מלאכתו שרי לאכול ארעי וכן פתב ר"י
ו"ל בבב"ב פ' אין עומדין] מ"מ היכי שאינו מחוסר מעשה כגון שהכניס שבלים לעשות
עיפה ונמלך למוללן וכן בהכניס ענבים לעשות צימוקים ונמלך להניחן הוקבעו ואסור
לאכול ארעי, אבל מדברי רבינו ו"ל נראה להדיא דאפי' ארעי אסור לאכול כמבואר
בדבריו הל' ד' שכתב דאם הכניסן לבית מותר לאכול ארעי דאם התחיל לגמור אסור
לאכול ארעי, ולרש"י אפי' גמרו מותר לאכול ארעי, ולענין דינא צ"ע די"ל דיש לסמוך
על רש"י ור"י ורשפ"א ו"ל דמתירין עכ"פ בארעי, ודעת ר"א ורשפ"א דאפילו קבע
מותר לאכול, והא דביצה כבר תירץ הרמב"ן בחי' לע"ז והרשפ"א בתשובה ח"א סי'
שס"א דבמלילות פיון דאפשר להוציא למורחן בחוץ אסור לאכול קבע אבל אם מרחן
בפנים מותר ואפי' בקבע] פיון שא"א שייבוא לידי חיוב ודעת הרמב"ם ו"ל ג"כ פדעת
רבינו דאפי' ארעי אסור לאכול, ובזה ל"ק מה שהקשה המל"מ מהא דר"א על מ"ש
הרמב"ם דדגן דבני גורן א"צ ראית פני הבית: והנה גם במאכל בהמה דס"ל לרש"י ו"ל
דל"ש קבע פתב הרב כ"מ דמדברי רבינו ו"ל נראה דגם במאכל בהמה שינו קבע, ולפי
שדברי הכ"מ לקמן בה"כ הם תמוהים צריך אני להאריך קצת, פי הנה באכילת אדם יש
שני דברים גמר מלאכה, וקביעות למעשר, דמקמי גמר מלאכה רשאי לאכול ארעי ובתר
גמר מלאכה פל שדעתו להוליכו לביתו צריך שיקבע באחת מהדברים שקובעים למעשר,
ואם הוקבע אסור לאכול ארעי, ואם לא הוקבע מותר לאכול ארעי, אמנם באכילת בהמה
בזה נחלקו רבינו ו"ל ורש"י, דלרש"י אף אחר גמר מלאכה פל שלא נקבע מותר להאכיל
אפי' קבע דמקמי גמר מלאכה מותר לכ"ע להאכיל אפי' קבע וכל שלא הוקבע הרי הוא

דקונדום גמר מלאכה מותר לרש"י ז"ל, וכן נראה להדיא בדברי התוס' בע"ז דף מ"א, אבל דעת רבינו ז"ל דג' חילוקים בדבר.

דקונדום גמר מלאכה מותר להאכיל אפי' קבע, והיינו משנתינו דפ"ק דפאה וכן מבואר בדברי רבינו ה"כ, ואחר גמר מלאכה בעוד שלא הוקבע מותר לאכול ארעי לבהמה דלא עדיפא מאדם, אבל קבע אסור אף שלא הוקבע, ואם הוקבע באחת מדברים שהוקבע למעשר אסור לאכול אפי' ארעי, ולפ"ז מ"ש רבינו דמותר להאכיל ארעי היינו בגמר ולא הוקבע וכן נראה להדיא מדברי רבינו ז"ל שם, ומ"ש מותר להאכיל טבל אפי' מתוך ביתו היינו בלא נגמר מלאכתו, וס"ל לרבינו דלא הוקבע למעשר ונגמרה מלאכתו וכן לא נגמרה מלאכתו והכניסה לבית חדא מילתא היא, דמותר לאכול ארעי ולא קבע, לא נגמרה ולא הוקבע מותר להאכיל אפי' קבע, וע"כ צ"ל פן דודאי מ"ש רבינו ז"ל דמותר להאכיל ארעי טבל ואפי' מתוך הבית היינו בעוד שלא נגמרה דהא טבל אסור בהנאה של כלי, אלא ע"כ כדפרש"י, ובהיות פן נתיישב תמיהת הראב"ד ז"ל מדקתני בתוספתא דרשב"א אסור להאכיל לבהמתו בחצר אפי' ארעי, ואני שמעתי ולא אבין, שהרי דברי רבינו ע"כ בלא נגמר מלאכתו ובלא נגמר מלאכתו אפי' אדם מותר, וע"כ הא דתניא בתוספתא דרשב"א ס"ל כמ"ד מקח וחרצר קובעין אפי' בדבר שלא נגמר מלאכתו דפלוגתא דתנאי הוא בביצה דף ל"ה אבל לדין נדאי דשרי, ודברי הכ"מ מגומגמים בעיני, גם מ"ש הר"א ז"ל דתוספתא סותר לירושלמי לא הבנתי כלל דברי הראב"ד ז"ל, דבירושלמי אמרינן רק דמשניעמיד ערימה הו"ל גמר מלאכה ומה ענין גמר מלאכה לקביעה למעשר, ובהדיא מבואר בדברי רבינו ז"ל דשני ענינים הם, ובתוספתא קתני דעדיין לא הוקבע למעשר, דגג אינו קובע למעשר ומותר לאכול ארעי, וזה מה שרצוני לבאר, ובעיקר הפלוגתא שבין רבינו ז"ל ורש"י ותוס' הנה מלבד דפשטא דמשנה דפ"ק מ"ו דפאה מוכרע טפי בדברי רבינו ז"ל שהרי קתני התם בהדיא הפקר וזורע והנף ודאי אפי' קונדום שהכניסן לבית [דהרי נוטל מן הגורן ומ"מ רק בארעי מותר] גם לא ידעתי מה יענו רבותינו ז"ל לההיא משנה דפ"ג דמעשרות החרובין עד שלא פנסן לראש גגו מוריד לבהמה ומאכיל מפני שהוא מחזיר המותר, ועיין בפי' המשניות לרבינו דהו"ל בארעי דמשמע דאי הוי קבע הוי אסור והשתא לרבינו ז"ל ניקח דמייגרי שהכניסן לחצירו אלא דחצר אינו קובע פיון דלא נגמרה מלאכתו, לכן קאמר דאם לא פנסן לראש גגו לא מיקרי גמר מלאכה פדתנן בפ"ק דמעשרות מותר להאכיל מפני שמחזיר המותר והו"ל ארעי אבל לדעת רש"י ז"ל ותוס' דאין קבע לבהמה ואין הפרש בבהמה לאכילת ארע' פיון דלא נגמר מלאכתו מאי ארי' משום דמחזיר המותר ת"ל דאין קבע לבהמה, וזה נראה ראי' ברורה לדעת רבינו ז"ל, ולפ"ז לדעת רבינו הא דקאמר מערים אדם על תבואתו היינו להאכיל לבהמתו ארעי ולזויתה מעט מעט אבל מדאורייתא מודה רבינו דלא טביל וְהָא דַּסְּפָק [נספק בפ"ק דפסחים דף ט'] מפרש כפי' התוס' פיון דלא הוקבע אלא מדרבנן, ועיין תוס' פ' הפועלים בד"ה לא משפסקו בבית ולרבינו לא קשה קושניית התוס' שם ע"ש: הט"ו ואם הי' חם ביותר, תימא דבהל' שבת נראה דכ"ש אינו מבטל כלל, ואולי ס"ל לרבינו דלא גרע [עכ"פ] ממולח, אבל קשה הא בש"ס מדמה להו וצ"ע פי מפשט דברי רבינו נראה דכ"ש מבטל ג"כ ואין זה דעת כל הפוסקים זולתו: עיין ח"א כלל נ"ט הי"ז תאנים וענבים שבמוקצה, משנה א' פ"ג דמעשרות ויש תימא גדולה על

רבינו פי בש"ס אמרו דוקא הוא אסור אבל אחרים בננו ובני ביתו מותרים לאכול ולמה לא חילק רבינו ולא ידעתי למה השמיט המשנה הזאת דבניו ובני ביתו מותרים, אדרבה מפשט דברי רבינו נראה דלכו"ע אסור, והנה בירושלמי איפלגי עולא ורב דלרב [הוא עצמו] אסור, ופריה מה בין בננו להוא עצמו, ומשני הוא על ידי שתלוי במוקצה ועיין בר"ש ורע"ב ז"ל שפי' דבדידי' פיון.

שבדעתו תלוי ואם נמלה [להניחם פה] יתחייב [ומכאן ראי' למש"כ בה"ו דאפי' לרש"י בהכניסן לעשות צימוקים ונמלה אסור לאכול ארעי] משא"כ בבניו וב"ב דאין ביידם] אבל ראיתי להרא"פ שפי' הטעם לגבי דידי' חצירו טובל ודבריו תמוהים דנדאי חצרו של אדם טובל פירותיו לכל כמו שיתבאר, ואפ"ל בדוחק דכוננתו פיון דעדיין הוא מוקצה, אלא דאין לזה טעם דא"כ גם לדידי' לא טביל, ולזה נראה פי' ר"ש והרע"ב.

ושם בירושלמי פריה ביהא דאשתו אוכלת דהא הו"ל דיידה וילשיטת ר"ש ורע"ב ל"ק מאי פריה נהי דהו"ל חצרה מ"מ חצר אינו קובע פיון דלא נגמרה מלאכתו, דז"א פיון דדעתה שלא לקצות מקרי חצרה [והוי נגמ"ל] וכמו שיתבאר, והנה לפי מה שכתב הכ"מ לקמן בפ"ד בשם הר"י קורקס הי' מקום קצת לנישב דברי רבינו ז"ל אף גם שם דברי הר"י קורקס תמוהים כמו שיתבאר.

תו גרסינן התם בפ"ק מ"א הפועלים שעמו בזמן שיש להם מזונות עליו הרי אלו לא יאכלו ופרשו רש"י ורע"ב משום דלוקח עינו במקחו והו"ל גמר מלאכה דאינהו לא קנו לקצות, וראיתי לבעל תויו"ט שכתב דלא דמי לההוא דלעיל סוף פ"ב בשנים שלקחו זה לקצות וזה לאכול דלקצות פטור דהתם ליפא קביעות אחר אבל הקא איפא קביעות דחצר, ולא ידענא מה קאמר, ובמח"כ פד ניים ושכיב מר אמרה להאי מלתא, חדא דהא נראה מירושלמי דלא מקרי חצר גבי אינהו מדק"ל רק על אשה, ותו מה שנראה מדבריו דחצר ומקח יחד קובעין אף בדבר שלא נגמ"ל והאי ודאי ליתא וכ"מ מתוס' ב"מ פ"ח בד"ה בעה"ב, אמנם הדבר ברור כמש"כ התוס' שם דבעה"ב שדרכו ללקוט הרבה פשלוקט שנים אין זה גמר מלאכה, ה"נ כל שקונה לקצות אפי' מונח בחצירו אע"ג דהו"ל חצר ומקח אינו גומר, אבל פאן שאינו לוקח אלא למזונו ואין דעת הלוקח פלל לקצות מקח לחוד קובע אפי' לא הי' בחצר פלל, וזה ברור מאד, ואין הפרש בין מעבירו לקצות בחצר או לא.

אף קשה דהו"ל למנקט אוכל אחת אחת כדלקמן מ"ב, וראיתי בפי' המשניות שכתב הטעם דאסור לפועלים משום] שפורע חובו מטבל אפטר שפיון לזה, פיון דלגבי בעה"ב אסור אפי' אחד דלגבי דידי' פיון שייבש אע"פ שלא יבש כל צרכו הו"ל גמר מלאכה וחקר קובע א"כ אסור להאכיל אפי' אחד ולר"ש ורע"ב שפי' משום לקוח י"ל דמוקצה הו"ל פלוקט שנים כדאיתא בירושלמי הביאו התויו"ט [במ"ב דפ"ג עיי"ש]: הי"ח החרובין עד שלא פנסו, כ"כ בה"ו דאיירי שראה פני הבית דבלא"ה פיון שלא נגמ"ל אפי' קבע רשאי להאכיל לבהמתו ולכן נקט נמי לבהמה פיון דראה פני הבית אסור לאכול מהן ארעי אע"פ שלא נגמ"ל פיון שפבר יבשו ומוקצה שלא במקומו אסור, ולפ"ז הא דתנו חרובין משיעמר ערמה בראש גגו אע"ג דמקמי הכי אסור אפטר בלא נתייבשה וצ"ע.

ומ"מ משמע דלר"ש ורע"ב אחרים אוכלין, ומ"ש התויו"ט דשאני התם דלא הובאו במקומן אין לזה טעם דהא עדיין לא פנסן לראש גגו, ובלא"ה נראה דלטעמו דר"ש שני לכאן וצ"ע: הי"ט מעשר ראשון שהקדימו בשבלים, עיין לעיל ה' תרומות, ומש"כ כיצד הוא אכילת, בירושלמי (פ"ד ה"ד דמעשרות) מבואר דבגורן שרי אפי' הרבה דמתזיר המותר, וצ"ע על רבינו שהשמיטו, ומ"ש דנין אסור לסחוט לתוף הקדירה בירושלמי [פאן מבואר דדוקא] בקדירה ריקנית אבל בקדירה שיש בה מאכל צונן נראה דשרי בפרט לסוברין דמשקה הפא לאוכל פאוכל ולא מקרי יין הו"ל פאכילת ארעי ודו"ק נרבינו ז"ל השמיט ג"ז וצריף טעם: פ"ד הי"ג הביאן לאכול בראש גגו ושכח והכניסן לתוף חצר חבירו נקבעו ולא יאכלעד שיעשר, הר"א ז"ל בהשגות תמה הא חצר חבירו אינו קובע ונלא אינו בית לינה לזה פלל והיינו דס"ל חצר חבירו אינו קובע פלל, ומש"כ הר"א ז"ל בשוכח נראה דלאו דוקא קאמר [אלא אפי' בכונה אינו קובע] והכ' בשם הר"י קורקס פתב שדעת רבינו ז"ל דלא בעינן חצרו פלל דבקרא פתיב בערתי הקדש מן הבית ולא פתיב ביתי ודוקא ברוכלין אינו קובע חצר חבירו עד שיהי' שם מקום לינה לפי שאין להם מקום קבוע ונדעתם להוליף פירוטיהם עכת"ד, ונראה שטעמו דדוקא בהכניסם על דעת לאכול בחצר חבירו קובע מקום חצרו אבל ברוכלין שבשעה שהכניסו אין דעתו לאכול שם רק להוליף פירוטיהם מבית זה אע"פ שנמלף לאוכלם שם פטורין, ויש להסביר קצת הטעם דכיון דאין חצר ובית קובע מדאורייתא עד שיכניסן דרוף שער א"כ פל שהכניסן ע"ד שלא לאכול שם פטור [דכיון דבעת שנכנס דרוף שער לא הי' ע"ד לאכול] ואע"ג דבבית וחצר שלו קובע אע"פ שהכניסן ע"ד שלא לאכול שם כדמפורש בירושלמי [פ"ג דמעשרות] פלוגתא דרבי וריב"י דלרבי אם העביר בחצר ע"ד שלא לאכול שם חייב ולריב"י פטור ומסתמא הלקתא כרבי והטעם פשוט למש"כ לעיל בפ"ג דבמכניס ע"ד לייבש ונמלף לאכלן פה חייב מדאורייתא דמחשבה מוציאה מידי מחשבה.

מ"מ בחצר חבירו לא קבע, ובהכי ניחא דלא תקשי על רבינו ז"ל מהא דירושלמי רפ"ג דמעשרות דמותיב התם על הא דקאמר המעביר תאנים, בחצרו לקצות פניו וב"ב אוכלים ופריף על אשתו חצר למה לא קבע הא משועבד לדירה והו"ל פשלה ולרבינו קשה הא גם באינו שלה אסורה לאכול ולמש"כ א"ש דהתם פיון דהפניסה היתה שלא ע"ד לאכלן שם כ"א להעביר דרוף חצירו אינו קובע ואפי' לרבי אלא בשלו ולא בשל חבירו, וזה נ"ל מדוקדק מאוד בלשון רבינו ז"ל לקמן בפ"ה ה"ח שכתב וכבר ביארנו שאין חצר חבירו קובע לו פשיעברו הפירות בתוכו ותמה הר"א ז"ל שדבריו סותרין למ"ש פאן, ולמאי דפרישית דברי רבינו ז"ל מדוקדקים מזוקקים שבעתים דדוקא פשיעברו בתוכו היינו שלא הכניסן ע"ד לאכול שם ולפי הבנת הרב כ"מ ז"ל מאי האי דקאמר שאין ביתו של חבירו קובע שיעברו בקיצור הו"ל שאין חצר קובע אלא הוא הדבר אשר בארנו, ולכאורה יש ראי' ברורה לדעת רבינו ז"ל מהא דאמרין [בב"מ פ"ח] הכא בתאנה הנוטה לחצר ולמ"ד ובית לבית ולמה קבע חצירו של בעה"ב או ביתו לפועל ולדעת רבינו ז"ל ניחא דהתם פיון דגדל האילן בבית א"צ שיכניס דרוף שער לכו חצרו של בעה"ב קובע לו.

ולדעת הרמב"ד ז"ל צ"ל דהתם איירי שיש לפועלים לינה או שום שותפות בבית, עוד יש להוכיח פדברי רבינו מהא דאמרין בירושלמי ופסקו רבינו לעיל ה"ד דצריפין

וּבְוֹרְגָנִים אֵינָם טוֹבְלִין אֲבָל לְבַעֲלִים טוֹבְלִין וּלְדַעַת הַר"א ו"ל מֵאֵי קוֹלָא דְצָרִיפִין
 וּבְוֹרְגָנִין הָא אִפִּי בֵּית מַמְשׁ שֶׁל חֲבִירוֹ אֵינּוּ טוֹבֵל אֲבָל לְדַעַת רַבֵּינוּ ו"ל דְחָצַר חֲבִירוֹ
 טוֹבֵל פְּשֵׁה־כְנִיס שָׁם ע"ד לְאֶכּוֹל גִּיחָא הֵיטֵב וּלְדַעַת הַר"א ו"ל אִפ"ל בְּדוֹחֵק דְּבֵיתוֹ טוֹבֵל
 לְכָל אָדָם אִפִּי לַר"א ו"ל פְּשֵׁה־פִירוֹת שָׁלוֹ אֲבָל צָרִיפִין וּבְוֹרְגָנִים אֵינָם טוֹבְלִים אַע"פ
 שֶׁהַפִּירוֹת שָׁלוֹ אֵלָא לְבַעַל הַחֲצָר, וְעֵדֵינּוּ אֲנִי חוֹכֵף בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ ו"ל פִּינּוּ דְחֲזִינּוּ חִילוּק
 בֵּין חֲצִירוֹ לְבֵיתוֹ, לְחָצַר חֲבִירוֹ דְּבַחֲצַר חֲבִירוֹ אֵינּוּ טוֹבֵל אֵלָא פְּשֵׁה־כְנִיסוֹ לְאֶכּוֹל שָׁם א"כ
 אֲפֹשֶׁר דְּגַם לְרַבֵּינוּ ו"ל אֵינּוּ טוֹבֵל מִדְּאוֹרְזֵימָא וְכֵן בְּבֵית לִינָה דְטָבִיל לַכ"ע אֲפֹשֶׁר דְּאֵינּוּ
 אֵלָא מְדַרְבָּנּוּ וְדַעַת הַר"ש וְהַר"ע ב"ב כַּפ"ב דְּמַעֲשָׂרוֹת מ"ב גְּרָאָה ג"כ דַּס"ל כַּהַר"א ו"ל
 דְּאִפִּי אִם נִטְלָן לְאֶכּוֹל בְּשַׁעַר וּבַחֲנוּת שְׂאֵינּוּ שְׁלֵהֶם פְּטוּרִין, וְעֵינּוּ בְּרֵא"ש פ"ק דְּמַעֲשָׂרוֹת
 דְּנִרְאָה מְדַרְבְּרֵי דְאָף בְּמַעֲבִיר דְרָף חֲצִירוֹ לֹא נִקְבַּע לְמַעֲשֵׂר, וְצ"ע דְּבִירוֹשְׁלָמִי גְרָאָה
 דְּהִלְכָה פְּרָבִי וְכָל שְׁעַבְרֵי דְרָף חֲצִירוֹ אַע"פ שְׁלֵא הִי רַק דְרָף הַעֲבָרָה חֲזִיב אִפִּי בְּחֲזַר
 וְהוֹצִיאָן וְהָא דְרוֹכְלִין וְכֵן בְּמַעֲלָה פִירוֹתֵינוּ מְשׁוּם דְּאֵינּוּ שָׁלוֹ וְכֵן גְּרָאָה מְהָא דְאֶמְרִינּוּ
 בְּבִיצָה דָּף ל"ה בַּהִי אוֹכֵל בְּאֶשְׁפּוֹל וְנִכְנַס מִגְּנֵה לְחָצַר ר"א יְגַמֵּר וְאֶמְרִינּוּ דַּלְר"נ הָאֵי
 יְגַמֵּר הֵינּוּ בְּגִינָה מְפָלֵל דַּלְר"י אָסוּר [אַף דֵּהִי דְרָף הַעֲבָרָה] מִיְהוּ לְזָה י"ל דְּהֵתָם נִכְנַס
 ע"ד לְאֶכּוֹל בְּחָצַר מִיְהוּ מְהָא מִתְּנִיתִין דְּלִקְצוֹת גְּרָאָה דְחֲצִירוֹ אַע"פ שֶׁהַעֲבִירוֹ חֲזִיב
 כְּמִבּוֹנָר בִּירוֹשְׁלָמִי, וּבְדוֹחֵק י"ל דַּעַת הַר"א שֶׁ דְהֵתָם לְאֶכּוֹל בְּחֲצִירוֹ אֲיִירִי, אֲבָל אִם
 הַעֲבִיר בְּאֵמֶת פְּטוּר, אִף בִּירוֹשְׁלָמִי גְרָאָה דְלְרַבִּי חֲזִיב וְהִלְכָה פְּרָבִי מִחֲבִירוֹ, וְהִנֵּה מֵה
 שֶׁהִקְשָׁה הַר"י קוֹרְקַס בְּהָא דְשׁוֹכַח הָא לְעֵיל מִינֵי אִפִּי בְּהַכְּנִיסֵן לְתוֹף בֵּיתוֹ בְּשׁוֹכַח פְּטוּר
 אִפ"ל דְּהִכִּי אֲיִירִי בְּחֻשְׁבַּל לְהַכְּנִיסֵן לְרֵאשׁ גַּגּוֹ דְרָף חֲצַר חֲזִיב וְהַכְּנִיסֵן לְתוֹף חֲצַר חֲבִירוֹ
 דְּבִזָּה קוֹבַע אֲבָל בְּרִישָׁא לֹא רְצָה לְהַכְּנִיסֵן פְּלַל וְדוֹחֵק פ"ה ה"ב הַלּוֹקַח בְּמַחְנוֹבֵר לְקַרְקַע,
 בִּירוֹשְׁלָמִי [רַפ"ה דְּמַעֲשָׂרוֹת] דֵּינִיק אֵהָא מִתְּנִיתִין דְּלוֹקַח בְּמַחְנוֹבֵר דְּאֶתְיָא כַּר"מ דְּמַקְחָא
 קוֹבַע אִפִּי שְׁלֵא נְגַמֵר מְלֵאכְתּוֹ דַּל"כ לְמָה נִקְטַ מְחֻבֵּר הָא אִף בְּתַלוּשׁ אֵינּוּ קוֹבַע וְרַבֵּינוּ
 ו"ל שֶׁהַעֲתִיק לְהָא מִתְּנִיתִין אִף דְּכַתֵּב לְעֵיל פ"ג ה"ג דְּאֵינּוּ הַמַּקְחָא קוֹבַע בְּדַבָּר שְׁלֵא נִגְמ"ל
 גַּלְפַּע"ד דֵּינֵשׁ הַפְּרֵשׁ גְּדוֹל בֵּין לּוֹקַח בְּמַחְנוֹבֵר אִזּוֹ אִף אַחַר שְׁתַּלְשָׁן וְנִגְמ"ל בִּינְד הַלּוֹקַח
 הו"ל כְּבַעַה"ב דְּמִוֹתֵר לְאֶכּוֹל אַרְעִי פְּשֵׁדַעְתּוֹ לְהוֹלִיכֵן לְבֵית כַּמֶּש"כ רַבֵּינוּ בַּפ"ג ה"ב,
 אֲבָל הַלּוֹקַח בְּעוֹד שְׁלֵא נִגְמ"ל, נְהִי דְקוֹנֵדָם שִׁנְגַמ"ל מְוֹתֵר אֲבָל אַחַר שִׁנְגַמ"ל בִּינְד לּוֹקַח
 אָסוּר, [אִפִּי אֲכִילַת אַרְעִי] אַע"ג דְּבִשְׁבַת קִי"ל דְּשַׁבַּת אֵינּוּ קוֹבַע [בְּדַבָּר שִׁנְגַמ"ל] וְאִם
 עֲבַר עָלֵיהֶן שַׁבַּת בְּעוֹד שְׁלֵא נִגְמ"ל רְשָׁאֵי לְאֶכּוֹל אַחַר שַׁבַּת וְאִפִּי אִם גְּמָרָן חֲצַר (מַקְחָא)
 חֲמִיר טְפִי וְכַנ"ל מְהָא דְאִם צִירָף בְּלוֹקַח חֲזִיב מְשַׁמַּע לְהַדְיָא אִף שְׁתַּלְשׁ תַּחֲזִילָה א' א' אִם
 צִירָפֵן אַח"כ חֲזִיב אִף דְּהַקְנֵן הִי קוֹנֵדָם גְּמָר מְלֵאכָה דְּגַמֵר מְלֵאכָה הוּא בְּעַת צִירוּף אֵלָא
 וְדַאי בְּדַאֲמַרִּינּוּ, וּלְפ"ז יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּתְרוּמָה דְּקוֹבַעַת וְאֵינָה קוֹבַעַת קוֹנֵדָם שִׁנְגַמ"ל אִם
 תְּרַם וְאַח"כ גְּמָרָם אִם גְּדַמְנוּ לְמַקְחָא אוֹ לְשַׁבַּת לְפִי הַטַּעַם דְּמְדַרְבָּנּוּ א"כ גַּם תְּרוּמָה דְּרַבָּנּוּ
 ** (לֹא הַבְּנֵתִי וְהָרִי מַקְחָא ג"כ הָנִי רַק מְדַרְבָּנּוּ כַּמ"ש רַבֵּינוּ לְעֵיל בַּפ"ד ה"ב וְצ"ע הַמַּגִּיהַ.

** אֲבָל עוֹד י"ל דְּשָׂאֵי מַקְחָא דְעֵדֵינּוּ שָׁם מַקְחָא קִיָּים עָלֵיהֶם א"כ ה"ג בְּתְרוּמָה וְצ"ע
 וּמ"ש רַבֵּינוּ דְּבִלוֹקַח לְשִׁלוֹחַ לְחֲבִירוֹ, עֵינּוּ בַתּוּי"ט, וְנִרְאָה פְּשׁוּט דְּדוֹקָא בְּלוֹקַח מְמַעוֹתֵינוּ
 אֲבָל בְּלִקְחָא מְמַעוֹת הַמְשַׁלַּח שְׁלוּחֵנוּ שֶׁל אָדָם פְּמוֹתוֹ [וְחֲזִיב] וְעֵינּוּ בְּש"ף ס' קַפ"ג דְּלְפִי
 דְּבָרֵינוּ אֲפֹשֶׁר לוֹמַר דְּבַהוֹדֵיעַ לְמוֹכַר חֲזִיב לְעוֹלָם וְצ"ע וּמְפָל מְקוֹם בְּמַעוֹת הַמְשַׁלַּח וְדַאי
 חֲזִיב: ה"ג וְאִם קָצַץ אֶת הַתְּאֵנִים, עֵינּוּ בְּהַשְׁגַּת הַר"א וְתַמְיָהֵנִי אֵי אֲפוּעֵלִים קָאֵי בְּנִיפֵשׁ

בבצלים פּינּוּ דקיי"ל פּשמואל בב"מ פ' הפועלים שעושה במחנך לקרקע אינו אוכל
כָּלָל [ע"ש בתוס' צ"ג ד"ה ל"ש] ואפֿשר שדעת הר"א ז"ל לפסוק פָּרַב וצ"ע שלא השיג
עָלָיו בפ"ב מהל' שכירות, וגרסינן בירושלמי פֿאן אַם קצין כ"ש קנה ולדעת רבינו י"ל
אע"פ שלא נתן מעות דהו"ל פֿעין אכילת פירות, אָבַל לסוברים [דאכילת פירות לא
מקרי] חזקה דוקא שנתן מעות אָבַל בלא"ה אַם חתף כ"ש לא קנה ואסור לאכול אַח"כ
מאבטיח זֶה אֵלָא מַעַט מַעַט: ה"ד המחליף עם חבירו בתויו"ט [ספ"ב דמעשרות] פתב
דהקונה לקצות אינו רשאי לאכול אֵלָא אַחַת אַחַת, וְהָא לִיתָא וּכְבֵר הַשְּׁגָתִי לַעִיל בַּפ"ג
ב"ה: ה"ו ע"ה שהי' עובר, הִנֵּה מִשְׁמַע לְהַדְיָא מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ ז"ל דְּאָפִי בְּמָקוֹם שְׂרׁוּב
מְכַנְיָסִין לְשׁוּק קוֹדֵם שֶׁהַכְּנִיסוֹ לְבִתְיָהוּן [מ"מ מותר לאכול מהן ארעי, ומה מאד יש לתמונה
על זֶה פֿינּוּ דְרׁוּב מְכַנְיָסִין לְשׁוּק וְתַאנִּים הִלְלוּ כְּבֵר נִגְמְרוּ מְלַאכְתָּן לְמַעֲשֵׂר א"כ אַמְאִי
אוֹכְלִין אַרְעִי, הָא כְּבֵר בִּינְיָר רַבִּינוּ לַעִיל [בפ"ג ה"ב] דָּאִם נִגְמַ"ל לְמַעֲשֵׂר אַם בְּדַעְתּוֹ
לְהוֹלִיכֵן לְשׁוּק נִקְבְּעוּ וְאָסוּר בְּאַרְעִי א"כ לְמָה מוֹתֵר פֿאן וּכ"מ לַעִיל בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ פ"ג
הכ"ב בְּמַצָּא כִּלְפִלְהָ אַם רׁוּב מְכַנְיָסִין לְשׁוּק אָסוּר לְאָכֹל אַרְעִי וְהִינּוּ אִפִּי שֶׁהַפְּקִיר
אַח"כ שֶׁהוּ"ל דְּבָר שֶׁא"ב סִימָן פֿינּוּ שֶׁכְּבֵר נִתְחַזְּב בְּמַעֲשֵׂר וְה"נ דְּכּוֹנְתִי, וְא"ל פֿינּוּ
דְּמִיעוּט מְעַשְׂרִין וּמִיעוּט מְכַנְיָסִין לְבִתְיָהוּם ש"ד דא"כ קָשָׁה מ"ש מְהָא דְכִלְפִלְהָ, וְאִין
לוֹמַר דְּהָכָא פֿינּוּ שְׁנוֹתָן בְּמִתְנָה אֲמַרִּינוּ מִסְתַּמָּא עֵישָׁר וְכִינּוּ שְׁנוֹתָן בְּחִזְקַת הַיִּתֵר אָבַל
לַעִיל שֶׁמַּצָּא אִיכָּא חַיִּיב דְּאוֹרְיָתָא וְל"ש רׁוּב מְעַשְׂרִין אֵלָא בְּמָקוֹם שְׁנוֹתָן בְּחִזְקַת הַיִּתֵר
מִשָּׁא"כ בְּהָא דְכִלְפִלְהָ דְּמַצָּא מְצִיָּאָה, דְּאִפְתִּי קָשָׁה הָא דַּעַת רַבִּינוּ ז"ל דְּבִדְמַאי לָא מְהַנִּי
ס"ס (כְּמִבְּנָר לְקַמֵּן בַּפִּי"א הִי"ג ע"ש בכ"מ) וְאִפְשֵׁר דְּדוֹקָא בְּפִירוֹת שְׁנִגְמְרוּ דְּחִיבִין
מְדְאוֹרְיָתָא [ל"מ ס"ס] אע"ג דְּלַרְבִּינוּ ז"ל [לַעִיל בַּפ"ב מְהָא תְּרוּמוֹת] חַיִּיב דְּתוּמ"ע
בְּזֵה"ז אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן מ"מ כ"כ בַּפִּי"א מְהָא תְּרוּמוֹת דְּכָל סְפִיקָא לְהַחְמִיר כְּשֶׁל
דְּאוֹרְיָתָא אָבַל בְּרׁוּב מְכַנְיָסִין לְשׁוּק פֿינּוּ דַּע"כ"פ לָא רָאוּ חֲצַר שְׁפִיר מְקִילִינוּ מִטַּעַם ס"ס,
וְא"ל פֿינּוּ דְרׁוּב מְכַנְיָסִין לְבִתִּים (נ"ל דצ"ל לְשׁוּק) א"כ הו"ל מִיעוּט וְלֹא נִצְטַרְף לַס"ס,
י"ל דְּאֲמַרִּינוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְפִלְגָא, וְאע"ג דְּלָא אֲמַרִּינוּ ס"ס בְּמָקוֹם שְׁאִינָם שְׁקוּלִין
שָׁא"ה דְּאִכָּא רׁוּב, וְעוֹד י"ל דְּשָׁא"ה דְּאִכָּא חִזְקָה שְׁלֵא נִתְעַשְׂרוּ מִשָּׁא"כ פֿאן, וּמ"מ
מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ ז"ל דְּכַתְּבֵן בְּכִלְפִלְהָ דְּמַע"מ דְּמַאי וְלֹא שְׁרִינּוּ מִטַּעַם ס"ס י"ל דְּשָׁא"ה דְּלֹא
שְׁיִיף רׁוּב מְעַשְׂרִים אָבַל הָכָא דְרׁוּב מְעַשְׂרִין אֲמַרִּינוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא, וּבְהִכִּי נִיחָא דְּלֹא
תְּקַשָּׁה לַר"א ז"ל [דְּחֹלֵק עַל רַבִּינוּ וְס"ל] דְּאֲזִלִּינוּ בְּתַר ס"ס א"כ אַמְאִי מְעַשְׂרֵן דְּמַאי
הָא אִיכָּא ס"ס שְׁמָא לֹא הוֹקְבַע, אֵלָא ע"כ דוֹקָא הֵתָם דְרׁוּב מְעַשְׂרִין אֲזִלִּינוּ בְּתַר ס"ס
וְהַשְׁתָּא דְּאִתִּינָא לְהִכִּי דוֹקָא הִיכִי דַּע"ה נוֹתָן בְּחִזְקַת הַיִּתֵר יֵשׁ לִיִּשְׁבֵּן מְהָא שְׁרִיתִי לְהַרְבֵּ
שַׁע"מ [בְּה' יו"ט] שֶׁהַקָּשָׁה ע"ד הַכ"מ בַּמִּשָּׁל כִּי רַבִּינוּ בַּפְּהַמ"ש בְּרִישׁ דְּמַאי גְּבִי קֵלִין
שְׁבַדְמַאי, וְלִמְש"כ א"ש דוֹקָא בְּטוֹחֵן כּוֹתֵי דְהוּ"ל סְפַק גְּמוּר שְׁמָא לֹא עֲשָׂרוּ שְׁהָרִי
הַכּוֹתֵי נוֹתָן לוֹ, דוֹקָא עַל, חֲבֵר אֲמַרִּינוּ חִזְקָה עַל חֲבֵר שְׁאִינוּ מוֹצִיא מִתַּח"י דְּבָר שְׁאִינוּ
מְתוֹקָן וְכִינּוּ דְּאִכָּא רׁוּב ע"ה דְּמַעֲשְׂרִין שְׁרִי אָבַל בְּמוֹלִיף לְטוֹחֵן כּוֹתֵי דִּאִין ע"ה מְגִיד לְנוּ
[שְׁנוֹתָן לוֹ בְּחִזְקַת הַיִּתֵר] אָסוּר וְלֹא אֲזִלִּינוּ בְּתַר ס"ס (וּבְקֵלִין שְׁבַדְמַאי גְּמִי לְפִי פִי
רַבִּינוּ בַּפְּהַמ"ש מְגִיד הַע"ה שְׁמַעֲשְׂרִין הֵן וְהִינּוּ הָא דְּמַע"מ שָׁם [דְּלַעִיל פ"ג הַכ"ב] נ"ל
כְּרוּר וְעִי בַּפִּי"א מְהָל' מַעֲשֵׂר וְצ"ע עַל מְפָרְשֵׁי רַבִּינוּ ז"ל שְׁלֵא עָמְדוּ בְּזֵה"ז.

הי"ג והוא שלא נגמר מלאכתו, הרבה יש לתמונה על רבינו אפי' אם נגמ"ל כיון שלא
הוקבע למעשר שלא ראו פני הבית למה יתחייבו הא מתנה אינו קובע, וכי מה בין זה
למלא לו פרסו דלעיל ה"ה כיון דמתנה אינה כמכר שרי אפי' בצירוף [ע"ש בכ"מ]
ודוחק לומר דאיירי שפבר הוקבע, גם מש"כ רבינו דמקום שאוכל מחמת התנאי אסור
אפי' קודם גמר מלאכה משום דאסור לפרוע חובו מטב"ל לא ידעתי למה הנצרך לכה"ת
בצירוף הו"ל גמר מלאכה כמו לקוח דאסור משום דהו"ל גמר מלאכה וכן פ"ה הר"ש,
ובדוחק י"ל, מ"מ מש"כ דפועלים אינם רשאים לאכול אף שאין להם עליו מזונות ונותן
במתנת חנם אחר גמר מלאכה לא ידעתי למה, וא"ל מהא דתנן בפי' הפועלים [ב"מ צ"ב]
באם נפתחה החביות צריף לשער נת"ל דמותר קודם שהוקבע י"ל דש"ה כיון דגמר
מלאכה ויש להם עליו מזונות ואינם אוכלים מד"ת א"כ הו"ל כמקח וזה פשוט, ועוד
דאפשר התם בשדעתו להוליקן לשוק וצריף עיון: הכ"ב ה"ה אוכל באשכול, הרב בהג"ה
מ"מ האריף ועיקר ביישוב קושיא זו מ"ש הש"ף בס"י של"א ס"ק ק"ל אלא שדבריו
הם קצרים דא"כ בפירות שגמרו (דהל' כ' ה"נ הו"ל מותר לגמור] לכן נראה דעיקר
הטעם דבאשכול דמצד עצמותו אינו נגמר דעומד לסחיטה או ליביש כמש"כ רש"י [ביצה
ל"ה ד"ה הי' אוכל] אלא שייחדו לאכילה ומבואר בירושלמי דמחשבה מוציא מידי
מחשבה [ע"י לעיל פ"ג ה"ו מש"כ] א"כ בייחדו דוקא מע"ש וחשבה ונמנע מלאכול הא
בטל מחשבתו דידי' לכן נהי דשבת אסור לאכול כיון דייחדו לשבת הו"ל כגמר מלאכה
מ"מ בנמנע מלאכול ומעיקרא יחדו ע"ש בטל מחשבה והדר הו"ל כפי' שלא נגמרה
מלאכה אבל לעיל בפ"ד י"ז גבי חצר לא בטלה מחשבתו] משא"כ כפי' שנגמר מלאכה
[דהלכה כ'] בס"פ המביא דס"ל לר"י דחצר ושבת קובע אפי' כפי' שלא נגמ"ל אסור
אפי' למ"ש משא"כ לדידן הו"ל פלא נגמ"ל כן נ"ל נכון בס"ד: פ"ו ה"א מחליקין בתאנים
וענבים של טבל, בירושלמי [ספ"ק דמעשרות] מבואר דדוקא בטבל דרבנן וצע"ק על
רבינו ז"ל שהשמיט אע"ג דלרבינו תרומה בזה"ז דרבנן דר"ה רבינו שלא להשמיט כ"ל
[מלהזכיר דבר הנוהג בזמה"ב]: ה"ד ליטרא מעשר, הנה בירושלמי פ"ט ה"א דתרומות
מבואר דכל הי' ליטרות חייבות בתרומת מעשר והיינו כיון שזרעו הו"ל גידולין כעיקר
כמ"ש הר"ן בפ' הנזדר מן הירק, ואע"ג דכתב הרא"ש שם דפשיטא דגידולי היתר
מותרין ואינן בטילים אע"ג דרובא דאיסורא, וה"ר מפלאים, צ"ע שהרי כתב בעצמו
במס' חולין דאמרינן חוזר וניער [ולקה"י ל"מ הא דקמא קמא בטל ע"ש] בפ"ט היכי
דממילא קגדל, ובפ"ט למש"כ הרא"ש בעצמו גבי ליטרא בצלים דלא הוי מפריש מן
הפטור על החיוב משום דמבלבל א"כ נדאי דאין ראי' דחוזר וניער, ועיין בחי' הרשב"א
[בנדרים שם וכן הוא בתוס' שם] שפכתו דמדאורייתא נדאי רובא דגידולין מבטלי
לעיקר, ותמיהא לי טובא דבהדיא מבואר במנחות דף ס"ט ע"ב שבולת שהביאה שלישי
קודם לעומר ועקרה ושתלה אחר העומר מי אמרינן כיון דעיקר שרי גידולין נמי שרי
או דלמא לא, ובעי התם למפשט מדר"י בילדה שסבכה בזקנה וכן בבצל שנטעה בכרם
וקאמר דאיבעי' לי מפשט פשיטא לי דגידולין לא מבטל לעיקר או דלמא מס"ל
ולחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן, ולרשב"א ז"ל מאי מקום ספק [דהרי מדאורייתא
אזלינן בטר רובא], וצע"ג על הרשב"א, והאמת מכאן משמע קצת שלא כדברי הרא"ש
ז"ל שכתב להיפוך דגידולי היתר שרי מדאורייתא אף ברוב העיקר, והנה נראה נדאי

דאיבעי זו לדעת הר"ן לא נפשטה אי הגידולין נחשבין פעיקר לגמרי כדמוכח במנחות ס"ט: וכן הא דאיבעי התם בשפולת שמרחה אי נתחייב במעשר התוספות ואע"ג דקאמר התם את"ל דתוספות חייב מ"מ נראה מדברי רבינו ו"ל דבין התוספות ובין העיקר אינו חייב אלא מספק, ואע"ג שדרה רבינו לפסוק כאת"ל, פאן לא פסק, משום דאיבעי ראשונה סלקא בתיקו אי אזלינן בתר עיקר לגמרי, והא דקאמר את"ל אע"ג דלר"ן אין שום ספק היינו בעיקר איסור וגידולין היתר (נראה דחסר וצ"ל אבל בההיא דאת"ל הוי העיקר היתר והגידולין איסור וכו') פיון דהיתר לא בטיל אין ספק אלא על הגידולין אם נחשבים לעיקר אבל על העיקר אין ספק דאפי' את"ל דאין הגידולין נחשבים פעיקר מ"מ לא מבטלי דאין היתר בטל כמש"כ הר"ן בפ' הנזדר מן הירק, וכבר עמדנו ע"ז בחי' ליו"ד סי' צ"ב אבל מ"מ לדינא לא נפשטה האיבעי' והא דבצל לחומרא, ועיין ברשב"א דמעשר ממ"א ולר"ן פיון דגידולין נמשכין אחר העיקר מותר וא"ל פיון דלא נפשט, ואפשר דאין הגידולין נמשכין הא היתר לא בטל א"כ למסקנא אמאי לא פשטינו דאין הגידולין מבטלין אדרבה הרי הן פמוהן י"ל דלמסקנא בנדרים שם] עשר תעשר גזה"כ דלא בטל פמו בשביעית דנדאי מבטלי משום דע"י קרקע בטיילה כדמסיק התם בנדרים, ולפ"ז אפשר גם להרשב"א ו"ל מותר להפריש, ולפ"ז משמע לכאורה דטבל למעשר שזרעה דצריף להפריש לפי פולה, והא דקתני ואותה ליטרא היינו משום דהתם זרעה בשביעית וכיון דלענין שביעית מבטל אפי' לחומרא לת"ק אם רוב האיסור דשביעית בטלה ע"י קרקע וכיון דבטל לגבי שביעית ושביעית פטור מן ההפקר ולא אמרינן בתר עיקר שדינו לה ממילא אין לחייבו במעשר, אף מדברי הרא"ש נראה מבואר דפטור וא"ח בתרומת מעשר אלא מן ליטרא, אמנם טעמא לא ידענא, ונראה דהרא"ש לטעמי' דס"ל דגידולין נדאי לא בטל לגבי עיקר ואין נחשבים פמוהו אבל להר"ן ו"ל קשה, והאמת פי סוגיא דמנחות מכרעת פדברי הר"ן, וע' תוס' מנחות ע' שהקשו מהא דליטרא מעשר ולא הבנתי פי הקו' היא קושית הש"ס [עיין תשובת חוות יאיר סי' רכ"ד]: והנה בהא דליטרא מעשר שזרעה דחייבת בשתי מעשרות תרומת מעשר פמו שהיתה חייבת מתחילה וגם מעשר ר' יש לע' פי לפמש"כ הרא"ש דמדינא חייבת בתרומת מעשר שהיתה חייבת מתחילה ולא פקע שם טבל למעשר דאין הגידולין מבטלין לעיקר ויל"ע גם בזה דהא במנחות איבעי' דלא איפשטא אי גידולין מבטלין העיקר ולמש"כ הר"ן דאין איסור בטל ניחא, אף גם לפ"ז קשה הא דפריף לעיל אברייתא זו ומשני שאני מעשר דדיגון קגרים והול"ל דאיסור אינו בטל, ואפשר ליישב בדוחק, ומ"מ ע"ד הר"ן רבים חולקין, ועיקר הפירוש כמש"כ הרא"ש דאין דרף לזרוע לכן לא בטל א"כ י"ל דלא עדיף מהא דבצל ואינו אלא לחומרא, וכשמפריש ממ"א הו"ל מפטור על החיוב.

גם יש לעיין הא צריף לעשר הפל ממ"א פיון דליטרא זו פטורה דלא בטלה וכ"כ הרשב"א בהדא, ובזה אינו מספיק תירוץ הר"ן לעיל דמדינא הפל מותר דהא לדין אין הפל מעשר טבל וא"נ דאין הגידולין מבטלין את העיקר א"כ הדר הו"ל מפטור על החיוב, ולדעת הסוברין דרבינו ס"ל יש ביילה א"ש ודו"ק: דע דט"ס יש פאן בדברי רבינו שכתב דבצלים אין דרכן להזרע, ובש"ס מנחות מבואר להיפך, [ועיין ברהז"ב פאן]: ה"י חייב לעשר, נראה דמעשרות מקולקליו דמדינא א"י לתרום על של חבירו דמפורש בירושלמי פ"ז דמאי וכי אדם מתנה ע"ד שא"ב וצ"ל דאע"ג דיכול להפריש על של

חבירו משלו וא"צ דעת בעלים היינו מטעם שליחות אבל התם שאמר יהי תרומה או מעשר לכשיבואו לרשותו אסור דעיקר מה שיתורם על של חבירו מצד שליחות הוא וכשאומר שיהי מעשר לכשיבוא לרשותו אז הוא הבע"ד ופקע רשותו, פנ"ל ללמוד מירושלמי זה, ולפמש"כ אסור לפרוש דבשל מלה לא שינה זכי דא"ש לנכרי ולפ"ז מעשרותיו מקולקליו וצריף לפרוש ממ"א כעין שכתבו התוס' בגיטין מ"ז: ד"ה טבל ועמש"כ בפ"ד דתרומות: ומש"כ הרב משנה למלה בהלכה ז לא דק במחילת פבוד תורתו דאין ענין ליש בילה וזה פשוט: פ"ז ה"א מי שהי"ל מאה לוג של גין טבול, עימש"כ לעיל פ"א ה"כ: ה"ג ויש לאדם לקבוע מע"ש, עיין בהשגות, ובכ"מ שכתב ראי מירושלמי דדוקא במעשר ותרומת מעשר אבל בת"ג לא, ואני תמה מאד דהא הכא ע"כ בלא הנפרש ממנו מעשר עדיין והיינו שהקדים מע"ש לראשון דקיי"ל דמעשר ראשון לא נפטר דכל הקודם לחבירו חבירו מתחייב בו, ולפ"ז קשה טובא הא דקאמר רבינו יש להקדים הא אסור להקדים, וכן בירושלמי מבואר להדיא דמקדים וע"כ בדמאי (איירי דמותר להקדים כמש"כ רבינו לקמן בפ"ט ה"ו) וממילא אין פאן ראי מירושלמי זה דתרומה אסור להפריש ממה שהי' כבר שם מעשר עליו [דנהרי דמאי פטור מתרומה], וליישוב דברי הר"א ז"ל נ"ל דמפשט פשיטא לי דאין תורמין פדתנן בפ"א דתרומות והיינו לפי [פירוש בפ"ה הי"ג מהל' תרומות ע"ש] אלא ממעשר דק"ל לנה הוכיח מירושלמי דמעשר מותר אכן לפמש"כ שם דלדעת רש"י [נ"ל דצ"ל הר"ש] מותר להפריש תרומה אין פאן קושא פל עיקר, גם דברי רבינו ז"ל נ"ל דרשאי להפריש אפי' תרומה ומה שלא נקט רבינו תרומה היינו פיון דע"כ בדמאי איירי, הן אמת שדברי רבינו קשים קצת דנראה דגם בנדאי איירי וזה נדאי א"א (דנהרי בנדאי אסור להקדים): ה"ו עד שיטול רשות מירושלים, דעת רבינו דלא מהני רשות בירושלמי כספים ומ"מ דברי רבינו ז"ל שסתם נראה דאף בזה"ז לאחר תקנת הגאונים דמטלטלי דיתמי משתעבדי לבע"ח לא מהני שירושלמי כספים משום דלא תקנו הגאונים בכי הא מיהו בירושלמי קרקע צריף רשות מהם, אבל דעת התוס' דהפרש בין יורשי קרקע אסיפא קאי אבל ברישא ברשות מהני אף שלא הניח קרקע, ודברי הירושלמי קשה דפריף והא אין מע"פ גובה מן הירושלים ואלו בלנה בפני ב"ד הא בעמד בדין גובה וצ"ל דכאן לא מקרי עמד בדין פיון דא"י לגבות רק מהחוב פן נ"ל לדחוק לפ"ד התוס' אבל דעת בעה"מ תמוה: ה"ח ישראל שאמר לכן לוי, הנה הטעם דרשאי הלוי לעשות תרומות ומעשר מבואר ברא"ש הובא בש"מ פ' הנהב שני טעמים [מצד מכירי פהונה או דהוי כמו נותן רשות לחבירו לתרום מכריו ע"ש] ובירושלמי [פ"א ה"א דתרומות] מבואר פטעם השני משום שליחות, ולפ"ז לכאורה לא מצי לעשר אלא על הפירות שהי"ל בעוד שא"ל הישראל אבל בלא"ה לא משום פל מילתא דלא מצי עבד השתא דלפמש"כ לעיל ה' תרומות לא מצי לאשוני' שליח בדאורייתא ואפי' טבל בזה"ז היכי שיעדיין לא לקח: הי"א מי שהיו לפניו שתי כלכלות.

הנה התוס' בתמורה [ד' ד"ה היו לפניו] כתבו דבדמאי איירי מדלא נקט תרומה. אבל מדברי רבינו [שכתב שנטלה תרומתו] נראה דאנדאי קאי, והא דלא נקט תרומה, היינו דבתרומה פיון דבעינו סיום מקום פדתנן בפ"ג דתרומות [א"כ לא] מהני בסיפא [היכי דאמר] מעשרותיהן וכו' שהרי לא בירר כלל מעשרות אבל במעשרות לא בעינו בירר

כמ"ש הר"ש שם וְהַתּוֹסֵף פִּירְשׁוּ דְמַעֲשָׂרוֹת כְּלַפְלָה בְּחִבְרָתָהּ וְהוּ"ל מְקַצֵּת שִׁירֵי גִיפְרִים
וּכְמַשׁ"כ בַּפ"ג מֵה' תְּרוּמוֹת] בְּזֶה מִיקְרֵי שִׁירֵי גִיפְרִים [עֵי' יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל סִי' ס"א סְעִיף
קָטָן ג'], וְעַדִּינָן נִשְׁאָר לָנוּ לְבָאָר דְּבָרֵי רַבִּינוּ פִּינְוֹן דְּבִדְאוּרְזִיטָא אִיגְרִי, וּכ"כ לְעֵיל בַּה'ל'
תְּרוּמוֹת דְּאַפִּי' בּוּזָה"ז אִין בְּרִיָּה, א"כ אַמַּאי מַעֲשָׂר, הָא תְּרוּמַת מַעֲשָׂר מְקוּלְקַל דְּלֹא
נִוְדַע אִם הוּא מַעֲשָׂר אוֹ חֻלִּין, וְלִיכָא לְמִימַר כְּמַשׁ"כ הַתּוֹסֵף בְּגִיטִין וְהַר"ש פֶּאָן] מְשׁוּם
[דְּהוֹתָנָה לְכַשְׁפְּרִישׁ לַכ"ע יֵשׁ בְּרִיָּה] א"כ קִשָּׁה בְּאוּמַר לְכַשְׁפְּרִישׁ [רַק הָרֵאשׁוֹנָה
מְעוֹשְׂרַת וְלֹא הַשְּׁנִי מְטַעַם] דְּהוּי מוֹמֵן הַפְּטוּר עַל הַחַיִּיב וְהָרִי לֹא נִתְקַנָּה עַד הַפְּרִשָּׁה]
וּא"ל מְטַעַם דְּאַמִּירְתוֹ לְגַבּוּהַ וְכֵן בַּתּוֹמ"ע א"י לְחֻזְרוֹ ז"א מ"מ לְבַסּוֹף פְּשֵׁהֲקָדִים בְּשִׁנֵּי'
הָא מַעֲשָׂה מוֹצִיא מִיַּדִּי מִחֻשְׁבָּה מִיַּדִּי דְּהוּי אֶלְאַחַר ל' עוֹלָה וּמַעֲכָשְׁיוֹ שְׁלָמִים וְאַפִּי' אִם
נֹאמַר פִּינְוֹן דְּהַתָּנָה גַּם עַל הַשְּׁנִי שִׁיפְרִישׁ מ"מ אִם הַפְּרִישׁ בְּשִׁנֵּי' לָמָּה לֹא יוֹעִיל, וְעוֹד
שְׁמֵדְבָרֵי רַבִּינוּ נִרְאָה דְּאִין הַתָּנָא הַשְּׁנִי מוֹעִיל כְּלָל, וְהַעֲיָקָר נ"ל כְּמַשׁ"כ בַּפ"ג מֵה'ל'
תְּרוּמוֹת דְּכָל שְׁחַל הַבְּלִתִּי מְבוֹרָר אֶמְרִינוּ בְּרִיָּה בְּדָבָר יָבֵשׁ וְלָכֵן מְהֵי פְּשֵׁהֲתָנָה אַפִּי'
לְמַפְרַע וְכִינּוֹן דְּאָמַר מַעֲכָשְׁיוֹ לֹא מְהֵי חֻזְרוֹ, וְהָא דְּלֹא מְהֵי תָּנָא בְּטָבָל וְדָאִי מְשׁוּם
תְּרוּמוֹת מַעֲשָׂר דְּדִינוּ פְּתֵרוּמָה דְּבַעֲי סִיּוּם מְקוּם אָבָל לְעַנְיָן מַעֲשָׂר מְהֵי לְמַפְרַע וְהָא
[דְּכַתְּב רַבִּינוּ לְעֵיל פִּי"ג הַט"ו מֵה' תְּרוּמוֹת] דְּהַפֵּל מְדוּמָע וְלֹא אֶמְרִינוּ בְּרִיָּה בַּכָּה"ג,
וּא"ל מְשׁוּם דְּלֹא חָל אַבְלִתִּי מְבוֹרָר דְּבַעֲינָן בְּתֵרוּמָה סִיּוּם מְקוּם פִּינְוֹן דְּמַקְצֵת שִׁירֵי
גִיפְרִים [כְּבָר מְהֵי], תַּדַּע דְּהָא כְּתַב רַבִּינוּ ז"ל שְׁהַפֵּל מְדוּמָע [ע"כ דְּחַל הַתְּרוּמָה] וְנִרְאָה
דְּלֹא הַתָּנָה [דִּיחֻוּל לְכַשְׁפְּרִישׁ] אָבָל בְּהַתָּנָה מְהֵי בְּמַעֲשָׂר אַפִּי' אִם אִינוּ גִיפְרֵי וּבְתֵרוּמָה
אִם גִּיפְרֵי וְדוּקָא בְּדָבָר יָבֵשׁ אָבָל לֹא בְּלַח וְלָכֵן לְעַנְיָן מַעֲשָׂר אֶמְרִינוּ בְּרִיָּה וְהוּ"ל כְּמַפְרִישׁ
מִן הַפְּטוּר עַל הַחַיִּיב פִּינְוֹן דְּלְמַפְרַע חָל הַמַּעֲשָׂר אָבָל לְעַנְיָן תְּרוּמָה א"ח כְּלָל, וְדַע
דְּבְתֵרוּמָה פְּשֵׁמֶתָנָה פִּינְוֹן דְּמַסְפָּקָא לִי' אֲסוּר לְהַפְרִישׁ דְּאַפְשָׁר דִּישׁ בְּרִיָּה וְהָא דְּלֹא אָמַר
כְּלוּם מְשׁוּם דְּלֹא הַתָּנָה אָבָל פְּשֵׁהֲתָנָה צְרִיף לְקִיָּים, וּלפ"ז שְׁפִיר הָיִי מְצִי לְמִנְקַט גַּם
בְּתֵרוּמָה אֶלְא דְּאַפְשָׁר דְּתַנָּא דְּמַתְּנִיתִין ל"ל בְּרִיָּה כְּלָל א"כ לֹא הָיִי שִׁירֵי גִיפְרִין וְעוֹד
דָּא"כ דְּמַפְרִישׁ מִמ"א הוּ"ל שְׁתִּים תְּרוּמָה מְסַפֵּק מִשָּׂא"כ בְּמַעֲשָׂר, וְרֵאִיתִי לְמִי שְׁכַתְּב
בְּהַתָּנָה וְדָאִי אֶמְרִינוּ בְּרִיָּה וּמִדְּבָרֵי רַבִּינוּ ר"פ נִרְאָה לְהִיפָּךְ וְעֵינָךְ פְּדַכְתִּיבָנָא: פ"ט ה"ב
וְהַתְּקִינוּ שְׁלֹא יְהִי אָדָם, עֵינָן בַּמ"מ דְּלְטוּר יְכוּל לְמַכְנֹר וְהוּא תְּמוּהַ מְכַמָּה מְקוּמוֹת
בְּפִרְט מְפָרַק הַזְּרוּעַ וּמְצָאֵתִי בַּס' שְׁעָה"מ שְׁעֵמֶד בְּזוּהַ, וּל"ג דַּס"ל לְרַבִּינוּ הַטוּר דְּתַלִּי
בְּפִלּוּגְתָּא אִי הָאוּכַל מְשַׁלֵּם קָרוֹן וְחֻנְמֵשׁ דְּעֵשׂוֹ חִיזוּק תַּדַּע דְּלֵרָא"ש חוּמְשָׁא מְמוּנָא.

א"כ לָמָּה צְרִיף לְהַפְרִישׁ גִּימָא הַמוֹצִיא מִחֻבְּרָיו עָלָיו הָרָא' אֶלְא וְדָאִי דְּלֵר"מ עֵשׂוֹ חִיזוּק
וּבְהִכִּי גִסְתְּלָקוּ כָּל הַקְּנוֹשִׁיּוֹת: ה"ו וְכֵן הַלּוּקְטָא כְּכָר מְנַחֲתוּם, דְּעַת רַבִּינוּ ז"ל נִרְאָה דַּע"ה
חֲשׂוֹד עַל חֻלָּה כְּמוֹ עַל תְּרוּמַת מַעֲשָׂר, וּמַשׁ"כ הֶרֶב תּוּי"ט פ"ד דְּחֻלָּה מ"ו דְּלְרַבִּינוּ דוּקָא
בַּח"ל גְּחֻשְׁדוֹ אָבָל לֹא בְּסוּרְיָא וּמַכַּשׁ"כ בַּא"י] ק"ו פְּרִיכָא הוּא, דְּדוּקָא בְּסוּרְיָא פִּינְוֹן
דְּכִיבוּשׁ קַל הוּא אָבָל בַּא"י חֻשִׁידִי, וְהִכִּי מְשַׁמַּע פֶּשֶׁט דְּבָרֵי רַבִּינוּ וְכֵן מְשַׁמַּע קַצַּת
בִּירוּשְׁלָמִי פ"ד דְּחֻלָּה, מִיְהוּ נִרְאָה דְּבּוּזָה"ז לֹא חֻשִׁידִי כְּלָל פִּינְוֹן דְּאָנוּ טְמָאִי מִתִּים וּא"צ
לְהַפְרִישׁ רַק מְעַט, וְכֵן מַשׁ"כ רַבִּינוּ בַּפ"ח מֵה' בִּיפּוּרִים בַּח"ל אִינוּ נוֹהֵג הָאִידָנָא כְּלָל,
וְדְבָרֵי הַר"ש פ"ד דְּחֻלָּה דְּנִרְאָה מְדְּבָרֵיו דְּאִין ע"ה חֲשׂוֹד עַל חֻלָּה תְּמוּהַ טוּבָא דְּהָא בְּהִדְיָא
מְבוֹרָר בַּפ"ב דְּעַרְלָה דְּפְרִיף אַמְתְּנִיתִין לָמָּה לֹא תַנִּי חֻלַּת דְּמַאי וְתִירָץ.

דנוטל [דמים מן השבט] ע"ש ובנה לא שינה [פי' הר"ש ע"ש], ועוד תימא גדולה דבהדיא מבואר גבי הלוקח מן הנחתום דע"ה חשוד על חלה ולכן דברי הרב תויו"ט אינם נכונים ופשט דעת רבינו דע"ה חשוד על חלה ולדעת הר"ש צ"ל דהאי דהלוקח מן הנחתום היינו בא"ל הע"ה שלא לקח חלה אבל בסתם פטור אבל האי דירושלמי דפ"ד דערלה הוי תיובתא והתויו"ט לא הרגיש בזה: ה"ח למחר מפריש ואוכל, ואוכל וא"ח"פ קמפריש אע"פ דבתרומה דאורייתא לא מהני, פאן מהני פיון שהתנה מבעו"י ואין זה ענין לברירה מטעם שכתב הר"ש פיון דמתנה שיהי' אז רק דלכתחילה צריה לרחוש פדי שיזפור אבל תיכף שנותן עינו נתמן, ועוד פיון דבנה ודאי מהני מדאורייתא רשאי דבדרבנן הדר אמרינן ברירה, וראיתי לבעל פאת השלחן ששפתבש בזה: הי"ב הנחתומים לא חייבום, עיין ר"ש [בפ"ב דמאי] דדוקא לחבר מותר למפור ולא נראה פן מדברי רבינו ומ"מ יש לעיין במש"כ רבינו [לחלק בין חנות לפלטר] בהקונה הא מבואר בירושלמי דדוקא לר"מ דינא הכי ואין לא קיי"ל כר"מ ומימא על הכ"מ שלא התעורר בזה: הי"ג שנים שפצרו פרמיהם, עיין בתויו"ט מה שהקשה, והנה פירושו תמוה דבהדיא כתב יין ובין לא חלקו מעולם] לכן נ"ל דמשנים שקבלו ודאי ל"ק כמש"כ הכ"מ דאסור למפור טבל ואיירי אפי' במעשר אף מע"ה שאמר לחבר קח לי אגודה ירק דפ"י ה"ח דאמרינן ברירה] קשה, ונראה דל"ק כלל דדוקא הכא דהאי דינא ודאי אינו מעושר א"כ אתי לסמוך ע"ד שרוב מעשרין ואולי יעשר דאין עושין ספק בידיים אבל התם דכבר נתערב סמכינן על ברירה דאין פאן אסור וזה נ"ל ברור, ולדעת הר"א ז"ל לקמן פי"ג ה"ז] דיש חילוק בין חשוד לע"ה א"ש בפשיטות והנה ראיתי להגאון רע"א [בח"י רע"ק] שהקשה לפי שיטת התוס' גיטין דף מ"ז: אמאי אינו מעושר רק חצי חלקו הא יש להסתפק שפא ביד הע"ה הפל, וכבר יישב זה הר"ש דמ"מ לא מקרי מוכר ע"ש, ומ"מ יש לעיין לקמן בפ"א (נראה דצ"ל בפ"ו הי"ד) בב' שקבלו שותפות הא במדה גסה מותר למפור: **לא אוכל לכונן הדברים הא התם בנודאי איירי ובנודאי אין נ"מ וצ"ע המגיה.

(פ"י ה"ו פ"ש שאדם צריה להיות מתנה. נראה דדוקא מפירות שלו שקנה ממקום זה אבל אסור להתנות מפירות ע"ה שנותן לו דמנין יודע הבן איזה לברר ואיזה להניח ועיין בירושלמי פ"ו דמאי: ה"ח ע"ה שנתן מעה, הנה על הפ"י רבינו יש לדקדק, ודא הא דאמרינן בירושלמי [פ"ה ה"א דמעשרות] דטבל דרבנן בטל ברוב וא"כ קשה אם נתערב הא קתני הכא וירק ודאי אין בו מעושר אלא מדרבנן ואפ"ה לא בטל ברוב תו איכא למיזק הא תערוכות דמאי אפי' בשאינו מינו בטל ברוב כדאמרינן בפ"ק דחולין ופסק רבינו [לקמן פי"ג הי"ח] א"כ הכא הקונה מחבר דחבר אסור למפור ודאי וע"כ דאינו אלא דמאי וא"כ קשה למה הוצרך לעושר על הפל, ולכאורה הי' אפ"ל לפמש"כ לעיל בפ"ד לחלק בין פירות של ע"ה שאמר מעושרין הן לשאר פירות של ע"ה דנהי דאין דינם בנודאי מ"מ חמיר טפי, א"כ י"ל בקונה מחבר סתם נהי דנודאי דמאי הן מ"מ פיון שלא הגיד בנודאי שהן מעושרין חמיר טפי ולא בטיל וזה דחוק, והנה קושיא ראשונה שכתבנו דטבל טבול מדרבנן נראה ודאי דרבינו דחה ירושלמי זה מהלכה דהא ס"ל לר"א בפ"ק דביצה דשיל"מ לא בטיל אף בדרבנן וטבל דשיל"מ, ובזה הנחנו דברי הרמב"ן במלחמות בפסחים פ"ק כ"ש שכתב דר"י דס"ל דחמץ בפסח בטל לטעמי' אזל דלא ס"ל דשיל"מ, לכאורה תמוה דלא מצינו לר"י חולק כלל, ולמש"כ פיון להא

דמבואר בירושלמי דטבל טבול מדרבנן בטל ברוב, ולקושיא השני' נלפע"ד דס"ל לרבינו ז"ל דע"כ לא אמרינן דדמאי בטל ברוב בעלמא אלא במקום שקונה פה אצל ע"ה דכינן שלקח מעורב לא חל עליו תקנת חכמים, דעיקר תקנת חכמים הייתה על לוקח שלקח מע"ה דצריף לעשר ובלוקח מעורב לא גזרו, אבל הקונה פירות מע"ה ואח"כ נתערב אצל ע"ה פנין שפבר נתחייבו בדמאי הר"ז פשאר טבל ולאפטל, ויש לדקדק עדיין ע"ז מהא דאמרינן בירושלמי פ"ק דכתובות ובפ"ב דדמאי אלא שיש לעיין בזה והתם איפקא הוי ולקמן בפ"א יתבאר, והנה הר"ש והרע"ב פי' למשנתנו זו ע"ש בדבריהם ובודאי רבינו ז"ל אינו מפרש בפירושו פרישא שיהי בקונה מספר איירי וכיין שלא פי' ע"כ שניהם מעושין והרב כ"מ שהביא הא דבכל מערבין אינו מדקדק דאין זה ענין לפי רבינו, והא דמיתי בבכל מערבין ע"כ ברייתא אחריתא היא, הן אמת שיש לעיין בהא דרשאי החבר לקנות דמאי לצורף הע"ה דהא מחזיק ידי ע"ע ועיין בפ' הגיזקין פלוגתא דאביי ורבא: וחות קשה אני רואה בדברי רבינו בפ"ח הי"ג מה' ביפורים שפסק פאביי וזה תימא, ולכאורה הי' נראה שסמך על האי מימרא דבכל מערבין דלרבא דגם בדמאי אסור א"כ למה לוקח סתם, ולרבא לא תקשה האי ברייתא דס"ל ה"ט דחכמים חייב לעשר ולא משום ברירה אבל לדין דאיפוף ממילא משמע דהלכה כרבנן ועדיין לא נתיישב דעתי בזה ועוד שיהי רבינו לא העתיק פלל האי דינא לפמש"כ, וגם יש לעיין ע"ד רבינו ז"ל פנין דלר"י ור"ל דטבל דרבנן בטל בס' [צ"ל ברוב] ע"כ דלא מפרשי כפי רבינו ז"ל א"כ מנ"ל לפרש פי' אחר ומ"ש הרב דבירושלמי מפורש בדברי רבינו תמיהני דנהפוך הוא דהא קאמר התם דתלוי בפלוגתא אי מזפה לבעל המעות או לשליח וכ"ז אינו ענין לפי רבינו ז"ל לכן צ"ע, והנה לכאורה קשה לפי הר"ש מהא דפסק רבינו בה"ט בה' שאמרו צא ולקח דאם הביאו בערבוב חייב לעשר, ומצאתי בס' מח"א שעמד בזה, ונלפע"ד דזנקה בחבר שקנה פנין דע"ד לחלוק קנה אמרינן ברירה אבל ע"ה שקנה בערבוב אמרינן שמה קנה אותו דבר מתחלה לצורף החבר דהא איירי בעשה שליח לע"ה, ועוד י"ל ואין להאריך: ה"י ע"ה שאמר לחבר, בעירובין לב: מחלק הש"ס בין מלא לה פלפלה ללקוט דאומר לקוט מעשר ודאי והאומר מלא לה פלפלה א"צ לעשר אלא דמאי, לפרש"י ז"ל דקאמר מלא לה פנין דשיעורן ידוע י"ל שמה עישר אבל באומר לקוט ודאי לא עישר פנין דאין מנינו ידוע, אבל בירושלמי פ"ב דמעשרות מבואר דאפי' אמר לקוט עשרים תאנים מעשרן ודאי ואוכל ארעי וע"כ צ"ל דאע"ג דמדתו ידוע מ"מ פנין שלא נגמ"ל למעשר ודאי לא תרם עדיין הע"ה אבל בסיפא מלא לה שפיר אמרינן דעישר פנין דבזה הוקבע למעשר, וכן פי' מהר"א פולדא ומ"מ יש לעיין על רבינו ז"ל למה השמיט האי הפרש בין לקוט לה למלא לה פלפלה, והנה לשיטת רש"י ז"ל דמפרש מלא לה פלפלה דאוכל ג"כ ארעי קשה הא פנין דאינו מעשר אלא דמאי משמע בתרומה א"צ להפריש והרי תרומה קובע (כמבואר לעיל בפ"ג) ואסור לאכול ארעי אחר גמר מלאכה וצ"ל דהאי אוכל ארעי היינו קודם שימלא הפלפלה ולפ"ז יכולין לעשות שלום בין הבבלי לירושלמי בירושלמי קתני לא יאכל ובבבלי קתני יאכל והיינו דאחר שמלא פנין דמפריש דמאי ע"כ שתתם, ממילא אסור לאכול ארעי משא"כ בש"ס דילן [היינו קודם שימלא] וליישב דברי רבינו ז"ל נראה דס"ל דעיקר החילוק בין פלפלה ללקוט תאנים משום דבכלפלה פנין דמתנה מרובה הו"ל כמכניס

לבינתם עינין לעיל פ"ה ה"ו דמתנה מרובה לא יאכל עד שייעשר ואע"ג דכאן אוכל ארעי
היינו דהתם נגמ"ל ומקח קובע משא"כ פאן דהפונה בעוד שלא נגמ"ל וכו' א"ש וזה פל
עיקר ע"י היטב בדברי רבינו ובכ"מ שם: פ"יא ה"ט אם רוב מכניסין לבתיקו, ע"י מל"מ
שנסתפק דאפשר קודם שנגמ"ל פיון דרשאי לאכול ארעי רשאי לאכול אפי' קבע,
ודבריו תמוהין דבהדיא מבואר בדברי רבינו בפיה"מ ובפ"ב דמעשרות גבי הי' עובר
בשוק דלא ראו פני הבית מותר לאכול ארעי אלמא דקבע אסור לאכול אפי' בשדה וה"נ
מבואר בדברי רבינו לעיל בפ"ג הכ"ב במצא פלפלה בדרה ורוב מכניסין לבתיקו אוכל
ארעי, ובלא"ה דבריו תמוהין בעיני פיון דלא נגמרה ודאי לא עישר פדלעיל בפ"ג הכ"ב
גבי פלפלה דמעשרו ודאי, וכן משמע בפ' בפל מערבין דף ל"ב דמלא לה פלפלה אוכלו
ארעי ומעשרו דמאי, דמשמע דכבר אסור וזה פשוט עד שאני תמה על הרב מ"מ
שנסתפק בזה, ומה שדקדק ע"ד ר"ש במכשירין אשתמיט לי' דברי הרא"ש בפה"מ בפ"א
דמעשרות גם לפ"ד הרא"ש שם ל"ק פלל קו' אף פבר פתבתי לעיל בפ"ד שדברי הרא"ש
תמוהין: הי"ג המוליד חטין, הר"א ו"ל הקשה הא הו"ל ס"ס ותיגרין הרב כ"מ פיון דאיפא
רוב ונהמירו חכמים ה"נ בס"ס וצ"ע דין זה, פיון דמצינו דהקילו חכמים בדמאי לגבי
תערובות (כמבואר בפ"ק דחולין) ול"ד לגבינות של עפוי"ם דהחמירו חכמים פנדאי
דאורייתא אבל פאן דאינו אלא ספק א"כ אמאי וקא הו"ל תרי רובא ומנ"ל להחמיר
ובעיקר קו' נ"ל לפמש"כ הט"ז בסי' קכ"ב סק"ח פיו"ד דהו"ל פמזיד וה"נ א"כ א"ש
טובא וה"נ משמע בהא דאסור למפור דבר איסור לנכרי [אפי' בספק איסור דאין לעשות
ס"ס בידים ע"י יו"ד סי' נ"ז בפ"ק ס"ק נ"א] ונהנה דעת הר"א ו"ל דשרי ונלפע"ד דסמך
על רישלמי פאן דגרסינו התם דבעינו) ההזיק (דע"ה טחון] דאלמא פל שלא נודע אם
טחון שם ע"ה אין אוסרין מספק וראיתי למי שהקשה ע"ד הר"א מהא דנותן לפונדקית
דחיישינו לחלופי] ולמש"כ ל"ק פלל דהתם פיון דאין הפונדקית מתענה בע"כ שיש לה
גם פירות אחרים אבל הקא ל"ל למיחש שמא טחון שם ע"ה והו"ל פספק על עיני פיו"ד
[סי' נ"ז] וזה נ"ל ברור בדעת הר"א ו"ל, ונהנה למש"כ דגם בדמאי מהני ס"ס א"ל לדעת
הסוברים דספק אהד בגופו ספק אהד בתערובות מותר מהא דנתערב א' בק' [לעיל בפ"י
ה"ח] דמלבד דכ"כ לעיל בפ"י דאין הפל מודים בפ"י של רבינו ו"ל אף בלא"ה לק"מ
פלל דהתם ע"י תערובות פיון דאינו בטל מטעם דשיל"מ ל"ה ס"ס דא"צ לעשר אלא
לפי חשבון שיש לו פרוסה ממ"א אף מהא דמע"מ דמאי דהלכה ט' קשה לכאורה הא
איפא ס"ס שמא הכניס לבתיקו ומותר לאכול ארעי ואת"ל ע"ד למפור שמא עישר ומה
שתיגרין הרב מל"מ לשי' אגיל דס"ל מותר לגמרי אבל למש"ל דרק לעגן ארעי קשה,
וי"ל למש"כ התוס' [ב"ק י"א ד"ה דקא] היכי דספיקי (סתרי אהדדי] אסור ה"נ פיון
דאח"כ אם נימא [דלא הוקבעו] הו"ל ספק להיפך לעגן ת"ג עינין לעיל פ"ג הכ"ב] וכיון
דא"צ לתת לכהן שמא הוקבע אזלינו גם בהא להחמיר, מיהו לעיל בפ"ב פתבנו דצריך
לתת לכהן וי"ל, ודע דמקום שרוב נכרים לדעת רבינו ו"ל דפי' נכרי פטורין לגמרי
אזלינו בתר רובא אפי' לדעת הכ"מ דלא החמירו בדמאי מטבל גמור והו"ל פתשע חגיגות
דשרי למאן דפטר לגמרי: הט"ו המפקיד פירותיו, עינין בכ"מ מש"כ בבבאור הירושלמי
לדעת רבינו ולא נראה פן שם, וע"ש דמשמע דאע"ג דמפריש מספק מ"מ אינו נוטל
דמים [מן השבט]: פי"ב ה"ב אע"פ שהוא אוכל ע"פ בשבת, הנה מבואר בדברי רבינו

דְּצָרִיף לַעֲשֹׂר בַּמַּ"שׁ עַל מַה שְּׂאָכַל בְּשֶׁבֶת, וְקִשָּׁה טוֹבָא פִּינּוּן דְּאִין מְפָרִישִׁין עַל הָאָבוּד [כְּמִבְּנָאָר לַעֲיִל פ"ו ה"ז] הָאוּכַל טָבַל אַע"פ שְׂמִפְרִישׁ אַח"כ עַל מַה שְּׂאָכַל אִינוּ מוֹעִיל כָּלָל א"כ מַה מְהַנִּי מַה שְּׂמִפְרִישׁ אַח"כ עַל מַה שְּׂאָכַל, אִפִּי לַמַּשׁ"כ לַעֲיִל בַּפ"י ה"ד מַה תְּרוּמוֹת בְּדַעַת רַש"י ז"ל דְּאוּכַל טָבַל מְחֻיָּב לְהַפְרִישׁ הֵינּוּ מִשּׁוּם גְּזֵל הַשֶּׁבֶט, אָבַל פֶּאן בְּדַמַּי ל"ש גְּזֵל הַשֶּׁבֶט דַּהֲמַמַּע"ה, אֲלָא פִּינּוּ דְּאָסוּר לְזָרִים צָרִיף לִתְּנִן שְׂלֵא יְבוֹאֲלִידֵי מְכָשׁוּל, וְעַכ"פ לֹא יִדְעָתִי מֵאִין יֵצֵא לְרַבֵּינוּ דִּין זֶה, בְּפִרְט דְּמְדַבְּרִיו נִרְאָה דְּאִפִּי בְּאוּכַל וְדַאי טָבַל א"צ לְהַפְרִישׁ, וְאוּלַי יֵשׁ לְדַחֲוֹק דַּס"ל לְרַבֵּינוּ בְּדַמַּי פִּינּוּ דְּרֹב ע"ה מְעַשְׂרִין הֵן הו"ל בְּתְרוּמַת ח"ל דְּאוּכַל וְהוּלָה וְאַח"כ מְפָרִישׁ, וּמ"מ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם יִכּוּל לַעֲשׂוֹת בַּב"א עַל מַה שְּׂאָכַל וְעַל מַה שְּׂיֵאָכַל, וְהִנֵּה רְאִיתִי בַּפ"י שְׂפַתְבַּח לְכַתְּנֻבוֹת [לַפ"ב] דְּאִף בַּע"ה שְׂיָדוּעַ לָן שְׂחָשׁוּד לְאַכּוּל אַפ"ה סְמִכִּינוּ עָלָיו וְזֶה וְדַאי צ"ע דְּמִשְׁמַע דְּדוּקָא בְּדַמַּי הוּאִיל וְרֹב ע"ה מְעַשְׂרִין, וְלַעֲנִין מַה שְּׂהַקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ ז"ל דְּכַתְּבַת דְּאִפִּי ע"י אַחַר לֹא סְמִכִּינוּ וְצָרִיף לַעֲשֹׂר בַּמַּ"שׁ, הָא בַּסו"פ י"ב פְּתַב דַּע"ה נֶאֱמַן עַל שְׁל חֲבִירוֹ לּוֹמַר מְעַשְׂרִין, וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ לְקַמֵּן אִף בְּחָשׁוּד דִּינוּ הָכִי, נִלְפַע"ד לַפְמַשׁ"כ לַעֲיִל בַּפ"י דַּאֲע"ג דְּבַתְּעָרוּבוֹת דְּמַאי לֹא גָזְרוּ הֵינּוּ לּוֹקַח תְּעָרוּבוֹת דְּמַאי, אָבַל בְּלוֹקַח דְּמַאי וְנִתְעָרַב לוֹ אִף בְּשׁוּגַג אָסוּר בַּכ"ש, וְכֵן נ"ל מְדַבְּרֵי הַר"ש פ"ג דְּחֻלָּה.

וְע"כ צ"ל פִּינּוּן דְּכָבֵר נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר הַר"ז כְּשֶׂאָר אִיסוּרִין וְה"נ ע"כ לֹא סְמִכִּינוּ אַחָשׁוּד אוֹ אַע"ה אֲלָא כְּשֶׂלֵּא בְּא לִיד חֲבֵר אָבַל כָּל שְׂלֵא נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר לֹא, וְדַכּוֹנְתִי אֲמַרִּינוּ בְּקִידוּשִׁין ע"ג: גְּבִי אָסוּפִי, וּמַש"כ רַבֵּינוּ אִפִּי בַּב"י שְׁל גְּלִיּוֹת, הִנֵּה בִירוּשְׁלַמִי אֲמַרִּינוּ הַטַּעַם אַע"ג דְּשְׁנֵי קַדְוָנוֹת הֵן מִשּׁוּם דְּלֹא נִרְאָה שְׂהוֹת בִּינְתֵינָם לַעֲשֹׂר, וּלַפ"מ דְּקִי"ל בַּב"י יו"ט ש"ג יִכּוּל לְהַתְּנוֹת א"כ ה"ה ה"נ יִכּוּל לְהַתְּנוֹת אֲלָא דְּרַבֵּינוּ לְטַעְמִי אֲזִיל [שְׂפַתְבַּח בַּפ"ו מַה יו"ט] דְּבִזְה"ז פִּינּוּן דְּאָנוּ בְּקִיאִין א"י [לְהַתְּנוֹת] אָבַל לְחוֹלְקִים לֹא מְהַנִּי שְׂאֵלָה דִּיו"ט א' לְיוֹם הַשְּׁנֵי, וּבִירוּשְׁלַמִי שָׁם מְבֹאָר דְּשְׁנֵי פְלִפְלוֹת אוֹ שְׁנֵי לְקוּחוֹת לֹא מְהַנִּי שְׂאֵלָה דְּחָדָא אֲאִידָהּ וּמ"מ מְנוֹתָר לַעֲשֹׂר מִזֶּה עַל זֶה וְדו"ק: ה"ד מִי שְׂאִינוּ נֶאֱמַן, מַה שְּׂלֵא פִי רַבֵּינוּ פֶּן מִשּׁוּם דְּלַטְעָמִי אֲזִיל דַּס"ל דְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר [שְׁל דְּמַאי] בְּטַל וְאִינוּ מְדוּמָע [עֵינִין תּוּיו"ט רַפ"ב דְּעָרְלָה] וְהַרִי קִי"ל כַּר"ש שְׁזוּרֵי לְכֵן הִוְכַרְח לְפָרֵשׁ פִּי אַחַר, אֲמַנְם בְּאֲמַת דְּבָרֵי הַתּוּיו"ט בְּדַעַת רַבֵּינוּ לֹא נִתְחַנּוּר דְּבִהֲדָא מְבֹאָר מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ בַּפ"ה מ רַפ"ב דְּעָרְלָה וּפ"ד דְּדַמַּי דְּאִין הֶפְרֵשׁ בֵּין תְּרוּמַת וְדַאי לַת"מ, וְנ"ל שְׂדַעְתּוֹ דְּאִין הֶפְרֵשׁ וְה"ט דְּלֹא בִינָר רַבֵּינוּ בַּה' תְּרוּמוֹת ע"ש וְכ"כ פֶּשֶׁט דְּבָרֵינוּ נּוֹטִין דְּצָרִיף ק"א, וְה"ט דְּלֹא פֶּסֶק [בַּפ"י מַה תְּרוּמוֹת] כְּתַלְמוּדָא דִּידִן גְּבִי חוֹמָשׁ [דַּלְפ"ד הַש"ס ב"מ נה: לְרַבֵּנּוּ פֶּטוּר מִחוֹמָשׁ] פִּינּוּן דְּמַדְמַעַת ע"כ עָשׂוּ חִזּוּק כְּשֶׁל תּוֹרָה: פִּי"ג הִי"ח מִי שְׂנַפֵּל שְׂמֹן דְּמַאי, בְּעַנְיַן תְּעָרוּבוֹת דְּמַאי עֵינִין מַש"כ בַּפ"י וְכ"נ מְדַבְּרֵי ר"ש [פ"ג דְּחֻלָּה] גְּבִי זִית גִּיקָף שְׂנַתְעָרְבָה [שְׂפַתְבַּח דְּאוּקֵי הָאֵי דְּטָבַל שְׂנַתְעָרַב בְּדַמַּי ע"ש] אַע"ג דְּדַמַּי בְּטַל וְעַכְצ"ל כְּדַפְרִישִׁית וְקִשָּׁה ע"ד ש"ע בִּיז"ד [סִי קִי"ב סְעִיף י"ב] גְּבִי פֶת שְׁל עַכּו"ם [דְּמַדְמֵי לִי לְתַעָרוּבוֹת דְּמַאי]: הִי"ט אָבַל אִם תִּקַּן אֶת הַדְּמַאי, עִי בְּהַשְׁגַּת וּבַכ"מ פִּי הַתּוֹסֶפֶתָא דַּה"ק תִּקַּן הַדְּמַאי כְּנֻדַּי הֵינּוּ שְׂהַפְרִישׁ גַּם תְּרוּמָה וְתִקַּן הַנּוּדַי כְּדַמַּי הֵינּוּ שְׂלֵא הַפְרִישׁ רַק הַמַּעֲשֵׂר, וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְלֹא הַפְרִישׁ ת"ג, וְתִמְהַנִּי דַּא"כ הָא דְּאִפְלָגוּ ר"ע וְר"י בְּדַמַּי שְׂתַקְנוּ וְדַאי הֵינּוּ שְׂהַפְרִישׁ הַתְּרוּמָה וְאַח"כ מַעֲשֵׂר וְלַת"ק לֹא מְהַנִּי כָּלָל, וּמִלְכַד זֶה תִּמְהַנֵּה גְּהִי דְּאִין הַתְּרוּמָה קְדוּשָׁה, הַמַּעֲשֵׂר לְמַה לֹא יִקְדַּשׁ בְּפִרְט לַפ"ד הַכ"מ דְּפֶסֶק רַבֵּינוּ

כר"ע א"כ עיקר הפלוגתא ע"כ על המעשר, ולא ידעתי שום טעם וסבבא שיהי' גם המעשר שהפריש בטל פינון שהפריש ממנו עליו ומה בכך שהפריש ת"ג, ותו דמדקתני בספא דמאי שנתקנה ודאי מעשרותיו מעשר ואין תרומתו תרומה מפלל דרישא [דנדאי שתקנו דמאי] לא עשה פלוס, וזה פלא דהא אגון קיי"ל דהקדים תרומה לביפורים וכן מעשר לתרומה מה שעשה עשה [א"כ למה לא חל המעשר] וא"ל דתנא דתוספתא פליג על מתניתין ז"א דא"כ בפ"ק דתרומה דאפולגו אבני ורבא אי מהני ומותיב התם מהאי דמקדים תרומה לביפורים ואם.

אימא הו"ל לאקשוני מברייתא זו לאבני, ותו תימא גדולה פינון דלפ"ד הכ"מ מבואר בתוספתא דלא מהני פלל א"כ לא הו"ל לרבינו לפסוק כמותו שהוא פסק לעיל ה' תרומות דהמקדים נהי דעובר בל"ת מה שעשה עשה, לכאורה הי' אפ"ל בדוחק דאיירי דלא ידע א"כ הו"ל מעשר בטעות אף קשה מדברי רבינו בריש ה' איסורי מזבח במקדיש בע"מ ולא ידע שהוא בע"מ לא מקרי הקדש טעות ועמש"כ לעיל בפ"ה מה' תרומות מילתא בטעמא, ותו דאפתי קשה קושני' קמיימא, ובאמת אם נימא דהכא איירי בטעות י"ל בפשיטות דברי רבינו דאין עגנו למשנה דהתם פינון דינע א"כ תרומה ויחזור ויתרום משא"כ פאן פינון דלא ידע א"כ פשיטא דהו"ל בטעות דאי הוי ידע דצריף לחזור ולתרום לא הוי תרם ובזה א"ש דלת"ק לא מהני פלוס פינון דהוי תרומה בטעות ולר"י אליבא דר"י ודאי שתקנו בדמאי היינו שתרם דמאי על נדאי לא מהני פלוס דהא הדמאי מעשר על הפל וצריף להפריש ממנו תרומת מעשר על הפל אבל דמאי שתקנו בנדאי, אינו מפסיד פלוס דהא נהי דצריף לחזור ולתרום מ"מ הדמאי פבר נתקן ואם הי' לו עשר סאין דמאי ועשר סאין טבל והפריש שתי סאין מטבל על הדמאי ועל הנדאי לא הפסיד פלוס דהדמאי פבר ניתקן ממנ"פ אלא שהשתי פורין הן בספק שמא אין פאן רק פור אחד מעשר והיינו שדמאי פבר נתקן א"כ אין פאן רק פור אחד והו"ל פמרה במעשרות וכינון דרבינו ס"ל דיש ביילה לדעת הרב מהרי"ט ז"ל להפריש תרומת מעשר מינה ובה ואין פאן שום פסידא וכן אם הפריש סאה אחת טבל יכול לתקן מינה ובה וכן פרש"י ז"ל בקידושין דף מ"ו דאם הפריש מן החיוב על הפטור דצריף לחזור ולתרום יכול להפריש מינה ובה, ולת"ק גם במעשר לא עשה פלוס פינון דלכתחילה אסור להפריש מן החיוב על הפטור וצריף לחזור ולהפריש הו"ל תרומה בטעות, ובזה אפשר ליישב גם דעת הר"א בהשגות, ומה שהקשה הרב בכ"מ דפסק כר"י לגבי רע"ק בגרסת הר"א ז"ל הוא ר' יעקב וכן הוא בתוספתא ודוק: ה"כ פל עיר מוכרין, הטעם דכל קבוע פמע"מ, וא"ל בהא דכתב רבינו דמפריש תרומה ות"מ משמע דמעשר ראשון הוא לעצמו, הא כתב לעיל [בפ"ג ה"כ] במצא פירות ומחצה מכניסין לבתיהן דמפריש ודאי ומטעם שכתב הרב כ"מ דאין ספק מוציא מידי ודאי א"כ ה"נ ניקו אחזקה ומה נראה דבקבוע לא אזלינן בטר חזקה, ועיין בכו"פ שנסתפק בזה, ומדברי רבינו נראה דלא אזלינן בטר חזקה בקבוע, ובפ"ב דמכשירין תנן אוצר מע"מ דמאי פה גירסת הר"ש, וקשה מהא דירושלמי שהביא רבינו לעיל, ** (לא זכיתי להבין הדברים כי לפנינו לא נמצא גירסא פזו בר"ש שם).

המגיה. **) תו גרסינן התם במכשירין אפ"ל רוב עפו"ם וישאל אהד דמאי, ועיין בפ"א הרע"ב ז"ל דחכמים ס"ל יש קנין, ובתויו"ט הקשה הא אין תרומה אוסר יותר מק"א

ואין זה פלוגתא דטבול ונדאי אוסר בכ"ש, אף הא קשה הא לא גזרו בתערובות דמאי, ומש"כ לעיל ליישב אין זה עולה פהוגן פאן דבא לנד ישאל תיכף בשני הספיקות ומעורב אף ג"ז י"ל דאיירי בשלא מעורב אבל ע"ז ונדאי קשה נימא פל דפריש, והנה לשיטת הר"א ז"ל פ"א ה' תרומות קשה טפי, לכ"נ מזה ראי' ברוכה למש"כ לעיל דנדוקא באמר שהוא מעשר לא גזרו אבל בלא"ה גזרו וא"ש דטבול לא בטל, ומה שרבינו לא הביא לה הוא משנה משום דסמך על לעיל בפ"י ה"ח בנתערב דמאי בק' דלא בטל, תו גרסינן בתוספתא פל העיר מוכרין מתקן וא' מוכר אינו מתקן אסור ולכאורה משמע אף בדמאי דינא קכי, ומזה קשה על הר"א ז"ל אמאי לא גיזיל בתר ס"ס ואפשר דס"ל דנדוקא במוכר טבול וצ"ע, ומ"מ אין זה קושיא על הר"א ז"ל ממשנה דמכשירין שכתבנו דהתם ע"י תערובות חמיר וס"ל דא' בגופו וא' בתערובות לא מקרי ס"ס, תו גרסינן בתוספתא בלוקח מן השוק אזלינן בתר רנבא ולכאורה קשה על רבינו בה' אי"ב פי"ח הט"ו פסק דכל עיר מקרי קבוע: הלכות מעשר שני פ"א ה"ב באחד בתשרי, הנה בש"ס ר"ה ט"ו: מבואר דאזלינן בתר חנטה לענין מעשרות מחדש על הישן וה"ה לענין מע"ש, ומבואר בתוס' שם די"ב: בד"ה התבואה דשיעורו דחנטה מקמא דשיעורא דהגיעה לעונת המעשרות אבל רבינו שכתב דאזלינן בתר הגיעה לעונת מעשרות לענין מעשר מחדש על הישן ולענין מע"ש ופני וכו"כ בפ"ד ה"ט מה' שמ"ט לגבי שביעית וקמ"ט בפ"ט לענין נטע רבעי ועלה כתב משויציאו ובה' שמ"ט בפ"ה ה"ח פתב דשיעורא בשאר אילנות הוא משויציאו פוסר משמע דחד שיעורא הוא] וקשה בעיני טובא דהא בש"ס פ"ק פיצד מברכין קאמר התם דאפי' רבנן דפליגי על ר"י וס"ל דסמדר מותר ובוסר אסור מודה בשאר פירות, הא קמן דבשאר אילנות לא בעי שיעורא דבוסר, ולפי הנראה לשיטת התוס' אינו תלוי בשיעור הגיעה לעונת המעשרות רק בתבואה וזיתים אבל בשאר דברים שיעורא אחרנינא איכא כמבואר בפ"ב דשביעית והוא לקמן בפ"ה מה' שמ"ט הי"ח רק שמש"כ רבינו דשאר אילנות פוסר [תמוה] דבשאר אילנות לא בעי שיעורא דבוסר ותיכף שהוציאו הפירות מקרי פרי וכן לענין ערלה, וענין בטוש"ע או"ח סי' ר"ט והרב"י בש"ע סי' רצ"ד דאזלינן בתר חנטה וסתם דבריו לפי הנראה מדברי רבינו ז"ל שיעורו דחנטה היינו שיעורא דעונת מעשרות ושאר פוסקים נראה שחולקים ע"ז, וענין בר"ש פ"ב דשביעית וצ"ע, וכבר עלה על דעתי שגם רבינו ס"ל דשיעורא דחנטה היינו קודם הגיעה לעונת המעשרות אלא דפסק פשוטאל בר"ה דף י"ג ע"ב דהפל הולך אחר גמר פרי וס"ל לרבינו דכלל הוא לכל החייבים מד"ת [חזן מירקות דאינם אלא מד"ס] ודחי הוא האי ברייתא דאזלינן בתר חנטה מהלכה, וס"ל דגמר פירי היינו הגיעה לעונת המעשרות, אלא דמדבריו בפ"ד הי"א מה' שמ"ט לא נראה פן וצ"ע לדנא: ה"ה וכן האתרוג, באמת שדברי רבינו הם תמוהים ודברי הכ"מ הם יותר תמוהים ונעתיק מקור האי דינא, הנה בפ"ב דביפורים אפלו ר"א ור"ג דלר"א אתרוג פאילן לכ"ד ולר"ג לערלה ולרבעי ולשביעית דינו פאילן ולירק ולמעשר דאזלינן בתר לקיטה ומ"מ ר"ה שלו חמשה עשר בשבט ובר"ה אמרינן דלרבה אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית פטורה מן המעשר ומן הביעור והיינו דמן הביעור פטור דאזלינן בתר חנטה והו"ל פשוטית ומן המעשר פטור דנהי דשביעית במעשר פטור משום הפקר וכאן ל"ש הפקר מ"מ פטור משום ד הפל ממשמשין, ובת שביעית שנכנסה לשמינית פיון דלשביעית אזלינן בתר חנטה הו"ל

כְּשִׁבְעִית לְכֹן חֲזִיבַת בְּבִיעוֹר וּפְטוֹרָה מִן הַמַּעֲשֶׂר וּלְר"ה בַּת שְׁשִׁית שְׁנֹכְנֹסַת לְשִׁבְעִית
חֲזִיבַת בְּמַעֲשֶׂר דְּנָהִי דְלִירָק אֲזַלְיָנוּ בְּתַר לְקִיטָה וְהַלְקִיטָה הִי בְּשִׁבְעִית מ"מ פִּינּוּ דְפְטוֹרָה
מִהַפְקָר וְכֹאן דְאֲזַלְיָנוּ בְּתַר חֲנֻטָה לְעֵגֶן שְׁבִיעִית לֹא נִפְטְרָה, זֶה שִׁיטַת רַש"י ו"ל שָׁם,
וְאֲמַרְיָנוּ הֵתֵם דְּרַבּוּתֵינוּ נִמְנוּ אֲתָרוּג פִּירָק גַּם לְשִׁבְעִית, תּוּ גְרָסִינּוּ הֵתֵם פִּי אֲתָא רַבִּין
אָמַר ר"י אֲתָרוּג בַּת שְׁשִׁית שְׁנֹכְנֹסַת לְשִׁבְעִית אִפִּי פְזִית וְנַעֲשֶׂה כִּפְר חֲזִיב בְּמַעֲשָׂרוֹת,
וְהִינּוּ דַס"ל לְר"י דְלֹא כְּרַבּוּתֵנוּ אֲלֵא דְלְשִׁבְעִית אֲזַלְיָנוּ בְּתַר חֲנֻטָה וּס"ל לְר"י כַר"ה
דְּטַעֲמָא דְשִׁבְעִית מִשּׁוּם הַפְקָר וְלֹא ס"ל יַד הַפֵּל מִמְשַׁמְשִׁין וְרַבִּינוּ פָּסַק הִלְכָה כְּרַבּוּתֵנוּ
וְאִפִּי פָּסַק כַר"י וְזֶה תִּימָא כְּמוֹ שְׁתַּמָּה הַר"א ו"ל פִּינּוּ דְאֲזַלְיָנוּ גַּם לְשִׁבְעִית בְּתַר לְקִיטָה
וְחֲזִיבַת בְּבִיעוֹר לָמָּה יִתְחַזֵּיב בְּמַעֲשֶׂר הָא הַפְקָר פְּטוֹר מִמַּעֲשֶׂר, וְרֵאִיתִי לְהַכ"מ פ"ד הִי"ב
מֵה' שְׁמִיטָה שְׁכַתְּבֵנוּ דְרַבִּינוּ מַס"ל אִי הִלְכָה כַר"א דְאֲתָרוּג פְּאִילָן לְכָל דְּבָר אוֹ כַר"ג וְכֹן
מַס"ל לְעֵגֶן שְׁבִיעִית אִי הִלְכָה כַר"י אוֹ הִלְכָה כְּרַבּוּתֵנוּ לְכֹן ס"ל בְּתַרְנִיָּהוּ לְחֻמוֹרָא,
וְדַבְּרִים אֵלּוּ בְּלִתִּי מוּבָנִים הָאִיף אִפִּי"ל שְׁרַבִּינוּ מַס"ל אִי הִלְכָה כַר"א דְהַרִי לְעֵגֶן חֲדָשׁ
וְיִשָּׁן וּמַעֲשֶׂר שְׁנֵי וְעֵנִי ס"ל דְּנֻדָּי אֲזַלְיָנוּ בְּתַר לְקִיטָה דְאִי מַס"ל הִי צְרִיף לְהַפְרִישׁ ב'
מַעֲשָׂרוֹת כְּמוֹ בְּצֻלָּף פְּאֵן בַּה"ז, וְעוֹד דְּהַרִי רַבִּינוּ בַּפִּיה"מ לְבִיכּוֹרִים מְפָרְשׁוּ לְעֵגֶן
שְׁבִיעִית שְׁנֹכְנֹס לְשִׁמְיָנִית וְהִלְכָה כְּרַבּוּתֵנוּ, ע"כ אִף לְהַקֵּל אֲזַלְיָנוּ בְּתַר לְקִיטָה כְּמוֹ
בְּשִׁבְעִית הַנֹּכְנֹס לְשִׁמְיָנִית, לְכֹן בְּרוּר דַּס"ל לְרַבִּינוּ דְלַעֲגֵן מַעֲשָׂרוֹת וְדָאִי הִלְכָה כַר"ג,
אֲלֵא דְהָא קִשָּׁה פִּינּוּ דְפָסַק הִלְכָה כַר"י וְדָאִי לֹא קִי"ל כְּרַבּוּתֵנוּ וְדַבְּרִי הַכ"מ בְּכֹאן הֵם
בַּמ"כ הַגְּדוֹל מְגוּמָגָמִים מְאוֹד, וְאֵע"ג דְאֲפָשֶׁר לֹמַר דַּס"ל לְרַבִּינוּ דַּמַּפְס"ל אִי הִלְכָה
כְּרַבּוּתֵנוּ מ"מ לֹא יִדְעָתִי מְקוֹם סָפַק פִּינּוּ דְרַבָּה וְר"ה וְר"י פְּלָהוּ ס"ל דְאֲזַלְיָנוּ בְּתַר חֲנֻטָה
וְדָאִי הִלְכָה כְּמוֹתֵם, וְאִין לֹמַר דְהָא רַבּוּתֵנוּ נִמְנוּ הִינּוּ מַסְפֵּק וְר"י פָּסַק כְּנוֹתְמִיָּהוּ
לְהַחְמִיר שְׁיִתְחַזֵּיב בְּמַעֲשָׂרוֹת, דְּמַלְבַּד דְקִשָּׁה פִּינּוּ דְצְרִיף לְהַפְקִיר לָמָּה יִתְחַזֵּיב הָא אִפִּי
בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אִם הַפְקִיר פְּטוֹר, וְאִף גַּם בִּירוּשְׁלַמִי בַּפ"ב דְּבִיכּוֹרִים נִרְאָה דַּר"י
אֲלִיבָא דַּר"ג קָאָמַר, וְעוֹד י"ל פִּינּוּ דַמַּס"ל אִי מִתְחַזֵּיב בְּמַעֲשֶׂר א"כ לָמָּה יִתְחַזֵּיב לְתַת
מַעֲשֶׂר עֵנִי הָא מְבֹאָר בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ לְקַמֵּן הִי"א דַּפִּי שְׁמֹסְנֹפֶק אִם חֲזִיב הו"ל הַמַּמַּע"ה
וְכ"כ בַּפ"ט מֵה' מַעֲשֶׂר וְאֲפָשֶׁר דַּס"ל לְחַלֵּק בֵּין ס"ד לְסָפַק מַעֲשֶׂר דְּבִסְפִיקָא דְדִינָא חֲזִיב
אֲלֵא דְבַש"ס פ' הַזְּרוּעַ מְדַמָּה לַמ"כ וּבַמ"כ אִף בְּסְפִיקָא דְדִינָא פְּטוֹר לִיתָן, וְהָא דְבְּצֻלָּף
[בַּה"ז פְּאֵן] דְּמְפָרֵשׁ הִינּוּ כַּמַּש"כ הַתּוֹס' בַּב"ק י"א דְהִיכִי דְסְתָרִי הַסְּפִיקוֹת א"א ס"ס
לְהַקֵּל וְה"נ י"ל, אֲבָל בְּשִׁבְעִית וְדָאִי קִשָּׁה דְהָא פִּינּוּ דַמַּסְפֵּק"ל פְּטוֹר לְגַמְרִי, וּבַש"ע יו"ד
סִי"א סְעִיף] סְתָם פְּדַעַת רַבִּינוּ וְצ"ע, דְלַפִּי הַנִּרְאָה הָעֵינִיקָר פְּדַעַת הַר"א ו"ל שְׁכֹן
פְּדַעַת הַתּוֹס' וְרַש"י וְכ"ד הַרְע"ב בְּפָרֻט שְׁלַדַעַת רַבִּינוּ אִינוּ אֲלֵא סָפַק וְכִינּוּ דְשִׁבְעִית
בְּזַה"ז דְרַבִּנּוּ וְדָאִי יֵשׁ לְהַקֵּל אֲלֵא שַׁמַּש"כ הַרְע"ב לְפָסוּק דְפְטוֹר בְּמַעֲשֶׂר בְּשִׁבְעִית אִין
מְחַנּוֹר אֲלֵא פְּדַעַת רַבִּינוּ וְהַר"א לְפָסוּק כַר"ה וְר"י וְהַכִּי מְסַתְּבַר, מ"מ לְעֵגֶן חֲנֻטָה לְגַמְרִי
וְכַסְתֵּם מִתְנִיתִין דְּבִיכּוֹרִים וְדָאִי מְסַתְּבַר וְכֹן מִשְׁמַע לְהַדְיָא בִירוּשְׁלַמִי דַּפ"ב דְשִׁבְעִית
דְאִילָן סוּרְג פְּטוֹר בְּמַעֲשֶׂר בְּשִׁבְעִית וְעִי בְּמְפָרֵשׁ הַגְּאוֹן רַא"פ וְהַטַּעַם פְּשׁוּט כַּמַּש"כ
הַתּוֹס' מִשּׁוּם דְכִינּוּ דְחֲזִיב מְסַפֵּק תּוּ הו"ל הַפְקָר דְלֹא עֲדִיף מְשָׂאָר שְׁנֵי שְׁבִיעִית א"כ ע"כ
מוּכַח דַּלְר"י וְדָאִי אֲזַלְיָנוּ בְּתַר חֲנֻטָה וְדו"ק: וְהִנֵּה בְּשִׁיטַת רַש"י דְאֲזַלְיָנוּ בְּתַר חֲנֻטָה
לְשִׁבְעִית לְכֹן חֲזִיב בְּמַעֲשֶׂר דְנָהִי דְאֲזַלְיָנוּ בְּתַר לְקִיטָה מ"מ טַעַם דְשִׁבְעִית מִשּׁוּם הַפְקָר
וְכִינּוּ דַא"צ לְהַפְקִיר מִמִּילָא חֲזִיב בְּמַעֲשֶׂר, וּלְפ"ז יִהִיב מַעֲשֶׂר עֵנִי כְּמוֹן עֵמוֹן וּמוֹאֵב בְּסוּף

יָדִים אֲבָל בִּירוּשָׁלַיִם נִרְאָה כְּפִי הַתּוֹסֵ' דְּבִשְׂבִיעִית הו"ל לְגַמְרֵי פְּאִילָן וְאִם הִיא חֲמִישִׁית וְנִכְנָס לְשְׂבִיעִית הו"ל מֵע"ש עֵי"ש בִּירוּשָׁלַיִם שְׁנֵדָחַק בְּפִי וּל"נ דֵּה"ג וְזֶה מוֹכַח כְּפִי הַתּוֹסֵ' וְצ"ע עַל רַבֵּינוּ ז"ל גַּם בְּהָא דְּהַשְׁמִיט הִירוּשָׁלַיִם עֵי"א [בִּינְיָוִיט פ"ב מ"ו] בְּפִי הַר"י ב"ר מַלְכֵי צָדֵק שְׁפָסַק ג"כ פְּרַבּוּתֵינוּ לְעַנְיָן עַרְלָה וְשְׂבִיעִית וּמַעֲשֵׂר וְדְּבָרִים הִלְלוּ נִפְלְאִים בְּעֵינֵי דְּמִי אִיפָּא לְמִימַר דְּאַתְרוּג גַּפְטַר מְעַרְלָה וְדִינוּ פְּיָרַק וּמִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנֵינוּ [בְּסוּפָה ל"ד] אֲתָרוּג שֶׁל עַרְלָה וּבְאֹתוֹ פְּיָרַק לוה"ג דָּף מ' אֲמַרִינוּ דֵּס"ל פְּרַבּוּתֵינוּ [וְאִי כְּגִי הַר"י ב"ר מ"צ] הו"ל לְש"ס לְרַמּוּי אֶהְדְּדִי, וְתוּ דְּהָא בְּקָרָא פְּתִיב פְּרִי עֵץ גַּבֵּי אֲתָרוּג וּכְתִיב וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְכָל הָאִי דְּיוֹקָא אֵינוּ אֲלָא לְעַנְיָן אִי לְחַנְטָה אִי לְקִיטָה אֲבָל לְפִנְטָרוֹ לְגַמְרֵי וּלְחֻשְׁבֵי פְּיָרַק וְדָאִי לֹא וְאִי הַפְּנוּנָה לְעַנְיָן עַרְלָה דְּנִחְשָׁב ר"ה שְׁלוֹ מִתְּשַׁרֵי ג"כ תִּימָא דְּהָא אֲמַרִינוּ בְּהַדְּיָא בֵּר"ה דָּף ט"ו לְר"ג דְּאַזְל בְּמַעֲשֵׂר בְּתַר לְקִיטָה מ"מ מוֹדָה דֵּר"ה שְׁבִט וּבְדוּחַק י"ל וְצ"ע: ה"ז הָאֲבִינוּת שֶׁל צָלָף, הַר"א ז"ל תַּמָּה מְאֹד הָא לְדִידוֹן דִּינוּ לְגַמְרֵי פְּאִילָן אֲפִי לְהַקְל לְעַנְיָן פְּלִאִים וְכֵן בַּח"ל וְע"כ שְׁדִינוּ לְגַמְרֵי פְּאִילָן וְיִמָּה שְׁתִּירָץ הַכ"מ מְשׁוּם דֵּל"ל פְּסִידָא לֹא הִבִּינוּתִי הָא נַפ"מ גְּדוּלָה דְּצָרִיף לִיתָן לְעַנְיִים אַחַר הַפְּדִיוֹן וְהָרִי יֵשׁ פֶּאֶן פְּסִידָא גְּדוּלָה וְנָהִי דְּלַעֲלֵל כְּתַבְנוּ דְּלָא פְּטַרִינוּ מְשׁוּם סְפִיקָא הִינְנוּ בְּסַפְק גְּמוּר אֲבָל פֶּאֶן דְּאֵינוּ אֲלָא מְשׁוּם חוּמְרָא מַה עַנְיָן לְהַפְסִיד מְמוֹן וְהָרִי אֲפִי בְּסַפְק גְּמוּר פְּטוּר, אֲמַנְם בְּעִיקָר קְוִשִׁית הַר"א ז"ל נ"ל לִיִּישָׁב דְּבָרֵי רַבֵּינוּ בְּפִשְׁיִטוֹת דְּנָהִי דִּינוּ פְּאִילָן וּמ"מ מַה עַנְיָן זֶה לְמַעֲשֵׂר דְּהָא אֲתָרוּג וְדָאִי דִּינוּ פְּאִילָן לַכ"ד לְעַנְיָן עַרְלָה וּקְרָא פְּתִיב וּלְקַחְתֶּם לְכֶם פְּרִי עֵץ וְאִפ"ה לְעַנְיָן מַעֲשֵׂר דִּינוּ פְּיָרַק וּבִש"ס ר"ה בְּעֵי לְמִימַר דֵּר"ה שְׁלוֹ תִשְׁרֵי אֲפִי דְּאִילָן גְּמוּר מ"מ פִּינוּ שְׁדַרְכּוֹ פְּיָרַק דִּינוּ לְעַנְיָן שְׁנָתוֹ לְמַעֲשֵׂר פְּיָרַק וְה"נ בְּצָלָף, וְאִע"ג דְּאַתְרוּג ר"ה שְׁלוֹ תִשְׁרֵי מ"מ אֲפִשְׁר דְּצָלָף דִּינוּ פְּיָרַק כִּדֵּס"ד לְרַבָּה בֵּר"ה גַּבֵּי אֲתָרוּג וְאִין זֶה תְּלוּי אִם הוּא אִילָן וְזֶה נ"ל אֲמַת וְיִצִיב בְּדַעַת רַבֵּינוּ ז"ל: ה"י פּוֹל הַמְּצָרִי, עֵינֵן בְּכ"מ דֵּס"ל לְרַבֵּינוּ יֵשׁ בִּיקְלָה דַּל"כ הִיכִי מְצִי לְעַשֵׂר מִיָּרַק כַּמֶּש"כ בְּפ"ב דְּתַרּוּמוֹת וְעוֹד דְּבָזָה הו"ל מִן הַחֲדָשׁ עַל הִישָׁן מִיְהוּ יֵשׁ לוֹמַר דְּבִזְרַע לְזַרַע אֵינוּ מִתְּחַיִּיב מְדַאֲרִיטָא פְּמוּ בְּמִירְחוֹן ע"ד לְמוֹכְרוֹ לְכוּן סְמִיכֵינוּ עַל בְּלִילָה פְּדַאֲמַרִינוּ בִּירוּשָׁלַיִם גַּבֵּי דְּמַאי, וּלְפ"ז י"ל בְּמִיזְדִי דְּאֲוִרִיטָא.

גַּם לְרַבֵּינוּ אִין בִּיקְלָה וְדו"ק וְעַמֶּש"כ בְּפ"ה דְּתַרּוּמוֹת ה"כ: הִיא פִּירוֹת שְׁנָה שְׁנֵי שְׁנָתֵעֲרָבוּ, עֵינֵן בְּמַל"מ שְׁהִבִיא תוֹסְפָתָא בְּפ"ד דְּדְּמַאי מְצַרְפִּין פִּירוֹת ח"ל וּלְדִידֵי ק"ל הָא הָוִי תַרְתִּי דְּסַתְרָן אֶהְדְּדִי מַה חֲזִית דְּאַזְלַת בְּהָא לְקוּלָא אֲזִיל בְּהָא כַּמֶּש"כ הַתּוֹסֵ' בְּב"ק דָּף י"א וְהִנֵּה לְפַמֶּש"כ הַכ"מ בְּשֵׁם הַר"י קוּרְקֵס דְּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר א' וּמִמ"נ אֵינוּ טוֹבֵל ה"נ דְּכְנוּתִי וְאִע"ג דֵּהו"ל תְּרֵי קוּלָא דְּסַתְרֵי י"ל פִּינוּ דֵּהוּא לְעַנְיָן מְמוֹן אֲזִלִּינוּ לְקוּלָא, וְעוֹד י"ל דְּע"כ לֹא פְּתַבוּ הַתּוֹסֵ' [דְּבַתְרֵי דְּסַתְרֵי לֹא אֲזִלִּינוּ לְקוּלָא] אֲלָא בְּמִין אֲחָד אִיסוּר אֲבָל לֹא פֶּאֶן שְׁיֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי אִיסוּר גְּזֵל עַנְיִים וּמַע"ש חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וּלְדַעַת הַר"א ז"ל בְּהַשְׁגוֹת דְּצָרִיף לְהַפְרִישׁ שְׁנֵי עֵישׁוּרִים מ"מ מוֹדָה דִּיכוֹל לְהַפְרִישׁ עַל תְּנַאי וְדו"ק, וּבְעִיקָר דְּבָרֵי רַבֵּינוּ י"ל הִנֵּה כ"כ דְּלַק"מ מְהָא דְּצָלָף וְעֵינֵן בְּכ"מ שְׁפַתְב בְּשֵׁם הַר"י קוּרְקֵס לִיִּישָׁב הָא דֵּר"ע וְלֹא הִבְנִיתִי כָּלֵל דְּאַכְתִּי מַה יַעֲנֶה לְדְּבָרֵי רַבֵּינוּ בְּהָא דְּסַפְק וּלְפ"מ שְׁצַדְדְנוּ בֵּין סְפִיקָא דְּדִינָא לְסְפִיקָא דְּמִצִּיאוֹת גִּיחָא, אֲפִי כ"כ שְׁנָה דִּנְחַק דְּהָא בִּש"ס מְדַמָּה הִיא לְמ"כ וְעֵינֵן בְּר"ן גַּבֵּי יֵשׁ יָד לְצַדְקָה, וְלְכַאֲרָה י"ל בְּדוּחַק דְּהַתָּם אִיפָּא סְפִיק לְהִיפָּא בְּשְׁלִישִׁית שְׁנִכְנָסָה לְרַבִּיעִית כְּעֵין שְׁכַתְבוּ הַתּוֹסֵ' וְהָר"ן בְּפִסְחִים פ' ע"פ גַּבֵּי הַסִּיבָה דְּכִסִּי,

ובזה הוי ניתא הא דר"ע משא"כ פאן דאינו ספק על הכל' אלא שהספק במקרה ודו"ק: אולם לא נתברר לי עדיין דברי הר"י קורקס פיון דרבינו ס"ל יש בילה א"כ בנתערב ט"ו לוגין טבל מע"ש בתמש לוגין טבל מ"ע פיון דיש בילה פשמפריש שני לוגין הר"ז פמפריש חצי לוג על טבל מ"ע ולוג וחצי על טבל מע"ש א"כ למה יפטרן הא ממון בעלים לא בטל ועיין בפ"ה דפאה גבי שבולת של לקט וא"ל דרבינו ס"ל אין בילה ז"א דאי ניקא אין בילה פשיטא דיש חשש לענין ישן וחדש דבזה לא שנייה תירץ הר"י קורקס וע"כ או דרבינו ז"ל סובר דיש בילה או דאיירי בדברים הנבללים א"כ למה [נראה דצ"ל לא] ידעתי שום טעם לפטור ממ"ע וע' בחלה פ"ג משנה דטבל של מע"ש לא אמרינו דנעשה הכל טבל ואינו מפריש רק לפי חשבון וכינון דיש בילה ויכול להפריש מטבל למ"ע על הטבל למ"ע ולא ידעתי באמת מקום לפטור לכן נלפע"ד דרבינו פאן איירי בתערובות קנפה בקנפה היינו שנסתפק על אחת אם היא מ"ע היינו שנשתמשו בה פעין הא דמשנה דמכשירין ומסופק על קנפה זו בזה פסק רבינו דפטור ממ"ע ובהכי ל"ק קו' הר"א ז"ל דכל דפריש ודאי אמרינו וכן ברוב טבל למ"ע ומיעוט למע"ש פיון דיש בילה פודה לפי ערוך ובה בטה המחלוקת, ונראה דגם להר"י קורקס אינו אלא שא"צ לפדות מה שנתן לעניים, ועיין בס' טורי אבן, ועיין במל"מ פ"ז מה' מעילה שהקשה על הר"ן שכתב בפ"ק דביצה דבדשיל"מ לא אמרינו פל דפריש מתוס' זו, ולק"מ דהא במע"ש מקרי דשיל"מ ע"י פדיון אע"ג דצריף להוציא הוצאות משום דאינו פודה אלא לפי ערוך ואינו מתרבה עליו ע"י התערובות, אבל אם ניוזל בתר רוב לא הוי צריף פלל ודאי מקרי טורח משא"כ בהאי דביצה וזה פשוט: פ"ב ה"א מעשר שני אינו נאכל, בטור [יו"ד סי' של"א] כתב הטעם משום מזבח אע"ג דקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולעת"ל מ"מ פיון דאין מזבח אסור לאכול, אבל הסמ"ג כתב בשם ס' התרומה דפירות שלא הונקשו ראשי לאכול ועינתי בס' התרומה [בה' א"י] ודבריו תמוהין, שכתב דעכשיו פלגו טמאי מתים ונטמאת העיסה וצריף לשרוף אם לא בפירות שלא הונקשו, ותמהני מה בכך, הא אסור לאכול בטומאת הגוף וכינון דאין הנאה מה בכך שהמעשר טהור וצ"ע, ואולי ט"ס נפל בדבריו ולדינא הסכימו פולם לדעת רבינו: ה"ב והורו הגאונים, נראה דוקא בעה"ב בעצמו אבל אם נתן לאחר במתנה לדיון דקיי"ל מע"ש ממון גבוה ואינו ניתן במתנה א"כ הו"ל כפודה אחר ולדעת התוס' בתמורה כ"ז לא אמרינו הקדש שחללו אלא בפודה בעצמו לא באחר, מיהו י"ל דשליחותי דבעה"ב קא עביד בזה, תדע מדמהני פדיון ולדעת התוס' [בקידושין נ"ו] צריף שליחות א"כ י"ל דהנחתו במתנה נהי דלא מקרי שלו מ"מ פיון שהרשהו לאכול הו"ל פמרשה לפדות ומהני מדין שליחות משא"כ בהקדש דאין ענין לשליחות, והנה הרב"י בש"ע פתב בא"ב או במחלל על אסימון מהני בדיעבד ומש"כ בא"ב תימא דנדאי בין לרבינו בין לראב"ד גבי איסור טבל אין הפרש וכינון דא"ב לא מהני תדע מהאי דצנועין ות"ל דמתקני עכ"פ מדאורייתא א"ו דא"י לחלל על א"ב א"כ ה"ה בזה"ז וזה נ"ל פשוט, וגם לגבי אסימון צ"ע פיון דלא מהני בדיעבד בפה"ב, ועיין בס' פ"י [בקידושין י"א] שהקשה הא בכסף בעיניו שיש בו צורה והנה אם נאמר דבדיעבד מחלל מד"ת אף שאין בו צורה ניתא, ועוד הי' אפטר לקיים דברי הב"י פעין הא דאמרינו בפעורין, ** (הפנונה לדעתי דבערכין כ"ט.

מבואר דבזה"ז מותר לחלל שנה מנה על שנה פרוטה ואף דבהקדש בעינו נמי פסח משמע דבזה"ז סגי בשנה פסח א"כ אסימון לא גרע משו"כ. המגיה.

(** אם מדברי רבינו ז"ל נראה דצריך דוקא פירות נהרי לדעת הר"א ז"ל אף פירות לא מהני בפדיון ראשון, ולא עוד אלא שנ"ל דלרבינו ז"ל נמי דוקא על פירות טהורין דעיקר הטעם דמהני על פירות אע"ג דבעינו פסח שיש בו צורה משום דחזי לאוכלן בירושלים ואע"ג דהאידיד לא ש"ז זה מ"מ פינו דאין החסרון בגוף הפדיון א"כ נ"ל ברור דפירות טמאין דינם כשאר שו"כ שאין בו צורה וזה נ"ל נכון אם היות שלא ראיתי מי שכתב פן הדעת תורה נוטה, עיין תוס' פ' האיש מקדש, ומ"ש הסמ"ג דשוחק זורה לרוח או שורף הפירות לכאורה קשה דלא משמע דאסור לשורף פסח הקדשים ומדברי רבינו נראה דגניזה לחוד ישאר צ"ל דאיירי בנטמא אלא לפמש"כ אסור לפדות בפירות שנטמאו ואפשר דמכשירין עד שיטמאו אח"כ וצ"ע [ועמש"כ לקמן סוף ה"ד]: ה"ד כשם שאין אוכלין, מש"כ רבינו בזה"ז אין פודין הנה בסנהדרין פ' חלק] אמרינו מחיצה לקלוט דרבנו וכי גזרו היכי דאיתנהו למחיצות משמע דבזה"ז רשאי לפדותו, אבל בפ' הזהב אמרינו דאף בזה"ז אסור לפדות ע"ש בתוס' אבל בחי' הרמב"ן ז"ל כתב דהיכי דכנס לירושלים כשהיו מחיצות אסור לפדותו אבל בלא"ה לא ולפ"ז בזה"ז מותר לפדותו אבל בירושלמי פ"ג ה"ג דמע"ש] מוכח להדיא פדברינו, והנה מש"כ מוציא הפירות בטבול לכאורה היינו קודם שהוקבעו דאח"כ כבר קלטו המחיצות וכדכתב רבינו ז"ל לקמן בה"י אף בירושלמי פ"ג ה"ג] דמע"ש נראה להדיא דבזה"ז רשאי להוציא ולא אמרינו מתנות שלא הורמו ואע"ג דאנן קיי"ל כב"ה מ"מ בזה"ז דלא אפשר למיכל רשאי להוציא ולפ"ז דברי רבינו מדוקדק במש"כ בטבול ומ"ש רבינו לקמן בה"י היינו בזמן הבית וצריך עיון כי לא נראה לכאורה פן מסתימת דברי רבינו, מפל מקום פינו שיש לפרש פן בדברי רבינו ז"ל הכי עדיף טפי להספימו לירושלמי: ועיין בכ"מ בשם הטור דמותר להכשירו פדי שיטמא וה"ר מירושלמי, ולא הבינותי דלפ"ד הירושלמי מותר לטמאן אפי' ביד א"כ למה בהפרישן בירושלים ירקבו הרי יכול לטמאן ולפדותו] וכן קשה מהא דעהנ"ד בפ"ד הט"ו מה' עכו"ם דלדעת רבינו מע"ש שבתוכו אסור בהנאה מדאורייתא אלא דאסור לשורפו א"כ יטמאו [כמו בזה"ז] לכן נראה דנדאי אסור לטמאו בידיים ודוקא בעודו טבול מותר לטמאו פדאמרינו במס' ע"ז [נ"ו: יע"ש בירושלמי ורק להכשיר מותר ועי' בפרש"י פסחים ל"ח ד"ה א"ד דמותר לגרום טומאה למע"ש, והרבה יש לתמוה בזה דנדאי אסור אפי' בלוקח ממעות מעשר שני פדמוכח מהא דאין לוקחין ממנו תרומה שממעט באכילתו וי"ל בדוחק דאם גורם ע"ד לפדות רשאי משא"כ התם ומ"מ צ"ע: ה"ה פל האוכל פזית, מסתברא דאם אכל מע"ש שלא בפני הבית בירושלים דאינו לוקח ואע"ג דאייתקש לבכור מ"מ בכור גופי' ליכא אלא עשה ואכלת לפני, ואע"ג דדרשינו [פסחים כ"ד] מלא יאכל כי קדש פל שבקדש פסול הר"ז בל"ת (** ולכאורה תמוה הא הוי לאו שבכללות פמבואר בפסחים פ' פל שעה, אף ע' ח' הריטב"א מכות י"ח: ד"ה גופא מש"כ ולמש"כ המנ"ח בלאו דפיגול דהיכי דאיכא עשה עונשין בלאו שבכללות לכאורה ה"נ ניחא דאיכא נמי עשה דנאכלת, אף דבריו תמוהין מש"ס פסחים שם ומפרישות ד"ד גבי אכל מעשר שני דתירש ויצהר וכן מתוס' שבת פ"ה ד"ה לא תסיג.

המגיה. **) הַיָּינוּ בְּדָבָר שֶׁהוּא פְּסוּל בְּגוּף אֲבָל פֶּאֶן שְׂאִין הַחֲסָרוֹן בְּגוּף הַמַּעֲשֶׂר רַק דְּלִיפָּא בֵּית אֵינוּ לוֹקָה וְעֵינֵין בְּחוּס' (ב"מ נ"ג ד"ה לא) דְּלֹא אֲמַרִּינוּ דִּיחֻי בְּאֲכִילָה וְכַשְׂיִבְנָה הַמְּזַבֵּחַ מוֹתֵר אַף לְמ"ד דִּיחֻי מְעִיקְרָא הָוֵי דְחֻי וּמַש"כ רַבִּינוּ בְּשֵׁתָה רַבִּיעִית זֵין עֵינֵין בַּס' הַחֲנוּפָה לְהֵרָא"ה ז"ל [מְצָנָה תמ"ד] שְׁפֹתַב בְּשֵׁם רַבּוּ דְשָׁמֵן פִּינֵן דְּעִיקְרוּ לְאֲכִילָה לוֹקָה בְּכַזִּית, וַיֵּשׁ לְעֵינֵין קֶצֶת לְמָה בְּתַרוּמָה שִׁיעוּר הַשְּׂתִינִי בְּכַזִּית [כמ"ש רַבִּינוּ בַּפ"י ה"ג דְּתַרוּמוֹת] וְהוּא בְּתוֹסְפָתָא דְתַרוּמוֹת פ"ז וְכֹאֵן בַּמַּע"ש שִׁיעוּרוֹ בְּרַבִּיעִית, וְאֶפְשֶׁר לוֹמַר דְּהֵתֵם דְּלִיפָּא אֲלֵא חַד לָאו בְּאֹנְכֵל וְשׁוֹתָה] אִיתְקַשׁ שְׂתִינִי לְאֲכִילָה מַשֵּׁא"כ בַּמַּע"ש **) (לְפִי חִילוּק זֶה תַּתִּיבְשׁב קְוֹשִׁית הָאֲחֻרוֹנִים לְמָה גְּבִי אֲנִינּוֹת סֵתֵם רַבִּינוּ וְאֵינוּ מְחַלֵּק בֵּין אֲכִילָה לְשְׂתִינִי ע' מנ"ח מְצָנָה קמ"ז דְּהֵתֵם לֹא אֲכַלְתִּי בְּאוּנִי אֲכִילָה וְשְׂתִינִי בְּחַד לָאו.

המגיה. **) וְהִנֵּה בְּאוֹכֵל עֲנָבִים וּפֶת לְדַעַת הַחוּס' וְסִינְעָתֵם שְׁפֹתַבְנוּ בַּפ"ב מַה' תַּרוּמוֹת דְּשֶׁאֵר מִיָּנִים דְּרַבְּנֵן א"כ עֲנָבִים מְתָסֵר מִתִּירוּשׁ וְהֵן בְּכֻלֵּל תִּירוּשׁ א"כ פְּשׁוּט דְּהָאוֹכֵל פֶּת וְעֲנָבִים חֲזִיב שְׁתִּים אֲבָל לְדַעַת רַבִּינוּ דְּבְכֻלֵּל תְּבוּאָה הוּא כָּל מִינֵי פִירוֹת א"כ כָּל מִינֵי פִירוֹת הוּא בְּכֻלֵּל דְּגָנָה, בְּזֶה י"ל אִי עֲנָבִים ג"כ בְּכֻלֵּל, וּמִמִּילָא אֵינוּ לוֹקָה שְׁתִּים דְּתִירוּשׁ הַיָּינוּ הַיָּין לֹא הָעֲנָבִים אוֹ דְלִמָּא עֲנָבִים בְּכֻלֵּל תִּירוּשׁ וּצ"ע: ה"ו וְאֵינוּ לוֹקָה מַה"ת, בַּפ' אֵלוּ הֵן הַחוּקִין כִּי אֲמַרִּינוּ דְלִמָּ"ד מִתְּנוּת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ אִפִּי בְּאוּ לִירוּשָׁלַיִם בְּטַבְלָן מ"מ חֲזִיב עֲלֵיהֶם אִם הוֹצִיאָן לְחוּץ אַע"פ שֶׁהִפְרִישָׁה הִי בְּחוּץ וְכִינֵן דַּס"ל לְרַבִּינוּ ז"ל בַּפ"ה מַה' אִישׁוֹת דְּמִתְּנוּת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ הִי נִרְאָה דְחֲזִיב, וּקֶצֶת צ"ע עַל רַבִּינוּ ז"ל שְׁלֹא בִיָּאֵר דְחֲזִיב אַע"פ שֶׁנִּכְסוּ לִירוּשָׁלַיִם בְּטַבְלָן, וְהִנֵּה לְקַמֵּן בַּפ"ג הִי"ז בַּמַּש"כ רַבִּינוּ דַּמַּע"ש שְׁנוֹתֵן בְּטַבְלָן הוּא שְׁלוֹ הַקֶּשֶׁה הַר"י קוֹרְקֵס הָא אֲנֵן קִי"ל מִתְּנוּת שְׁלֹא הוֹרְמוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ דְמִי וְתִירָץ דְלִגְבֵי הָאֵי וְהַיָּינוּ לְעֵנֵן שְׂיֵהָ' מְמוֹן גְּבוּהָ לֹא אֲמַרִּינוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ.

וְלְכַאוּרָה לְעֵנֵן קְלִיטָה הַמְּחִיצוֹת שֶׁהוּא חֲזִיב אִם אֲכַלֵּן בְּחוּץ וְדַאי כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ אוּלָם מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ ז"ל לֹא נִרְאָה כֵּן לְזֶה הִי נִרְאָה בְּדַעַת רַבִּינוּ דְּדוֹקָא גְּבִי מְמוֹן שֶׁהוּא צָרִיף לִתְנוּתָהּ לְפָתֵן אֲמַרִּינוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ אֲבָל לְעֵנֵן אִסוּר וְהִיתֵר וְכֵן לְעֵנֵן מְמוֹן גְּבוּהָ שְׂיֵהָ' חָל עֲלֵיו שׁוּם אִסוּר לֹא, וַיֵּשׁ לְזֶה רֵא"ל מִירוּשָׁלַיִם דְּאֲמַרִּינוּ הֵתֵם [פ"ג ה"ג דַּמַּע"ש] אֵהָאֵי מְשֻׁנָּה דְקֻלְטוֹ מְחִיצוֹת לְעֵנֵן פְּדִי חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דַּא"כ הָאוֹכֵל טָבֵל יִתְחַזֵּב מְשׁוּם מַע"ש ג"כ וּמִשְׁנֵי חוּמְרָא שֶׁהִחְמִירוּ לְעֵנֵן מְחִיצוֹת וְכִינֵן דְּאֲנֵן קִי"ל דְּהָאוֹכֵל טָבֵל אֵינוּ חֲזִיב אֲלֵא מְשׁוּם טָבֵל בְּלִבָּד ע"כ דְלִגְבֵי או"ה לֹא אֲמַרִּינוּ כָּלֵל כְּמוֹ שֶׁהוֹרְמוּ דְמִינֵן, מִיָּהוּ בַּש"ס דִּילָן בְּמַפּוֹת דָּף כ' לֹא מְשַׁמַּע כֵּן וּצ"ע: ה"ח אֵין פּוֹדִין מַע"ש, הִנֵּה בִירוּשָׁלַיִם אֵינוּ נִפְדָּה מַד"ת וְאִם עֶבֶר וּפְדָה מְשַׁמַּע דְּאֵינוּ כְּלוּם אֲבָל אִם נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם ע"ד לְהוֹצִיא מְשַׁמַּע קֶצֶת דָּאֵם פְּדָה בְּדִיעֵבַד נִפְדָּה עֵינֵן יְרוּשָׁלַיִם פ"ג ה"ה דַּמַּע"ש וְגִרְסִינוּ הֵתֵם בִירוּשָׁלַיִם (פ"ג ה"ה) בְּלִקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֶׂר וְכֵן בְּנִטְמָא בְּפָנִים בּוֹלֵד הַטְּוִמָאָה דְּבְדִיעֵבַד חָל הַפְּדוּן רַק שְׁלֹא יֵצֵא לְחוּלִין, וְרֵאִיתִי בַּס' צ"ח שְׁפֹתַב בְּחִי לְפִסְחִים פ' כ"ש דְּלִקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֶׂר אִם עֶבֶר וּפְדָאוּ פְדוּי' פְּדוּי' נִאֲשַׁתְּמִיט לִי דְבָרֵי יְרוּשָׁלַיִם הִלְלוּ, וְגִרְסִינוּ הֵתֵם בִירוּשָׁלַיִם אִם הַמַּעוֹת הֵרָאשׁוֹנוֹת קִיָּמוֹת וְנִטְמָאוּ אַח"כ בְּאַב הַטְּוִמָאָה מְחַלֵּל עֲלֵיהֶן וְאִם לָאו צָרִיף לְחֻזֵר וּלְחַלֵּל וְאֵין לוֹקִין עַל מַעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת וְלֹא עַל שְׁנִיּוֹת, וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה הַשְּׂמִיט רַבִּינוּ ז"ל דִּינֵים אֵלוּ, וְצָרִיף לְעֵינֵן לְמָה לֹא יִלְקָה עַל מַעוֹת שְׁנִיּוֹת פִּינֵן

דמדאורייטא טהור ואינו נפדה אפי' דדיעבד ועיין מל"מ לעיל [פ"ז ה"א מתרומות] בטרומא דרבנו [אי מחויב פרת], ואפשר דהכא מדאורייטא חל הראשונות פיון דא"ר לאכילה אף שא"ר לאכילה רק מדרבנו, אלא דלפ"ז קשה איפכא [למה לא ילקה על הראשונות וצ"ע] ואפשר דאם אכל שניהם חוץ לחומה חייב: ומ"ש רבינו בה"י הוא בפנים ומשאו בחוץ, הנה מדברי רש"י ותוס' וריטב"א ו"ל נראה להיפוך דבזה נדאי אינו נפדה ונדוקא במונח בקניא ארוך איבע'ל, ולפ"ז צ"ע ג בהא דלעיל, גם איבע'ל דנקט בקניא פ"י רש"י וריטב"א ו"ל להיפוך דנפשט לחומרא, ובשם ר"ח הביא הריטב"א ו"ל פ"י אחר [ע"ש] ולא הבנתי דאפתי קשה מתניתין [פ"ג מ"ו] דמע"ש דתנו התם לא נחלקו וכו' דלפי פ"י ר"ח אין הפירוש בין טבל להפרשה גמורה גם התוספתא והובא בר"ש קשה טובא גם פ"י הרב כ"מ צ"ע דהא"ף אפ"ל דקמ"ל בדנקט בקניא לפרי בשעת אכילה, ואפשר דמיבע'ל אי אמרינן שדי' רישא בתר גופא וצ"ע: ה"ט מע"ש שנקנס לירושלים, עיין כ"מ, והגר"א בפ"ק דדמאי פתב דמותר להקניסן ע"ד להוציאן כמו תלתן לקמן הי"ד והאי דירושלמי אינו אלא לענון פדיון ויפה כוונן אלא שאין כן דעת רבינו ואפשר דבדמאי בזה"ז יש לסמוך על דברי הרמב"ן שהבאתי לעיל בה"ד: הי"ב פירות מע"ש שנטמא, דינים אלו הם איבע'ל בירושלמי (פ"ג ה"ג דמע"ש) הא נפשטה והשני' לא נפשטה וכיון דמחיצה לקלוט דרבנו הי' נראה להקל וצריך טעם לדברי רבינו שפסק בשניהם לחומרא ובש"ס מדמה למתנות שלא הורמו כמו שהורמו, ובזה נדאי ל"ש כמו שהורמו ואם ראשו בחוץ ורובו בפנים יש לעיין וא"ל: פ"נ ה"א האוכל מע"ש בטרומא, הנה מפשט דברי רבינו נראה ברור דא"ח על טומאה אלא בשאוכלו בירושלים אבל אם נכנס לפנים והוציאו אע"פ דלוקה משום אוכל חוץ לחומה, משום טומאה לא לקי אלא באוכל במקום הכשר וזה מבואר בלשון רבינו שכתב אינו לוקה אלא באוכלו בירושלים אבל אם אוכלו חוץ לירושלים מפין אותו מ"מ משמע להדיא דבאוכל חוץ לירושלים [אף דכבר נכנס] לא לקי מדלא קאמר "אבל אם אכל קודם שנקנס לירושלים" וכ"מ מדברי רבינו בפיה"מ פ"ג דמכות הובא בכ"מ, ויש לעיין על הרא"ה ו"ל בס' החינוך [מצוה תר"ט] שכתב דאסור לאוכלו בטרומא אפי' בירושלים משמע דכ"ש חוץ לירושלים וז"א לדעת רבינו והרי הרב בחינוך דרכו למשנה תמיד אחר דברי רבינו, ** (ויותר תמוה כי סותר דברי עצמו כי בסוף דבריו פתב דברי רבינו ע"ש המגיה).

(** והנה אין להקשות ע"ד רבינו מהא דאמרינן בפסחים דכ"ד דנהבשך אשר יגע בכל טמא ל"י מיותר דנפקא מק"ו ממעשר הקל והקישא הוא, והשתא קשה הא איצטריך דאי משום הדיקש למע"ש לא הוי לקי אלא באוכל בירושלים קק"ל אבל באוכל בחוץ ליפא משום טומאה ואשמעינן קרא דלקי אפי' חוץ לירושלים משום טומאה, וז"א פיון דחוץ לירושלים איפא עכ"פ לאו דחוץ למחיצתן א"כ אע"פ דאיצטריך קרא ללקי נמי משום טומאה, הא אמרינן התם פ"ב דמע"ש אמר ריב"ח אינו לוקה אלא על מע"ש טהור שנקנס לירושלים ויצא, הנה מבואר דעל איסור חוץ לירושלים אינו לוקה כ"א על טהור פועל הא דאמרינן בש"ס דילן במכות דף י"ח דאינו לוקה על חוץ למחיצה בקדשים אלא היכי דחזי בפנים ורבינו ו"ל השמיט האי ירושלמי ולא ביאר לעיל בפ"ב דאינו לוקה משום חוץ אלא בטהור, לכאורה הי' אפשר לתרץ בדוחק דהא דנקט מע"ש טהור דבטמא אם

נטמא מקודם א"א חע"א, אף ז"א דהא לרבינו חוץ לחומה אין איסור משום טומאה ובלא"ה דחיקא מילתא טובא וצ"ע על רבינו ז"ל שהשמיט זאת, ובעיקר דברי רבינו דמע"ש שנקנס ויוצא א"ח משום טומאה ולמש"כ בשם הירושלמי גם משום חוץ ליפא ואין בו רק עשה לחוד, לא מצאתי מקום סיוע לרבינו ז"ל בזה, וסבור הייתי לומר דרבינו מפרש הא דאמרין ביבמות ע"ג: ובמכות י"ט: היכי הנהיר הפתוב ולרבינו קשה קושית הרמב"ן בסה"מ שורש ח' הא [זה דלא בערתי] אזהרה לל"ת, לזה הי' נראה דרבינו מפרש היכי מוזהר היינו על איזה מקום הנהיר וע"ז קאמר טומאת הגוף בהדיא פתיב ורחץ בשרו משמע מקום אכילתו ומשני [פל היכי דקרין בי' ואחר יאכל וכו'] מבשעריה [נפקא ע"ש ומזה יצא לו לרבינו דינו] ובה מנושב קושית התוס' [ביבמות שם ד"ה היכי הנהיר] דכאן לא מקרי ל"ת ובפסחים מבואר דאיפא [ועיין במג"א בסה"מ שם אף מהא [דכ"כ בה' ה'] גם באנינות [דבעי בפנים] קשה, ובעיקר דברי רבינו דלקי משום לא בערתי הרמב"ן במגן המצות תפס הרבה מסוגיא זו דיבמות גם הסמ"ג גמגם והעלה שני לאוין אחרים היינו שלא לאכול ערל מעשר ושלא יעיד ע"א ד"נ ומשמע שם דאם נסלק זה ממגן הלאוין אינו לוקה על אנינות, ולא משמע פן מירושלמי פרק הערל ***(לא הבנתי למה מוז"ל אינו מביא ש"ס זבחים ק"א דילפינו מק"ו דמעשר דאונו אסור בקדשים ואולי דאז רק נאמר הייטב בעיני ד' דמנ"י ילפינו לאיסור וצ"ע.

המגיה. **) דיליף מגז"ש אונו אסור בקודש בגז"ש דמעשר ואי ס"ד דליפא אלא איסור עשה הא לענין עשה בקדשים ל"צ קרא (דאינו נאכליו רק בשמחה) וקרא פתיב בהדי' נאכלתי חטאת הייטב וע"כ דעיקר הקרא איצטריה לל"ת ונהרי גם במעשר ליפא לאו, איברא דבירושלמי פ"ב דמעשרות אמרין על לא נתתי למת דאיפא עשה, ותו מהא דפריה ברישא [בריש הערל אי] תושב ושכיר, ונהרי בפסח דנלמד מהיקש דמעשר אינו לוקה על אנינות והאיך אפשר לומר דהאי תושב ושכיר בא על גז"ש דלקי אונו בתרומה מה דפסח גופי' לא לקי, ***(צ"ע מנ"ל דהק"י קאי לענין מלקות.

המגיה. **) והאמת דמכאן ראי' ברורה כדעת רבינו דאיפא לאו, וליישוב קו' הרמב"ן ז"ל נלפענ"ד דרבינו ס"ל בהא דקאמר והיכי מוזהר על אכילתו דעיקר קרא ואזהרה שלא ישורף כשהוא טמא את המעשר שני כמבואר וילענין אכילה לא ידעין אלא מק"ו מהבערה] ואי מזהירין מן הדיו, להכי קאמר והיכי מוזהר על אכילתו ומשני דנלמוד מקרא, והנה ידוע מ"ש הה"מ בפ"ג מה' מ"א דכשעשה מפורש מזהירין מן הדיו ועשה ודאי איפא דילפינו מתרומה ואע"ג דבתרומה טמאה ליפא אלא עשה מ"מ ילפינו מק"ו ונה פלוגתא דר"ש ור"י דבספרי מבואר כדעת הרמב"ן וסתם ספרי ר"ש וידוע שדעת רבינו לפסוק כר"ש, נאפתי קשה בהא דקאמר אין מזהירין מה"ד פסחים דף כ"ד וראיתי בצל"ח שנדחק הרבה מאד ע"ש, ועוי"ל בקיצור דהא בשעריה הו"ל לאו שבבבלות ועיין במ"מ דאינו לוקה על סוטה דעיקר קרא על מחזיר גרושתו ולגבי מחזיר גרושתו לא הוי לאו שבבבלות ולגבי סוטה באמת אינו לוקה וא"כ גבי בשעריה דליפא מיותר הו"ל לאו שבבבלות, אלא כיון דידעין האיסורו אפשר ללמוד מק"ו אזהרה ופי' זה נכון בשיטת רבינו, וידעת הסמ"ג לא ידעתי למה לא חשב כדלעיל חוץ לירושלים ואפ"ל בדוחק עפ"מ שפי', גם לא ידעתי למה לא חשב לאו המבואר בש"ס, ולרבינו ניתא דלטעמ' דלא בהתרבות הלאוין יתרבה המספר וכן לענין מלקות, ומתוך מש"כ תבין שיש ליישב

היטב קו' התוס' בפסחים שהקשו שם ל"ל הקישא הא בהדיא פתיב ל"ת לא תוכל לאכול בשעריה וגו' ולמאי דפירשתי דמשום טומאה לא לקי א"ש וג"ז ראי' נכונה לדעת רבינו בפרט דאיהו ס"ל דלא לקי על הנאה, וליישוב קו' הצל"ח נראה דלא אמרינו הכי אלא היכי דאינו אלא כעין גילוי מלתא ועיין במש"כ רבינו בפ"א מה' ט"מ אלא דבגילוי מלתא בלבד לא סגי משא"כ בהא דמעשר ועיין לקמן בפ"ה מה' איסורי מזבח בכלל זה: ויש לתמוה על רבינו שהשמיט מימרא ערוכה בפרק הערל שמע"ש שנטמא אף שאסור באכילה ושתיה ואפילו בהדלקה מ"מ מותר לסוכו וא"ל מהא דילפינו בפסחים, כ"ד מק"ו דמעשר ונהרי בקודש אסור בסיכה בטומאה דהתם מל"ת שפענו שפיר היתר ואין בזה פדאי לדחות מימרא שלימה בש"ס: ה"ח ולתנו לע"ה, הר"ש פ"א בירושלים מותר ליתן לע"ה פירות וכ"נ לכאורה דאי חוץ לירושלים מאי אריא דמאי אפי' ודאי דבחוץ ליפא איסור באוכל בטומאה כמבואר לעיל בה"א ואפשר דנדאי אסור לטמאות, והנה למש"כ רבינו בה"י דנוקא פחות מגרוגרת, לכאורה אסור לתת לו פחות מפגרוגרת דהא בירושלים אין לו פדיון לאכול בטומאת הגוף ואי בנטמא בטומאת ע"ה ומע"ש שנטמא פודין ואפי' בירושלים הא פחות מפביצה אינו מקבל טומאה מד"ת וא"כ איפא למיחש שלא יצטרך רק שיאכל פה, גם יש לעיין הא בנטמא בולד הטומאה מדרבנן אין פודין וטומאת ע"ה אינו אלא מדרבנן ואפשר דבדמאי הקילו ואפי' נטמא בטומאה דרבנן פודין דהם אמרו, ומ"מ דברי רבינו דאינו מותר ליתן רק פחות מפגרוגרת לא ידעתי מנ"ל פיון דאוכל פנגדו, והרב בתויו"ט סתמו לה בפיה"מ ונראה מדברייהם דאפי' יותר מותר ולכאורה הי' אפ"ל בין ירושלים לחוץ לירושלים דאיפא למיחש שיאכל בחוץ ובהכי הוי מדוקדק לשון רבינו ז"ל ודו"ק: הי"ד עיפה של מע"ש, עיין בהשגת הר"א ז"ל ובאמת שקושיתו חזקה דכיון דגתרבה המדה, והנה למש"כ רבינו בפ"ג ה"ד מה' תרומות] דבלח בלח הפל הולך אחר הרוב, יש ליישב דברי רבינו דכיון דאזלינו בתר רובא ל"ל בה, ועיין בר"ש פ"ג משנה (ח' ט' דחלה) בטבל רוב א"צ להפריש רק לפי חשבון וכיון דאין בילה ע"כ בלח א"כ יפריש אפי' ממ"א על הפל וע"כ דקשמפריש אין פאן איסור, ובזה מיושב קו' בעל מח"א, והנה מבואר בתוספתא פ"ב דתבשיל שמתנבל במע"ש אין לו פדיון דאינו כעין ואע"ג דמצוי להפריש, כדמוכח בפ"ג דחלה לפדות א"י, וצ"ע גם בזה על רבינו שלא ביאר פן, עיין בר"ש ורע"ב בפ"ח דשביעית משנה ב' דמע"ש מותר להדליק בו את הנר ונוקא בטמא אסור להדליק אבל בטמא מותר להדליק וכבר תמה ע"ז הגאון רעק"א ז"ל: הי"ז מעשר שני ממון גבוה.

בפרק הא"מ תנו דמע"ש בין בשוגג בין במזיד לא קידש ומשום דמע"ש ממון גבוה ולר"י בשוגג לא קידש במזיד קידש ובירושלמי שם אר"א מקדשין בפרוטה של מע"ש ופי' המפרש בפ"מ דאפי' למ"ד מע"ש ממון גבוה היינו מעשר גופי' אבל הלקוח בכסף מעשר לא הוי ממון גבוה, נאמת שפן מצינו בסופה מ"א דיש הפרש אבל לא משמע פן בירושלמי פ"ק ה"ב דמע"ש דהלקוח בהמה ממע"ש פטורה מבכורה וע"כ דאף הלקוח ממון גבוה דא"כ למה יפטור מבכורה וע"כ דאין הפרש, וכ"נ מדברי רבינו לקמן גבי מעשר [הפננה על פ"ז הי"ט] באופן שנראה שאין הפרש בין לקוח למע"ש גופי' למ"ד ממון גבוה, והא דאמרינו בירושלמי בפרוטה של מע"ש פי' הריטב"א [בקיודשין דאם שו"פ למי שיעלבו ע"ש] ופי' זה דחוק והיינו דמקודשת בגבולין ונהי דמע"ש אסור

בהנאה מ"מ הנאה זו מותרת כמו במוכר שלמים, ועי' בס' קצוה"ח (סי' ת"ו) שהקשה
הא שלמים אסורי הנאה נינהו ואין זה פלוגתא דרבנן דל"ל בה ול"ש אסורי הנאה,
ולישנא קמא דרש"י בקידושין אינה מקודשת בגבולין דממון גבוה, ולל"ב פל' שיש בכאן
שו"פ מקודשת, והנה הר"ן בסנפך פתב דמע"ש אפי' חוץ לגבולין נפיק דמקרי היתר
אכילה, ובעל תויו"ט תמה מסנהדרין קי"ב והיינו דאפי' אם נאמר משום היתר אכילה
ע"כ דזה לא מקרי היתר אכילה, אמן כ"כ הר"ן והרמב"ן ותוס' בפ"ק הזהב דכל שנקנס
לירושלים תו הו"ל ממון הדיוט.

אע"ג דאסור באכילה ולפ"ז דברי הר"ן כפשוטו דמדתנן מע"ש בירושלים ע"כ שיש
דוקא בירושלים, וז"א למ"ד ממון הדיוט נהי דבגבולין ממון גבוה מ"מ אחר שכתב נכנס
אע"פ שיש מקרי ממון הדיוט, ועיין במנחות דף פ"ב דמבואר אפי' בלקוח מקרי ממון
גבוה, ובעיקר דברי רבינו שתי' הר"י קורקס פ"ב דמבואר אפי' בלקוח מקרי ממון
פליגי, וה"ה לענין מצה, וע"ק הוא דפסק רבינו בה' עפ"ם גבי עיר הנדחת דאפי' בגבולין
אסור, ונהי חלה בגבולין פטור, והנ"ל שפסק רבינו על הא דמבואר בירושלמי דר"מ
למד ממעשר בהמה וכן נ"ל דתלי אי קק"ל ממון בעלים דנדאי לא עדיף מע"ש מקדשים
קלים וכיון דקק"ל ממון בעלים אף דנדאי הוא של גבוה אלא דאפי"ה ממון בעלים, ועוד
דבהדיא ילפינן בפ"ב דבכורות מעשר דגן ממעשר בהמה, והיינו מע"ש מבהמה ובהמה
קיי"ל נהי דאם מכר לא עשה פלוג' מ"מ מקרי ממון בעלים, ונהי דלר"מ פינו דאין בו
דין ממון לא מקרי שלו אנו כריה"ג קיי"ל, וכיון דמעשר בהמה דהוא קודש גמור ואפי'
מכרו מ"מ מקרי ממון בעלים ק"ו מע"ש נהי דקאמר לימא דמסייע לי' היינו אליבא
דר"מ, ויש לה"ר גמורה מהא דחלות תודה [דיוצאין בהן די מצה פמבואר בפ"ק כל
שעה] ות"ל דלאו ממון בעלים הוא, א"ו נהי דממון גבוה מ"מ פינו דאית בי' היתר אכילה
ש"ד וזה ראי' ברורה לדעת רבינו ז"ל, ולפ"ז גם בגבולין נהי דממון גבוה מ"מ הו"ל
כמעשר בהמה דמקרי ממון בעלים לר"מ אפי' חוץ לגבולין, דהא דאמרין היינו משום
דהתם אינו אלא בראוי לאכילה וכן בחלה דוקא לצורך אכילה כמש"כ בהל' תרומות
אבל מעשר שני ל"ש בי' היתר אכילה פינו דנוהג אפי' בדבר שאינו אנוכל, והתם קאזל
הסוגיא למ"ד קדשים קלים ממון גבוה אבל לדין לא עדיף מעשר שני ממעשר בהמה,
כן נראה לי ליישב דעת רבינו ז"ל: פ"ד ה"א ואינו צריך לפרש, ראיתי מקשים הא צריך
דוקא עסוקין באותו ענין כדמסקינן בפ"ק דקידושין, ול"נ דדוקא בקידושין וגיטין
דדברים שבלב אינם דברים הוא דבעינן עסוקין באותו ענין, אבל בחילול למאי דקיי"ל
מע"ש ממון גבוה הוא אפי' בדבור נ"ל דצ"ל מחשבה] נתחלל כמו תרומה (וקדשים)
וחילול גמי פינו דממון גבוה הוא דינו כהקדש, לכן לא הוצרך רבינו שיהא עסוקין באותו
ענין כן נ"ל ברור, וראיתי להרב בתויו"ט שכתב לחלק משום דצריך דעתה ובגירושין
באמת אינו אלא פסול, ואינו מחנור דדוקא בגט שנתן לה וכתב לה הר"ז גיט' משא"כ
הכא [גבי פדיון מע"ש], והנכון כמש"כ, מיהו דעת הר"ש דגם במע"ש צריך דוקא
עסוקין באותו ענין, ולפ"ז אפשר דאפי' בחילול דהקדש צריך אמירה וצ"ע: ה"ב וכן אם
רצה לחלל, הנה דעת רבינו דיכול לחלל מע"ש אפי' לכתחילה על פירות אלא דוקא על
מינו אבל לא על שאינו מינו, ובדיעבד מחולל מיהו דוקא על אנוכל אבל בדבר שאינו
אנוכל לא, אלא דוקא בכסף שיש בו צורה פמבואר בהלכה ט', ונראה דלאו דוקא פירות

מעשר אלא אפי' פספ מעשר דוקא על מטבע או אוקל אכל לא על דבר שאינו אוקל
דדוקא על אוקל מתחלל בקדושינו מקרא דונתת הפספ אכל בדבר שאינו אוקל לא,
וראיתי להרב בכ"מ לקמן בפ"ז הי"ד בלוקח מים ומלח שפכת להקשות בהא דאפי' מזיד
אינו מתחלל דהא קיי"ל דמעשר במזיד מתחלל, ואין אלו אלא דברים מתמיהים, נהי
דמעשר במזיד מתחלל היינו על אוקל או פספ צורה מטבע היוצא אכל לא על מים ומלח
או עבדים וקרקעות, והכי אמרינו להקדיא בקידושינו דמדמה הש"ס הלוקח בהמה טמאה
ועבדים להמקדש במעשר ונהרי המקדש במעשר ונדאי דאין המעשר מתחלל א"כ ה"ה
עבדים נמי אינו מתחלל כלל, ומ"ש הרב ז"ל לסייע מהא דאמרינו בקידושינו דמשום
קנס לאו ראי' הוא כלל, דהתם בלוקח עבד או קרקע ע"ד שיהי' המעות קדוש והמוכר
יאכל בירושלים כמו שפי' התוס' קידושינו נ"ו ד"ה אכל במתכונן] שם וע"ז אמרינו
דמשום קנס יחזרו דמים דמדינא הו"ל למימר דהמקח יהא קניי' והמעות בקדושתו
והלוקח יחלל, ע"ש בתוס' אכל לומר דהמעות יצאו לחולין זה נדאי א"א, וכן מבואר
בדברי רבינו בפיה"מ בפ"ק דמע"ש, דהלוקח מים ומלח לא קנה מעשר כלל ואינו נתפש
בקדושת מעשר ואי ס"ד דמדאורייתא מתחלל א"כ המים והמלח נתפס מדאורייתא
בקדושת מע"ש וצריף לחללם והאיך כתב שלא נתפש כלל, ועיין לקמן פ"ו ולקמן בפ"ז
ה"ח, א"ו פדכתבנא, ומה שהביא הרב ז"ל מדברי ר' יושלמי פאן דרף מקח פאן דרף
חילול הבין הרב ז"ל דבדרף חילול נקנה המקח, וזה נדאי פלא, לכן נראה דאיפכא קאמר
והיינו דברי שא דרף חילול לא קנה כלל המעשר וסיפא דרף מקח נקנה המקח והיינו
דהמעות קדושתו הם אצל המוכר וס"ל להירושלמי דצריף הלוקח לאכול כנגדו, ועיין
בתוס' ותרצה שפן הוא, וראיתי להגאון ראו"ו שגם הוא פי' פן דברי שא איירי דרף
חילול וסיפא דרף מקח אלא שהבין דכוננת הירושלמי הוא להקשות מלוקח פירות ועל
שוגג ופי' זה לא הבנתי פיון דבשוגג משום מקח טעות קאמינו מה בכך שלקחו דרף מקח
ונהרי המקדש אינה מקודשת לפי שהיא מקח טעות, ועיקר הפי' פדכתבנא, ואפתי קשה
בהא דפריף בקידושינו ונקנס' למוכר [צ"ל ללוקח] למש"כ דאינו מתחלל כלל א"כ פיון
דס"ל לר"מ דמע"ש ממון גבוה א"כ מדינא הדר, מיהו י"ל דהתם קאי אדר"י דס"ל יחזרו
הדמים למקומם ונקנס' ללוקח פיון דמדינא המקח קניי', מיהו קשה בהא דיאכל כנגדו,
וע"ש בתוס' שהקשו הא אינו מחלל דשא"ב ותירצו בשם ר"מ פיון דהוא מעות המוכר
וכיון דאנו קיי"ל דמע"ש ממון גבוה א"כ לא נקנה המעות למוכר והיכי יאכל כנגדו,
וצ"ל כפי' הריב"א, מיהו בלא"ה כתב שם הריב"א דלא מקרי א"ב וצ"ע, וליישב קצת
דברי הכ"מ נראה דנדאי פשמחלל על בהמה טמאה מודה הרב ז"ל אכל פשמחלל על
אסימון או על קרקע ע"ד שיחזור ויחלל בזה דוקא גוף המעשר אינו מתחלל אכל מעות
מעשר מתחלל מדאורייתא על דבר שאינו לא אוקל ולא מטבע פשמחלל ע"ד שיחלל
אח"כ ע"ד אוקל וס"ל להרב כ"מ דהא דאין לוקחין מים ומלח היינו אפי' ע"ד שיחלל
אח"כ וכן הא דאין לוקחין עבדים וקרקעות, אף עדיין קשה אמאי לא קנה מעשר כלל
כמבואר בדברי רבינו בפיה"מ, ועוד קשה בהא דכתב רבינו (לקמן בפ"ז הי"ז) זה הפלל
משמע דקאי אדלעיל, לכן מחנורתא פדכתבנא, והנה עיקר דברי רבינו שתמה הר"א
מהא דאמרינו דפרי ראשון אין מחללין רק על פספ כתב הרב כ"מ שדעת רבינו דדמי
מעשר מחללין לכתחילה ואין זה אלא תימא דהא בהדיא מבואר בה"ו דאין מחללין מעות

מעשר על פירות, ואפשר דכונת הרב ז"ל פירות על פירות ודוקא דמי מעשר אין מסללין
אלא דבהלכה (נראה דאפי' פירות שניים אין מסללין לכתחילה על פירות אחרות, ויש
לדחות, ועיין בריטב"א שגראה ג"כ מדבריו פדעת הר"א דפרי ראשון אינו מתחלל כלל,
ועיין בתוספתא דשביעית דאיתא שם מע"ש אינו מתחלל אלא על מינו משמע בשאינו
מינו אף בדיעבד לא מהני, ומתוספתא זו קשה גם על הר"א ז"ל דממנ"פ בפרי ראשון
לא מהני כלל ובפרי שני בדיעבד ודאי אף על שאינו מינו, ועיין בירושלמי דשחור ולבן
שני מינים לעגון פדיון, וצ"ע על רבינו שהשמיט זה, והנה מה שהבין הרב ז"ל בכ"מ
דלר"א ז"ל מעשר של דמאי נפדה על פירות, יש לעיין דהא בירושלמי פ"ב דדמאי
אמרין דבמה שדמאי מתחלל לכתחילה מסללין דיעבד בודאי אלקא דמתחלל בדיעבד,
והרי מבואר בדברי הראב"ד דאינו נפדה אפי' דיעבד, לכן נראה דגם הראב"ד לא קאמר
אלא בדמאי מתחלל לכתחילה על המעות אבל פרי ראשון אף דמאי אינו מתחלל, וכ"נ
דהא לפ"מ דפי' בירושלמי ספ"ק דדמאי הוה דקאמר ר"מ דמע"ש מתחלל על חזין
ושחוטין היינו בשל דמאי א"כ מאי האי דקמותיב בש"ס דילן עלה, אלא ע"כ כדפרישית
דלר"א ז"ל אף דמאי אינו מתחלל שלא פדעת מרן ז"ל, מ"מ מה שהקשה הרב ז"ל מהא
דפרק הנהב, הרי התם בשל מעות איירי ואפ"ה מוכח דכל שאינו פרי אינו מתחלל אפי'
דיעבד וז"ב, ודע דאפי' לרבינו מ"מ אינו מתחלל פרי שני כמו בלקוח ואפי' להכ"מ אינו
אלא דמאי וג"ז תמוה כמש"כ, גרסינן בתוספתא ומייתי בירושלמי ספ"ק דהמחלל בזה"ז
דמי מע"ש על הפירות המעות בקדושתן והפירות כמו שהיו פלומר פיון דאינו ראוי
לאכול לא נתחלל המעות, ואע"ג דיכול לחלל פירות על מעות היינו דהוא מטבע אבל
מטבע דצריף דוקא לחלל על דבר הראוי לאכול אינו מתחלל, וזה נראה ראי' למש"כ,
וצ"ע על רבינו ז"ל שהשמיט האי דינא, תו גרסינן בירושלמי הי' לו מעות של ספנה
יוליף הנאה לים המלח, ופי' המפרש שחילל מע"ש על דמי ע"ז, והרבה יש לתמוה האריף
נתחלל כלל הא מקרי אינו שלו, ותו דלא עדיף מפחות משום פרוטה ואסימון וצ"ע,
לכ"נ דאיירי באיסור הנאה דנדר וכיו"ב וצ"ע, ועיין עוד בירושלמי שלהי פ"ק דמע"ש
דאפי' למ"ד מע"ש ממון גבוה מ"מ נקנה המקח במשיכה ודו"ק: ה"ו ואם חילל לא קנה
מעשר, כתב הרב בכ"מ דרבינו לא חילק בין שוגג למזיד משום דאיירי דרף חילול דהוא
מזיד שיזע שהוא מעשר, ודע שהתוס' [בקדושין נ"ו ד"ה אבל] הקשו הא מדאורייתא
מעשר וצריף לאכול בקדושה בירושלים, ותרצו דהא דלא קנה מעשר היינו לעגון
שיחזרו דמים למקומם, תו הקשו [התם בד"ה במזיד] בהא דקתני שם מזיד תעלה ותאכל
במקום הא על חזין אינו מתחלל אפי' דיעבד, ותרצו דכאן בבע"מ אינו מתחלל אפי'
בדיעבד פאן בתמימים לשם שלמים בדיעבד מתחלל, והנה דברי רבינו שכתב לא קני
מעשר משמע דרשאי לאכול אפי' חוץ לירושלים ודאי קשה [קושית התוס'] דבזה א"א
לומר דכונתו לעגון שיחזיר דמים דהא רבינא לא נקט כלל בלקוח, ובנדאי דפשוט לשונו
מורה דלא קני כלל ומגוף הברייתא אינו ראי' די"ל דאינו מתחלל דהמעות לא יצא לחולין
אבל עכ"פ הבהמה בקדושה, אבל לשון רבינו ז"ל קשה, ולכאורה הי' אפ"ל בישוב הקו'
השני' של תוס' דהא במזיד תעלה ותאכל במקום ע"פ מ"ש דנהי דלא נתחלל המעות
מ"מ פיון דמדאורייתא הבהמה קדושה צריף לאוכלו בירושלים וגם המעות לא נתחלל
ושפיר קאמר שוגג דמקח טעות בטל המקח במזיד תעלה ותאכל במקום דעכ"פ צריף

שְׂתַאכַל דַּא"י לְפָדוּת דְּהַלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשָׂר אֵינּוּ נִפְדָּה וְאֵע"ג דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּפ' כ"ש הָא דְּלִקּוּחַ אֵינּוּ נִפְדָּה אֵלּוּ מְדַרְבְּנָן א"כ י"ל דְּכֵינּוּ דְּרַבְּנָן תְּקַנּוּ שְׁלֵא יִתְחַלַּל עַכ"פ אֲהֵנּוּ לְהָא דִּיכּוּל לְפָדוּת, אֵין זֶה מְוַכְרַח דְּהָא בְּנִטְמָא בְּטוּמְאָה דְּאוּרִייתָא נִפְדָּה וּבְטוּמְאָה דְּרַבְּנָן אֵינּוּ נִפְדָּה פְּמִבְּנָאָר בַּפ"ז, וְא"ל דְּאַפְתִּי יַחְזְרוּ הַדְּמִים לְמִקּוּמָם וְהַלּוּקַח יֵאכַל הַמְּעוֹת וְהַמוֹכֵר הַבְּהֵמָה ז"א דְּדוֹקָא בְּלוּקַח בְּהֵמָה טְמֵאָה ע"ד שְׁיֵהֵן הַמְּעוֹת קְדוּשִׁים אֵין פְּאֵן שׁוּם תְּקֵלָה בְּמָה שְׁיִחְזַר הַמְּקַח אֲבָל פְּאֵן ע"ד שְׁיִתְחַלַּל וּמְדַאוּרִייתָא נִתְחַלַּל א"כ אַם נֹאמַר דְּהַמְּקַח בְּטַל יֵשׁ לַחֲיוֹשׁ לְהִיפָּהּ, וְכ"נ מְדַבְּרִי תוֹס' שָׁם, וְנָה הִי נ"ל נְכוּן בְּיִשׁוּב קוֹ' הַתּוֹס', הֵן אֲמַת שְׁקוֹ' זֹו מְבִנְאָר בִּירוּשְׁלַמִי עַל הַדּ מִתְּנִיתִין (דְּפ"א מ"ז דַּמַּע"ש) וּמְשַׁנֵּי ר"מ הִיא וְאֶסוּר לְכַתְּחִילָה דְּאֵין מְחַלְלִין עַל הַפִּירוּת וְאֵע"ג דַּר"מ מִתִּיר הֵינּוּ בְּנֹדָא, וְיֵשׁ לְתַמְנֵה עַל הַתּוֹס' שְׁלֵא הִזְכִּירוּ שְׁקוֹ' זֹו הִיא בִּירוּשְׁלַמִי, וּמ"מ אֵין זֶה בְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִי רַבֵּינוּ אֲלֵא פְּלַל דְּלֵא נִקְנָה הוּא פְּלַל, גַּם צ"ע שְׁלֵא חִילַק בֵּין תְּמִימִין לְבַע"מ.

ה"ז בְּשַׁעַת הַדְּחַק מְוַתֵּר לְחַלַּל, עֵינּוּ בְּתוֹס' ב"מ דָּף נ"ג (ד"ה דְּלִמָּא) שְׁפַתְּבוּ דְּצָרִיד לְהִבְיָא דוֹקָא גַּם אֵיפְסֵר, וְרַבֵּינוּ ז"ל וְדָאֵי חוּלַק ע"ז, וְלִינְשֵׁב קוֹנְשֵׁי לָא מְבַעֲנִי לְמַש"כ בַּה"ב דְּדַעַת הָרַב כ"מ דְּמַעוֹת מַעֲשָׂר שְׁנֵי מִתְחַלַּל ע"ג אֲסִימוֹן וְעֵינּוּ בַּש"מ דְּעֵיקַר קְפִידָא בַּמַּע"ש שְׁאֵין בּוֹ שׁו"פ הֵינּוּ בְּמִטְבַּע א"כ י"ל דְּדוֹקָא בַּפִּי מַע"ש מַשְׂא"כ בְּהָאֵי דְּפּוֹרְט סָלַע דְּהוּא דְּמִים וְדָאֵי פֵינּוּ דְּמִתְחַלַּל עַל אֲסִימוֹן ה"נ עַל פְּחוֹת מַשׁו"פ וּבְהִדְנָא מְבִנְאָר בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׁהוּא פְּאֲסִימוֹן וְלַה"כ"מ דְּאֲסִימוֹן מְהֵנִי ה"נ פְּחוֹת מַשׁו"פ וְאֲפִי לְמַש"כ דְּאַפִּי דְּמִי מַע"ש א"י לְחַלַּל עַל אֲסִימוֹן מ"מ לְפַמַּש"כ רַבֵּינוּ דַּמַּע"ש שְׁחִילַל עַל שׁו"פ מְחֻלַּל א"כ י"ל דְּלֵא קְפִידִין פְּלַל בְּמִתְחַלַּל דִּינָר עַל פְּרוּטוֹת וְאֵע"ג דְּשׁוּיִן מַעַט פְּחוֹת מ"מ מִתְחַלַּל עַל קַצ"א פְּרוּטוֹת וּבְזֶה אֵין פְּסִידָא פֵינּוּ דְּבִאֲמַת אוֹכַל בְּתוֹרַת מַעֲשָׂר מַשְׂא"כ הַתָּם אַם יִחַלַּל פְּרוּטָה וּמְחַצָּה עַל פְּרוּטָה הַדֵּר הו"ל שׁו"פ וְלֵא תְּפַס פְּדִיוֹנוּ כַּנ"ל בְּרוּר: הַט"ו הָאוּמַר מַע"ש וְכו', הָרַב כ"מ כְּתַב דַּע"ג דַּא"ב רַבֵּינוּ לְטַעְמֵי דַּס"ל מַע"ש בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן וְכ"כ בַּפ"א מַה' תְּרוּמוֹת רְאִיוֹת בְּרוּרוֹת דְּלִגְבֵי בְּרִירָה מְחַמְרִין גַּם הָאֵי דְּנָא, וּבְעֵיקַר קוֹ' עֵינּוּ לְקַמֵּן, וְעוּי"ל בְּפִשְׁטוֹת לְמַש"כ הַר"ש דְּדוֹקָא עַל לְמַפְרַע א"ב אֲבָל מְכַאֵן וְלַהֲבֵא שְׁפִיר דְּמִי א"כ נִיחָא שְׁהֵרִי כְּתַב רַבֵּינוּ שְׁתַּעֲלָה מִשְׁמַע דְּאֵז תַּהִי מַעֲשָׂר, וּבַש"ס דְּקַמוּתֵיב הֵינּוּ מַשׁוּם דְּמַשְׁמַע לִי בְּאוּמַר לְמַפְרַע: פ"ה ה"ד אֵין בְּחֻמְשׁוֹ, הֵנָּה בַּש"ס [ב"מ נ"ג:] פְּלוּגְתָא דַּר"י וְר"ל וְצ"ע דְּמַסְתָּמָא כַּר"י קִי"ל לְגַבֵּי ר"ל וְאֵי מַשׁוּם דְּמַסִּיק בְּקוֹנְשֵׁי הָרִי דְּרַף פֶּל הַפּוֹסְקִים דְּכָל הֵיכִי דְּלֵא מַסִּיק בְּתִיּוּבְתָא שְׁלֵא לְדַחוּת (מְהַלְכָה) עֵינּוּ רַשְׁבָּ"ם ב"ב נ"ג: וּבְבִרְכוֹת וּבְפּוֹסְקִים שָׁם דְּכוּלָּם הִסְפִּימוּ דְּכָל הֵיכִי דְּלֵא מַסִּיק בְּתִיּוּבְתָא לֹא נִדְּחָה הַמִּימָרָא, א"כ קְשָׁה לְמָה פֶּסֶק אֵין בְּחֻמְשׁוֹ, וְעֵינּוּ מַה שְׁהַקְשָׁה הָרַב לַח"מ בַּפ"ה ה"א מַה' עֵרְכִין וְלֹא יִדְעָנָא מַאי קְאָמַר דְּהָא גַּם פְּאֵן כְּתַב דְּבַעֲיָנּוּ בְּחֻמְשׁוֹ שׁו"פ, וְהֵנָּה בִּירוּשְׁלַמִי פ"ג דְּמַעֲשָׂרוֹת מְבִנְאָר בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ ז"ל וְגַם ר"י ס"ל הֵכִי וְאוּלֵי הִי בְּגִירְסַת רַבֵּינוּ דַּר"י ס"ל אֵין בְּחֻמְשׁוֹ פִי לּוּלֵא זֶה קְשָׁה הָא דְּאַמְרֵן, וְהֵנָּה דַּעַת רַש"י ז"ל דְּעֵיקַר קְרָא דְּכָל שְׁאֵין בְּחֻמְשׁוֹ אֵינוּ נִתְפַס בְּפִדְיוֹן וּמִשְׁמַע דְּנֹדָא אֶסוּר מְדַאוּרִייתָא אֲלֵא דְּאֵינוּ בַּר פְּדִי בְּפְרוּטָה בַּפ"ע, וְלֹא הַבְּנֵתִי הָא חֻמְשׁוֹ אֵינוּ מַעֲפֵב, וְאֲפֹשֶׁר דְּרָאוּי לְבִילָה עַכ"פ בְּעֵי, וְדוֹקָא עַל מְעוֹת הֶרְאֵשׁוֹנוֹת יְכוּל לְחַלַּל, וְלַדַּעַת רַבֵּינוּ אֲפֹשֶׁר דְּרִשְׂאֵי לְחַלַּל עַל פִּירוּת אֲפִי פְּחוֹת מַשׁו"פ דְּעֵיקַר הַדְּרִשׁ דַּא"ח בְּחֻמְשׁוֹ וְהָא דְּאֵינוּ נִפְדָּה בְּמִטְבַּע [בְּפְחוֹת מְפְרוּטָה] כ"כ רַבֵּינוּ ז"ל לְעֵיל בַּפ"ד ה"ט דַּהו"ל כְּאֲסִימוֹן וְא"ל לְדַעַת רַבֵּינוּ

דא"כ ב'פ' הַזְהָב דְקָאָמַר דְהוּ"ל דאשל"מ הָא יְכוּל לְחַלְלַל עַל פְּיֻרוֹת י"ל פְּעִין דְקָאָמַר
בב"מ הֵתָם גְּזֵרָה שְׁמָא יַעֲלֵה פְּרוּטוֹת וצ"ע, וְהֶרָאָב"ד ו"ל [בש"מ ב"מ] פֶּתַח דְּכָל פְּחוֹת
מְשׁו"פ לִיפָא כָּל אִיסוּר דְּאוֹרְיִיטָא וְנִשְׂאֵי מְדְאוֹרְיִיטָא לְאַכְנֹל חוּץ לַחוּמָה, וְה"ר מְהָא
דְקָאָמַר הֵתָם הַש"ס וְנִיחֵי שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת הָדָר הוּ"ל דְּאוֹרְיִיטָא וְהָרִי חֲצֵי פְּרוּטָה זֵו עֲדִינָן
מְעֻרְב וְלָכֵן ס"ל דְּחֲצֵי פְּרוּטָה פִּינָן דְּכָבֵר נְצֻטְרָף לְפְרוּטָה אִיסוּר מְדְאוֹרְיִיטָא, אָבֵל פְּחוֹת
מְשׁו"פ מְעִיקְרָא לָא, וְלִינִישָׁב דְּבָרֵי רַש"י דְּלִכְאוּרָה קו' הַר"א ו"ל עֲצוּמָה וּאפ"ל לַמְש"כ
הַתּוֹס' תְּמוּרָה דָּף ו' דְּכָל הֵיכִי דְלָא גִיכֵר הָאִיסוּר קוֹדֵם אֲמָרִינָן בְּרִיבָה, א"כ ה"נ אֲמָרִינָן
בְּרִיבָה, עוֹד אפ"ל לַמְש"כ שֵׁם הַתּוֹס' וְעִינָן בְּשִׁיטָה א"כ י"ל דְּלָא מְקָרִי דְשִׁיל"מ דְּהָא לָא
שְׁיִיף עַד שְׁתֵּאכְלָנָה דו"א, דְּהָא ע"כ צְרִיף אֶתְהָ לְדוֹן עַל פְּרוּטָה שְׁנִית מְדִין בְּיִטוּל בְּרוּב
א"כ לָא שְׁיִיף לֹאמַר עַד שְׁתֵּאכְלָנָה דְּמָה חֲזִית דְּאוֹלִית בְּתַר הַתְּעֻרּוּבוֹת הָרֵאוּן זִיל בְּתַר
הַתְּעֻרּוּבוֹת הַשְּׁנִי וְאִין לָהּ דְשִׁיל"מ יוֹתֵר מִזֵּה שְׁלָא לְעֵרֵב, וְזֵה נ"ל אֲמַת וְיִצִיב בְּיִשׁוּב
דְּבָרֵי רַש"י ו"ל, וּמְבַנְיָר בְּדְבָרֵי הֶרָאָב"ד ו"ל דָּאָם כְּבָר נְצֻטְרָף אִיסוּר מְדְאוֹרְיִיטָא וְנִרְאָה
עוֹד מְדְבָרֵי דָּאָם כְּבָר נְצֻטְרָף אפ"י בְּטָבֵל אָף שְׁלָא הִנְפְּרִישׁ רַק פְּחוֹת מְשׁו"פ אִיסוּר
מְדְאוֹרְיִיטָא וְנ"ל מְשׁוּם מְתַנּוֹת שְׁלָא הוֹרְמוּ, וְעַמְש"כ לְעִיל פ"ג בְּזֵה, וּכ"ד הֶרָא"ש ו"ל
בְּסוּף הַסְּנֵיגָא דְּפְחוֹת מְשׁו"פ לָא נְתַחֲלַל כָּל מְדְאוֹרְיִיטָא וְהָא דִּיכּוּל לְחַלְלַל עַל מְעוֹת
רֵאוּנוֹת הִינּוּ מְדְרַבָּן וְע"כ פְּרָאָב"ד דְּלָא מְתַסַּר מְדְאוֹרְיִיטָא וּלפ"ז כָּל שְׁנַתְּחִיב
מְדְאוֹרְיִיטָא שְׁהַפְּרִישׁ שְׁיַעוּר שְׁלָם לִיפָא תְּקַנְתָּא בְּהָא דְּמְעוֹת רֵאוּנוֹת דְּהָא בְּזֵה לָא
נְתַחֲלַל כָּל, וּלפ"ז קִשָּׁה מַה קְמוּתִיב עַל חֲזוּקִי לִימָא דְּהֵתָם בְּנַתְּחִיב מְדְאוֹרְיִיטָא וְאֶפְשָׁר
דְּכִינָן דְּמְדְאוֹרְיִיטָא חַד בְּתַרִּי בְּטַל א"כ שְׁפִיר סְמִכִינָן אֲמַעוֹת הֶרֵאוּנוֹת, וּלפִּמְש"כ בְּדַעַת
הֶרָא"ש מְמִילָא מוּכַח מְטַעַם דְּרֵאוּי לְבִיבָה שְׁהָרִי כְּתַב הֶרָא"ש בְּנֻטַע רְבַעִי שְׁיַחֲלַל עַל
שׁו"פ וְנֻט"ר מְמַע"ש יְלִיף, וְעִינָן עוֹד בְּשִׁיטָה שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם הֶרָאָב"ד דְּמְדְרַבָּן צְרִיף
לְהוֹסִיף חוּמָשׁ וְזֵה נֶגֶד יְרוּשְׁלַמִי וְנִרְאָה דְּסַמָּךְ עַל הָא דְּחֲזוּקִי דְּקָאָמַר הוּא וְחוּמָשׁוֹ וְנְדָחִי
לְיְרוּשְׁלַמִי מְהֻלְכָה, וְעִינָן בְּרִיטָב"א הוּבָא בְּש"מ דְּבפ"ע אִין לוֹ פְּדִיוֹן, וְהִנֵּה לְשִׁי רַש"י
ו"ל שְׁפַתְּבָנוּ אֶפְשָׁר דְּדוֹקָא בְּדִידָי אָבֵל לָא כְּשִׁפְדָה אַחַר וְכֵן מְשַׁמַּע קֶצֶת בְּמַס' דְּמַאי פ"ז
מ"ג דִּיכּוּל לְחַלְלַל גְּרוּגְרַת אַחַת אַע"פ שְׁאִינוּ שְׁנֵה ה' פְּרוּטוֹת א"ו כְּמַש"כ: ה"ו הַפּוּדָה
מְעַשָּׂר בְּיוֹתֵר עַל דְּמִי, עִינָן רַמְב"ן שְׁכַתְּב"ן בְּפ' הַזְהָב דְּמְדִינָא אִין אֲנֵאָה בְּחִילוּל וְהָא
דְּקָאָמַר חֲזוּקִי לְפִי שֵׁא"א לְאָדָם לְצַמְצָם הִינּוּ מְסַתְּמָא לָא נְתַפְנוּן אָבֵל אִם נְתַפְנוּן לְתַפְנוּס
הַכֵּל נְתַפְס וְעִינָן בִּירוּשְׁלַמִי כָּאֵן דְּבַעִי לְמִימַר דְּתַלוּי בְּפִלּוּגְתָא דְּר"מ וְר"י בְּמַע"ש וּמְדְבָרֵי
הַרְשָׁב"א ו"ל נִרְאָה שְׁחוּלְק: ה"ו בַּע"ב אוֹמַר בְּסַלַע, יֵשׁ לְעִינָן לַפִּמְש"כ הַתּוֹס' [קִידוּשִׁין
נ"ו:] דְּאַחַר א"י לְפָדוֹת מַע"ש בְּלָא יְדִיעַת הַבְּעָלִים וְצְרִיף דוֹקָא שְׁיִהֵי שְׁלוּחוֹ וְאִם כֵּן
מַאי קוֹדֵם שְׁיִיף פִּינָן דְּאִין הַבְּעָלִים מְתַרְצִים בְּכָף וּאפ"ל בְּדוֹחֵק: ה"ט אָבֵל לָא יִתֵּן, הִנֵּה
הַתּוֹס' בְּגִטִּין כְּתִבוּ דְּאִין קֶטֶן פּוּדָה מְעַשָּׂר עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדִירִים וּכ"כ הַרְשָׁב"א ו"ל
בְּחַד שְׁיִנּוּיָא עוֹד כְּתַב דְּאֶפְשָׁר דְּפָדִי קִיל טְפִי וּבְדְרַבָּן מְצִי לְפָדוֹת אָף שְׁלָא הִגִיעַ לְעוֹנַת
גְּדִירִים, וְעִינָן תו"כ פ' בְּחֻקֹּתֵי דְּאִיתָא הֵתָם אִישׁ פָּרַט לְקַטֵּן יְכוּל שְׁאֲנִי מְרַבָּה כֵּן תַּשַּׁע
שְׁנִים ת"ל מְמַעְשָׁרוֹ וְלָא כָּל מְעַשָּׂר, נִרְאָה מִזֵּה פְּדְבָרֵי הַתּוֹס' לְכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּפְחוֹת מִן
עוֹנַת הַפְּעוּטוֹת, וְהִנֵּה הָא דְּבְדְאוֹרְיִיטָא א"י לְפָדוֹת אָף דְּבִשְׁלַע עֲצוּמוֹ זוּכָה מְדְאוֹרְיִיטָא
נְחֻלְקוּ בְּזֵה כִּי דַעַת הַתּוֹס' דוֹקָא כְּשִׁפְדָה לְצוֹרֵף אָבִיו, וּכ"נ מְדְבָרֵי הַר"ש וְהִינּוּ שְׁאוּמַר
לֹאמְעוֹת הִלְזוּ נִיטָן לָהּ בְּמַתְנָה וּפּוּדָה הַמְעַשָּׂר לְעַצְמוֹ אפ"י בְּדְאוֹרְיִיטָא מְהִי, וְעִינָן בְּר"ש

פ"ד דמע"ש דאומר הילך מעות ופדה לעצמו מהני, רק פשפודה בעבור הבעה"ב לא מהני, ומדברי רבינו נראה דבאומר הילך מעות במתנה ופדה מע"ש לעצמו צריף להוסיף חומש פיון שלא נתן לו רק כדי לפדות המע"ש, ועיין בפ"ב דביצה (גפי מקנה קמחו לאחרים) והרשב"א בחי' דעתו דאפי' פשפודה לעצמו פיון שאינו אלא ע"ד הערמה לא מהני בדאורייתא ודוקא לענין חומש סמיכנו אבל לענין קרו ה"ז כפודה לצורך בעה"ב, מיהו פשאנו דרף הערמה וא"ל הרי לה פדה לעצמה מהני, ולפענ"ד ג"ז צ"ע, דלכאורה פיון דמע"ש לא ניתן במתנה ולפ"ד התוס' בקידושין דף נ"ו ובב"ק פ' מרובה צריף שליחות א"כ קשה אמאי מהני אפי' פשפודה לעצמו, והנה כ"כ לעיל פ"ד ה' תרומות דבירושלמי בעי אי מןפלא סמוך לאיש יכול לעשות שליח ולפ"ז יש ליישב קו' הר"ש (שם בפ"ד דמע"ש) דהירושלמי לטעמיה אגיל אבל אם נאמר דצריף שליחות א"כ ממילא לא מהני בקטן והנינו דפריף שפיר והא אינו זוכה לאחרים, ולכאורה הי' אפ"ל דאפי' למ"ד ממון גבוה מ"מ יכול להקנות במתנה לכשיפדה והפדיון והמתנה באין פאחד, והא דפריף [בקידושין נ"ב:] בהא דנותן מתנה צריף להוסיף חומש לר"מ מי מצי יהיב לי' במתנה והרי החילול והמתנה באין פאחד, די"ל פיון דאינו שלו אז א"צ להוסיף חומש, וכ"מ מבעל הפודה מעשר שני אע"ג דאח"כ נעשה שלו וע"כ פיון דבעת פדי' אינו שלו ומפל מקום יכול לחלל בלא דעת בעלים: ועיין באו"ח סי' שע"ו שגחלקו שם בענין גדול וקטן אי סמוך, ומבואר שם דלרמב"ן העיקר תלוי בקטן דקטן אף שאינו סמוך לא מצי זכי וגדול אע"פ סמוך, ולר"ת איפכא הכל תלוי בסמוך, ולפע"ד תימה גדולה כי המעיין בדברי הרמב"ן בחי' הובא באס"ז לבב"מ מבואר להדיא דתיתי בעי שיהא סמוך וקטן ממש הא קטן שאינו סמוך פיון דל"ל לאבי זכי בגני' מצי לזפות ע"י לאחר ומכש"כ דיכול לתת לו במתנה לעצמו, ולענין אשתו תלוי בפלוגתא דיש קנין לאשה בלא בעלה: הי"י וכן וכו', ומש"כ רבינו דמעשר פשהו בטבולו ניתן במתנה, בש"ס ב"מ מבואר דעדף טפי לתת המעות במתנה אלא פשאין ביזו המעות ואינו נקנה בחליפין נותן הטבל ומפאן משמע שלא פדעת תוס' חדשים שפכת דאסור למפור הטבל דקמפקע מחיוב דאורייתא דא"כ ה"ה מתנה, ומ"מ י"ל לפ"ד רבינו לעיל בפ"ד דרשאי לחלל פירות על פירות א"כ יתן הפירות במתנה ואחר יחלל, וי"ל דלקוח אינו נפדה ויהי' צריף להוליף גוף הפירות, ועי' בש"מ בפ' הנהב בהא דמטבע נעשה חליפין שהקשה הא כש"כ פירות א"כ יתן הפירות ותיגרץ דמע"ש ממון גבוה וקשה א"כ לא מצי לתת במתנה ג"כ ואי במתנות שלא הורמו קשה ממנ"פ אי פמו שהורמו לא מצי לתת ואי פמו שהורמו א"כ יעשה מהפירות ולמש"כ דמצי לתת על אחר הפדיון וא"צ להוסיף חומש פיון דבעת הפדיון אינו שלו ניתן דלענין חליפין הדרא סודר למרי', אף לדעת רבינו שפכת בטבולו ולא כתב דיהיב לי' במתנה על אחר הפדיון י"ל דבעלים שפודין בעצמן פמו בנידן רבינו אף שלאח"כ המעשר לאחר צריף להוסיף חומש, ועי' בירושלמי פ"א דמע"ש בקידוש אשה במעשר בהמה שתתקדש לאח"ש אי מקודשת למפרע ע"ש ודו"ק: הי"ב הפודה מע"ש, תימא דהא הלכה פריי מחבירו ובהדיא אמרינו בב"מ נ"ד דלרבי בשבת יאכל ועוד קשה בהא דתנן בפ' בפל מערבין במע"ש וקדוש שגפדו דלא נתן החומש וע"כ דמותר, דבאיסור דרבנן אסור לערב, מיהו הא ל"ק פיון דבעינו סעודה הראוי בעו"י [ובחול לכ"ע אסור] די"ל משום תוס' שבת דנדאי תוס' שבת גמי חזי [פמו בשבת עצמו]

וכן היא דתנו [פסחים פ' כ"ש] דיוצאין במע"ש וְהַקִּדָּשׁ שֶׁנִּפְדוּ אַע"ג דְּבִאִסוּר דְּרַבְּנָן
אֲמַרְיִנּוּ נְמִי מֵהֵבֵב"ע אֶפְשָׁר דְּשִׁבֵּת וּיּו"ט חֵד דִּינָא אִית לְהוּ, וּבְדוּחָק י"ל דְּזֵה לֹא מְקַרֵי
אִסוּר וְכַשְׁמַתּוּ אַח"כּ הַחֲנוּמֵשׁ אִיגְלָאֵי מְלִתָּא לְמַפְרַע דָּאִין פֶּאן אִסוּר רַק דְּאִסוּר לְכַתְּחִילָה
שְׂמָא יִשְׁכַּח אֲבָל בְּנֵתוּ אַח"כּ לֹא, וּמַה"ט מְבָרְכִין וּמְזַמְּנִים עָלֵיו, וּמ"מ מַה שְׂלֹא פֶסֶק
פְּרַבֵי צ"ע גַּם לְרַבֵי י"ל יו"ט וְשִׁבֵּת חֵד דִּינָא, וְעַיִן לְעֵיל הַל' מַעֲשֵׂר: הִיא גַּם מְעוֹת מַע"ש
הָרַב כ"מ לֹא הֶרְאָה מְקוּמוֹ, וְלְכַאוּרָה הַטַּעַם פִּינּוּ דְּאַח"כּ בִּירוּשְׁלַיִם יַחְזוּר לְחַלֵּל עַל פֶּסֶף
לֹא מְקַרֵי פְדִי, וְנִרְאָה בְּרוּר דְּלַרְבֵּינוּ ו"ל גַּם בְּהָא דְּמַע"ש וְחֻלְיִין שְׁנַתְּעַרְבוּ דְּתַנּוּ בַּפ"ב
דְּמַעֲשֵׂר מְבִיא בְּסַלְע מְעוֹת וְאוֹמֵר כָּל מְקוּם שֶׁהוּא מְחַלֵּל וְחֻזְרָא וּמְחַלֵּל עַל סַלְע דְּאִינוּ
מוֹסִיף חֲנוּמֵשׁ, וּבְזֵה מְגִינְשֵׁב קְוִשֵׁית הַתּוֹס' (ב"מ נ"ד ד"ה וְלֹא) בְּהָא דְּלֹא קְתַנֵי מוֹסִיף
חֲנוּמֵשׁ וְלִדְעַת רַבֵּינוּ ו"ל גִּיחָא וְלִדִּינָא צ"ע, וְקִצָּת רֵאִי יֵשׁ בְּהָא לַב"ש בְּמַע"ש שֵׁם אִין
מְחַלֵּלִין גְּזֵרָה שְׂמָא יִשְׁהָה וְקִשָּׁה הָא צָרִיף לְהוֹסִיף חֲנוּמֵשׁ וּפְסִידָא מְרַבָּה מְשַׁכְּרוּ וּמ"מ
אִין זֵה רֵאִי גְּמוּרָה פִּינּוּ דְּהַעֲרָמָה מְוֹתֵר יְכוּל לְחַלֵּל ע"י אַחֵר: פ"ו ה"ב סַלְע שְׁל מַע"ש,
דַּעַת הַתּוֹס' (ב"מ נ"ד ד"ה וְלֹא) דְּצָרִיף לְהוֹסִיף חֲנוּמֵשׁ וְעַיִן מַש"כ בְּפֶרֶק הַקּוּדָם דַּלְפ"ד
רַבֵּינוּ ו"ל אֶפְשָׁר דָּא"צ לְהוֹסִיף חֲנוּמֵשׁ: ה"ג הָאוֹמֵר לְבָנוּ, עַמְש"כ בַּחֲי' לְאוּ"ח ה"פ: הִיא
תִּיבָה שְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ, דְּבָרֵי רַבֵּינוּ תְּמוּהֵים דְּמַחְצָה עַל מַחְצָה לְחוּמְרָא הו"ל לְמִימֵר, וְרֵאִיתִי
לְהָרַב צ"ח שְׁתִּירֵץ מְשׁוּם דְּאוּקֵי הַדְּבָר עַל חֻזְקָה, וְקִשָּׁה דָּא"כ בַּה"ב בְּמַעוֹת נְמִי גִימָא
הָכִי, לַכ"נ לְפַמְש"כ הָאֲחֻרָוִים ו"ל דְּלֹא אֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא דְּמַעוֹת אֲלָא בְּתַר רֹב
הַמְּנִיחִים וּבְלִיפָא רַבָּא דְּמְנִיחִים אֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא דְּמַעוֹת וְהָא וְדָאֵי דְּרַבָּא דְּמַעוֹת שְׁל
כָּל אָדָם הוּא חֻלְיִין אֲלָא דְּבָרוּב מְנִיחִים מַעֲשֵׂר שְׂבָקִינוּ לְרַבָּא דְּמַעוֹת וְאֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא
דְּגַבְרֵי אֲבָל בְּמַע"מ אֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא דְּמַעוֹת מַש"כ לְקַמְן דְּלִיפָא סְפִיקָא דְּמַהֲאֵי קְוִפָּה
שְׁנַפְרָשָׁה לִיפָא רַבָּא כָּלֵל וְדו"ק פֶּן נ"ל נְכוּן: הִיא דְּפִירוֹת מַעֲשֵׂר, עַמְש"כ לְקַמְן בַּפ"ד
הַל' בִּיפּוּרִים בַּס"ד: הַט"ו הַזּוֹרַע בִּירוּשְׁלַמֵי חִזְקָא בְּדָבָר שְׁזָרְעוּ כְּלָה גְּפָדָה בַּשַּׁעַר שְׁל
עֵתָה וּבָאִין זָרְעוּ כְּלָה גְּפָדָה כַּשַּׁעַר הָרֵאֲשׁוֹן וְצ"ע עַל רַבֵּינוּ שֶׁהַשְּׂמִיט הָאֵי חִזְקָא, וְדַע
דְּלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּאִיפְכָא מְסַתְּבָרָא דְּבְדָבָר שְׁזָרְעוּ כְּלָה מְחַמְרִינּוּ טְפִי לְפָדוֹת כַּשַּׁעַר שֶׁהוּא
עוֹמֵד בּוֹ וּמַצָּאתִי לְהַגָּאוֹן מִן הַר"ט ו"ל שֶׁהֲגִיָּה ג"כ כַּמַּש"כ וּמ"מ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ ו"ל צ"ע:
פ"ז ה"ד לְפִיכָף אִין לּוֹקְחִין, דַּעַת רַבֵּינוּ ו"ל דְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת אִין נְקַחְזִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר
אֲבָל דַּעַת הַתּוֹס' ר"פ בְּכָל מְעַרְבִין דְּנִקְחְזִין, וְלֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דַּעַת הַמְּגִדוֹל עוֹז (שֶׁהִבִּיא
הַכ"מ) דְּכָל הַמְּטָמָא טְוִמְאָת אוֹכְלִין נִיקְחָ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וּכְמִיָּהִין וּפְטָרִיּוֹת יוֹכִיחוּ וּלְפִי
הַנְּחָתָם מְכָאן סִינְעֵתָא לְדַעַת הַתּוֹס' דְּנִקְחְזִין וְע"כ שְׁדַעַת רַבֵּינוּ דּוֹקָא לְעַנְיָן רֵאֲשֵׁי בְּשָׂמִים
אִיפְלִגִי דְּהִנְהוּ וְדָאֵי גִידוּלֵי קַרְקַע נִינְהוּ אֲלָא דְּלֹא אֲזַלִּין אֲוֹכְלֵי שְׁנָה פֶּסֶף מַעֲשֵׂר לְעַנְיָן
טְוִמְאָת אוֹכְלִין אֲבָל מַה שְׂאִינוּ נִיקְחָ לְפִי שְׂאִינוּ גִידוּלֵי קַרְקַע אִין זֵה עַנְיָן לְטְוִמְאָת אוֹכְלִין
דְּלְעַנְיָן טְוִמְאָת אוֹכְלִין לֹא בְּעֵינֵינוּ גַּד"ק וְאֶפְל' מִים וּמְלַח מְקַבְּלִין טְוִמְאָה וְזֵה פְּשׁוּט, וְהָא
דְּלְעַנְיָן קוּר פֶּסֶק רַבֵּינוּ דְּנִקְחָ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וּבַפ"א מַה"טו"א פֶּסֶק דְּאִינוּ מְקַבְּלֵי כְּבָרֵי יִשְׁב
הַר"ש, עַכ"פ דְּבָרֵי הַכ"מ הֵם תְּמוּהֵים, וְדַע שְׁרַבֵּינוּ ו"ל לֹא בִיָּאָר בְּהַדְּיָא דְּדָגִים אִינָם
נְקַחְזִים וּבְהַל' י' כְּתִב הָרִי הוּא כְּמוֹרִיָּס וְצ"ע, וְטַעַם הַתּוֹס' דְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת נְקַחְזִין] פִּינּוּ
דְּאִסִּיקָנָא דְּמַרְבֵי מַאֲרַעָא רַק שְׂאִינוּ יוֹנְק הו"ל פְּרִי מְפָרִי וּגַד"ק, וּמַצָּאתִי בִירוּשְׁלַמֵי פֶּרֶק
בְּכָל מְעַרְבִין דְּאִיפְלִגִי ר"י וְר"ע בְּדָגִים וְחֻגְבִים כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת דְּלַר"ע נִיקְחָ וְלַר"י אִין
נִיקְחָ וְעַכ"פ יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל רַבֵּינוּ ו"ל דְּמַמְנ"פ אִם כַּר"ע כְּמַהִין נְמִי וְאִי כַּר"י הָא חֻגְבִים

אינו נקחין וע"כ דאינם גדילים מן הארץ א"כ דבש הפא מתגבים לא מקרי פרי מפרי ונהרי רבינו ז"ל פתב דמקרי גידולי גידולין וע"כ דתגבים מותר ליקח ואפ"ל עיין פ"ק דבכורות, ועוד אפ"ל דירושלמי אגיל אליבא דל"ק דאבני בפ' בפל מערבין דעופות לכו אימעט ג"כ תגבים אכל לדידן דגים אימעוטי וה"ה פמהין ופטריות וצ"ע: .

הט"ו אין לוקחין, עיין מש"כ בפ"ד: הי"ח לקח חי, הנה בירושלמי איפלגי אי דאורייתא אי דרבנן ומדברי הי"ב נראה מדרבנן, אף קשה במ"ש לא קנה מעשר הא מדאורייתא צריף לאכול בקדושת מעשר לעיל בדין ב' בנטמא בולד הטומאה דנאכל ע"י פדיון ואם הבהמה תמימה יאכלנה שלמים דבזה ממנ"פ עמשכ"ל בפ"ג, ועוד דהא לקוח אינו נפדה כמבואר בה"א ובה"א אפ"ל פיון דאינו אלא מדרבנן כמ"ש התוס' בפסחים וצריף לחלק בין נטמא בולד הטומאה, ומתוך הדוחק צ"ל דתקמים העמידו דבריהם, ואין מדמין גז"ח, ולפ"ז נתיישב מה שהקשה הגאון רי"ט אלגזי בהא דפסק רבינו דהלוקח בכסף מעשר חייב בבכורה הא בירושלמי איפלגי ומאן דס"ל ממון גבוה פטורה מבכורה ולמש"כ ניקח פיון דתקינו רבנן אף בדיעבד לא מהני ומ"מ י"ל בבהמה בע"מ: הי"ט המתפס מעות, עיין בדברי רבינו בפ"ו מה' עירוכין ודו"ק היטב: פ"ח ה"ה מי שהי' לו זין, הנה בפיה"מ ביאר רבינו, ס ועיין בתויו"ט פ"ג דמשניות וכאן נראה דמפרש כפי' הר"ש וכ"מ בירושלמי דעיקר הפרש בין קרא שם סתומת למכניס זין שפבר קרא שם, ואולם סוף דברי רבינו קשים קצת במש"כ דבמכניס שמן ודבש סתם ועדיפא הו"ל לאשמעיון דבשמן אפי' הכניסו וקרא שם לא קנה קנחו ונהכי אמרינו בירושלמי וצ"ע, ואולי גירסא אחרת הי' לו ודע דבמשאל דלא קנה קנחו י"ל קצת בשעה מעת לעת לדעת סוכרין פבוש בכלי גם י"ל בקרא שם ודאי דגוף הקנחו לא נתקדש אלא מדרבנן והבלוע אפטר דא"י על ידי פדיון עיין מש"כ בפ"ק ואפטר דבמע"ש הקילו ולא אמרינו פבוש כמבין: ה"ו צבי שלקחו, רבינו ז"ל פתב בפיה"מ דאין פודין לכלבים וכ"כ הרע"ב ובס' שער המלך בפ"א מה' איסורי מזבח תמה דבשבועות י"א מבואר דפודין עורו ולמה יקבר ע"ג עורו, ולדידי לק"מ דהקונה לתאנה יצא עור לחולין ולא אלים למתפס פדיונו דבאמת לא נתקדש כלל ומדינא שרי אלא פיון דנעשה טפל כל היכי שלא נאכל הפטר גם העור חולין אכל לפדותו ודאי א"א, אף הא קשה למה לא נקט הטעם דבעינו העמדה והערכה דבזה מבואר בירושלמי ונהרי דעת הרע"ב ז"ל דאפי' בקדשי ב"ה ובהמה טמאה צריף העמדה והערכה: ה"ז הלוקח פירות בסלע, הנה דעת רבינו לפרש המשנה בלוקח פירות חולין, ולפ"ז אינו ענין למע"ש ממון גבוה, שהרי הפירות חולין, והא דאמרינו בפ"ה הא"מ דמשנה זו אתיא כמ"ד ממון הדיוט היינו משום דס"ד דהשכר לבועלים והיינו שא"צ ליתן אלא סלע למ"ד מעשר ממון גבוה נתפס הפל בקדושה וצריף לאוכלו בקדושת מעשר והיינו השבח למעשר, אולם באמת לא יכולתי להלום פי' זה דלר"י דס"ל ממון הדיוט פשמשך נקנה הפל למעשר וצריף לאכול הפל בקדושה, ואפ"ל בדוחק לפמש"כ הרב בכ"מ דבפדיון אמרינו נמי אמירה לגבוה והאומר הר"ז פדי' בשתיים נהי שלא נתן הכסף ולא נפדה מ"מ אסור לחזור א"כ האומר הר"ז קנוי בעד סלע פיון שנקנה המקח צריף לאכול הפל בקדושת מעשר אע"ג דלענין פדיון אולינו בטר נתנית הכסף מ"מ אמירה לגבוה וצריף לזניס מטעם נדר וצריף לאכול הפל בקדושה פיון שרצה להתפס הפל אכל לר"י דס"ל דממון הדיוט פיון דמודה עכ"פ דאינו נפדה עד שיתן הכסף דהא גזה"כ

וְצַרְתָּ אִי"כ פִּינּוֹן דְּנִקְנָה וּבַעַת הַפְּדִי' שְׁוִינְ שְׁנַיִם יָכוֹל לְאַכּוֹל א' בְּתוֹרַת חֻלִּין דְּאִינוּ נָדָר
כָּלֵל פִּינּוֹן דְּאִינוּ בּוֹ קִדְוִשָׁה וְעֵינֵי תוֹס' קִדְוִשִׁין כ"ט דְּבִנְתִּינַת מְעוֹת פִּינּוֹן שֶׁאֵר לְנוֹתֵר ל"א
אֲמִירְתוֹ לְגָבוּהַ וּי"ל, אוֹלָם דַּעַת כָּל הַמְּפָרְשִׁים שְׁלֵא פְדַעַת רַבִּינוּ וּפְשֻׁט הַמְּשַׁנֵּה מְסִינֵיעַ
לְהוּ, אַף קָשָׁה הָא אֲנִן קִי"ל מְמוֹן גְּבוּהַ וּבִתּוּי"ט הַרְגִישׁ וְכָתַב דְּמִדְּבָרֵי הַר"א נִתְיָנִישׁב
זֶה, וְלֹא יִדְעָתִי שׁוּם יִיָּשׁוּב דֵּהָא אִפִּי' מִתְּנָה לֹא מְצִי לְמִיתַב וְיָהִי דְבְדָרְךָ פְּדִיוֹן מְצִי לְחַלֵּל
פִּינּוֹן שְׁאָז הוּא מְמוֹן הַדְּיוּט אֲבָל פֶּאֶן בַּעַת הַמְּשִׁיכָה לֹא נִתְחַלֵּל וְהוּ"ל גְּבוּהַ וְהֵאֵי שְׁעָתָא
דְּנוֹתָן פְּכָר פְּלָה מְשִׁיכָה, וְעוֹד שְׁהָרִי נִתְיָנִיקָר וְלָמָּה לֹא מְצִי לְחַזוֹר, לִפְנֵי"ל בְּזֶה כַּמֶּש"כ
בִּפ"ט ה"ב דְּהָאוּמָר הַר"ז קִנּוּי לְכַשְׁיִפְדָּה מְעַכְשָׁיו הוּ"ל כְּמוֹ לַר"מ בְּדִשְׁלַב"ל בְּמַעַכְשָׁיו
כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' בְּקִדְוִשִׁין וְכֵאֵן הַכֵּל מוֹדִים, וְל"ד לְמַקְדָּשׁ בַּמַּע"ש דֵּהֵתָם אִינוּ דְרָךְ פְּדִיוֹן
אֲבָל פֶּאֶן דֵּהוּא דְרָךְ פְּדִיוֹן לְכַשְׁיִפְדָּה מִהֵנִי הַמְּשִׁיכָה לְמַפְרַע וְנִקְנָה הַמְּקַח לְכוּן פְּשַׁנְתִּינִיקָר
נוֹתָן סֵלַע וּפּוֹדָה וּמִשְׁתַּכַּר וְאוֹכַל בְּקִדְוִשָׁת מַעֲשָׂר, וּבְסִיפָא פְּשַׁהוּזַל וְדֵאֵי מְצִי לְחַזוֹר דְּאֵם
אִינוּ פּוֹדָה מִמִּילָא אִינוּ נִקְנָה ע"י מְשִׁיכָה וּבְיָדוֹ שְׁלֵא לְפָדוֹת, וְא"ל דְּלַדְעַת רַבִּינוּ דְּאֲמָרִינוּ
אֲמַל"ג צָרִיף לְתַת ב' ז"א דְּבָנָה ל"א אֲמַל"ג פִּינּוֹן שְׁנַשְׁתַּנָּה הַשְּׁעָר פְּדִאֲמָרִינוּ בְּקִדְוִשִׁין
[ע"ש כ"ט תוֹס' ד"ה מְשִׁכּוֹ] דְּאִינוּ פּוֹדָה אֲלָא פְּשַׁעַר שְׁל עַכְשָׁיו נִמְצָא דְלִיכָא רוּחָא
לְמַעֲשָׂר וְל"ש שְׁלֵא יִהְיֶה פַח הַדְּיוּט לַכ"נ דְּבְסִיפָא וְדֵאֵי מְצִי לְחַזוֹר וְהֵינּוּ דְפָרִיף הַש"ס
בְּקִדְוִשִׁין וְלֹא אוֹקְמָה דְּאֲמָר פְּשַׁפּוֹדָה, וְדַעַת הַר"א ז"ל שְׁנַרְאָה מִדְּבָרֵי דְבִאֲמַת לַעֲנִין
לוֹחֵם וּמוֹכֵר לֹא מְצִי לְחַזוֹר צ"ע, וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר בְּדוּחֵק דְּכַשְׁנוֹתָנוּ ע"ד שְׁתַּפְּדָה וּמְשִׁכּוֹ
בְּכַף פִּינּוֹן דְּגַם בְּהַקְדָּשׁ אֲמָרִינוּ אֲמִירָה לְגָבוּהַ לַעֲנִין דְּצָרִיף עַכ"פ לְפָדוֹתוֹ א"כ מִמִּילָא חָל
הַקְנִינוּ, מ"מ הַסְּנִיגָא דְפִא"מ קָשָׁה, וּמ"ש הַרְבַּ תּוּי"ט א"נ הֵי"ג וּמוֹתֵר לְחַלֵּל מַע"ש עַל
פִּירוֹת ע"ה, וּנ"ל דְּדוֹקָא בְּפִירוֹת שְׁלֵא הִנְכְּשָׁרוּ אֲבָל בְּפִירוֹת שְׁהִנְכְּשָׁרוּ וְדֵאֵי אֶסוּר: הַט"ו
טְמֵאִין וְטְהוּרִין, עֵינֵי בְּהַשְׁגַּת הַר"א ז"ל וּבַכ"מ דְּבִאֲוֹמָר לְכַשְׁיִשְׁתָּה אִין עֲנִין לְבָרִירָה,
וּלִפ"ד הַכ"מ לֹא הֵי צָרִיף לְזֶה אַף פְּכָר הַשְׁגָּתִי לַעֲלִיל פ"א הַל' תְּרוּמוֹת וְדו"ק: פ"ט ה"א
נִטַע רַבְעֵי הָרִי הוּא קוֹדֶשׁ, דַּעַת רַבִּינוּ לְפִסּוּק כַּמ"ד נ"ר, וּבַר"פ כ"מ אִיפְלִגִי ר"ש ב"ר
וּר"ח, וְהֵינּוּ טַעְמָא, דְּסַתָּם מִתְּנִיתִין בְּסוּטָה פ' מְשׁוּחַ מִלְחָמָה אֲתִיא כְּמֵאן דְּתַנִּי נ"ר, דְּתַנּוּ
הֵתָם אֲחַד הַנוֹטַע פְּרָם וְאֲחַד שְׁאָר אֵילָנוֹת מֵאֲכָל וּבִקְרָא פְתִיב וְלֹא חָלְלוּ אֲלָמָא דְּבָכָל
הָאֵילָנוֹת נוֹהֵג רַבְעֵי, וְהֵכִי אֲמָרִינוּ בְּהִדְיָא בִירוּשְׁלַמִי דֵּהִלְכְּתָא כְּמֵאן דְּתַנִּי נ"ר, וְלַרְמַב"ן
רְאִיתִי שְׁפָתַב דְּלֹא מְצִינוּ לְרַבִּים שְׁיִפְלְגוּ עַל רַבִּי דַס"ל כ"ר, וְלֹא הִבְנַתִי הָרִי מְשַׁנָּה
שְׁלִימָה שְׁנִינוּ מַס' בִּיפּוּרִים דְּאֲתָרוּג שְׁוִה לְאֵילָן בְּעָרְלָה וּבְרַבְעֵי הָרִי דְּסַתָּם מְשַׁנָּה נ"ר,
לְכוּן עֵיקָר כְּרַבִּינוּ, מִיְהוּ דַּעַת קַצַּת פּוֹסְקִים לְפְסוּקַבַּח"ל כְּמֵאן דְּתַנִּי כ"ר דְּכָל הַמִּיקָל
בְּאַרְצָא הַלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּחוּ"ל, וּמַה"ט פְּסִיקִינוּ כְּמֵאן דְּפוּטֵר בְּהַרְפְּכָה וְרְאִיתִי מְקַשִּׁים ע"ד
הַמְּחַבֵּר [ע' שַׁע"מ פֶּאֶן] דְּכֵאֵן לֹא הִכְרִיעַ וּבְהַרְפְּכָה הִכְרִיעַ לְהַקְלֵל וְל"נ דְּלִק"מ דַּע"כ לֹא
אֲמָרִינוּ דֵּהִלְכָה בַח"ל כְּמֵאן דְּמִיקָל בְּאַרְצָא אֲלָא כְּמֵאֵי דְלֹא מְצִינוּ דְּנוֹהֵג בְּאַרְצָא אַף לְחוּמָרָא
דַּאִפ"ל דְּנֵהִי דְּמַחְמָרִינוּ בְּאַרְצָא הֵינּוּ מִתְּחַמַּת סְפִיקָא אֲבָל בַּח"ל דְּסַפְקָא עָרְלָה מוֹתֵר סְמִיכִינוּ
אֲמֵאן דְּמִיקָל אֲבָל הֵכֵא לַעֲנִין נ"ר פִּינּוֹן דְּמִבְּנָאָר בִירוּשְׁלַמִי [פ"ב ה"ב דַּמַּע"ש] דְּנִטַע
רַבְעֵי א"צ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת בַּא"י, אַע"ג דְּסַפִּיקָא לְחוּמָרָא וְעַמְשַׁכ"ל בִּפ"א
מַהֵל' תְּרוּמוֹת דְּאִפִּי לְרַבִּינוּ דַס"ל תְּרוּמָה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן לֹא מְקַלִּינוּ בְּסַפְקָא אֲלָא בְּמִקּוּם
דְּשִׁינָא לֹא מְשַׁנֵּי אוּמָר הָא לַא"ה לֹא, וְכִינוּ דְּאִפִּי לְקוּלָא קִי"ל בְּאַרְצָא דְּרַבְעֵי נוֹהֵג א"כ
אַפְסַק לְגַמְרֵי כַּמ"ד נ"ר לְכוּן אִפִּי בַח"ל מַחְמָרִינוּ, וּלִפ"ז בְּמַרְפִּיב דְּקִי"ל כְּמֵאן דְּמִיקָל

בח"ל נלפע"ד דאף באַרץ נוהג תו"מ לחומרא דכינן דסמכינן בחו"ל אלמא דמחשב כספיקא א"כ באַרץ נוהג חומרא חולין לענין תו"מ וחומרא דרבעי לאוכלן בפדיון, מיהו לדעת הסוברין דתרומת שאר פירות מדרבנן היא אפשר להקל ומ"מ צ"ע כנלפע"ד לנישב דברי הש"ע: ובעיקר דין רבעי אי נוהג בח"ל הנה דעת רבינו ז"ל דאפ"י בסוריא א"נ כש"כ בח"ל, ונתוס' וקרא"ש וש"פ חולקין, ועיקרא דהאי מלתא דע דבפ"ג דתרומות תנן ר"י אומר אין לנכרי פרום רבעי וחכ"א יש לו וכתב הר"ש דטעמא דר"י דיש קנין לנכרי בא"י להפקיע מידי מעשר ואע"ג דערלה נוהג גם בשל נכרי אף למ"ד יש קנין דאף בחו"ל נוהג מהלמ"מ צ"ל כדפ"י בירושלמי דרבעי ילפינן מגז"ש דמע"ש והר"ש הקשה ע"ז דהא במנחות פר"י ס"ל לר"י דמעשרין משל ישראל על של נכרי ומשל נכרי על של ישראל וע"כ דאין קנין ס"ל לזה מוקי הר"ש בסוריא ולפ"ז בין לרבנן בין לר"י בסוריא נוהג מע"ש וכ"ר אלא דפליגי בשל נכרי מ"מ י"ל דטעמייהו דחכמים אי ס"ל כר"י דילפינן ממע"ש אלא דס"ל דכיבוש יחיד שמי' כיבוש ואין קנין לנכרי אף בסוריא דפלוגתא דתנאי הוא בספ"ק דע"ז או דרבנן פליגי על ר"י וס"ל דלא ילפינן ממע"ש פלל ואע"ג דמע"ש אינו נוהג בסוריא בשל נכרי מ"מ רבעי נוהג ונ"מ בח"ל ונראה דהכי מפרשי לה התוס' ולהכי ס"ל דנוהג אפ"י בח"ל ולדעת רבינו דס"ל דא"נ בסוריא צ"ל בישוב קושית הר"ש דהא דס"ל לר"י במנחות דתורמין היינו דנא במרח נכרי דגן שגדל אצל ישראל וכ"כ תוס' שם להדיא דר"מ ס"ל ג"כ דיש קנין ואפ"ה תורמין משל נכרי דאיירי בתבואה שגדל אצל ישראל וקנה נכרי במוץ שלה וה"נ י"ל לר"י אליבא דרבינו, ומ"מ בתוספתא מבואר פדברי הר"ש ובירושלמי בפ"ג דתרומות ובפ"ה דמע"ש אמרינן דלר"י אין לנכרי פרום רבעי כל עיקר ובתר הכי קאמר דר"י בשי"ב"ש קאמר פ"ש דב"ש למדו רבעי ממע"ש דאין קדוש בשביעית ה"נ לר"י אין פרום רבעי בסוריא ולדעת רבינו ז"ל נראה דר"י ורבנן בתרתי פליגי דלר"י אין לנכרי פרום רבעי אפ"י בא"י ולרבנן יש לו וכמו כן פליגי בסוריא ולר"ש עיקר הדבר בסוריא, וראיתי להרא"ה ז"ל בחינוך סי' רמ"ז דברים תמוהים שכתב דנ"ר נוהג רק בפני הבית וזה תימה דע"כ לא נחלקו רבינו וש"פ אלא בחו"ל מטעם גז"ש דמעשר אבל לא דבעינן בפני הבית מיהו לדעת רבינו דתו"מ בזה"ז דרבנן נדאי גם נ"ר דרבנן.

ומ"מ אינו תלוי בבית ואף בזמן בית שני לא הני אלא מדרבנן וכ"ז לדעת רבינו אבל להחולקים פניו דערלה מדאורייתא ה"נ נ"ר ודו"ק: ונלפענ"ד דלרבינו ז"ל אין רבעי נוהג בשל נכרי אף בא"י אע"ג דערלה נוהג בנכרי פדעת כל הפוסקים, וה"ט פניו דקיי"ל מירוח נכרי פוטר ותינו אף שמרח הישראל דגן של נכרי פוטר כל שבעת חיוב הוא של נכרי וכינון דרבעי קדוש במחנף וא"י לתת במתנה אף במחנף כדאמרינן בקדושין נ"ד: [א"כ פניו דילפינן רבעי ממע"ש פל שבעת התחלת החיוב היא של נכרי א"ח ותינו דקאמר ר"א דאין לנכרי פרום רבעי כל עיקר ואע"ג דלחכמים יש לו וקיי"ל כחכמים נלפע"ד דרבינו ז"ל גזר מזה וכתב בפיה"מ ויש לנכרי נ"ר שאם בא לנהוג מצוה זו הרי היא קודש בשל ישראל, ולכאורה איכא למידק אלישנא שהרי נ"ר מאליו קדוש פל שהגיע לכלל פרי וכל היותר משהגיע לעונת המעשרות, אמנם לפענ"ד ברור דלרבינו ז"ל רבעי א"נ בשל נכרי פלל אלא שאם הקדישו לנטע רבעי הרי הוא קדוש מידי דהוי אפירות שמרחן נכרי דפורין מתרו"מ ואפ"ה אם הפריש הרי היא קדוש כדקיי"ל

תְּרוּמַת הַנֶּכְרִי מְדַמְעֵת וְהַ"נ בְּנִ"ר וְכֵן מְבֹאֵר בְּפִי"מ לְרַבֵּינוּ בַּפ"ג דְּתְרוּמָה דְּעִיקָר הַדְּבָר
בְּאֵם הַפְּרִישׁ אֲבָל אִם לֹא הַפְּרִישׁ וְקָנָה יִשְׂרָאֵל הַפְּרִוֹת מִמֶּנּוּ מִן־תֵּר וְלֹא כֵּן לֹא
פְּלִיגֵי רַבֵּנּוּ וְר"י אֲלֵא בְּאֵם הַפְּרִישׁ דְּר"י ס"ל דְּהוּ"ל כְּחֵלֶת נְכָרִי דְּמִן־תֵּר לְזָרִים וְרַבֵּנּוּ
ס"ל דְּדִינוֹ פְּתוּמָת נְכָרִי וְתַבּוּאָה שְׁלוֹ נְהִי דְּפִטוּרָה, אִם הַפְּרִישׁ קְדוּשׁ, וּמִשׁ"כ רַבֵּינוּ
לְקַמֵּן [בְּפִי"ד ה"י] הָרִי הִיא קְדוּשׁ פְּשָׁל יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ לְעַנְיָן שְׁאִסוּר לְאֹנְכְלוּ בְּטוּמְאָה
וּשְׁאֵר דְּבָרִים פְּשָׁל יִשְׂרָאֵל אֲבָל מ"מ פְּשִׁיטָא אִם אֲכָלוּ בְּטוּמְאָה אִינוּ לוֹקָה דְּאִינוּ קְדוּשׁ
רַק מְדַרְבָּנּוּ, וְע"פ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְצִינוּ תַּקְנָה גְּדוּלָה לְפָדוֹת הָאֵילָן בְּשָׁנָה הַרְבִּיעִית
שְׁגָדִילִים בִּירוּשָׁלַיִם דֹּא"א לְפָדוֹת כְּדִקְי"ל בְּמַע"ש פְּדָפְסַק רַבֵּינוּ לְעֵיל בַּפ"ד וְלִמִּשׁ"כ
דְּבָשָׁל נְכָרִי אִינוּ נוֹהֵג רַבְעֵי ש"ד, וְנִהֵי דְּנֻדָּאֵי אֵין לְסַמְנָה ע"ז לְהַקְל לְאֹכְלוּ בְּלֹא פְּדִיוֹן
שְׁהָרִי לְדַעַת הַתּוֹס' וְהָרֹא"ש דְּנוֹהֵג אַף בַּחוּ"ל, וְע"כ דְּחֻקִּים פְּלִיגֵי וְס"ל דְּלֹא יִלְפִינוּ
לְגַבֵּי הֵיא רַבְעֵי מַמַּע"ש וְלֹא יִלְפִינוּ רַק לְהַחְמִיר שְׁיֵהָא קְדוּשׁ אֲבָל לֹא לְהַקְל, תַּדַּע דְּהָא
פִּי' הָאֵילָן א"נ מְדֹאֹרֵייתָא תְּרוּמָה לְדַעַת הַתּוֹס' וְסִינְעָתָם וְאֵלוּ רַבְעֵי לְמֵאן דְּתַנִּי נ"ר נוֹהֵג
בְּכָל מְדֹאֹרֵייתָא פְּדֵהוּכְחֵי מִפ' מְשׁוּחַ מְלַחְמָה, מ"מ מִן־תֵּר לְאֹנְכְלוּ ע"י פְּדִיוֹן, דְּהָא דְּאִין
פּוֹדִין בּוּזָה"ז בִּירוּשָׁלַיִם אִינוּ אֲלֵא מְדַרְבָּנּוּ וְלְרַבֵּנּוּ פּוֹדִין בּוּזָה"ז אַף בִּירוּשָׁלַיִם אֲלֵא
דְּרַבֵּינוּ מִחְמִיר וְכִינּוּן דְּאִינוּ אֲלֵא מְדַרְבָּנּוּ ש"ד לְסַמְנָה עַל רַבֵּינוּ ו"ל, וְהַרְדְּבָ"ז נִשְׁאֵל עַל
הַנּוֹרְדִים וְכַתֵּב שְׁיִכּוּל לְאֹנְכְלוּ ע"י פְּדִיוֹן וְתַמְהוּ עָלֵיו דְּאִין פּוֹדִין בִּירוּשָׁלַיִם, אֲמַנְם
לְפַעַנ"ד הַלְכָה כְּנֻחֵי וְלֹא מְטַעְמֵי אֲלֵא דְּאִין נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרִי רַק אִם הַפְּרִישׁ קְדוּשׁ מְדַרְבָּנּוּ
אֲבָל בְּלֹא הַפְּרִישׁ אֵין בּוֹ אִסוּר כָּלֵל א"כ יֵשׁ לְסַמְנָה לְאֹנְכְלוּ ע"י פְּדִיוֹן, וְהַרְמַב"ן ו"ל
הַסְּפִים ג"כ בַּפ"ק דְּר"ה דְּאִין רַבְעֵי בַח"ל וְהַמִּיקָל כְּדַבְּרֵיהֶם בַּח"ל בְּפִרְט בְּנ"ר לֹא הַפְּסִיד
אֲבָל בְּסוּרְיָא נ"ל לְהַחְמִיר כְּדַעַת הָרֹא"ש דְּבָשָׁל יִשְׂרָאֵל נוֹהֵג אַף נ"ר וּבְשָׁל נְכָרִי א"נ
וּכְפִי' קָמָא שְׁפַתְבָּנוּ בְּטַעְמָא דְּחֻקִּים דְּשִׁמְי' כִּיבּוּשׁ: וְדַע דְּאַף לְדַעַת רַבֵּינוּ דְּתְרוּמָה בּוּזָה"ז
לֹא דְּאֹרֵייתָא עָרְלָה.

וְדֹאֵי דְּאֹרֵייתָא כְּמִשׁ"כ לְעֵיל בַּפ"א מֵה' תְּרוּמוֹת אֲבָל בְּרַבְעֵי לַפ"מ שְׁלֵמַד רַבֵּינוּ מְדִין
מַע"ש רַבְעֵי בּוּזָה"ז אַף בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל אִינוּ אֲלֵא דְּרַבֵּנּוּ וּמ"מ כ"כ כְּפִי פְּעָמִים דְּתְרוּמַת
א"י לֹא אֲמַרִינּוּ גַבֵּי בְּרִירָה וְסַפִּיקוּ לְהַחְמִיר: ה"ב וְאִין פּוֹדִין אוֹתוֹ בְּמַחְנֹבֵר, הִנֵּה דַעַת
הַתּוֹס' בַּב"ק דָּף ס"ט דְּבְדִיעֵבַד אִם פְּדָה בְּמַחְנֹבֵר פְּדוּי, וְה"ר מְהָא דְּפִרְיָה הַתָּם הַש"ס
דְּלִר"י דַּס"ל גִּזְל וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים שְׁנִיָּהֶם א"י לְהַקְדִּישׁ מְהָא דְּצַנוּעִים מְנִיחִים אֶת
הַמְּעוֹת וְאוֹמְרִים כָּל הַנְּלָקֵט וּמְשַׁנֵּי ל"כ כָּל הַנְּלָקֵט אֲלֵא כָּל הַמְּתַלְקֵט, הֵינּוּ שְׁעָתָה בְּעוֹד
שְׁהוּא שְׁלוֹ מְחֹלְלֵל אֲלֵמָא דִּיכּוּל לְחַלְלֵל עַל מְחֹבֵר, וְלַפַּע"ד נִרְאָה דְּהַמְקַדֵּישׁ אוֹ הָאוֹמֵר
הָרִי זֶה תְּרוּמָה לְכַשְׁיִתְלֵשׁ מַעֲכָשְׁיוֹ דְּקִי"ל בַּפ' הָאוֹמֵר דֹּא"ע דְּאִין תְּרוּמָה בְּמַחְנֹבֵר מ"מ
כְּשִׁיִּתְלֵשׁ מְהַנֵּי וְה"ה בְּאוֹמֵר לְכַשְׁיִתְלֵשׁ מַעֲכָשְׁיוֹ מְהַנֵּי תַּדַּע דְּהָא לִר"מ דַּס"ל
אָדָם מְקָנָה דְּשִׁלְב"ל וְיִכּוּל לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה לְאַחַר שְׁיִגְרָשָׁה בְּעֵלָה וְיִכּוּל לְחַזֵּר קְוֹדֵם
הַגְּיּוּשִׁין מ"מ בְּאוֹמֵר מַעֲכָשְׁיוֹ דַּעַת הַרְשָׁב"א דְּלֹא מְצִי לְחַזֵּר, אַע"ג דְּאִין קִידוּשִׁין חָל
עַל א"א וְהָאִידְנָא לֹא מְצִי לְקַדֵּשׁ מ"מ כְּשִׁיִּתְלֵשׁ מַעֲכָשְׁיוֹ לְאַחַר שְׁיִגְרָשָׁה יְחוּלוּ הַקִּידוּשִׁין מַעֲכָשְׁיוֹ
וְלֹא ח"כ לֹא מְצִי לְחַזֵּר וְהֵינּוּ דַעַכ"פ מַעֲשֵׂה הַקִּידוּשִׁין שְׁלוֹ מְהַנֵּי לְנָה שְׁלֹא יוּכַל לְחַזֵּר,
וּמִיָּנָה לְדִין בְּתְרוּמָה פִּינּוּ דְּבִידוּ וְיִכּוּל לְתַרוּם לְכַשְׁיִתְלֵשׁ מְהַנֵּי נְמִי מַעֲכָשְׁיוֹ וְא"י לְחַזֵּר
וְכֵן אִם נִקְרַע שְׁטֵר קִידוּשִׁין מְהַנֵּי הַקִּידוּשִׁין כְּמִבְּנָאָר שָׁם בְּתוֹס', וְלַפ"ז נִרְאָה בְּמַקְדִּישׁ
וְתוֹרֵם לְכַשְׁיִתְלֵשׁ מַעֲכָשְׁיוֹ וְכֹא אֶחָד וְגַבֵּי מְהַנֵּי אַע"ג דְּגִזְל וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים שְׁנִיָּהֶם

א"י להקדיש מ"מ נראה לפ"מ דאמרין בתמורה ד' כ"ה בעי אילפא אמר על קצירת לקט הנקצרות יהי הפקר ופשיט דלא מהני משום דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין והיגו פיו דבעי דיבורא דידן לא מהני דבזה קדוש ונעשה לקט בלא מחשבתו ולזה צריך דעתו אמנם נראה דכ"ז דוקא בלא אמר מעכשיו אבל באומר מעכשיו לכשיתלש מהני וכ"מ מדברי תה"ד דס"ל דעובר מקרי דשלב"ל ויכול להקנות עובר לנכרי לכשתלד לכאורה תימה מהא דאילפא, וראיתי לבעל הפלאה שכתב ע"ד התה"ד שהוא פלא, ולדעתי נראה דבאומר מעכשיו ולכשתלד דמהני למ"ד לכשתלד לא מקרי דשלב"ל כמו לר"מ בקידושין ועיקר בעי דאילפא פיו דצריך דעתו אבל באומר מעכשיו כשתלד דא"י לחזור וממילא קדוש ומכר מהני להפקיע הקדשו, והשתא דאחינא להכי אתיין דברי רבינו פהגן ולא קשה קושית התוס' דאיפא למימר דצנועים הפקירו לכשיתלוש מעכשיו והיגו דאמר כל המתלקט לכשיתלוש יהא פדוי מעכשיו אבל לעולם אין פודין במחוקר וכמ"ש רבינו ז"ל: ומש"כ בוסר עיין בכ"מ מה שתמה על זה פיו דקיי"ל דבוסר מקרי פרי ואסור בערלה, ולפע"ד דרבינו לטעמ' אגיל דפסק דאין נ"ר בחו"ל וסור' דילפינן ממע"ש ועמשכ"ל לעגן דאינו נוהג בשל נכרי וכיון דקיי"ל לעגן מע"ש דבוסר לא מקרי פרי עד שיגיע לעונת המעשרות דבעינן עשר תעשר פדור' בני אדם שמוציאין לזריעה א"כ ה"ה לנ"ר דאינו נוהג בבוסר דאתקש למעשר, וסייג מצאתי לדברי בירושלמי דגרסינן התם בספ"ק דערלה פרי אתה פודה ואין אתה פודה לא פגים ולא בוסר הא קמו דבוסר לא מקרי פרי לגבי רבעי אע"ג דמקרי פרי לגבי ערלה דבוסר לכ"ע פרי א"ו מטעמא דכתיבנא דגמרין ממע"ש, ואע"ג דמשמע התם דאסור דקאמר שטעון קבורה אפטר דאינו אלא מדרבנן ואפ"ל למ"ד דבדיעבד אם פדה פדוי היגו משום דלא מיתסר רק מדרבנן גזרה משהגיע לעונת המעשרות וא"כ אינו בדין שפאסור אף בדיעבד עכ"פ מבואר דבוסר לא מקרי פרי לגבי רבעי לעגן פדיון דילפינן ממע"ש וה"נ לעגן ממון גבוה זה נ"ל בדעת רבינו:.

ה"ז והצנועין מניחין, עיין בכ"מ מה שהביא בשם הרשב"א, וכבר הארכנו בה' תרומה דלא אמרינן אין ברירה בדאורייתא אלא במידי דצריך דבר המבונר אבל דבר שא"צ לחול על המבונר יכולין לברר ומה"ט בית בביתי אני מוכר לה וכן השוחט תודה על שמינים חלות כתבו התוס' במנחות דאינו ענין לברירה דחל אף על בלתי מבונר בזה יכול אח"כ להתנות וזה כלל גדול בדיני ברירה לדעת רבינו ז"ל א"כ הקא דחל על הבלתי מבונר עיין בהר"י קורקס לעיל בפ"ד ולעיל ה' תרומות אין זה ענין לברירה והא דפריה בפ' מרובה מהא דצנועין וכן הא דפריה מהפקר דלקט אע"ג דהפקר חל ע"ד הבלתי מבונר היגו דר"י ודאי ל"ל ברירה אף על דבר בלתי מבונר אבל לדיון נקטינן כמש"כ ולקמן בה' תו"מ נאריה בענין זה בס"ד: ה"י פיצד הנוטע בט"ו באב וכו', הגה מבואר מדברי רבינו דהנה"י דיום דקליטה בעינן מעל"ע וכן הנוטע בי"ו באב לא עלה לו שנה פיו דיום י"ו אינו נחשב ואלול חסר אינו אלא מ"ג יום, אבל הרא"ש בה' פלאים פתב דהנוטע בי"ו באב עלה לו שנה והיגו דס' דמקצת היום ככלו בהשרשה ובטוש"ע ליו"ד סי' רצ"ד פסקו כהרא"ש ומהתימא על הרב"י שדרכו למשנה תמיד אחרי דברי רבינו ז"ל וכאן הזניח שי' ולא הביא כלל דבריו, ומ"מ ק"ל מנ"ל לרבינו דלא אמרינן מקצת היום ככלו למ"ד י"ד לקליטה בעינן, דהא למ"ד ג' אמרינן להדיא בפסחים בפ'

מקום שנהגו (דאמרינו מקצת היום פכולו) דלמ"ד נ"ג ימים לא בעינו מעל"ע מנ"ל לרבינו דצריה מעל"ע, ולדינא בערלת חו"ל ודאי אמרינו מקצת היום פכולו ובא"י צ"ע אם להחמיר בדברי רבינו אחר שהטוש"ע סתמו פהרא"ש ובפרט שפן רהיטא סוגינת הש"ס דפסחים: הי"ב נטע אחר ר"ה, עיין בהשגת הר"א ו"ל שאם נטע אחר ר"ה אסור מט"ו בשבט עד ט"ו בשבט, והרב כ"מ פתב דאינו מדקדק דאם נטע אחר ר"ה א"צ להמתין אלא ג' שנים מיום ליום, ולא נרדתי לסוף דעת הכ"מ כי דברי הר"א ב"ד ו"ל מדקדק מאוד וכו' נראה מדברי רבינו בהלכה הקודמת דבנטע בי"ו באב אסור עד ר"ה של שנה ד' והטעם פשוט דאזלינו בטר שנות עולם ולנטיעה ר"ה תשרי ולאילנות ט"ו בשבט וכן בנקלט קודם ר"ה שלשים יום אסור עד ט"ו בשבט של שנה רביעית ופחות מכן אנו חושבין מר"ה עד ר"ה ונמצא שאסור יותר מג' שנים והטעם דאזלינו בטר שנות עולם ואין חולקין השנה לחצאין רק מר"ה לר"ה או מט"ו בשבט לט"ו בשבט לכן אם נקלט אחר ר"ה צריה לחשוב שלש שנים שלמים מט"ו בשבט עד ט"ו בשבט ולא אמרינו דדי לחשוב ג' שנים מעל"ע דאין חושבין שנים מקוטעות כלל אע"פ שהן שלמים מעל"ע מ"מ בטר שנות עולם אזלינו וזה מבואר בדברי הר"א וזה ג"כ דעת רבינו בהלכה הקודמת שכתב דבנטע בי"ו באב מתחיל הנטע רבעי בר"ה של שנה ד' ולפ"ד הרב בכ"מ בר"ח אלול מתחיל הנ"ר א"ו דעת רבינו ו"ל פדעת הר"א ומהתימא על הרב כ"מ שלא הרגיש בזה: פ"י ה"א פל שהוא חייב בערלה, וירושלמי פ"ק דערלה ודע דגרסינו התם ר"י מייתי נטיעות בגושיהן מח"ל ונציב להון בארץ ופליגי התם ר' יונה ור' יוסי דר' יונה אמר לשכר שנים פלומר שנטיעות אלו פבר עבר עליהן שני ערלה בחו"ל ואלו נטעו מחדש בארץ הי' חייב בערלה לכן הביא אותן בגושיהן כדי לפוטרו מערלה ור' יוסי אמר לשכר רבעי.

וראיתי להמפרש שכתב דערלה אינו נשכר דערלה נוהג נמי בחו"ל ונראה דמפרש שהביא אותן בתוך שנה ראשונה ולכן לענין ערלה אין נ"ר אלו נטע אותם מחדש דהנוטע ל' יום לפני ר"ה עלתה לו שנה אלא לענין רבעי דאמרינו התם בירושלמי שורש פטור פטור וכיון שהשריש בחו"ל כל שיכול לחיות עוד בעפרו אף שחזר ונטע בארץ דאזלינו בטר השרשה ול"ד לנטע לסניג דאם נמלה חייב דהתם אי בעי מימלה פדאמרינו בירושלמי אלא דק"ל לפי"ד הרא"ש דנ"ר נוהג בחו"ל ולא אמרינו בהא פל המיקל ונהרי ע"כ ר"י ס"ל כמאן דתני נ"ר דלמ"ד כ"ר אפי' אם נטעו מחדש לא הי' מחוייב ברבעי ולמ"ד נטע רבעי נוהג אף בחו"ל לדעת פמה רבנותא ומלבד זה אפי' לדעת רבינו דס"ל דאין נ"ר נוהג בח"ל אני מסתפק הרבה באילן שהשריש בח"ל ונהביא בגושו לארץ אם פטור מרבעי דהא הטעם דאינו נוהג בח"ל משום דאיתקש למע"ש ובמע"ש אם הביא שלישי בארץ חייב במעשרות ומנה פל הפירות שחנטו בארץ ודאי דחייב ברבעי ול"ש שורש פטור פטור דדוקא לענין ערלה דהחייב על האילן ונוהג בו דין ערלה פל שהשריש פטור פטור אבל לענין רבעי הא דמפטר מרבעי אע"ג דנוהג ערלה בח"ל היינו משום דאיתקש למע"ש א"כ צ"ע לפטור באם חנטו בארץ, ורבינו ו"ל השמיט דין זה לגמרי ונראה דהא בש"ס דידן בפ"ק דקידושין איפלגו אמוראי ערלה בחו"ל אם הלמ"מ או מד"ס, ונהנה למ"ד מד"ס ודאי אין רבעי בחו"ל פיון דא"א להעלות גוף הפירות לפ"ז י"ל קצת דעת הסוברים דנ"ר נוהג בח"ל, דהביא דירושלמי אתי' כמ"ד דערלה בחו"ל

דַּרְבָּנוּ מִשָּׂא"כ לְדִידוֹן, וְעַד"ז י"ל גַּם לְדַעַת רַבֵּינוּ, מִיְהוּ בְּעֵינֵיךָ דְּבָרֵי הַיְרֻשְׁלָמִי בְּאֵילָן
שֶׁהַשְּׂרִישׁ בַּחו"ל וְהִבִּיא בְּתוֹךְ שְׁנֵי עָרְלָה לְאַרְצָא אִם דִּינוּ כְּעָרְלַת חו"ל יֵשׁ לְעֵינֵינוּ
דְּבִירוּשְׁלָמִי פ"ק דְּעָרְלָה נִרְאָה דְּלִר"ז בְּזָה אֵין שׁוֹרֵשׁ פְּטוֹר פּוֹטֵר וְדִינוּ כְּנוֹטֵעַ לְסִיג
וְחֻשָּׁב עָלָיו לְמַאֲכָל בְּתוֹךְ שְׁנֵי עָרְלָה וְדוֹקָא לְאַחַר שְׁנֵי עָרְלָה פְּטוֹר אֲבָל בְּתוֹךְ שְׁנֵי עָרְלָה
דִּינוּ כְּעָרְלַת הָאָרֶץ דְּאִמְרִינוּ הֵתָם הִדָּא דְּתִימַר אֵין בְּשָׂרְשִׁים מְמַשׁ בְּשֶׁהַשְּׂרִישׁוֹ מַחו"ל
לְאַרְצָא אֲבָל מְשֶׁהַשְּׂרִישׁ מְאַרְץ לְחו"ל יֵשׁ בְּהֵם מְמַשׁ וְאֲזַלִּינוּ בְּתַרְנוּנֵיהוּ לְחוּמְרָא וְעֵינֵינוּ
בְּפִי הַגָּאוֹן רַא"פ וְדְבָרָיו תְּמוּהִים וְאֶפְשָׁר ט"ס נָפַל בְּדְבָרָיו: ה"ב שְׁפָל שְׂאִין לוֹ עָרְלָה,
אֲבָל אִם חִזְשֵׁב אַחַר שְׁתֵּי שְׁנִים דִּישׁ לוֹ שְׁנָה אַחַת עַכ"פ עָרְלָה מְחַנְיָב בְּרַבְעֵי וּבִירוּשְׁלָמִי
קְאָמַר דְּלִר"י כָּל שְׂאִין לוֹ שְׁלֹשׁ שְׁנִים עָרְלָה פְּטוֹר מְרַבְעֵי וּלְפ"ז אִפִּי חֻשָּׁב בְּשְׁנָה א'
וּשְׁלִישִׁית לְמַאֲכָל פְּטוֹר וְרַבֵּינוּ ז"ל סָתֵם דוֹקָא בְּשְׁנָה שְׁלִישִׁית וְרַבֵּיעֵי וְכֵן הוּא בַּש"ע
וְצָרִיךְ טַעַם לְמָה וַא"ל דְּפָסֵק לְחוּמְרָא דְּחוּמְרָא דְּאִתִּי לִידֵי קוֹלָא דְּפְטוֹר מִמַּעֲשָׂרוֹת בְּשְׁנָה
רַבֵּיעִית: ה"ד הַנוֹטֵעַ לְרַבִּים בְּתוֹךְ שְׁדָהוּ, מְפָשֵׁט דְּבָרֵי רַבֵּינוּ נִרְאָה דְּהַנוֹטֵעַ בְּאֶמְצַע דְּרָף
לְרַבִּים פִּינּוּ דְּנוֹטֵעַ בְּרַה"ר לְצוֹנְרָף הַרְבִּים פְּטוֹר לְכ"ע אֲבָל דַּעַת רַש"י ז"ל בְּפָסְחִים דְּרָף
כ"ג ד"ה לְרַבִּים דְּחֵיב, וּבַש"ע סִי רַצ"ד סָתֵם לְפָטוֹר בְּנוֹטֵעַ בְּרַה"ר לְצוֹנְרָף רַבִּים
וּלְפַע"ד דִּישׁ לְהַחְמִיר דְּהָא בִירוּשְׁלָמִי מְבֹאָר לְהִדְיָא דְּרַבָּנוּ פְּלִיגֵי עָלָיו דְּרַשְׁבִּי א' מְשַׁמֵּן
דְּר"י וּמְחַיִּיבֵי אִפִּי בְּנוֹטֵעַ לְצוֹנְרָף רַבִּים בְּרַה"ר, וּבְאֶמְתַּת עַל רְאִיוֹת רַבֵּינוּ מְסִיפְרָא
וְתוֹסְפְתָא לְפְטוֹר אִפִּי בְּעוֹלָה מְאֵלָיו בְּזָה"ז יֵשׁ לְעֵינֵינוּ דְּהָא הֵתָם רַשְׁבִּי א' מְשַׁמֵּן דְּר"י
קְאָמַר דְּפּוֹטֵר אִפִּי בְּנוֹטֵעַ לְצוֹנְרָף רַבִּים בְּרַה"ר וְכִינּוּ דְּמְבֹאָר בִירוּשְׁלָמִי דְּרַבָּנוּ פְּלִיגֵי
עָלָיו מִנ"ל לְמַפְטֵר בְּעוֹלָה מְאֵלָיו מ"מ פִּינּוּ שְׁדַעַת רַבֵּינוּ וּבַש"ע לְפָטוֹר וְלֹא אֲשַׁכַּחנּוּ בְּהִדְיָא
דְּפְלִיגֵי רַבָּנוּ וְדָאִי אֵין לְהַחְמִיר אֲבָל בְּנוֹטֵעַ בְּרַה"ר לְרַבִּים וְדָאִי צ"ע, פִּינּוּ דְּלִרַש"י חֵיב
וּבְהִדְיָא מְבֹאָר בִירוּשְׁלָמִי דְּחַכְמִים מְחַיִּיבִין וְכ"כ הַר"ש לְכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר, רַק בַּחו"ל
כַּמֶּש"כ רַבֵּינוּ פְּטוֹר לְגַמְרֵי הַנוֹטֵעַ לְצוֹנְרָף רַבִּים וְהַטַּעַם נ"ל דְּכָל הַמֵּיָקָל בְּאַרְצָא הַלְכָה
כְּמוֹתוֹ בַּחו"ל לְפ"ז לְדַעַת ר"י בַּפּ"מ גַּם בַּחו"ל נוֹהֵג בְּשָׁל רַבִּים וְעַמֶּש"כ בַּפ"ט ה"א: ה"י
עַפּו"ם שֶׁהֶרְכִּיב.

בִירוּשְׁלָמִי אֵיפְלִגֵי ר"י וְר"ל בְּמַבְרִיף עֲנָף בְּאֵילָן סָרְק דְּנוֹהֵג עָרְלָה מְאִמְתִּי אִי מְשַׁעַת
הַבְּרָכָה אִי מְשַׁעַת גְּטִיעַת אֵילָן סָרְק דְּלִר"ל דוֹקָא בְּמַבְרִיף בְּאֵילָן מְאֲכָל מְגִינּוּ מְשַׁעַת
גְּטִיעַת הָרֵאשׁוֹנָה דְּהָא יְלִדָה שְׁסַבְכָה בְּזַקְנָה בְּטִלָה יְלִדָה בְּזַקְנָה אֲבָל הַמַּבְרִיף בְּאֵילָן סָרְק
שְׂאִינוּ מוֹצִיא פִּירוֹת כָּלֵל דִּינוּ כְּאֵילוֹ גִּטְעוּ בְּקַרְקַע, וְר"י פְּלִיגֵי וְס"ל דָּאֵין הַפְּרֵשׁ, וְלְכַאוּרָה
נִרְאָה דְּר"י וְר"ל הַלְכָה כְּר"י, אֲבָל רְאִיתִי לְהַרְמְבִין ז"ל בַּחו"ל פ"ק דְּר"ה שְׁכַתְּבַת דְּהַלְכָה
כְּר"ל וְה"ט דְּהָא מוֹתִיב הַש"ס עַל ר"י מְבַרְיָתָא דָּא' הַנוֹטֵעַ וַא' הַמַּבְרִיף פְּחוֹת מִל' יוֹם
עָלְתָה לוֹ שְׁנָה דְּאֶלְמָא דְּמוֹנִין מְשַׁעַת הַבְּרָכָה וּמְשַׁנֵּי לִית כָּאֵן מְרַפֵּיב, וּבַש"ס דִּילָן פ"ק
דְּר"ה דְּרָף י"ג מִיָּתִי הַש"ס הָא בְּרִיָּתָא דְּמַרְפֵּיב וְלֹא מְשַׁבֵּשׁ לָהּ אֶלְמָא דְּהַלְכְּתָא כְּנוֹתִין
אֲבָל בְּנוֹטֵעַ לְסִיג וְלְקוֹרוֹת וְהַרְפֵּיב עֲנָף לְאַכִּילָה וְדָאִי אַף לְרַמְב"ן מְשַׁעַת גְּטִיעָה כְּמוֹ
בְּנוֹטֵעַ לְסִיג וְחֻשָּׁב אַח"כ לְאַכִּילָה דְּמוֹנִין מְשַׁעַת גְּטִיעָה, עוֹד רְאִיתִי לְהַרְמְבִין ז"ל שֶׁם
שְׁכַתְּבַת דְּהָא דִּילְדָה שְׁסַבְכָה בְּזַקְנָה בְּטִלָה דוֹקָא בְּחַתְּוָה בַּד אֲבָל אִם הַרְפֵּיב עֲנָף מְאֵילָן
הַמְּחַוָּבֵר בְּאֵילָן אַחַר זָמַן וְהַעֲנָף מְחַוָּבֵר לִילְדָה וְלִזְקָנָה בְּזָה אָסוּר אֲבָל הַר"ש בְּפִי
הַמְּשַׁנֵּיּוֹת בַּפ"ק דְּעָרְלָה מְשַׁנָּה ה' דַּעַתוֹ בְּהִדְיָא גַּם בְּזָה לְהַתִּיר וּמְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ בַּה"ד אֵין
רְאִי דְּהֵתָם בְּתוֹחַב עֲנָף מְאֵילָן הַזָּמַן בִּילְדָה וְדָאִי דְּשָׂרִי אֲבָל בְּלוֹקֵת עֲנָף מִילְדָה וְהַבְּרִיכָה

בזמנה איפא למימר דאסור, ולדינא נראה להחמיר פדעת הרמב"ן ז"ל ועיין לעיל פ"ט פתבתי דרבעי במרקיב נוהג בו דינא דתו"מ דכיון דקיי"ל להקל בחו"ל א"כ אין דינו ברור ואף בארץ נוהג בו לחומרא דינא דמעשרות, ומדברי רבינו נראה ג"כ דלא פ"ש דא"כ עדיפא מיני' לאשמעוניה דארץ [גם בילדה] פטור אלא שבזה י"ל להקפיד דוקא ילדה שסבכה בזמנה אבל זמנה שסבכה בילדה לא, ומ"מ נראה עיקר פרמב"ן ז"ל להחמיר, ודע דלר"ש משמע דגוף הילדה מותרת וזה נדאי צ"ע ונ"מ גם בח"ל ונראה להחמיר גם בחו"ל, ואין זה ענין להא דמקלינו במבריך משום דלא מקרי נטע, והנה מבואר בר"ן דכל שא"י מזמנה חייב סיפק והוא מירושלמי, והב"י הביאו בס"י רצ"ד ולכאורה תימא על רבינו איה לא בירר דין בדין זה בפרט הסימן שנתנו בירושלמי, אולם נאמר דרבינו ז"ל מפרש כפי' הר"ש דסיפק גפנים אפי' בילדה ואפי' השריש מקודם ואח"כ סיפקה בילדה ור"מ פליג א"כ יש מקום ליישב דברי רבינו ודו"ק: הרב ב"י בס"י רצ"ד דקדק על דברי רבינו ז"ל למה השמיט עלה מאליו ברה"ר ולא ידעתי שהרי דקדק בדבריו העולה מאליו ברה"י: איתא בש"ע דמותר למפוך פירות ערלה בעוד שלא באו לעולם והט"ז הקשה משותפין דס"ל לרבינו דאסור, ועוד הקשה על הא דמבואר דמותר לומר טול ואעבוד ואטול פרמה, ול"נ דעיקר טעם דמוכר דקל לפירותיו כמבואר בדברי רשב"א ועצים אסורים בהנאה ולפ"ז אסור בשותפין דעכו"ם אינו קונה בחזקה ועיין בע"ז דיכול לתת לו דמים בשכר פעולה וכיון שכן לא קנה רק בעת שגדל משא"כ בהא דמוכר דמקנה לו העצים ועיין בע"ז ר"פ השוכר את הפועל: עיין ש"ף ס"ק ל"ב דהגידולין מותרין לרא"ש וליתא דהו"ל פתערוכות ולעיל הלכות מעשר הארכתו בדינים אלו: פי"א ה"א מצנת עשה להתנודות, עיין בסמ"ג מ"ע ס"י קל"ח שכתב דמי שאין לו קרקע פטור מלהתנודות והוא מירושלמי דפאה דלא מצי למימר את האדמה אשר נתת לי ורבינו ז"ל השמיט וצריך טעם למה: ה"ג אימתי מתנודין, אמרינן בירושלמי פ"ב דמעשר שני דירק שיצא בין ר"ה לפסח אינו מעכב הנידוי ואינו מתנודה ברביעית אלא בחמישית ונחלקו.

שם בעבר ונתנודה אם מהני והרבה יש לעיין על רבינו ז"ל שהשמיט, וא"ל דס"ל דאיירי בלא הגיע לשנת המעשרות ז"א דא"כ מה אריא שיצא בין ר"ה לפסח וצ"ע: ה"ט אבל אם נשאר תבשיל, הנה הרע"ב מפרש באינו בעין כמו בשביעית אבל אם הוא בעין צריך לבער ועיין בתויו"ט, והאמת פי פשט דברי רבינו ז"ל אינו מורה פן אלא דכל תבשיל פיון דאינו דבר המתקיים בה מותר וא"צ לבערו ומ"מ מש"כ רבינו דיינן ותבלין א"צ לבער איירי ע"כ בנתערב בתבשיל ועביד לטעמא אבל בלא"ה נדאי אסור, והנה יש לעיין אחר שהגיע לשנת הביעור אם פדה הפירות אם הן מותרין או לא: הלכות בכורים פ"א ה"ב וכל האוכל מתנה שיש בה קדושה, מבואר בדברי רבינו דכל שיש בו קדושה מברך וכיון דתרומה קדושה יש בה מברך וכן מבואר בדבריו סוף הלכות תרומות, מיהו זרה שנשאת לכהן לא ידעתי אם מברכת דל"ש אשר קדשנו בקדושתו של אהרן דגבי דידה ליפא קדושתו של אהרן אע"ג דאוכלת מ"ד עבדים וצל"ע.

ועל הפרשת ביפורים יש לעיין אי מברך פיון דחייב באחריות [עיין רא"ש בכורות פ"ק אות י"ד] ובעת נתינה לפהו יש לעיין ג"כ אי מברך: ה"י וכן פדיון הבן לזכרי פהונה,

דעת רבינו דפדיון הבן אינו נותן לפהנת וכן בכור אפי' בע"מ [ענין משל"מ] אמנם יש לעיין אם פהנת ולוי' חייבות לתת לכהן בכור בע"מ.

[לשי' הרא"ש דאתקש בכור בהמה לבכור אדם עי' מל"מ] ולקמן בהלכות בכורות יתבאר בעז"ה: פי"ב ה"ט אין פודין בשה הדומה, הנה רבינו פוסק דבדיעבד אם פדה בנדמה פדוי ומשמע דפ"ח מותר בהנאה והוא תימא דהרי בספק בכור בהט"ו וכ"ב דעת רבינו דמספק אסור דהוי ספק אסור א"כ מכש"כ פאן דכבר חל עליו חיוב בכורה ומספק אל תתירנו, ונלפענ"ד לתרץ דהנה בש"ס פ"ק דבכורות מבואר דיכול לפדות פ"ח בכל מילי דלא יהא חמור מהקדש שנפדה בכל ולא אמרה תורה שיהא אלא להקל עליו דשה נפדה אפי' בכ"ש והנה בהקדש הדין דשנה מנה שחלל על שו"פ מחולל א"כ הדין ג"כ הקא דבדיעבד שחללו על שו"פ מחולל והנה איבעי דנדמה ע"כ דלא הי' פדי שונו' דאל"כ הי' נפדה מצד שונו' דלא גרע משלקות ולפ"ז ניחא פסק של רבינו דלכתחילה אין פודין בו דאפי' מצד שונו', לכתחילה צריף כל שונו' ובדיעבד פדוי דלא גרע מהקדש דהקדש שנה מנה שחללו על פרוטה מחולל: הלכות בית הבחירה פ"א ה"ט"ז אבן שפגמה.

נסתפקתי בהא דלא תניף עליהם ברזל אי דוקא ברזל או כל מיני מתכות ועיין מל"מ פ"א ה"א מה' אי"מ אי דוקא דבש דבורים או כל מיני מתיקות ויש להביא קצת ראי' מהיהא דע"ז גבי אבנים ששיקצו מלכי יון היכי נעביד משמע דכל מיני מתכות אסור דאל"כ הוי מצי למיסרינהו בסכיני נחושת א"ו ברזל וכיוצא בו וצ"ע: פ"ב ה"ו י' אמות וכו'.

דעת רבינו לפסוק כר"מ בפ"ז דכלים דאפי' אמות דכלים באמות בת ששה והא דפסק כר"מ לגבי דר"י נ"ל שסמך עצמו על מימרא דר"י יומא ע"ג: דארונו גבהו עשרה ומשהו בהדי פפורת והיינו כר"מ דלר"י הי' גובהו ח' ופלגא פדאמרן בפ"ק דסוטה ועיין בתשו' נו"ב מהד"ק שגם הוא עמד ע"ז מדוע פסק רבינו כר"מ ולפענ"ד נכון כמש"כ: ועיין בר"ש פלים שהעתיק לתוספתא דלר"מ אמות כל פלאים באמת בת ה' ותימא דבהדיא תנו בפ"ק דעירובין דאמות פלאים באמת בת ששה ועוד תניא התם בתוספתא דאמות דמזבח הנהב וקרו וסובב היו באמות בת ששה וגם זה תימא דהרי איפכא תניא דכלאים באמות בת ששה ושל מזבח הנהב בשל חמשה וע"כ ט"ס בתוספתא: הלכות פלי המקדש פ"א ה"ה הסף משמן המשחה כזית במזיד, הראב"ד ז"ל בהשגות כתב שאין מחנור בגמ' דבעינו בסיכה כזית ודוקא בנתינה קי"ל כר"י דנתינה כזית והיינו מדגרסינן בפ"ק דכריתות אהא דפליגי ר"מ ור"י דר"מ ס"ל דחייב בכ"ש ור"י ס"ל דחייב כזית וקאמר ר' יוסף דר"מ ס"ל מה סיכה בכ"ש אף נתינה בכ"ש ור"י ס"ל דיליף נתינה מנתינה דעלמא דשיעורו כזית לזה ס"ל להראב"ד דבסיכה חייב גם לר"י בכ"ש דהא אינו מפורש דר"י יליף סיכה מנתינה רק בנתינה פליגי ותימא דהא מבואר בש"ס פמה יסוף ויהי' חייב, שוב ראיתי שיש גירסא אחרת פמה יתן ויהי' חייב אמנם לענ"ד דנודאי אין הפרש בין נותן על פשרו בין שסוף דכיון דסיכה כ"ש מקרי סיכה א"כ בנותן על פשרו הו"ל סיכה והא דקאמר ר"י דסיכה היא בכ"ש היינו דהא בקרא הכי פתיב על פשר אדם לא יסוף והוא אזהרה ובאזהרה נכלל גם סיכה בכ"ש אמנם בעונש פתיב ואשר יתן ממנו על זר ונכרתה הנה בעונש פתיב לשון נתינה ובזה פליגי ר"מ ור"י דר"מ ס"ל דילפינן

עונש מאזקה ור"י ס"ל דילפינו מנתינה דעלמא וכינון דבעונש נתינה פתיכה צריה פזית ולא ילפינו מאזקה דכתיב בי' לא יסוף דהוא גם בכ"ש ולפ"ז יש חילוק בין פזית לכ"ש דככזית חייב פרת וכ"ש אין בו אלא אזקה בלבד ולכאורה הי' נראה שזה מדוקדק בלשון רבינו שפתיב דא"ח פרת אלא בכזית ולא פתיב דא"ח אלא בכזית אלא דבכ"ש נהי דא"ח פרת מ"מ מןזקה ונחייב מלקות וכמו גפי תערוכות חמץ בפ"ג דפסחים ולזה פשפתיב רבינו דאינו חייב אלא על שמן שעשה משה לא פתיב דבאמת אף מלקות אינו מחויב אלא דק"ק דבפי"ט מה' סנהדרין פשמנה רבינו הלאנון שלוקין עליהם ואין בהן פרת לא מנה לאו דסוף כ"ש בשמן המשחה ומ"מ אין זאת ראי' מןכרעת די"ל דכינון דיש בהם רק אזקה אחת ויש בכלל אזקה ח"פ פשפוף פזית לא חשבו רבינו בכלל הלוקין: ויש להסתפק אי חייב מעילה על סיכת שמן המשחה כל שנהנה בשו"פ ולכאורה יש לה"ר מהא דפ"ק דכריתות דאמרין שאהרן הי' דואג שמא מעל בשמן המשחה משמע דיש בו מעילה שיהי נמשחו בו כ"ש ומועלין בהם ואם מביא אחרים לידי מעילה הוא עצמו לא כש"כ אלא דפשט דברי רבינו מורין דאין בו מעילה שהרי פתיב דהסוף חייב חטאת קבועה ופשוט דככזית אית בי' הנאת שו"פ [ע' פסחים ל"ב: א"כ יתחייב נמי אשם מעילות אלא משמע דאין בו מעילה וצ"ע: ה"ז אחד הסוף את עצמו או את אחרים, ומשמע דגם הנסוף בשמן המשחה חייב דהו"ל כמסייע כמו בניקף פאת הזקן ומשמע מדברי רבינו דבסוף הקטן נמי חייב אע"ג דלמאי דאמרין בפ"ק דכריתות פינון דכתיב לא ינסוף דרשינו דמי שאינו בבל תסוף א"ח פשהסיכו אחר א"כ יש לדמותו לכאורה להא דאמרין בגזיר נ"ז דלראב"א המקיף את הקטן פטור דכינון דהקטן אינו מןזקה ש"ה דכתיב על בשר אדם וקטן הוא בכלל אדם, וזה פשוט: ה"ט כיצד מושחין את הפהו, הנה יש מחלוקת בין פרש"י לרבינו דלפ"ד רבינו הי' נותן שמן בג' מקומות על הראש ועל ב' ריסי עיניו והוא העור המכסה את העין ועל הראש לא הי' רק משיחה ועל ב' ריסי עיניו הי' בכל אחת משיחה כזה C אבל דעת רש"י"ל דמה שאמרו שמושח כמין פי יננית היינו שע"י משיחת ג' מקומות נעשה כמין פי יננית פי באשר יצק על ראשו משח מןנו על שתי ריסי עיניו ונעשה מןנו ציור כזה ולפ"ז התמונה של פי יננית לא הייתה רק ע"י הג' מקומות הללו גם לפ"ד רש"י התמונה כזה ו ולפ"ד רבינו התמונה כזה ל ומסתברא פדעת רבינו לפי שכן היא תמונת הכי יננית ודו"ק: הלכות ביאת המקדש פ"ג ה"ט נכנס המצורע, הנה דעת התוס' [מפות ט"ו] דיש עוד ל"ת ואל המקדש ל"ת, והנה רבינו ז"ל לא חשבו [לל"ת בפ"ע ללקות עליו שאזל לטעמי' בשרשין דלא נחשב שני אזהרות על ענין א', ויש עוד מקום עיון שלא חשב ג' מצורע וזב וטמא לנפש וע"כ דאינו אלא שני מצות, לכן תמוהים לי דברי הרב כ"מ שפתיב דמצורע שנכנס למקדש חייב ג' ובחד התראה ולא ידעתי למה אחר שאינו אלא ב' ל"ת והנה אם נאמר פן יש ליישב קושית התוס' (פסחים פ"ז ד"ה הפתוב) דלא אתי עשה ומנתק תרי לאוי גם יש לומר למ"ד ביאה במקצת [שמי ביאה] הו"ל שני ל"ת [לפי אוקימתא דרבינא בזבחים ל"ג.

דלענין מלקות אתמר] אמנם רבינו לטעמי' דדחי הא דר"ל מהלכה [לכן לא מנה הל"ת דביאה במקצת], ויש ליישב קו' הבעהמ"א במפות פ"ב מהא דר"ל דס"ל לאו שקדמו עשה אין לוקין למה ילקה על טמא במקדש] די"ל דלטעמי' אזל [דביאה במקצת שמי

ביאה לעגנו מלקות] ולא הוי נל"ע [דהוי תרי ל"ת], דע דהגם להראב"ד ו"ל דא"ח על ביאת מקדש על כלי שנגע במת מ"מ חייב על טמא ששימש כדמוכח הא דיבמות ל"ג.

דחתה בספין טמא דחייב משום טמא ששימש ע"ש [עיין בהשגת הראב"ד לקמן פ"ט הי"ב]: הלכות תמידין ומוספין פ"כ ה"ב בפקר עורכין, וצ"ע שלא נתברר בדברי רבינו אם סידר שני גזרי עצים פשרים בליקה ובפלוגתא הוא בפ"ב דיומא דל"ק פסול בליקה מדור חייב מיתה ולל"ב לא תלי בהכי אדרבה היינו טעמא דחייב מיתה מדכשר בליקה והוי עבודה תמה דליקה] ולא תלי בסידור אברים, וראיתי להכ"מ בפ"ט ה"ט מה' ביאת מקדש שתמה על רבינו ו"ל דס"ל זר שסידר המערכה פסול הא בש"ס מתקיף לה ר"ז מי איכא מידי דכשרה בליקה וזר פסול, ולדידי לק"מ דרבינו פסק כל"ב כדרכו של הרי"ף וש"פ לפסוק כל"ב ולל"ב מידי דכשר בליקה פסול בזר, ולכאורה מוכח הכי דהא דעת רבינו ו"ל [לקמן בפ"ו ה"א] דניסוף המים פשר בליקה ואפ"ה חייב זר מיתה ולכאורה קשה טובא על רבינו מהא דר"ז האיהו יפרנס הברייתא זו, ואם נאמר דפסק כל"ב ניחא ולר"ז אפשר באמת ניסוף המים פסול בליקה, אלא דאנן קיי"ל פירושלמי [פ' לולב וערבה] וכסתם גמרא דפ"ק דמעניית [דכשר בליקה], ואפתי יש לעיין בהאי פלגא דר"ז לל"ק דהא ניסוף היין הבא בפ"ע פשר בליקה כמש"כ רבינו [בפ"ד ה"ה מה' מעה"ק] ואפ"ה חייב זר מיתה ואפשר לדחוק דכלהו ניסוכי איתקש להדי [כמבואר בריש מעניית] וצ"ע, עכ"פ יש תימא על רבינו שלא ביאר כל זה ואולי מס"ל [כל"ק או כל"ב] ומש"ה פתב בפ"ט מה' ביהמ"ק דניסוף היין הבא על תמיד חייב מיתה אבל הבאין בפ"ע דכשר בליקה סתם הדברים אלא דלפ"ז קשה מניסוף המים וע"כ פלישנא בתרא, וראיתי לרבינו שפסק שם בפ"ט ה"ה מהלכות ביאת מקדש [דסידור שני גזירין בזר חייב מיתה] משום דנקרא קרבן וצ"ע בדבריו פנראה שנתפונן דמה"ט מקרי עבודת מתנה, לכאורה נראה דמה"ט פסול נמי בליקה ובתו"כ פ' צו איתא בהדי' דקרבו עצים פסול בליקה מיהו י"ל דהיינו לרבי דס"ל דעצים טעון מלח וחייב במעלה בחוץ אבל לדידן דלא קיי"ל פרבי י"ל דהו"ל פועין נסכים וצ"ע, ומ"מ מש"כ רבינו דמערכה גדולה ביום אין פן דעת התוס' [יומא כ"ז]: אלא דמערכה גדולה ותרומת הדשן דוקא בליקה ורבינו פתב לקמן דתה"ד ג"כ היא פשעלה עמוד השחר אע"ג דנדאי פשר בליקה ואני מתפלל בפרט על הרב לח"מ דס"ל דקריאת הגבר היינו ע"ה דהא בנבחים [דף כ'.

[קאמר התם מודה רבי מקריאת הגבר עד צפרא פינן דלינה דרבנן לא פסיל לינה ות"ל דקריאת הגבר היינו ע"ה ולד"ה אפ"י בדאורייתא לא פסול לינה [ובתעניית י"ב מבואר דקריאת הגבר ועמוד השחר תרי נינהו.

המגיה.] ותו תימא רבה דמותיב התם ממתניתין דתמיד ראו אותו יורד רצו ע"ש ומה קו' הא התם חשוב סדרא דתמיד וכיון דתה"ד הי' פשעלה ע"ה לא פסול לינה פלל לכו דברי רבינו צע"ג, וה"נ מבואר להדיא בתו"כ [פ' צו] דתה"ד כל הליקה עד הפקר ומ"מ י"ל נהי דעיקר זמנה בליקה כשנתעצלו או נאנס י"ל דגם ביום פשר דבקדשים בעינן קרא לעכב, וקצת ראי' מה שלא גזרו עד חצות כמו בהקטר חלבים מיהו י"ל דשאני התם דאין קצפה אבל פאן דיש פייס גם דאינו רק על פהן א' ל"ח שמא יפשע ולשי' רש"י רפ"ק דברכות דהגזרה לא היתה על הקטר חלבים רק על אכילת קדשים] אין פאן ראי'

וְכַל זֶה בְּעֵינֵי תה"ד אֲבָל בַּמַּעֲרָכָה גְדוּלָה שֶׁפָּתְבוּ הַתּוֹס' דְּוָקָא בְּלִילָה, וְעֵינֵי בַּמְלַחְמוֹת רַפ"ק דְּיוֹמָא בְּזָה צ"ע דְּפִשְׁטָא דְּלִישְׁנָא דְּכִשְׁרָה בְּלִילָה דְּיָקָא טְפִי כְּדַבְרֵי רַבִּינוּ ז"ל, וּמ"מ נִרְאֶה דְּמוֹדָה הַתּוֹס' דְּבְדִיעֵבַד כְּשֶׁר בְּיוֹם, וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע הָכִי מְהָא דְּאַבְיֵי מְסַדֵּר סֵדֵר הַמַּעֲרָכָה וְשִׁבְיָק לַתה"ד הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּזַמְנּוּ דְּוָקָא בְּלִילָה מִשְׁא"כ מַעֲרָכָה, וְהִנֵּה בַּמַּעֲרָכָה דְּהִיא לְקִיּוֹם אִשׁ י"ל דְּאַף לְרַבִּינוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּלִילָה וְדו"ק, אֲמַרִּינּוּ בִּירוּשְׁלָמִי [יּוֹמָא פ"ב ה"א] דְּסִידוּר הַמַּעֲרָכָה קוֹדֵם לַתה"ד צְרִיף לְחַזוֹר לְפָרְקוּ, תּוּ אִיבְעִי לֵן בְּהַעֲלָה קוֹמֵץ עַל מַעֲרָכָה דְּלִילָה אִי פְּסוּל וְהֵינּוּ שֶׁל אֲמַשׁ וּמִזָּה סִיּוּעַ קִצָּת לְדַבְרֵי רַבִּינוּ דְּבִזְמַנּוּ לְכַתְחִילָה בְּיוֹם דַּאֲל"כ הו"ל לֹמֵר [בְּפִי] שֶׁל אֲמַשׁ פִּינּוּ דְּכָל מַעֲרָכָה הִיא בְּלִילָה לְשִׁי הַתּוֹס' [וְדו"ק]: הַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוָקְדָּשִׁים פ"א ה"א כָּל הַפְּסוּלִין וְכו' חוּץ מִן הַטְּמֵא, וְאֵע"פ שֶׁהוּא חוּץ לְעֲזָרָה וּפְשֻׁט יָדָיו וְכו', כָּתַב הָרַב בַּלח"מ דַּאֲע"ג דְּבַרְיֵשׁ כָּל הַפְּסוּלִין אֲמַרִּינּוּ דְּעֵבִיד סְפִין אֲרַנּוּפָה, רַבִּינוּ לֹא הִזְכִּיר זֶה, לְפִי דְּאַנּוּ קִי"ל דְּבִיאָה בְּמַקְצָת ל"ש בִּיאָה, וְדַבְרֵי תַּמּוּהִים דְּנָהִי דְּבִיאָה בְּמַקְצָת ל"ש בִּיאָה מִד"ת מ"מ מְדַרְבְּנּוּ אֲסוּר לְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְעֲזָרָה, דְּבִיאָה בְּמַקְצָת שְׁמָה בִּיאָה מְדַרְבְּנּוּ, א"כ בַּלֵּא"ה אֲסוּר לְשַׁחֲט לְפִי שֶׁא"א לֹא לְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְעֲזָרָה, מִיְהוּ אִם נֶאֱמַר דְּלֵא גְזַרְוּ בִּיאָה בְּמַקְצָת אֲלֵא בְּטוֹמְאָה דְּאוֹרִיָּתָא נִיחָא דִּי"ל דְּגַם בְּטְמֵא דְּרַבְּנּוּ אֲסוּר לְשַׁחֲט, גְּזַרְהָ שְׁמָה יְטְמֵא הַבְּשָׂר, וְיֵהָא טְעוּן עֵיבוּר צוּרָה, וְיִתְיַשֵּׁב בְּזָה מַה שֶׁהַקְּשׁוּ, מַה שֶׁהַשְּׁמִיט רַבִּינוּ הָא דְּמְבֹאֵר בְּרִישׁ חוֹלִין, דְּאִם שַׁחֲט צְרִיף שְׂיֵאמַר בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִּי בַּבְּשָׂר, וְלִמַּשׁ"כ בְּטוֹמְאָה דְּרַבְּנּוּ הָא קִי"ל ס' בְּדַבְרֵי סוֹפְרִים לְהַקְּל: ה"ב וְכֵן פֶּר כַּה"ג אִם שַׁחֲטוּ זָר כְּשֶׁר.

כֵּן מְבֹאֵר בְּיוֹמָא, וּמִשְׁמַע הָתָם דְּלֵא חִיָּל יוֹה"כ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר, וּלְפִי"ז זָר שֶׁשַּׁחֲט בְּשַׁבַּת לֹא חִיָּל שַׁבַּת, וּמִקְשֵׁי ע"ד הָרֵא"ש שֶׁכָּתַב בְּתַשׁוּבָה ס' פ"ב גְּבִי שְׁבוּי' אִיכָּא אִיסוּר סְקִילָה כְּשֶׁיִּשְׁחֲטוּן, הָא שֶׁחִיטָה כְּשֶׁיִּרְהַב בְּזָר, וּמִפְּתֵחַ זֶה הוֹכִיחוּ דְּזָר שֶׁשַּׁחֲט בְּשַׁבַּת חִיָּל שַׁבַּת, אֲלֵא דְּהַקְּרָבֵן כְּשֶׁר, וּלְפַעַנ"ד לֹא רֵא"י הִיא, דְּוָנְדָאֵי זָר שֶׁשַּׁחֲט, וְקַבֵּל כְּשֶׁר, אִין כְּאִן שׁוּם אִיסוּר אֲבָל זָר אוֹ פֶּהֶן שֶׁשַּׁחֲט ע"ד שֶׁיִּקְבֵּל זָר וְקַבֵּל, וְדָאֵי חֲטִיב סְקִילָה בְּמִזִּיד וּבְשׁוּגַג חֲטָאֵת, וְכִינּוּ דְּקִי"ל בְּזִבְחִים ד' כ"ה דְּהַשׁוּחֲט צְרִיף שִׁימּוּ הַנּוֹרִידִין לְתוֹף הַכְּלִי, כְּשֶׁמְקַבֵּל חָלָל וְהוּא שׁוּחֲט לְתוֹף הַכְּלִי שְׁאוּחֲזוּ הַפְּסוּל בִּידוּ, עַד שֶׁיִּקְבֵּל, וְדָאֵי חֲטִיב חֲטָאֵת, וְעִי' בְּמִנְחוֹת פ' ר' יִשְׁמַעְאֵל וְזֶה פָּשׁוּט, וְיֵישׁ לַה"ר דְּגַם בְּשַׁבַּת מוֹתֵר מְהָא דְּיוֹמָא דְּשַׁחֲטוּ וּמִירָק אַחַר, וְהָרִי בְּשַׁחֲט בּוֹ שְׁנַיִם אוֹ רֹבַב שְׁנַיִם קִי"ל דְּהִיא כַּח' וּבְוִדָאֵי בְּהֵמָה שֶׁשַּׁחֲט אֶחָד שְׁנַיִם, וּבָא אַחַר וּמִירָק חֲטִיב הָאֲחֵרוֹן שֶׁקִּירַב מִיתְתָּה, מִיַּדִּי דְּהוּי אַעֲנָבִים שֶׁצְמָקוּ דְּמַקְבְּלֵי טוֹמְאָת אוֹכְלִין וְהַתּוֹלֵשׁ חֲטִיב.

וְאִי ס"ד דְּבְשַׁבַּת פִּינּוּ דְּעִיקָר עֲבוּדָה פְּסוּל בְּזָר גַּם הַשְּׁחִיטָה לֹא נִיתְּנָה לְדַחוּת אֲלֵא לְכִשְׁר לְעֲבוּדָה, א"כ גַּם הַמִּירָק לֹא יִכְשֶׁר אֲלֵא בְּכִשְׁר לְעֲבוּדַת הַיּוֹם: אִיבְרָא דְּלַדְעַת הַרְמַב"ן עֲבוּדַת הַתְּמִיד כְּשֶׁרָה מִד"ת בְּאַחַר י"ל אֲבָל לְדַעַת בַּעֲהַמ"א דְּגַם תְּמִידִין אִינּוּ כְּשֶׁרִין אֲלֵא בַּכַּה"ג הָאִיף רִשְׁאֵי אַחַר לְגַמּוֹר, וְנִשְׁאַלְתִּי מִהֵרָה"ג מ' דוּד ז"ל אַבְדֻק"ק לְאַסְק, פִּינּוּ דְּקִי"ל בַּפ' ר"א דְּמִילָה, בְּמִילָה בְּשַׁבַּת כ"ז שֶׁעֲסוּק בָּהּ חוֹזֵר בֵּין עַל צִיצִין הַמַּעֲכָבִין בֵּין עַל צִיצִין שְׂאִינּוּ מַעֲכָבִין, פִּירוּשׁ, א"ח עַל צִיצִין שְׂאִינּוּ מַעֲכָבִין, כְּשֶׁשַּׁחֲט הַכַּה"ג רֹבַב שְׁנַיִם דְּאִינּוּ מַעֲכָבִין דְּבִיעֵבַד הַמִּיעוּט לְמָה יֵהָא מוֹתֵר לְמִירָק אַח"כ הַמִּיעוּט הָאֲחַר, פִּינּוּ שֶׁא"מ, וּמִפְּתֵחַ זֶה רְצָה לֹמֵר דְּבְשַׁחֲט רֹבַב שְׁנַיִם תּוּ לֹא מְחֲטִיב מִשּׁוּם גְּטִילַת נְשָׁמָה, וְלִיכָּא חִיָּלוּל שַׁבַּת, וְהַשְּׁבִתִי לוֹ שְׁנָה וְדָאֵי לֹא יִתְכֵן שְׁנֵאמַר שֶׁיִּפְטוֹר מְחִילוּל פִּינּוּ דְּהִיא כַּח'.

לכ"ד, ויש לחלק בין מילה לשחיטה דהתם מד"ת גם כשנשאר מיעוט קנים המצוה, וא"צ יותר, אבל פאן דמד"ת צריף שיקבל כל דם הנפש ודם הנפש מקרי שהנפש יוצאת בו, ומסתבר דאחר שיצא כל דם הנפש אינו נידון כחי, א"כ עכ"פ המצוה מדאורייתא שתצא כל דם הנפש, והגם שבדיעבד אם נעשה אח"כ מאליו ששחט הרוב שנים ויצא הדם מעט מעט עד שיצא כל הדם נתקיימה המצוה, מ"מ כל עוד שלא תצא דם הנפש לא מקרי גמר המצוה, ול"ד למילה דהמיעוט אינו מעכב גם כשנשאר, משא"כ הכי דעכ"פ מדאורייתא צריף שתצא כל הדם ודו"ק, ועוד דהתם לא מקרי גמר פינו דצריף עדיין להקטיר וא"ל בזה דהעיקר נראה דנר מותר גם בשבת: ה"ג מתעסק פסול, הנה בזבחים ד' מ"ז גרסינן השוחט חטאת לשם חולין כשרה, משום חולין פסולה, ביאור הדברים, דאם שחט חטאת ונדע שהיא חטאת אע"פ ששחטה לשם חולין כשר, אבל אם לא ידע שהיא חטאת וסבר שהיא חולין פסול דמקרי מתעסק, וכ"כ התוס' בחולין ד' י"ג בד"ה מנין למתעסק ולפ"ז הוא להיפך מקדשים דבשוחט חטאת וסבור שהיא שלמים קיי"ל דעקירה בטעות ל"ש עקירה כמבואר במנחות פ' התכלת, ואם ידע שהיא חטאת ושחט לשם שלמים זה שלא לשמה דפסול בחטאת ופסח, ובשאר זבחים לא עלתה, ולשם חולין כשר בחטאת בידע, ובשאר דברים מרצה ובלא ידע פסול, ורבינו ז"ל השמיט האי דינא דבאם לא ידע שהיא קדשים וסבר שהיא חולין פסול, אדרבה ממאי שכתב שיתפנון לשם שחיטה, ולא קאמר שיתפנון לשם שחיטת קדשים, משמע דכל שנתפנון לשם שחיטה פינו דחולין אינו מחללין כמבואר בפ"ק דזבחים לעולם כשר, והי"ל דרבינו דחה סוגי' זו דשלהי פ' ב"ש מהלכה, לפי שפלוגתא דתנאי היא בפ' אלו דברים אם עקירה בטעות שמה עקירה, ודעת רבינו דל"ש עקירה, והיינו דכינו דאלו ידע דהוי חטאת הוי שחטה לשמה א"כ ה"ה בשוחט לשם חולין אע"ג דלא ידע שהיא קדשים כשר, ומ"מ אני חוכך הרבה לדחות סוגי' ערוכה מהלכה דיש לחלק בין כשידע שהיא קדש אלא דלא ידע אם היא שלמים או חטאת, פינו דנתפנון לשם מצוה, אנו סהדי דאלו הוי ידע שהיא חטאת הוי שחטה לשם חטאת, דא"א חוטא ולא לו, משא"כ בסבור שהיא חולין דלא נתפנון כלל לשם מצוה, ואע"פ שיש לגמגם בזה מ"מ לפע"ד קשה לדחות מימרא פשיטא, וצ"ע מנושאי פלי רבינו, שלא הרגישו בזה.

ולכאורה יש לה"ר דגם בשוחט לשם חולין ולא ידע, גם בזה אמרינן עקירה בטעות ל"ש עקירה, מהא דפסחים ע"א בפסח ששחטו שלא לשמו בשבת דמחויב חטאת, ופריף ש"מ בעי עקירה, ומשני דידע שהוא פסח ושחטו שלא לשמו, ומותיב התם מהא דשאר זבחים ששחטן לשם פסח דר"י פוטר ור"א מחייב ומותיב ר"א לר"י מה פסח שמוטר לשמו כששנינה חייב, כש"כ שאר קדשים, ואם איתא לישני לי' פאן בעוקר פאן בטועה ודחיק התם הש"ס, ומאי קושני' נימא דהא דשוחט פסח שלא לשמו היינו כששחט לשם חולין וסבור שהיא חולין, דבזה פסול דמקרי מתעסק ורישא וסיפא בטועה, א"ו דגם בשוחט לשם חולין אמרינן דמקרי עקירה בטעות ול"ש עקירה, מיהו אין ראי' זו מוכרחת דהא בפ' תמיד נשחט מבואר דשלא לשמו היינו לשם שלמים, א"כ מסתמא שלא לשמו דמשנה זו דכונותי, ובל"ז קשה בסוגיא זו, דהא מבואר במנחות ע"ט דגם למ"ד עקירה בטעות ל"ש עקירה באומר מותר מקרי עקירה אע"ג דהוא שוגג ואלו הוי ידע שאסור ופסול לא הוי משנה מ"מ לא מקרי עקירה בטעות, א"כ י"ל דרישא וסיפא בידע ואומר

מוֹתֵר, וְאִין זֶה דְּחֻק דְּהָא מוֹקֵי הֵתָם לְמִשְׁנָה דְּכֹהֲנִים שְׁפִגְלוּ בְּמַקְדֵּשׁ בְּאוֹמֵר מוֹתֵר, וְלִקְמֹן
בְּפ' ט"ו יתבאר, וְכֹן מְהָא דְּפִרְיָהּ בְּמִנְחֹת מ"ט לְמֵאן דַּס"ל עֲקִירָה בְּטַעוֹת ל"ש עֲקִירָה
מִפְּהֲגִים שְׁפִגְלוּ בְּמַקְדֵּשׁ וְלֹא מוֹקֵי בְּסִבּוּר שְׁהוּן חוֹלִין, דְּלִישְׁנָא דְּפִגְלוּ לֹא מִשְׁמַע הֵכִי
דְּסֵתָם פִּגְלוּ הוּא שְׁלֵא בְּזִמְנֹו, אוֹ שְׁלֵא בְּמִקְוֹמוֹ שׁוּב רְאִיתִי לְרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת בְּפ' רְאוּהוּ
ב"ד גְּבִי מִצּוֹת צְרִיכוֹת פְּנוּנָה שְׁכָתָב בְּפִשְׁטוֹת דְּבִקְדָשִׁים א"צ פְּנוּנָה לְמִצְוָה, אֲלֵא
לְמַעֲשֵׂה שְׁחִיטָה.

וְנִרְאֵה מְדַבְּרִי שֶׁא"צ שְׁיִכְוִין לְשֵׁם קְדָשִׁים אֲלֵא לְשְׁחִיטָה, וְגַם עָלֵיו קָשָׁה מְהָא דְּשַׁחַט
חֲטָאת מִשׁוּם חוֹלִין, וְהִי נ"ל דְּדוֹקָא בְּחֲטָאת דְּגִלִי רַחֲמֵנָא דְּצָרִיךְ פְּנוּנָה, בְּזֶה צָרִיךְ שְׁיַדַּע
עַכ"פּ שְׁהִיא קְדָשִׁים אֲבָל בְּשָׂאָר קְדָשִׁים לֹא פְּסוּל אֲלֵא מִתְּעַסֵּק שְׁלֵא נִתְכַּוֵּן כָּלֵל, וְא"ל
דְּהָא בְּמִתָּן ד' שְׁנֵתְעַרְב בְּמִתָּן א' ס"ל לר"י דְּעֵבֵר עַל ב"ת גַּם כְּשֶׁנִּתְכַּוֵּן לְשֵׁם מִים, וְהִינּוּ
מִטְעַם שְׁכָתָב הֶרְמֵב"ן פִּינּוֹן דַּא"צ פְּנוּנָה לְשֵׁם מִצְוָה גַּם לְעֵבֵר עַל בַּל תוֹסִיף בְּזִמְנֹו לֹא
בְּעֵי פְּנוּנָה, וְהִי מִתָּן ד' גַּם בְּחֲטָאתָ, וְהִי בְּחֲטָאת בְּעֵי פְּנוּנָה לְשֵׁם מִצְוָה י"ל פִּינּוֹן דָּאָם
הוּי יַדַּע שְׁהִיא דָּם חֲטָאת גַּם כְּשֶׁנִּזְרַק לְשֵׁם חוֹלִין כְּשֶׁר, א"כ גַּם לְב"ת גַּם כְּשֶׁנִּזְרַק לְשֵׁם
מִים, פִּינּוֹן שְׁיַדַּע שְׁדָּם חֲטָאת מְעוֹרְב וְזוֹרֵק עֵבֵר עַל ב"ת, אֲבָל כְּשֶׁנִּזְרַק לְשֵׁם חוֹלִין
פְּסוּל, מִיְהוּ פִּשְׁט לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ן מִשְׁמַע דְּבָכָל קְדָשִׁים, גַּם בְּחֲטָאת א"צ פְּנוּנָה כָּלֵל לְשֵׁם
מִצְוָה אֲלֵא שְׁיִתְכַּוֵּן לְעֵשׂוֹת הַמַּעֲשֵׂה, וְעִי בְּר"ן פ' רְאוּהוּ ב"ד גְּבִי פְּפָאוּ וְאֲכַל מִצְוָה
דְּכִשְׁלֵא יַדַּע שְׁהוּא מִצְוָה לֹא יֵצֵא דְּמִקְרִי מִתְּעַסֵּק וְזֶה נוֹטָה לְדַעַת הַתּוֹסֵ', וְרְאִיתִי לְהַרְשֵׁב"א
בְּחִי לְחוֹלִין ד' י"ד שְׁהִבִּיא ג"כ דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' דְּבָלֵא יַדַּע שְׁהִיא קְדָשִׁים מִקְרִי מִתְּעַסֵּק
וּבְנִדְאֵי דְּפִשְׁט הַסּוּגֵי מִשְׁמַע הֵכִי וְצ"ע: ה"י הַקְּטָן אִינוּ שׁוֹחֲטִים קְדָשִׁים אֲפִילוּ אַחַר עוֹמֵד
עַל, גְּבִי, כְּתָב הֵרַב בְּכ"מ שְׁפֵן מְבוֹנָר בְּפ"ק דְּחוֹלִין מִיְהוּ דַּעַת הַתּוֹסֵ' דְּאַחַר עַע"ג
וּמְלַמְדוֹ כְּשֶׁר, וְדוֹקָא פְּשָׁאָרִים רוֹאִין פְּסוּל, וְכִבֵּר הָאֲרַכְתִּי בְּזֶה בְּמ"א, וְהִנֵּה בְּמִנְפָּלֵא
הַסְמוּךְ לְאִישׁ אִם שְׁחַט, כְּתָבְתִי שֶׁם דְּכִינּוֹן שְׁיֵשׁ לוֹ דַּעַת לְהַקְדֵּשׁ, לְדַעַת רַבִּינוּ דַּס"ל
דְּמִנְפָּלֵא הַסְמוּךְ לְאִישׁ דְּאוֹרֵייתָא י"ל דְּיֵשׁ לוֹ דַּעַת גַּם לְשַׁחוֹט, וְרַאֲנִי מְהָא דְּיִלְיָף מִקְרֵא
בְּפ"ק דְּחוֹלִין דְּקָטָן פְּסוּל לְעֵבֹדָה, וְת"ל דְּקָטָן אִינוּ לוֹ מִחְשָׁבָה וְהוּ"ל כְּמִתְּעַסֵּק, א"ו
דְּמִנְפָּלֵא הַסְמוּךְ לְאִישׁ פִּינּוֹן דְּיִכּוֹל לְהַקְדִּישׁ, מִקְרִי ג"כ בַּר דַּעַת לְשְׁחִיטָה וְלִשְׂאָר צְרִיכֵי
עֵבֹדָה, מִיְהוּ לְשִׁי הַתּוֹסֵ' דְּמַהֲנֵי עַע"ג וּמְלַמְדוֹ, י"ל דְּקָרָא אֲתִי לְמַעוּטֵי בְּאַחַר עַע"ג
וּמְלַמְדוֹ, וּמ"מ הַרְנוֹחֵנוּ בְּזֶה דָּאָם אַחַר עַע"ג וּמְלַמְדוֹ כְּשֶׁר בֵּין לְדַעַת הַתּוֹסֵ' בֵּין לְדַעַת
רַבִּינוּ וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לַה"ר לְדַעַת הַתּוֹסֵ' דְּבִקְטָן מַהֲנֵי עַע"ג וּמְלַמְדוֹ, מְהָא דְּתַנּוּ בְּבִכּוּרוֹת
ד' מ"ד, הַחֲרַשׁ וְהַשׁוֹטָה וְהַשְּׁכוּר פְּסוּלִין בְּאֲדָם וְכִשְׁרִין בְּבַהֲמָה, וּפְרִיָּהּ עַל שְׁיִכּוֹר פְּסוּל
הוּי וּמִיחַל עֵבֹדָה לֹא וְהָא שְׁיִכּוֹר מְחַלֵּל עֵבֹדָה, וּמִשְׁנֵי בְּשָׂאָר מְשַׁקֵּין שְׁלֵא בִּינּוּ, אֲלֵמָא
חֲרַשׁ וְשׁוֹטָה אִינוּ מְחַלְלִין עֵבֹדָה, וְקָשָׁה הָא חֲרַשׁ וְשׁוֹטָה אִינוּ לְהֵם מְחַשְׁבָּה וּפְסוּלֵי מִטְעַם
מִתְּעַסֵּק, וְגַם אִינְהוּ מְחַלְלֵי עֵבֹדָה וְעֵבֹדָתָן שְׁעֵבְדוּ פְּסוּלָה, וּלְדַעַת הַתּוֹסֵ' דְּבְאַחַר עַע"ג
כְּשֶׁר נִיחָא דְּמִצְד מִתְּעַסֵּק הוּי כְּשֶׁר כְּשֶׁאֲחַר עוֹמֵד ע"ג וּמְלַמְדָן וְאִשְׁמוּעִינָן מִתְּנִיתִין דְּמ"מ
אֲסוּרִין לְעֵבֹד, מִשׁוּם דְּאִין שְׁנֵה בְּזִרְעוֹ שֶׁל אֲהָרֹן, אֲבָל מִצְד מוּם, לֹא מִקְרִי מוּם, לְכֹן
בְּאַחַר עַע"ג לֹא נִפְסַל, וּלְדַעַת רַבִּינוּ קָשָׁה, וְא"ל דְּמִתְּעַסֵּק לֹא פְּסוּל אֲלֵא בְּשְׁחִיטָה דְּשִׁנְיָה
עָלֵיו הַכְּתוּב לְעַכְב, וְלֹא בְּשָׂאָר עֵבֹדוֹת, דַּל"מ הֵכִי, וּכ"נ מְהָא דְּפ"ק דְּזִבְחִים ד' ד' בְּהָא
דְּקָאָמֵר דַּא"א לְמִילָף מְזַבִּיחָה דְּנִפְסַל שְׁלֵא לְאוּכְלִי בְּפִסְחָה, וְל"ק בְּפִשְׁטוֹת דְּמָה לְזַבִּיחָה
שְׁפֵן מִתְּעַסֵּק פְּסוּל, א"ו דְּגַם בְּשָׂאָר עֵבֹדוֹת מִתְּעַסֵּק פְּסוּל וְאִפ"ל לְדַעַת רַבִּינוּ דְּהָא דְּחֲרַשׁ

ושוטה לא מחללי עבודה נ"מ בהולכה דאי מצד מתעסק אפשר לתמן דכיון דלאו שם פסול הוא, אלא שנעשה שלא במחשבה, לא גרע מנשפף על הרצפה וכן אם זרקו על המזבח י"ל דאוספו וכשר, כיון דל"מ מעשה פלל, משא"כ אם הי' נחשב פמום ה"ז כבע"מ שעובד דא"א לתמן, ולפ"ז י"ל דהיינו נמי דילפינו מקרא דקטן פסול לעבודה, ות"ל דמקרי מתעסק, אלא דמצד מתעסק הי' אפשר לתמן.

משא"כ בתר דמעטי' קרא, ומ"מ אין זה ברור אצלי שיהא דין קטן פהו פזר שיחלל עבודה, ובריש פל הפסולין ל"ח קטן בהדי פסולין, לפי שפיון שאין לו מחשבה לא מקרי מעשה פלל ואפשר לתקוני, ולמש"כ יתיישב דברי רבינו בהא דכתב הקטן יש לו מחשבה נזכרת מתוך מעשיו להחמיר, והמל"מ תמה ע"ז הא מד"ת פסול, ולמש"כ י"ל דאי לא הי' לו מחשבה, גם מדרבנן הי' אפשר לתמן דהו"ל כנשפף על הרצפה או נשפף על המזבח ואוספו, אבל כיון דיש לו מחשבה מדרבנן הר"ז פוסל כשאר פסול, וא"א לתמן ובמשנה דלא קחשיב י"ל כיון דלא מפסל מדאורייתא לענין אפשר לתקוני ודו"ק: הי"ג פרקסה הבהמה ויצאה לחוץ, מש"כ הרב בכ"מ דאין זריקה מועלת ליוצא להכשיר הבשר דבריו תמוהים דע"כ ביצא חוץ לעזרה בלבד איירי, דביצא חוץ לחומת ירושלים דנאסר הבשר והאימורין, נהי דבדיעבד אם זרק הדם שלא יצא מהני זריקה להם, מ"מ הא רבינו דקדק דוקא בקדשים קלים וביצא חוץ למחיצה אין הפרש בין ק"ק לקדשים קלים דבתרני' כיון דהבשר וחלב יצא ונאסר לא יזרק לכתחילה, ואם זרק, הבשר ואימורים אסורין רק הדם לא נפסל והורצה הזבח, וכיון דרבינו דקדק שאם יצא הבשר ואימורים פשר בקדשים קלים, ע"כ ביצא רק חוץ לחומת עזרה, דבזה גם הבשר ואימורין פשר, כמבואר להדי' בדברי רבינו בהלכה ל"ג דאם החזירן מקטיר האימורים לכתחילה והבשר פשיטא דשרי, אמנם קשה ע"ד רבינו קושית התוס' זכחים דף כ"ו בהא דפרקסה הבהמה ויצאה לחוץ דגם אם חזרה פסול ופריף ש"מ בשר קדשים קלים שיצא לחוץ קודם זריקה פסול, ומשני דלמא באל' ויותרת, והיינו האימורין והקשו התוס' הא לר"פ ב' פל התדיר גם אימורים שיצאו ודם זריקה פשרין ומירצו דגם לר"פ אסור להקטירן אלא דחייב משום פיגול, אבל רבינו דס"ל דמקטיר לכתחילה הד"ק התוס' לזכותי, ונ"ל דס"ל לרבינו דר"פ מוקי האי ברייתא דפרקסה ויצאה לחוץ קודם קבלה, דהדם שבצואר הבהמה, ואע"ג דאמרינן בר"פ דם חטאת, שאם הכניס חטאת הפנימית אחר השחיטה להיכל לא נפסלה, דמדמה אמר רחמנא ולא מבשרה, דהתם אם נכנס הדם מאליו פשר משא"כ ביצא לחוץ דאם יצא מאליו לחוץ נפסל וכיון שנפסל הדם שפירש מגופה ונוסף מצוארה נפסל גם הנפש שבגוף הבהמה דהא בכריתות דף כ"ב אמרינן דלהכי עובר על דם שפלב לחייב פרת דבשעה שהנפש יוצאה משרף שריף ופרש"י שהלב מושף אליו דם מבית השחיטה ונהרי נתערב הדם שיצא לחוץ מעזרה דנפסל לד"ה בדם הנפש וכ"כ התוס' שם בדרך כ"ו בהא דרגליו בחוץ דהו"ל בדם פסול שנתערב בדם פשר דאסור לזרוק ולא מבטל, ואל תתמה בהא דנקט פסול אע"ג דאם עבר וזרק פשר כדקיי"ל ב' התערובות דדם פסול שנתערב בדם פשר דאם לא נמלך וזרק פשר, דהא ע"כ צ"ל כן בהא דחמך ואח"כ קבל דפסול שכתבו התוס' הטעם דהו"ל בדם פסול שנתערב בדם פשר ונהרי אם לא נמלך ונתן פשר, ה"נ דכונתו, וזה נ"ל מדוקדק בלשון רבינו שהוסיף שיוצאה לחוץ אחר שקבל ובש"ס לא נזכר זה אלא שפיון

לְיִשָּׁב קְוֹשֵׁת הַתּוֹס', עוֹד הִיא אֶפְשָׁר לְיִשָּׁב קְוֹשֵׁת הַתּוֹס' דִּי"ל דְּהָא דְּפִלְיָגִי ר"י ור"ל
בר"פ פֿל הַתְּדִיר בְּאִימוּרֵי ק"ק שְׂיִצְאֹו לְחוּץ קְוֹדֵם זְרִיקַת דָּם הֵינְנוּ לַת"ק דְּר"ש אָבֵל
לר"ש דס"ל פֿל הָעוֹמֵד לְזְרוּק פְּזוּק דְּמֵי אִפִּי' לְקוֹלָא דְּבִשָּׁר קְדָשִׁי קְדָשִׁים יֵצֵא מִיַּדִּי
מְעִילָה, כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּרִישׁ מְעִילָה וְכֵן בִּפְּהַי הַמְּבִיא בְּכָרִיתוֹת ס"ל לר"י בְּנִשְׁחַט הָאֶשֶׁם אַע"פ
שְׁלֵא נִזְרַק מִן־הַתֵּר דְּכָל הָעוֹמֵד לְזְרוּק פְּזוּק א"כ י"ל דְּגַם לְהַחְמִיר אֶמְרֵינוּ פֿל הָעוֹמֵד
לְזְרוּק, א"כ לִיפֵא תִּיּוֹבְתָא מֵהָאֵי בְּרִיָּתָא.

אַמְנֵם תִּיְרִץ הָרֵאשׁוֹן נ"ל עֵינְקָר: הִי"ד הֵיטָה הַבְּהֵמָה פְּוֹלָה בְּפָנִים וְרָגְלָה בַּחוּץ. הַתּוֹס'
בְּזִבְחִים כ"ו צְדָדוּ דְּרַק לְכַתְּחִילָה פְּסוּל וְהָא דְּדָרְשֵׁינוּ וְהִבִּיאוּם עַד שְׂיִבִיאוּם פְּוֹלָם הֵינְנוּ
לְכַתְּחִילָה, וְהַלַּח"מ צִיָּדָד דְּגַם הַתּוֹס' מוֹדִים לְמַסְקָנָא דְּגַם בְּדִיעֵבַד פְּסוּל אָבֵל מְדַבְּרֵי
רש"י ו"ל שֶׁם נִרְאָה דְּגַם לְמַסְקָנָא בְּדִיעֵבַד פֿשָׁר דְּעַל הָא דְּבָעֵי שֶׁם אָבוּהַ דְּשְׂמוּאֵל
מְשֻׁמְאֵל הִיא בְּפָנִים וְרָגְלָה מִבַּחוּץ מֵהוּ פֿרש"י מֵהוּ לְשׁוֹחֲטָה לְכַתְּחִילָה אֶלְמָא לְמַסְקָנָא
לֹא מְפָסֵל בְּדִיעֵבַד, וּמֵה שְׁהִקְשָׁה הָרַב לַח"מ אִי נִימָא דְּרַק לְכַתְּחִילָה פְּסוּל א"כ הָא דְּפָרִיף
שֶׁם עַל מִימְרָא דְּחַתָּה וְאַח"כ שְׁחַט פֿשָׁרָה שְׁחַט וְאַח"כ חַתָּה פְּסוּלָה דְּבִשְׁחִיטָה קָאֵי הָא
שְׁוֹנֵי' בַּע"מ וּמְשַׁנֵּי אִימָא חַתָּה וְאַח"כ קָבֵל פֿשָׁרָה וּפָרִיף הָא הַצּוּרֵם אֲנֹזֵן בְּכוֹר וְקָבֵל
פְּסוּל וּמְשַׁנֵּי חוֹתָף עַד שְׂמַגִּיעַ לְעֶצֶם וְאַמָּאֵי לֹא מְשַׁנֵּי הֵכִי עַל שְׁחִיטָה דְּהָא מֵצַד שְׁהִרְגֵל
בַּחוּץ פֿשָׁר בְּדִיעֵבַד אֶלְא וְדָאֵי דְּלְמַסְקָנָא גַם בְּדִיעֵבַד פְּסוּל, וְאִינוּ מְוַכְרַח דְּהָא גַם בְּקָבֵל
וְאַח"כ חַתָּה אִם נָתַן בְּדִיעֵבַד פֿשָׁר כְּמוֹ בְּדָם פְּסוּלִין שְׁנִתְעַרְבַּ בְּדָם פֿשָׁר וְגַם נִרְאָה דְּכִיּוֹן
דְּרָגְלָה מִבַּחוּץ קְוֹדֵם שְׁחִיטָה וְדָאֵי לְכַתְּחִילָה אֶסוּר לֹו שְׂיִהֵי' מְקַצֵּת רָגְלָה בַּחוּץ דְּהָא
אוּקִימָנָא בְּקְדָשִׁי קְדָשִׁים וְכִיּוֹן דְּאָבְרֵי ק"ק שְׂיִצְאֹו לְחוּץ פְּסוּלִין פֿשִׁטָּא שְׂצָרִיף לְכַתְּחִילָה
לְבִפְנֵים דְּאֶפִּי' תְּרוּמָה מְוַזְקָר לְשִׁמּוֹר שְׁלֵא יָבוּא לִיַּדִּי הַפְּסָד כ"ש קְדָשִׁים א"כ מֵה בֵּין
רִישָׁא דְּחַתָּה וְאַח"כ שְׁחַט לְסִיפָא דְּלְכַתְּחִילָה אֶסוּר לֹו לְשַׁחוּט גַם פֿשִׁיחַתָּהּ בַּה עַד שְׂמַגִּיעַ
לְעֶצֶם וְצָרִיף לְהַחְזִיר הָאָבֵר לְפָנִים וְעוֹד דְּלְכַתְּחִילָה בְּעֵי פְּוֹלָה בְּפָנִים וּבְדִיעֵבַד אִם לֹא
נִמְלָךְ גַם בְּקָבֵל וְאַח"כ חַתָּה פֿשָׁר לְכֵן מוּקִי בְּחַתָּה וְאַח"כ קָבֵל וּמ"מ הֵעֵינְקָר נִרְאָה כְּדַבְּרֵי
רַבֵּינוּ: הַלְכוֹת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים פ"א ה"א בְּיוֹם הַצּוּם, דַּעַת רַבֵּינוּ לְפָסוּק כְּרַבִּי דְּאִיל
הָעֵם הָאֵמוּר בַּחוּץ כ"ה הוּא הָאֵמוּר בִּפְּיִנְחָס, אָבֵל רְאִיתִי לְהַרְוֹקֵת בְּרִישׁ הַלְכוֹת עֲבוֹדַת
יוה"כ שְׁפָתַי דִּי"ו קְרַבְנוֹת קְרַבִּין בִּיּוֹה"כ וְהֵינְנוּ כְּרַבִּי"ש, וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים דְּמִלְבַּד
דְּהִלְכָה כְּרַבִּי מִחֲבִירוֹ הָא סוּגִית הַש"ס בִּפְּ אֶמְרוּ לֹו כְּרַבִּי אֶזְלָא וְהֵעֵינְקָר כְּרַבֵּינוּ: אִיתָא
בִּירוּשְׁלַמִּי רַפ"ק דִּיּוֹמָא דְּאִין פֿר וְשְׁעִיר מְעַכְבִּין וּלְפַע"ד לֹא קִי"ל כֵּן דְּהָא אִיתָא כֵּן
לְהִדְאֵי דְּשְׁעִיר מְעַכְבִּי בְּמַתְּנוֹת שְׁבַהֲיָכֵל א"כ א"א לְשַׁחוּט וְאַע"ג דְּקִי"ל דְּכָל אַחַת כְּפָרָה
בִּפְּ"ע הֵינְנוּ בָּאֵם עֲשָׂה אֵת דְּמוֹ מִפְּר אַחַר אָבֵל בְּלֹא"ה דְּוֹקָא שִׁירִיִּים לֹא מְעַכְבִּי וּמְמִילָא
אִפִּי' קְטוּרַת א"א דְּקְטוּרַת שְׁחַפְּנָה קְוֹדֵם שְׁחִיטַת פֿר לֹא עֲשָׂה כְּלוּם וּמ"מ לְמָה שְׂיִתְבָּאָר
בִּפְּ"ב וּבִפְּ"ה אִין הָעֲבוֹדָה מְעַכְבִּי לְשֵׁל מוֹסְפִין וְכֵן נִרְאָה מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׂמִנָה לְשַׁנֵּי מַצּוֹת
עֲבוֹדַת הַיּוֹם וּמוֹסְפִין, מִיּהוּ שְׁעִיר וְאִיל לְדַעַת רַבֵּינוּ א"א לְהַקְרִיב בְּעֲבוֹדַת הַיּוֹם מְעַכְבִּין
צ"ע גַם בְּזָה לְמָה שְׂיִתְבָּאָר: ה"ב פֿל עֲבוֹדַת וְכו', וְהִנֵּה בְּשַׁחֲטִית פְּרוֹ שֶׁל כַּה"ג אִיפְּלִיגִי
בִּפְּ טָרַף בְּקַלְפֵי אִם פֿשָׁרָה בְּזָר אוֹ לֹא עֵי"ש בְּתוֹס' שְׁפָתַי הַטַּעַם כִּיּוֹן דְּפֿר שְׁלוֹ צָרִיף
לְהִיּוֹת בְּבַעֲלִים, וּלְפ"ז גַם לְמ"ד שְׁחִיטַת פְּרוֹ פְּסוּל בְּזָר מ"מ י"ל דָּא"צ בְּגַדֵי כְּהוֹנָה דְּהָא
לֹא מְפָסֵל אֶלְא מְטַעַם בְּעִלִּים אָבֵל בְּאַמַּת דְּבִרְיָהֶם תְּמוּהִים דְּבִירוּשְׁלַמִּי פ' אֶמֶר לְהֵם
הַמְּוֹנָה ה"ז מְבֹאָר דְּאֶפִּי' שְׁעִיר שֶׁל יוה"כ שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה בְּזָר וְשַׁחֲטִית שְׁעִיר וְדָאֵי לֹא

מפסל מטעם בעלים דהא בא משל צבור כמש"כ רבינו והוא מקרא מפורש ** (עיי"ש בירושלמי דמשמע דבשעיר הקיש מיוחד לפסול בזר משא"כ בפר המגיה.

**) מיהו דעת רבינו [בפ"א ה"ב מהל' פסוהמ"ק] לפסוק דשחיתת זר פשירה בדיעבד ועיין בכ"מ שהביא בשם הריטב"א ורמב"ן דמד"ת א"צ כה"ג רק עבודת היום ממש אבל תמידיו ומוספין פשרין בכהן אחר אלא דמדברבנן משום מעלה כל עבודת היום אינו פשרין אלא בו ועיין בתוס' יומא דף ל"ב (ד"ה א"כ) דאפי' שחיתת תמיד פששחטו אחר פסול מדברבנן וקשה לי פינו דמד"ת פשר האיך יכולין לפסול ולעקור בקום ועשה שייבאו קרבן אחר ואפשר דמודים דזורק הדם אלא דאין לקרוב האיברים פעין דאמרין ביבמות דף צ' ואפשר עוד לומר דקרבות צבור שאני דלב ב"ד מתנה עליהן שיהא חול אלא דקשה קצת א"כ יתנה ב"ד שיעבור על קום ועשה, מ"מ בעיקר דברי הרמב"ן קשה הא פעי עשרה קדושים וה' טבילות והי' אפשר לומר דע"י עבודת מיוחדת [ע"י תוס' יומא ל"ב.

ד"ה ואי פסידרו] אמנם בחי' הריטב"א מבואר הדבר בשם רמב"ן ביותר ביאור דמדאורייתא אין חיוב בעבודת תמידין אלא בעבודת היום ממש ואינו אלא מצוה בעלמא אלא דרבנן קבעו חובה גם בעבודת התמידין, נראה מזה דנדאי מצוה מן הפוסק מה"ת שיהא גם עבודת התמידין ככה"ג אלא שאינה חובה ממש ואפשר דמד"ת אי אכא דעדיף מיני' כמו בבית שני הכה"ג שהי' בימי שמעון ואבטליון הי' הוא קודם בעבודת תמידין ורבנן קבעו חובה ממש גם על עבודת התמידין, והנה כ"כ שנתראה דעבודת התמידין לא מפסיל דאין ב"ד עוקרין בקום ועשה לחלל יוה"כ לשחוט זבח אחר, והנה דברי הרמב"ן נראין פסותרין קצת דמש"כ תמידין משמע דנאק תמידין אבל מש"כ עבודת היום משמע דהיינו עבודת היום ממש שנעשה בפנים והנה לפ"מ שיתבאר בפ"ב ובפ"ה דלדעת רבינו אילו ואיל העם אף שנעשה בבגדי זהב מ"מ פינו דכתיב בפ' אחרי בהדי עבודת היום מכלל עבודת היום הוא וכן שעיר הנעשה בחוץ אף שלא נזכר בפ' אחרי מ"מ פינו דכתיב מלבד חטאת הפורים הנקש לעבודת יוה"כ פדאמרין בפ"ק דשבועות דהוקשו זה לזה ונקרא ג"כ מכלל עבודת היום אבל שאר מוספין אינן בכלל עבודת היום ואם שינה בסדר עבודתם לעבודת בגדי לבן ל"ל בה א"כ ה"ה לענין עבודת יוה"כ וילדעת רש"י ותוס' ג"כ אילו ואיל העם ושעיר המוספין הן כמו שאר המוספין ואם עבר ועבד אפשר דעבודתו פשרה, ומש"כ רבינו דעבודת ט"ו אינן פשרות אלא בו היינו לכתחילה ולישנא דש"ס נקט דהא בפ"ק דהוריות מבואר פן בביריתא ואפ"ה לדעת הרמב"ן ותוס' אינו אלא לכתחילה כמש"כ וביותר דאפי' בשחיתת תמידין מבואר פן בש"ס יומא לב: ובזה נדאי אינו אלא לכתחילה ורבינו לישנא דש"ס נקט פמנהגו, ודע, שכתב עוד הריטב"א בשם הרמב"ן דגם הפיכות במזלג באברי הקטרה פשרין בכהן הדיוט וכן להזמין אברים להעלותן לכבש, והנה מש"כ הריטב"א דרשאי פהו הדיוט להפוך במזלג על המזבח אברי דקדשים משמע דבין תמידין ומוספין ועבודת היום אף דקיי"ל דזר שהפך בצנורא חייב מיתה בידי שמים מזה נראה דהקטרה פינו דכשרה בלילה פדאמרין דחלב יוה"כ קרבין בשל חול אלמא בנותרו רשאי להקטיר בלילה וכינו דא"צ דנאק יוה"כ משמע דכשר אפי' בכהן הדיוט פינו דלא מעכבי פפרה ולא עדיפא משפיכת שיריים ולא עוד דאפי' את"ל דשפיכת שיריים פסול בכהן הדיוט מ"מ בהקטרה דכשר בלילה י"ל דכשר בכהן

הַדְּיוּט מִדַּ"ת וּמֵה"ט לֹא קִפְדִּינוּ עַל קְרוֹבֵי אֶקְטוֹרִי, וּבִירוּשָׁלַיִם אֶמְרִינוּ דְשָׁרִיפֵת פֶּר וְשָׁעִיר כְּשֵׁרִים בְּזֶר הוֹאִיל וְכָשֶׁר בְּלִילָה אַף אָנוּ נֹאמֵר לְעֵינַי פֶּהֱן הַדְּיוּט פִּינוּ דְלֹא פְתִיב בִּי חֻקָּה דְכָשֶׁר אַף אַחַר עֲבוּר הַיּוֹם מִסְתַּבְּרָא דְכָשֶׁר בְּכֹהֵן הַדְּיוּט, וְרֵאִיתִי לְהֶרֶב בְּעַל שַׁעֲה"מ שְׁנֹסְתַּפֵּק בְּשַׁחֲטֵת פָּרוּ שֶׁל כַּה"ג לְמַ"ד פְּסוּל בְּזֶר אִם עֶבֶר פֶּהֱן הַדְּיוּט וְשַׁחַט אִם חֲזִיב מִיִּתָּה כְּמוֹ זֶר דְאַהֲדַרְיָ לְאַיִסוֹרִי וְהוּ"ל פְּזֶר וְחֲזִיב מִיִּתָּה בִיד"ש כְּמוֹ זֶר אוֹ דְלִמָּא דְלֹא הָוִי רַק לֹאוּ הֵבָא מְפָלֵל עֲשֵׂה וְלֹא יִדְעָנָא מַה קְאָמֵר דְאַף זֶר מִמֶּשׁ א"ח מִיִּתָּה בִיד"ש דְלֹא הָוִי עֲבוּדָה תְּמָה וְאִין זֶה צָרִיף לְפָנִים וּמֵאוּד תְּמַהֲנִי עַל בְּעַל שַׁעֲה"מ בְּזֶה, אֶמְנָם כֹּן לְפִמֶּשׁ"כ בַּפ"ד מַה' פְּלִי הַמְקַדָּשׁ דְאַף פֶּהֱן הַדְּיוּט שְׁעֵבֵד עֲבוּדָה שְׂאִינָה שְׂיִיף לֹו חֲזִיב עַכ"פּ מְלַקוֹת א"כ נִרְאֶה דְכֹהֵן הַדְּיוּט שְׁעֲשֵׂה מַה שְׂרָאוּי לְכַה"ג חֲזִיב עַכ"פּ מְלַקוֹת וּלְפ"ז אֲזָדָא לֵהּ רָאוֹת הֶרֶב הַנְּזַפֵּר ע"ש, עוֹד רֵאִיתִי לֹו שְׁפֵתָב דְבַעֲבוּדַת ט"ו בְּהַמּוֹת שְׁהַקְטִיר פֶּהֱן הַדְּיוּט חֲזִיב מִיִּתָּה בִיד"ש וְה"ר מְהָא דִּיבְמּוֹת וּלְדִידִי לֹאוּ רֵאִי' הִיא דְהָא כ"כ דְבְדִיעֵבֵד כָּשֶׁר בְּהַקְטָרָה וְלִיתָא מִשּׁוּם שְׁבֵת וּבְזֶה אִין מְקוּם לְפִלְפוּלוּ.

מִיֵּהוּ לְפִמֶּשׁ"כ נִרְאֶה דַּעַכ"פּ יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם ל"ת דְשִׁינּוּי עֲבוּדָה וְכְמוֹ שְׁנֹתַבְּאַר בַּפ"ד מַה' פְּלִי הַמְקַדָּשׁ: וּבַעֲיָקֵר הַסּוֹגְיָא יֵשׁ לְעֵינַי הָא מַעוּ"י לֹא הִי זְרוּת לְכֹהֵן הַדְּיוּט וְכְשִׁקְדָּשׁ הַיּוֹם בָּאוּ בַב"א וְאוּלַי י"ל דְגַם מַעוּ"י אֲסוּר עַכ"פּ מִשּׁוּם מְפָסִיד קְדָשִׁים הֵן אֶמֶת דִּישׁ לְעֵינַי דַּא"כ הַשּׁוֹחֵט קְדָשִׁים בַּחוּץ לְחֲזִיב מִשּׁוּם מְטִיל מוּם וְלֹא מִשְׁמַע כֹּן בַּר"פ או"ב וְאִין כְּאִן אִיִּסוּר לְחוּד וְאִם נֹאמֵר דְהִי אֲסוּר מִשּׁוּם דְמְטִיל מוּם הִי קִשָּׁה קוֹשִׁית בְּעַל שַׁעֲה"מ: עֵינַי בְּתו"י יוֹמָא שְׁנֹסְתַּפְקוּ אִם פֶּהֱן שְׂאִינוּ נְשׁוּי פּוֹסֵל הַעֲבוּדָה וְכְמוֹ כֹּן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּהִי לֹו ב' נְשִׁים וְא"ל מְהָא דִּיּוֹמָא דְפָרִיף לְרַבְּנָן וְת"ל דְהֵתָם לֹא מְחַלֵּל עֲבוּדָה דִּי"ל פִּינוּ דְלִכְתַּחֲזִילָה אִין רֵאִוִי הִי לְהֵם לְתַקְּוֹ: פ"ב ה"א כָּל מַעֲשֵׂה, בְּעֵינַי הוֹצָאוֹת כַּף וּמַחְתָּה בְּבִרְיָתָא דְתו"כ מְפֹנְרֵשׁ כְּרִש"י דְקוֹנְדָתְמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים נַעֲשִׂית וְהֶרֶמְב"ן ה"ר מִירוּשָׁלַיִם דְאַמְרִינוּ הַפֵּל מוֹדִים דְהוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה אַחַר תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים וְעֵינַי לְקַמֵּן בַּפ"ה דְלַד"ה אִין מְעַכֵּב לְרִש"י לְפִי שְׁנַעֲשִׂית בְּבִגְדֵי זָהָב וְלְרַמְב"ן לְפִי שְׂאִינָה עֲבוּדָה וְכֹן לְמְפֹנְרֵשׁ בְּתוֹסְפָתָא דְאַפִּי הַקְּדִים הוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה לְאִילוּ וְאִיל הָעֵם ל"ל בַּהּ וְעוֹד יִתְבָּאַר שֶׁם דְאַפִּי' אִם נִימָא דְגַם בְּבִגְדֵי זָהָב מְעַכֵּב מ"מ אִינוּ מְעַכֵּב בְּדָבָר שְׁלֹא נִכְתַּב בַּפ' אַחֲרֵי עֵינַי"ש, וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר קִצַּת דְבָרֵי רַבִּינוּ ז"ל דְתַלּוּי בַּפְּלֹגְתָא דְר"א וְר"ע אִי מוֹסְפִין קוֹדְמִין לְעֲבוּדַת הַיּוֹם דְלַר"א דַּס"ל דְעֲבוּדַת הַיּוֹם קוֹדְמַת לְמוֹסְפִין וּבִירוּשָׁלַיִם מְפֹנְרֵשׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דְתַדִּיר וּמְקוֹדָשׁ מְקוֹדָשׁ קוֹדִים מְמִילָא הוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה קוֹדְמָה לְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים וְכֹן לְמֵאִי דְמְפֹנְרֵשׁ בַּש"ס דִּילֵן טַעְמָא דְר"א דְעֵבֵד בְּרִישָׁא הָא דְתו"כ נִהְדַּר דְחֻמְשׁ הַפְּקוּדִים הֵאִי טַעְמָא שְׂיִיף נְמִי בְּהוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה אֲבָל אֲנִן דְקִי"ל כַּר"ע דְמוֹסְפִין קוֹדְמִין וְגַלִּי קָרָא דְתַדִּיר קוֹדִים הֵבָא וְלֹא קִפְדִּינוּ אֲמֵאִי דְמוֹקְדִים בְּקָרָא בַּפ' אַחֲרֵי מְמִילָא הַה"ד הוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה בְּתַר תְּמִיד וְתַמִּיד קוֹדִים וְהָא דְאַמֵּר בִּירוּשָׁלַיִם הַפֵּל מוֹדִים דְאַחַר תְּמִיד הִי הֵינּוּ רַבְּנָן [ע"ש בִּירוּשָׁלַיִם] דַּס"ל דְתַדִּיר עֲדִיף אֲלֵא דְמֵאֲחֲרִינוּ [הַפֵּל לְתַמִּיד שֶׁל בִּיה"ע] מִשּׁוּם דְכָל עוֹלוֹת צָרִיף לְעֲשׂוֹת בְּיַחַד מִשּׁוּם דְכְּתִיב עוֹלָתוֹ וְעוֹלַת הָעֵם אֲבָל הוֹצָאת כַּף וּמַחְתָּה לְאַחַר הַתְּמִיד נַעֲשִׂית מִשּׁוּם דְתַדִּיר קוֹדִים]: פ"ה ה"א כָּל עֲבוּדַת, עֵינַי בַּכ"מ שְׁפֵתָב דְדַעַת רַבִּינוּ ז"ל לְפָסוּק כַּר"י וְלֹא כַּר"נ מִשּׁוּם דְהִלְכָה כַּר"י לְגַבִּי ר"נ וְעוֹד טַעְמָא אַחֲרִינָא, וְהִנֵּה רִש"י ז"ל פִּי דְלַר"י אִינוּ מְעַכֵּב אֲלֵא עֲבוּדַת לְפָנֵי וְלְפָנִים, אֲבָל רַבִּינוּ ז"ל כְּתַב בְּהַדְּיָא דְאַפִּי' בְּהִיכָל, וְהִנֵּה הֶרֶב לַח"מ הַבֵּין ג"כ בְּדַעַת

רבינו לפסוק כר"י וס"ל דאפ"י הנעשה בהיכל מעכב ויש לתמוה טובא ע"ד דבהדיא
אמרינו ביומא דף מ דלר"י אם הקדים מתנות דפר במזבח הנהב מקמא מתנות דשעיר
דהיכל כשר דלר"י עבודת דהיכל פסדון לא מעכב וזה ראי' ברוך לדעת רש"י ז"ל
דגם מש"כ הרב ז"ל עוד דט"ס נפל בספרי רבינו וצ"ל בפנים בהיכל, ומ"ש רבינו דאם
הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות יחזור ויגזר מדם השעיר אינו אלא לכתיחה לא
ידענא מאי קאמר פיון דכבר יצא מה בכך שיחזיר ויתן בנדאי אינך לאו מצוה הו ואפ"י
לדעת התוס' דבעושה מצוה שתי פעמים] דאינו עובר על ב"ת מ"מ מצוה נדאי ליכא,
לכן נלפע"ד שלא פדברי רבותינו הכ"מ והלח"מ שהבינו בדעת רבינו דהלכה כר"י אלא
דס"ל לרבינו דהלכה כר"נ והיינו טעמא פיון דאסיקנא ביומא דף ס"א דהא דקתני אם
הקדים דם שעיר לדם הפר יחזור ויגזר מדם השעיר אחר דם הפר ואוקימנא בש"ס דאיירי
במתנות שבהיכל א"כ ע"כ כר"נ דאפ"י עבודת שבהיכל סדון מעכב וכיון דמסתמא
במתניתין ומתלוקת בברייתא הלכה פסתם מתניתין ולפ"ז דרבינו ז"ל פסק כר"נ לא
קשה מה שהקשה הרב לח"מ למה פסק דשיריים מעכבי ולמש"כ מעיקרא דרבינו ז"ל
פסק כר"נ ומש"כ רבינו דוקא בדברים הנעשים בהיכל אע"ג דלר"נ לכאורה אף הנעשה
בעזרה בבגדי לבן סדון מעכב לק"מ דהא עבודת הנעשה בבגדי לבן בחוץ אינו אלא
וידוי ראשונה על הפר הגרלה וידוי השני על הפר בהדיא אמרינו ביומא דף ל"ט: דאפ"י
לר"נ דאמר כל דברים הנעשים בבגדי לבן סדון מעכב מ"מ הגרלה לאו עבודה היא
ואיכא מ"ד לא מעכב ואפ"י ל"מ"ד מעכב י"ל דכסדון לא מעכב פדמסיק שם בלישנא
בתרא ומש"כ דוידוי פיון דתניא התם דלא התודה כשר דלאו עבודה היא פשיטא דסדון
לא מעכב ומה שהוצרך רבינו ז"ל לומר בהא דקטורת שחפנה וכן שחיטה דצורך פנים
פנים ות"ל דאפ"י הנעשה בעזרה מעכב לק"מ דלא מיבעי שחיטה דלאו עבודה היא
וכשרה בדיעבד אפי' בזר, ומש"כ דלא בעי בגדי לבן א"כ ס"ד דלאו עבודה וסדון לא
מעכב דהא בגדי לבן אין מעכבין ואפ"י חפינה מ"מ ס"ד פיון [דאקדמי' לשחיטה] דלאו
עבודה א"כ אינו מעכב כמו הגרלה דמעכבי ומ"מ אם הקדים עבודת הפר להגרלה שראוי
להיות מאוחרת לה לא מיפסל ועיין [בש"ס] ובתו"י יומא דף מ' לזה קמ"ל רבינו ז"ל
דאפ"י פיון דצורך פנים הוא מעכב, ולכאורה מוכרח הכי ל"מ"ד ביומא דף ל"ט דהגרלה
פיון דלאו עבודה היא לא מעכבי א"כ כש"כ וידוי פדתנו התם בהדיא א"כ ר"י ור"נ
במאי פליגי דלרבינו הנעשה בהיכל מעכב אפי' לר"נ א"ו דגם רבינו ז"ל מפרש כפרש"י
ז"ל ובירושלמי קתני הא דר"נ משמ' דרבנן, ובה גסתר ג"כ הטעם השני שכתב הרב
כ"מ דאימתי לפרש דברי ת"ק דהא בירושלמי קתני דפליגי בהדי חכמים לכן נ"ל ברור
שדעת רבינו לפסוק כר"נ אלא דהגרלה סדון לא מעכב משום דלאו עבודה היא ואיכא
מ"ד דכשרה בסגן ועי' רש"י [ר"פ טרף בקלפי ל"ט: ד"ה ה"מ] ומש"כ וידוי דמבואר
בש"ס דף מ' דאם לא התודה כשר, ואיכא לתמוה על רבינו ז"ל שהשמיט האי דינא דאם
לא התודה כשר ומבואר בירושלמי בפ' שני שעירים ה"ב דכשם דאפליגי ר"י ורבנן
בוידוי דשעיר המשתלח ה"נ פליגי בוידו פר אלא דהגירסא משונבשת דמבואר שם להקפיד
דר"י ס"ל וידוי מעכב ור"ש ס"ל וידוי אינו מעכב ומייתי התם הפלוגתא דעד מתי, דלר"י
עד שעת מתן דם ולר"ש עד שעת וידוי פדאמרינו בש"ס דילן דף מ' ואנדא לטעמי' ותימא
על החכם בעל ק"ע שלא הרגיש בזה ואזיל בתר איכא, גם צ"ע על רבינו ז"ל שהשמיט

האי דינא דשעיר המשתלח עד מתי יעמד חי, וכן נשאלתי בזה מחכם אחד וצ"ע, שוב התבוננתי בדבר ונלפע"ד ברור בדברי רבינו ז"ל דס"ל לחלק בין עבודת הפרונת לעבודת מזבח הזהב אע"ג שגם היא היתה בהיכל והכי דייקא לישנא דרבינו ז"ל שכתב בה"ד הקדים דם השעיר על דם הפר במתנות שבהיכל על הפרונת הרי בהדיא דוקא על הפרונת קאמר והיינו טעמא דהא בש"ס גליף דמקום שמכפרין בו פעם אחת בשנה וזה אינו אלא בפרונת אבל מזבח הזהב בכל יום מקטירין עליו ואע"ג דא"ר ממה דנקט מתנות שבהיכל דמתנות שפמזבח הזהב הא צריף לערב דמערבין לקרנות ועי' בסמ"ג שהביא בשם ר"י דעל הקדש היינו ק"ק ועל אנהל מועד היינו היכל דהוא פרונת ולפ"ז לק"מ מה שהקשה הרב לח"מ מהא דאמרינן בנבחים דף מ' דלר"י איצטריף ולמש"כ דאין דברי רבינו ז"ל אמורים אלא בהזאת הפרונת נחא דאיצטריף להזאת המזבח דמעבבי בפר פהו משיח ואשמעונוין קרא דמעבבי נמי בפר ושעיר אלא דקושני' דילן [מהא דיומא דף מ'] אפתי קאי בדונקת' וא"ל דרבינו ז"ל מפרש כפי' התו"י [דף מ' ד"ה גהי] דאם הקדים מתנות שבהיכל מקמי עבודת לפני ולפנים פשר וה"נ במזבח על היכל דז"א שמדברי רבינו ז"ל בה"ג לא נראה פן, לכן נ"ל מש"כ הוא הנכון ואע"ג דלישנא דרבינו שכתב אע"פ שנעשה בעזרה מוכרע מילתא כר"י טפי יש לנו לדחוק כי היכי דלא להוי תיובתא לשי' זו שפכתנו: ה"ג בשעת הקטרת, עי' מש"כ בהלכה ח': ה"ג איל ושעיר, כתב הרב בכ"מ דגלמוד ממשנה דיומא דף ס' ובאמת אין פאן ראי' דדוקא במעשה יוה"כ הנעשה בבגדי לבן אבל הנעשה בבגדי זהב אפי' לר"נ לא מעבב א"כ אמאי יפסול הא נעשים בבגדי זהב ועיין רש"י שם שכתב דהנעשה בבגדי זהב פגון שהקדים הוצאת כף ומחתה ומוספין וק"ו השתא התם ששינה בעבודת היום שהקדים המאוקר ק"ו ה"כא לפ"ד: רש"י ז"ל ודאי פשוט דכשר.

והנה לכאורה י"ל מה שהקשו הפוסקים על המאריכים תפילת השחר ביוה"כ אחר קצי היום, הו"ל להקדים תפילת המנחה ולפ"ד רבינו י"ל פיון דתפילות נגד קרבנות ניתקנו ביוה"כ אם הקדים תמיד של בין הערבבים פסול צריף להתפלל קודם תפילת מוסף] וזה נכון לדעת רבינו ז"ל, ולפום ריהטא יש ראי' לרבינו ז"ל מהא דאמרינן בס"פ שני שעירים דאם שחט א' מהשעירים קודם שהגריל בחוץ חייב דחזי לשעיר הנעשה בחוץ ופריף הא מחוסר עבודת היום ואי ס"ד דאם הקדים בדיעבד פשר לק"מ דהא פיון דבדיעבד פשר הקרבן ל"ל בה א"ו פדעת רבינו ז"ל ולשי' רש"י ז"ל צ"ל דס"ל דכל היכי דלכתחילה פסול לא מקרי מתקבל בפנים וזה נדאי תימה דהא פל הקרבנות צריכים מקודם ** (אולי הפנונה בשלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת ההיכל פטור ת"ל מטעם דנשחטו קודם לתמיד של שחר וה"כא ל"ש תירוץ התוס' ריש עירובין דבדיעבד פשר מ"מ לשי' רש"י מקרי אינו מתקבל בפנים וצ"ל תמיד של השחר ובאמת יש לחקור בשי' הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות דשוחט בחוץ בליגה חייב ודאי נשחט אחר תמיד של בין הערבבים וצ"ע.

המגיה. **) תמיד של בין הערבבים וצ"ע.

מיהו רש"י שם כתב דאע"ג דבדיעבד פשר מ"מ לא מחייב ומדברי תוס' שבועות (דף ח': ד"ה לטומאה) נראה להדיא שחולקין שפכתו דלאו אורחא דמילתא להקריב ודבריהם

צ"ע קצת דהא שני שעירים מעפבין ואפשר דל"ל רק חד [ועיין בספר מעין הקמה למחבר עצי אלמוגים] עכ"פ נראה מדברי התוס' שחולקים ע"ז, ונלפענ"ד דארף לרבינו דוקא באיל דמבואר בקרא בפ' אחרי וס"ל דג"ז מעפב דשינה בלבן אע"ג שיש לתמונה למה יפסל האיל וצ"ל פיון שאם תאמר שפטר יפסל עבודת בגדי לבן א"כ נפסל, ועוד דלב ב"ד מתנה וכן בשעיר דכתיב בקרא מלבד והקש פדאמרין בריש שבועות אבל שאר קרבנות ששינה הסדר גזון שאיחר התמידין גם רבינו מודה דלא מפסל דבגדי זקב אינו מעפב וכיון דלא כתיב בהאי פרשה אין לנו לפוסלו וכן נראה מדברי רבינו, ועיין בחי' הרמב"ן שפתיב דלד"ה הוצאת פה ומחטה אינו מעפב וה"ר מתוספתא והיינו דלאו עבודה הוא, ומדברי רש"י לא נראה פו, [עיין תו"י ס' ד"ה אבל] גם נראה מדברי הרמב"ן דג' מחלוקת בדבר ואין זה דעת רבינו אלא דר"י לפירושו ובה"ל קצת דברי רש"י [דלת"ק אף בבגדי זקב מעפבין] עכ"פ לד"ה אין פאן חשש ונדעבד פמר עבד דאין זה מעפב כלל, ולמש"כ גם במחלוקת המוספין אינו מעפב: הלכות קרבן פסח פל"א ה"א מצות עשה לשחוט את הפסח ב"ד בניסן, הנה בש"ס פסחים צ"ו מבואר דפסח מצרים הי' מקחו בעשור משא"כ פסח דורות ולפי שי' רש"י ותוס' מ"מ הי' צריך ביקור ד' ימים והא דמבואר בפסחים פ' אלו דברים דיכול להקדיש פסחו בע"פ שחל להיות בשבת היינו דבעל הטלה בקרו ד' ימים מקודם, דפסח דורות א"צ מקחו מבעשור אבל רבינו השמיט דפסח דורות טעון ביקור רק גבי תמיד הביא ההוא דביקור ד' ימים ובאמת פשט הסוגיא דפסחים צ"ו משמע כשי' רש"י ותוס' דדרשינן מקרא דוהי' לכם למשמרת ומהקישא דהנה דטעון ביקור ומצאתי להרב פמ"ג שעמד בזה: ונ"ל שרבינו סמך על הנאמר במכילתא פ' בא דתניא התם והי' לכם למשמרת להוציא פסח דורות דפסח מצרים מקחו מבעשור ופסח דורות מקחו כ"ז והרי ההוא קרא דוהי' לכם למשמרת אביקור קאי וכמבואר בסוגיא ומשמע מזה דע"י דרשה זו גם מביקור איתמעט ואע"ג דהמכילתא מסיים דפסח דורות מקחו כ"ז ומשמע דרק ממקחו מבעשור איתמעט מ"מ פיון דדריש מקרא דלמשמרת דאביקור קאי אלמא דשי' המכילתא דדא ודא אחת הוא וכל שאינו טעון קיחה מבעשור אינו טעון ביקור: והא דקאמר בש"ס אקרא דוהי' לכם למשמרת דלא אתי למעט פסח דורות מטעם דרשה דהנה י"ל דהרי עכ"פ מקחו מבעשור איתמעט מזה קמא ולא פרכינן הרי כתיב זה דוהי' כל עבודות הנה שוות אלא ע"כ פיון דגלי קרא דמקחו מבעשור אינו נוהג בפסח וע"כ דהא דועבדת אינו קאי על זה וכמו כן י"ל על ביקור, ונ"ל דלדעת רבינו דמקחו מבעשור וביקור חדא מלתא הוא א"כ כמו דאימעטי מהנה קמא מקחו מבעשור כמו כן אימעטי ביקור א"כ הנה דנאמר בוהי' לכם למשמרת [מיותר א"כ] גימא דדרשינן גז"ש מהנה דכתיב בועבדת וכמו דפסח מצרים הי' טעון ביקור כמו כן פסח דורות ומשני דאיצטריך הנה למעוטי פסח שני ואיצטריך תרי מיעוטי חד על פסח ראשון וחד על פסח שני דאי הוי כתיב חד מיעוט הוי דרשינן לי' אפסח שני פנ"ל לפרש סוגיית הש"ס עפ"י שיטת רבינו ואף שזה דחוק, מ"מ מסתימת דברי המכילתא דמעט מקחו מבעשור מקרא דלמשמרת משמע כדעת רבינו: ודע דהא דפסח מצרים הי' טעון מקחו מבעשור מ"מ מבואר במכילתא דבדיעבד אינו מעפב אמנם בתוס' סופה דף מ"ב פתבו דבתמיד הביקור ד' ימים מעפב א"כ לדידהו דבפסח דורות טעון ביקור מהקיש דתמיד א"כ מעפב הביקור והא דתנו דמושכין ידיהן עד שעת שחיטה

היינו שבקרו אותו בני חבורה ראשונה דממקחו בעשור נודאי איתמעט פסח דורות אמנם דעת רבינו דאף לכתחילה א"צ בקור ד' ימים וע' ע"ז דף ה' דמשמע דלמצה מן המוכר צריף תלתין יומין ויש לדחות: [ולכאורה שי' התו' תמוה מהא דמבואר בפסחים ע"א: דשחטו ונמצא בע"מ חייב משמע דרק משום דנמצא בע"מ ונהרי ת"ל דאם נמצא בו מום לא נתבקר וע"ש בפרש"י ד"ה שחטו ונמצא בע"מ.

ואף בדיעבד פסול וביותר תקשה דמה משני שם בגמ' תימן דאם עלה לא ירד ונהרי בפסול דאינו מבוקר דלא הוי פסולו בקדש ונודאי ירד א"כ למה חייב וצ"ע, המגיה]: ודע דבפסחים ובר"פ האיש מקדש משמע דשחיתת קדשים בעי בעלים וקא דאחר שוחט הוא מטעם שליחות, ויראה דמ"מ אינו אלא מ"ע ולא לעכב תדע דהא בפ"ק דחולין בעי אי קטן יש לו מחשבה הניכר מתוך מעשה פגון דקאי עולה בדרום ות"ל דקטן לאו בר שליחות הוא, ויש לדחות דאיירי בקרבן של הקטן עצמו פגון במחוסרי כפרה: אבל יש להוכיח מהא דמבואר בריש נבחים דשינוי בעלים לא הוי רק בזריקה לא בשחיטה ושחט עולת ראובן ע"מ שיתפטר בה שמעון כשר ועלה לבעלים לשם חובה ואי שחיטה בעי שליחות א"כ אין לה שינוי בשליחות גדול מזה שלא שחט לשם הבעלים אלמא דאין שליחות מעכב כלל ***(וכן משמע מדברי רש"י בפסחים ע"ב ד"ה בפסח שאין לו קצבה.

המגיה. **) ובזה אין מקום לקו' הגאון מהרי"ל למהמבורג הובא בנוב"י למה בשוחט פסח על חמץ ע"י שליחות הזבח כשר הא בעי שליחות ואין שליח לד"ע דהא השליחות אינו מעכב ועי' בפ"י ריש האיש מקדש ולפענ"ד פשוט כמש"כ: הן אמת שיש לדקדק ע"ד התוס' שם בפ' האיש מקדש שהקשו אמאי לא יליף שליחות מפרו של אהרן דאיצטריף קרא דאשר לו שאהרן בעצמו ישחטנו אבל בשאר קדשים מהני שליחות ולא הבנתי דאף דא"נ דבשאר קדשים צריף שחיטות בעלים מ"מ אינו אלא לכתחילה כמוש"כ א"כ צריף קרא דאשר לו למיפסל בדיעבד ל"ד פרו בדר פסולה ובדוחק י"ל קוש' זו (דהרי צריף אהרן וזנקה לעכב בשחיטת פרו בדר עיי' יומא מ"ב ונהרי לכתחילה ת"ל מצד כל הקדשים דבעי בעלים א"כ ע"כ דקרא דאשר לו לעכב אלא ע"כ דבשאר קדשים אף לכתחילה א"צ שליחות.

המגיה]: ואכתי איכא למידק לפ"מ שכתבתי דהא דצריף שליחות אינו אלא למ"ע ואינו מעכב א"כ קשה הא דיליף התם שליחות לר' יונתן מקרא דושחטו אותו כל קהל עדת ישראל דכל ישראל יוצאין בפסח א' וקאמר התם דמיני' ילפינן פלומר דנהו דקרא אתא דכל ישראל יוצאין בפסח אחד מ"מ שליחות ממילא ילפינן דא"א לכולן לשחוט, והשתא קשה בשלמא לריב"ק דיליף שליחות מקרא זה ניחא דמשמע דאף לכתחילה אחד שוחט בשביל כולן אבל לר' יונתן ע"כ קרא לאו לכתחילה אתא דהרי לכתחילה צריף כ"א לאכול פזית בשר וכיון דאינו אלא לענין דיעבד דאי אפשר בענין אחר א"כ היכי ילפינן שליחות מהכא דהרי בדיעבד לא בעינן שליחות, ויש ליישב דהא דעת רש"י בפ"ק דגיטין דף י"ב: דאין הקדש חל על פחות משו"פ ואפי' כשת"ל דהקדש הגוף חל אפחות משו"פ [עי' תו"י פרייתות י"ב: ב] מ"מ בהקדש משהו שבו לפסח ונודאי אינו חל ואפי' באומר רגלו של זה עולה כולו עולה היינו במקדיש אבר מסוים אבל נודאי ששים רבוא שותפין בכבש אחד א"א לקדושת הפסח לחול כלל דבטל ביותר מאלף א"כ שפיר ילפינן שליחות

מפסח כמו דאמרינן בפ"ק דב"מ גבי מגביה מציאה לחבירו תיעשה זו כמי שמונחת על גבי קרקע דהיכי דל"מ שליחות ל"מ גמי בשנים שעשאו כל שאין מעשה אחד מועיל בלא חבירו ע"ש בפסוקי וה"נ אין הקדש של אחד מועיל בלא חבירו כל היכי דל"מ שליחות א"כ שפיר ילפינן שליחות מהכא, ולפ"ו מיושב קושית התוס' שם ד"ה ודילמא דלריב"ק גמי מהיכי ילפינן שליחות והא שאני הכא דא"ל שנותפות ולפמש"כ ניחא דהא דעת התוס' שם בב"מ בפ"ק [ל"מ מקומו] דההוא סברא דשותפות לא אמרינן אלא בגוונגי דלולי זאת שעשה לצורך חבירו גם מעשיו לא מהני לכו"ל ר"י דכל ישראל שותפין בשעה אחד ואין הקדשו של אחד חל בלי חבירו כנ"ל שפיר מהני הסברא דשותפות אלא לריב"ק דלא איירי ביוצאין בקרבן אחד ועיקר הקרא דלכתחילה יכול אחד לשחוט הפסח המשותף א"כ ל"ש לומר הסברא דשותפות שהרי אפי' פשמעשה שלו בעד חבירו לא מהני מדין שליחות מ"מ הגבח פשר דהרי שליחות ל"מ א"כ ל"ש בזה מעלת שותפות ודו"ק פי קצת עכ"פ ברור דא"צ שליחות רק לכתחילה ובדיעבד אינו מעכב דבקדשים בעינו קרא לעכב: והנה לכאורה קשה ע"ד התוס' זבחים קי"ד: שהקשו בהא דקיי"ל לילה לקדושה יום להרצאה ואסור להקדיש קודם ליל שמיני ומ"מ ההקדש חל הא לרבא כל דא"ר ל"ת וא"ע ל"מ.

ולכאורה תמוה הא בקדשים בעינו קרא לעכב ונראה דדווקא במעשה עבודה בעינו קרא לעכב ולא במעשה הקדש [עי' יומא כ"ג: תוד"ה ילבש] ושחיטה אע"ג דלאו עבודה מ"מ היא בפנים ולצורך עבודה פעין עבודה פעין דאמרינן ביומא ס' גבי קטרת שחפנה קודם שחיטת פ"ר אבל בהקדש לבד לא אמרינן הכי, תדע דבפ"ק דתמורה פרכינו מהקדש ומקדיש תמימין לבדה"ב נימא דל"ת וא"ע ל"מ א"ו פדאמרן: והנה ראיתי להרב שעה"מ שכתב בשם הריטב"א דאף דבקדשים בעינו קרא לעכב מ"מ בל"ת לא בעינו קרא לעכב והקשה הרב מהא דאמרינן במנחות ואימא ל"ת חמץ ל"ת איפסולי לא מפסיל ונהרי לדעת הריטב"א אף בקדשים לא בעינו קרא לעכב היכי דאיכא ל"ת ואחרי מכ"ת איני רואה סוף לקו' הו' דסברת הריטב"א דדווקא בעשה אינו אלא כאלו לא קיים המצוה מן המובחר ואטו מאן דלא קיים המצוה מן המובחר נימא דלא יצא אכל בל"ת אמרינן כ"מ דא"ר ל"ת וא"ע ל"מ תפס בפשיטות דבעשה אף רבא מודה וכבר נתחבטו בזה האחרונים] אבל שם במנחות דהרי אפי' בנחמץ שירינים אסור באכילה שפיר פריף נהי דעבר על הלאו אפשר דשירינים פשרים והאיף שיף לומר דא"ע ל"מ דלא יהי אלא נתחמץ מאלי' הא גם בנתחמץ מאלי' פסולה ודווקא במעשה עבודה כגון בקטורת שחיטת אחת מסממני' שפיר בל"ת הוי כאלו לא עביד ופסול ואפי' לאביי פסול מטעם מצוה הבאה בעבירה אבל מה זה למחמץ שירינים אטו מחמץ שירינים עבודה דתיפסל ע"י איסור שנעשה בזה מפת א"ע ל"מ או מטעם מהבב"ע, והיינו דלא פריף התם אלא מל"ת דלא תאפה וגו' ונלא פריף מלאו דכל שאור ל"ת דהתם דצריף הקטרה פסול שפיר מטעם כ"מ דא"ר ל"ת או משום מצהבב"ע ודו"ק: אמנם הא קשה ע"ד התוס' יומא דף ז' ד"ה דם שנטמא שפתבו דגם למ"ד טומאה דחול' מ"מ אם עבר הטמא והקריב אע"ג דיש טהור מ"מ הגבח פשר וכ"נ להדיא מפרש"י פסחים פ"א בד"ה בתמיד ע"ש גבי איבעי' בכהן המרצה בתמיד וקשה פיון דחייב בזה מיתה ביד"ש מטעם טמא ששימש ואפי' בעבודת ציבור פיון דאיכא טהור, ולמה לא יפסול מטעם ל"מ או משום מצהבב"ע

ונראה מזה דל"ש לפסל מטעם זה היכי דבעצם הלאו נדחה אלא פשיש מקום להתיר ע"י אחר אינו נדחה ואלמלא לא הי' אחר הי' נדחה א"כ אין האיסור על החפץ אלא על גברא בזה ל"ש מצהבב"ע ויש לדמותו למש"כ הריטב"א דבקרקע גזולה ל"ש מצהבב"ע פנין דקרקע אינה נגזלת ואין האיסור חפצא רק גברא דעבר על לא תגזול וה"נ י"ל בזה בענין ל"מ עי' ש"ה חו"מ סי' ר"ח ודו"ק: ואפתי קשה מהא דנבחים רפ"ב דשקיל וטרי התם מנ"ל דטמא ובע"מ מחללי עבודה ות"ל פנין דאיכא לאו פסול לדעת הריטב"א מיהו י"ל דש"ה פנין דכל הפסולין לעבודה מבואר בנבחים דאם עלו לא ירדו אע"ג דהנבחה פסול ולא עלו לבעלים מ"מ הקדושה חלה לענין אם עלו לא ירדו א"כ הו"א דל"ש ל"מ פנין דגלי קרא דאהגי מעשיו ואע"ג דדעת התוס' בנבחים דדונקא.

בפסולין דחזי לעבודת ציבור הדין דל"מ מ"מ אינו פן דעת רבינו כדמשמע מדבריו בפ"ג מה' פסהמ"ק: עוד י"ל דאי לא הי' נפסל רק מטעם ל"מ או משום מצהבב"ע הי' אפשר לתקן ע"י פשר דאע"ג דהוליה טמא ובע"מ את הדם הי' עצה שיליה פשר דלא גרע מנשפך על הרצפה ואספו דכשר וכן בנרקו ע"ג המזבח, הי' אפשר לכשר לאסוף הדם מע"ג המזבח ולנרקו אח"כ אכל פנין דגלי קרא דפסול כבר נתחלה הקדושה וא"א לו לתקן ע"י פשר וע' נבחים ט' גבי הולכה שלא ברגלובמ"מ מה' פסהמ"ק ובגמ' דנבחים כ"ז גבי הנתיב למעלה שניתנו למטה אם יאספנו: והנה לפמש"כ למעלה דכל היכא דאלו לא הי' אפשר באופן אחר נדחה האיסור גם באפשר לעשות בהיתר ל"ש מצהבב"ע וכ"מ דא"ר ל"ת וא"ע ל"מ א"כ לפמש"כ הא"ע בא"ח סי' תמ"ד דאם הולך לשחוט פסח אחר חצות ויש לו חמץ ואם יחזור לבער יעבור זמן פסח אתי עשה דפסח דיש בו פרת נדחי לל"ת א"כ י"ל דגם התוס' מודים לדברי הריטב"א דבל"ת לא בעינן שינה הפתוב לעכב אלא דכאן פנין דאיכא גונוי דמוטר לשחוט על חמץ מטעם עדל"ת ובכה"ג ל"ש מהב"ע ול"ש ליפסיל משום כ"מ דא"ר ל"ת ולפ"ז לר"ש דס"ל דלפני זמנו מותר בהנאה א"כ יוכל לבטלו א"כ לא משכחת גונוי דל"ת דלא תשחט על חמץ תדחה דהרי אפשר לבטלו ולר"ש ונדאי ל"צ שינה הפתוב ובזה יש לתרץ דברי ר' ושלמי דיליף דכשר מדכתיב נבחי ותמה המל"מ ת"ל כמוש"כ בתוס' דבקדשים בעינן שינה לעכב וי"ל דירושלמי קאי בשיטת ר"ש: ובעיקר דברי הא"ע עי' בצל"ח שפכת דל"ש פאן עדל"ת ובפרט דאין עשה דוחה לל"ת שבמקדש ודו"ק: ה"ב ומי שפסל מצנה זו בנדון ח"פ, בר"ה דף ה' מבואר דפסח דלא אקרבי' בי"ד בניסן עובר מיד אכל תאחר וע"ש בתוס' ד"ה נאי לא אקרבי' ומ"מ לא נחשב פסח בכלל הלאו דלאו דב"ת כולל כל מיני הקדשות ואינו ביחוד על פסח [וע' ר"ן פסחים פ' כ"ש שפכת פנין זה לענין לאו דלפ"ע דלא הוי אבינר? דע"ז] ועוד דל"ש ב"ת אלא בנדר או אפריש פסח, ולפ"ז גם לרע"ק דס"ל בר"ש פרישות דמחויב חטאת אף בשוא"ת מ"מ על מניעת הבאת פסח אינו מחויב חטאת דלא הוי רק עשה וזה פשוט: ודע דמי שדר ט"ו מילין רחוק מירושלים פטור מפסח כמבואר לקמן בפ"ה ואפשר דבאפרישי' מחויב לילה אף ברחוק ט"ו מילין פי היכי דלא יעבור על ב"ת ואפשר דאם יהי' ראוי לפ"ש א"ע בב"ת וצ"ע ונ"ל דהה"ד בפ"ש אם הי' רחוק מירושלים ט"ו מילין פטור מפרת אף דלא קיים מ"ע דפסח כמו בפ"ר פנין דבשעת שחיטה א"א לו לבוא ומה שהקשה המל"מ ע"ד התוס' פסחים ג' בהא דכתבו דר"י ב"ב בשביל שלא הי' לו קרקע פטור מפסח פשוט דכוננתם על חיוב ראי' דאם הי' מחויב

בְּרֵאשִׁי א"כ הִי מְחֻנֵּב לִילָף לִירוּשָׁלַיִם וּמִמִּילָא הִי מְחֻנֵּב בְּפֶסַח וְשׁוּב מִצְאֵתִי כֵן בְּצֵל"ח, וּמָה שֶׁהִקְשָׁה עוֹד ע"ד שְׁפָתָבו דְּהִדְר בְּחו"ל פְּטוּר מִרְאָנִי עִמְש"כ בַּה' תְּגִיגָה: ה"ג וְהַשׁוּחַט פֶּסַח בְּבִמַת יָחִיד בְּשַׁעַת הַיְתָר הַבְּמוֹת לִוְקָה, עִי"ב כ"מ דְּרַבִּינוּ לְמַד כֵּן מָהָא דְּזַבְּחִים קִי"ד: וְהוּא דִּיחֻי דְּש"ס הֵתָם אֶבֶל רְבָא קְאָמַר הֵתָם דְּדַרְשָׁא דַר"ש קָאִי עַל שַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת אֵלָא כְּשִׁשְׁחַט קוֹדֵם חֲצוֹת פִּינּוּ דְּאִינוּ רְאוּי לְפָנִים דְּהוּא מְחֻסָּר זְמַן אִינוּ עוֹבְר בְּכַרְת אֵלָא בַל"ת לְחוּד וְכֵן פֶּרֶש"י בְּפֶסַחִים דָּף צ"א אֶבֶל רַבִּינוּ לָא ס"ל כֵּן פִּינּוּ דְּמִשְׁמַע בְּפֶסַחִים שָׁם דַר' יוֹסִי וּר"י תְּרַנּוּיָהוּ ס"ל כַר"ש וּבִמְחו"ז לָא קִי"ל כַר"ש דִּילְקִי אִמְחו"ז כְּמִבְּנָאָר בְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ בְּסוּף ה' מַעַה"ק וְע"כ כְּדִיחֻי הַש"ס הֵתָם דְּקָרָא קָאִי עַל שַׁעַת הַיְתָר הַבְּמוֹת וּלְאַחַר חֲצוֹת וְאַפ"ה אִיסוּר לְשַׁחֲט פֶּסַח בְּבִמַת יָחִיד וְאַע"ג דָּאָף שְׁאָר קַרְבָּנוֹת צִיבוּר אִיסוּרִין לְהַקְרִיב בְּבִמַת יָחִיד כ"כ הַכ"מ בְּשֵׁם הַר"א בְּנוֹ שֶׁל רַבִּינוּ דְּבִשְׁאָר ק"צ לִיפָא ל"ת וּבְפֶסַח אִיפָא ל"ת: וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק לְמָה אִינוּ מְחֻנֵּב לְרַבֵּנּוּ בְּשׁוּחַט מְחו"ז בְּחוּץ מְלַקוֹת מְטַעַם מְטִיל מוּם בְּקִדְּשִׁים וְע' תוּס' ב' ק"פ מְרַנְּבָה דְּשַׁחֲטָה אִין לָהּ מוּם גְּדוֹל מְזָה וּפְשׁוּט דְּגַם בְּמְחו"ז עוֹבְר עַל לָאו זֶה כְּמִבְּנָאָר בְּכּוֹרוֹת דְּאִיסוּר לְהַטִּיל מוּם בְּכּוֹר מְלֵהוּצִיא רֵאשׁוֹ דָּאָף דְּלִהַרְצָאָה כְּשֶׁר רַק מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּבִמ"א יִתְבָּאָר.

[וע' במנ"ח רפ"ז]: וְהָרֵא"ה בַּס' הַחֲנוּנָה מְצַנֵּה תַפ"ז מְנָה זֶה מְכַלֵּל הַמְצוּוֹת וְדַעַת הַמַּל"מ שָׁם בְּהַגְהוֹת דַּלְפ"ז יֵשׁ בְּזֶה לָאו מְיֻחָד וְנוֹהֵג גַּם הַאֲיֻדְנָא שְׁלֵא לְשַׁחֲט פֶּסַח בְּבִמַת יָחִיד מְלַבֵּד הַלָּאו דְּש"ח, וְהֵרֵב תְּמָה עָלָיו בְּהַגְהוֹתָיו שְׁאִין זֶה דַעַת כֵּל מוּנִי הַמְצוּוֹת וַיֵּשׁ לִי בְּזֶה מְקוּם עֵינּוּן לְכֵן אִמְרַתִי לְהַאֲרִיף בְּזֶה הֵנָּה בְּזַבְּחִים ק"ז: אִיפְלִגוּ בְּזֶה ר"י וּר"ל אִם הַשׁוּחַט וְהַמְעַלָּה בִּזְה"ז מְחֻנֵּב מִשׁוּם ש"ח וְרַבִּינוּ פֶּסַח כַר"י דְּחִיב וּבְתוּס' שָׁם דָּף נ"ט הִקְשׁוּ הָא פִּינּוּ שְׁאִין לְנוּ מְזַבַּח מִי גָרַע מְשַׁלְמִים שְׁשַׁחֲטוּן בְּחוּץ קוֹדֵם פְּתִיחַת דְּלַתִי הַהִיכַל דְּפְטוּר מִשׁוּם דְּאִינוּ רְאוּי לְבוֹא לְפָנִים וּמָה שְׁתִּירְצוּ שָׁם אִין כֵּן דַעַת רַש"י בַּפ"ק דְּמִנְחוֹת וְהַגְּז"ל בְּזֶה לַפ"מ דְּמִבְּנָאָר בְּזַבְּחִים ק"י אִי דְּמִנְסָף מִי חָג בְּחוּץ שְׁלֵא קִדְּשׁוּ בְּכָלִי שְׁרַת לְמ"ד קָרְבוֹ גִּסְכִּים בְּמִדְבָּר פִּינּוּ דְּהוּי בְּבִמָּה בְּלֵא כ"ש מְחֻנֵּב בְּחוּץ בְּכָלִי חוּל וְע"ש בְּתוּס' ד"ה אִי מָה לְהֵלֵן שֶׁהִקְשׁוּ מ"ש מְמַקְבֵּל דָּם בְּכָלִי חוּל וְהַעֲלָה בְּחוּץ פְּטוּר וְתִרְצוּ דַש"ה דְּנִתְקַבֵּל בְּפָנִים וְנִפְסַל בִּיְאוּר הַדְּבָרִים גְּרָאָה דְּנוֹדָאִי מָה שְׁרָאוּי בְּבִמָּה חֲזִיב עָלָיו בְּחוּץ דְּעִיקָר הַאֲזַהָרָה הִיא שְׁלֵא לְהַעֲלוֹת בְּבִמָּה א"כ מִמִּילָא מָה שְׁכָּשֶׁר בְּבִמָּה חֲזִיב בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת וְכִינּוּן דְּקִי"ל בְּפֶרֶק בְּתָרָא דְּזַבְּחִים דְּקִדְּשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְבִמַת צִיבוּר וְכ"ש קִדְּשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְשִׁילָה אָף אַחַר הַיְתָר הַבְּמוֹת אִיסוּר לְהַעֲלוֹתָן בְּבִמָּה וְדוּקָא בְּהַקְדִּישׁוּ לְצוֹרֵף בְּמַת יָחִיד מוֹתֵר לְהַעֲלוֹתָן בְּבִמַת יָחִיד א"כ נִיחָא בְּקִיבֵל בְּכָלִי חוּל בְּפָנִים דְּכִינּוּ דְּנִתְקַבֵּל בְּפָנִים אִיסוּר אָף בְּשַׁעַת הַיְתָר הַבְּמוֹת לְהַעֲלוֹתוֹ בְּחוּץ לְכֵן פְּטוּר דַר"ר לְבִמָּה מִשָּׂא"כ מְנַסָּף מִי חָג בְּחוּץ פִּינּוּ דְּלֵא הַקְדִּישׁוּ לְצוֹרֵף פָּנִים א"כ כִּי"ב כְּשֶׁר בְּבִמָּה שְׁפִיר מְחֻנֵּב עָלֵהוּן בְּחוּץ וְכִמוֹ כֵן י"ל בְּיִישׁוּב קו' הַתוּס' דְּדוּקָא בְּשַׁלְמִים שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְהַקְרִיב בְּבִימָמ"ק כֵּל שְׁאִין מְזַבַּח פְּטוּר הַמְעַלֵּן בְּחוּץ כְּמוֹ שְׁלְמִים שְׁשַׁחֲטוּן קוֹדֵם פְּתִיחַת דְּלַתוֹת הַהִיכַל אֶבֶל כֵּל שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְהַקְרִיב בְּחוּץ חֲזִיב אָף בִּזְה"ז כְּמוֹ מְנַסָּף מִי חָג בְּחוּץ בְּכָלִי חוּל אָף דְּלֵא חֲזִי כֵּל לְפָנִים וְזֶה נ"ל בְּרוּר בְּיִישׁוּב קו' הַתוּס' שְׁזַכְרַתִי וּבְהַלְכוֹת מַעֲשֵׂי הַקְרָבָנוֹת יִתְבָּאָר עוֹד בְּאִנְרָף: וְהֵנָּה לַפ"ז הַשׁוּחַט פֶּסַח בְּחוּץ בִּזְה"ז כְּשֶׁהִקְדִּישׁוּ לְהַקְרִיב בְּבִימָמ"ק פְּטוּר עֲתָה אֶבֶל כְּשֶׁהִקְדִּישׁוּ לְהַקְרִיב בְּחוּץ יֵשׁ לְעֵינּוּ פִּינּוּ דְּפֶסַח לָא קָרַב בְּבִמַת יָחִיד י"ל דְּפְטוּר מִיְהוּ גְּרָאָה דְּהָא גִּיסוּף הַמִּים וְדָאִי לָא הִי בְּבִמַת יָחִיד דְּהָא הו"ל חוֹבָה שְׁקִבּוּעַ

לְהוֹן זְמַן וְאִפְ"ה חֲזִיב פִּינּוֹן שְׂרָאוּי בְּכַמַּת צִיבּוֹר וְה"נ דְּכּוֹנְתִי' פִּינּוֹן דְּפֶסַח קָרִיב בְּכַמַּת צִיבּוֹר חֲזִיב: ***(ע' זְבַחִים קִי"ח דְּלֶר"ש מְנַחֵת צִיבּוֹר לֹא קָרִיבָה אַף בְּכַמַּת צִיבּוֹר א"כ לַחֲה"פ דְּמַקְרִי מְנַחָה [מְנַחֹת מ"ו:]: לֹא הָיָה בְּנוֹב וּגְבָעוֹן וּמַקְרָא מְלֹא הוּא בְּשִׁמוּאֵל א' כ"א פְּסוּק ז דֵּהִי נוֹהֵג בְּנוֹב וְעִי' מְנַחֹת צ"ה דְּאִיפְלִגִי ר"י וּר"ש וּלְר"ש הִיכִי הִי' נוֹהֵג בְּנוֹב וּצ"ע.

הַמְּגִיָּה. **) * * * וְעִינֵינּוּ יֵשׁ לְדַקְדַּק בְּשׁוֹחֵט בּוֹזֵה"ז אִי מְחַוֵּב דְּכּוֹלְנוּ טְמְאֵי מִתִּים וְע"ז י"ל דְּטַנְמָאָה דְּחֻזֵי בְּצִיבּוֹר אֲבָל י"ל דְּהָיָה מַחוּ"ז דְּבַעֲלִים דְּטַנְמָאָת זָבִים, וְהָיָה בְּזְבַחִים קִי"ד אֲמַרִינּוּ אֲשֶׁם מְצוֹרַע וְהוּא מַחוּ"ז לְשִׁמוֹ פְּטוֹר שְׁלֵא לְשִׁמוֹ חֲזִיב כְּגוֹן שְׁנַתְּפוּנֵי לְשֶׁם עוֹלָה וּפְרִיָּה א"ה לְשִׁמוֹ נְמִי הוּאִיל נְחִזִי שֶׁל"ש וּמִשְׁנֵי בְּפָנִים בְּעֵי עֲקִירָה, וְהָיָה בְּפֶסַחִים ס"פ א"ד אִיפְלִגוּ אִי פֶסַח בְּעֵי עֲקִירָה שְׁלֵא חֲזִי וּמִשְׁמַעֲדֻקִּי"ל דְּבַעֲי עֲקִירָה א"כ הִיכִי דְלֹא חֲזִי לְפֶסַח פְּטוֹר אֲבָל לִמ"ד דְלֹא בְּעֵי עֲקִירָה חֲזִיב פִּינּוֹן דְּפֶסַח דְלֹא חֲזִי הָיָה שְׁלָמִים וּא"ל [דְּאַף דְּבַעֲי עֲקִירָה יִתְחַזֵּב מִטַּעַם] דְּחֻזִי לְפֶסַח שְׁנֵי ז"א פִּינּוֹן דְּכּוֹלְנוּ טְמְאֵי מִתִּים וְכָל הִיכִי דְלֹא עֲבָדִי בְּטִהְרָה בְּרֵאשׁוֹן לֹא עֲבָדִי בְּשִׁנֵי כְּדִאֲמַרִינּוּ בִּפ' פִּיצַד צוֹלִין, אֲלֹא שְׁאַנֵי חוֹכְדִי דְעַד כָּאֵן בְּעֵי עֲקִירָה אֲלֹא הִיכִי דֵהִי רָאוּי לְמָה שְׁנִקְדַּשׁ אֲבָל בּוֹזֵה"ז דְלֹא חֲזִי כָּלֵל לְפֶסַח י"ל אִי בְּלִי עֲקִירָה לְשְׁלָמִים קָאִי וּל"ד לְאֲשֶׁם מַחוּ"ז דְּהֵתֵם סְתָמָא לְאֲשֶׁם קָאִי כְּשִׁיבּוּא הַזְּמַן מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּאִין תְּשְׁלוּמִין לְפֶסַח הֵבֵא בְּטַנְמָאָה וְעִי' ס"פ מִי שֶׁהִי גִבִי הַמְּפָרִישׁ נִקְיָה לְפֶסַחוֹ וּצ"ע: וְהָיָה בְּש"ס זְבַחִים קִי"ד מְבֹאָר דְּפֶסַח קוֹדֵם חֲצוֹת שְׁשַׁחְטוּ בְּחוּץ אִינוּ חֲזִיב אִי לֹא נִרְאָה כֵּן בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בִּפְט"ו מֵהַל' פְּסוּהַמ"ק וְהַטַּעַם נ"ל דְּדוֹנְקָא ר"ש ס"ל דְּהָיָה מַחוּ"ז אֲבָל אֲנִי קִי"ל כִּר"ח יוֹמָא ס"ב: דְּאִין מַחוּ"ז לְבוֹ בְּיוֹם וּבִזְהָ יֵשׁ לְתַרְץ דְּבַרֵי רַבֵּינוּ דְּפֶסַק לְעֵיל בֵּה' פְּסוּהַמ"ק כְּכֵן בְּתִירָא וְתַמָּה עָלְיוּ הֶרְאָב"ד וּלְפ"ז נִיחָא דְתַלְתִּי בְּפִלּוּגְתָא אִי יֵשׁ מַחוּ"ז לְבוֹ בְּיוֹם וְכִינּוֹן דְּרַבֵּינוּ פּוֹסֵק דְּאִין מַחוּ"ז לְבוֹ בְּיוֹם לְהִכִי מְחַזֵּיב בְּשַׁחְטוּ קוֹדֵם חֲצוֹת בְּחוּץ לְהִכִי הַשׁוֹחֵט פֶּסַח שֶׁל"ש שְׁחַרִית בִּי"ד פְּסוּל: וְיֵשׁ לְעִינֵי קֶצֶת בְּשׁוֹחֵט פֶּסַח בְּשַׁעַת הֵיטֵר הַבְּמוֹת בְּכַמַּת יַחִיד אִי הַזְּבַח כְּשֶׁר דְּהָא בְּקַדְשִׁים בְּעִינֵי קָרָא לְעַכָּב וְרֵאִיתִי בִירוּשְׁלָמִי פ' הָאֲשָׁה דְּלֶר"י דְּקָרָא אֲתִי שְׁלֵא לְשַׁחוּט הַפֶּסַח עַל הַיַּחִיד מ"מ מוֹדֵה דָּאֵם זָרֵק הַנְּרֻצָּה וְהִינּוּ בְּקַדְשִׁים בְּעִינֵי קָרָא לְעַכָּב וּמִינָה לֶר"ש דְּמַפְיֵק לִי לְהֵיָא קָרָא עַל שַׁעַת הֵיטֵר הַבְּמוֹת בְּדִיעָבֵד נְמִי כְּשֶׁר מִיָּהוּ י"ל דְּלַעֲגֵן זֶה אֶהְדְרִי לְאִיסוּרָא קָמָא וְהָיָה כְּמוֹ שְׁחֻטֵי חוּץ וּצ"ע: עִינֵינּוּ בַמִּל"מ דְּנִסְתַּפֵּק אִי אֲשָׁה כְּשֶׁרָה בְּכֶמָה וְהֵבִיא לְפִשְׁנוֹט בְּשֶׁם הַמַּהֲרִי"ט לְהַכְשִׁיר וּבְאֲמַת הִיא תּוֹסַפְתָּא עֲרוּכָה בִּפ"ב דְּזְבַחִים דְּמַקְרִיב בְּכֶמָה ע"י כְּנוֹ וּבְתוֹ וְעֲבָדוּ וְשַׁחְתּוּ הָא קָמֵן דְּכְשֶׁרָה וְכֵן מְבֹאָר בִּת"כ פ' אַחֲרֵי, וּמָה דְּנִסְתַּפֵּק בְּטַמָּא מְבֹאָר בִּרְפ"ב דְּזְבַחִים דְּפֶסוּל בְּכֶמָה וְאִנּוּן מִס"ל לְהַש"ס אִי כְּשֶׁר וְעַרְל י"ל דְתַלְתִּי בְּפִלּוּגְתָא דֶר"א וּר"ע בִּיבְמוֹת אִי עַרְל כְּטַמָּא אוֹ כְּזָר: לֵה"ג מְצַאֲתִי בְּאִנְפֵי אַחֲר: הֵנָּה בִּפ"ב דְּזְבַחִים ס"ל לְרָבָא אֲלִיבָא דֶר"ש דְל"ת דְלֹא תוּכַל לְזַבְּחָה הִיא בַע"פ קוֹדֵם חֲצוֹת דֹּא ע"ג דְלֹא מְטָא זְמַנִּי מ"מ גַּם בַּמַּחוּ"ז עֵבֵר עַל ל"ת וְדַחֵי שֵׁם הַש"ס דֶר"ש בְּשַׁעַת הֵיטֵר הַבְּמוֹת אִינְרִי וְהָא דְנִקְט בְּשַׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת הִינּוּ גִבִי פֶסַח דְּאִינוּ קָרִיב בְּכֶמָה קִטְנָה כְּזֶה אִינוּ עוֹבְרִי אֲלֹא בְּלֹא וְנִרְאָה דְּרַבֵּינוּ לֹא תִפְסֵי לְעִיקָר הַאִיקוּנְמָתָא זֹו דְּהָא בְּפֶסַחִים דְּרַף צ"א אֲמַרִינּוּ דֶר"י דֶס"ל דְּשׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיַּחִיד ס"ל כִּר"ש וְאִנּוּן קִי"ל כִּר"י הַיְהוּדָה דְּשׁוֹחֲטִין עַל הַיַּחִיד וּבַמַּחוּ"ז לֹא קִי"ל כִּר"ש אֲלֹא דְפְטוֹר לְגַמְרֵי עוֹד דְּהָא רַבֵּינוּ פּוֹסֵק דְּהַשׁוֹחֵט פֶּסַח קוֹדֵם חֲצוֹת לְשֶׁם שְׁלָמִים פְּסוּל וְע"כ דֶס"ל דְּאִין מַחוּ"ז לְבוֹ בְּיוֹם א"כ א"א לּוֹמֵר כְּאִוּוּמָתָא דְּרָבָא דְּבִשְׁעַת אִיסוּר הַבְּמוֹת דֹּא"כ כְּפֶרֶת נְמִי לְחֲזִיב דְלֹא מְחַשֵּׁב כַּמַּחוּ"ז

בינון דחזי לבו ביום ועתה אין מקום למה שהקשה הלח"מ על רבינו שלא הזכיר שאינו חייב אלא בשחט לאחר חצות דלדין דקיי"ל אין מחו"ז לבו ביום גם קודם חצות חייב וז"פ, גם מה שכתב הלח"מ דקודם חצות ליפא איסור פלל ל"נ פלל לא מיבעי לדין דקיי"ל דשחט הפסח קודם חצות של"ש פסול ודאי אסור להביא קדשים לבית הפסול ואפ"ל לר"י דס"ל דקודם חצות הו"ל שלמים מ"מ אסור לשנות פשהפריש לשם פסח: ה"ד שחיתת הפסח, הנה לר"י דזמן תמיד של בין הערבים הוא עד פלג המנחה א"כ לכאורה ה"ד בפסח מיהו י"ל דבפסח דכתיב ב' בערב והוא מאוחר לבין הערבים אף ר"י מודה (ועיין פסחים נ"ט) ותו דבפסח כתיב שם תזבח את הפסח בערב פבוא השמש ואע"ג דדרשינו מיג' בברכות ט.

פבוא השמש אתה אוכל מ"מ סמך יש דפסח מאוחר, ורבינו סתם הדברים לפי שעיניך דעתו כמו שהוכחתי בחי' לאו"ח לפסוק פרבנו ורק לענגן תפילה הקולו דעביד פמר עביד ונדעביד פמר עביד ועי' פסחים צ"ג ושם משמע דשחה"פ עד שקה"ח, שוב ראיתי להרב בש"א שעמד בזה ודעתו ג"כ שדעת רבינו לפסוק כחכמים דר"י אמנם הפליג שישטתו לקפסול משעה ורביע קודם הלילה ולדעת רבינו דיום נחשב מהנה"ח א"כ שיעור מיל כ"ד מינוט א"כ צ"ד מינוט שהוא שעה נחצי וד' מינוט קודם צאה"כ מאותו זמן לא יהא נקרא בין הערביים וזה צע"ג: ומש"כ דאחר הטבת הנרות הי' נעשה היא פלוגתא דברייתא בפסחים נ"ט והכריע רבינו פדעת המקדימין נרות ומסתברא דאם עבר ושחט קודם לנרות דא"צ למרס הדם אלא זורקו, והכי דייק לישנא דרבינו [שלא כתב מירוס אלא גבי שחטו קודם לתמיד]: ויש לעיין נספי התמיד ורחבתי כה"ג מתי נעשין, ועיין בתוס' נ"ט ד"ה מאוחר שהקשו למ"ל קרא דפסח מאוחר לתמיד ת"ל משום תדיר קודם ומרצו משום עלי' השלם הי' הו"א לאחר התמיד א"כ בנסכים [דל"ש בהו' השלם דרק בקרבן תמיד נאמר] א"כ קודמין לפסח מצד תדיר מיהו י"ל [דפסח הוי מקודש] ואיבעי דתדיר ומקודש הי' קדים לא איפשטא מיהו בירושלמי משמע דנספי תמיד קודמין ולענגן חביתין צ"ע וגם דחביתין הוי קרבן יחיד ומ"מ מסתברא דקודמין לפסח ורבינו סתם הדברים: שם ואם שחטו קודם וכו' והי' אחר מרס בדמו רבינו סתם ובזבחים מבואר דדוקא בשפכר נשחט התמיד בעת שחיתת הפסח צריף למרס אבל בנשחט הפסח קודם שחיתת התמיד זורק דם הפסח קודם, ואולי סמך עצמו עמש"כ בפ"ט מה' תו"מ דתדיר ושאינו תדיר וקדם ושחט ושאינו תדיר גומר עבודתו ומ"מ פשט לשונו דסתם צ"ע, ומזה משמע דהוא דפסח אינו אלא כמו תדיר ושאינו תדיר דהרי הש"ס מודה לה להדדי ואינו אלא למצוה מן המובחר, ועי' בתוס' מנחות דף ה' בד"ה אלא שכתבו פעין זה דלמ"ד האיר המזרח מתיר הא דכתיב עד הביאכם אינו אלא למצוה מן המובחר ואין זה עשה גמורה וכמו כן הא דתמיד קודם לפסח ול"ד לעשה דהשלמה דהיא עשה גמורה ואינו נדחה אלא מפני עשה דפסח דאית בי' פרת ולפ"ז יש ליישב קושית התוס' יומא כ"ט: שהקשו בפסח שנתערב בבכורות דס"ל לר"ש דקרבו פולם האף אפשר להקריבו הא אחר קרבן הפסח עובר על עשה דהשלמה וקודם התמיד א"א להקריב דפסח מאוחר לתמיד, ולא הבינותי פלל נהי דבתר התמיד א"א להקריב דדלמא בכור הוא ועבר על עשה דהשלמה דלא נדחית אלא מפני עשה שיש בה פרת אבל קודם התמיד אפשר להקריב דהא מחויב להקריב הפסח בו ביום ואם עבר על מוצא שפתיף תשמור דהא

כָּבֵר אֶפְרָשִׁי וְכָשְׁלָא יִקְרִיבֵנוּ הַיּוֹם מ"מ זָה א"א לְהַקְרִיב אַחַה"פ פִּינּוֹן דְּפָסַח אַחַר זְמַנּוֹ
הַיּוֹם שְׁלָמִים וְזֶה שְׁנַתְעָרְב בְּכֹכּוֹר א"כ מִתְּנוּתִיהוֹן אֵינּוּ שְׁוֹת דְּזֶה מִתּוֹן ד' וְזֶה מִתּוֹן א' א"כ
וְדַאי דְלֹא גָרַע מְאֻלוֹ שְׁחִטּוֹ קוֹדֵם הַתְּמִיד דְּרִשְׁאֵי לְגַמּוֹר כָּל עֲבוּדָתוֹ קוֹדֵם הַתְּמִיד לְפִי
שְׁאֵינּוּ אֲלֵא מִצְוֶה מִן הַמְּוֹבָחָר ק"ו דְּרִשְׁאֵי לְהַקְדִּים כְּדֵי שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל מ"ע דְּמוֹצָא
שְׁפִתְיָהּ תִּשְׁמֹר, וְזֶה נ"ל בְּרוּר עַד שְׁאֵנִי תִּמְהַ עַל רִבּוּתֵינוּ בַּעֲהַתּוֹ"ס שְׁנַתְחַבְּטוּ בְּזֶה, גַּם
מֵה שְׁהַקְשׁוּ בְּהָא דְהַ חֲבוּרוֹת שְׁנַמְצָא יִבְלַת דְּפָרִיךְ וְנִיְתִי מוֹתֵר הַפָּסַח הָא אֲסוּר מִשּׁוּם
עֲשֵׂה דְהַשְׁלֵמָה וְהוֹכִיחוּ מְזֶה דְּפָסַח שְׁנִי יָכוֹל לְהַקְדִּים קוֹדֵם לְתְּמִיד, וּלְפַעַנ"ד פִּינּוֹן דְּאֵין
בְּזֶה עֲשֵׂה דְהַשְׁלֵמָה מִקְדִּימִין לְתְּמִיד מִטַּעַם דְּתְּדִיר קוֹדֵם אֲלֵא פִינּוֹן דְּאֵין זֶה עֲשֵׂה גְמוּרָה
רַק מִצְוֶה מִן הַמְּוֹבָחָר וְלִיכָא עֲשֵׂה גְמוּרָה נְדָחָה מִשּׁוּם סָפֵק פְּרַת וְעִי' יוֹמָא ל"ג גְּבִי עֲבוּרֵי
דְרַעִי: וְנִסְתַּפְקֵי בְּצַבוּר שְׁלֹא הִי' לְהֵם כְּבֵשׁ לְתְּמִיד וְלִיְחִיד הִי' רַק כְּבֵשׁ אֶחָד הִי' עֲדִיף
אוֹ לְמִסְרוֹ לְצִיבוּר לְהַקְרִיב הַתְּמִיד מִצְוֶה דְרַבִּים אוֹ מִצְוֶה דְּפָסַח דִּישׁ בְּהַ פְּרַת עֲדִיפָא
וְאַחַר חֲצוֹת לֹא קַמְבַּעִי לִי דְכָבֵר חַל עֲלֵיו הַעֲשֵׂה שְׁיֵשׁ בְּהַ פְּרַת וְאֵין אוֹמְרִים לְאֵדָם חֲטָא
כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה צִיבוּר כִּי קָא מִיבַעִי לִי קוֹדֵם חֲצוֹת אֵי עֲדִיף לְמִסְרוֹ לְצִיבוּר מִקְמִי דְמִטִּי זְמַן
חִיּוּבָא דְּפָסַח אוֹ דְלִמָּא מִצְוֶה דִּידִי' לְקִיָּם עֲשֵׂה חֲמוּר עֲדִיף וְלֹא מְצָאֵי כְּעַת גִּילּוּי לְדִין
זֶה: ה"ה הַשּׁוֹחֵט וְכו' וְהִי' לוֹ כְּפִיַת חֲמִץ.

מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ שְׁפַתְבּ בְּרִשׁוֹתוֹ מִשְׁמַע דְּכ"מ שְׁיִהֵי' לוֹ חֲמִץ עוֹבֵר, אֲבָל רְאִיתִי לר"ש בַּפ"ק
דְּכָלִּים דְּכַתְב דְּלר"מ בְּעֵינּוּ עַכ"פ שְׁיִהֵי' עֲמוֹ בִירוּשָׁלַיִם וְזֶה תִימָא דְלַעֲנִין לְחִמִּי תוֹדָה
פִּינּוֹן דְּנֶאֱכָלִין בִירוּשָׁלַיִם וְנִפְסָלִין חוּץ לְחוּמָה שְׁפִיר שְׁיִיךְ לומר דְּצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּשַׁעַת
שְׁחִיטַת הַזֶּבַח בִירוּשָׁלַיִם אֲבָל מֵה זֶה לַעֲנִין שׁוֹחֵט עַל הַחֲמִץ וְכ"מ קָצַת בְּהָא דְאַמְרִינוּ
בְּסוּגְיָא אֵין לוֹ לְשׁוֹחֵט וְיֵשׁ לוֹ לְאַחַד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה מֵה א"ל מִי כְּתִיב ל"ת ע"ח וּפְרִיךְ
א"ה אִפִּי אֶחָד בְּסוּף הָעוֹלָם נְמִי וּמִשְׁנֵי ל"ה וְל"י הִנְהוּ דְקָאֵי בְל"י וּמְדַפְרִיךְ א"ה אִפִּי
אֶחָד בְּסוּף הָעוֹלָם נְמִי מִשְׁמַע דְלֹא בְּעֵינּוּ שְׁיִהֵי' הַחֲמִץ בִירוּשָׁלַיִם וְיֵשׁ לְדַחוֹת וְעַכ"ז ל"מ
רִאִי לְדַבְּרֵי הַר"ש, שׁוֹב רְאִיתִי בִירוּשָׁלַיִם פ' תְּמִיד נִשְׁחַט מִבְּנֵי דְלר"י בְּעֵינּוּ שְׁיִהֵי'
הַחֲמִץ בִירוּשָׁלַיִם וְנִרְאָה דְמְזֶה לְמַד הַר"ש דֵּינוּ וַאֲפ"ל דְטַעַם הַדְּבָר פִּינּוֹן דִּילְפִינּוּ דְעוֹבְרִין
רַק הִנְךָ דְקִיָּמִי בְל"י אֶפְשָׁר נְמִי דִילְפִינּוּ בְמִקּוּם דְקִיָּמוּ בְל"י וְהִיָּנוּ בִירוּשָׁלַיִם דְאִיכָא
עֲשֵׂה דְאַכִּילַת בָּשָׂר וְל"ת דְנוֹתֵר מִשָּׂא"כ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דְנִפְסָל בְּיוֹצָא וְלִיכָא ל"ת דְל"י
וּמ"מ אֵינּוּ מְוַכְרַח כ"כ וּמְדַבְּרֵי רַבִּינוּ נִרְאָה דְחוֹלֵק עַל הַר"ש בְּזֶה, שׁוֹב רְאִיתִי לְהַגְאֹן
רַעַק"א בְּתִשְׁבָּה סִי' קע"ז שְׁעַמַד בְּזֶה אֲמַנָּם מֵה שְׁבַקְשׁ לְחַדֵּשׁ דָּאֵם א"א לוֹ לִילְיָהּ לְהַמְקוּם
שְׁהַחֲמִץ נִמְצָא יָכוֹל לְשַׁחֲטֵי וְלְדַבְּרֵי גַם בִירוּשָׁלַיִם ע"פ שְׁחַל בְּשַׁבַּת וְנִתְחַמֵץ לוֹ עֵיִסָּה
יָכוֹל לְשַׁחֲטֵי וְאֵין זֶה נְכוּן וְתַדַּע דְלְרֹב הַפּוֹסְקִים אֵין מְבַעְרִין חֲמִץ בִּיו"ט א"כ קָשָׁה
מִהַשּׁוֹחֵט הַתְּמִיד עַל הַחֲמִץ לר"ש לְמָה עוֹבֵר אֶף שִׁ"ל דְאַיִרִי בַחוּה"מ וּמ"מ אֵינּוּ נְכוּן
וְדוֹקָא בְּמִילַת זְכָרִיּוֹ דְכְּתִיב וּמִלְתָּהּ וְאֵז יֵאָכֵל בְּעֵינּוּ דוֹקָא בְּרִאֵוִי לְמִילָה אֵז מְעַכֵּב אֲבָל
לֹא לַעֲנִין שׁוֹחֵט עַל הַחֲמִץ: וְהִנְהוּ דַעַת רַש"י דְכָל בְּנֵי הַחֲבוּרָה עוֹבְרִין כְּשֵׁיִשׁ כְּפִיַת מֵהֶם
דְּכְתִיב לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִץ וְכְתִיב בְּתַרְגּוֹ לֹא יִלִּין זְבַח פָּסַח וְדַרְשִׁינוּ נְמִי עַל הַבָּשָׂר דְכָל
בְּנֵי הַחֲבוּרָה עוֹבְרִין וְהַתּוֹס' שֵׁם בְּשֵׁם ר"י דְאֵינּוּ עוֹבֵר רַק הַשּׁוֹחֵט וְהַזּוֹרֵק וְהַמְקַטִּיר דְלֹא
תִשְׁחַט כְּתִיב וְעוֹד דְאֵין בּוֹ מְעַשֶׂה, וְהִנְהוּ יֵשׁ נ"מ בֵּין ב' הַטַּעַמִּים דְלַטְעָמָא דְלֹא תִזְבַּח
כְּתִיב אֵין עַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה שׁוּם אִסּוּר וְלַטַּעַם ב' מְלַקֵּי הוּא דְלֹא לְקִי הָא אִסּוּרָא אִיכָא,
וְעִי' בְּפִי ר"ח הַנְּדָפֵס מְחַדֵּשׁ דְנִרְאָה דְגַם הוּא מְסַפִּים לְשִׁי' רַש"י וּבְתוֹס' רִי"ד כְּתִיב דְלֹא

נראה לו פ"ה המורה שפולן עוברין פינן דאש"לד"ע אע"פ שציוו לו לשחוט אין על ב"ג החבורה שום איסור, ואין זו טענה על ר"ח ור"ש"י פינן דהזבח פ"ש אף שהשליחות בטל כמוש"כ למעלה בה"א וגזה"כ שלא יהי' לאחד מב"ג החבורה חמץ בפ"ע ששע"ה ששחטין בהקרבת הפסח ש"ל"הו דילפינן מדסמך לא תשחט ללא יליו ו"לא מב"ע"י באחד מב"ג החבורה שחמץ שלו עובר אלא אפי' שאר ב"ג החבורה עוברים שהרי אפשר להם להמלט מאיסור שימשכו ידיהם ממנו כמו שיכתבאר להלן: אמנם הרא"ה בס' החינוך בפ' משפטים כתב דכולן לוקים וזה נדאי קשה הרי הוי אב"מ דהרי אש"לד"ע ורחוק לומר דכוננתו דקנו אז חמץ והי' עמהם בירושלים או בעזרה***(לא זכיתי להכין הלא לא קניית החמץ האיסור רק השחיטה תדע דאף לר"ש ולר"י דלפני זמנו אינו עובר מ"מ קאי בלאו דלא תשחט ואפשר דהרא"ה דכולן לוקין ע"כ דאיסור הוא מה שיש לו חמץ ותלי זה בזה וצ"ע.

המגיה.**) והי' נ"ל דל"ש אש"לד"ע אלא היכי דבלא השליחות אין פ"אן שום איסור וע"י השליחות נעשה עבירה אבל בגונוי דגם אם יתבטל השליחות נמי עביד המשלח איסור ורק דילקה דיהי' לשי"ב בעינו להשליחות שפיר אמרינן יש שליח לד"ע א"כ ה"א פינן דבלי שליחות ג"כ עוברין ואנחנו צריכין לשליחות רק כ"די שילקו שפיר אמרינן יש"לד"ע***(ע"י ריטב"א מפות כ: ובטו"ז ונקה"כ יו"ד סי' קצ"ח ס"ק כ"א).

המגיה.**) ולפ"ז המחמץ ע"י שליח בפסח פינן דאפי' השליחות בטל מ"מ לא גרע מנתחמץ מאלי' דעבר אב"י ואין השליחות רק כ"די שילקה שפיר אמרינן יש שליחות ולקי וא"ש לפ"ז ה"א דאמרינן בנזיר דאם נכנס בש"י תיבה ומגדל ובא אחד ופרע המעזיבה דחייב אע"ג דלא עביד מעשה ע"כ פינן דאפי' יתבטל השליחות מ"מ פינן שנטמא מרצונו עבר על הל"ת ואין השליחות רק על המעשה שפיר אמרינן יש שליחות, וכן יש לה"ר ממה שכתב רבינו בה' נזירות דהמטמא נזיר והי' מזיד הנזיר לוקה ולא כתב דרק ע"י סיוע, וה"נ משמע בה' פלאים שכתב דהמלביש חברו פלאים לוקה הנלכ"ש מבלי הצריך שיהי' הנלכ"ש מסייע איברא דהרב כ"מ כתב דמסתמא מסייע אבל דבריו שבה' נזירות אין מורין פ"ן וכן בה' אבל שכתב רבינו שהמטמא פ"הן לוקה ולפ"ז המקנים פלאים ע"י שליח לוקה פינן דהקיום אסור והשליחות רק שיהי' לשי"ב"מ ו"הא דמגלח פאות הראש דהצריך רבינו בה' עכו"ם שיהי' מסייע מזה ראי' לדברי הכ"מ שם דבלא מעשה ליכא איסורא פ"ל, ובזה נכון השגת הראב"ד ז"ל שם ע"ש, וה"נ משמע מדברי רבינו בפ"ג מה' עכו"ם שכתב דהעושה עכו"ם אפי' בעשו לו אחרים לוקה וקשה ה"א בשביל מקנים הוי לשאב"מ ומצד עושה ה"א אש"לד"ע וע"ש בלח"מ ובפ"ט שלא חילק רבינו בין עשאה לו יש"אל או נכרי ובעשאה נכרי ה"א א"ש לנכרי ולמאי דפרשית א"ש: אף קשה לפ"ז מה פ"ר"ש בש"ס מפות כ"ג על המתגלח ה"א הוי אין בו מעשה ומה קשה דילמא איירי בצוה לו ובזה לפ"ז פינן דבלי השליחות ג"כ עביד איסור לקי מטעם שליחות ודחוק לומר דהרא"ה אג"ל בשי"ב הכ"מ בה' עכו"ם הנ"ל דל"נ פ"ן מדברי הפוסקים ואפ"ל לפ"מ שכתב רבינו בה' גירושין בעשה שליח בעת שהי' שפוי בדעתו ואח"כ נשתטה דאם נכתב הגט לא הוי אלא פסול דרבנן דכ"ר נעשה י"ד פ"דו וא"צ דעתו בכל מש"ה המעשה א"כ י"ל ג"כ באש"לד"ע אם בעת שעשאו שליח לא הי' עברה שלא הי' להם אז חמץ ואם נזדמן אח"כ לאחד מהם חמץ מ"מ ב"ת תחלת המינוי

אזלינו ונשפיר יש שלים בזה ומ"מ צ"ע בכ"ז: עוד ה"א אפ"ל לפ"ד פרש"י בב"מ בפ"ק דשנתה שגנב לצורכו ולצורקה חבירו אמרינו יש שלד"ע א"כ ה"נ פיון דהשוחט עובר פולן לוקין ומ"מ אין זה עולה יפהתינח היכי דהשוחט הוא אחד מבני חבורה אבל מה נעשה אם אינו מבני חבורה: והנה מדברי רבינו נראה ג"כ דא"ח מלקות רק השוחט וזרק ומקטיר שלא פדעת הרא"ה אלא די"ל דס"ל כשי' רש"י דענפרין ורק דמלקי לא לקי ומ"מ נ"ל דאפ"ל לדעת רש"י דוקא בשחיטה וזריקה דבשחיטה ל"מ לדעת רבינו דישנה לשחיטה.

מתחילה נעד סוף והיו יכולין למשוך ידם עד סוף השחיטה אלא אפי' בזריקה אע"ג דקיי"ל אין מושכין אחר שחיטה מ"מ לפ"מ שפכתתי לקמן אם מיחו בפ"ל לא יצא יד"ח לכן שפיר עברו דהרי היו יכולין למשוך ידיהם ולא היו עוברין אבל בהקטרה נ"ל דאם לא ה"ל לשום אחד מהם חמץ ואח"כ פדעת הקטרה ה"ל למקטיר או לאחד מבני החבורה ודאי לא עבר רק המקטיר ואלו שיש להם חמץ אבל לא בני החבורה שאין להם חמץ דמה ה"ל להם למיעבד, וכ"ז נראה מדברי רש"י שם דס"ג ד"ה המקטיר וכ"נ דאם פדעת השחיטה לא ה"ל לו ולא לבני החבורה חמץ ואח"כ פדעת הזריקה ה"ל לו לזרק או לבני החבורה חמץ דלא עבר השוחט כשלא ה"ל מבני החבורה דכבר פלו מעשיו דהיו בהיתר וזה פשוט: והנה בירושלמי בפ' תמיד נשחט נסתפק בשוחט על גוקשה אי עובר ולדעת רבינו דגוקשה דרבנן ודאי א"ע אף בשוחט על פערובות חמץ יש לעיין, ומפאן קשה על דברי התוס' ריש א"ע שדחו פרש"י א"ע כבל יראה מטעם דאיצטריף קרא מיוחד וקשה משוחט על חמץ לירושלמי ומ"מ מדברי רש"י לא תקשה להיפך די"ל שאני ב"י דאתקש לאכילה כמוש"כ הפ"י דיליף שאור שאור ודונחק י"ל דברי ר"ת ועכ"פ בתערובות יש לעיין בשוחט ע"ח אף לדעת רש"י ורבינו, ולכאורה נראה דהירושלמי לטעמין דבעי למימר דאפ"ל למ"ד גוקשה דאורייתא מ"מ מותר בהנאה כמבואר שם אבל לפ"מ שגנאה מש"ס דילן דאסור בהנאה וע"כ דלא אימעטי אלא מפרת א"כ ה"נ לענין שוחט פסח על חמץ ומ"מ יש לדחות וע' בתוס' פ' כ"ש כ"ג: בשם הרשב"א ובאמת לדין י"ל דפטור ודו"ק: ועיין בסוגין בשוחט פסח ע"ח שלא לשמו דר"ש פוטר ופרש"י מטעם דס"ל שחיטה שא"ר ל"ש שחיטה וראיתי בס' שעה"מ שכתב דאע"ג דבזבח פסול לא מחייב מ"מ בשחיטה חייב פיון דה"ל אפטר לו לשחוט פראוי ולכן לדין דס"ל דשמה שחיטה בשלא לשמו חייב ורבינו בפיה"מ פוסק שלא כר"ש ונאני אומר שאין מדברי רבינו בפיה"מ ראי' דפוסק שלא כר"ש דמה שכתב דאין הלכה כר"ש לא קאי אשלא לשמו אלא על ה"א דמחייב במועד ושאר קרבנות דהרי למה דקיי"ל דישנה לשחיטה מתחלה נעד סוף מפי שחט בה פורתא פסלה ואפ"ל למ"ד דאינה לשחיטה אלא לבסוף ג"כ צ"ע דאפשר למאן דמקיש מלא ילין י"ל דבזבח פסול פיון דל"ש ל"י פטור ורש"י ז"ל פי' פן לפי מה דפוטור בזרק וצ"ע: הי"ח שחיטת הפסח, עיין לח"מ מה שהקשה על רבינו מה שגא חתיכות יבלתו להבאה חוץ לתחום ולדעת נ"ל דכשאמרו אין שבות במקדש דוקא בעזרה לכן חתיכת יבלתו דהוא במקדש דוחה הבאה מחוץ.

לתחום דנעשה מבחוץ וכעין זה אמרינו בפסחים ל"ו ע"ש מיהו התם דוקא במידה דצריף דוקא בפנים ע"ש אבל בירושלמי פ' וא"ד מבואר החילוק שכתבנו ודו"ק: פ"ב ה"ו שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים, עיין בהשגות הר"א ז"ל ומ"ש הרב בכ"מ ולח"מ

הם דברים שצ"ע גם יש לדקדק ע"ד הר"מ ז"ל ששינה לשונו דבזרק פתב לשם מולים וערלים ובשחט פתב ע"מ שיתפפרו בו ערלים הנה מבואר ששינה לשונו דברי שא ששחט סתם ואח"כ זרק פתב דמולים וערלים פסול ובשחט ע"מ פתב שיתפפרו בו ערלים ולא פתב ע"מ שיתפפרו בו מולים וערלים, ונ"ל דהא פתבו התוס' פסחים ס"א [ד"ה שחטו ועי' פרש"י שם ד"ה לפי אכלו] דערלים לא מקרי שינוי בעלים דמנוים הם והוא מוכרח לשיטת ר"י א"כ הא ניחא בשחט ע"מ שיתפפרו בו ערלים דבשעת שחיטה מקרי ערלים בעלים אע"ג דלמ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף א"כ בסוף שחיטה לא הי' ראוי מ"מ הא אמרינו בחולין נהי דאדחי מפסח מדמי פסח לא אידחי לכן לא מקרי שינוי בעלים דפסול בלשמו ושלא לשמו פיון דהוא ג"כ בעלים דקרבו אכל בשחט סתם וזרק אח"כ לערלים ולמולים תו לא מקרי ערלים כלל בעלים דקרבו דהא מבואר בירושלמי [ס"פ כ"צ].

וברבינו פ"ד ה"ג] דחבורה שנטמאו מקצתו זכו הטהורים בחלקן של טמאים כל שנטמא בעוד שלא התחילו לאכול וה"נ בערלים א"כ אינו ענין לבעלים כלל בשעת זריקה והו"ל שינוי בעלים לפ"ז ל"ק כלל קו' הראב"ד דוקא בע"מ שיתפפרו בו ערלים והשחיטה הי' כהוגן בזה ס"ל לר"א דלא פסל מקצת ערלה אבל בזרקו אח"כ נדאי פסול ידהו"ל שינוי בעלים ממש: ומש"כ רבינו בשחט לזרוק דמו שלא לאוכליו דכשר .

ואין אדם יוצא ידי חובתו בו פתב. הרב בכ"מ דמפרש כ' בפ', כ"צ, והנה בדקתי בהרבה גוססאות בדברי רבינו ומצאתי הגוססא אין אדם יוצא י"ח ותמהני דהא בפ' כ"צ מבואר דאדם יוצא י"ח ואם הגוססא זו צודקת צ"ל שרבינו גורס וא"א יוצא י"ח ונ"ל.

הטעם דהא רבה ור"ח פליגי בע"מ שיתפפרו ערלים דר"ח סובר דמקרי בר פפיה הואיל ואי בעי מל וי"ל דלא לשם אוכלין הפל מודים דהו"ל כמי שלא נתחייב, והנה כ"כ דבשחט למולים ע"מ שיתפפר פסול, אמנם בשלא לאוכליו י"ל דמודה ר"ח דלא מקרי בר פפיה באין ביזו והנה השוחט לשם נכרי כשר ואינו עולה לשם חובה כמש"כ.

רבינו ז"ל. בה' פסוהמ"ק ועדיין צ"ע דבגוססא דידן מבואר דאדם יוצא י"ח ולמש"כ לעיל לדעת רבינו חמור בחשב בשעת זריקה שיתפפרו בו בעלים מחשב בשעת שחיטה ובחשב בשעת זריקה פסול דלא מקרי בעלים כלל.

אם.

לא.

שחשב להאכילן לבד וכחילק הריב"א [עי' תוס' ס"א ד"ה שחטו]: הי"ג בענין חצי עבד וחצי בן חורין הרב כ"מ הביא דברי הר"א בנו של רבינו ז"ל ובלח"מ הקשה וכתב הרב מל"מ והיא קו' חזקה ובענייני גבירא קא חזינא תיובתא לא חזינא דדבר פשוט בחצי עבד נהי דלא יאכל מ"מ בהסקמת רבו אוכל ול"ד לחצי עבד וחצי ב"ח דא"י בתקיעת שופר שתקע לעצמו דהתם צד עבדות אינו מחויב אבל כאן חצי עבדות מחויב למ"ד נשים בראשון חובה א"כ פיון דברשות יוצא פיון שתקנו חכמים שא"י בשלו וע"כ צריך הוא לעשות פסח וניחא לי' לאינש סתמא ניחא לי' דע"ד דרבנן קא עביד וניחא לי' לאינש דליעבד מצוה בממוני', ומ"מ למדנו ממש"כ דלמ"ד נשים בשני רשות וה"ה עבד א"י

כָּלֵל דְּדָמִי לְתַקִּיעַת שׁוֹפָר וְאֶפְשָׁר גַּם לְדַעַת הַחֹלְקִין עַל רַבֵּינוּ לְמִשְׁנֵה אַחֲרוֹנָה ג"כ לֹא יֵצֵא דְּדָמִי לְתַקִּיעַת שׁוֹפָר וְצָרִיף עֵינֵי דִּישׁ לֹא מְרַל גְּרַע מְקַטֵּן שְׂקָרָב בְּרֵאשׁוֹן דְּנִפְקִי בִּי אַף עַל גַּב שְׁנֵתְגַדֵּל בֵּינֵתִים וְדו"ק: הִי"ד עַד כַּמָּה וְכו' עַד שְׂיִשְׁחֹט, עֵינֵי בְּש"ס דָּף פ"ט קוֹאֶפְשָׁר פִּינֵן שְׁנֵשְׁחַט מִיַּעוּט הַנֶּשֶׁט לְמ"ד יִשְׁנֵה לְשַׁחֲטָה מִתְחִילָה וְעַד סוֹף שׁוֹב אֵין נִמְנִין וְלְמ"ד אֵינָה לְשַׁחֲטָה אֶלֶּא בְּסוֹף, לְדַעַת רַבֵּינוּ דַּס"ל דְּנִקִּיבַת הַנֶּשֶׁט מְקַרִי גְּבֵלָה י"ל דְּלֹא מְקַרִי שׁוֹב חַיּוּתָא דְּשָׁה וְלִהְיוֹת לְקִיּוּדְנָקָה"ו לֹא הָיָה גְּבֵלָה צ"ע [דַּעַכ"פ הָיָה].

טְרַפָּה וְאֵין קִי"ל דְּטְרַפָּה אֵינָה חַי' לְפִי גִי' הִר"ח לְכ"ע בְּעֵינֵינּוּ גָּמַר שְׁחִיטָה ע"ש הַמַּגִּיהַ: פ"ג ה"ב וְאֵם שְׂכַח הַשׁוֹלֵחַ חַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, מִשְׁמַע דְּנֹקָא פֶּסַח שְׁנֵי חַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת אֲבָל אֵין יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח אַחַר בְּעָרְבַת פֶּסַח רֵאשׁוֹן דְּשִׁמְא יִזְפוּר הַמְּשַׁלַּח וְנִמְצָא הַפְּסָחִים רֵאשׁוֹנִים כְּשֵׁרִים וְהו"ל הַפְּסָח הָאֶחָד חוֹלִין בְּעֵזְרָה..

לְכֹן צָרִיכִין לְהַמְתִּין עַד אַחַר זְמַן שְׁחִיטַת הַפְּסָח שְׁלֹא נִזְכָּרוּ אֲגַלְאֵי מְלִתָּא לְמַפְרַע שְׁלֹא הִי רְאוּי בְּשַׁעַת זְרִיקָה וְעַמְש"כ בְּה"ד, וּמִש"כ רַבֵּינוּ בְּעֵבֶד צָרִיף שְׂיִקְנָה לֹו ע"מ שְׁלֹא יִהְיֶה לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ פְּתַב הָרַב בְּכ"מ אַע"ג דְּבַהֲל' זְכִי' ס"ל לְרַבֵּינוּ דַּל"מ אֶלֶּא עַד שְׂיִאמַר לֹו מָה שְׁתַּרְצָה עֲשֵׂה סְמָךְ רַבֵּינוּ עַמְש"כ בְּה' זְכִי, וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּבִאוּר הָרִי לְהַפְּסָח ע"מ שְׁלֹא יִהְיֶה לְרַבּוֹ רְשׁוּת מִהֵנִי פִּינֵן דַּא"א לְהָרַב לְזִכּוֹת פֶּסַח שְׁלֹו עֲבָדוֹ אַחַר שְׂכָבָר נִמְנָה עַל פֶּסַח אַחַר, וְדַע דִּישׁ לְהַסְתַּפֵּק קֶצֶת בְּאוּר, לְעֲבָדוֹ וְנוֹתֵן לֹו אַחַר ע"מ שְׁלֹא יִהְיֶה לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ וְשְׂכַח קוֹדֵם הַזְרִיקָה דַּאֵין לֹו תְּקִנָּה, בְּזָה צ"ע אֵם יִאמַר הָרַב שַׂא"א לֹא בְּזִכּוֹת הַעֲבָד עֲבוּרֹו: ה"ד חֲבוּרָה שְׂאָבֵד פֶּסַחָה עֵינֵי לַח"מ שְׂהַקְשָׁה ע"ז מְהָא דְּלַעִיל ה"ב וּמָה שְׁתִּירֵץ אֵינוֹ מוּבָן, כָּלֵל וְקִשָּׁה מְלַקְמֵן ה"ט בְּחִמְשׁ חֲבוּרוֹת שְׁנֵתְעָרְבוּ עוֹרוֹת, פֶּסַחִיָּהוּ [דְּמַחְלֵק רַבֵּינוּ בֵּין לְפָנֵי זְרִיקָה לְאַחַר זְרִיקָה], וְנ"ל לְיִישָׁב דְּבָרֵי רַבֵּינוּ ו"ל דְּהִנֵּה יֵשׁ לְעֵינֵינּוּ בְּהָא דְּקִי"ל אֲכִילַת פֶּסַחִים מְעַכְבִּי וְאֵם הַפְּסָח אֲסוּר בְּאֲכִילָה בְּעַת זְרִיקָה לֹא, נִפְקִי י"ח שְׁהָרִי נִשְׁחַט שְׁלֹא לְשֵׁם אוֹכְלִין כְּשֵׁהוּא אֲסוּר מִד"ס מָה דִּינָא מִי נִימָא פִּינֵן דַּעַכ"פ בְּעֵינֵינּוּ שְׂיִהָא לְשֵׁם אֲכִילָה וּבְזָה לֹא מְצִי אֲכִיל מִצַּד תְּקִנְתָּא דְּרַבְּנֵן בְּפִרְט לְפ"ד רַבֵּינוּ דַּס"ל דַּאֲסוּר דְּרַבְּנֵן אֲסוּר מִד"ס מִשׁוּם לֹאוּ דְּלֹא תְּסוּר אוּ דְּלִמָּא פִּינֵן דְּמִדְּאוּרִיָּתָא חַזִּי ל"ל, בְּה וְנ"ל.

לְהוֹכִיחַ מְהָא דְּאֶמְרֵינֵן בְּפ' כ"צ דָּף ע"ח דְּפֶסַח שְׁנֵשְׁחַט בְּטְהָרָה וְאַח"כ, נִטְמָאוּ רֹוב צִיבוּר דִּיזְרוּק בְּטוּמְאָה וְאֵל יֵאָכֵל וְקִשָּׁה הָא פִּינֵן דְּמִדְּרַבְּנֵן אֲסוּר בְּאֲכִילָה הָא לֹא חַזִּי לְאֲכִילָה וְע"כ צ"ל, בְּדְרַבְּנֵן אֶמְרֵינֵן דְּמְקַרִי רְאוּי לְאֲכִילָה הוּאֵיל וְאֵם עָבַר וְדוּקָא בְּד"ס אֶמְרֵינֵן הָכִי וּמָזָה נ"ל לְהוֹכִיחַ ג"כ מָה שְׁנִסְתַּפְּקוּ הָאֲחֲרוּנִים ו"ל בְּהָא דְּקִי"ל בְּאוּפָה מִיּו"ט לְחוּל אֵינוֹ לֹוּקָה הוּאֵיל וְאֵי מְקַלְעֵי לִי אוּרְחִים וְכִתְבוּ הָרֵאשׁוֹנִים בְּמִבְשַׁל אֲסוּר ל"ש הוּאֵיל וְנִסְתַּפְּקוּ הָאֲחֲרוּנִים ו"ל בְּמִבְשַׁל אֲסוּר דְּרַבְּנֵן וְלִמְש"כ מוּכַח דַּאֲסוּר דְּרַבְּנֵן ג"כ שְׂיִיף הוּאֵיל אֵם עָבַר, וְעוֹד נ"ל לְהוֹכִיחַ מְהָא דְּאֶמְרֵינֵן בִּירוּשַׁלַּיִם, ס"פ הָאֲשָׁה בְּהָא דְּקִי"ל דְּגַר שְׁנֵתְגַיִיר בַּע"פ אֲסוּר לֹו לַעֲשׂוֹת פֶּסַח דְּהַפּוּרֵשׁ מִן הָעֵרְלָה כְּפּוּרֵשׁ מִן, הַקָּבֵר וְאֶמְרֵינֵן בִּירוּשַׁלַּיִם דָּאֵם זְרִק הַנֶּרְצָה וְקִשָּׁה הָא מ"מ לֹא חַזִּי לְאֲכִילָה, בְּאוּרְתָא דְּכִשְׁם דְּמִדְּרַבְּנֵן אֲסוּר לֹו לַעֲשׂוֹת פֶּסַח כְּפֹ אֲסוּר לֹו לְאֲכֹל א"ו דְּבְדְרַבְּנֵן אֶמְרֵינֵן הוּאֵיל אֵם עָבַר, וְלִפ"ז י"ל דְּבָרֵי רַבֵּינוּ דְּהָא בַּס"פ אֵלוּ דְּבָרִים אֶמְרֵינֵן בְּשַׁחְטוּ וְנוֹדַע אַח"כ שְׂמִשְׁכוּ יְדֵיהֶם הַבְּעָלִים דְּלְמ"ד לֹא בְּעֵי עֵקִירָה אֵין שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ מִיַּד פִּינֵן דְּהו"ל שְׁלָמִים וְאֵין אֲסוּר

אָלאַ משום שְׁלָמִים שְׁשַׁחְטוּ אַחַר תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים וּמְבוֹאָר בְּדַבְרֵי, הַתּוֹסֵ' [רִישׁ עֲרוּבִין] דְּשְׁלָמִים שְׁשַׁחְטוּ אַחַר תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים אִינוּ אָסוּר.

אָלאַ מְדַרְבְּנָן א"כ נִיחָא דְבִזְהָה הַנִּבְחָה כְּשֶׁר מִד"ת מִמֶּנּוּ"פ דָּאָם הוּא פְּסָחוּ שְׁפִיר וְאָם פְּסָחוּ נִשְׁחַט אַחַר שְׁכָבָר נִשְׁחַט הָרֵאשׁוֹן א"כ הו"ל שְׁלָמִים דְּרַבֵּינוּ פּוֹסֵק כִּמ"ד לָא בְּעֵי עֲקִירָה וְהו"ל שְׁלָמִים וּמְדַאֲרֵינִתָּא מְוַתֵּר לְאַכּוֹל מִמֶּנּוּ"פ אִי הוּא פְּסָחָה אִי שְׁלָמִים, מִשָּׂא"כ בְּאוֹמֵר לְעַבְדּוֹ אוֹ לְשִׁלּוּחוֹ וְשַׁחַט זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה עֲבוּר רַבּוֹ דְּשִׁנְיָהֶם, פְּסָחִים וְהו"ל פְּסָח נֶאֱכָל שְׁלָא לְמַנְיָיו וְאָסוּר מִד"ת, וְא"ל מַה בְּכַף דְּהו"ל שְׁלָמִים דְּלָא בְּעֵי עֲקִירָה מ"מ פִּינּוּ דְּשִׁנְיָהֶם.

עוֹמְדִים הו"ל דְּחוּי ז"א דְּהָא דְּעַת רַב' בַּפ"ד לְפָסוּק דָּאִין דְּחוּי וְאָפִי' בְּשִׁנְיָהֶם. עוֹמְדִין לָא מְקַרֵי דְּחוּי וְעוֹד דְּאָפִי' דְּאָפִי' לְמ"ד יֵשׁ דְּיָחוּי מוֹדָה בְּזָה דְּהו"ל כְּמִפְרִישׁ שְׁתֵי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיּוֹת [עֵינָן פְּסָחִים צ"ז:] שְׁהָרִי לָא בִּיטֹל שְׁלִיחוֹתוֹ, וּלפ"ז צ"ל דְּבָהָא דְּחִמְשָׁה שְׁנֵתְעָרְבוּ עוֹרוֹת פְּסָחִיהוֹן וְנִמְצָא יִבְלָת שְׁכַתָּב רַבֵּינוּ בַּה"ט.

הוּא אִסוּר דְּאוֹרֵינִתָּא וּבְחִי' לִי"ד סִק"י כְּתַבְתִּי מְדִין קְבוּעָה: פ"י הִיא כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל אֶת הַפְּסָח וְכו' עֵינָן הַשְּׁגַת הָרֵאָב"ד, וְאִנִּי תָמַה הוּ עַל הָרֵאָב"ד וְהוּ עַל הַכ"מ, אִיךָ אִיִּשְׁתַּמֵּיט מִיִּנְיָהוּ מִיִּמְרָא עֲרוּכָה בְּפְסָחִים וּבַג"ה בְּהָא דְּתַנּוּן עֲצָמוֹת.

וְגִידִין שׁוֹרְפוֹ בִּי"ד הָאִי גִידִין הִיכִי דְּמִי אִי גִידִי בְּשֶׁר נִכְלִינְהוּ וְכו' אָמַר ר"י א"ר הָכָא בַּג"ה עֲסָקִינוּ וְהָא הָכָא ר"י הוּא וְר"י הָא סָבַר יֵשׁ בְּגִידִין בַּנ"ט וְאָפִי' הִיא צְלָאן שְׁלָמִים וְדוֹחַק גְּדוֹל לּוֹמֵר דְּמִיִּרִי בְּעֲבָר וּבְשִׁלְן אוֹ שְׁכַח אָפֵס דְּאִיכָא לְמִיִּדַק דַּא"כ תּוֹדוּס הָרוּפָא שְׁהִנְהִיג בְּרוּמִי לְאַכּוֹל גְּדִיִין מְקוֹלְסִין פִּינּוּ, דְּלִדְעַת רַבֵּינוּ צְרִיךְ שְׁיָהָא שְׁלָמָה מִמֶּנּוּ"פ אִי הִסִּירוּ הַגִּיד הָא קִי"ל נְחַתְהָ מִמֶּנּוּ אָבָר אוֹ נִשְׁלָף מִמֶּנּוּ אָבָר אִין זֶה מְקוֹלְסִין וְאִי בְּלֵא הִסִּיר ת"ל הָא בְּלֵא"ה אָסוּר מְשׁוּם שְׁמֵנוּ שֶׁל גִּיד וּקְרוּמֵי חֶלֶב וְדוֹחַק לּוֹמֵר דַּס"ל טע"כ לָאו דְּאוֹרֵינִתָּא דַּמ"מ מְדַרְבְּנָן אָסוּר, וְתוֹ דְּהָא קִי"ל דָּאִין מְבַטְלִין אִסוּר לְכַתְחִילָה וְלֵהָא י"ל דְּכִינּוּ דָּאִינוּ עוֹשֶׂה לְצוֹרֵךְ בִּיטוּל ל"ש אִין מְבַטְלִין אָלָא דְּמַדְבְּרֵי הָרֵאָב"ד נִרְאָה דְּהָא דְּזָרוּעַ בְּשִׁלְהָ חִידוּשׁ הוּא שְׁחַדְשָׁה תוֹרָה אָבָל בְּלֵא"ה הוּי אִסוּר אַע"ג דְּעוֹשֶׂה לְצוֹרֵךְ בִּישׁוּלָה וְלֵא לְכֹנֶנֶת אִסוּר, וְגַם.

בְּפִסָּח אָם לֹא חֲתַף כְּשֶׁרָה כִּמְש"כ הַתּוֹסֵ' בְּרִישׁ כ"צ עכ"פ נוֹכַח לּוֹמֵר דְּהָרֵאָב"ד וְרַבֵּינוּ לְשִׁיטְתֵיהוּ אֲזִלִי וְלִקְוִן' שְׁהַקְשִׁינוּ עַל הָרֵאָב"ד נִרְאָה דַּס"ל כִּמְש"כ הָרֵשֶׁב"א בַּח' דְּבַטְעָמָא בְּלַבַּד ל"ש הָא דְּמִין בְּמִינוּ וּבְדַעַת רַבֵּינוּ נִרְאָה פִּינּוּ דְּקִי"ל דְּאִתִּי עֲשֶׂה דְּפִסָּח, וּבְנִבְחָהִים מְקַשְׁיָנוּ וְנִיתֵי עֲשֶׂה.

דְּפִסָּח וְנִדְחָה לַל"ת וְהָא דְּמִשְׁנֵינָן אִין עֲשֶׂה דוֹחָה לַל"ת דְּמִקְדָּשׁ לֹא שְׁיָיְךָ לְעַנְיָן גַּה"נ וְהָא דְּבִאָמַת ג"ה נוֹהֵג בְּמִקְדָּשִׁין וְלֹא אָמְרִינוּ דְּאִתִּי עֲשֶׂה וְדְחִי לַל"ת וּבְרִישׁ ג"ה פְּרִיךְ פְּשִׁיטָא מְשׁוּם דְּאִקְדָּשִׁי' פְּקַע אִסוּר גִּיד מִיִּנְיָ' נִרְאָה לְפִמְש"כ בַּח' לֵאו"ח הַלְכוֹת בְּרִכּוֹת דְּדַעַת רַבֵּינוּ בַּה"ל בְּרִכּוֹת דְּאִכִּילַת אִסוּר לָא שְׁמָה אִכִּילָה וְהוּי כְּאוֹכֵל עֶפֶר וּמַה"ט אִין מְבַרְכִין כְּלָל א"כ ל"ש לּוֹמֵר אִתִּי עֲשֶׂה וְדְחִי לַל"ת דַּע"כ לֹא אָמְרִינוּ עֲשֶׂה דְּחִי לַל"ת אָלָא בְּמִקּוֹם דְּגַם אִי שְׁיָיְךָ בְּעֲשֶׂה אִיכָא לַל"ת אָבָל בַּג"ה פִּינּוּ דָּאִי נִימָא דְּל"ת אִיכָא לֹא הוּי לְעֲשֶׂה כְּלָל וְהָרִי זֶה כְּאוֹכֵל עֶפֶר וְאָפִי' בְּאִכְלוֹ לֹא קִיָּים כְּלָל הָעֲשֶׂה וְלֹא דְּמִי לְמַצָּה שֶׁל חֲדָשׁ

דאָמרינו בירוּשְׁלַיִם דְּדָחִי, לִיתָא דְהָתָם אַם לֹא יֵאָכֵל אִיכָא עכ"פּ עֲשֵׂה וְכִינּוּ דְיֵשׁ עכ"פּ עֲשֵׂה וּמְצִי לְמַדְחֵי לל"ת חוּזַר הָאִיסוּר וְהוֹתֵר וְהוּ"ל אֲכִילָה רָאוּלִי וְכַעַת לֹא מְצֵאתִי, בְּכּוֹלָא תַלְמוּדָא סוּתֵר לְכָל זֶה אֵלָא בְּהָא דְפִסְחִים פ' כ"ש דְיִלְיָף דָּאִין יוֹצֵאִין בְּמַצָּה שֶׁל טָבֵל מל"ת וכו' וְת"ל דְטָבֵל אֲכִילָה שְׂאִינָה רָאוּלִי, וְעִי' מִשְׁנֵה לְמַלְךָ פ"ה מֵה' יִסוּה"ת וּבְמִקּוּם אַחַר אֲבָאָר] וּא"כ מִמִּילָא נִיחָא דְהֵינּוּ דְוָקָא בְּגוּפוֹ שֶׁל גִּיד אֲבָל בְּבִלּוּעַ אֲתִי עֲשֵׂה וְדָחִי לל"ת וְלֹא דְמִי לְזִרְוּעַ בְּשִׁלְה וְלֵהָא דְתַנּוּ נִגְעַ בְּחֶרְסוֹ שֶׁל תַּנּוּר דְלִק"מ דָּאִין עֲשֵׂה דוּחָה לל"ת דְמִקְדֵּשׁ וְשָׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה לְזָרִים אִין עֲשֵׂה דוּחָה לל"ת דְמִיתָה מִיְהוּ מְקֻרּוּמִי, חֶלֶב קֶשֶׁה דְהוּי ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת וְגַם בְּזָה י"ל דְטַע"כ לֹא דְאוּרֵייתָא וּמְסַתֵּיעַ לָנוּ מְזָה.

דִּין חֲשֵׁשׁ דְחֻטְאוֹת וְאֲשָׁמוֹת שְׁנִבְלָעוּ בְּחֶלֶב ש"ד וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי מִדָּם הָאִיבְרִים דְשָׁקִיל וְטָרִי הַש"ס וְדָם הָאִיבְרִים בְּלָאוּ דְהִיכִי דְאֲפִשֵׁר, מוֹדִינָא מִיְהוּ לְדַעַת הַתּוֹסֵס נִרְאָה פִּינּוּ דְבָא עַל יְדֵי פְשִׁיעָה לֹא מְצִי לְמַדְחֵי אֲבָל בב"ח כְּכָר פְּתַבְתִּי דְלֹא מְצִי לְמַדְחֵי דְכַגּוּף אֲחָד הוּא וְגַעוּלֵי נְכָרִים לֹא פְלִי בְּשֵׁר הַצְרִיכָה הַתּוֹרָה לְגַעוּל לְמֵאֵן דס"ל דְבִשֵׁר תַּאֲנָה אִסוּר רַק זָבְחִי, שְׁלָמִים דָּחִי עֲשֵׂה לל"ת וּבְזָה נִתְיַשְׁבּוּ דְבָרֵי רַבֵּינוּ: הַלְכוֹת בְּכוֹרוֹת פ"א ה"ה מְצַנֵּת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה נוֹהֶגֶת בְּאֶרֶץ וּבְחוּץ לְאֶרֶץ וְאִין מְבִיאִין בְּכוֹרוֹת מְחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ שְׁנַאָמֵר וְאֲכַלְתָּ לְפָנָי ד' אֱלֹקֶיךָ מֵעֵשֶׂר דְגָנְךָ תִירֹשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנְךָ מִמִּקּוּם שְׂאֵתָה מְבִיא מֵעֵשֶׂר דָּגָן אֲתָה מְבִיא בְּכוֹר בְּקָר וְצֹאֵן וּמִמִּקּוּם שְׂאִין אֲתָה מְבִיא מֵעֵשֶׂר דָּגָן אִי אֲתָה מְבִיא בְּכוֹר בְּקָר וְצֹאֵן אֵלָא הָרִי הוּא פְּחוּלִין וְיֵאָכֵל בְּמוּמוֹ וְאִם הִבִּיא אִין מְקַבְּלִין מְמוּנוֹ וְלֹא יִקְרִיב אֵלָא יֵאָכֵל בְּמוּמוֹ, וְלֹא נִתְבָּאָר בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ אַם עֵבֵר וְהִקְרִיבוּ אַם בְּשֵׁרוֹ מוֹתֵר לְאֲכֹל וְלֵהֲקַטִּיר הָאִימוּרִים דְהָא מִשְׁמַע דְמִדְאוּרֵייתָא הִיא קוּדֵשׁ כְּמִבְנוֹאָר בְּדְבָרֵי הַרְשָׁפ"א וְהַרְמַב"ן וְהַר"ן הוּבָא בַכ"מ אֵלָא שְׂאִין מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ וְגַם זֶה נִרְאָה שְׂהוּא מִדְאוּרֵייתָא דְנִפְקָא לָן מִדְרָשָׁא דְסִיפְרֵי וּבַש"ס דִּילֵן בְּתַמּוּרָה דָּף כ"א ע"א דְאִיתְקַשׁ לְמַעֲשֵׂר דָּגָן א"כ יֵשׁ לוֹמֵר דְלֹא מִיפְסֵל רַק לְכַתְּחִילָה דְבְקִדְשִׁים בְּעֵינּוּ קָרָא לְעַכְב וְעֵינּוּ בְּתַמּוּרָה ד' כ"א ע"ב בְּתוֹסֵס ד"ה מִמִּקּוּם שְׂהַקְשׁוּ לר"ש דס"ל דָּאֵם הִבִּיא מְחוּ"ל מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ הֵיכָן אֲשַׁפְחוּן קָרָא חִילּוּק בֵּין לְכַתְּחִילָה וּבֵין דִּיעֵבַד אִי ס"ל הֵיִקְשָׁא דְמַעֲשֵׂר דָּגָן אִפִּי דִיעֵבַד נְמִי לֹא וְאִי לֹא סָבַר לֵה אִפִּי לְכַתְּחִילָה נְמִי יְבוֹא וְלְכַאוּרָה דְבְרִיהֶם תְּמוּהִים דְהָא בְּקִדְשִׁים בְּעֵינּוּ קָרָא לְעַכְב וְנִרְאָה בְּכּוֹנְנָתָם דְכּוֹנְנָתָם לְהַקְשׁוֹת דְלר"ש לְכַתְּחִילָה אִין מְבִיאִין מְחוּץ לְאֶרֶץ וּבְדִיעֵבַד מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ אִפִּילוּ לְכַתְּחִילָה כְּמִבְנוֹאָר בַּש"ס וע"ז הַקְשׁוּ שְׁפִיר הֵיכָן אֲשַׁפְחוּן הַפְּרֵשׁ בֵּין לְכַתְּחִילָה וּבֵין דִּיעֵבַד כִּי הִיא דְהִקְרִיבוּ לְכַתְּחִילָה וְכָל שְׂהוּא חֵי אִפִּי הוּא בְּפִתְחַ עֲזָרָה מִיְקָרֵי ג"כ לְכַתְּחִילָה אֵלָא דַמ"ש רַבֵּינוּ הָרִי הוּא פְּחוּלִין מִשְׁמַע קֶצֶת דְאִפִּי בְּדִיעֵבַד לְאַחַר שְׁחִיטָה וְגַם לְאַחַר זְרִיקָה אִין מְקַטִּירִין אֵת הָאִימוּרִים וְלֹא עוֹד אֵלָא שִׁי"ל אַם עֲלָה ג"כ יֵרַד דְהָא לֹא הִי לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר וְנִפְסֵל תִּיכְף בְּשַׁעַת לִקְדָתוֹ ע"ש בְּזִבְחִים ד' פ"ד בְּתוֹסֵס ד"ה פְּסוּלוֹ בְּקוּדֵשׁ אֲמַנָּם מִדְבָרֵי רַבֵּינוּ בַפ"ו ה"ב מְבִנוֹאָר בְּדְבָרֵי חֵיב פֶּרֶת עַל שְׁחִיטַת חוּץ שֶׁל מֵעֵשֶׂר בְּהֵמָה שֶׁל חו"ל וְאִם אִיתָא דְנִחְשָׁב לְעַנְיָן הַקְרָבָה פְּחוּלִין לֹא הִי מְחֵיב מִשׁוּם שְׁחִיטָה חוּץ דָּאִין רָאוּי לְהִתְקַבֵּל בְּפָנִים וְהִי מִשְׁמַע פְּשָׁטָא דְלִישְׁנָא דר"ע בְּתַמּוּרָה ד' כ"א ע"ב דְלֹא.

תְּנִי אֵלָא שְׂלֵא יַעֲלָה מִשְׁמַע דְוּוּקָא לְכַתְּחִילָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד אַם הִקְרִיבוּ כְּשֵׁר לְאֲכִילָה וְלֵהֲקַטִּיר הָאִימוּרִים וְאֵע"ג דְאִיתְקַשׁ לְמַעֲשֵׂר דָּגָן כְּדְרָשׁ ר"ע לֹא אִיתְקַשׁ אֵלָא לְמַצָּנֵת הַקְרָבָה דְמַעֲשֵׂר חוּץ לְאֶרֶץ אִינוּ מְצַנּוּה פֶּלֶל בְּהַקְרָבָה וְהָרִי הוּא פְּחוּלִין לְעַנְיָן מְצַנֵּת

הקִרְבָּה וּמִמֶּילָא פִּינוּן שְׂאִינוּ מְצֻנוּה בְּמִצּוֹת הַקִּרְבָּה אֵין לוֹ לְכַתְחִילָה לְהַקְרִיב אִפִּי' מְבִיאֵו
לְפִתַח עֲזָרָה אֲבָל מ"מ אִם הַקְרִיבֵו בְּדִיעֵבַד פֶּשֶׁר כְּמוֹ כָּל הַנְּדַחִין דְּלִית בְּהוּ קָרָא לְעַכְב,
וּבְתִשׁוּ' ח"ס ס'י' שִׁי"ח הַקְשָׁה הָא לְדַעַת רַבִּינוּ גַם בִּימֵי עֲזָרָא לֹא הִי הַחַיִּיב מֵעֲשָׂרוֹת.
מֵה"ת.

אִטוּ מִי נִימָא דְּבִימֵי בֵּית שְׁנֵי לֹא הַקְרִיבֵו בְּכוֹרוֹת וּמֵעֲשָׂר בְּהֵמָה כִּי אַז אִפִּי' בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא הָיָה נוֹהֵג מֵעֲשָׂר דְּגֵן מֵה"ת וְעַמְש"כ לְעֵיל בַּה' בֵּית הַבְּחִירָה יִישָׁב לְזָה גַם לְפַמְש"כ
דְּנֻקָא לְכַתְחִילָה אִם מְבִיאֵין אוֹתוֹ אִפִּי' לְפִתַח עֲזָרָה אֵין מְקַרְיבֵין הָא בְּדִיעֵבַד פֶּשֶׁר אֵין
כְּפִין קְוִשְׁנֵי' כ"כ גַם מֵה שְׁפֶתַב הָא דְּלִר"ע אִפִּי' מְבִיאֵו אֵין מְקַרְיבֵין אוֹתוֹ וּמְחַזִּירֵין אוֹתוֹ
אֵינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנֵן שְׁלֵא יִקְבַע הַדְּבָר כְּחוּבָה כְּמִבְנֵאָר בִּירוּשְׁלַמִי סו"פ ד' דְּחִלָּה כְּבָר
הַרְגִישׁ בְּעֲצָמוֹ שְׁמַדְבְּרֵי הַר"ש לֹא נִרְאָה כֵּן וְגַם מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ לֹא נִרְאָה כֵּן אֲלָא דְּדַרְשָׁה
גְּמוּרָה הִיא וְהַנְּכוֹן כְּמוֹש"כ דְּמֵאֲרִיזְתָא אֵין מְקַרְיבֵין אוֹתוֹ אֲלָא פִּינוּן דְּבִקְדָשִׁים בְּעֵינוּ
קָרָא לְעַכְב פִּינוּן דְּלְכַתְחִילָה אֵין מְקַרְיבֵין אוֹתוֹ אֲפִילוּ הִבִּיאֵו לְפִתַח עֲזָרָה אֵין מְקַרְיבֵין
אֲבָל מ"מ בְּדִיעֵבַד פֶּשֶׁר וְאֲפִשֶׁר דְּאֲפִי' אִם עָבַר וְשָׁחַט זֹרְקִים אֶת הַדָּם אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה
וְנִסְתַּפְקִיתִי בְּהָא דְּכַתְב רַבִּינוּ לְעֵיל בַּה' ד' בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה מְצֻנָה לְהַקְדִּישׁוּ שְׁנֵאָמַר
הַזְּכָרִים תִּקְדִּישׁ לַד' אֲלַקִּיָּהּ אֲפִשֶׁר דְּבַחוּץ לְאַרְצֵי פִּינוּן דְּמֵדֵאֲרִיזְתָא אֵין רְאוּי לְהַקְרִיבָה לֹא
מְקַרְיבֵין תִּקְדִּישׁ לַד' אֲלַקִּיָּהּ: הַט"ו וְנִרְאָה לִי שֶׁהַבְּכוֹר נוֹתֵן לְכָל כֶּהֵן שְׂיִרְצָה, קִשָּׁה שְׁהָרִי
דִּין זֶה מְשֻׁנָּה מִפְּנֵי שֶׁבְּעָרְכִין ד' כ"ח ע"ב הַבְּכוֹר בֵּין תָּם בֵּין בַּעַל מוּם מְחַרְיִמִין אוֹתוֹ
וְכִיצַד פּוֹדִין אוֹתוֹ אוֹמְדִין כְּמָה אָדָם רוֹצֵה לִיתֵן בְּבְכוֹר זֶה לִיתְנוּ לְכֵן בְּתוֹ אוֹ לְכֵן אֲחֻתוֹ
וְנִרְאָה לְפִי דְּגֵרְסִינוּ בִּירוּשְׁלַמִי דְּחִלָּה פ"ד ה"ד יֵשׁ מֵהֶם נוֹתְנִים לְאֲנָשִׁי מְשָׁמֵר וְיֵשׁ מֵהֶם
נִיתְנִים לְכָל כֶּהֵן הַבְּכוֹרוֹת וְהַבְּיָפוּרִים לְאֲנָשִׁי מְשָׁמֵר וְשָׂאֵר כֶּלְהוֹן לְכָל כֶּהֵן וְרִאִיתִי לְבַעַל
פ"מ דְּהָא דְּאֲמַרִּינוּ דְּהַבְּכוֹרוֹת לֹא מ"מ הֵינּוּ בְּכוֹר תָּם אֲבָל בְּכוֹר בַּע"מ נוֹתְנוּ לְכָל כֶּהֵן
שְׂיִרְצָה וְלֹא מְשָׁמַע כֵּן מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ שְׁהָרִי בְּהִלְכָה זוֹ הַזְּכָרִי בֵּין שְׁהִי בְּכוֹר תָּם בֵּין בַּע"מ
וְגַם בְּמִתְנִיתִין עָרְכִין כ"ח ע"ב קְתַנִּי בְּהִדְיָא בֵּין תָּם בֵּין בַּע"מ לְכֵן נ"ל שְׂרַבִּינוּ דְּחָה דְּבָרֵי
הִירוּשְׁלַמִי מֵהִלְכָה וּבֵין בְּכוֹר תָּם אִפִּי' בְּזִמְן הַבֵּית וּבֵין בַּע"מ נִתְנוּ לְכָל כֶּהֵן שְׂיִרְצָה:
הַלְכוֹת תְּמוּרָה פ"א ה"א כָּל הַמְּמִיר לוֹקָה עַל כָּל בְּהֵמָה שְׂמִיר הַכ"מ לֹא הִרְאָה מְקוּרוֹ
וְהוּא ש"ס עָרוּף בְּתְמוּרָה דָּף כ"ז דְּלוֹקָה עַל כָּל בְּהֵמָה וּמְשָׁמַע לִי דַּה"ט דְּאֲמַרִּינוּ גּוֹפִין
מְחֻלְקִין בַּבַּע"ח, וְכַמְש"כ רַבִּינוּ בַּפ"ה מֵה' שְׁגָגוֹת דְּגַם בְּבִהֵמָה אֲמַרִּינוּ גּוֹפִין מְחֻלְקִין
וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְמֵאֵי דְּקִי"ל דְּמְמִירִין אִפִּי' ג' בְּהֵמוֹת בְּבִהֵמָה אַחַת שְׁל קְדָשִׁים אִם גַם
בְּזֶה לוֹקָה ג' מְלָקוֹת פִּינוּן שְׁהִמִיר ג' אוֹ דְּלִמָּא דְּעֵיקָר אִיסוּר תְּמוּרָה הִיא לְפִי שְׂרַצָּה לְהִמִיר
קְדָשִׁים בְּנֻדָּא אֵין אִיסוּר בְּמָה שְׂרַצָּה לְעֻשׂוֹת מְחֻלָּה קוֹדֵשׁ וְעֵיקָר הָאִיסוּר לְפִי שְׂרַצָּה
לְהַחֲלִיף שְׁל קוֹדֵשׁ וְכַמְש"כ רַבִּינוּ בְּסוּף הַל' הַלְלוּ וְאֵע"ג דְּלֹא דְּרִשִׁינוּ טַעְמָא דְּקָרָא מ"מ
פְּשִׁיטָא דְּקָרָא נִמ' הָכִי מְשָׁמַע, דְּכַתִּיב לֹא יִחַלִּיפוּנוּ אֲלַמָּא דְּהָאִיסוּר שְׁלֹא יִחַלִּיף הַהַקְדָּשׁ
א"כ אִם הִמִיר הַרְבֵּה בְּהֵמוֹת שְׁל חֻלִּין בְּאַחַת שְׁל קוֹדֵשׁ אֵינוּ לוֹקָה אֲלָא אַחַת וְאִם הַרְבֵּה
שְׁל קוֹדֵשׁ בְּאַחַת שְׁל חֻלִּין לוֹקָה כְּפִי הַבְּהֵמוֹת שְׁהִמִיר וְצַד זֶה נִרְאָה יוֹתֵר, וְא"ל לְמַש"כ
דְּעֵיקָר הָאִיסוּר עַל בְּהֵמָה.

הַקְדָּשׁ א"כ מֵאֵי הֵאֵי דְּפָרִיף בַּפ"ק דְּתְמוּרָה לְרַבָּא דַּס"ל כ"מ דַּא"ר ל"ת וְא"ע ל"מ
מִתְמוּרָה וּמֵה קו' הָא עֵיקָר אִיסוּר עַל בְּהֵמָה. הַקְדָּשׁ וּבְהֵמָה הַקְדָּשׁ בְּאַחַת לֹא נְפִיק לְחֻלִּין

א"כ ודאי ל"מ דלק"מ דלרבא כ"מ דא"ר לא תעשה זאת הפנונה שלא: יהי דיבורו ומעשיו שעשה נגד רצון התורה מקיימים פהאי דמוכר חרמי פהנים דכתיב לא ימכר שהפנונה שלא.

יהי המכר קיים וה"נ בלאו דלא יחליפנו הפנונה שלא יהי החליפין, לכן אי לאו דגלי קרא לא הי' גם החולין קודש והינינו דמשני דש"ה דגלי קרא והי' הוא ותמורתו קודש ושגם החולין יהו' קודש [ולפ"ד ניקחא] נמי דתמורה קרבה ולא הוי מצהב"ע דאין על החולין איסור רק על הקדש ודקדוש כבד נתקדש ואין המצוה באה בעברה, ועיין במרדכי ריש פ"ק לולב הגזול, ובהכי ניקחא הא דתמורה מקרי ל"ת שאין בו מעשה ובמקדוש בעל מום למזבח לוקה כמבואר לעיל ה' איסורי מזבח, וע"כ פינו דנעשה הקדש מקרי מעשה א"כ ה"ה בתמורה ונהי דלרבינו י"ל דס"ל דגם בשותפין וצבור עבר על ל"ת דתמורה דבזה לא נתקדש לא מקרי מעשה מ"מ לשי' רש"י ותוס' דשותפין ליפא לאו קשה וגם לרבינו קשה מהמקדים תרומה לבכורים דלא לקי אע"פ שעבר על ל"ת ונהרי פינו דהתרומה קדשה מקרי לאו שיש בו מעשה וא"ל דהו"ל נל"ע דהא רבינו פסק קיימו ולא קיימו ואם נתבטל העשה אפי' שלא מדעת לקי [חסר התשלום ועי' בשיטה מקובצת תמורה דף ד': דהא דמקדים תרומה לבכורים הוילנה"ל"ע לחד מ"ד רק לר"ל דס"ל במכות לאו שקדמו עשה הוי נל"ע משא"כ לדידן לא הוי נל"ע ונראה דכוננת כ"ק זקני זל"ה היתה לתרץ דמש"ה לא הוי תמורה לאו שיש בו מעשה משום דבדיבורו איתעביד מעשה דכיון דהל"ת הוא מה שרצה לעשות מקודש חול א"כ ל"ש דבדיבורו איתעביד מעשה דבמה שהתמורה נעשה קודש זה ל"ה העברה ועפ"ז מתנרץ נמי במקדים תרומה לבכורים דהוי לאו שאב"מ דעיקר האיסור לא הקדמת התרומה רק איחור הבכורים א"כ ל"ש דאיתעביד מעשה] המגיה: הלכות פלים פ"א ה"ג פל שפיס טהור, דעת רבינו דכלים מעצמות חיות שפיס טהור כמש"כ ג"כ בפה"מ שלא חייב השם טומאה על דבר מימי ואע"פ שמש"כ מתחילה הי' אפשר לומר דנוקא חיות ורמשים ודגים שפיס אכל ממש"כ אח"פ ראי' מספרא מהא דבגד דמה בגד גדל בארץ אף עור הגדל בארץ כלומר דכל מין שאינו גדל בארץ אינו מקבל טומאה, נראה דכל דבר שאינו גדל בארץ אינו מקבל טומאה ולפ"ז הא דתנו לקמן בפ"ד ה"ו בטבעת של אלמוג וחותרה של מתכות דטהורה לאו משום פשוטי פלי עץ לחוד אלא לפי שאין מין זה גדל בארץ ועיין רש"י שבת קמ"ג הא דספוג אינו מקבל טומאה מיהו רש"י בשבת נט: מפרש דאלמוג אינו מקבל טומאה מטעם פשוטי כ"ע א"כ לפ"ז בעשה לו בית קיבול מקבל טומאה ולכאורה הי' נראה דכיון דאינו גדל בארץ אינו מקבל טומאה כלל ואפשר שהוצרך לכו' דהא קיי' ופסקו רבינו פאן דאם חבר להגדל בים מן הגדל ביבשה אפי' חוט או משיחה טמא ואף שאין בחיבור כדי לקבל טומאה א"כ בטבעת של אלמוג וחותרה של מתכת פינו שחבר לו של מתכת טמא לזה הוצרך רש"י לפרש דאינו מקבל טומאה משום פשוטי פלי עץ והו"ל כמתכת המשמש את העץ דטהור: ולפ"ז מיושב תמיה רבה ע"ד התוס' שבת נ"ב: דהקשו על פרש"י דהרי יש לו בית קיבול החותם ותוצו דהו"ל בית קיבול העשוי למלאות וכבר תמהו רבים הרי בסופה קיי"ל דהוי בית קיבול ולמש"כ י"ל דדווקא בכלי עץ או בשאר דבר הגדל ביבשה מקרי ב"ק אבל פאן גוף האלמוג אף שיש לו בית קיבול אינו מקבל טומאה פינו דאין מינו גדל בארץ וכל עיקר קבלת טומאתו הוא על ידי זה

שחיבר לו המתכת של החותם הו"ל גוף אֶחָד ומקבל טומאה א"כ א"א לאֶחָזוּז הַחֶבֶל בְּשָׁנֵי ראשים שנאמר דִּמְקַבֵּל טוֹמְאָה ע"ז שֶׁהַחֹתֶם מְטַלְטֵל ע"י דממנ"פ אם תחשבו כגוף אֶחָד הו"ל פְּשוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְאִם תִּחְשְׁבוּ כב' כְּלִים ע"ז שֶׁהַחֹתֶם מְטַלְטֵל ע"י א"כ הו"ל מִן הַגָּדֵל בַּיָּם וְאִינוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה: מִיְהוּ בְּתוֹסְפֹתָא הוּבָא בַר"ש סוֹף פֶּרֶק י"ט דְּכֻלִּים נִרְאָה קִצְתָּ דְשֵׁל אֶלְמוּג כֹּל שֵׁישׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְאַפְי' בַּפ"ע מִיְהוּ אִינוּ מְוַכְרַח וְצ"ע וּבְדִיקָה בַּכ"ז: פ"ו ה"ג כְּלִים שֶׁעֲשָׂאָן וְדַעַת רַבֵּינוּ דְּנוּקָא בְּסִתְמָא בְּטִיל מְהֵם תּוֹרַת כְּלִים אֲבָל אִם עֲשָׂאָן מִתְחִילָה לְכַד מְקַבְּלִין טוֹמְאָה אַף שְׂמוּצִיאִין רְמוּנִים וּבְנוּדָאי שְׂכּוֹן נִרְאָה מִמְשַׁנָּה ג' דַּתְנָן הַסֵּלֶן שֶׁל פֶּת שִׁיעוּרָן בְּכַפְרוֹת וְקִשְׁי' לִי מְהָא דְגַרְסִינוּן בַּפ' אָמַר ר"ע דָּף פ"ד וּלְחַנְנִי טִילְטוּל ע"י שְׁנוּרִים שְׂמָה טִילְטוּל וּמִיְתִי הֵתֵם הָא דַּתְנָן ג' עֲגָלוֹת הֵם כְּתֻרָא טְמָא מְדַרְס כְּמִטָּה טְמָא.

מת וְשֵׁל אֲבָנִים טְהוּרָה מְכֻלוּם וּפְרִש"י ז"ל עֲגָלָה הָעֲשׂוּיָה לְהוֹלִיף בָּהּ אֲבָנִים טְהוּרָה מְכֻלוּם לְפִי שֶׁפְּרוּצָה וְאָמַר ר' יוֹחָנָן וְאִם יֵשׁ בָּהּ בֵּית קִיבּוּל רְמוּנִים טְמָאָה וְהִינּוּ דָאָף דְּהִיא כְּבִידָה וְאִינוּ יָכוֹל לְטַלְטֵל רַק ע"י שְׁנוּרִים מ"מ מְקַרֵי טַלְטוּל לְכֵן אִם יָכוֹלָה לְקַבֵּל רְמוּנִים טְמָאָה אֲבָל שֶׁל אֲבָנִים שֶׁהִיא פְּרוּצָה טְהוּרָה וְהִשְׁתָּא קִשְׁיָה לְדַעַת רַבֵּינוּ פִּינוּ דְּטַלְטוּל ע"י שְׁנוּרִים שְׂמָה טִילְטוּל לְמָה שֶׁל אֲבָנִים טְהוּרָה הֲרִי הִיא מִיְנוּחַדָּת לְשֵׁל אֲבָנִים וְכִינוּ דְּמִיְנוּחַד לְהוֹלִיף בָּהּ אֲבָנִים לֹא פִקַּע שֵׁם כְּלֵי מִינְי' וּבְאַמַּת הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת חוֹלֵק עַל רַבֵּינוּ בְּזָה וּס"ל דָּאִם אֵינָה מְקַבֵּלֶת רְמוּנִים גַּם כְּשֶׁעֲשָׂאָה לְדַבָּר גְּדוֹל יוֹתֵר לֹא מְקַרֵי כְּלֵי וַיֵּשׁ לוֹ סִיוַע מְהָא מְשַׁנָּה שְׁזַכְרָנוּ.

וְהִנֵּה רַבֵּינוּ בַּפְּכ"ז מַה' כְּלִים הַשְּׂמִיט לְהָא דַּר"י בְּאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל רְמוּנִים דְּטְמָא נִרְאָה דַּס"ל דְּלֹא קִי"ל כְּחַנְנִי' דְּטַלְטוּל ע"י שְׁנוּרִים שְׂמָה טַלְטוּל לְהַכִּי שֶׁל אֲבָנִים טְהוּרָה לְפִי שֶׁאִינוּ עֲשׂוּי לְטַלְטֵל אַף עַד יִינן תִּיקְשָׁה לַר"י מֵאֵי אֵיכָא לְמִימַר וְסָבוּר הֵייתִי לוֹמַר דָּאָף דְּלַדַּעַת רַבֵּינוּ בְּכֻלֵי שֶׁעֲשָׂאָה מִתְחִילָה לְדַבָּר גְּדוֹל מְרִימוּנִים מְקַבֵּלֶת טוֹמְאָה לֹא נִאָמַר זֶה אֵלָא כְּשֶׁרוּב הַשְּׂוֹלִיִּים קִיִּים אֲבָל אִם נִפְתַּח רֹב הַשְּׂוֹלִיִּים אַף שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֲבָנִים מ"מ טְהוּר כֹּל שֵׁישׁ בּוֹ נִקְבַּ כְּמוּצִיא רִימוֹן אֲבָל בְּפִחוֹת מְמוּצִיא רְמוֹן אַף שֵׁישׁ בּוֹ נִקְבִים הַרְבֵּה וּכְשֶׁנִּצְרָפָן יְהִי רֹב פְּתוּחַ מ"מ טְמָא.

וַיֵּשׁ לְזָה קִצְתָּ סִמָּה מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שֶׁכְּתֹב שֶׁם דְּסֵלֶן וְאַפִּיפִירָאוֹת טְמָא עַד שֶׁיִּקְרְעוּ רֹבֵן מִשְׁמַע דְּבַרְרֹבֵן סָגִי אֵלָא דְּלִקוּשְׁטָא דְּמִקְלֵתָא לֹא מְסַתְּבַר דְּנוּדָאי בְּכֻלֵי שְׁלֵם כֹּל שֶׁנִּפְתַּח רֹבּוֹ פִּקַּע שֵׁם כְּלֵי מִינְי' מִיְדֵי דְּהוּי אַבְגָּד דְּשִׁיעוּר בְּגָד הוּא שְׁלִשָּׁה וְאַפ"ה בְּכַגָּד שֶׁנִּקְרַע רֹבּוֹ הוּא טְהוּר וְעֵינָן בַּפ' הָעוֹר וְהַרְוֹטֵב דָּף קכ"ג ע"ב וְעֵינָן שַׁבַּת צ"ה ע"ב בְּתוֹס' ד"ה נִקְבַּ כְּמוּצִיא רְמוֹן וְצ"ע וְעֵינָן בְּתוֹסְפֹתָא דַּב"מ בְּכֻלִּים פ' כְּלֵי עוֹר דְּתַנְיָא הֵתֵם חֲמַת חֲדָשָׁה אַע"פ שֶׁמְקַבֵּלֶת רְמוּנִים טְהוּרָה תְּפָרָה וְנִקְרְעָה שִׁיעוּרָה כְּמוּצִיא רְמוֹן וְלֹא מְצִאתִי יִישׁוּב לְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ אִם לֹא שֶׁנִּאָמַר דְּבַנְעֲשָׂה מִתְחִילָה נְמִי כֹּל שֶׁדְּפָנוֹת וְהַשְּׂוֹלִיִּים פְּרוּצִין בְּרֹבֵן כְּמוֹ עֲגָלָה שֶׁל אֲבָנִים דְּגַם צְדָדֵי הַמְחִיצוֹת הִמָּה פְּרוּצִים רַק שֶׁהַמְקֻלוֹת הַתְּחוּבִין מְחִזְקִים אוֹתוֹ כֹּל שֵׁישׁ כְּמוּצִיא רְמוֹן אַף שֶׁנִּעֲשָׂה לְדַבְּרִים גְּדוֹלִים אִין מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּמ"מ מְדַבְּרֵי רַש"י לֹא נִרְאָה כֵּן וְכ"נ דַּעַת הַמְּאִירֵי בַח' לְשַׁבַּת וּמִהִתִּימָא עַל הַתּוּיוֹ"ט שֶׁהִבִּיא דְּבַרֵי רַבֵּינוּ בְּפִשְׁטוֹת בְּהִיּוֹת שֶׁהַרְאָב"ד וְרַש"י חוֹלְקִין עָלָיו וְלַדַּעַת רַבֵּינוּ אֲפֻשֶׁר דָּאָפִי נַעֲשָׂה מִתְחִילָה לְרִימוּנִים רַק שֶׁאֵח"כ יַחְדוֹ לְשֶׁאֵר דְּבָרִים מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְגַם זֶה צ"ע דָּאֵיכָא

לדמויא להא דטלית שפתבנו ולזה הדעת נוטה, שוב התבוננתי בדבר נראה שגם רבינו מודה דטילטול ע"י שוורים שמי' טילטול שיהי משנה שלימה שנינו בפ' ט"ו דכלים דדרדור של עגלה מקבל טומאה וביאר הר"מ ו"ל שאע"ג שמחזיק ארבעים סאה פיון שעשוי לטלטל ע"י העגלה א"כ הדק"ל פיון דלרבינו בכלי העשוי מתחילתו אף שאינו מקבל רמונים מקבל טומאה מ"ש מעגלה של אבנים דטהור: והי' נראה בדעת רבינו ו"ל דיש לו שיטה אחרת דנודאי מודה הוא דכל שניקב כמוציא רמון תו לא מקרי פלי קיבול אלא דמ"מ פל שעשוי לקבל דבר אחר לא גרע מפשוטי פלי עץ ודכי מסתבר דנהי דא"י לקבל רמונים מ"מ לא גרע מפשוטי פלי עץ שאין להם בית קיבול והנה בפשוטי פלי עץ ס"ל לרבינו דנהי דלא מקבלי טומאה מד"ת מ"מ מדרבנן מיהו טמאים פל שהוא מעשה אומן כמו דף של נחתומין בפ' ט"ו דכלים וכן אם סיידן או פייידן א"כ ה"ה בכלי שעשוי לקבל מתחילתו דבר גדול אף שאינו ראוי לקבל רמונים נהי דמה"ת טהור מדרבנן מיהו טמא כמו דף של נחתומים או דף של בעה"ב שציירו אלא דבמחזיק מ' סאה נהי דבעשוי לקבל רמונים טמא מדאורייתא פל שעשוי לטלטל אפי' ע"י שוורים פל שאינו עשוי לקבל רמונים פהאי דעגלה של אבנים טהורה מכלום דכל שאינו פלי ממש טהור בפשוטי פלי עץ דהאמה"ט תלוש.

ולבסוף חקרו טהור בפשוטי פלי עץ לפי שאין לו תואר פלי ממש ולא גזרו בפשוטי פלי עץ ה"נ בטילטול ע"י שוורים טהור בפשוטי פלי עץ ולא גזרו אלא במעשה אומן ולמש"כ יש ליישב בהא דאיכא למידק בשבת דף פ"ד דטלטול ע"י שוורים ושמה טילטול ומייתי לה ממתניתין דפ'.

כ"ד דכלים ומדרמונים ולמה לא מייתי ממתניתין דפט"ו דכלים ולמש"כ יש ליישב ואין להאריך ולפ"ז מיושב נמי הא דפסק רבינו בנקרע רובן דטהור, ואף דעדיין נשאר תואר פלי ומקבל ולמש"כ דאין דינו אלא בפשוטי פלי עץ ובפשוטי פלי עץ בעינן תואר פלי, לגמרי שיהי' מעשה, אומן כמו דף של נחתומין או צייר ובנקרע רובו לא מקרי תואר פלי ממש פנ"ל ברור בדעת רבינו ועיין תשובת הרד"ד להגאון מלאסק ובתשובה סי' י"ד בכתבים: הלכות נזקי ממון פ"א ה"א פל נפש חי' שהזיקה, עי' להרב מח"א בה' נזקי ממון סי' א' שנסתפק במזיק אי משלם כשעת הנזק לענין יוקרא וזולא או לא דמצי למימר פהאי חפץ דאזיקנא לה הא אנשלימת לה ומשלם כשעת, העמדה בדין ודווקא גבי גזילה משלם כשעת הגזילה דגלי, קרא פאשר גזל ע"ש שהביא דגם בחי' כת"י לרבינו יונה נסתפק בזה דאפשר דאם שיבר פלי והי' שוונה ה' נאח"פ.

הזלה ושוונה ד' סגי שמשלם פלי כמו ששנה בעת השלומין או דמי אותו הפלי, נאני תמה שיהי' תוספתא מפורשת היא בפ"ג דבב"ק הרג שורו של חבירו הוקרה בהמתו או שהזלה הנדלק גדישו של חבירו והוקרה התבואה, או שהזלה בין משעמד בב"ד בין עד שלא עמד בב"ד אין לו אלא כשעת נזקו אלא דאף במזיק אזלינן בתר שעת הנזק כמו בגזלן בתר שעת הגזילה ומה שהביא המח"א שם ראי' מדברי רבינו בפ"ג מה' שכירות גבי.

סבל ושׁיבֵר חֲבִיּוֹת יֵין לַחֲנֻנִי וְנִתְחַיֵּב לְשֵׁלֶם וְהָרִי הִיא שְׁנוּה בְיוֹם הַשּׁוּק ד' וּבִשְׂאֵר יָמִים ג' אִם הִתְחַזְרוּ בְיוֹם הַשּׁוּק חֲיִיב לְהִתְחַזֵּר חֲבִיּוֹת יֵין או' ד' הִתְחַזֵּר לוֹ בִשְׂאֵר יָמִים יִתְחַזֵּר לוֹ ג'.

אַלְמָא דְאֶזְלִינְן בְּמִזִּיק בְּתֵר שְׁוֹנֵי דְשַׁעַת תְּשְׁלוּמִין לָאו רֵאִי הִיא דְהֵתֵם תְּמִיד וְרַכּוּ בְכֶף לִיקָר בְּשַׁעַת הַשּׁוּק וְאָנוּ יוֹדְעִין שְׁדַרְכּוּ בְכֶף הַלְכָה אֶזְלִינְן בְּתֵר שַׁעַת הַתְּשְׁלוּמִין אִפִּי לְחוּמְרָא אֲבָל בִּשְׂאֵר יְנוּקְתָא אֶזְלִינְן בְּתֵר שַׁעַת הַנּוּק בֵּין לְקוּלָא וּבֵין לְחוּמְרָא כְּמִבְּנוֹרָא בְּתוּסְפֵתָא שְׁהִבְאֵתִי, וְרֵאִיתִי בְקִצָה ח"ס"ל ד"ש שְׁהִקְשָה עַל רַבִּינוּ וְהַמ"מ שְׁנִרְאָה מְדַבְרֵיהֶם דְּבְמִזִּיק מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַתְּשְׁלוּמִין מְהָא דְסו"פ הַמְּפָקִיד גְּבִי פְלוּגְתָא דְב"ש וְב"ה בְּשְׁלִיחוֹת יָד דְב"ש ס"ל דִּילְקָה בְּחֶסֶר וְיֵתֵר וְב"ה ס"ל כְּשַׁעַת הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם וְאֶמְרִינְן שֶׁם דְּבִיתֵר כ"ע ל"פ כִּי פְּלִיגִי בְּחֶסֶר וְאֶמְרִינְן שֶׁם הָכָא בְּמ"ע פְּגוֹן שְׁטַלְטְלָה לְהִבִּיא גוֹזְלוֹת וּבִשְׂוֹאֵל שֶׁל"מ קְמִיפְלִגִי דְב"ש ס"ל דְּגִזְלוֹן הָוִי וְב"ה ס"ל דְּשׂוֹאֵל הָוִי וְאֶפ"ה ס"ל כְּשַׁעַת הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם וְלֹא כְרַע"ק דְס"ל כְּשַׁעַת הַתְּבִיעָה אֶלְמָא דְגַם בְּשׁוּמְרִין אֶזְלִינְן בְּתֵר שַׁעַת הָאוּנְסִין וְלֹא בְּתֵר שַׁעַת הַתְּשְׁלוּמִין ע"ש שְׁהִנִּיחַ בְּצ"ע וּבְמַחְכ"ת לָאו רֵאִי הִיא דְפִשְׁט הַסְּוֹגִיא הֵתֵם פְּגוֹן שְׁטַלְטְלָה לְהִבִּיא גוֹזְלוֹת וְנַעֲשֶׂה שׂוֹאֵל שֶׁל"מ וְהוֹזְלָה אֶח"כ וְשִׁלַּח בָּהּ יָד וּבָהָא קְמִיפְלִגִי דְב"ש ס"ל גִּזְלוֹן הָוִי וּמְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת שְׁטַלְטְלָה לְהִבִּיא גוֹזְלוֹת וְב"ה ס"ל דְּשׂוֹאֵל הָוִי וְכִי הוֹזַל בְּרִשׁוּתָא דְמָרָא הוֹזַל וּמְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת שְׁלִיחוֹת יָד דְּגִזְלוֹן וְדֹאִי מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַגְּזִילָה וְזֶה פְּשׁוּט עַד שְׂאֵנִי תְּמַה עַל הַקִּצָה ח"ס שְׁלֹא שֶׁת לְבוֹ לְזָה, וְמ"מ כ"כ דְּבְתוּסְפֵתָא מְבִנוֹרָא דְגַם בְּמִזִּיק מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַהִיזָק וּמְסַתְּבְרָא דְאִין, הַפְּרִשׁ בֵּין נְזִיקִי, גּוּפוֹ.

לְנִזְקֵי בְהֵמָתוֹ וְכֵן מְשַׁמַּע מְסַתִּימַת הַפּוֹסְקִים: ה"ו חֲמִשָּׁה מִינֵי בְהֵמוֹת מוּעֲדִין מְתַחֲלָתָא בְּרִייתָן לְהִזִּיק וְדַעַת רַבִּינוּ דְהֵנָּה מִינֵי חֵיוֹת הֵן מוּעֲדִין לְהִזִּיק בְּכָל מִינֵי הִיזָק וְדִין קָרוֹ מוּעֲדָתָא לְהֵן מְתַחֲלָתָן וְכֵן הַנְּחָשׁ מוּעֵד לִישׁוּף וְדִינוֹ פְּקָרוֹן מוּעֲדָתָא אַף בְּפַעַם רֵאשׁוֹן וְאִם טָרְפוּ בְהֵמָה לְהַנְּאֵתוֹ דִּינָן כְּדִין שֵׁן לְפִטוֹר בְּר"ה אֲבָל הַתּוֹס' וְהַרְשָׁב"א חוֹלְקֵי וְס"ל דְהֵנָּה חֵיוֹת שְׁדַרְכּוּ לְטָרוּף אִינָם מוּעֲדִין אֵלָא בְּמָה שְׁדַרְכּוּ בְכֶף.

וּבְמָה שְׁדַרְכּוּ בְכֶף פְּגוֹן נְשִׁיכַת נְחָשׁ דִּין רְגַל יֵשׁ לְהֵם וְנ"מ דְפִטוֹר. בְּר"ה וְלַרְבִּינוּ דְהו"ל פְּקָרוֹן מוּעֲדָתָא חֲיִיב בְּר"ה וְלְכַאוּרָה קִצָּת סִיוַע לְהַחֲלוּקִין מְהָא דְאֶמְרִינְן בְּר"פ הַחוּבָל דְאִין מוּעֵד בְּכָבֵל וְלַרְבִּינוּ הָא הֵנָּה חֲמִשׁ מוּעֲדִין בְּתַחֲלָתָן וּבְדֹאִי דְנִין גַּם בְּכָבֵל.

כִּינּוּן דְאִין צְרִיף ב"ד לְקַבֵּל עַל הַעֲדָתָן וְלַתּוֹס' וְרִשְׁב"א נִיחָא דְהֵנָּה אִין לְהֵם דִּין קָרוֹן אֵלָא דִּין שֵׁן, וְמ"מ אִין זֶה מְוֹכַרְח כ"כ, וּבִש"ע ס' שֶׁפ"ט בְּהַג"ה פְּתַב הַרְמ"א וִי"א דְדוּקָא נְחָשׁ מוּעֵד לְעוֹלָם מְשַׁמַּע דְּבַנְחָשׁ לִיכָא פְּלוּגְתָא וְז"א דְלַרְבִּנְן דִּינוֹ פְּקָרוֹן מוּעֵד וְלַתּוֹס' וְרִשְׁב"א דִּין רְגַל לוֹ וְנ"מ בְּר"ה: וְהִנֵּה לְקַמְן בְּפ"א מְבִנוֹרָא דְשׁוּר הַמוּעֵד שְׁנַגַּח וְאֶח"כ הַפְּקִיר פְּטוֹר, וְנִרְאָה דְדִין זֶה אִינוּ אֵלָא בְּקָרוֹן מוּעֵד אֲבָל בְּשׁוֹן וְרַגְלָא אִם הִזִּיק וְאֶח"כ הַפְּקִיר חֲיִיב וְא"ל מְהָא דְתַנּוּן בְּב"ק כ"ד דְר"ט מְסַתִּיב קָרוֹן בְּחֶצֶר הַנִּיזָק נ"ש דִּילִיף קו"ח מְשׁוֹן וְרַגְלָא וְלִפ"ז לְפָרוּף מַה לְשׁוֹן וְרַגְלָא דְהִזִּיק וְאֶח"כ הַפְּקִיר חֲיִיב תֵּאמַר בְּקָרוֹן דְנַגַּח וְאֶח"כ הַפְּקִיר דְפִטוֹר דְז"א דִּיל"ל לְר"ט גַּם זֶה יְלִיף בְּקו"ח דְּבְחֶצֶר הַנִּיזָק ל"מ הַפְּקִיר, מִיְהוּ לְקוּשְׁטָא דְמִקְלָתָא י"ל דְגַם לְר"ט בְּחֶצֶר הַנִּיזָק נְמִי פְטוֹר בְּנַגַּח וְאֶח"כ הַפְּקִיר דְאֶמְרִינְן דִּין וְכַדְאֶמְרִינְן בְּפ' פִּיצַד דָּף י"ח: לְעַנְיָן לְהַשְׁתַּלֵּם מְגוּפוֹ דְגַם לְר"ט אִינוּ,

משפלים מעלי' אלא מגופו ולא ילפינו מקו"ח דאמרין דיו ודו"ק פי קצרת: והנה בהנהגה הדורסת דלרבינו דין קרו להם ודינו פשור המועד.

אלא שיהו מועדין, מתחילתו יש לדקדק בהזיק ואם"כ הפקיר מהו אי דנין אותו כדין שן ורגל או כדין שור המועד דאיפא למימר דכשם דחמירי בזה דמועדין מתחילתו ה"נ לא בעינו העמדה בדין ולכן אפי' בנגח ואם"כ הפקיר חייב ועמש"ל לקמן בפ"ח דאף.

במועד בעי העמדה בדין ולכן בהפקיר קודם העמדה בדין פטור אבל בהנהגה דלא בעי העמדה כלל דהו מועדין מתחילתו י"ל דלא בעי נמי העמדה בדין והרי הו פשאר נזקים דחייב אף בלא העמדה בדין והעמדה אינו אלא גילוי מלתא בעלמא, וקצת יש להזכיר מהא דפ"ק דב"ק דתנא התם חומר בבור מבשור וחומר בשור מבאש וחומר: באש מבשור ודחוק למצוא מה דשייר התנא ולמה לא חשוב חומר בבור ואש מבשור שכן אם עשה בור ונפל שמה שו"ח אע"פ שטמם הבור אחר הנזק קודם עמידתו לדין ואינו שוב בעל הבור עיין ב"ק ג': וכן שרף אש דבר ואם"כ נכפה אשו קודם העמדה בדין ונדאי דחייב ובגנזקי שור פטור אלא ע"כ דזה הוי בכלל חומר דמועדין מתחילתו דדווקא במקום שהקילה התורה לדונו בתחילה ח"נ קודם שהועד הקילה עליו התורה גם לאחר העמדה בג' פעמים שיהי' צריך גם בפעם ד' העמדה בדין אבל בהנהגה שא"צ העמדה בג' פעמים ומתחילתו הוא מועד א"צ לעולם העמדה בדין וממילא גם בהנהגה מיני חיות שהזיקו אע"ג דתולדה דקרו הם מ"מ פינו שהם מועדין מתחילתו גם בנגח ואם"כ הפקיר חייב: ה"ט וכן אם הי' מיוחדת לשניהם לשונורים ולאחד להכניס פירותיו חייב בה על שן ורגל, והתוס' בב"ק דף י"ד בד"ה מיוחדת לשניהם כתבו בשם ר"ת לחלוק ע"ז פינו דיש' לשניהם רשות להכניס בה שונורים פטור על שן ורגל וכן הביא בהג"א בשם מהרי"ח וקצת משמע פן גם מדברי הרי"ף שכתב בריש בב"ק טעם פטור שן ורגל בר"ה משום דאורחין' למיזל בר"ה א"כ גם בזה פטור וכן ראיתי להרשב"א בחי' בב"ק שהביא דברי ר"ת ונראה שהסכים עמו: וראיתי להנמק"י שתיגרץ לקושית התוס' דבמיוחדת לשניהם לשונורים אע"ג דהוא רק לאחד לפירות למה יתחייב.

דהיינו טעמא דכיון דמיוחדת לאחד לפירות מסתמא אין לו רשות לאחר באותו עת שהכניס השני את הפירות להכניס שם שור והו"ל שלא ברשות, ותמוה לי שדבריו סותרין זא"ז דלקמן שם בע"ב תניא פרה שהזיקה טלית וטלית שהזיקה פרה אין אומרים תצא פרה בטלית וטלית בפרה אלא שמיין אותה בדמים כתב ע"ז הנמק"י כגון פרה שהיתה מהלכת ונסתבכה רגלה בטלית ונקרע הטלית ונשבכה רגלה של פרה וטלית זה בור הוא וחייב מטעם בור ומשפחת לה חיובא בתרנוייהו שהזיקו זא"ז בב"א פיצד כגון חצר המיוחדת לזה ולזה לשונורים ולמטלטלין דלגבי בור חייב ולא מצי למימר תורף ברשותי ולגבי רגל נמי שנקרעה הטלית פינו שאין מיוחדת אלא לאחד חצר הנזק הוא, ותמוה פינו דהרב ז"ל בעצמו הסכים דהיכי דמיוחדת לשניהם לשונורים ולאחד לפירות לא מתחייב אלא מטעם דאז אינו רשאי להכניס שם שונורים בסתם א"כ לא משפחת פרה שהזיקה טלית וטלית פרה שיתחייבו בעל הטלית על שבירת רגל הפרה מטעם בור ובעל הפרה על קריעת הטלית מטעם רגל דממנ"פ דאם בעל הפרה הי' רשאי להכניס פרתו בעת שמונח הטלית אין עליו דין רגל דחצר השונתפין פטור בה על השן ועל הרגל הגם

שְׁמִינֻד לְאַחַד לְפִירוֹת וּכְדַעַת ר"ת וְאִם אֵין רְשׁוֹת לְבַעַל הַפֶּרֶה לְהַכְנִיס פְּרִתוֹ בְּעַת שְׁמִינֻד שֵׁם הַטְּלִית אִם כֵּן אֵין כָּאֵן דִּין בּוֹר פִּינּוֹן שְׁאִין לוֹ לִילָדָה שֵׁם בְּעַת שְׁמִינֻד שֵׁם הַטְּלִית לְכֵן דְּבָרֵי הַנִּמְק"י צ"ע: וְהִנֵּה בַש"ע ס' שפ"ט סְעִיף ט' אֵיתָא דְּבַחְצָר הַמִּינֻדָּת לְשִׁנְיָהֶם לְשׁוֹנְרִים וְלְאַחַד מֵהֶם לְשַׁאֵר דְּבָרִים וְהַכְנִיס אַחַד מֵהֶם טְלִיתוֹ וְהִזְקוּ זא"ז שֶׁהַשׁוֹר הִזִּיק אֶת הַטְּלִית וְהַטְּלִית הַשׁוֹר אֵין אֹמְרִים תִּצָּא זֶה בְּזֶה אֲלָא שְׁמִין אֶת הַנְּזָקִין וְהִינּוּ כְּפִירוֹשׁ הָרָא"שׁ וְהַנִּמְק"י, בְּהַאי דְּפָרָה שֶׁהִזִּיקָה טְלִית אֲבָל לִפְעַנ"ד גַּם לְדַעַת רש"י וְרַבִּינוּ דִּס"ל דְּבַמִּינֻדָּת לְשִׁנְיָהֶם לְשׁוֹנְרִים וְלְאַחַד מֵהֶם לְפִירוֹת דְּחִיב בְּנֻזְקֵי הַפִּירוֹת מ"מ בְּבוֹר דְּהוּא נֻזְקֵי טְלִית בְּפָרָה מוֹדִים גַּם הֵם דְּפִטוֹר בְּעַל הַטְּלִית שֶׁהָרִי הָרָאב"ד ו"ל לֹא חָלַק ע"ד רַבִּינוּ בְּהַאי דִּינָא דְּמִינֻדָּת לְשִׁנְיָהֶם לְשׁוֹנְרִים וְלְאַחַד לְפִירוֹת דְּחִיב וְאֵלוֹ לְקַמֵּן בַּפ"ד פְּתַב לְהַדְיָא דְּבַמִּינֻדָּת לְשִׁנְיָהֶם לְשׁוֹנְרִים וְלֹא לְקַדְרוֹת פִּטוֹר בְּעַל הַקְּדִירוֹת בְּנֻזְקֵי הַשׁוֹר דְּכִינּוֹן דִּישׁ רְשׁוֹת לְבַעַל הַשׁוֹנְרִים לְהַכְנִיס שֵׁם שׁוֹנְרִים הו"ל כְּשִׁנְיָהֶם בְּרְשׁוֹת אוֹ שְׁנִיָּהֶם שְׁלֹא בְּרְשׁוֹת דְּקִי"ל בְּהַנְּזָקוֹ זֶה בְּזֶה פִּטוֹרִין וְהִזְקוּ זֶה אֶת זֶה סְיִיבִים וְנֻזְקֵי שׁוֹר בְּטְלִית דְּהוּא בּוֹר הו"ל כְּהַנְּזָקוֹ זֶה בְּזֶה דְּפִטוֹרִין וְל"ד לְנֻזְקֵי שׁוֹר בְּפִירוֹת דְּהו"ל כְּהַנְּזָקוֹ זֶה אֶת זֶה שֶׁהָרִי בְּעַל הַשׁוֹר עֲבַד מַעֲשֵׂה שְׁאֲכַל אֶת פִּירוֹתָיו שֶׁל זֶה וְחִיב וְאֵע"ג דְּכַתֵּב הָרִי"ף הַטַּעַם מְשׁוּם דְּאֹרְחִי לְמִיזַל בַּר"ה מ"מ לֹא גָרַע מֵהַתִּינּוֹת בַּר"ה וְהִזִּיקָה בַּר"ה וְכֵן בְּעֵץ אֲרוֹף הַמִּנּוּחַ בַּר"ה וּמְקַצְתוֹ בַּר"ה וְחִיב כְּמוֹש"כ הָרָא"שׁ בַּפ"ק דְּב"ק לְכֵן פִּינּוֹן דְּהוּא רְשׁוֹת לְאַחַד בְּלַבַּד הו"ל לְגַבִּי פִירוֹת שְׁאֲכַלְתֵּן רַה"י וְזֶה דְּוֹקָא בְּהִזִּיקָה לֹא בְּהַנְּזָקָה וְכ"מ מְדַבְּרֵי הַמ"מ שֶׁהַסְּפִים לְדַבְּרֵי הָרָאב"ד וְהָרִי דְּרָכּוֹ לְמַשְׁנֵף תְּמִיד אַחֲרֵי דְּבָרֵי רַבִּינוּ וְע"כ שְׁגַם רַבִּינוּ מְסַפִּים לָזֶה, וּבְאֶמַת שְׁדַבְּרֵי הָרָאב"ד מְסַתְּבְּרִין מְאוֹד דְּהָא מְבוֹאֵר לְהַדְיָא בַּפ"ה הַמְּנִיחַ דְּאָף בְּנֻזְקֵי גּוֹפּוֹ שֶׁהַנְּזָקוֹ זֶה בְּזֶה פִּטוֹר וְהִיכִי תִּיֶסַק אֲדַעֲתִין דְּנֻזְקֵי מְמוֹנוֹ יְהִי חֲמוּר מִנְּזָקֵי גּוֹפּוֹ וְכ"מ עוֹד קָצַת מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ שֶׁהַשְּׁמִיט הָאֵי דִּינָא דְּפָרָה שֶׁהִזִּיקָה טְלִית וְע"כ דְּמַפְרֵשׁ כְּאֵינָהּ פִּירוֹשָׁא וְזֶה כְּבָר הִבִּיא רַבִּינוּ לְקַמֵּן וְכ"כ שְׁכֹן דַּעַת הָרִשְׁבָּ"א וְכֵן בְּהָא דְּפָרָה שֶׁהִזִּיקָה טְלִית לֹא הִבִּיא אֲלָא פִירוֹשׁ ר"ת וְכִינּוֹן שְׁדַעַת הַר"ח וְהָרָאב"ד וְהָרִשְׁבָּ"א וְכ"מ כֵּן וְכ"ד מֵהַרִּי"ח בַּהַג"א וְלֹא מְצִינוּ מִי שֶׁיִּסְתַּיֵּב בְּנֻזְקֵי הַטְּלִית אֶת הַשׁוֹר אֲלָא הָרָא"שׁ וְהַנִּמְק"י וְכָבֵר כְּתַבְנוּ שְׁלֹא יִרְדְּנוּ לְדַעַת הַנִּמְק"י א"כ וְדָאֵי שְׁאִין לְחִיב אֶת בְּעַל הַטְּלִית דִּיחִיד הוּא הָרָא"שׁ וּבְאֶמַת בַּב"י לֹא הִבִּיא מֶרֶן שׁוּם חוֹלֵק עַל הָרָא"שׁ וְכָבֵר נִתְבָּאֵר שְׁרַבִּים חוֹלְקִים וְשִׁנְרָאָה שְׁגַם דַּעַת רַבִּינוּ כֵּן גַּם בְּמִינֻדָּת לְפִירוֹת לְאַחַד וְלְשִׁנְיָהֶם לְשׁוֹנְרִים ר"ת וְהָרִשְׁבָּ"א חוֹלְקִים וְלַדַּעַת הַנִּמְק"י דְּוֹקָא בְּזִמְן שֶׁהוּא לְאַחַד לְפִירוֹת אֵין לְשִׁנְיָ רְשׁוֹת לְהַכְנִיס שֵׁם שׁוֹנְרִים אֲבָל אִם לְשִׁנְיָהֶם רְשׁוֹת לְשׁוֹנְרִים וְלְאַחַד לְפִירוֹת פִּטוֹר,, אֲמַנְם בְּטְלִית כ"כ שְׁנָרְאִין מְאֹד דְּבָרֵי הָרָאב"ד וְרַבִּינוּ אֵינּוּ חוֹלֵק עֲלֵיו אֵין סַפֵּק דְּנֻקְטִינוּ כְּוֹתִי דַּר"ת וְסִייעָתוֹ בְּנֻזְקֵי טְלִית בְּפָרָה, וְעֵי"שׁ עוֹד בַּש"ע ס' הַנְּזָכָר סְעִיף י"ד דְּאִם הִיָּתָה מִינֻדָּת לְפִירוֹת לְאַחַד מְלַבַּד וְלְשׁוֹנְרִים לְשִׁנְיָ בְּלַבַּד אִם הִזִּיקוּ הַשׁוֹנְרִים אֶת הַפִּירוֹת חִיב עַל שֵׁן וְרָגַל דְּהו"ל כְּפַחְצָר הַנְּזָק פִּינּוֹן דָּאֵין לוֹ רְשׁוֹת לְפִירוֹת וְנִרְאָה דַּלְר"ת וְרִשְׁבָּ"א פִּטוֹר פִּינּוֹן דִּישׁ לְבַעַל הַשׁוֹר רְשׁוֹת לְהַכְנִיס שׁוֹרוֹ וְעַמְש"כ בְּזֶה בַּפ"ג: הִי"א כְּשֶׁשְׁפָּשָׂה בְּזַנְבָּה בַּר"ה וְכו' וְאִם תְּפַס הַנְּזָק ח"נ אֵין מוֹצִיאִין דַּעַת רַבִּינוּ בְּכַמָּה דְּנֻקְטָא דְּתַפְסָה מְהֵי בְּסַפִּיקָא דְּדִינָא וְעַמְש"כ בַּפ"ב ה"ה: פ"ב ה"ב כֵּל תּוֹלְדָה כְּאֵב שְׁלָה חוּץ מִח"נ צְרוּרוֹת, הִנֵּה הַמְּתַבָּאֵר בַּר"פ פִּיצַד דְּכָל בְּחִיבוֹרִין נ"ש מְשַׁלֵּם לְכֵן גַּמְלָה טְעוֹן מְשָׂא וְהִזִּיק בְּמִשְׁאוֹ אוֹ בְּאֹנְפָּה שְׁעֲלֵיו וְכֵן עֲגָלָה

מוֹשְׁכַת בְּקָרוֹן בְּזָב וּבְזָב אֵין הַפְּרֵשׁ אֵי נִתְחַדְּשָׁה עִתָּהּ הַגְּיָעָה אוֹ לֹא הִנֵּה פְּלִשׁוֹן הִנֵּה
נִזְכָּר בַּע"ז דָּף ס' גַּבִּי מֵגַע עֲכוּ"ם דָּאָמַר רַב אָשִׁי כָּל שְׂבִיב טָמֵא בְּנִכְרֵי עוֹשֶׂה י"נ וְכַתֵּב
הַרִיב"ש בְּסִי' ש"י הוֹבָא בַּשֵּׁי' יו"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד ס' קכ"ד
ד"א אָסוּר בַּשֵּׁי' הַגְּיָעָה לִּינֵן פִּגּוֹן שֶׁהִי' קִנְיָה צָפָה ע"פ הִינֵן וְנִגַּע בְּקִנְיָה שֶׁהִיא
ע"פ הִינֵן וְאַחַר שֶׁלִּשׁוֹן הִנֵּה נֶאֱמַר נָמִי גַבִּי צְרוּרוֹת אֵין תִּימָה אִם נִחְלַק חִילוּק זֶה בֵּין
קְדָמָה גְּיָעָה לְנִתְחַדְּשָׁה פְּעַת וְסַעַד מְצִאתִי לְדַבְּרֵי מִדְּבָרֵי הַרְשָׁב"א בְּחִי' שֶׁפֶתֵב לִינֵשֵׁב
דְּבָרֵי הַרִי"ף שֶׁהִבִּיא בְּהָא דְמִתְרַנְּגוּלִין שֶׁהִי' מְחַטְטִין בְּחֻבְל דְּלִי וְנִפְסַק הַחֻבְל וְנִשְׁבַּר הַדְּלִי
דְּמִשְׁלָמִין נ"ש וְקס"ד דָּגַם עַל הַדְּלִי מְשַׁלְמִין נ"ש וּבְעֵי לְמַפְשֵׁט הַתָּם דְּבַתֵּר מְעִיקְרָא
אֲזִלִּין וּמִשְׁנֵי רַב בִּיבֵי דְאֲזִיל מִינֵי' וְלִדְעַת הַסּוֹבְרִין בְּדַעַת הַרִי"ף דס"ל דְּבַתֵּר מְעִיקְרָא
אֲזִלִּין לֹא הִי' צְרִיף לְהִבִּיא הָא אוֹקִימָתָא דְאֲזִיל מִינֵי' וּמִתְרַץ הַרְשָׁב"א דְאֵי לָאו דְאֲזִיל
מִינֵי' גַּם לְמ"ד דְּבַתֵּר מְעִיקְרָא אֲזִלִּין לֹא הִי' חֲזִיב כָּלֵל פֶּל פֶּל שְׁלֹא נִגְעוּ בְּגוּף הַדְּלִי וְהָא
דְּקָאָמַר דְּקָאָזִיל מִינֵי' לֹא גָרְסִין אֲלֵא שְׁאֲזֵלָה מִינֵי' דָּגַם אִם נִתְגַּלְגַּל אַח"כ לְמַק"א נִחְשָׁב
כְּשִׁבוּר מְעִיקְרָא דְּבַתֵּר מְעִיקְרָא אֲזִלִּין דְּכָל שְׁאִינוּ פּוֹעֵל בְּגוּף שֶׁל הַדְּלִי אֵינוּ אֲלֵא צְרוּרוֹת
ע"ש וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה הָא כָּל בְּחִיבּוּרִין נ"ש מְשַׁלֵּם וְע"כ כְּדַכְתִּיבְנָא לְחַלְק בֵּין קְדָם הַגְּיָעָה
ע"י ד"א לְבִין נִתְהוּהָ הַגְּיָעָה ע"י"ז שֶׁהִי' הַבַּע"ח תְּפִיס בְּהוֹן וְכִיּוֹן שְׁגַם הַרְשָׁב"א הַסְּפִים
כֵּן בְּדַעַת הַרִי"ף וְכֵן נִרְאֶה מִדְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהִבִּיא הַרְשָׁב"א בְּחִי'.

וּבְהִיּוֹת כֵּן דְּבָרֵי הַסַּמ"ע בְּסִי' שפ"ט בְּעֵץ אַרְוֶה הַנֶּ"ל צ"ע דְּהָא הוּא דִּינָא דִּירוּשְׁלָמִי הַנֶּ"ל
וּבְאֲמַת אֵין תִּימָה עַל הַסַּמ"ע כִּי בְּיָמָיו לֹא נִתְפָּרְסְמוּ עוֹד חִי' הַרְשָׁב"א וּמִדְּבָרֵי הָרֵא"ש
בפ"ק דב"ק אֵין סְתִירָה דְאֵינָא לְמִימַר דח"נ קָאָמַר וּמַה"ט אֵין לַה"ר מִדְּבָרֵי הַטּוּש"ע
שָׁם דִּי"ל דח"נ קָאָמַר וּמַה"ט דקיי"ל ב"ש"ע ס' ש"ץ בְּתִרְנַגּוּלִין שֶׁהִי' מְחַטְטִין בְּחֻבְל דְּלִי
וְנִפְסַק הַחֻבְל וְנִשְׁבַּר הַדְּלִי דְּמִשְׁלָם נ"ש דְּבַתֵּר מְעִיקְרָא אֲזִלִּין אֵין רֵא"י דש"ה דְּחֻבְל הוּא
תְּשֻׁמִּישׁ הַדְּלִי וְכַכֵּי אֶחָד נִחְשָׁב גַּם לְעִנֵּן קַבְּלַת טוֹמְאָה וְה"ז כְּעֵשָׂה מְעֵשָׂה בְּגוּף הַדְּלִי
אַבְל בְּשֵׁנֵי טְבִלְאוֹת זֹו לְמַעְלָה מְזוּ י"ל דָּגַם הִנֵּה רַבְּנוֹתָא מוֹדִי וְשׁוּב הַתְּבוּנָתִי בְּדְבָרֵי
הַרְשָׁב"א בְּחִי' וְנִרְאֶה שְׁלֹא חִילְק בֵּין נוֹגַע בְּחֻבְל הַמְּחַזְבֵּר לְבִין נוֹגַע בְּגוּף הַדְּלִי אֲלֵא
דְּעִיקַר הַהַפְּרֵשׁ בֵּין שְׁנַעְשָׂה בְּגוּפוֹ מְעֵשָׂה חֲדָשׁ שְׁאֲזֵל הַכְּלִי מִחֻמְתּוֹ שְׁדַרְסָה בְּחֻזְקָא עַל
הַכְּלִי וְנִתְגַּלְגַּל לְמ"א וְנִשְׁבַּר שְׁעֵשָׂה מְעֵשָׂה בְּכָלִי לְבִין שֶׁהִסִּיר הַהַצְּלָה שֶׁהַדְּלִי נִתְלָה בְּחֻבְל
בְּאוּרִי וְכַשְׁפִּסְקוֹ הַתְּרַנְּגוּלִין הַחֻבְל נִפְל מֵאֲלוֹי הַדְּלִי וְנִשְׁבַּר כְּדָרְף כָּל הַכְּבֵד שְׁנוּפֵל לְאַרְץ
בְּטַבְּעוֹ בְּהַסֵּר הַמוֹנֵעַ דְּהָא חֲזִינֵן בְּחֻזְלִין דָּף ט"ז דְּבִסְדָּנָא דְּמֵיָא אִם הִסִּיר אֶת סְתִימַת
הַרְחִיבִים שֶׁל מִים וְע"י"ז גִּלְגַּל הָאֵן וְשַׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְכֵן בְּאַשְׁקֵלִי גִירִי דִילְק' וְאֵע"ג
דְּבְרוּצָת חֲזִיב מִיתָה וְכֵן בְּשַׁחִיטָה שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה הִינֵנו דְּהו"ל כְּגִירִי דִילְק' וְהו"ז כְּחִיָּצִי
דְּחֲזִיב בְּרוּצָת וְכֵן בְּזֶרֶק חֵץ וְשַׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וּמ"מ בְּחִיָּצִי דְּשׁוּרוֹ אֵינוּ חֲזִיב אֲלֵא
ח"נ דְּעַל כְּמוֹ שְׁאִינוּ בְּגוּפוֹ מִמֶּשׁ הַלְמ"מ דא"ח אֲלֵא ח"נ לְכֵן גַּם לְמ"ד בְּתֵר מְעִיקְרָא
אֲזִלִּין כָּל שְׁלֹא טִלְטְלָה בְּגוּפָה גוּף הַדְּלִי כִּיּוֹן שֶׁהַדְּלִי מִמִּילָא נִפְל שֶׁהִסִּירוֹ אֶת הַמְּצִיל כְּמוֹ
בְּהִסִּיר מְגוּפַת חֲבִיּוֹת וְע"י"ז נִשְׁפָּכוּ לֹא נִחְשָׁב רַק כְּגוֹרָם אִפִּי' בְּכַח רֵאשׁוֹן וְאֵינוּ נִחְשָׁב
כְּגוּפוֹ מִמֶּשׁ לְכֵן כָּל הִיכִי דְּחֲזִיב בְּזוּצִי חֲזִיב נָמִי בְּרוּצָת וְכֵן בְּשַׁחִיטָה כְּשֶׁרָה אַבְל הִיכִי דְּלֹא
מִתְחַזֵּיב רַק ח"נ גַּם הִיכִי דְּנִפְל ע"י פְּעוּלָתוֹ שֶׁהִסִּירוֹ הַהַצְּלָה א"ח רַק ח"נ דְּלֹא מְחַשָּׁב רַק
כְּחוֹ וְהַדְּלִי מִמִּילָא נִפְל וְהו"ל רַק כְּחוֹ וְע"י סְנֵהֲדָרִין ע"ט בְּזֶרֶק צְרוּר לְמַעְלָה וְהַלְכָה לְצַדְדִין
חֲזִיב מ"ט כְּחוֹ הוּא וְע"י רש"י דָּאָם נִפְלָה כְּנִגְדוֹ פְּטוּר דְּלָאוּ כְּחוֹ הוּא אֲלֵא נִפְלָה לְאַרְץ

שְׁדָרְסָה שְׁנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַכְּלִי אֲבָל בְּזוֹרֵק חֵץ אוֹ אֶבֶן עַל הַכְּלִי וּבֵא אַחַר וּשְׁבֵרוֹ הַמְשַׁבֵּר חֲזִיב דְּהָרִי לֹא נַעֲשֶׂה עֲדִינָן שׁוּם.

מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַכְּלִי, וְאִיפֹא לְמִידָק מָהָא דְאַמְרִינָן בְּפ' הַגּוֹזֵל בְּתָרָא דְאִם אֲנִסוּהוּ לְהָרְאוֹת מָמוֹן חֲבִירוֹ וְאִח"פ נ"נ בְּיַד פְּטוֹר דְּמַעֲיָקְרָא מְקַלֵּי קְלִי וְהָרִי הֵתָם בְּשַׁעֲהָ שְׁאֲנִסוּהוּ לְהָרְאוֹת עֲדִינָן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַמָּמוֹן שֶׁל חֲבִירוֹ וְאִפ"ה פְּטוֹר בְּשִׁבִיל עַל מַה שְׁמַסֵּר לְהִלְיָסְטִים אֶת הַמָּמוֹן לְפִי שְׁכָבֵר הִיא נֶאֱבָד מִן הָעוֹלָם ע"י שְׁהָרָאָה וְעַל מַה שְׁהָרָאָה אֵין לְחֲזִיבוֹ לְפִי שֶׁהִיא בְּאִנּוּס, וְהִיא נ"ל בְּטַעַם רַש"י וְתוֹס' דַּס"ל דְּאִי בְּתַר תְּבַר מְנָא אֲזִלִּינָן חֲזִיב הַמְשַׁבֵּר אַע"ג דְּלֹאוּ מִיַּד קַעֲבִיד דְּהָרִי לְאִיבּוּד הָוִי קָאִי דְכִינּוֹן דַּעִי"ז שְׁשַׁבְרוּ פְּטוֹר הַזּוֹרֵק חֲזִיב מְטַעַם דַּד"ג כְּמוֹ בְּמִזְיָק שְׁיַעֲבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְה"נ הַפְּקִיעַ שְׁיַעֲבּוּד שֶׁל חֲבִירוֹ וְלַדַּעַת תּוֹס' סו"פ כִּיצַד וְלִהְרָא"ש ס"ל לְרַבָּה דַּד"ג וְלִכְּוֹן דְּיִיק שְׁפִיר דַּע"כ דְּהַזּוֹרֵק חֲזִיב וְלִרִי"ף דַּס"ל בְּסו"פ כִּיצַד דְּרַבָּה לֹא דָאִין דַּד"ג הָא פְּתַב הַרְמַב"ן דְּלִדְיָדָן בְּתַר תְּבַר מְנָא אֲזִלִּינָן וּשְׁנִיָּהֶם פְּטוֹרִים, אִי קָשָׁה לְפַמְש"כ הַרְמַב"ן בַּדַּד"ג בְּהָא דְקָאֵמַר רַב אִשִּׁי דְשׁוֹנִי' טְמוֹן בְּאִשׁ וּפְטוֹר בְּדִינֵי אֲדָם וְחֲזִיב לְצִי"ש דְּגַם לְמ"ד דְּהַמְזִיק שְׁיַעֲבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ חֲזִיב בַּד"א הֵינּוּ כְּשֶׁהִתְחִיל הַחַיּוֹב מִכְּבָר וּבָא זֶה וְהִזִּיק שְׁיַעֲבּוּדוֹ אֲבָל בְּשׁוֹנִי' טְמוֹן כְּשִׁיבָא הָאִשׁ יְהִי טְמוֹן וְלֹא יִתְחִיל הַחַיּוֹב פְּטוֹר א"כ ה"נ כִּינּוֹן דְּלִמְ"ד בְּתַר תְּבַר מְנָא אֲזִלִּינָן כְּשֶׁקָּדַם בְּעַל הַמַּקַּל וּשְׁבֵרוֹ לֹא הִתְחִיל לְמַפְרַע הַחַיּוֹב כִּינּוֹן שְׁלֹא נִשְׁבֵּר ע"י א"כ הַדַּק"ל לְמָה יִתְחַיֵּב הַשׁוֹבֵר הָרִי לֹא אֶפְסְדִי מִיַּד וּמְטַעַם דַּד"ג א"כ אֵין לְחֲזִיבוֹ כִּינּוֹן שְׁלֹא נִשְׁבֵּר ע"י זְרִיקָה וְגַרְם שְׁלֹא יִתְחִיל הַחַיּוֹב אֵין כָּאֵן דַּד"ג לְשִׁיטַת הַרְמַב"ן מִיְהוּ לְזַה י"ל דַּשִּׁי הַתּוֹס' כַּשִּׁי הָרֵא"ש בְּפ' הַגּוֹזֵל בְּתָרָא שְׁכַתְּב טַעַם אַחַר בְּהָא דְפְטוֹר לַר"א בְּשׁוֹנִי' טְמוֹן בְּאִשׁ וְלִדְיָדָן אֵין חִילּוּק בֵּין הַתְּחִיל הַחַיּוֹב מִכְּבָר בֵּין גּוֹרֵם שְׁלֹא יִתְחִיל הַחַיּוֹב: וְאִפְתִּי קָשָׁה לְפ"מ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּפ' א"נ לְחַלֵּק בֵּין הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן דְּקִי"ל דְּלֹאוּ כְּמָמוֹן דְּמִי וּבֵין דַּד"ג דְּקִי"ל כְּמָאֵן דְּדָאִין דַּד"ג דְּהַגּוֹרֵם לְמָמוֹן אֵינוֹ שְׁנוּה לְכָל הָעוֹלָם כְּמוֹ גִּזְלָה חֲמִץ וְעֵבֵר עָלָיו הַפְּסַח דָּאֵינוֹ שְׁנוּה אֲלֵא לְהַגְזִלְוֹ אֲבָל בְּשׁוֹרֵף שְׁטְרוּתִיו שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁנוּה לְכָל הָעוֹלָם וְא"כ ה"נ אֵינוֹ שְׁנוּה אֲלֵא לְבַעַל הַכְּלִי שְׁיַתְּחִיב לְשִׁלְּמוֹ לּוֹ הַזּוֹרֵק א"כ אִפִּי לְמָאֵן דְּדָאִין דַּד"ג פְּטוֹר וְנִרְאָה דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין הָא דְּגִזְלָה חֲמִץ וְעֵבֵר עָלָיו הַפְּסַח דְּפְטוֹר דְּהָרִי לֹאוּ מָמוֹן דְּגִזְלָה הוּא אֲלֵא דְמוֹתֵר לּוֹ לֹמַר הָרִי שְׁלֵף לְפָנָיָהּ אֲבָל עֵיקַר לֹאוּ דְּגִזְלָה דְּהָרִי לֹא קָנָאוּ כְּדָאֵמְרִינָן בְּב"ק ס"ה דַּאֲפִי לְמ"ד יֵאוּשׁ קוֹנָה מ"מ זֶה מִתְּיָאֵשׁ וְזֶה א"ר לְקַנּוֹת לְכּוֹן לֹא נִקְרָא אֲלֵא גּוֹרֵם לְמָמוֹן דְּגַרְם לּוֹ בְּמַה שְׁשָׂרְפוּ שְׁיַצְטַרְף הַגְּזִלָה לְשִׁלְּמוֹ מִפִּיסוֹ וְכּוֹן קְדָשִׁים שְׁחֲזִיב בְּאַחֲרֵיָתוֹן עֲקָרָן דְּהַקְדָּשׁ אֲלֵא שְׁיִוְכַל לְפְטוֹר עֲצָמוֹ בְּהֵן מַחַיּוֹב הַנֶּזֶד לְכּוֹן כְּשֶׁגִּזְלָה לֹא גִזְלוּ רַק גָּרַם לּוֹ הַיְזוּק שְׁיַצְטַרְף לְהַבִּיא קָרְבָן אַחַר אֲבָל כָּאֵן בְּכִלֵּי הָרִי הַחֲרָסִים שְׁלוֹ אַע"פ דַּעוֹמֵד לְשַׁבֵּר מ"מ הָרִי הוּא שְׁלוֹ וַיֵּשׁ לּוֹ הַנְּאָה חֲשׁוּבָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַכְּלִי עַד שְׁיַשְׁתַּבֵּר שַׁעִי"ז יִתְחַיֵּב לּוֹ הַזּוֹרֵק לֹא מְקַרֵּי גּוֹרֵם לְמָמוֹן רַק מָמוֹן מְמַשׁ וַיֵּשׁ לַה"ר לְזַה מָהָא דְאַמְרִינָן בְּכַתּוּבּוֹת ע"ט אר"ז אר"א אר"א הַגּוֹנֵב וְוָלַד בְּהֵמַת מְלוֹג מְשַׁלְּמוֹ תַּשְׁלוּמֵי כְּפֹל לְאִשָּׁה וּפְרִיָה כְּמָאֵן לֹא כְּרַבְּנָן וְלֹא כְּחַנְנִי' דְּלִכּוּלְהוּ וְוָלַד בְּהֵמַת מְלוֹג לְבַעַל וּמְשַׁנֵּי אִפִּי תִימָא ד"ה פִּירֵי תַקִּינוּ לִי רַבְּנָן פִּירֵי דְפִירֵי לֹא תַקִּינוּ לִי הָא קָמֵן דַּאֲע"ג דְּגוֹף הַנּוֹלָד הוּא שֶׁל הַבַּעַל וְלֹא נִשְׁאָר לָהּ לְאִשָּׁה שׁוּם זְכוּת בּוֹ אֲלֵא שְׂאֵם יִגְנוּב אֶת הַנּוֹלָד הַתַּשְׁלוּמִין לְאִשָּׁה וּמְשׁוּם זֶה מְחֻיָּב הַגְּנֵב לְשִׁלְּמוֹ הַכְּפֹל לְאִשָּׁה וְאֲע"ג דְּלֹאוּ שְׁלָה גְּנֵב וְלֹא קָרִינָן אִם הַמְּצָא תַּמְצָא בְּיָדוֹ הַגְּנֵבָה מ"מ כִּינּוֹן שְׁכָבֵר הִיא הַבְּהֵמָה שְׁלָה וּכְשֶׁנּוֹלַד הַפְּקִיעוֹ חַז"ל אֶת

זכותה ונתנו לבעל מ"מ נשאר לה הזכות הזו שיהיה הפלל שלה וכן ר"פ השולח דאיבעי
לן עבד שמכרו רבו לקנס מכור או אינו מכור ע"כ לא איבעי לן אלא אי מכור אבל כ"ע
מודי שאם הי' העבד מןפה שחין ואינו שונה פלום דמשלם קנס ונתם שייך מי יזמר
טובא ע"ש אבל פאן שהפלי שלו אלא שעומד להשבר מ"מ אפסדי שהרי הי' לו טו"ה
מפלי זה שהוא שו"פ ומה"ט אפי' למאן דלא דאין דד"ג מחויב המשבר לשלם דהרי הזיק
פלי זה שאע"פ שהי' עומד להשבר מ"מ הי' נהנה בקיומו של הפלי זה ברגע שוי' של
החוב מהזורק שהי' משלם לו ולפמש"כ נראה דאפי' בזורק חץ או אבן דכתבו התוס'
והרא"ש דחייב המשבר אינו אלא פשהזורק בר חיובא דאז אפסדי שיעבודו אבל אם
לא הי' ב"ח פטור המשבר דהרי לא שנוה מידי וכן אם הי' הזורק אלם דלא הי' יכול
לגבות ממנו, ובזה מסולק גושנין מהא דנו"נ ביז גבי אנסוהו להראות דהתם לא גרם
הזיק ע"י מסירתו דהרי הם בעצמם היו יכולים ליטול ולא הי' ביזו לגבות מהליסטים,
וכן מה שהקשה בס' קצוה"ח בסי' ע"ד תוס' ורא"ש מהא דב"ק דף יו"ד במרבה בתבילות
ג"כ ל"ק דהתם לא גרם לו הזיק דבין כף ובין כף גובה מראשון ע"ש בתוס' וכן שאר
הקושיות שהקשו המפורשים ע"ד התוס': גם מש"כ עוד שם הקצוה"ח דלמש"כ בנמק"י
בפ' פיצד ליישב למ"ד אשו משום חיציו האיד מותר להדליק נר בע"ש ודולק בשבת
והר"ז כמדליק בשבת ותיגרץ פיון דאשו משום חיציו הר"ז כמדליק בע"ש אלמא דגם
בזורק חץ שלא עשה מעשה בגוף הניזק הר"ז פאלו עשה מתחילה ולק"מ דוודאי גם
לדעת התוס' פיון דחיצו פחו הוא הר"ז פאלו עשה מתחילה בגופו ממש אלא דהלמ"מ
דעל פחו של בהמתו פל שלא עשתה בגופה ממש אינו משלם אלא ח"נ כדאמרין בב"ק
דף י"ח אלא דבזורק חץ פיון שאינו עושה מעשה בגוף הפלי אע"פ שאח"כ פושנשבר
נעשה פאלו שברו בידיים ממש היינו צרורות דהלמ"מ דאינו משלם נ"ש פיון דלא נתחייב
רק ע"י פעולה שנעשה אח"כ מחמתו אבל בדרסה ע"ג הפלי ונדחפה ע"י הדרסה למ"א
ונשברה שם וכן בזורק פלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל חייב הזורק אע"פ שגמר
השברה לא עשה הזורק אלא דתיקף בשעה שנעשה מעשה הזריקה נחשב פשבור גם
פושגמר השברה לא היתה עי"ז לא נחשב פצורות וזה ברור בדעת התוס', תדע שהרי
הנמק"י בעצמו כתב בפ' פיצד כדעת התוס' דבזורק חץ לא אמרינן דהמשבר פטור ובהכי
ניחא נמי הא דכתב הרא"ש להקשות בר"פ פ' פיצד בהאי דאיבעי לן בהתיזה בר"ה והתיזה
לרה"י אם דינה פרגל ברה"ר דפטור או פיון שהנזק הי' ברה"י חייב, הא קיי"ל דבמתר
מעיקרא אזלינן ותיגרץ דש"ה דגלי קרא וביער בשדה אחרועל מקום הנזק קפדינן ורש"ל
ביש"ש תמה ע"ז דהא הרא"ש גופי' כתב לחלק בין זרק פלי מראש הגג שעשה מעשה
בגופו של דבר הניזק בין זורק חץ על פלי שלא עשה מעשה בגוף דבר הניזק דבזה לא
נחשב פושבר מעיקרא א"כ מה ענין לדרסה על הפלי ונתגלגל למ"א דנחשב פשבור
מעיקרא לבין התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י שלא נעשה מעשה עדיין בגוף הפלי ע"ש
ולפמש"כ א"ש דברי הרא"ש דהא וודאי גם בזורק חץ פיון דכחו פגופו דמי בושבר
אח"כ חשבנין לי' פגופו וכאלו נשבר אז וכמש"כ הנמק"י בהא דאשו משום חיצו דנחשב
פאלו הדליקו אז אלא דמ"מ הלמ"מ דכל דלא נחשב פשבור אלא ע"י הגרמתו שנעשה
אח"כ אינו משלם רק ח"נ ורק באם נחשב פשבור גם פשלא נעשה ההזיק ע"י גרמתו
פי ע"י אחר נעשה ההזיק אז מחויב לשלם נ"ש א"כ בהאי דהתיזה בר"ה והזיקה ברה"י

בשבילו יכול לומר מהפקירא קזכינא: ומהא דאמרין בב"ק דף קט"ו ע"ב דשנירא שעמד עליהן גייס במדבר ועמד אחד והציל הציל לאמצע ואם אמר לעצמי אני מציל הציל לעצמו ופריה ה"ד אי דיכול להציל אפי' סיפא נמי ופרש"י אם הבועלים בעצמם יכולים להציל אפי' בסיפא נמי למה הציל לעצמו ונדאי לא אינאשו נראה קצת דאם הבועלים אינם יכולים להציל מהני היאוש ומצי להציל לעצמו ויש לדחות דהתם שאני דהרי מייירי באנס בא פנגדם ויש קצת ספנה בדבר אינו מחויב להכניס עצמו בספנה להציל ממון חבירו אבל במקום שיכול להציל בלי שום חשש ספנה ובפרט אפי' בלא טורח מרובה ונדאי דא"י לומר לעצמי הצלתי גם כשאין הבועלים יכולין להציל, אמנם מהא דמבואר בחו"מ סי' רס"ד ס"ה גבי נסדק קשה לדעת הטור דס"ל לפסק הלכה כר"י בשב"ב דמתקנת יהושע שיהי' זה שופך יינו ומציל דבשו קשה כמו שמבואר לעיל ודוחק לחלק בין דאורייתא למקנת יהושע ונדאי כל דיהושע תיקון מהני לדאורייתא נמי: והנ"ל בזה כל שאין הבועלים יכולין להציל רק האחד העומד שם כל שאומר לעצמי אני מציל כל שהבועלים יודעים מזה כבר אינאשו מיני' וקניי' ביאוש ולא מיבעי לדעת הסמ"ע בסי' רנ"ט סעיף א' דלא מחויב בהשבת אבידה מקמי דאתא לידן' א"כ פאן דזכי מהפקר ביאוש קודם דאתי לרשות הזוכה ונדאי קונה אלא אפי' לדעת הט"ז שם דחויב מתחיל תיכף משעה שרואה את האבדה מ"מ פנין דאינו מחויב באחריות מקמי דאתי לידן' לא מקרי באיסורא אתא לידן' וקניי' ביאוש עמש"כ בה' אבידה מיהו דווקא בגונני דבעל החפץ ידע מזה דהו"ל יאוש אבל בלא ידעו בועלים מזה הו"ל יאוש של"מ דל"ה יאוש א"כ ניקח דמש"כ הר"ן בשבת לדמותו לזוטו של ים דקשה דהתם אבוד ממנו ומכל אדם אבל התם דלכתחילה צריף להציל עבור בעל החפץ הדבר ברור שאין לדמותו לזוטו של ים פנין דרובא דאינשי אינו נהנין משל השריפה כדאמרין שם בש"ס הכא ביר"ש עסקינן ע"ש מיהו פנין דהבועלים א"י להציל לעצמן משום איסור שבת קני' זה ביאוש כל דגילה דעתו דמציל לעצמו כל שהבועלים ידעו מזה אבל בהזורק פלי מראש הגג שא"א להזורק להציל והבועלים א"י מזה ונדאי לא זכה מהפקר פנין דאינו אבוד מכל אדם פנין דהעומד שם מחויב להציל ויאוש ל"ה דבועלים לא ידעו מזה דיתניאשו וזה ברור מיהו ונדאי כשלא הציל אינו מחויב דגם על השבת אבידה אינו מחויב באחריות כשלא הציל לפיכך בזרק פלי מראש הגג ובא אחר שיכול להציל ושברו במקל למ"ד בטר מעיקרא אזלינן פטור המשבר וחיוב הזורק דהזורק ונדאי חייב דהרי המניח גחלת על לב בהמתו של חבירו אף דהבועלים יכולים לסלק הגחלת מ"מ חייב המניח כמבואר בפ' פיצד אבל למ"ד בטר חבר מנא אזלינן ועיקר הגזק נחשב כשנשבר חייב המשבר וא"ל הא לא שוה פלוג דז"א דהא המשבר הי' יכול להציל דהי' עומד תחתיו והרי חזינו בנותן שט"ח לחבירו ומחל הנותן חייב לשלם כל שונו' של השט"ח ואם אינו רוצה לישבע א"ח לשלם רק הדמים שקבל (לפ"ד המל"מ) ואם נתן לו במתנה וא"ר לישבע א"ח לשלם כלל מפנין דא"ח לשלם בא"ר לישבע רק מטעם אחריות כמוש"כ האחרונים ובמתנה ליכא אחריות א"כ למה לא נאמר שלא יתחייב גם כשמחל שהרי בלא שבועה א"י לגבות ועל מה שא"ר לישבע א"ח רק מדין אחריות ובמתנה ליכא אחריות אלא דמ"מ דכינון דבמה שמחל לו מזיקו ממש ומקודם פנין שרצה אח"כ לישבע הי' גובה חובו בפרט למש"כ בחי' לחו"מ סי' ס"ו במוכר שט"ח וא"ר לישבע שלא נפרע יכול לומר

אח"כ הרני נשבע מקרי מזיק דלגוביינא הוי קאי קודם שמחל וה"נ פיון שיכול להציל קודם שנפול בר ממון הוא פיון שיכול ומחויב להצילו ולפ"ז לא קשה מהא דאנס דנו"נ ביד דפטור וכן מה שהקשה בקצוה"ח מהא דמרבא בתבילות דהנה לא שונו' מידי שהרי א"א להצילן לפיכך א"ח על מעשה של אח"כ דלאו ממון הוא אבל פאן בזרק מראש הגג פיון שהי' יכול להציל בר דמים הוא עתה כ"ז דלא נשבר לגמרי ולפ"ז גם בזרק חז או אבן על הפלי א"א לחייב המשבר אלא כשאפשר הי' לו למשבר להציל ונראה דאם הי' אחר שם ויכול להציל גם בזרק פלי ובא אחר ושברו חייב המשבר דלאו פשבור דמי ודנוקא בהי' המשבר לבדו יכול להציל בזה פטור למ"ד בטר תבר מנא אזלינו: ובעיקר הדין אי אזלינו בטר תחילתו או בטר סופו לדעת הרי"ף ורבינו הגהה הראב"ד הבין בדעת רבינו דבטר תבר מנא אזלינו כמוש"כ בהד"ל בה' וכן משמע פשוט לשונו שם אבל בה' י"ד בתרגולין שהיו מחטטין בחבל דלי ונפסק החבל כפי מה שביאר המ"מ שהוא כדעת הרשב"א בחי' ס"ל דבטר מעיקרא אזלינו אלא דמ"מ אינו חייב על שבירת הדלי בשביל הפסק החבל כמו שהארבתי למעלה וראיתי להש"ף בסי' שפ"ו ס"ק כ"ז בשם הנ"י והרא"ה דשניהם פטורים הזורק והמשבר דכיון דלא איפשט אי בטר מעיקרא אי בטר סופו אזלינו כ"א פטור דהזורק מצי למימר קים לי דבטר תבר מנא אזלינו והמשבר יכול לומר קי"ל דבטר מעיקרא אזלינו ובסי' ש"צ סעיף י"א בנפסק החבל ונשבר הדלי דאם הי' מאוס בלישה דאינו משונה משלם גם על הדלי נ"ש, הש"ף לא הגיה פלום ואיפקא מסתברא דלדונו פגופו לשלם נ"ש לדעת הסוברין דבטר תבר מנא אזלינו ונדאי אינו משלם אמנם בהאי דזרק פלי מראש הגג י"ל דגם אם נאמר בטר תבר מנא אזלינו הא דעת הרי"ף ורבינו דכל הנה שמעתא בסו"פ פ"ב דלאו לפי שלא דאין דד"ג אבל למאן דדאין דד"ג י"ל דגם לרבה חייב הזורק דנהי דמזיק לא מקרי גורם להזיק הוי שהרי לא שונה פלום כשעומד לישבר כמוש"כ רבינו בפ"ז מה' חובל ומזיק הלכה ח' וה' י"ב: ונ"ל ראי' ברורה לדעת הה"מ דס"ל לרבינו בטר מעיקרא אזלינו ממש"כ רבינו בפ' י"ב הי"ט שור שדחף בהמה לבור אם הי' מועד בעל השור משלם מחצה ובעל הבור מחצה וקשה הא בעל השור אינו משלם רק רביע דהא היא צרורות דדחפתה לתוך הבור ומתה שם ולכה"פ הו"ל לרבינו לכתוב דנוקא שנתגלגל מינה מינה גם מדברי הרי"ף שהביא בסוף הפרה בר ייתא דשור שדחף חבירו לבור ובנודאי דלישנא לא משמע שהפילו בקרנו או בגופו עד שנפל לבור ולכה"פ דבעל השור אינו משלם ח"נ ובתם אינו משלם ח"נ אלא בנפל מינה מינה דאל"כ במועד משלם ח"נ ובתם אינו משלם רק רביע א"ו כדעת הראב"ד והרשב"א בדעת הרי"ף ורבינו: וראיתי בש"מ ב"ק י"ז ע"ב שהקשה בהא דבעי רבא אי בטר מעיקרא אזלינו אי בטר סופו למה לא נפשוט מפלוגתא דר"נ ורבנן בפ' הפרה דלרבנן בעל השור חייב נ"ש ובעל הבור פטור דעיקר הנזק עושה בעל השור ולרבנן בטר סופו אזלינו נאני תמה דגם למ"ד בטר סופו אזלינו נודאי אחר שהומת השור דיינינו לי' על ידי הפעולה שנעשה אח"כ כאלו נעשה הנזק מעיקרא וכמו בזרק חז וכן באשו משום חציו אלא דעיקר האיבעני דרבא אי דיינינו לי' כשבור מעיקרא עד דאפי' נשבר ע"י השובר במקל ולא נשבר ע"י הו"ל כאלו שבור תיכף בעת שנתגלגלה מכוח דחפתה פיון שהנזק הוא ברור אבל בההוא פלוגתא דר"נ ורבנן ששור שדחף את חבירו לבור ה"ז שאנו דנין אותו כמת מעיקרא הפא ע"י שותפות הבור שהי' הנזק מזומן תיכף

ע"י שותפות הבור שחפר זה ואין זה ענינו לאיבועי דרבא אמנם מש"כ מוכרח דע"כ פתר מעיקרא אזלינן דאל"כ בעל השור לא הי' משלם רק רביע גם במועד פדין צרורות: ה"ד וכן אם היתה מהלכת ברה"ר ונתזו צרורות מתחת רגלי לרשות הנזק ונשברו את הפלים משלם ח"נ וכן להיפך אם היתה מהלכת ברשות הנזק והתיזה לרה"ר דבית עיקר הנזק אזלינן אבל אם עשתה מעשה ברה"ר שדחפתה לרשות הנזק ונשברה שם דינה כרה"ר ולהיפך אם דחפתו ברה"י ונתגלגל ונשבר ברה"ר חייב דתיכף שנעשה מעשה בגופו של הפלי וסופו להשבר בבירור דינו פשוט כ"כ הט"ז בסי' ש"צ סק"ב ועמש"כ בה"כ: ה"ה היתה מהלכת ברה"ר והתיזה וכו' ואם תפס הנזק רביע אין מוציאין מידו שהדבר ספק וע' השגת הראב"ד, והנה דין זה הוא איבועי דר"א בב"ק י"ט.

ע"ש ולהבין פלוגתא דהראב"ד והרא"ש עם רבינו דלראב"ד ורא"ש פשיטא דבעיטה שינוי הוא והו"ל פקדון דחייב ברה"ר אלא דהאיבועי' אם גם בחצי נזק דין צרורות יש דאיכא למימר דלא אשכחן לתם דמשלם בציר מפלגא נזקא וכמו שפרש"י ז"ל שם לפיכך אם הזיקה ברה"ר ע"י ביעוט פינון שאין זרכו בכך משלם ואין הפרש בין אם הזיקה ברה"י ובין הזיקה ברה"ר בתרנוהו אי יש שינוי משלם רביע נזק ואי אין שינוי משלם ח"נ ולדעת הסוברים דתפיסה מהני באיבועי דלא איפשטא אם תפס ח"נ אין מוציאין מידו ואי מודה מיפטר כמו כל פ"נ דא"ח בלי עדים לפני ב"ד סמוכין ולישנא דרב אשי הכי דייקא דלא איבועי' לי' אלא אם יש שינוי לצרורות מח"נ לרביע נזק אמנם בחילוק רשויות לפוטרו ברה"ר לא קמבעי לי' דנדאי פינון שהוא משונה הו"ל כתולדה דקרו לחייבו ברה"ר אבל רבינו פפי מה שביאר דבריו הה"מ יש לו שיטה אחרת בזה דאי יש שינוי לצרורות לרביע נזק הו"ל תולדה דקרו לגמרי וכשם דצרורות פי אורחין משלם רק חצי כף ע"י שינוי משלם החצי מזה ואינו משלם רק רביע בין ברה"ר ובין ברשות הנזק ואי אין שינוי משלם ברשות הנזק החצי אף שהוא ע"י שינוי וברה"ר פטור לגמרי לכן כתב רבינו דבהזיקה בצרורות ע"י שינוי ברה"ר פטור לגמרי מספק דאפשר שאין שינוי והו"ל צרורות פי אורחין דפטור ברה"ר לכן ל"מ תפיסה ברה"ר אלא על רביע אבל ביותר ל"מ דממנ"פ אי יש שינוי אין לו רק רביע ואי אין שינוי פטור לגמרי ברה"ר וכשהזיקה בצרורות מחמת שינוי ברשות הנזק צריך לשלם רביע בפני ב"ד סמוכין אפי' בלא תפיסה אבל אם תפס מהני תפיסתו על ח"נ גם בזה"ז דדלקא אין שינוי וחיובבבצר הנזק כמו באורחין דאין הפרש בצרורות בין ע"י שינוי בין שלא ע"י שינוי: וראיתי להסמ"ע בסי' ש"צ שכתב דלדעת רבינו דמהני תפיסה בספיקא דדינא בהזיקה ברה"ר ע"י שינוי בצרורות אם תפס רביע הנזק דמהני תפיסתו צריך שיתפוס דווקא גוף המזיק דהא הא דמהני תפיסה דמצי למימר קים לי דיש שינוי וחיוב ברה"ר כמו תולדה דקרו א"כ הא קרו אינו משתלם אלא מגופו אבל פשהזיקה ברשות הנזק דמהני תפיסתו על ח"נ דמצי למימר קים לי דאין שינוי והו"ל כאורחין א"כ משתלם כמו תולדה דרגל אפי' מעלי', ואני תמה פינון דאלו אזיק בגופו ממש פשוט שאינו משתלם גם כשתפס אלא מגופו מה מקום לומר כשהזיק בגופו ממש פינון שהי' בשינוי אין משתלם רק מגופו ואם ע"י כוחו אף שהי' ע"י שינוי משלם מעלי' הלא בכלל הזק בגופו הוא כוחו לכן נ"ל דגם רבינו מודה דכל שהי' ע"י שינוי כל קולי הקרו יש לו ומש"כ הה"מ דיש בכל צד קולא וחומרא היינו דאם אין שינוי יש חומרא שמשלם חצי הנזק ואין

משלם כָּלֵל ברה"ר דְקוֹלֵי הַרְגָל יֵשׁ לוֹ אֲבָל לֹא שְׂיִשְׁלֵם מְעַלְלֵי וְכֵן בְּזִמְנֵי שְׂהִי סְמוּכִים
צָרִיף שְׂיִהְיֵ לֹו עֵדִים וּבְלֹא עֵדִים לֹא יִתְחַיֵּב כָּלֵל בְּלֹא תְּפִיסָה גַם לְדַעַת רַבֵּינוּ, וְכ"נ
מְדַבְּרֵי הַה"מ שֶׁלֹא פָתַח אֶלָּא הַהֶפְרֵשׁ שְׁבִינֵי רַה"ר לְרִשּׁוֹת הַנִּזְנָק אִם יֵשׁ שְׂיִנּוּי וְלֹא זָכַר
כָּלֵל הַהֶפְרֵשׁ שְׁבִינֵי מִגּוּפּוֹ לְבִינֵי עֲלִי לְפִי שְׁגַם רַבֵּינוּ מוֹדָה כָּל שֶׁהִי ע"י שְׂיִנּוּי דִּינוֹ פְּקָרָן
רַק לְהַחְמִיר יוֹתֵר בְּקָרָן מִרְגָל לְחִיבּוֹ בַּה"ר דְלְדַעַת הַרְאָב"ד אִי אִין שְׂיִנּוּי חִיבּוֹ בַּה"ר
כְּמוֹ בְּקָרָן בְּזָה ס"ל דְכִינּוֹן שְׂאִינוּ בְּגוּפּוֹ מִמֶּשׁ לְמ"ד אִין שְׂיִנּוּי לֹא לְגַמְרָא הַל"מ מ"מ לְחִיבּוֹ
בְּצָרוּרוֹת שַׁע"י פּוֹחוֹ לְבַד לְחִיבּוֹ בַּה"ר כְּמוֹ בְּקָרָן מִמֶּשׁ אֲבָל לְעִנּוֹן לְהַשְׁתַּלֵּם מְעַלְלֵי
וְנִדְאִי אִין שׁוּם סְבָרָא לְהֵאֱלִים וְלְחַזֵּק הַנִּזְנָק הַנְּעֻשָׂה ע"י פּוֹחוֹ מֵאֱלוֹ נְעֻשָׂה בְּגוּפּוֹ מִמֶּשׁ
וְאֵע"פ שְׂאִינְנֵי כְּדֹאִי לְחַלּוֹק עַל הַסַּמ"ע מ"מ לְפַעַנ"ד דְבְּרִינוּ מְוַכְרְחִים וְכ"מ מְדַבְּרֵי
הַרְי"ף שֶׁהַשְׁמִיט לְהֵאֱי אִיבְעֵי דִישׁ שְׂיִנּוּי וְכַתְּבֵי הַרְא"שׁ הַטַּעַם דְכִינּוֹן דְאִין דְגִין בְּכָבֵל
אֶלָּא אִם תְּפַס וּבַתְּפַס יָכוֹל לֹאמַר קי"ל דְאִין שְׂיִנּוּי וְגוֹבָה ח"נ וְהַשְׁתַּא קָשָׁה הָא נַפ"מ אִם
תְּפַס שֶׁלֹא מִגּוּפּוֹ דְאִין אִין שְׂיִנּוּי יָכוֹל לְתַפְּסֵי אִפִּי שֶׁלֹא מִגּוּפּוֹ מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחּוֹת רֵאִי זֹו:
וְהִנֵּה בַש"ס בְּעֵי עוֹד רַבָּא אִי יֵשׁ הַעֲדָא לְצָרוּרוֹת אִי לֹא וּפְרַש"י בְּלִשׁוֹן א' בְּצָרוּרוֹת כִּי
אוֹרְחֵי בְּשַׁעֲשָׁאֵן ג' פְּעָמִים וּבְלִשׁוֹן שְׁנֵי פִירֵשׁ שְׂשִׁינָה בְּהֵם אִי נְעֻשָׂה מוֹעֵד וְהַרְי"ף וְרַבֵּינוּ
הַשְׁמִיטוּ בַעֲי זֹו וְכַתְּבֵי הַרְא"שׁ טַעַמּוֹ שֶׁל הַרְי"ף מִשׁוּם דְאֶמְרִינּוּ בַר"פ הַחֹבֵל דְאִין מוֹעֵד
בְּכָבֵל מִשׁוּם דַּל"ש א"כ אִין דִּין זֶה נוֹהֵג בְּזֶה"ז וְלִפִּי לִשׁוֹן א' שֶׁל רַש"י שֶׁכַּתְּבֵי בְּצָרוּרוֹת
כִּי אוֹרְחֵי אִין מְקוּם לְתִירֵץ זֶה אֶלָּא שְׂאֶפְשֵׁר שֶׁהַרְי"ף מְפָרֵשׁ כְּפִירוּשׁ הָאֲחֵר שֶׁפְּרַש"י
ע"י שְׂיִנּוּי וְכ"מ מְהֵא דְקִאֲמַר שֶׁם בְּבַעֲי דְרַב אֲשִׁי אִי יֵשׁ שְׂיִנּוּי לְצָרוּרוֹת לְרַבֵּיעַ נִזְק
וְתַפְשׁוּט לִי מְדַבְּרֵי רַבָּא אִם יֵשׁ הַעֲדָא לְצָרוּרוֹת וְלִפִּי הַפִּי דְהֵאִיבְעֵי אִם יֵשׁ הַעֲדָא הוּא
בְּצָרוּרוֹת כִּי אוֹרְחֵי אִין עִנּוֹן אִיבְעֵי דְרַבָּא בְּצָרוּרוֹת כִּי אוֹרְחֵי לֹאִיבְעֵי דְרַב אֲשִׁי דַע"י
שְׂיִנּוּי וְכ"מ בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׂמַבִּיא אַף דְבָרִים שְׂאִינּוּ נוֹהֲגִים בְּזֶה"ז קָשָׁה תִּירוּץ שֶׁל
הַרְא"שׁ וְל"נ שְׂרַבֵּינוּ סַמָּה עַל הָא דְמַבְּנָאָר בִּירוּשְׁלַמִי ר"פ כִּיצַד דְאִם יֵשׁ הַעֲדָא
לְצָרוּרוֹת מְשַׁלֵּם כְּפֹרֵר נְמִי עַל צָרוּרוֹת וְלֹא ס"ל כְּפַרְש"י בַּב"ק מ"ג ע"ב בְּהָא דְפָרִיף עַל
הָא דְאוּקִי רַב שֶׁם בְּמוֹעֵד לִיפּוֹל עַל בַּנ"א בְּבוּרוֹת וְהָא צָרוּרוֹת נִינְהוּ דְאִין כְּפֹרֵר אֶלָּא
בְּנִגְיָה בְּגוּפָה מִמֶּשׁ לֹא ע"י פּוֹחוֹ אֶלָּא הַטַּעַם דְכִינּוֹן דְמִשְׁלֵם רַק הַחֲצִי לֹא אֲשַׁכְּחֵן חֲצִי
כְּפֹרֵר וְאֶפֶי אִם נֹאמַר דְשׁוּר שֶׁל ב' שְׁוֹתְפִין דְמִשְׁלֵם כָּל אֶחָד חֲצִי כְּפֹרֵר הִינּוּ כִינּוֹן דִישׁ עַל
הַשׁוּר חִיּוּב כְּפֹרֵר שֶׁלֵּם אֶלָּא כִינּוֹן דְגַם הַשְּׁנֵי צָרִיף לְשַׁלֵּם אֶפְשֵׁר שְׂאִם הוּא מְשַׁלֵּם חֲצִי
כְּפֹרֵר מְקַרִי חֲצִי כְּפֹרֵר וְאֶפְשֵׁר שְׁגַם תְּשַׁלּוּמֵי הַשְּׁנֵי עוֹלָה לֹו אֲבָל כָּאֵן בְּצָרוּרוֹת שֶׁהַקִּילָה
הַתּוֹרָה עָלֵיו שְׂאִינוּ מְשַׁלֵּם רַק הַחֲצִי נִזְק וְלֹא מְצִינוּ מִיְתָה בְּחֲצִי אִישׁ כַּדְקִי"ל בְּסַנְהֶדְרִין
דְשָׁנִים שֶׁהֲרָגוּ פְטוּרִים דְכַתִּיב וְאִישׁ כִּי יָכָה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא חֲצִי אִישׁ לְכֵן אִינוּ מְשַׁלֵּם
כְּפֹרֵר בְּצָרוּרוֹת לְכֵן לְמ"ד יֵשׁ הַעֲדָא לְצָרוּרוֹת מְבֹנָאָר שֶׁם דְמִשְׁלֵם כְּפֹרֵר וְכִינּוֹן דְפָרִיף
שֶׁם בְּפִשְׁטוֹת וְהָא צָרוּרוֹת נִינְהוּ וְא"א לְשַׁלֵּם כְּפֹרֵר א"כ מְבֹנָאָר דַּס"ל לְסַתְּמָא דְתַלְמוּדָא
דְאִין הַעֲדָא לְצָרוּרוֹת לְכֵן סַתְּמֵם רַבֵּינוּ דְאִינוּ מְשַׁלֵּם עַל צָרוּרוֹת רַק ח"נ וְלֹא חִיָּלֵק בֵּין
צָרוּרוֹת דְחַדָּא זִמְנָא לְצָרוּרוֹת דְתַלְתָּא זִמְנָא כְּנ"ל נְכוּן בַּס"ד: שֶׁם וְאִם תְּפַס וְכו', הִנֵּה
דַעַת רַבֵּינוּ דְבַסְפִּיקָא דְדִינָא מְהִנֵּי תְּפִיסָה וְכֵן בְּסַפְקָא דְעַלְתָּה בְּתִיקוֹ וְהַרְא"שׁ חוֹלֵק
ע"ז בַּר"פ כִּיצַד וְס"ל דְתְּפִיסָה ל"מ בְּסַפִּיקָא דְאִיבְעֵי דְעַלְתָּה בְּתִיקוֹ וְכֵן בְּסַפְקָא דְמְצִיאוֹת
וְאִינוּ טוֹעֵן בְּרֵי וְהִנֵּה הַטּוֹר בַּס"י ש"צ כְּתִיב בְּסַפִּיקָא דְכַשְׁפָּשָׁה דְהַסְפַּק אִם הוּא תּוֹלְדָה
דְקָרָן וְחִיבּוֹ בֵּין בַּה"ר בֵּין בְּרִשּׁוֹת הַנִּזְנָק ח"נ אוֹ תּוֹלְדָה דְרַגְלֵי וְחִיבּוֹ בְּרִשּׁוֹת הַנִּזְנָק נ"ש

ובר"ר פטור דמספיקא לא מפקינן ממונא ול"מ תפיסת הניזק ולא עוד אלא שאם אינרע
שני המאורעות באדם אחד כשפשה ברה"ר נאח"פ ברשות הניזק אינו משלם רק ח"נ
ול"מ הניזק למימר ממ"נ אם הוא תולדה דקרן חייב על מה שהזיקה ברה"ר ח"נ וכן על
מה שהזיקה ברשות הניזק ח"נ נאם הוא תולדה דרגל חייב על מה שהזיקה ברה"ר ח"נ נ"ש
ע"ש והקשה בפרישה מ"ש מהא דכתב הטור בסי' ר' בספיקא דכליו של לוקח ברשות
מוכר אי קונה או לא וס"ל להטור דאי כליו של לוקח ברשות מוכר קני כליו של מוכר
ברשות לוקח ל"ק לוקח דאזלינן בתר פלי נאם כליו של לוקח ברשות מוכר ל"ק דאזלינן
בתר רשות כליו של מוכר ברשות לוקח קני דאזלינן בתר רשות נאם ב' המעשים אינרעו
באדם אחד דקנה פ"א בכליו ברשות מוכר ופ"א קנה בכליו של מוכר ברשותו דממנ"פ
קנה עכ"פ מקח אחד דאי בתר פלי אזלינן קנה המקח הראשון ואי בתר רשות אזלינן
קנה המקח השני אלמא דאמרינן ממנ"פ ולא אמרינן קם דינא ותיגרז דהתם חד קנין הוא
אבל פאן דאם נאמר דהוא קרן הו"ל קנס ולא אמרינן ממנ"פ והב"ח חולק ע"ז ונדוןא
בב' בהמות של אדם אחד לא אמרינן ממנ"פ דאפשר שזו דרפה בכף והו"ל תולדה דרגל
ופטור ברה"ר וזו אין דרפה בכף והו"ל תולדה דקרן ע"ש: ובאמת בעיקר הדין אי אמרינן
קם דינא בספיקא דדינא יש בזה מבוכה רבה וראש המדברים בזה הוא הרב תה"ד בסי'
ש' ונעתיק דבריו בקיצור השאלה הי' בראובן שנתאכסנו בביתו סוחרים והי' להם
סחורה למפור בזול ובא שמעון לקנותם ואמר ראובן זכתה לי ביתי למען שלא יוכל
שמעון לקנותם וכאשר הלך ראובן מביתו קנה אותם שמעון והרויח עשרים זהובים
אח"כ נתאכסנו סוחרים בביתו של שמעון והי' להם סוסים למפור בזול והלך ראובן
לקנותם ואמר שמעון זכתה לי חציירי ועמד ראובן וקנאם וכאשר בקש ראובן למשוך
הסוסים לביתו היו הארוות סגורים כי לא רצה שמעון לפתחם פי טען שגם במקח
בסחורה בזול אמרינן חצירו קונה לו וטוען ראובן ממנ"פ אי אמרינן במקח הזול חצירו
קונה לו פמו במציאה תן לי הכ' זהובים שהרונחת מסחורה בזול שקנית בביתי ואי לא
אמרינן במקח בזול חצירו קונה לו א"כ הסוסים המה שלי והשיב הרב ז"ל שאם לא
עמדו בתחלה על המקח הראשון קודם שנעשה המקח השני הי' שמעון זוכה פינון שהוא
פלוגתא דראב"ן ורב"י דאליבא דראב"ן חצרו זכתה לו ורב"י פליג דלא אמרינן בכי
האי חצירו קונה לו ושמעון שקנאם מוחזק לא מפקינן מיני' ואע"פ שכתב הרא"ש בפ"ק
דב"מ באיבעי' דנרק ארנקי בפתחה ויצאה בפתח אחר דאם הי' ארנקי של הפקר אמרינן
דבעה"ב מקרי מוחזק שעבר דרך חצירו נאם בא אחר וזכה בו מפקינן מיני' מ"מ לא
אמרינן הכי פן דהתם כשת"ל דאור שצ"ל סופו לניח פמונח דמי פכר זכה בו קודם שזכה
האחרון אבל פאן אפי' לדעת הראב"ן דבסחורה בזול אם אמר יזכה לי ביתי זכה היינו
אחר שקנה השני ויצא מרשות המוכר וכינון דבעודו ברשות המוכר ונדאי לא היתה של
בעל החצר תיקף שקנאה מקרי האחרון מוחזק, אמנם מ"מ יכול לומר ממנ"פ אם הלכה
פראבי' א"כ גם במקח אחרון זכיתי ואע"פ שהוא מוחזק עתה מ"מ פינון ד יכול לבוא
בטענת ממנ"פ טענת' טענה ורא' מהא דאמרינן בפ"ב דבכורות דס' בכור חייב במתנות
דאמרינן ממנ"פ אם בכור הוא פנלו לפהן ואי לאו בכור הוא הרי חייב במתנות אלמא
דאע"ג דס' מתנות פהונה לקולא פל היכי דאיכא למימר ממנ"פ לא אזלינן בתר חזקה
דמוחזק עתה אלא דאמרינן ממנ"פ אמנם אם פכר עמד בדין יכול לתפוס הסוסים ול"א

ממנ"פ פנין דכבר עמד בדין פבר נתיאשו הפעלים וראני מהא דיבמות ל"ז בספק ויבם
שכאו לחלק בנכסי מיתנא דחולקין ואם מת אח"כ היבם ובאין הספק ויבני היבם לדין
אחר שכבר חלק היבם עם הספק וטוען הספק ממנ"פ אם אני בר מיתנא כל נכסיו שלי
הם ואם אני בן היבם תנו לי חלק מכל מה שהניח היבם וקמיפלגי אמוראי אי אמרינן
קם דינא או הדר דינא ופסקו הפוסקים כמ"ד קם דינא אלמא אחר שפסקו הב"ד ל"ש
טענת ממנ"פ משום יאוש בפעלים זה תוכן דברי הרב ז"ל והרמ"א בהג"ה סי' רס"ח
הביאו לפסק הלכה אולם בש"ד שם סק"ז חולק ע"ז שאין לחלק בין עמד בדין ללא עמד
בדין וכ"כ בספר תקפו פהו וישגם הה"מ בפ"ה מהלכ' גחלות הביא בשם הרשב"א
שאפשר שאין חילוק בין עמד בדין ללא עמד בדין גם הא בש"ס יבמות ל"ז מדמה להא
דאבדה לו דרף שדהו דמוקמינן לה בחד דאתא מכח ד' דרבנן סברי קם דינא וקיי"ל התם
כחכמים דקם דינא והתם לא הצריכו הפוסקים שיהי' עומד בדין בעת שהי' אצל הד' לכן
דעת הש"ד דאין הפרש בין עמד בדין או לא אלא בין הי' הדין בין אותם הבע"ד בעצמם
פיהאי עובדא דתה"ד בין שהי' מכח שני בני אדם פיהאי דמי שאבדה לו דרף שדהו
דמוקמינן בחד דאתי מכח ד' דבא מכח שני בני אדם וכן בספק ויבם הספק בא מכח שני
בנ"א אם מצד המיתנא או מצד היבם והביא ראי' מהא דבכורות מ"ט בשני יוב"ש שיצא
שט"ח על אחד מהם דכל אחד מדחה על חברו ואם יוב"ש אחד מוכר שדהו לאחר א"י
לבוא מכח ממנ"פ או שהוא הלנה שלו או שקנה מלנה שלו משום שהוא בא מכח ב' בנ"א
ויפה השיב התנאים בכללי תפיסה שלו דמה ענין זה לב' יוב"ש שאבא מכח שני בנ"א
דהתם הא יתב טעמא משום דנכסי דבר אינש אינון ערבין וא"י לתפוע את הערב תחילה
משא"כ פיהאי דספק ויבם שיש לו תביעה על גוף הנכסים וכן פהא דאבדה לו דרף שדהו
שיש לו טענה על גוף השדה שיש לו דרף אחד ממנ"פ ע"ש ובאמת לדידי קשה עוד
שאם נאמר פיהאי דספק ויבם הטעם דלאחר שכבר עמדו בדין פבר נתיאשו ולא מקרי
לאחר העמדה בדין באיסורא אתא לידן' הלא בכל סד"ד לדעת הרי"ף ורבינו מהני תפיסה
ולא חלקו בין העמדה בדין מקודם וראני מדברי הרא"ש בר"פ פיצד שכתב בטעמו של
הרי"ף האיבעי דיש שינוי לרביע נזק לפי שפיון שהוא משונה אין דנין בזה"ז דפ"נ קנסא
ואם תפס אין מוציאין מידו ואפ"ל תפס ח"נ דמצוי למימר קי"ל כמ"ד אין שינוי ואם איתא
הרי"ג נ"מ בטר דעמדו בדין ופסקו דפטור מח"נ דמשום ספק איבעי' גם לדעת הסוברין
דמהני תפיסה בטר העמדה בדין ל"מ תפיסה וגם לא אישתימיט רבינו וכל הסוברין פנותי'
דמהני תפיסה בסד"ד לכתוב גם במקום אחד דאחר העמדה בדין ל"מ תפיסה ואע"ג
דראני שהבאנו מדברי הרא"ש יש לדחות דכיון דאין דנין בזה"ז כשם שאין דנין לחובתו
ולא מקרי ב"ד כמו כן לקולא ל"מ ב"ד שצאמר קם דינא, מ"מ כל הישר הולך יבין
בדעתו דהנהו רבנותא דס"ל דמהני תפיסה בסד"ד מהני גם אחר העמדה בדין וה"י רבינו
הביא בפ"ה מה' גחלות האי דספק ויבם דאמרינן קם דינא, ועדיין הי' אפשר לקיים דברי
הרב תה"ד לפ"מ שצנראה מדברי הרא"ש בר"פ החולץ דהא דקיי"ל שם קם דינא הוא
משעם ספק דמספ"ל כמאן הלכתא אי קם דינא אי הדר דינא א"כ י"ל דגם דעת רבינו
הוא כן לכן פיהאי דספק ויבם ס"ל דקם דינא דנכסי בחזקת אבונהו אבל בחזר ותפס
אידיה פנין דמספ"ל אי קם דינא אי הדר דינא הו"ל אידיה מוחזק למאן דס"ל דתפיסה
מהני בסד"ד, ובזה הי' אפשר לתת טעם לדברי רבינו בפ' ט' מה' טוען שכתב פיהאי דינא

דמי שאבד לו דרף שדהו בחד דאתי מפת ד' דמצי למימר אי שתקת שתקת ולא נקט טעמא דקם דינא דהא טעמא דק"ד אינו אלא ספק לכן נקט טעמא דאי שתקת דזכה בנודאי: ומ"מ קשה דא"נ דהאי ספק דספק ויבם בנכסי מיתנא הוא פשאר סד"ד א"כ לדעת רבינו וסייעתו מהני תפיסה וקרוב בב"י בא"ע סי' קס"ג סתם דל"מ תפיסה דחד מיניהו והוא מדברי הרא"ש בר"פ החולץ וקשה שהרא"ש לטעמי' דס"ל דלא מהני תפיסה בסד"ד אבל הרב ב"י דפוסק ב"ו"ד סי' ש"ז דמהני תפיסה בסד"ד למה פסק פהרא"ש בהא דספק ויבם דלא מהני תפיסה גם מה שתיגרץ הש"ך דדנוקא כשהממנ"פ הוא בשביל ב' בנ"א ודימה להא דשני יוב"ש בבכורות מ"ח ובש"ע חו"מ סי' מ"ט פבר התפלאו עליו דמה בכה דנכסי דבר אינש ערבין הא קי"ל דלנה שפפר פשהודה הערב חייב הערב לשלם אע"ג דלא מצי לגבות מלנה מ"מ פיון דלפי האמת חייב לשלם אלא דכופר וא"א להב"ד להזקק לו פשהערב יודע דחייב חייב לשלם א"כ ח"נ דכנותן ומה שתיגרץ בנה בס' נה"מ בסי' מ"ט קשה לשמוע: ומה שנ"ל בנה דהנה מה שפכת בתה"ד הטעם דבהעמדה בדין אמרינו דכבר נתקיישו הבעלים וקנו ביאוש קשה שהרי יאוש בגזילה לא קני ואפי' בגזילה בשוגג ומש"כ מקצת אחרונים פיון דע"פ ב"ד נעשה לא מקרי באיסורא אמת לידן' אינו מחנור דהרי בהורו ב"ד שחלב מותר ועשה היחיד על פי הוראתן ואח"כ נודע להם.

שטעו צריף להביא חטאת אע"פ שעשה ע"פ הוראת ב"ד וכן ספק טומאה ברה"ר דטהור מדאורייתא מ"מ בב' שבילין א' טהור ואחד טמא והלך בשניהו ונכנס אח"כ למקדש חייב חטאת דלא התירה התורה אלא כ"ז שהוא ספק לא פשנתונדע לו שחטא וכן בספק איסור דשרי לדעת רבינו ואם הורו לו שמוטר צריף אח"כ פשנודע לו להביא חטאת וכמו כן בספק גזל דשרי לא התירה התורה פשנודע לו אח"כ שהי' טעות ומקרי למפרע באיסורא אתי לידן' וכמו דצריף להביא חטאת כמו כן צריף להחזיר הגזילה וא"כ בנידון שנשאאל התה"ד שאמר זכתה לי ביתי בסחורה בזול שיש ספק אם קנאה ואח"כ איבע לו בהיקף הרי ממנ"פ זכה עכ"פ בפ"א הרי פשתופס זה בפעם שני ממנ"פ זכה עכ"פ או בראשונה או בשני' וכשאנו מזכין אותו בשני' ע"כ שבפעם הראשון הי' בטעות וכשנודע אח"כ שטעו אז הב"ד מקרי בטעות וצריף להשיב הגזילה כמו שצריף להביא חטאת פשנודע לו הטעות לכן נ' דהנה הא דבגזילה ל"מ יאוש ובאבדה מהני כ"כ בחי' לחו"מ סי' כ"ה הטעם דכל יאוש הוי הפקר בע"כ דהרי לא מרצונו מיאוש אמנם פבר חילק דש"ס בפ' חזקתבסוגין דתלוהו וזכין בין אונסא דנפשי' ובין אונסא דאחריןא לכן יאוש דאבדה דהוי אונסא דנפשי' קני ובגזילה דהוי אונסא הבא מחמת הגזילן לא קני ועמש"כ בחי' לחו"מ סי' כ"ה לחלק בין עהנ"ד ושוה"נ שהנזמו עדיו דכל המחזיק זכה פמבואר בכריתות כ"ד לעדים זוממים דעלמא שהעידו שאביו של זה מכר שדהו לאביו של זה והחזיק בה דאם אחר כף נמצאו זוממים שדה חוזרת לבעלי' ולא אמרינו פבר קנה ביאוש ואפי' במטלטלין הדין הכי וכן בדין שטעה הדר דינא אמנם למש"כ ניחא דהתם בעיה"נ ושוה"נ העדים באים לאבד ממונו של זה ולא באו בשביל זה שאחר יחזיק בהם לכן פשהחזיק בהם אחר שפיר זכה מהפקירא אחרי דלא נעשה הפקר בשביל המחזיק אבל בדין שטעה וזיכה את החייב וכן עדים שהעידו שקר לטובת חברו וגבו מהזכאי שלא פדיו כל הפקר נעשה לטובת הזוכה מקרי אונסא דנפשי' [אחריןא] דהא בתלוהו וזכין

אין הפרש בין שהוא בעצמו אָנְסוֹ או שאחר אָנְסוֹ למפורר לו כל שהאונס בא לא מסיבתו רק ממ"א ובס' שער המשפט סי' כ"ה כתב בזה דברים דחוקים והעיקר כמש"כ וכן ראיתי להמח"א.

בדין יאוש שפתיב לחלק בין היכי שפא היאוש מצד הזוכה לבין היכי דלא בא מצידו, אָמְנָם נראה דגם היכי דלא בא היאוש מצד הזוכה יש חילוק בין היכי שנתתיב פבר בהשבה להיכי דבעת שפא לידו פבר הי' יאוש להיכי שפא לידו קודם יאוש שפבר נתתיב בהשבה ורא' מהא דאמרינו בב"ק ס"ו איבע' ר"י לרבה גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי ש"ל נאי ס"ד יאוש פדי קנה האי פינו דמטי זמן איסורי' איאוישי מייאש ע"ש וקשה הא היאוש דחמץ לא בא מחמת הגזלן א"כ לדידנ' נמי תקשה אמאי אומר לו הש"ל הרי ביאוש פי האי דלא בא מחמת הגזלן לכ"ע קנה א"ו דכל היכי דכבר נתתיב בהשבה ל"ק לר"י ביאוש פדי, דכל היכי דנתתיב פבר בהשבה ליד הפעלים א"י אלא במחילה דאמר הרני פאלו התקבלתי או שישוב באמת ליד הפעלים וגדולה מזה דעת הב"י בחו"מ סי' שס"ז דבגזל אביו אע"פ שלא נשבע ומת אביו א"י עד שיוציא הגזילה מת"י ונאפי' לדעת החולקין היינו בירושא אכל ביאוש דאינו אלא סילוק רשות בגזילה פינו דאתתיב בהשבה א"י עד שישב לפעלים והא דמבואר בדברי הרמב"ן דהמוציא אבדה לפני יאוש ונתפנון לגזלה קני' ביאוש היינו דהרמב"ן לשיטתו' דמבואר בדבריו במלחמות פ' הספינה דכל שגזל שלא מרשות הפעלים א"צ להחזיר הגזילה לידי הפעלים אלא למקום שגזל וכיון דאין עליו חיוב השבה לנגזל מהני היאוש הא כל שחייב להשיב לידי הנגזל ל"מ היאוש ע"כ, והשתא א"ש דבגזלן של התה"ד שפא סחורה בזול לחצירו ואמר בעל החצר זכתה לי חצרי דלראב"ן זכה בו בעל החצר הא מבואר בתה"ד שם דגם לראב"ן לא זכה בו בעל החצר אלא אחר שהקנה הסוחר סחורתו לאחר ועי' בחי' הראב"ן שפתיב דזכה כמו בעל המיצר בפ' המקבל בב"מ והרי בדיני דבע"מ קי"ל דלא קני אלא אחר שקנאה וכמו כן פאן מה שזכה בו בעל החצר לדעת הראב"ן אינו אלא לאחר שקנה הלוקח ועשה מעשה קנין וכיון דהוא סד"ד והאחר מוחזק בו ודינא שאין מוציאין מידו א"כ דמי ממש להא דאמרינו בב"ב דף קמ"ב בגר שמת והיתה אשתו מעוברת ובא אחר והחזיק בו ואס"פ שמע שהיא מעוברת חייב להחזיר החזיר והפילה דמי שהחזיק בראשונה גם למ"ד דאין לעובר זכי אפי' בירושא הפא מאלי' מ"מ לא קנה המחזיק בראשונה דרפוי מרפיין בידיהו ע"ש בפ' רשפ"ם ובמ"מ בפ"ב מה' זכי' אלמא דאע"ג דחזקה הראשונה היתה פדין כל שלא הי' פרי להם שיזפו בחזקה זו לא מקרי חזקה פדין וכיון דמבואר בתה"ד דגם לדעת הראב"ן לא קני בעל החצר אלא בעת שיצא מרשות המוכר ואז פבר תפס הלוקח פשיטא דל"ש חצרו של אדם קונה לו לבעל החצר שהרי הדין שהוא של הקונה ואם יבוא לפני ב"ד ידונו שהשני זכה ומה"ט מסתברין דברי הש"ך בס"י רס"ח סק"ה דגם בלא עמד בדין זכה ולא מצי לבוא בטענת ממנ"פ ול"ד למש"כ הטור בס"י ר' בשם הרמ"ה דכליו של לוקח ברשות מוכר וכליו של מוכר ברשות לוקח קני מיהו חד מטעם ממנ"פ דהא חזינון במקירת שטרות דבמסר ולא פתיב דאם גבה הלוקח מן הלונה מהני גביתו כמו במוכר דשלב"ל דאם קדם ותפס מהני ולפמ"ש תוס' בב"מ ס"ז ע"ב בשם ר"ת הטעם דמהני תפיסה משום דניחא לי' דליקום בהימנותי' ולמש"כ הר"י בשם הר"ת וכו' נ מדברי הרמב"ן במלחמות פ' מרובה עיקר

הטעם פֿינן דמוכרו לוי מדעתו הרי בכלל זה שיטלנו לביתו לעצמו ונהי דהמכר בטל מ"מ הרצוי שנתרצה אז להביא אל ביתו לא נתבטל ומסתמא לא הדר בי' וכמו האומר טול חפץ זה עבורך דמותר לקחו לביתו ולא חיישינו דלמא הדר בי' וממילא בכליו של לוקח ברשות מוכר ל"ש דאיאוש מייאוש לפי שהקנין בספק דבין לפי מה שפירשו התוס' בשם הר"ת מטעם דניחא לי' דליקו בהמנותי' ובין לפ"מ שפירש הרמב"ן אין כאן חשש שמא יחזור ול"ש ענין יאוש וכן הא דרפוי מרפיין בידיהו א חסר הסיום והקורא הנבון כפר בין מעצמו הסיום אלא שמצאתי סיום הדברים באופן אחר, וזה"ל.

באופן דיאוש ל"מ אלא דווקא פשהיאוש לא בא מחמת הקונה וגם בתחילת הזכי' לא יהי' עליו חיוב השבה דכל שהי' עליו חיוב השבה אינו זוכה אלא במתנה גמורה ובזה א"ש בכל הגה' מקומות דס"ל לרבינו דמהני תפיסה ל"ש בהו יאוש פֿינן דהיאוש בא מצד החייב או מצד בהמתו כמו בכשפשה באמתו החסרון שגחסר הוא מחמת מעשה בהמתו וכן בכל האיבעיות דעלו בתיקו שהחסרון בא מפח מעשיו או מעשה בהמתו בהא ל"מ יאוש וע"פ דברים הללו נתבררו דברי רבינו דברוב מקומות כתב בספק איבעי דלא איפשטא דאם תפס ל"מ מיינ' ומ"מ בקצת מקומות כתב דל"מ תפיסה והרב בת"כ לא מצא טעם מספיק לשינוי הגה' בדברי רבינו, והנה המקומות שכתב רבינו דל"מ תפיסה: א בפ"ו מה' זכי' בברי שכתב מתנה דמס"ל אי עשאו אפוטרופיא כתב רבינו בפשיטות דלא קנה ומשמע דאף תפיסה לא מהני.

ב בפ"ט מה' זכי' בשכ"מ שהקדיש או הפקיר נכסיו. ג בפ"ו מה' גחלות באיבעי אם ברי יכול להוריש לאחד מבניו כתב רבינו בפשיטות פאלו נפשטה דל"מ להוריש וכבר תמה הלח"מ שם למה ל"מ תפיסה ותירוצו תמוה.

ד בפ"ט מה' אישות גבי איבעי דבת היבמה ובת השני' כתב רבינו בפשיטות דאין להן מזונות ודרפו של רבינו לפסוק בספק איבעי' דאם תפס א"מ מידו ועי' בהה"מ בפ"א מה' נזקי ממון מש"כ ע"ד רבינו בכלל זה אלא שלא ביאר טעמו של דבר למה רבינו אינו משונה מדותיו וא"ל באיבעי דבת שני' ויבמה אי יש להם מזונות פֿינן דהיא תקנתא דרבנן מספיקא מוקמינן אחזקה ול"מ תפיסה דאפתי תקשה בהא דכתב רבינו בה' עבדים בפ"ח במוכר עבד לל' יום דמספ' לן אי קנסוהו בכה"ג דיוצא לחירות ופסק רבינו דמהני תפיסה ולא אמרינן דספק תקנה אוקמוה אדינא ומש"כ הה"מ בפ"י מה' גזלה גבי שכירו ולקיטו דכל היכי דהוא ספק בתקנה אוקמה אדינא היינו דווקא דהתופס טוען שמא והמוחזק טוען ברי בהא נודאי פֿינן דהוא ספק בתקנה ברי ושמא ברי עדיף אבל בשאר ספק בתקנה מהני תפיסה וכדי לתרץ דברי רבינו מה ראה על ככה לחלק בין הפרקים דלפעמים מהני תפיסה ולפעמים לא מהני תפיסה לכן נ"ל דכלל דמלתא כו' הוא דוודאי היכי דהוא ספק זכה המוחזק ול"ש לומר דמהני תפיסה אלא היכידהספק בא בגרמתו וסיבתו בהא ל"מ ביאוש כמו שהארנו וכן בכל אלו איבעיות דהספק בא ע"י ההיזק או מחמתו בעצמו בהא לא אמרינן קם דינא לכן בבריא שהוריש לאחד מבניו וכן בשכ"מ שכתב כ"נ לבנו פֿינן דמספ"ל אי זכה או לא ואין הספק בא מצד המוריש פֿלל ל"מ תפיסה ול"מ בברי שנתן מתנה בקנין דמספ"ל אי עשאו אפוטרופוס פֿינן דטענינו לירתי פֿל מה דמצי אבוהון לטעון ואי הוי אבוהון קיים והי' טוען ברי דלא עשאו אלא

אפוטרופוס בו"ש פרי עדיף כיון שהוא להחזיק אלא אפי' בהוריש דבזה ל"ש דנטעון מה דמצי אבוקהון כיון שאין הספק נוגע לאב פלל עוד דהא הו"ל ספד"ד ואינו תלוי בטענת הבע"ד מ"מ כיון דבשעתא דמת אבוקהון ונפל נכסי קמי דיתמי מקמי דתפס הוי הירושין ונדאי והבו הנה הפא מפח צוואת אביו ספק והו"ל אינהו מוחזקין ולא מהני תפיסה: והא דאמרינו קם דינא נאפי' לא עמדו בדין כמש"כ בשם הרשב"א והריטב"א אע"ג דהתם גבי ספק ויבם בעינו עכ"פ שייחלקו הנכסים ש"ה דהספק בין הספק ויבם מי הוא הירוש ואחר מיתת היבם דהספק בא מב' הצדדים אלא שאנו אומרים קם דינא ובהו ונדאי צריף שייבוא לידי היבם דכשלא בא לידו מה בכך ששהספק שהוא הירוש מניאש עצמו מ"מ במה קנה היבם דהרי אפי' באבדה דמהני יאוש מ"מ צריף שיינפה בה המוציא לכן צריף שייחלקו עכ"פ אפי' שלא בפניו ב"ד אבל בכרי שהוריש לאחד מבניו כל שמתניאש בעת מיתתו ולא התחיל לזכות בו פלל ממילא זכו בו הירושים מפח אביהם וכן בבת שני' דליכא אלא שיעבוד וכן בשכ"מ שהקדיש דלא התחילו העניים לזכות פלל כמבואר בדברי הרשב"א נאפי' אם מת אם חזר קודם מהני חזרתו וכיון דלא התחילו פלל זכויות העניים בזה א"צ העמדה בדין.

לכן בהנה איבעיות כיון דלא התחילה פלל הזכי' והספק בין הירושין להמקבל ואין הספק הנה בא בהגרמתו פשיטא דאמרינו קם דינא וא"צ שיינפה בו הירושין דכיון דנתניאשו ולא התחילו לזכות ממילא ברשות יורשים קאי כמוש"כ מיהו בהנה ספיקות בקנין פגון באיבע' דאגב בקרקע לא ומטלטלין לב' דפסק רבינו בפ"ג מה' מכירה דמהני תפיסה כיון דבשעת הקנין גמר ומקנה תדע דהא אם זכה בו המקבל בזכ' גמורה שלא בפני הבע"ד מהני הזכי' כמבואר בש"ע סי' ס"ו דאותיות דצריכין כו"מ ובמסר ולא כתב ל"מ מ"מ אם קדם המקבל וגבה מן הלנה מה שאגבה גבה מטעם מחילה ועי' בתוס' ב"מ ס"ז ד"ה התם זביני בשם ר"ת דעיקר הטעם דניחא לי דליקו בהמנותי' והיינו כיון דהקנה לו בקנין מסתמא גמר ומקני בלב שלם א"כ בכל גונוי דל"מ הקנין פגון בדשלב"ל או במסירה בלא פתיבה מ"מ היכי דזכה ובא לידו זכה א"כ כל היכי דמספ"ל אי מהני הקנין כיון דבשעה שהקנה לו הקנה בלב שלם ואלו אתי אליהו ופשיט הספק הי' מהני הקנין בונדאי אלא דעיקר הספק מחמת דחזר המוכר א"כ בא הספק מחמת הגרמת החוזר ואלו הוי אתי אליהו הוי מפקינו מינ' דל"ש קם דינא כיון דמקרי באיסורא אתא ליד' כיון שפא הספק בהגרמתו וכיון דל"ש קם דינא מהני תפיסה לדעת רבינו ואל תשיבני מספק בכור דמהני תפיסה לרבינו ולא אמרינו קם דינא כיון שלא התחילה הזכי' פלל לפנהיגם ואין הספק בא מחמת הבעה"ב דשאני מתנות פהונה דל"מ בהו יאוש דנתינה פתיב בהו ואלו באו פל הפנהיגם ואמרו שאינם חפצים במתנתם ל"מ והחיוב נשאר להלאה פי יאוש אינו אלא סילוק גרידא דל"מ במ"כ ול"ד להא דאמרינו בפ' אלו מצאיות דמהני יאוש במתנת עניים דהתם טעמא אחרינא דבמתנות עניים אמרינו בחולין בפ' הירוע תעזוב ולא להפקר וכל שאין עניים רוצים ללקוט ולקטו [כבר] שאר עניים לפניו א"מ פלל להניח ועוד דהתם כבר הניח וקיים מ"ע ומי ששלקט מהפקר אינו אלא פגוזל העניים אבל פאן במ"כ פשיטא דל"מ יאוש דאינו אלא סילוק בעלמא ובהו לא נתקיים מצוות נתינה לפהו ול"ש פלל קם דינא הא בשאר הדברים פל שאין הספק בא מחמת המוחזק ולא התחיל לזכות בו השני שפיר אמרינו קם דינא ובהו דאבדה לו דרף שדהו כ"כ

המפונרשים דהו"ל פֿיאוש ושר דֿיאוש גמור מהני בקרקע וכיון שפֿמכר הו"ל יאוש ושר
אבל היכי דלא מכר רק הוריש דלא מקרי ש"ר ומכש"כ היכי דאיתא עדיין ברשותו לא
אמרינן קם דינא אלא בקנה אנפי דכתבנא מיהו ביהאי דינא דתה"ד הנ"ל מודינא
דאמרינן קם דינא שְהרי מבואר בתה"ד שְהראשון שמשוה הסחורה לא מקרי תופס
באיסור לפי שקודם שקנה הלה את הסחורה לא נפקא מרשות המוכר ואפי' לדעת
הראב"ן דס"ל דסחורה בזול קני' לי' חצירו היינו בעת שקנה השני פיון דנפקא מרשותי'
דבעה"ב זכה וע' בראב"ן שמדמה לה לבעל מיצר ובבעל מיצר קיי"ל דלא קנה רק בעת
שקנה הלוקח א"כ ל"מ לפי המבואר בלשון השאלה של התה"ד שלא הי' בעה"ב בביתו
בשעה שמשוה הלה הסחורה א"כ פשיטא דלא קנה לי' חצירו פיון דמספ"ל אי מותר
לשני לזכות בסחורה וספק גזל מותר א"כ לא מקרי משתמר לדעתו ואפי' לפי הנראה
מדברי הרמ"א דעומד בחצירו מ"מ פיון דהשני זכה ולא מפקינו מיוג' וע"י היאוש לא
נכנס פֿלל לרשותו פשיטא דל"ש באיסורא אתי לידן' דלא גזל פֿלל שְהרי לא זכה בו
ועיין בדברי רבינו בפ' מה' גזילה ואבדה גבי מצא בגל ישן דכל דאבוד ממנו אין בו זכי'
ומסתבר הכי פיון דנפקי מרשותי' כש"כ שלא זכה בו וכיון דע"י יאוש לא התחיל פֿלל
לזכות פשיטא דאין זה ענין ליאוש דגזלה ואפי' אתי אליהו ואמר דזכה מ"מ פיון דנתייאש
לא התחילה פֿלל הזכי' בעת שקנה השני דאז עיקר הזכי' [ואע"ג דבספק ויבם פתבנו
דווקא היכי דאין הספק בא בהגרמתו היינו דווקא גבי ירושה דממילא משא"כ הָכא
דצריף שיתפנון לקנותו] אבל בההוא דמטלטלי אג"ק בקרקע לאחד ומטלטלי לאחד וכן
בכליו של לוקח פיון דבשעת הקנין רצה להקנות לחבירו ומה"ט אמרינן דאי שמיט
ואכיל לא מפקינו מיוג' ואלו אתא אליהו והגיד שקנה ונדאי הני זכי' מעליותא והספק
בעת החזרה מקרי באיסורא אתא לידן' פמו שהארבנו ונראה דגם הטור מחלק פמו
שפתבנו דכל היכי דזכה פ"א לא אמרינן קם דינא אלא במקום שלא התחילה פֿלל הזכי'
פֿההוא דכשפשה דהתם פיון דמספ"ל אי מקרי קרן או רגל א"כ לא התחיל פֿלל החיוב
וס"ל להטור נהי דבא ע"י מעשה בהמתו מ"מ לא מקרי באיסורא אתא לידן' וכן חולק
על רבינו אבל בההוא דכליו של לוקח פשיטא דגם לדעת הטור לא אמרינן קם דינא
כמוש"כ ויצא לנו מזה דלא אמרינן קם דינא וא"י לבוא מפח אלא דווקא שתכרף בעת
התחלת הזכי' הי' בספק ולא זכה בו מעולם שבתחילת הזכי' פֿבר נתייאש (פֿההוא
דתרומת הדשן וכן אין צריף העמדה בדין) וכן שלא יהי' הספק על ידי פֿעולתו ועל ידי
גרמת בהמתו אבל פֿל שבתחילת הזכי' לא אתייאש לא אמרינן קם דינא ולדעת הטור
אפי' בגוונא דבא על ידי הגרמת בהמתו אמרינן קם דינא וכן נראה עיקר פֿרבינו פי גם
בדעת הטור לא ברירא פֿל פֿה עי' ש"ף סי' שצ"א ולגבי לוקח לעולם אמרינן קם דינא
וכן תפיסה לא מהני לדעת רבינו מלוקח ועיין מה שאכתוב לקמן בהלכות טוען מדיני
תפיסה: ה"י התרנגולין וכו' הנה דעת רבינו תמוה פמו שהשיג עליו הראב"ן ד בהשגות
וגם פֿרקליטו הגדול המ"מ הניחו בצ"ע ובש"ע השמיט דעתו וגם הרב יש"ש הטיח
דברים ע"ד רבינו, והנה נתיישב בביליישוב דברי רבינו ז"ל שלא יהיו דבריו פֿספר הַחֲתוּם,
והנה רבינו פֿתב ג' חילוקים א דאם קשר אדם חוט על רגל התרנגולין ונסבף פֿלי בחוט
ונשפֿר משלם חצי נזק, ב שאם הי' החוט הפקר ונקשר מאליו פֿטור בעל התרנגולין ג
שאם נקשר מאליו והי' להחוט בפֿלים ואם הצניע אף שיש להחוט בפֿלים פֿטור והנה

מש"כ בתלונה ב' שאם אין לחוט בעלים פטור בעל התרנגולין הוא תמוה מאוד הא בצרורות משלם אפי' בהתיזה דבר הפקר כמבואר בהדל' בש"ס ב"ק והנה הראב"ד בהשגות פבר הרגיש בזה ופירש דאיירי בטר דנח דבזה מבואר בש"ס דפטור מטעם דכי יכרה איש פור ולא שור בור ואם נפרש דברי רבינו בטר דנח לא קי' בדברי רבינו רק למה בעל השור יתחייב לשלם רק ח"נ נ"ש הו"ל לשלם דלא מצינו בבור דין צרורות וזה הקשה הר"א ז"ל בהשגות אבל לפענ"ד דברי רבינו מבוארים דהא מבואר בתוס' ב"ק כ"ח: ד"ה ונשוף באבן דהמניח אבן ברה"ר ונתקל באבן ונשוף בקרקע פטור אפי' לשמואל דס"ל דבור דחייבה התורה הוא לחבטו דדונקא בנתקל בנתקל שלו אבל בנתקל באבן ונשוף בקרקע פניו דגמר ההיזק קרקע עולם עביד פטור אפי' לשמואל וכ"פ הרא"ש ובש"ע ולפ"ז פניו דמבואר בדברי רבינו היכי דנסבף הפלי בחוט ונתגלגל ונפל ונשבר בקרקע עולם פטור לגמרי [וא"ל פניו דקיי"ל דאזלינו בטר מעיקרא א"כ הו"ל תיקף שנתגלגל כאלו נשבר אז ז"א דא"כ נתקל באבן ונשוף בקרקע עולם אמאי פטור א"ו דל"ש לומר בטר מעיקרא] אלא דלדעת התוס' בפ' שור שנגח והרמב"ן והרשב"א חייב אף כ"כ התוס' שם נ: ד"ה לשמואל בהא דנפל מקול הכרי' דכורה פטור משום דגרמא פטור וגם בעל הבור פטור דלא מחייבין בעל הבור מטעמא דכל היכי דליכא לאישתלומי מהאי משתלם מהאי אלא במקום שעשה כל התקלה כגון שהניח אבן על פי הבור אבל הכי שעשה רק חצי תקלה פניו שלא נתקל בבורו אלא גרמא בעלמא שע"י נפל והיזק וגמר ההיזק ע"י קרקע עולם והתקלה לא נעשית ע"י כ"א ע"י הכורה פטור, ולפ"ז דלא מחייבין אלא בנעשה גמר ההיזק או שעשה כל התקלה לבדו א"כ הכי פניו דמבואר בדברי רבינו דמייירי בנתגלגל הפלי ונסבף ונשבר בארץ פניו דהתקלה דעביד בדליל לא עביד גמר ההיזק דקרקע עולם שפירתו והתרנגול הי' שיתוף בתקלה שגלגל את הדליל למק"א הר"ז דומה ממש לההוא דנפל מקול הכרי' דלא אמרינו כל היכי דליכא לאישתלומי מהאי משתלם מהאי וה"נ פניו דבעל התרנגול הי' שיתוף בתקלה לא אמרינו כל היכי וכיון דבעל התרנגול פטור מטעם דכי יכרה גם בעל הדליל פטור ואע"ג דבהאי דנפל מקול הכרי' קיי"ל דבעל הבור פטור לגמרי כשנתקל באחורי הבור ונפל לבור ואולי הכי ס"ל לרבינו דמשלם פ"נ, והיינו משום דהתם עיקר היזק ע"י הכורה ואיהי עביד לבור, ועי' בחי' הרשב"א אבל פאן שהתקלה בא ע"י שניהם ע"י דליל וע"י התרנגול שגלגלתו פניו דלא נשבר ע"י הדליל רק שנשבר בקרקע עולם לא אמרינו האי דר"נ ועי' בסמ"ע בסי' ת"י סל"ז שכתב דנראה מדברי הטור דדונקא בשור שדחף את חבירו לבור וכן בשור ושור פסולי המוקדשין שדחפו לבור דמה דלא מצי לאשתלומי מבעל שור פסולי המוקדשין משתלם מהנה דדונקא כשיכול השור לבדו להמית אבל אם לא הי' יכול לדחוף כ"א ע"י סיוע השני פטור מחלקו של חבירו ודונקא בעל הבור פניו דההיזק נגמר ע"י עיי"ש, א"כ ה"כ דע"י שניהם נעשה התקלה ולא גמר ההיזק לא אמרינו היכי דלא מצי לאשתלומי מבעל התרנגול וממילא בעל הבור פטור מחצי השני כמו בשור פסוה"ק או בור שנעשה ע"י התרנגול דרחמנא פטרי' מאיש פי יכרה בור ולא שור בור וזה נ"ל ברור מאד בדעת רבינו, ולפ"ז נראה דע"כ לא מחייב רבינו רק ח"נ רק בנתגלגל הפלי ונשבר פניו דקרקע עולם היזקתו אינו משלם רק החצי אבל אם הוזק בגוף הדליל משלם הפל דלא מצינו בבור ח"נ ומה דליכא לאישתלומי מבעל

התַרְנָגוּלִין מִשְׁתַּלֵּם מִבְּעַל הַדְּלִיל וּבְזָה יִתְיַשֵּׁב הַיֵּטֵב הַסּוֹנֵגִי לְדַעַת רַבֵּינוּ דְּהָא אָמְרִינוּ
שֵׁם בְּדָף י"ט ע"ב אֲמַתְנִיתִין דְּתַרְנָגוּלִין שְׁהִי דְלִיל נְקֻשָׁר בְּרַגְלֵיהֶם וְשִׁיבְרוּ אֶת הַפְּלִים
מִשְׁלָם ח"נ וְאָמַר רַב הוּנָא ל"ש אֵלָא שְׁנַקְשָׁר מְאֵלִיו אֲבָל בְּקֻשְׁרוֹ אָדָם חַיִּיב וּפְרִיָהּ נְקֻשָׁר
מְאֵלִיו מֵאֵן חַיִּיב אֵילִימָא בְּעַל הַדְּלִיל ה"ד אִי דְאַצְנָעִי אָנוּס הוּא וְאִי לֹא אֲצָנָעִי פּוֹשַׁע
הוּא וּפְרַש"י פְּנִיָה נִזְק בְּעִי לְאַשְׁתְּלוּמִי אֵלָא מִתְנִיתִין דְּאַדְנִי אַדוּנִי וְכִי אֲתַמַּר דַּר"ה בְּעַלְמָא
אֲתַמַּר וּמְזָה הַקְּשׁוֹ עַל רַבֵּינוּ וּלְמַש"כ אֲתִי שְׁפִיר דְּהָא לֹס"ד דְּלֹא אוּקִי לְמַתְנִיתִין בְּדַאדְנִי
רַק בְּאַזִּיק בְּתַר דְּנַח וּמִשְׁלָם בְּנַקְשָׁר מְאֵלִיו ח"נ כְּמִבְּנֹאֵר בְּמַתְנִיתִין וְע"ז קָאָמַר ר"ה ל"ש
אֵלָא בְּנַקְשָׁר מְאֵלִיו אֲבָל בְּקֻשְׁרוֹ אָדָם חַיִּיב וְע"כ פְּלוּ נִזְק קָאָמַר דַּאֲל"כ אִין הַפְּרַשׁ בֵּין
נְקֻשָׁר מְאֵלִיו לְקֻשְׁרוֹ אָדָם וְכִינּוּן דְּבַתַּר דְּנַח הַזִּיק ע"כ בְּנֻשְׁבַּר ע"י גּוֹף הַדְּלִיל אֲבָל
בְּנַתְּגַלְגַּל לַמ"א וְנֻדְאִי אִין מִשְׁלָם רַק ח"נ פִּינוּ דַּע"י גְּלַגּוּל הַתַּרְנָגוּל בָּא כְּמוֹ שְׁהֶאָרְכְּנוּ
א"כ שְׁפִיר אִי דְלֹא אֲצָנָעִי פּוֹשַׁע הוּא וְכוּלִי נִזְק בְּעִי לְשִׁלוּמִי וּמִשְׁנֵי דְּמַתְנִיתִין בְּדַאדְנִי
אַדוּנִי וּבְזָה לְשִׁי רַש"י וְהֶרָאָב"ד ז"ל הַקּוֹשֵׁר פְּטוּר כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאָר בְּסוּף הַפְּרָק בַּס"ד שְׁגַם
זֶה דַּעַת רַבֵּינוּ רַק בְּעַל הַתַּרְנָגוּל חַיִּיב וְכִי אֲתַמַּר דַּר"ה בְּעַלְמָא אֲתַמַּר דְּלִיל הוּא הַפְּקָר
וְנַקְשָׁר מְאֵלִיו וְהַזִּיק בְּתַר דְּנַח ג"כ לְפַרְש"י וְתוֹס' פְּטוּר בְּעַל הַתַּרְנָגוּלִין מִטַּעַם דְּכִי יִכְרַה
אִישׁ בְּנֹר וְכוּ' וְדְלִיל הָא ל"ל בְּעַלִּים אֲבָל קֻשְׁרוֹ אָדָם חַיִּיב ח"נ וְהַזִּיקוּ בְּדַאזִּיק ע"י
וְכַמוֹש"כ אֲבָל לְפִי הַס"ד דְּקָאִי עַל מְשַׁנְתֵּינוּ ל"ש הַפְּרַשׁ בֵּין קֻשְׁרוֹ אָדָם לְנַקְשָׁר מְאֵלִיו
פִּינוּ דְּבַנְקֻשָׁר מְאֵלִיו נְמִי מִשְׁלָם ח"נ וְע"כ בְּנֻשְׁבַּר שְׁלֹא ע"י גְּלַגּוּל וְכַמֶּש"כ: עוֹד הִי
אֲפ"ל בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ אִם נֶאֱמַר דְּהַזִּיק בְּתַר דְּנַח וְלֹא תִקְשֶׁה קוֹשְׁיַת הֶרָאָב"ד דְּלֹא אֲשַׁכְּחִין
צְרוּרוֹת רַק בְּנֻזְקֵי שׁוּר וְלֹא בְּנֻזְקֵי בּוֹר וְכ"כ הֶרָא"ש ז"ל וּלְפַעַנ"ד אֲפ"ל דְּהָא בַּפ"ק
דְּבַב"ק בְּדָף ה' אָמְרִינוּ דְּבּוֹרוֹ הַמְּתַגְּלַל יִלְפִינוּ בְּמָה הַצַּד מְשׁוּר וּבּוֹר וְע' בְּרַא"ש בַּפ"ק
שְׁדַעַת הַרְּבֵה אֲדוּלִים דְּכִינּוּן דְּיִלְפִינוּ מְשׁוּר וּבּוֹר קוֹלַת שְׁנִיָהּם נוֹהֵג בּוֹ וְע"פ שְׁהֶרָא"ש
דְּחָה דְּבַרְיָהּ מ"מ בַּח"י הַרְּשָׁב"א מְבֹאָר שְׁדַעַתוֹ דְּקוֹלַת שְׁנִיָהּם נוֹהֵג בּוֹ וְיִלְפִינוּ מִמוֹעַד
אֲפִי בְרַה"ר וּלְפ"ז מִיּוֹשֵׁב בְּפִשְׁטוֹת קוֹשְׁיַת הֶרָאָב"ד פִּינוּ דְּמִבְּנֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ דְּדִין
בּוֹר הַמְּתַגְּלַל דִּין שׁוּר וּבּוֹר לוֹ א"כ מְעַקְרָא ל"ק קו' הֶרָאָב"ד דְּלֹא מְצִינוּ בְּבּוֹר ח"נ
דַּז"א דְּכִינּוּן דְּבּוֹר הַמְּתַגְּלַל יֵשׁ לוֹ דִּין שׁוּר ג"כ וְקוֹלַת שׁוּר ג"כ נוֹהֵג בּוֹ וְכִינּוּן דְּנַתְּגַלְגַּל
וְאֲזִיל בְּתַר סוּפוֹ אִינוּ מִשְׁלָם רַק ח"נ פְּדִין צְרוּרוֹת דְּשׁוּר אֵלָא דְּלַפ"ז נְצַטְרַף לּוֹמַר דְּרַבֵּינוּ
ס"ל דְּאַזְלִינוּ בְּתַר סוּפוֹ וְעַמְשַׁכ"ל לְכֹן נֶרְאָה יוֹתֵר מַש"כ בְּתִירוּץ הֶרָאָשׁוֹן וְכֹן נִלְפַעַנ"ד
עַיְקָר לְדִינָא דְּבַנְסַבָּף הַפְּלִי בְּתַר דְּנַח אִינוּ מִשְׁלָם רַק ח"נ דְּהָא לְדַעַת הַתּוֹס' פְּטוּר לְגַמְרֵי
וְהָא דְּבּוֹר הַמְּתַגְּלַל מִשְׁלָם נ"ש הַזִּיקוּ בְּהַזִּיק בְּגוּפוֹ אֲבָל בְּנַתְּגַלְגַּל ע"י הַפְּלִי אִינוּ מִשְׁלָם
רַק ח"נ: וְהִנֵּה בְּהַזִּיק בְּדְלִיל הַתַּרְנָגוּל בְּגוּפוֹ מְבֹאָר בְּדַבְרֵי הֶרָא"ש דְּבַעַל הַתַּרְנָגוּל
מִשְׁלָם מְחַצָּה וּבַעַל הַדְּלִיל מִשְׁלָם מְחַצָּה וְאִם הַזִּיק בְּצְרוּרוֹת הַזִּיקוּ שְׁזַרְקוּ בְּעַל הַדְּלִיל
מִשְׁלָם ג' חֲלָקִים וּבַעַל הַתַּרְנָגוּל רַבִּיעַ וּמְבֹאָר בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' דְּבִין שְׁלֹא שְׁמָרוּ וּבִין
שְׁקֻשְׁרוּ אִידֵי וְאִידֵי מִשְׁלָם בְּעַל הַתַּרְנָגוּל פְּלַגָּא הַמְּגִיעַ מִמֶּנּוּ וְכ"נ מְדַבְרֵי הַר"א ז"ל
בְּהַשְׁגוֹת וּלְדַעַתִּי בְּעַל הַתַּרְנָגוּל מִשְׁלָם פְּלוּ וְרֵאִיתִי לְהַסְמ"ע בַּסִּי' ש"צ ס"ק כ"ט שְׁפַתְב
ע"ד הַטּוֹר וְהָרַב בַּהַג"ה שְׁפַתְבוּ דְּבַקְשָׁרוֹ אָדָם חַיִּיב הַקּוֹשֵׁר הַכֹּל אֲפִי בְּיֵשׁ לְחוּט בְּעַלִּים
דְּהוּי מְצִי לְמִימַר רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאַפִּי אִית לִי לְתַרְנָגוּל בְּעַלִּים פְּטוּר בְּעַל הַתַּרְנָגוּל
דְּהַקּוֹשֵׁר פּוֹשַׁע וְחַיִּיב בְּכֹל.

וּדְבָרִים אֵלּוּ תְמוּהִים בְּעֵינַי מְאוּד שֶׁהָרִי בְּהֶדְנִי מִבְּנוֹר מִדְּבַרֵי הַתּוֹסֹס דָּאִין חִילּוּק וּל"ל
דְּוּוּקָא לְחַיּוּבָא דְּבַעַל הַדְּלִיל אִין הַפְּרֵשׁ בֵּין הַצְּנִיעוּ לְקוּשְׁרוֹ וְהִינּוּ בְּדַאזִיק בְּתַר דְּנַח
אַבְל בְּהַזִּיק ע"י תְּרַנְגוּל וְלְחַיּוּבָא דְּבַעַל הַתְּרַנְגוּל יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין נְקֻשָׁר מְאֵלִיו וְלֹא שְׁמָרוּ
לְקוּשְׁרוֹ בְּיָדִים דו"א דְּהָא כ"כ הַתּוֹסֹס דְּהָא דְּאָמְרִינוּ כִּי אֵיתָא דַּר"ה בְּעֵלְמָא אִיְתָמַר דְּדְלִיל
הַפְּקַר וְנְקֻשָׁר מְאֵלִיו פְּטוּר קֻשְׁרוֹ אָדָם חֲזִיב דְּלֹא מְצִי לְאוּקִי מִתְּנִיתִין דְּקֻשְׁרוֹ אָדָם מְשַׁמַּע
חֲזִיב הַפֵּל וּבְזָה בְּעַל הַתְּרַנְגוּל נְמִי חֲזִיב לְשַׁלֵּם ע"ש וְאִמְאִי הָא מְצִינוּ לְמִימַר בְּפִשְׁיִטוֹת
דְּקֻשְׁרוֹ אָדָם דְּקֻשְׁרוֹ ר"ה הִינּוּ שְׁקֻשְׁרוֹ אָדָם בְּיָדִים דְּבְזָה מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם הַפֵּל וּמִנ"ל
לְאַפּוּקִי הָא דַּר"ה מְשַׁמְעוֹתִי וְלִהְקֻשׁוֹת וְכֵן מְבֹנָר בְּדְבַרֵי הַרְשָׁב"א פְּדְבַרֵי הַתּוֹסֹס
וְתִימָא עַל הַסַּמ"ע שְׁפַתְבַּ בְּפִשְׁיִטוֹת נֶגֶד דַּעַת הַתּוֹסֹס וְהַרְשָׁב"א וְהַרְאָב"ד וּכ"מ בַּש"מ
בְּשֵׁם רַבִּינוּ יִשְׁעָי וְנִרְאָה דַּהַסַּמ"ע סַמָּךְ עֲצָמוֹ ע"ד הָרָא"ש ו"ל שְׁפַתְבַּ בַּפ' כִּי צַד דְּדְלִיל
דְּאִית לִי בְּעֵלִים וְלֹא אֲצַנְעָי וְקֻשְׁרוֹ אָדָם חֲזִיב הַקּוּשְׁרֵי הַפֵּל וּבְעַל הַדְּלִיל פְּטוּר הַבֵּין הַרְב
הַסַּמ"ע דְּהָא דְּקֻשְׁרוֹ הָרָא"ש ו"ל דְּחֲזִיב הַקּוּשְׁרֵי הַפֵּל הִינּוּ לְפְטוּר הַבְּעַל הַתְּרַנְגוּל וְהַדְּבַר
פְּשׁוּט שְׁאִין זֶה פְּנוּנַת הָרָא"ש אֲלֵא דְּחֲזִיב מִחֲמַת בּוּרוֹ הַפֵּל בְּדַאזִיק בְּתַר דְּנַח וְלֹא פְּטוּרִי
לְבַעַל הַדְּלִיל אַף דְּגַם הוּא פִּשְׁעֵי כִּינּוּן דְּבָא ע"י פִּשְׁעֵתוֹ שְׁקֻשְׁרוֹ אִיְסְתְּלִיק לִי מְעַשִּׂי קָמָא
אַבְל מַה שֶׁהִזִּיק בְּכַח הַתְּרַנְגוּל ע"ז לֹא קֻשְׁרוֹ הָרָא"ש ו"ל וְכֵן רְאִיתִי לְמַע"מ שְׁפִירֵשׁ כֵּן
דְּבַרֵי הָרָא"ש עַכ"פ דְּבַרֵי הַסַּמ"ע תְּמוּהִים הֵם שֶׁהָרִי הֵם נֶגֶד דְּבַרֵי הַתּוֹסֹס וְהַרְשָׁב"א
וְרָאב"ד וְרַבִּינוּ יִשְׁעָי וְאוּלַי ס"ל לְהַסַּמ"ע דַּע"כ לֹא חֲזִיבוּ הַתּוֹסֹס וְרָא"ש אֲלֵא בְּיָדַע בְּעַל
הַתְּרַנְגוּל שְׁקֻשְׁרוֹ דְּהו"ל לְסְלוּקִי כְּעִין הָא דְּאָמְרִינוּ בַּב"ק בַּפ' שׁוֹר שְׁנַגַּח דְּהו"ל לְמַלְוִי
וְצ"ע שְׁלֹא נִרְאָה כֵּן מְסַתִּימַת הַדְּבַרִּים וְעוֹד דַּא"כ הַדְּרָא קוּשְׁרֵי לְדוּנְפְתָה דְּהו"ל לְאוּקֻמִי
מִתְּנִיתִין בְּלֹא יָדַע לְכֵן צ"ע וְעַמְש"כ בְּסוּף פְּרָקִין: וְדַע דְּהָא דְּכַתְבֵּי רַבִּינוּ וְשִׁבְרוּ פְּלִים
הוּא לֹא דְּוּוּקָא כִּינּוּן דְּמַטְעַם בּוּר מְחֻיָּב בְּעַל הַדְּלִיל לֹא מְצִינוּ בְּבוּר שְׁחִיב בּוֹ אֵת הַפְּלִים
אַלֵּא לְסִימְנָא בְּעֵלְמָא נְקֻטִי וְהַפְּנוּנָה בַּע"ח וְעִינֵי ש"מ שְׁדַקְדַּק ג"כ עַל לְשׁוֹן הַש"ס כֵּן:
הִי"ז פֶּלֶב שְׁנַטְל אֵת הַחֲרָרָה דִּין זֶה מְבֹנָר בְּמַשְׁנָה וְהַרְבֵּה שִׁיטוֹת נֶאֱמָרוּ בְּזָה וְהִנֵּה הִיכִי
דְּשִׁמַּר בְּעַל הַגְּחָלַת לַד"ה חֲזִיב בְּעַל הַפֶּלֶב עַל הַגְּדִישׁ וְרְאִיתִי לְרַבּוֹתֵינוּ בַּעֲהַתּוֹ"ס בַּד"ה
שְׁפַתְבוֹ אַע"ג דַּר"י אִינוּ מְחֻיָּב עַד דְּמָסַר לִי גְּנוּזָא וְלַר"ל בְּמָסַר לוֹ שְׁלֵהֶבַת פְּעָמִים
שִׁישׁ הַרְבֵּה גְּחָלַת עַל הַחֲרָרָה וְהוּי כְּמוֹ מָסַר לוֹ גְּנוּזָא וְשְׁלֵהֶבַת וּבַתּוֹסֹס שְׁאֵנִץ הוּבָא בַּש"מ
פְּתַב עַל הָאֵי דְּקֻשְׁרוֹ בַּש"ס וְלִחֲזִיב בְּעַל הַגְּחָלַת דַּל"מ לְמִימַר בְּדְלִיפָא גְּחָלִים כ"כ דַּא"כ
בְּעַל הַפֶּלֶב נְמִי פְּטוּר וְהַפְּרִישָׁה בַּסִּי שַׁצ"ו הִבִּיא דְּבַרֵיהֶם מְבֹנָר מִדְּבַרֵיהֶם דְּבְלִיפָא
גְּחָלִים כ"כ שִׁיְהִי כְּמוֹ שְׁלֵהֶבַת פְּטוּר בְּעַל הַפֶּלֶב וּבְעַנְיוֹתָא לֹא אָבִין דְּבַרֵיהֶם דְּמָה עֲנִין
זֶה לְהַשׁוֹלַח אֵת בְּעִירוֹ בִּיְדֵי חַשׁו"ק דְּהֵתָם אִינוּ מְתַחֲזִיב עַל מְעַשָּׂה הִזְק שְׁעַשָּׂה הַקְּטוֹן
וְאִין אֲנוּ מְחֻיָּבִין כ"א עַל מְעַשָּׂה דִּידִי שְׁאֵשׁ שְׁלוֹ הוּלָךְ וּמִזִּיק וְכֵן אָמְרִינוּ צְנוּתָא דַּחַש"ו
קִגְרִים אַבְל הֵכָא דְּבַהֲמָתוֹ הִלְכָה וְהִזְיקָה דְּאִשׁוֹ מְשׁוּם חֲצִיּוֹ וְהו"ל כְּאֵלּוּ בְּהֵמָתוֹ זָרַק חֵץ
מַה בְּכַף דְּלֹא הוּי בְּרִי הִזְיקָה הָא אֲנִי מְחֻיָּבִין מְשׁוּם מְעַשָּׂה בְּהֵמָתוֹ וּפְשִׁיט דָּאִין זֶה עֲנִין
לְהָא דְּהַשׁוֹלַח אֵת בְּעִירוֹ דְּפְטוּר עַל מְעַשָּׂה דְּקֻשְׁרֵי לְכֵן לְפַעַנ"ד לֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דַּעַת רַב"ע
הַתּוֹסֹס בְּזָה וּמ"מ לְעַנֵּן חַיּוּבָא דְּבַעַל הַגְּחָלַת שְׁפִיר קֻשָּׁה קִי וּמְצִאתִי לְהַרְאָב"ד ו"ל בַּש"מ
שְׁפַתְבַּ דַּע"כ לֹא פְּטֻרִינוּ בְּשׁוֹלַח אֵת הַבְּעִירָה אֲלֵא בְּדַאִיפָא צְנוּתָא דַּחַרְשׁ אַבְל אִם הוּלִיף
הַבְּעִירָה לְגְדִישׁ חֲזִיב וּבַח"י הָרָא"ה הוּבָא בַּש"מ פ' הַפּוֹנֵס דָּף נ"ט בְּיָאָר בְּאַרְיִכוֹת דְּלֹא
פְּטֻרִינוּ אֲלֵא בְּהוֹסִיף הַחַרְשׁ עֲצִים וְלֹא הִי בְּאִשׁ שְׁמָסַר לְחַרְשׁ כַּח לְהִזְיק אַבְל אִם מָסַר

לו גַּחְלַת וְהוֹלִיכָה לְגִדְיֵשׁ חַיִּיב פִּינּוֹן שְׁתַּחֲלַת הַנְּזֶק הִיא ע"י גַּחְלַתוֹ וּלפ"ז ל"ק פֶּלֶל וּמ"מ רַבִּים חוֹלְקִין עַל זֶה וְעַיִן לְקַמֵּן בּפ"ד מִיְהוּ לְעַנְנֵן חַיּוּבָא דְבַעַל הַפֶּלֶב לֹא יִדְעָתִי שׁוּם טַעַם לְפִטוֹר.

וכמוש"כ: וְהִנֵּה בְּלֹא שְׁמֵר גַּחְלַתוֹ יֵשׁ פָּאן ד' שְׁיִטוֹת א שְׁיִטַת תּוֹס' וְהָרָא"ש דְּבַעַל הַגַּחְלַת וּבַעַל הַפֶּלֶב שְׁנֵיהֶם מְשַׁלְּמִין לְכּוֹ בְּהַנִּיחָה עַל הַגִּדְיֵשׁ עַל מְקוֹם הַגַּחְלַת מְשַׁלְּמִין שְׁנֵיהֶם בְּשִׁנּוּה וְעַל כָּל הַגִּדְיֵשׁ דְּצָרוּרוֹת הֵן מְשַׁלֵּם בְּעַל הַגַּחְלַת ג' חֲלָקִים וּרְבִיעַ פִּינּוֹן דְּאִית לִי שְׁוֹתָפִים בְּפִלְגָא נְזָקָא דִּילָן' וְהִכִּי דְּשִׁנְיָה בְּצָרוּרוֹת רְאִיתִי לרש"ל בִּיש"ש פָּרָק פִּיצַד שְׁפַתָּב דְּבִאֲנָחָה מְשַׁלְּמִין בֵּין שְׁנֵיהֶם בְּעַל הַגַּחְלַת ג' חֲלָקִים וּבַעַל הַפֶּלֶב רְבִיעַ וּבְשִׁנְיָה עַל מְקוֹם גַּחְלַת מְשַׁלֵּם בַּעַה"כ רְבִיעַ פִּינּוֹן דְּאֵלוּ עֲבִיד בְּעַצְמוֹ לֹא הוּי מְשַׁלֵּם רַק פִּלְגָא הַשְׁתָּא דא"ל שְׁוֹתָפוֹת מְשַׁלֵּם רְבִיעַ וְעַל שְׁאָר הַגִּדְיֵשׁ מְשַׁלֵּם שְׁמִינִית וּבַעַל הַגַּחְלַת מְשַׁלֵּם הַמּוֹתָר וְהִינּוּ פִּינּוֹן דְּקִי"ל יֵשׁ שְׁיִנּוּי לְרְבִיעַ נְזָק וְאֵלוּ הוּי עֲבִיד בְּעַצְמוֹ הוּי מְשַׁלֵּם עַל שְׁאָר הַגִּדְיֵשׁ רְבִיעַ הַנְּזֶק דְּהוּ"ל צָרוּרוֹת ע"י שְׁיִנּוּי וְכִינּוֹן דְּאִית לִי שְׁוֹתָפוֹת לֹא מְשַׁלֵּם רַק רְבִיעַ וּדְבָרֵינוּ תְּמוּהִים בְּעֵינֵי מְאוּד פִּינּוֹן דְּמַסְפ"ל אִי יֵשׁ שְׁיִנּוּי א"כ מְצִי בְּעַל הַגַּחְלַת דְּהוּא הַמּוֹחֲזֵק בְּהַמּוֹתָר לְמִימַר קי"ל דְּאִין שְׁיִנּוּי וְלֹא מְשַׁלֵּם רַק ג' חֲלָקִים וּמֵה זֶה שְׁפַתָּב דְּהַמּוֹתָר מְשַׁלֵּם בְּעַל הַגַּחְלַת, וּל"ל פִּינּוֹן דְּלִיכָא לְאִישְׁתַּלּוּמִי מְבַעַל הַפֶּלֶב מְחַמַּת סָפֵק לְכּוֹ צָרִיף בַּעַה"ג לְשַׁלֵּם דְּמָה חֲזִית לְחַיִּיב בְּעַל הַגַּחְלַת נִימָא לִי לְאִידָף פִּינּוֹן דְּלִיכָא לְאִישְׁתַּלּוּמִי מְדִידָן' מְשַׁלֵּם אִיהוּ מִיְהוּ בְּזָה י"ל דְּלַמְש"כ לְעֵיל דְּשִׁנּוּי בְּצָרוּרוֹת אפ"י אִם נֹאמַר דְּאִין שְׁיִנּוּי מ"מ לְיִשְׁתַּלְּמִים מְגוּפּוֹ א"כ י"ל פִּינּוֹן דְּמְשַׁתְּלֵם מְגוּפּוֹ לֹא אֲמַרִּינוּ כָּל הִכָּא וְכֵן רְאִיתִי לְקַצוּה"ח ס' ת"י שְׁפַתָּב כֵּן מ"מ קָשָׁה דְּהָא אָנּוּן קִי"ל בְּסִי' ת"י דְּאִם אִין לְאֶחָד לְשַׁלֵּם פִּטוֹר הַשְּׁנִי וּל"ש דִּינָא דר"נ א"כ הִכָּא דְּאִינוּ פִּטוֹר אֲלֵא מְסַפֵּק דְּהוּא מְוַחֲזֵק לְמָה מְשַׁלֵּם הַשְּׁנִי הָא פִּינּוֹן דְּמַסְפ"ל מְצִי לְמִימַר קי"ל דַּע"י צָרוּרוֹת אִין שְׁיִנּוּי וְאִינוּ מְשַׁלֵּם רַק ג' חֲלָקִים וּמְהַרְש"ל בְּעַצְמוֹ פֶּסֶק ב' שׁוֹר שְׁנַגַּח דְּאִם אִין לְאֶחָד לְשַׁלֵּם פִּטוֹר הַשְּׁנִי לְזָה הִי נִרְאָה לְפַעַנ"ד דְּהַשְּׁנִי אִינוּ מְשַׁלֵּם רַק ג' חֲלָקִים וְהַשְּׁמִינִית הַפְּסִיד דְּזִיל הִכִּי מְדַחִי לִי וְכו' וְדְבָרֵי הַסַּמ"ע בְּסִי' שַׁצ"ב ס"ק הֵמָּה תְּמוּהִים בְּיוֹתָר שְׁפַתָּב שֵׁם דַּע"י שְׁיִנּוּי וּמְשַׁלֵּם בַּעַה"כ רְבִיעַ וּבַעַל הַגַּחְלַת ג"ח וּז"ש דְּעַל שְׁאָר הַגִּדְיֵשׁ בַּעַה"כ אִינוּ מְשַׁלֵּם רַק שְׁמִינִית דְּהוּ"ל צָרוּרוֹת ע"י שְׁיִנּוּי וְהַטוֹר וְהָרַב בַּה"ג דְּכָתְבוּ דְּמְשַׁלֵּם רְבִיעַ הִינּוּ שְׁלֵא ע"י שְׁיִנּוּי וְזֶה בְּרוּר לְדִינָא: פ"ג ה"א הַבְּהֵמָה מוּעֲדַת לְאֶכּוֹל אוֹכְלִין הִרְאוּנוּ לָהּ, הִנֵּה מְבֹאָר בְּש"ס וּבְפִסְקִים דְּכָל מִיַּדִּי דְּנִרְכּוּ בְּכָף לְהַנְּאֵתוֹ הוּא תּוֹלְדָה דְּשֵׁן וּמִיַּדִּי דְּמְשֻׁנָּה הוּא תּוֹלְדָה דְּקָרָן, וְעִי' בְּרֵא"ש ב"ב דְּבב"ק דְּבַכְלָב דְּאֶכּוֹל אִמְרֵי רַבְרַבִּי דְּאִין דְּרַכּוּ בְּכָף דְּנָהִי דְּאֶפְחַת מִיתָה אִינוּ מְשַׁלֵּם רַק ח"נ דְּמְשֻׁנָּה הוּא מ"מ אַחַר שְׁמִתָּה מְשַׁלֵּם אֶפְחַת אֶכִּילָה כְּנֹלוֹ נְזָק וְלֹא אֲמַרִּינוּ פִּינּוֹן שְׁבָא ע"י שְׁיִנּוּי הוּ"ל תּוֹלְדָה דְּקָרָן וְחוֹלֵק עַל רַש"י דְּפִירְשׁ בְּב"ק כ"ג גְּבִי סֵתָם דְּלִתּוֹת חֲתוּרוֹת דְּאִי לֹא דִסְתָם דְּלִתּוֹת חֲתוּרוֹת פִּינּוֹן שְׁבָא ע"י שְׁיִנּוּי אַע"ג דְּבַעַת הַנְּזֶק לֹא הִי שְׁיִנּוּי מְשַׁלֵּם ח"נ וְהָרָא"ש הַנְּזֶק חוֹלֵק ע"ז וְה"ר מְהָא דְּלֹא חַשִּׁיב גְּבִי תַּמִּין דְּאֶכְלָה בְּהֵמָה רַבְרַבִּי ע"ש אֲכֹן מְדַבְרֵי הָרַבָּב"ד בַּח' הוּבָא בְּש"מ דָּף כ"ג מְבֹאָר לְהַדְּנָ' דַּס"ל כְּרַש"י דְּאִם הַחֲתִירָה הִיא מְשֻׁנָּה וְחֲתִירָה לְרִשׁוֹת הַנְּזֶק אַע"ג דְּאֶכִּילָה הִיא כְּנִרְכָּה מְשַׁלֵּם רַק ח"נ וְכֵן בְּהָא דְּמְבֹאָר לְעֵיל פ"ב הִי"ו בְּגִדִי שְׁדַלְג מְלַמְטָה לְמַעְלָה דְּמְשַׁלֵּם ח"נ צ"ל לְהָרָא"ש דְּוֹנוּקָא בְּעַת הַקְּפִיצָה שְׁבַר אֲכָל אִם אַחַר שְׁדַלְגָה מְמַטָּה לְמַעְלָה הִלְכָה כְּנִרְכָּה וְשְׁבָרָה אֶת הַפְּלִים מְשַׁלֵּם נ"ש אַע"פ שְׁתַּחֲלַתוֹ הִי ע"י

שינוי ובש"ע סי' שצ"א סעיף ו' גבי פלב שאכל אימרא פסק פהרא"ש ע"ש והרש"ל ביש"ש חולק על הרא"ש ופוסק פ"ש"י דע"י שינוי א"מ רק ח"נ ואם שאיני פדאי מ"מ נלפע"ד דונדאי קשה להוציא ממוננגד דעת רש"י וראב"ד דס"ל דכל שפא ע"י שינוי א"מ רק ח"נ אע"פ שבפעת הנזק הי' פדרפה ומ"מ בהאי דאכל אימרא רב"רבי גם לדעת רש"י וראב"ד משלם אפחת אכילה נ"ש וטעמא דהה"מ מילתא דהא קי"ל בר"י הכונס בנפלה לגינה ע"י אונס אע"ג דידע בעל בהמה שהיא שם פטור דבעינן ושילח וע' בסמ"ע סי' ש"צ שפכת הטעם דכיון דבא ע"י אונס אמרינן דזה.

ובאמת שאין זה טעם העיקר שהרי פשפשוהו בעלים פראוי ונפרצה החומה אפי' ע"י אונס גדול כל שידעו בו הבעלים ויכלו לשמרו מחויב במבואר בתוס' ופוסקים וע"כ לא קמפלגי בש"ס אלא בתחלתו בפשיעה וסופו באונס אבל תחילתו באונס וסופו בפשיעה חייב לכ"ע, אמנם עיקרון של דברים פנין דשן ורגל פטורין בר"ה אלא בפשעה נזק דונקא א"כ לא מחייבין אלא היכי דהכניסה הי' שלא ברשות דא"ל תורה ברשותי מה בעי אבל היכי דהכניסה הי' ע"י אונס לא מחייבין לזה בנפל הגדר ע"י אונס גדול ויכול לשמרו פנין דתחילת הכניסה בפשעה אחר הי' שלא ברשות וזה ברור ומוכרח ולפ"ז מיושבין שיטת רש"י וראב"ד פמין חומר דנהי דכלב דאכל אימרא רב"רבי משלם כל הנזק שעשה בגוף הנבלה וכמו שהוכיח הרא"ש ז"ל היינו דלא יהי' אלא דקטלה אחר הא נדאי אלו בא אחד והרג בהמת חבירו ובא בהמתו של אחר ואכלתה לנבלה פנין דהבעלים מטפלין בנבלה ונבלה דניזק היא מחייב לשלם כל הנזק של הנבלה א"כ מה בכך שפא ע"י שינוי הא אין מחייבין כלל על המיתה דאפי' קטלה אחר מחייב בעל בהמה אבל בחתרה ע"י שינוי ונכנס לרשות הנזק דאלו הוליקה אחר לרשות הנזק והבעלים היו אנוסים בדבר פטורים פדמוכח מהא דנפלה לגינה וע"כ שאנו מחייבין ג"כ על תחילת הכניסה פנין דאם הי' ע"י אונס פטור א"כ כל שפא מתחילה ע"י שינוי אינו משלם רק ח"נ פנין דסתם שוורים בחזקת שימור קיימי ומיחשב קצת פאונס ומה"ט רחמנא פטרי' מנ"ש, ובהכי ניחא נמי הא דקיי"ל בחו"מ סי' שצ"ו בהניחה בדת שא"י לעמוד ברוח מצוי' וחתרה מחייב משום דתחילתו בפשיעה ומשמע דחייב נ"ש ונהרי פנין דחתירה שינוי לא מחייב רק ח"נ דבפלגא נזקא פנין דמשונה הוא אף שפא ע"י פשיעה אינו משלם רק ח"נ כמוש"כ התוס' בב"ק דף כ"ב גם מדברי רבינו לקמן בפ"ד ה"א מבואר בנעל שלא פראוי וחתרה חייב משמע נ"ש קאמר דבנזקי שן איירי והר"א ז"ל לא השיגו ונהרי דעתו כל שפא ע"י שינוי אינו משלם רק ח"נ ולמאי דפרישית א"ש דדונקא בנכנסה ע"י חתירה לרשות הנזק פנין דאם הי' ע"י אונס פטור לגמרי שפא ע"י שינוי משלם ח"נ אבל פשחתרה בביתו של המזיק ע"י שינוי פנין דאלו נפלה ע"י אונס ג"כ הי' חייב פשיעה ולא שמרה דבתר גמר הנזק אזלינן לכן אף שתחילתו בא ע"י שינוי בתר גמר הנזק אזלינן ומזה מבואר שלא כדעת הפהרש"ל ביש"ש דחולק על הרא"ש ולפענ"ד גם רש"י מודה דיינו כמו שהוכחנו מדברי הראב"ד ז"ל ובונדאי שהדעת נותן פן שהרי פנין שאפי' בא אחר ונהרגו חייב דמ"ל קטלה אחר ומ"ל קטלה מלאך המות וכיון דאפי' קטלה אחר מחייב אפחת נבלה למה נפטר פשהומת ע"י שינוי ואפשר דס"ל לרש"ל לדמותו קצת.

ברה"ר וה"נ פִּינֵן דְּתַחֲלַת הַגְּזֵק הִי ע"י שְׁנֵי וּבְזָה הִי מְקוֹם לְיִישָׁב דְּבָרֵי רַבֵּינוּ ז"ל לְעֵיל פ"ב ה"ט דבס"ס מוֹצִיאִין מִמּוֹן דו"ק פִּי קַצְרָתֵי וּמ"מ אֵין זֶה פְּדָאֵי לְדַחוֹת דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים פִּי . .

חולק ע"ד הָרָא"ש ז"ל בְּזָה פנ"ל]: ומש"כ רַבֵּינוּ דברה"ר אִם נִהְיִית מְשַׁלְּמַת מֵה שְׁנֵהֲגִית מְבֹנָאָר בַּש"ס וְהִנֵּה הַרש"ל בִּיש"ש וְהַש"ף בְּסִי שַׁצ"א הִבִּיאוּ בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְּדוֹנָקָא הִיכִי דְּגוֹפָה נִהְיִית אֲבָל הִיכִי פְּשָׁבָהֲמָתוּ נִהְיִית שְׁלֵא ע"י פְּטוֹר לְכֵן אִם אַחַר תַּחֲב לְבַהֲמַת חֲבִירוֹ לְבֵית הַבְּלִיעָה פְּטוֹר וּכ"כ הָרָא"ש וְהַש"ף דל"ד לְיוֹרֵד לְשָׂדֵה חֲבִירוֹ שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת דְּהֵתָם ע"ד לְהַשְׁבִּיחַ קְמַכּוּן פּוֹנְתוֹ שְׁנֵתְפֹנּוֹן לְטוֹבַת חֲבִירוֹ לְהַשְׁבִּיחַ, וּק"ל שְׁהָרֵי דַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּבִלְקַח שְׂדֵה וְהַפִּיר בָּהּ שְׁהוּא גְזוּלָה יֵשׁ לוֹ הוֹצָאָה מִגְּזוּל וְהֵתָם לֹא ע"ד לְהַשְׁבִּיחַ יֵרֵד שְׁהָרֵי בְּתוֹרַת גְּזוּלָה בָּא לְיָדוֹ וְגַם הָא הַטוֹר גּוֹפְלִי פְּתַב דְּגִזְלָן יֵשׁ לוֹ הוֹצָאָה אַע"ג דְּלֹא עָשָׂה כֵּן לְטוֹבַת חֲבִירוֹ וּמִשְׁמַע דְּמַדִּינָא חֲזִיב לֹא מִטַּעַם תַּקְנָה דְּבַקְרָקַע לִיפָא תַקְנָה וְעֵינֵן הֵיטָב בַּש"ף ס' שַׁע"ג וְתוֹ ק"ל מִהַמְקִיף אֶת חֲבִירוֹ דְּהִיכִי דְּחִסְרָנִי פְּוֹרְתָא מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם וְהָא הֵתָם מִמִּילָא נִהְיִית וְהִלָּה לֹא פִּינּוֹן לְטוֹבָתוֹ וְא"ל דְּהַמְקִיף נִתְפֹּנּוֹן ז"א דְּהָא מְבֹנָאָר בַּחו"מ ס' בַּהֲג"ה דְּכָל הִיכִי דְּעוֹשֶׂה ע"ד חֲבִירוֹ וְאַע"ג דְּלֹא חִסְרוּ כָּלֵל מְשַׁלֵּם וְע"כ דְּהֵתָם הַמְקִיף לֹא עָשָׂה כָּלֵל ע"ד הַנִּינְקָף דְּלֹא יָדַע שְׁהִלָּזָה יַעֲשֶׂה מְחֻיָּבָה רַבִּיעִית אֲלֵא פִּינּוֹן דְּמִמִּילָא מִתְּהַנִּי מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם, וְעִי' בַּח' הַרְשָׁפ' א הוּבָא בַּש"מ ל"ב בְּטַעֲמָא דְּפְטוֹר עַל הָרָאשׁוּנָה דְּלֹא עֵבִיד ע"ד לְשַׁלֵּם כ"א לְעַצְמוֹ אֲלֵא דְּמִמִּילָא קְמִיתְהַנִּי אַח"כ וּבַפ' פִּיצַד דְּבַעֲי לְמַפְשֵׁט דְּזָה נִהְיִית וְזָה ל"ח דְּפְטוֹר הִינּוּ מְדַמְחִיב עַל הָרָאשׁוּנוֹת עַכ"פ מְבֹנָאָר אַע"ג דְּלֹא מִתְּהַנִּי אַפ"ה חֲזִיב וְה"נ מִשְׁמַע לְהַדִּי' מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פ' הַפּוֹנֵס דְּכָל הִיכִי דְּמִטִּי לִי הַנָּאָה אִף דְּנִתְפֹּנּוֹן לְטוֹבַת עַצְמוֹ כָּל שְׁנֵהֲגָה מְשַׁלֵּם מֵה שְׁנֵהֲגָה וְעִי' ש"ף ס' שַׁצ"א שְׁהַקְשָׁה הָא אֲנִי לֹא קִי"ל כַּרְמ"ה ע"ש מֵה שְׁתִּירָץ וְרִאִיתִי מְקֻשִׁים הָא הַמוֹשִׁיט מְקֻרֵי נְמִי מְזִיק פִּינּוֹן דַּא"א לֹא וּלְק"מ דְּוֹנָדָאֵי הַמוֹשִׁיט הַבְּהֵמָה מְקֻרֵי מְזִיק מִמֶּשׁ תַּדַּע דְּבַהֲשִׁיף נִחַשׁ קִי"ל דְּנִחַשׁ בְּסִקִּילָה וּל"מ שְׁנֵי שְׁעֵשָׂאוּ וּבְוֹנָדָאֵי אֵין עֲנִין לְשׁוֹר וּבוֹר דְּהֵתָם ע"י פְּעוּלַת שְׁנִיָּהֶם נַעֲשֶׂה הַהֲזִיק אֲבָל הֵכָא עֵיקַר הַהֲזִיק ע"י הַפְּרָה תַּדַּע דְּהָא בְּכַפְתוֹ לְפָנֵי אָרֵי פְּטוֹר אֲלֵא מְשׁוּם דְּאָדָם בְּכּוֹנְנָה וּכְמוֹש"כ הַתּוֹס' וְא"כ פְּשִׁיעַת הָאָדָם אֵינוֹ אֲלֵא לְחֲזִיבוֹ אֲבָל לֹא לְפְטוֹר בְּעַל הַבְּהֵמָה דַּאִיָּה מְזִיק מִמֶּשׁ וְאֵין זֶה עֲנִין לְשׁוֹר וּבוֹר דְּהֵתָם פְּעוּלַת שְׁנִיָּהֶם גְּרָמוּ לְהִזְק וְזֶה פְּשׁוּט: הַשְּׁמֵטָה לֵה' שְׁבַת פ"ח ה"ג ה"ג הַתּוֹלֵשׁ מְצֻרֹר שְׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׁבִים, זֶה מְבֹנָאָר בְּסו"פ הַמוֹצִיא יֵין וְשֵׁם אֵיתָא דְּלַר"ל צְרוּר שְׁעָלָה בּוֹ עֲשָׁבִים מְוֹתֵר לְמַנְחָה בּוֹ וְהַתּוֹלֵשׁ בְּמִתְפֹּנּוֹן חֲזִיב חֲטָאת וְהַמ"מ כְּתַב דְּרַבֵּינוּ לֹא גָרַס חֲזִיב חֲטָאת דְּהָרֵי בְּהִלְכָה ד' כְּתַב דְּהַנּוֹטֵל גְּבִישׁוּשִׁית וְהִינּוּ פּוֹרְפִיסָא דְּאָמַר אַבְיֵי אִם הַנִּיחָה ע"ג יְתִידוֹת חֲזִיב מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ וְכֵן אִם הִיָּתָה מְוֹנַחַת ע"ג יְתִידוֹת וְהַנִּיחָה ע"ג קַרְקַע חֲזִיב מְשׁוּם זוֹרַע וְע"כ ע"ג הַמְּוֹנַח ע"ג יְתִידוֹת דֵּינוּ כְּתוֹלֵשׁ א"כ צְרוּר שְׁעָלָה בּוֹ עֲשָׁבִים ע"כ כְּשִׁמְוֹנַח ע"ג יְתִידוֹת אֵינִי דְּבְמוֹנַח ע"ג קַרְקַע הִי כְּשִׁמְטֵלְטֵלִי מְקֻרֵי תּוֹלֵשׁ וְכִינּוֹן

דְּמוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת אֵינְרִי שְׁדִינוּ פְתִלוֹשׁ הַאִיף נְאָמַר דְּהַתּוֹלֵשׁ חֲזִיב חֲטָאת לְכֹן פְּתַב הַמ"מ
דְּרַבִּינוּ לֹא גָרַס חֲזִיב חֲטָאת, וְהַכ"מ הֵבִין בְּדַעַת הַמ"מ בַּמ"ש דְּלֹא גָרַס חֲזִיב חֲטָאת שְׁפִינוּ
לְפִרְשׁוֹי דַּל"ג חֲזִיב חֲטָאת בְּצִרּוֹר וּפְשׁוּט דְּכֹנֹנֹת הַמ"מ עַל רַבִּינוּ, אָמְנָם רַש"י וְתוֹס'
סוּבָרִים דָּאָם מוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת מְקַרִי ג"כ מְחַוָּבֵר לְכֹן מוֹתֵר לְטָלוּ אִפִּי מַע"ג קַרְקַע
מְדַאֲרִינְתָא וְהָא דְאָמַר אֲבִי הֵיִתָּה מוֹנָחַת ע"ג יְתִידוֹת וְהֵיִתָּה עַג"ק חֲזִיב הֵיִנּוּ מ"מ
מְדַרְבְּנֵן וְאֵע"ג דְּאָמְרִינוּ בַּפ"ק דְּגִיטִין הֵיִתָּה מוֹנָחַת ע"ג יְתִידוֹת בָּאֵנוּ לְמַחְלֻקְתָּ ר"י וְרַבְּנֵן
וְרַבָּא אָמַר דְּאֶפְשֵׁר דְּאֶפִּי רַבְּנֵן מוֹדִי בְּמַפְסִיק אֲוֹנִירָא דְּלֹא נִחְשָׁב כְּמַחְוָבֵר דְּחוּז' בְּעֶלְמָא
הוּא, וְלִדְיִדִי קִשָּׁה מְהָא דְּאָמְרִינוּ בִּירוּשְׁלָמִי פ' פֶּלֶל גְּדוֹל דְּהֵנִיחַ ע"נ ע"ג ע"נ חֲזִיב שְׁתִּינִים
מְשׁוּם זֹרַע וּמְשׁוּם קוֹצֵר דְּעַל הָעֵלְיוֹן חֲזִיב מְשׁוּם זֹרַע שְׁהָרִי הֵנִיחוּ ע"ג עֲצִיץ וְעַל
הַתְּחַתּוֹן חֲזִיב מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ שְׁהָעֵלְיוֹן מוֹנַע אֶת הַתְּחַתּוֹן לְצִמּוֹחַ וְלִדְעַת רַש"י וְתוֹס' קִשָּׁה
הָא ל"ש פֶּאן זֹרַע דְּהָרִי קוֹדֵם שְׁהֵנִיחוּ עַל הָעֲצִיץ הִי מְחַוָּבֵר וַיֵּשׁ לְדַחוּת: וּבְעִיקָר פְּלֹגְמַת
רַש"י וְרַבִּינוּ הֵנָּה בִּירוּשְׁלָמִי פ"ב דְּחֻלָּה קָאָמַר דַּע"נ הַמּוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת חֲזִיב בְּתַרּוּמוֹת
וּמַעֲשָׂרוֹת וּר"א סָבַר דְּאֶפִּי לַר"י דַּס"ל שֵׁם בְּסַפִּינָה הַבְּאָה עִם עֶפְרַח ח"ל לְאַרְצֵן דָּאָם אֵינְהָ
גּוֹשְׁשֵׁת פְּטוּרָה דְּוּנְקָא בְּסַפִּינָה דְּעוֹלָה וַיּוֹרְדַת.

אָמְנָם בִּירוּשְׁלָמִי סוּפ"ז דְּכִלְאִים אֵהָא דְּתֵנּוּ הֵתָם דְּעֲצִיץ נְקוּב מְקַדֵּשׁ בְּפָרָם אָמַר שְׁמוּאֵל
בְּמַעֲבִיר תַּחַת כָּל גֶּפֶן, פְּלוּמַר שֶׁא"ח עַד שְׁיִנְחֵנוּ תַּחַת הַגֶּפֶן וְכִדְאִיתָא בְּתוֹסְפֵתָא דְּאֵינוּ
מְתַקְדָּשׁ עַד שְׁיִנְחֵנוּ תַּחַת הַגֶּפֶן, וּר"י אָמַר בְּמַעֲבִיר בְּאֹוִיר עֲשָׂרָה וּמְשַׁמַּע דַּר"י וּשְׁמוּאֵל
פְּלִיגִי בְּהָא פְּלוּגְמָא אִם ע"נ הַמּוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת בְּאֹוִיר אִם דִּינוּ כְּמַחְוָבֵר דַּר"י ס"ל כַּר"א
בַּמַּס' חֻלָּה פ"ב דְּדִינוּ כְּמַחְוָבֵר וּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּדִינוּ פְּתִלוֹשׁ וְרַבִּינוּ בַּה' פְּלִאִים פֶּסֶק
כְּשְׁמוּאֵל דְּאֵינוּ מְתַקְדָּשׁ עַד שְׁיִנְחֵנוּ תַּחַת הַגֶּפֶן הֵיִנּוּ אַע"ג דַּר"י וּשְׁמוּאֵל הִלְכָה כַּר"י מ"מ
סְמָךְ רַבִּינוּ עַל ש"ס דִּילֵן דְּבַמּוֹנָחַת ע"ג יְתִידוֹת וְהֵיִתָּה ע"ג קַרְקַע חֲזִיב מְשׁוּם זֹרַע וְכֹן
בְּנֻטְלָה מַע"ג קַרְקַע וְהֵיִתָּה ע"ג יְתִידוֹת מְחַוָּבֵר מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ וְע"כ דְּדִינוּ פְּתִלוֹשׁ וְעֵינֵן בְּפִנֵי
מִשָּׁה שֵׁם שְׁנַדְחַק וְהָעִיקָר כְּדַפְרֵי שִׁית: הֵן אָמַת שְׁמַהָאִי דְּאֲבִי דְּבַנְיֻטְלָה מִיְתִידוֹת וְהֵיִתָּה
ע"ג קַרְקַע דְּחֲזִיב מְשׁוּם זֹרַע אֵינוּ רֵאִי שְׁנֵאֵמַר דְּעֲצִיץ נְקוּב הַמּוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת נִידֹן
כְּתִלוֹשׁ שְׁהָרִי גַם אִם נֵאֵמַר דְּדִינוּ כְּמַחְוָבֵר מ"מ בְּהֵנִיחוּ ע"ג קַרְקַע פִּינוּ דְּכִלְאִי סָפַק הַגִּידוֹל
וְהֲצִימוּחַ עֲדִיף יוֹתֵר שְׁהוּא ע"ג קַרְקַע מְשָׁהוּא עַל הָאֹוִיר חֲזִיב שְׁפִיר מְשׁוּם זֹרַע מ"ד
מְשָׁקָה מִים לְזָרְעִים דַּאֵע"ג דְּזָרְעִים מַעֲיָקְרָא מְחַוָּבֵר מְעַלְי' נִינְהוּ מ"מ פִּינוּ דַּע"י הַשְּׁקָאָה
הוֹסִיף כַּח בְּגִידוֹלָם חֲזִיב מְשׁוּם זֹרַע וְכַמוּ כֹן נֵאֵמַר בְּהֵיִתָּה מוֹנָחַת ע"ג קַרְקַע וְהֵיִתָּה
ע"ג יְתִידוֹת.

וְזֵה פְּעִין דְּבָרֵי בִירוּשְׁלָמִי הַנֶּ"ל דְּבַהֲנִיחַ עֲצִיץ ע"ג עֲצִיץ דְּחֲזִיב אֶתְחַתּוֹן מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ אַע"ג
דְּהֵמָה מְחַוָּבֵרִים עֲדִינֵן מ"מ פִּינוּ דְּמַכְחִישׁ כַּח צְמִיחַתְתָּם חֲזִיב מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ, אָמְנָם מְתַלְמוּדָא
דִּידִין בְּעִירוּבִין דָּרַף ק: לֹא מְשַׁמַּע הָכִי ע"ש בְּהָא דְּמַהֲלֵךְ ע"ג עֲשָׂבִים בְּשַׁבַּת וּמְשַׁמַּע הֵתָם
דְּעִיקָר הַחֲשֵׁשׁ שְׁמָא תְּלוֹשׁ וְלִדִּידִן דְּדַשֵּׂא מ"מ מוֹתֵר שְׁרִי וְכֹן מוֹתֵר לְשַׁכּוֹב ע"ג עֲשָׂבִים
וְלֹא אָמְרִינוּ דְּמַעֲכָב אֲז ע"י הַשְּׁכִיבָה אֶת הַצְּמִיחָה וְהוּא פַּס"ר אֶלְמָא דְּזֵה לֹא מְקַרִי תּוֹלֵשׁ,
אָמְנָם בְּזוֹרַע נ"ל בְּרוּר דַּבַּע"נ דְּגַם אִם נֵאֵמַר דְּדִינוּ כְּמַחְוָבֵר מ"מ בְּהֵנִיחוּ ע"ג קַרְקַע חֲזִיב
מְשׁוּם זֹרַע דְּוֹנְדָאִי א"א לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ דַּע"י שְׁמוֹנָח ע"ג הַקַּרְקַע צוּמַח יוֹתֵר: וְלַעֲנִין
מַה שְׁהַקִּשָּׁה הַמ"מ עַל רַבִּינוּ שְׁהַשְּׁמִיט מִיְמָרָא דַּר"ל לְכֹן פְּתַב דַּס"ל לְרַבִּינוּ דְּאֵינְרִי
בְּמוֹנָח ע"ג יְתִידוֹת וְכַבֵּר הַקִּשָּׁה ע"ז הַלַּח"מ, וְאִפ"ל פִּינוּ דְּמָרָא דְּהָהוּא שְׁמַעְתָּא ר"ל וְאֵיהוּ

ס"ל דח"ש מן התורה והדבר ברור שצדק קטן שנוטל לקנח אין בו שיעור עשבים כגורגרת וכיון דליכא אלא אסור דרבנן שרי משום פבוד הבריות אע"ג דהוא תולש גמור ואם השלים לשיעור גורגרת שתלש מקנחם פחות מפשיעור ובצדור הזה השלים חייב וכיון דאנן קיי"ל דח"ש אסור מה"ת לכן לא הביא רבינו מימרא דר"ל אלא שיש לדקדק דלפ"ז מה פריה התם בש"ס על ר"ה מר"ל דילמא סבר ר"ה כר"י דח"ש אסור מה"ת: ה"ה הדש כגורגרת חייב ואין דישה אלא בגד"ק, וכתב הרא"מ בספר יראים דמ"מ מדרבנן יש דישה אפי' בדבר שאינו גד"ק, וכן נראה דהא לדעת הסוברים דבהמה לא מקרי גד"ק מ"מ מבואר בשפת צה.

דמ"מ אסור משום שבות ע"ש א"כ גם לשי' הסוברים דבהמה מקרי גד"ק ודגים לא גד"ק נינהו מ"מ מיתסר מדרבנן, ובהכי ניחא הא דפריה בריש פ' התבית אהא דשרי לסחוט דג לצירו משמואל דס"ל דבין פבשים ובין שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ומה קשה דילמא דגים שאני דל"ה גד"ק ול"ש בהו דישה ולפמש"כ א"ש דהא עכ"פ אסור מדרבנן ונהלא גם בשלקות ליכא אסור דאורייתא ומ"מ גזרו וא"כ ה"ה בדג לצירו, ולפ"ז יש ליישב דברי הר"י שיקשה המג"א בסי' ש"ף דס"ל דדג לצירו מותר ונהא בש"ס מבואר דמשמואל דס"ל דשלקות למימיהן אסור גם דג לצירו אסור ואפשר לומר דהא מה דקיי"ל פמשמואל דאסור אע"ג דלרב שרי ורב ושמואל הלכה כרב אלא משום דגם לר"י אסור ומחנן חטאת לפיכך מחמירין משא"כ בדג דאין דישה אלא בגידולי קרקע י"ל דגם לר"י שרי, ואע"ג דבירושלמי מבואר דלר"י גם בדג לצירו חייב חטאת מ"מ בזה ודאי ל"ק לן כר"י דבהדיא איפסק הלכתא בש"ס דילן דאין דישה אלא בגידולי קרקע.

ומש"כ דמדרבנן יש דישה ומפרק גם באינו ג"ק יש להשות דברי הירושלמי פרק פלל גדול דקאמר מן דציז כנורא חייב משום קוצר והרמב"ן האריה בראיות דאין קוצר אלא בגידולי קרקע ממש אפי' בבהמה וחי' לא שייך קוצר ולפמש"כ י"ל דחייב מדרבנן ואין זה מן התימה שפרי בהא דצדור שעלו בו עשבים דמבואר בש"ס דחייב משום תולש פתב המ"מ דלא גרסינן חטאת אלא חייב סתם והיינו מדרבנן מכוח מרדות וכן לשי' רש"י ותוס' דבעצין המנחח ע"ג יתידות חשוב כמחנן הוא דאמרינן במונח ע"ג יתידות והניח ע"ג קרקע חייב משום זורע אינו אלא מדרבנן אע"ג דקאמר חייב ועפ"ז יש ליישב דברי רבינו שכ' בה"י ו"ט השוחט עוף אסור לו לתלוש הנוצה, והרמב"ן השיב ע"ז דכיון דאינו חייב רק משום גוזז וסופו של עוף זה לתלוש הנוצה והגוזז חייב גם לאחר מיתה מה לו בחיים ומה לו לאחר מיתה, ולפמש"כ דמדרבנן אסור משום קוצר גם בבהמה וחי' ודגים א"כ ניחא דהא בחי' איכא נמי משום קוצר משא"כ לאח"מ והרמב"ן דלא ניחא לי' בהכי וס"ל דשרי לגמרי היינו דס"ל דל"ש לאסור בגוזז וכן בשוליה דג משום קוצר דכיון דבלא"ה אסור משום גוזז ומשום נטילת נשמה בשוליה דג א"כ לאיזה צורך החמירו חכמים לגזור גם משום קוצר דהא בלא"ה אסור מדאורייתא פועין שפתבו הפוסקים ב"י ד"ס פ"ז גבי פשר טמאה בחלב עיי"ש ומ"מ אין זה טענה מוכרחת על רבינו דכיון דבדישה וטחינה החמירו מדרבנן גם באינו ג"ק לא חילקו גם בשאר מלאכות, ולפמש"כ דאסור מדרבנן גם באינו ג"ק י"ל דגם בורר לא שייך אלא בגידולי קרקע ונהא דמבואר בה' שפת דיש בורר בשני מיני דגים והוא מדברי תה"ד היינו משום דמדרבנן עכ"פ

אסור גם באינו ג"ק, וכן נראה דהא לדעת התוס' וקצת פוסקים גם חולב אינו אלא משום שבות דגם בהמה לא מקרי ג"ק ולמה לא יתחייב משום.

בורר אע"ג די"ל דנ"מ בחולב לצורף אכילה לבו ביום מ"מ פשטא דלישנא דחכמים אומרים אקד שבת ויו"ט אינו אלא משום שבות משמע דעל כל חולב קאי וליכא אסור ד"ת פלל וע"כ דגם בורר אינו אלא בג"ק.

ודו"ק: ומש"כ רבינו דהחובל בחי חייב משום מפרק דהוא תולדה דדש, הנה לכאורה נראה דבין בחול בחי בין בהוציא דם ממת חייב משום מפרק לדעת רבינו אכל לדעת הסוברין דחובל חייב משום נטילת נשמה במת פטור, ולכאורה משמע בשבת דף עה.

קדעת רבינו דמבואר שם דהצד חלזון ופצעו חייב לר"י משום דישה ור' יוחנן מוקי בפצעו מת אלא דגם במתה איכא משום דישה. אף קשה מהא דשבת קלג דאמרין בספק נפל דמהלינו ממנ"פ אי בר קיימא שפיר מהלינו ואי מת הוא מחתף בבשר בעלמא ונהרי גם במת ממש איכא משום מפרק וכבר עמד בזה בספר פ"מ, ולכאורה הי' אפ"ל דהא דקאמר מחתף בבשר בעלמא דהא כל המקלקלין פטורין אלא דמילה נחשב לצורף תיקון א"כ כשת"ל דהוא בן ח' דליכא אינו אלא כמחתף בשר בעלמא ואינו אלא מקלקל דפטור וע' בתוס' שבת דק"ו במבעיר בעצי אסור דסובר דמותר להנות בהם מקרי מקלקל וה"נ אע"פ שסבור שיהא בן קיימא מ"מ אם באמת אינו בר קיימא הוי מקלקל אמנם צ"ע אם זה מקרי מקלקל דעכ"פ מחייב הוא למולו מצד ספק, גם הא דקאמר התם פתנאי אי בן ח' מקרי מחתף בבשר בעלמא ע"ש ולפמש"כ אין זה ענין אם בן ח' מקרי מת או לא פינן דהפטור הוא רק מצד דהוי מקלקל: מיהו לקושטא דמילתא נ"ל ברור הגם לרבינו דחובל חייב משום מפרק א"ח רק בחי לא במתה ונהי דייק לישנא דרבינו שכתב שהחובל בחי חייב וזה מבואר בפ"י דרק בחי חייב לא במת ולא תקשה הא דאוקי ר"י בפצעו מת דחייב לר' יהודה משום דישה דהנה יש לחקור דהרי אנו קיי"ל דאינו חייב אלא על סחיטת זתים וענבים בלבד ולמה יחייב בחולב משום מפרק דהוא תולדה דדש כמו סחיטה, ותו דהא בהד' מבואר בפ"ק דכתובות דדווקא בדם חבורה מחייב אכל כשהוא פקיד לא מחייב ולדעת רבינו דחובל חייב משום מפרק הרי דאף במפרק א"ח במפקיד פקיד חלב במעי בהמה מפקיד פקיד ולמה יתחייב משום מפרק, אמנם ישוב דבר זה למדנו מדברי הר"ן דשאני חלב דהוא משקה דהוא מז' משקין המכשירין ודם חבלה דאדם נראה דדווקא חבורה מכשיר אכל דם שהוא פקיד אינו מכשיר דהא בש"ס חולין פ"ד יליף מדם חללים דמ"ל קטלה כולה ומ"ל קטלה פלגי וזה ל"ש אלא בדם חבורה לא כשהוא מפקיד פקיד וכן דם חבורה דבהמה אע"פ שאינו מכשיר מ"מ מקרי דש דמעקרא הי' עליו שם חיות ונהי דאינו מחייב לדעת רבינו משום נט"ש דל"ד למלאכת משכן דהי' שוחטין בע"ח לגמרי לצורף מלאכת המשכן מ"מ מפרק ונדאי הוי, מיהו לר' יוחנן דס"ל דכבשים ושלקות לצורף מימיהן חייב ולדעת הר"ח גם בחולב לאוכלין חייב לר"י משום מפרק אע"ג דמשקה הכא לאוכל פאנכל מ"מ פינן דהוא שני מיני אוכלין חייב משום דש, א"כ חייב נמי לר' יוחנן במוציא דם ממת משא"כ לדידן דקיי"ל כרב ושמואל וא"ח אלא על סחיטת זתים וענבים א"כ א"ח אלא בפצעו חי לא בפצעו מת וקא דקאמר אפ"ת פצעו חי היינו דנוכל לומר דר"י ורבינן פתנא דב' בשבת

קמ"ד ס"ל דא"ח רק על סחיטת זתים וענבים וא"ח נמי משום מפרק אלא בפצעו חי:
ומש"כ רבינו דשיעור חולב הוא פגרוגרת, הנה התוס' ר"פ המוציא זין צדדו דגרוגרת
יבש הוא ולפ"מ דמבןאך שם דכל פזית ביבש הוא רביעית בלח א"כ שיעור גרוגרת הוא
כחצי לוג דגרוגרת עכ"פ ל"ה פחות מב' זתים ול"נ פן מדברי רבינו בה"ה ועיי"ש בתוס'
שהקשו למה בחלב בהוצאה שיעורו פדי גמיעה ובחולב ובמגבן פדי גרוגרת וכתבו
דסתם חלב לאו לשתי' קיימי אלא לגבינה לכן מסתמא א"ח אלא בפגרוגרת והא דתנו
המוציא חלב פדי גמיעה היינו בפי' להדי' דלשתי' קבעי ול"מ פן במשנה אלא דסתמא
קייב פדי גמיעה והא דלא תרצו דברייתא דפ' המצניע הוא בפירש בהדי' דלגבינה קבעי
משום דכדי גמיעה זוטר מגרוגרת וכיון דקיי"ל דהמוציא פפי פרה לגמל סייב פיון דחזי
לפרה א"כ אם נאמר דסתמא לשתי' יתחייב בחולב לגבינה נמי פדי גמיעה ולולי דברי
רבעהתו"ס הי' נ"ל ליישב לפמש"כ הרמב"ן והמ"מ דבסוחט שהוא תולדה דדש פטור
מלאכה שאצל"ג דכל דלא ניחא לי' לא מקרי מלאכה כלל א"כ ניחא נהי דמוציא פי פרה
לגמל סייב פיון דחזי לפרה אע"ג דהוא הוציא לגמל זה דווקא בהוצאה אכל בחול דהוא
תולדה דדש אזלינן בתר מחשבתו וכיון דהוא לא בעי לשתי' רק לאכילה שיעורו
פגרוגרת ודו"ק: והנה מש"כ רבינו דבחוכל להנקה אע"פ שא"צ חייב תמה עליו הראב"ד
מהא דקורע בחמתו דפריה בש"ס ובכה"ג מי שרי ומשני ל"צ דרמי אימתו' ומש"כ המ"מ
בזה ונדאי לישנא דש"ס ל"מ הכי דהא פריה על ברייתא דחייב בקורע בחמתו וע"ז משני
ל"צ דרמי אימתו' משמע דווקא בכה"ג מחייב, אמנם לפענ"ד נראה ליישב דהנה
המדקדק בדברי רבינו יראה דדווקא בהוציא דם פגרוגרת חייב אע"פ שא"צ לשמש בדם
כל שעושה להנקה חייב לר"י אכל בלא הוציא דם פגרוגרת אע"פ שעושה זה להנקה
וכבר יש לו נקמה אף בפחות מגרוגרת מ"מ פטור ובמילה או לרפואה נראה פשוט דחייב
אפי' פחות מגרוגרת והיינו טעמא דהא לר"י דחייב במלאכה שא"צ לגופה היינו כמו
במכה שאע"פ שאינו מתכוון לעשות פתם מ"מ פיון שנעשת בהכרח פתם חייב ובדבר
שצריך שיעור צריך עכ"פ שיהי' שיעור ובדבר שהוא לצורך תיקון גמור א"צ שיעור
דהא המוציא פזית מת חייב אע"פ שכל שיעורי דשפת בגרוגרת בזה חייב בפזית
והמוציא ריח רע חייב בכ"ש והיינו פיון שבפעצם הוא תיקון תדע דאטו מילה בשפת
מוציא דם בגרוגרת ומקרי דוחה שפת וע"כ בדבר דהוא תיקון גמור חייב בכ"ש אכל
דבר דאינו תיקון גמור צריך שיהי' כשיעור אלא שלא יהי' כמקלקל ואפי' תיקון כ"ש
ואפי' הפסד יתר על התיקון מיחייב פדאמרינן בפ' אלו דברים תיקון להוציא אמה"ח,
ולפ"ז בחובל לרפואה גם לרבינו א"צ פגרוגרת חסר [ונראה דכוננת אז"ל דבאיסור כמו
קורע בחמתו או בחובל להנקה ל"ה תיקון גמור והוי קלקולו יותר על תיקונו דצריך
שיעור שלם ולהכי בחובל להנקה צריך פגרוגרת אף דבמילה או לרפואה א"צ
פגרוגרת]: פי"א ה"ט הפותב שתי אותיות, הנה משמע מדברי רבינו דהפותב ב' אותיות
פגון שפתב יא מיאמר חייב אע"ג דלא נמצא שם זה, ודוקא באות או שפתב פכל פגון גג
ודד פתב רבינו בה' ט"ז דצריך דוקא שיהי' שם אחת וכן נראה מדברי המ"מ שפתב
דבכתב א"א מאאזריה פטור אכל אם פתב ב' אותיות שונות אע"פ שאינם תיבה אחת
נראה מדבריו דחייב, ובירושלמי פרק הבונה אמרינן דיש קולא וחומרא לר"י וקולא
והומרא לרבנן שאם פתב ב' אותיות כפולות פגון שש לר"י חייב ולרבנן פטור ואם פתב

ב' אותיות שונות ואינם שם במקום אחר פגון שכתב יא מיאמר לרבנן חייב ולר"י פטור, ע"ש, ולכאורה יראה דרבנינו זיפה שטרך לבי' תרי שהרי בכותב ב' אותיות ואינם שם במקום אחר ס"ל דחייב וגם באות א' פפול ס"ל דחייב, והי' אפשר לומר דהא דמבואר בירושלמי דרבנן פטרי באות א' פפול אע"ג דהוא שם במקום אחר היינו כמו שפרש"י פגון שש מששבצר נתת מתתראו שלא פתב כל התיבה רק מקצתו וזה לרבנן פטור ולר"י חייב דמ"מ הוא שם במקום אחר אבל אם פתב כל התיבה מגג ונד גם לרבנן חייב א"כ י"ל דרבנינו פסקו פרבנן, אלא דקשה דלפ"ז הי' לרבנינו לחלק בה' יו"ד דדוקא במתפגון לכתוב לשם אבל אם נתפגון לכתוב תיבה גדולה וכתב ב' אותיות פפולות פטור, לכן נראה דרבנינו לטעמי' אזיל דס"ל בפה"מ דגם רבנן ס"ל דרושם חייב אלא דבהא פליגי ר"י ורבנן דר"י ס"ל דרושם הוא מלאכה בפ"ע ואם פתב ואח"כ רשם חייב ב' חטאות ורבנן ס"ל דרושם תולדה דכותב לכן אם פתב ב' אותיות שונות לעולם חייב שהרי נתקימה המלאכה בב' אותיות ע"ד רושם שהרי אם שרט שתי שריטות על נטר אחד חייב לר"י ורבנן לא פליגי עלי' א"כ לעולם נתקיים בב' אותיות אבל באות פפול דאינו חייב עד שירשום על ב' דפין לא מחייב ופסקו כח"ק וס"ל דת"ק בפרק הבונה דבין משם אחד ובין משתי שמות מחייב בהכי איירי בין משם אחד שכתב אות אחת פפול והוא שם במקום אחר כמו גג דד או מב' אותיות חייב דב' אותיות חייב כמו באורג ב' חוטין, ובהכי א"ש הא דכתב רבנינו בפה"מ על הא דאמר ר"י מציינו שם קטן משם גדול פגון דן מדניאל שם משמעון דאע"ג דזה פתוח וזה סתום מ"מ חייב ולכאורה תימה דהא בש"ס פריף הא זה סתום וזה פתוח ומתריץ זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר ואנן קיי"ל דסתום ועשאו פתוח פסול ולמש"כ א"ש דדוקא לר"י דס"ל דאינו חייב עד שיהי' שם במקום אחר פריף מסתום ועשאו פתוח אבל לדין דקיי"ל כח"ק דאפי' כתב ב' אותיות שאינן שם במקום אחר חייב לפי שיש בכלל רושם א"כ פשיטא דסתום ועשאו פתוח לא גרע מכתב אות אחר ודו"ק: הגהות על הרמב"ם ה' עכו"מ פ"ב ה"ז ה' המיוחד דעת התוס' דכרת עכ"פ מחייב מיהו פלוגתא הוא בירושלמי ולכאורה קשה ע"ד התוס' דס"ל דעל פנינים בכרת א"כ גם לרבנן אליבא דר"י נפקא ליחייבו ב"נ דהא ב"נ אזהרתן היא מיתתן והי' אפשר ליישב בזה דעת הרמב"ם ז"ל בה' מלכים: שם פ"ד ה"ו בכ"מ ויש לומר שמש"כ רבנינו שולחין להם שני ת"ח: דברי הרב ז"ל תמוהין שהרי הראב"ד מדקדק ע"ד הרמב"ם ז"ל שנראה דגם אחר שהותרו כל אחד קודם שדנין אותן כדין עיר הנדחת שולחין להם ב' ת"ח דהנהרה אינה מועלת אחרי התראה ומעשה ומה זה תירץ דאינה התראה גמורה ה' נזירות פ"א ה"ב משום לא יחל: ויש להסתפק בנזיר מן הסרצנים לבד, או שאמר הרבני נזיר שעה אחת דהוי נזיר ל' יום אי עובר על בל יחל פנין דאינו אסור מצד דיבורו עוד י"ל בגילח בסם אפשר דעכ"פ עובר משום בל יחל ומ"מ הספק הראשון צ"ע: שם ה"ד בכל תאחר: ואי בעינן ג' רגלים עי' ב"ר"ן וברא"ש נדרים דף ג' ובטו"א ח"א ר"ה דף יו"ד ע"א: שם ה"ו בלח"מ אלא די"ל דרבנינו ז"ל משמע לי': עי' פיה"מ לרבנינו ובתו"י ט: שם פ"ב הי"ג מפי הקבלה ובחז' כתבתי דאפשר דאינו לוקה על ערלת חו"ל וכמו כן י"ל דאין מלקות במגלח את הקטן ויש לדחות ומ"מ לדעת הסוברים דאף אחר שהגדיל לא נתבטלה הנזירות י"ל דאינו לוקה דאין לוקין על הלמ"מ: שם ט"ו קרוביו: שיעור הקרובים המה אפשר כמו בפסולי עדות או כמו לענין טומאת פהגים,

עוד יש להסתפק בקרובים מצד האם מהו: שם במל"מ היכי דהדירו פְּשֵׁהָ קָטָן: עי' בתוי"ט פ"ג: דסוטה מחלוקת לראשונים אם נתבטלה הגזירות ומדברי רבינו אין הכרע אף בתוספתא פ"ג דנזיר מבואר כדברי התוס' וכ"כ המאירי בחי': שם פ"ה הכ"א נזיר טהור שטימא עצמו לוקה ולדעת הרא"ש נראה דאינו לוקה עי' גדרים דף ד': ה' ערכין ותרמין פ"ד הי"ג בכ"מ: ולפמ"ש הרמב"ן הובא בבעה"ת אדרבה דעת רש"י פהרמב"ם ודברי הכ"מ לא הבנתי: שם פ"ה ה"ב וכן אם רצה לגאול חצי': הרשב"א ז"ל פתב בחי' לקידושין דמ"מ א"י לחולין ורק שאם מצא ידו אח"כ נותן ומשלים ולא משמע פן מדברי רבינו ועי' בחי' הרמב"ן פ"ק בית כור דף ע"ג: שם ה"ג או אשתו צ"ע והכ"מ לא הראה מקורו ועי' בקידושין גבי מע"ש: ה' תרומות פ"א הי"א במל"מ דמן התורה פל לוקח פטור מן המעשר: לפמ"ש"כ בפ"ב דמעשר ה"ב אין מקום לדברי מוהרי"ט הללו: שם הכ"ב חייבין בחלה: הרב בכ"מ צידד דמחויב נמי בתרומה מדאורייתא ולא הבנתי פלל א"כ הא דפליגי ר"י ורפ"ג בפ"ח ח"ל שפא לארץ היכי משפחת לה ממנ"פ אם היא בא"י בעת מירוח מה נפ"מ שבספינה הוא ח"ל ואי המירוח בח"ל לעולם פטור, וכן הא דאמרינן עציץ נקוב המונח ע"ג יחידות אין ציור לפ"ד הכ"מ וכן הא פלוגתא אי יש קנין לנכרי בא"י אין לו הבנה, ולפ"ז דיש חילוק בין חלה לתרומה א"כ י"ל דעציץ [נמחקה תיבה] חייב בחלה מדאורייתא וצ"ע, וכן מש"כ רבינו בה' כ"ד אין לו הבנה לפ"ד הכ"מ וע"כ דיש הפרש בין חלה לתרומה: שם פ"ד ה"ג פלך אצל יפות וכו' תרומתו תרומה בירושלמי הובא במל"מ דוקא מפאן ולהבא אף קשה מהא דפריה בריש אלו מצאיות על אפיי דס"ל דיאוש של"מ לא הוי יאוש ומה קו' שאני הכא.

דמפאן ולהבא נעשה תרומה משום דעתה שגילה דעתו שניחא לי' הו"ל תרומה ולא דמי ליאוש של"מ דע"כ דנעשה למפרע דאל"כ באיסורא אתי לידי וע"כ דש"ס דילן פליג על הירושלמי בהא ותימא על המל"מ שלא הרגיש בזה, ולקן' זו עוררני ח"א: שם פ"ט ה"ב בכ"מ וי"ל שטעמו וכו': צ"ע מגיטין פ"ק פל הגט עיי"ש: שם ה"ח לא יאכילנה בתרומה: עי' תוס' פ"ק דע"ז דף ט"ו ובפ"י הר"ב פ"ב דתרומות ובירושלמי שם אכל פהו ששם עיין ירושלמי דוקא תרומת פרישין ורבינו השמיט זה לפי שפסוק על מימרא דש"ס דילן יבמות ס"ז ע"ב: ה' מעשר פ"ב ה"ב בכ"מ והשתא סברת רבינו כפירוש ר"ת ולפענ"ד שדעת רבינו דלוקח אינו פטור מן המעשר מדאורייתא אלא כשמרתן המוכר ע"ד למפור וכו' שנגראה מדבריו בה' א' ובהכי מיושב קו' התוס' ב"מ פ"ה ד"ה תבואת זרעה, וע"ד התוס' ק"ל הא בלוקח יין ל"ל ברירה וע"כ דהוא בדאורייתא ואמאי וע"כ כדפרשתי: שם פ"ג הט"ו מפני שהוא מתבשל: תימא דבכאן פסק דאפי' כ"ש מבשל ובשבת סתם ולכאורה י"ל דש"ה דלא גרע ממנו אכל בירושלמי מדמה וצ"ע על פל האחרונים שהקילו בכ"ש: פ"ו ה"א מחליקין: בירושלמי מבואר דדוקא בטבל דרבנן ותימא על רבינו ז"ל שהשמיט פי לא מצינו חולק ואפשר דלטעמין אזיל דס"ל חייב בתרו"מ אינו אלא מדרבנן אכל על הר"א שלא השיג עליו בזה קשה: פי"ג הי"ד בירושלמי מבואר חוץ משירי מנחות ובלקוח בכסף מע"ש במחלוקת: ה' שמיטה ויובל פי"א ה"ט ואפי' רצה הלוקח: עיין חי' רשב"א קידושין בדיעבד אם רצה הלוקח קנים הפדי' וצ"ע למה ל"נ כ"ח דא"ר ל"ת א"ע ל"מ: שם הי"ח אין שומעין לו ואם רצה הלוקח ודאי רשאי ועי' חי' הרשב"א קידושין: ה' בית הבחירה פ"ג ה"ד בכ"מ נ"ל היינו

לומר שאינה מקשה עי' היטב בסוגי' נרש"י חולק ע"ז אולי הי' לרבינו גירסא אחרת: שם במל"מ א"כ פסל דגרוטאות מנ"ל: במחכ"ת ל"נ פן עיין בתשובת להראב"ן: שם הי"ב בכ"מ טעם למה פסק כר"מ: פלוגתא הוא בירושלמי סוטה ר"י ור"ל ופסק כר"י גם מש"ס דילן פ' בא לו נראה דהלקה כר"מ: שם י"ז אמה על אמה, ל"י למה השמיט אמתים קומתו: שם ושלשון היו מונחין: צ"ע דבאמצע היכל היו נרבינו קיצר: ה' ביאת המקדש פ"ד ה"ו פהן שעבד צ"ע דמשמע להדיא בפסחים פ"א דנאק בתמיד דהוא קרבן ציבור דיליף מועדו מפסח: ה' איסורי מזבח פ"א ה"ד בכ"מ ועמש"כ דהוי הקדש טעות: עיין במנחות פ"ק התכלת גבי עקירה בטעות: פ"ג ה"ג בכ"מ ונחמ"מ אומרים: נ"ב הר' ישמעאל קאמר הכי ולא רבנן: פ"ד ה"ח או מחייבי לאוין: עי' ה' איסורי ביאה עי"ש בבעל ולא קידש: שם הי"ב ואם קרב נרצה: צ"ע בדין זה עמש"כ בסוף ה' עבויה"כ: פ"ה הי"ב הקרבן פשר: שהרי אין הקטרה מעפכת הקרבן והמזבח מקדש כמו פל הפסולין ואם ירד יש לו למלוח מחדש אבל הקטרת הקומץ מעפכ דהו"ל פזריקת הדם ובזה מיןש"ב קו' הכ"מ: פ"ו ה"ה ושורפן במזבח צ"ע ה' פיון דהעלן ע"ג המזבח המזבח מקדשן: פ"ז ה"ז ומאימתי מביא: צ"ע על רבינו שלא הביא דבדיעבד אם הביא פשר כמבואר בב"ב דף צ"ז: ה' מעשר הקרבנות פ"א ה"ח מן שמנת ימים: אבל הז' ימים א"צ מעל"ע לשעות ואם נולד לסוף יום א' מותר להקריב ביום א' בפוקר: הי"ד פר בן שמים וצריף שיהי' לו יום יותר משנה אחת: פ"ח ה"ג ונשטמאת: עי' תוס' ריש פ"ק דם חטאת דדוקא בנשפך הציץ: שם ה"ט על כגד טמא: ע' בכ"מ, ולענ"ד י"ל דברי רבינו דסמך על הא דאמרין בס"פ דם חטאת דאם הי' דם על כגד נאח"כ ניתז דם חטאת אינו טעון פיבוס דאבליע קפיד א"כ אין באין פאחד ודו"ק כי זה אמת ויציב בדעת רבינו ומקום הניחו לי בס"ד, אכן ק"ל פיון דס"ל לרבינו ז"ל דדם אינו מטמא מה"ת דקיי"ל פעדותו של יוסי בן יועזר דמשקה ב' מטבח' דכין א"כ פיון דהדם טהור מדאורייתא למה אין טעון פיבוס וזה תימא גדולה, מזה נראה שנסתא אחרת הנזכרת בדברי ר"י קורקס היא הנכונה: שם הי"ח אבל הפלי טעון מריקה ושטיפה צ"ע הא חולין וקדשים א"צ הפלי מריקה ושטיפה, והראב"ד בהשגות הרגיש בזה וע' בכ"מ ולענ"ד צ"ע למ"ד דבישול בלא בלוע אסור מה בכך שאין בו בנ"ט הא הבשר קודש ניקר וצ"ל דאיירי באינו ניקר ולישנא דרבינו דקאמר ואין הקליו ולא קאמר הפל נאכלין מכלל [דניקר] וא"כ אתין דברי רבינו פהוגן דסתם דטעון מריקה ושטיפה לדין דמספ"ל בבלוע בלא בישול נראה דצ"ל בבקשול .

בלא בלוע]: שם הי"ט וצריף להניח: עי' בפיה"מ לרבינו שדברי תמוהין מאוד שהמה נגד מסקנת הש"ס. וצ"ע: פ"ט ה"ו תח"י הפעלים עי' תוס' קידושין ל"ו ד"ה מכניס: פ"י ה"ט אפי' העריב שמשו לא נתבאר בדברי רבינו אם מחוסר פיפורים חייב פרת עי' בפ"ד מה' ביהמ"ק: פי"ד הי"ב בשפתיו פלוס חייב: לא נתבאר בדברי רבינו אם גם בהקדש בדיק הבית אינו בחזרה: הלכות תמידין ומוספין פ"ב הי"א בכל יום: ודעת התוס' דדוקא בלילה וק"ל למה לא נחשב בפ"ב דמגילה גבי הגי דמצוותו בלילה: ה' פסולי המוקדשין פ"א ה"ו אע"פ שהגדול עע"ג: עמש"כ התוס' חולין י"ב דאם אחר עוע"ג ומלמדו פשר, ומש"כ בכ"מ דמשמע בהדיא בחולין לפ"מ שחילקו בתוס' שם בין עע"ג ומלמדו לבין אחרים רואין אותו אין כאן ראי' מיהו בתוס' יבמות קד: כתבו דצריף ג"כ שיהי' מחשבתו

גִּיפּוֹר מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו: שֵׁם הַכ"ח בַּכ"מ וְאֲנִי אֹמֵר: צ"ע דָּגָם אִם נֹאמֵר דְּכַוֵּנָה רַבִּינוּ דְּלֵאוּ
בְּקַבְלָה עוֹשֶׂה שִׁירָיִים וְסִמְךָ עִמָּשׁ כַּכּוּבָה מְעִילָה מ"מ דְּבִנְרִיקָה לְחֹד פְּשָׁקְבֵל הַכָּשֵׁר לֹא
מִפְּסָל וְלִרְאָב"ד אֵין קִפְיָא רַק בְּנִרְיקָה: שֵׁם הַל"ג וְאִם הִתְזַיְרִין: הִינּוּ הִתְזַיְרִין קוֹדֵם
הִזְרִיקָה, וּמִשׁ כַּכּוּבָה אֵע"פ שֶׁלֹּא הִתְזַיְרִין הִינּוּ לֹא הִתְזַיְרִין פְּלֵל וְדַבְרֵי הַכ"מ אֵינָם מְדוּקְדָּקִים
לִפְמִ"שׁ: פ"ג ה"ז שֶׁקֶבְלוּ טְמֵאִים: מְדַכְתֵּב רַבִּינוּ הַטְּמֵאִים וְנִתְּן טַעַם מְשׁוּם דְּכָשֵׁר בְּקִרְבָּן
צִיבּוֹר מְקַלֵּל דְּשֶׁאֵר הַפְּסוּלִין שֶׁקֶבְלוּ אִם עָלָה יִרְדַּ מִיְהוּ מִמִּשׁ כַּכּוּבָה ט"ו וְנִרְאָה דֵּהֵה"ד זָר
אִם עָלָה לֹא יִרְדַּ וְאִפְשָׁר דְּדוֹקָא זָר מְשׁוּם דְּכָשֵׁר בְּבִמָּה, וּמָה שֶׁהִקְשָׁה בְּתוֹס' א"כ יוֹצֵא
גְּמִי י"ל מְשׁוּם דְּיוֹצֵא ל"ש אֵלָא בְּכָשֵׁר דְּנִאֲכָל בְּכָל עֵיר אֲבָל יוֹצֵא דָּדָם ל"ש בְּבִמָּה וּצ"ע
וּלִפ"ז אִפְשָׁר דְּבִשְׁאֵר פְּסוּלִין אִם עָלָה יִרְדַּ וּצ"ע: שֵׁם הַכ"ב שֶׁנִּפְגַּם וְנִרְאָה מְדַבְרֵי הַתּוֹס'
זְבָחִים ס"א ע"א דְּבִהֶקְטֶרֶת אֲבָרִים כָּשֵׁר גַּם שֶׁנִּפְגַּם כְּמוֹ בְּמִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם וּמ"מ לֹא הִבְנִיתִי
דֵּהֵאִי בְּמִזְבֵּחַ הַזֶּה וּבִקְטוֹרֶת סָמִים וּמֵאִין לָנוּ בְּהֶקְטֶרֶת אֲבָרִים בְּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וּמָה
דְּאִמְרִינָן מוֹדָה רַב בְּדָמִים אֵין רֵאִי דִי"ל דְּאֵלִיבָא דִּר"י קֹאמֵר וּבִאֲמַת דָּגָם אֵלִיבָא דִּר"י
דְּרַפְּפָה כָּשֵׁר לְהֶקְטֶרֶה לֹא יִדְעָתִי אִם כְּשֶׁנִּפְגַּם הַמִּזְבֵּחַ י"ל דְּאִתְקַשׁ הַקְטֶרֶת אֵיבָרִים לְכָשֵׁר
וּצ"ע: שֵׁם הַכ"ה וְכֵן אֵין אוֹכְלִין קִדְשִׁים: אֲבָל אִם נִתְּקַן אַח"כ מוֹתְרִין הַקְדָּשִׁים כֹּן נִרְאָה
מְדַקְדּוּק לְשׁוֹן רַבִּינוּ וּא"ת נְהִי דְּבַע"ח אֵינּוּ גְּדִחִין מ"מ הַקְדָּשִׁים שֶׁנִּזְרַק דְּמֶן גְּפָסֵל הַכָּשֵׁר
מְשׁוּם דְּיַחְוֵי י"ל דַּס"ל כְּמוֹש"כ הַתּוֹס' ב"מ פ' הַזֶּהָב דְּבִמִּידֵי דְּאֲכִילָה ל"ש דְּיַחְוֵי מִיְהוּ
רֵאִיָּתָם מָהָא דְּמַע"ש לֹא הִבְנִיתִי דְּמָה עֲנִין מַעֲשָׁר לְקִדְשִׁים, וְדַע שֶׁאֵין דְּבִרֵי הַתּוֹס' הִלְלוּ
בַּב"מ מוֹסְפָמִים וּבְזָבָחִים דָּף ס"א ע"ב פְּתַבּוּ בְּפִשְׁטוּת דָּגָם בְּאֲכִילָה שִׁינָף דְּיַחְוֵי: פ"ד
הִי"ז וְיָבִיא בְּדָמִי עוֹלָה: עֵי יְרוּשְׁלָמִי פ"ט דְּפִסְחִים וְתִרְאָה דְּפִלְגֻגְתָּת הַרְמַב"ם וְהִרְאָב"ד
הִיא פְּלִגְתָּא דְּאִמּוֹרָאִי וְשֵׁם הִבִּיאוּ רֵאִי דֵּא"כ מִשְׁפַּחַת וּוְלֵד חֲטָאֵת בְּצִיבּוֹר: פ"ו ה"ד עַד
שִׁיתָן הָא' חֲלָקוּ לְחִבְרֵי תִימָא הָא הַמוֹכֵר עוֹלָתוֹ וְשִׁלְמֵי לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם כְּמִבְּנֵי
בַּפ"ד מָה מְעִילָה: שֵׁם הַט"ו וְשִׁנְיָהֶן יִפְלוּ לְגִדְבָה: צ"ע לְמָה לֹא יִחַלֵּל דְּמֵי הָאֵשׁ עַל
בְּהֵמָה וְיָבִיא עוֹלָה וְהַמּוֹתֵר יֵהִי שְׁלָמִים, וּל"ד לְדָמֵי חֲטָאֵת שֶׁנִּתְעַרַב דֵּהֵתָם א"א לְחַלֵּל
הַמְּעוֹת כִּינּוּ שִׁילָף לְאִיבּוֹד מִשָּׂא"כ בְּאֵשׁ: פִּי"א ה"ד קִמְצִי: צ"ע כִּינּוּ דְּטַעוֹן קִדְוֹשׁ פְּלִי
א"כ בְּקִמְצִי בְּחוּץ פְּסוּל: פִּי"ד ה"ג בַּכ"מ אֵינּוּ כְּדָאִי לְדַחּוֹת גְּרַסַת רַבִּינוּ וְרַש"י: דְּבָרִים
אֵלוּ מְרַפְּסִין אִיגְרָא דֵּהָא מְשָׁנָה שְׁלִמָּה שֶׁנִּינוּ בְּרַפ"ק דְּמִנְחוֹת מְנַחַת קְנָאוֹת שֶׁנִּקְמָצָה
שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה וְע"כ כְּמוֹש"כ רַש"י בְּמִנְחוֹת דְּשִׁאֲנֵי מְנַחַת קְנָאוֹת דְּחֲטָאֵת קִרִּי
רַחֲמָנָא א"כ אֵין הַתְּחִלָּה לְקוֹ הַרְאָב"ד דְּלֵהֲכִי נִקְיֵט בְּעוֹד שֶׁלֹּא לִיקֵט הַלְבוּנָה דְּלֵאחֶר
שֶׁלִיקֵט וְדָאִי פְּסוּל בְּהַ מְחַשְׁבָּה דְּחֲטָאֵת קִרִּי רַחֲמָנָא, וּצ"ע עַל הַכ"מ שֶׁבְּעֶצְמוֹ הִבִּיא לְעֵיל
דְּבִרֵי רַש"י דְּבְּמִנְחַת קְנָאוֹת פְּסִיל בְּהַ מְחַשְׁבָּה כְּמוֹ בְּחֲטָאֵת: שֵׁם ה"י חֲשָׁב לְאֲכֹל כְּחִצִּי
זֵית: דְּבִרֵי רַבִּינוּ צ"ע דְּלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּנְהִי דְּבַהּוֹצֵיא בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה הִינּוּ בְּדָבָר שֶׁדָּרְכוּ
לְאֲכֹל וְנִפְּי בְּהֵמָה אוֹ חֵי אֲבָל דְּבָר שֶׁאֵין דָּרְכוּ לְאֲכֹל מָה בְּכָף שֶׁהוֹצֵיא בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה
הָא אִפִּי.

חֲשָׁב שִׁיאֲכַל הוּא לֹא סָגִי אֲבָל דְּבִרֵי רַבִּינוּ קָשִׁין שֶׁהִרִי כְּתַב שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהִקְטֶרֶה מְצַטְרֵף
וְהִינּוּ מְפִנֵי שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעוּלוֹת וְע"כ בְּמַחְשָׁב עַל חִצִּי זֵית לְהִקְטִיר בְּדָבָר שֶׁדָּרְכוּ לְהִקְטִיר,
דֵּאל"כ אִפִּי בְּכִזִּית לֹא הָוִי פִּיגּוּל וְע"ז כְּתַב דָּאִם הוֹצֵיא בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה מְצַטְרֵף וּצ"ע
לְמָה.

[הרי הוי דבר שאין דרכו לאכול]: שם אם חשב על כוונת: צ"ע אם חשב אחד על חצי זית בשעת זביחה וכהן אחר חשב בשעת הולכה או זריקה אי מחשבה דב' בנ"א מצטרפין: פט"ז ה"ט בכ"מ ורבינו לא פסק ול"נ דרבינו לטעמין דפסק פרבא דאין הקטרה פחות מכוונת וא"כ אין דרך הקטרה ודרך אכילה דאנן קי"ל דא"צ כא"פ כמו"ש רבינו לעיל פי"ד ה"י: ה' עבודת יוהכ"פ פ"ה ה"ח קודם שיגמור כל המתנות צע"ט על רבינו שכתב כל המתנות דנראה דאם נשפך אחר מתנות שבפנים אע"פ שלא נתן מתנות שבהיכל מ"מ פינון שהפך פשר הי' הקטורת פשירה דהרי חפנה אחר שחיטת הפר ועיקר הקפידא הקדמת הקטורת [לשחיטת הפר] והרי נתאחרה.

וצ"ע: הכ"ג לא הי' מנה: לכאורה נראה דהה"ד בשחיטת כל הקדשים דכתיב ב' פתח אוהל מועד וצריף שיהי' אוהל בתקרה דאין אוהל בלא תקרה: שם הכ"ח ולא יקטיר צ"ע פינון דסד"א האיוף רשאי לכתחילה לכונוס שמה פסול ועבר על ביאה יתרה של הכנסת דם: ה' מעילה פ"א ה"ו והגוזז: צ"ע התולש מנוצה של תורין ובנ"י של מוקדשין: שם הי"ג הקדיש אבר אחד: היינו אבר שהנשמה תלויה בו אבל אבר שאין הנשמה תלויה בו כזה שאר אבריו לא נאסרו מדאורייתא: פ"ג ה"א פיצד: דברי רבינו תמוהין דהרי בפסול לד"ה אם עלה לא ירד ואפ"ה כתב דאין מעילה אלא מדרבנן, אמנם לפ"מ שנוראה מדברי רש"י כריתות כ"ג הטעם דלא פקע קדושתו מטעם דאם עלה לא ירד זה ל"ש רק באיסורין לא .]

[ודו"ק: שם ה"ד אסור להנות: מדאורייתא וכן הא דבהמות קדשים שמתו נהי דיצאו מידי מעילה אבל אסורין בהנאה מדאורייתא כמוש"כ בחי' ליו"ד: שם ה"ו אבל אם שחט: ק"ל הא אידך למיתה אזלי כמו לעיל פ"ד ה"ג מה' פסוה"מ"ק: ה' קרבן פסח פ"א ה"ד עד סוף היום: לכאורה צ"ע לר"י דס"ל עד פלג המנחה: פ"ד ה"ו ואין אדם יוצא יד"ח: צ"ע דבש"ס מבואר דיוצא יד"ח: שם הי"א אינו אוכל: עי' לקמן פ"ג ה"א: פ"ה ה"ח הרי פסח שני רשות: דוקא בשגגה לא בהזידה: פ"ז ה"ח מטמאי מגע טומאות: עי' בפ"ה מה' ביאת המקדש וצע"ג: ה' שגגות פ"י הי"א אם רצה: מדברי רש"י שלהי כריתות נראה דוקא כשהעני בשעה שחיללו ומדברי רבינו לא נראה כן וע' בפיה"מ לרבינו: ה' מחוסרי כפרה פ"א ה"ה בתוף ימי מלאות של הנוולד הזה: נ"ל ברור דע"כ לא פליגי רבינו והראב"ד אלא באם הביאה תוף מלאות על וולדות הראשונים שהי' הלידה הזאת אחר מלאות לכן ל"פ פלל ש"ס דילן והת"כ כמו שהבין הכ"מ דת"כ איירי פעין שמיירי הראב"ד, וגם דברי הלח"מ לא ישרו בעיני ודו"ק כי קצרת: ה' טומאת מת פ"א ה"ב וקל וחומר: עי' לקמן פ"ד הט"ו מיהו רבינו לטעמין אזיל דס"ל דטומאת גולל ודופק מד"ס אבל לדעת הר"א ע"כ דלאו ק"ו גמור הוא: שם ה"ו בכ"מ ומש"כ רבינו פאן הוא שהאבן מונחת: צע"ג דהרי רבינו בנושא הטומאה קאמר לא בנושא את הטרה: פ"ב ה"א הנפל: עי' ירושלמי דנזיר פ' כ"ג דקאמר ר"י דהוי ס"ד דטומאת נפל מדברייהן וממה דנזיר מגלח על טומאת נפל מוכח דהוא מדאורייתא פינון דאמו טמאה לידה ומשמע מזה דנפל שאין אמו טמאה לידה כגון שנברא בירך אחת אינו מטמא באהל וגם בעצם כשעורה צ"ע אי מטמא מד"ת: פ"ב ה"י רובע: אבל בחצי קב דנזיר מגלח אפשר דמטמא באוהל: שם הט"ו בכ"מ פלים המאהילים על המת וגם מטמאים במשא: שם הט"ז וטומאתה מד"ס יראה דוקא באבמה"ח אבל מן המת לא גרע מעצם כשעורה: פ"ג ה"ב

בכ"מ נתבאר במה שפי' במשנה דחסר וכו' אבל מטמא משום פשר וכו': צ"ע דמדברי רבינו לעיל פ"ד ה"ד משמע בקסר עצם כ"ש כל שיש בו פשר פזית מטמא ולא חילק בין פדי להעלות ארוכה דגם ביש פדי להעלות ארוכה פיון דאינו טמא משום אבר צריף שיהי' בו עצם פשעורה או פזית פשר ואפשר דלענין טמא"י באהל [דוקא] אבל לטמא במגע משום פשר כל שיש להעלות ארוכה וצ"ע: ה' טומאת צרעת פי"א ה"א ומזה ז' פעמים על אחר ידו של מצורע: ובתוספתא דבדיעבד אם הנה על שאר הגוף יצא: שם ולמעט שער שפתוף החוטם: וריסי עיניו עי' בת"כ: שם במל"מ בד"ה ודע שדין זה וכו' לומר שם"ל פסברת התוס': במחכ"ת לא דק דבפני משניות מבואר פרש"י, ולענין אכילה כו"ע ל"פ דאסור לשוחטה שהרי לא יוכל לשלחה ולא פליגי רש"י ותוס' אלא לענין הנאה, גם מש"כ ע"ד התוס' האידך יפרנסו האי דשלהי תמורה לא ידענא מה קושלי', התוס' יפרשו היינו במתה המשולחת דלא נתקנים השליח ופשוט: ה' אבות הטומאה פ"ח ה"ה ספק אם מטמא את הידים: ונ"ל דלכתחילה אין לו ליגע דאין לעשות סד"ר לכתחילה אלא שאם נגע טהור והכי דיין לישנא דרבינו אבל בפשר פסח רשאי לכתחילה וסרה קו' המל"מ פ"ט ה"א והי' טובלין בזולזול: עיין שבת י"דה' טומאת אוכלין פ"ג ה"ד ששחט בהמה טמאה, צ"ע אם מטמא מד"ת: שם ה"ה בראב"ד וכל זה אליבא דר"מ: עי' חולין ע"ב ע"ב בין לעולא בין לרבינא יע"ש בתוס' ד"ה בשעת וסרה קו' הראב"ד, עמשכ"ל בפכ"ג מה' פלים: שם ה"ז שהרי בטל עי' לעיל פ"ב הי"ד ודו"ק: ה' פלים פי"ט ה"ב במוציא משקה: מדברי רבינו נראה שאין מפרש כפי' רש"י סו"פ המצניע לענין עציץ נקוב, ובכ"מ הבין שדברי רבינו הם כפרש"י וזה תימא וע' ביו"ד סי' ר"א ודו"ק: ה' נזקי ממון פ"ו ה"ג מעמידין אפוטרופסין: ודע דאפי' לפוסקים דמעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופו מ"מ על נגיחה ראשונה פטורין לגמרי רק אם יגחו עוד: ה"ז וכיצד: ומ"מ חזרה דג' ימים נמי מהני: פ"י ה"ו במ"מ דנבערת לא פתיב אלא באדם עי' ר"פ שילוח הקון: ה' גזילה ואבידה פי"ז ה"ח וכן ר"א: אע"ג דלא אמר אבל אפשר דצריף לידע, עי' ט"ז חו"מ סי' רס"ח: ה' רוצח ושמירת הנפש פ"ה הי"א יצא חוץ לעיר מקלטו בשגגה דברי אשא צ"ע עי' היטב בפסג' ובפרש"י: שם פ"ו ה"ב פפרה נאמר בהן וכן אם היא מחוסר זמן אפשר דפסול: שם ה"ה אין עורפין בירושלמי דערופה מול הענף וצריף לערוף שני סימנים וצ"ע על רבינו שהשמיט כ"ז: ה' עדות פכ"א ה"ט והעידו שנים אחרים שמכרו לדעת התוס' צריף להתרות בגנבה וצע"ג דנראה כל שהתרה בשעת מכירה סגי: ה' סנהדרין פי"ב ה"ז והוא שיעידו בב"ד של כ"ג: נראה מזה פדעת רמב"ן בפ' שופטים דגם בקבלת עדות צריף ב"ד של כ"ג לא פדעת רס"ג שהביא שם: